

Frid. Guilj. Rolofius
1622

308.

Carl Friedrich Theodor
Rondfleisch
A. J. C.
Elbing d. 29. Decbr. 1779

P. C.
A. 9.

JOH. FRED. GRONOVII,
CELEBERRIMI VIRI,

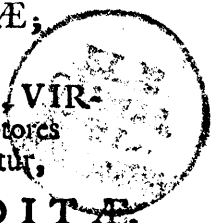
LECTIONES PLAUTINÆ,

QUIBUS

Non tantum FABULÆ PLAUTI-
NÆ, & TERENTIANÆ;

VERUM ETIAM

CÆSAR, CICERO, LIVIUS, VIR-
GILIUS, OVIDIUS, alique scriptores
veteres bene multi egregie illustrantur,

NUNC DEMUM EDITÆ.

è MS.

Accedit VITA AUCTORIS, *nunquam*
ante typis descripta.

AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM HAFFMAN, 1740.

7290

LECTORI

S. D.

EDITOR.

Hiam si typographus, cui has *Lectiones Plautinas J. F. Gronovii*, viri eruditissimi, edendas in publicum tradidi, saepius me interpellaret, ut sibi aliquid dignum quod typis describeretur committerem, a me tamen impetrare non potuit, ut honestissimæ ejus petitioni statim satisfacerem; quod jam dudum intellexerim, quibusdam hominibus nihil, ab aliis in publicam studiosorum utilitatem prolatum, probari; non quod malum, sed quod ab aliis ortum; ac si nemini liceret sapere, nisi quibus illi volunt: volunt autem id præterquam suarum partium hominibus licere nulli. Suasi igitur, ut me relicto, si quid vellet, aliquem compellaret alium, cui ratio studiorum, quam nunc nonnulli sequuntur, plerique laudant, etiam ignari, magis quam mihi placeret; præsertim, si in animo haberet, auctorem aliquem ex eorum, qui classici vocantur, numero typis committere. Me nolle librorum margines inferiores implere MSS. Variantibus

lectionibus, nonnunquam prolatis jam dudum aliorum eruditorum industria e vetustis codicibus, raro veris, sæpe futilibus; aut mole ingenti commentariorum, non raro tralatitiorum, onerare magis quam ornare scriptores veteres. Honorem & laudem deberi viris eruditis, qui ubi nodus vindice dignus incidisset, MSS. codices consulere, & qui, si quid in iis reperissent, quo auctoris verba clariora fierent, aut sententia certius constaret, cum publico communicarent; iis vero qui Variantes Lectiones venarentur ubique, & locis sanis, per causam adferendi medicinam, quisquilias suas & nugas allinerent, nullam videri laudem deberi. Magis mihi probari, qui ad veteres scriptores eruditionem non vulgarem, quam qui adtulissent Variarum Lectionum apparatus quantumvis magnum. Eam quoque mentem videri fuisse *J. F. Gronovio*, viro sua ætate in literis principi; qui quamvis nonnihil præsidii in vetustis codicibus positum esse, videatur agnovisse; plurimum tamen, in vetustis scriptoribus illustrandis nitebatur eruditione varia & multiplici, & accuratissima cognitione Latini Idiomatis. Quantam autem laudem vir ille sibi ea ratione paravisset, quamque honoratum ejus nomen apud verè eruditos esset, obscurum non esse. Addidi præterea in
ma-

P R Æ F A T I O.

manibus paucorum viri istius Lucubrationes scriptas, quæ nunquam typis expressæ legerentur, versari, & eas ab iis magni fieri. Ibi cœpit me rogare, ut sibi aliquid ejusmodi committerem, quod intellexisset, me bonorum scriptorum studiosum, habere multa, quæ a viro eximio ad illustrationem veterum essent elaborata: se a nemine quidquam petiturum, si a me repulsam ferret. Alia, quæ hominis de me existimationem indicabant, referre nihil adtinet. Quid multis? Tradidi *Lectiones Plautinas*, quas ille nunc tecum communicat. Hæc, & alia multa, quæ ille in hæud dissimili genere studiorum elaboravit, hac ratione videntur nata. Antequam *Gronovius* ad cathedram Daventriensem vocaretur, non solebant professores usquam in hisce regionibus in privatis scholis familiarius & accuratius enarrare auctores Latinos, quod ea docendi ratio videretur eorum majestati minus digna, & nimis laboriosa. Ille vero ejusmodi scholas privatas Daventriæ primus aperuit, non sine permagno juventutis studiosæ commodo; & deinde Leidam vocatus in eodem docendi genere laborioso perrexit. Hinc natæ sunt commentationes pleræque omnes, quæ viri summi nomine inscriptæ adhuc supersunt. Putabit forsitan aliquis pleraque ex

tempore, dum privatim enarraret auditoribus auctores veteres, nata; & propterea minoris momenti, quam ut mereantur typis descripta in manus studiosorum tradi: id vero non ita esse evincam. Multis quippe argumentis constat, virum ad literas illustrandas unicè natum, solitum fuisse eodem tempore in suum ipsius, aut quorundam longius in literis progressorum, usum, diligenter relegere scriptorem veterem, ut quemque enarrandum susceperat; & majori cura loca difficiliora, aut quæ elegantiam majorem tegerent, illustrare, non in usum quorumvis, quibus parva scholia sufficerent, sed in usum, inquam, suum, aut penitius in literarum sacrarium admittendorum. Ex utraque commentandi ratione multa ipse fero, alii forsitan plura, pleraque scripta manu *Cuperi*, *Scherpenzelii*, *Gulichii*, & *Boschii*. Scilicet ad *Ciceronis* illustrationem pertinentia hæc possideo: duplex exemplum *Commentationum in Verrinas; in Epistolas ad Familiares, & ad Atticum* itidem duo exempla, quorum alterum longe aliis usibus destinatum videtur fuisse atque alterum; *Notas in Officia*. Ex iis *Grævius* quædam protulit ad *Ciceronem*, *Verburgius* etiam ex eodem penu alia. Habeo præterea *Excerpta Terentiana*, eadem ratione atque hæ *Lectiones Plautinae*, quas
nunc

FRÆFATIO. VII

nunc damus, conscripta, & eruditione non vulgari referta. Similiter duplicem Commentarium habeo in *Ovidii Metamorphosin*, alterum levioris operæ, alterum majori cura concinnatum. Adfunt & *Scholæ privatæ in Senecam Tragicam*; *Observationes ad Petronii Arbitri Satyricon*; & *Notæ in Papini Statii Thebaida*. Præterea sunt mihi ejusdem Gronovii studio elaborata, *Cuperi* autem manu conscripta, *Collectanea de Vitiis Latini Sermonis*; *Judicia Romanorum tam publica quam privata, sive Ratio tractandi apud Romanos Lites & Controversias*; *Syllabus Auctorum Linguae Latinae, qui supersunt*; *Justinii aliquot loca emendata*; *Persarum & Thebanorum reges*; *Lex XX. Digestor. de Hereditatis petitione emendata & explicata*; & *Leges Tib. & Caji Gracchorum, L. Apuleji Saturnini, & M. L. Drusi, a Gronovio collectæ*. Exstant etiam in *Sallustium, Melam, Florum, Suetonium. Justinum*, quod non ignotum est, *Commentationes Gronovii* similes, forsan & in auctores alios, benigna materia *Dictatorum*, quæ vocant; & unde postea alii, tanquam e fonte perenni, viridia sua irrigare non dubitaverunt. Dicuntur alibi latere *Lectiones Publicæ in Herodiani Lib. I.* Græcarum literarum eruditione non vulgari refertæ;

VIII P R Æ F A T I O.

nec dubitandum videtur, quin plura lateant apud nepotes, quibus ne publicum diutius carere sinant, literarum certè interest, & laudis ipsorum domesticæ. Causas ipsi norunt. Et *Jacobus* pater, cum *Notas perpetuas J. Frederici Gronovii in Phædri Fabulas Æsopias* in lucem protraheret, quid aliud quam nomen paternum vindicavit ab injuria ad se rapientium, quæ patris essent. Ceterum, exemplum unde hæc *Lectiones* typis descriptæ sunt, ab accurata valde manu, aut qualem operæ optarent, scriptum non fuit; ut miraturus non sim, aut indigne laturus, si quis dicat typothetas passim aberrasse. Cumque quædam passim essent adscripta a manu alia, ea in textum recipi quidem, sed uncis inclusa, passus sum, quod aut *Gronovii* essent, aut pleraque non indigna nomine *Gronoviano*. Præposui etiam *Vitam* Auctoris, nunquam ante editam, in qua non pauca sunt, quæ novisse non poenitebit.

JOANNIS FREDERICI GRONOVII

V I T A.

Eruditione æque clarorum, ac moribus & vita probatorum, virorum, præsertim civium suorum, memoriam celebrari interest omnium eruditorum; ut intelligant quales fuerint viri præstantissimi, quorum monumenta ingeniorum versantur in studiosorum manibus. Id officii quibusdam jam dudum præstitum fuit ab aliis; quorum etsi diligentiam nunquam viruperavimus, tamen plus semel mirati sumus, quare nemo impenderit in hunc usque diem, quod quidem novimus, horas aliquot in describenda Vita JOH. FRED. GRONOVII, viri sine controversia summi. Novimus equidem plerorumque hominum eruditorum eam vivendi & esse & fuisse rationem, ut ea benignam scribenti materiam haud præbeat, cum bona pars vitæ in Museo cum libris transactæ, quod memoria posterorum dignum videatur, vix quidquam suppeditet. Attamen quæcunque ad eorum vitam, studia, lucubrationes, officia cum aliis eruditis culta, & alia quædam eo pertinentia, faciunt, magna cum voluptate atque etiam utilitate discuntur & cognoscuntur ab iis, qui literas amant, & eruditionis superiorum monumentis verum pretium statuere didicerunt. Videamus igitur, num nos pro singulari plane amore, quo tanti viri memoriam complexi sumus ac

veneramur, quod dudum ab aliis factum oportuisset, nunc possimus. JOH. igitur FREDERICUS GRONOVIVS natus est Hamburgi, patre DAVIDE GRONOVIO, venerabilis collegii Canoniorum Hamburgensium; & tandem Urbis Bremensis Syndico, a. d. vi. Id. Sept. anni MDCXI. *Johannis Frederici* nomine dictus, a ducis Holsatiæ susceptoris in S. Baptismate nomine, cui *David* a consiliis fuit. Ætatis anno primo supra vigesimum (nam pueritiam & studia juvenilia attingere nihil attingit) cum viris illustribus, qui ab Archiepiscopo, urbe Bremensi, & aliis, ad comitia Principum protestantium legabantur, profectus, Altorfii Noricorum, ubi tum literæ florebat, confedit ad plenioris juris scientiam, cujus studium Bremæ jam inchoaverat, comparandam. Altero anno post, seculi trigesimo tertio, patre defuncto, Altorfio domum revocatus cum esset, haud diu ibi substitit, quum sequenti anno Groningam profectus sit ad audiendum *Antonium Matthæum*, ibi jus docentem; tanti nominis virum, ut vulgo alter Papinianus diceretur, & jam dudum amicum *Gronovio*, ob amicitiam cum *Davide Marpurgi Cattorum* contractam, quo tempore *David* ibi ductu *Conradi Matthæi*, patris *Antonii*, Professoris Marpurgensis, operam daret juri discendo. Nec tamen longo tempore Groningæ hæsit, in Hollandiam pellectus. Eodem anno, cupiditate exterarum regiones visendi & amicitias eruditas excolendi, profectus est in Germaniam, & aliquo tempore ad bibliothecas excutiendas Noribergæ substitit, nunquam à literis feriatas, sed quacunque laudabili ratione eruditus innotescere studens. Legimus scilicet *Gronovium* Noribergæ & diligenter

ter usum Bibliotheca Senatus publica, & *Georgii Richteri, Ulrici, Sauberti, Pirekheimeri, Rittershusii*, aliorumque privatis; nec minus, literis scriptis, amicitiam contraxisse & coluisse cum *Lud. Jungermanno, Gotthofredi* jam præmortui fratre, & cum *Caspere Hofmanno*, Medicinæ professore Altorfensi, tum sene, cujus sæpe iudicium exquirere solebat de variis auctorum clafsicorum locis dubiæ scriptionis, ad quorum edita exemplaria cum MSS. conferenda, & emaculanda, animum juvenis adplicuerat. Noriberga Bremam rediens Hamburgi salutavit universæ eruditionis & patriæ suæ decus *Hugonem Grotium*; deinde, post brevem moram in domo materna, denuo Hamburgum petiit, quod Brema istorum temporum motibus nimium quateretur, & magna pars patrimonii ejus malis nominibus perditæ esset aut absumptæ. Haud diu post in Hollandiam rediit, sedemque fixit Hagæ, quo se allectum comitate præstantium virorum, bibliothecas suas liberaliter sibi referantium, & quod ibi secreta fori melius perdiscerentur, dicere solebat; quamquam aliam causam subfuisse, quo minus Leidam eligere mallet, apud amicos non diffiteretur: scilicet ne eruditorum Leidensium æmulationibus immisceretur. Vivebant tum Leidæ viri duo, longe omnium eruditissimi, *Claudius Salmasius* & *Daniel Heinsius*, quorum alter ad alterius mores minime factus, aperte se alterius inimicum profitebatur. Inimicitiarum inter eos hæc fuere primordia. *Josepbo Scaligero*, viro incomparabili & summo *Danielis Heinsii* amico, e vivis sublato, *Salmasius*, in Academiæ ornamentum e Gallia vocatus, Leidam, cum venisset, agi coeptum est de *Idco*, quem in ea obti-

obtineret; cumque ipse contenderet, eundem sibi deberi locum, quem *Scaliger* occupaverat, eodemque sibi honores habendos, qui *Scaligero* essent habiti, non omnes in eadem fuere sententia. Deinde aliæ etiam causæ *Heinsii* animum, jam non in *Salmasium* propendentem, alienaverunt, quod illi viderentur fastus, vis, imperium Dictatorium, & superbia hominis Galli, quantumvis ceteris doctioris, nullarationeferri posse. Inter præcipuas fuit certamen de *Lingua Hellenistica*, quo vocabulo tum designabant dictionem N. Testamenti; quod ea videretur in multis abire a genuino sermone Græco, quo vetustiores scriptores fuerant usi. Ista concertatio quæ scripta produxerit, quemve finem habuerit, huc non pertinet. Nec *Salmasius*, quem omnes præ se contempsisse satis constat, verbis *Heinsio* parcebat, dicens eum esse vetus Idolum *Academix Leidenfis*, quod vix ac ne vix quidem possit θαυματουργῆσαι, nec *Heinsius*, quique ejus eruditioni favebant, vicissim *Salmasio*, quo dicerent post homines natos hominem neminem se minus hominem meminisse aut præstitisse; Hispanum nullum in Belgio sic grassatum; & quæ sunt similis elegantia. Quid Satyras dicam acerbissimas? Quid, quod eo dementiae & furoris dicantur venisse qui *Heinsio* favebant, ut cogitaverint de *Salmasio* interficiendo, aut in fossas dejiciendo, quoties περιπόλαια urbis solus vel cum famulo perambularet? *Gronovius* autem, cum coleret & veneraretur utrumque, Hagæ maluit quam Leidæ sedem figere, quod eo facile cum luberet aut res posceret excurrere liceret, & pro re nata aut *Heinsium* convenire aut *Salmasium*. Consilium sane optimum & homine prudentissimo

mo dignum ; verumtamen *Salmasio* non probatum, quod neminem ferre didicisset, nisi qui pari secum odio *Heinsium* persequeretur, licet id callide dissimularet apud *Gronovium*. Hæc dum sedit, magnopere operam dedit edendis *Isaaci Casauboni* Epistolis, quæ jam decimo anno sub prælo hæserant apud *Elzevirios*, quod & typographorum fervor esset refrigeratus, nec satis conveniret inter *Heinsium* & *Andream Rivetum*, qui eis conquirendis, & editioni parandis operam addixerant. *Rivetus*, quem potissimum ea res respiciebat, tum egit cum *Gronovio*, ut ille curam editionis in se reciperet ; quod & fecit, & magna cum laude fecit, cum a symbolus ad istas epulas non accesserit, multis epistolis, præter jam collectas, undique conquisitis & insertis. Eodem tempore, ætatis annum septimum supra vicefimum agens, primos ingenii foetus edidit *Diatriben ad Statii Papinii Sylvas* ; nec impune. *Emericus Cruceus*, monachus, & nescio in quo collegio Parisiensi paedagogus, *Statium* aliquot annis ante ediderat cum *Scholius Luctatii*, & recentium Animadversionibus atque suis. Is se a *Gronovio* peti per *Diatriben* ratus, paullo post Edidit *Antidiatriben* sive *Fronductionem*, sub nomine *Mercurii Frondatore* latens, in qua omni genere convitiarum in *Gronovium* debacchatur, Observationesque ejus præcipuas succo loliginis adspersit. *Antidiatriben Gronovius* in Angliam navigaturus, ad bibliothecas istius insulae insignes excutiendas, Roterodami accepit, & partim in mari legit, non sine nausea. Huic opposuit *Gronovius* (pro *Frondatore*, *Fraudatorem* vocans, & satis acri aceto hominem perfricans) *Elenchum Antidiatribes*,] Parisiis descriptum formis,

mis, postquam ille eo ex Anglia vectus esset. Ad *Muscarium*, quo nomine interea libellum de eodem argumento, ediderat *Cruceus* adversus *Gronovium*, ille nihil respondit, quod dedignaretur amplius congrredi cum homine praeter animi impotentiam nihil, quo causam tueretur, habente. In Anglia non diu substitit, quod ad Bibliothecam Bodleianam aditus nulli extero pateret. Ex *Arundelliana* codices quosdam contulit. *Mericum Casaubonum*, *Seldenum*, *Patritium* & *Fr. Junios*, & paucos alios eruditione insignes, salutavit, atque ab iis amanter exceptus est. Ante anni finem tamen in Galliam navigavit, quæ cum eo tempore dives esset, viris eruditis, & cum bibliothecæ Parisienses exteris paterent, ibi nimium quantum delectationis percepit ex consuetudine & familiaritate multorum, quod tum demum videretur reperisse homines cupidissimos juvandi praeclaros ejus conatus. Anni seculi decimi septimi quadragesimi initio, aetatis autem *Gronovii* undetrigesimo, hieme nondum finita, cum comitibus sibi adhærentibus, Parisios reliquit, ut provincias, quas vocant, præcipuas Galliae viferet percurrendo. Visum fuit aliquamdiu morari Andegavi, ubi cognatorum voluntati obsecutus honores in jure, sive doctoratum, quem dicunt, suscepit publice, & in magna auditorum frequentia; quæ res non tantum benevolentiam Andegavensium erga *Gronovium* elicuit, sed visa tum fuit multis cathedram in ea urbe Professoriam promeruisse, quæ, si ipse paullulum adniti, & ambitioni fautorum dare sese voluisset, sine dubio ei fuisset mandanda. Deinde, ubi Massiliam esset ventum, contra quam primo fuerat constitu-

tum, valde libenter sese itineri Italico commisit; delatusque mari Florentiam, postea vidit etiam Pisas, Romam, Bononiam, Patavium, Venetias. Virorum tum maxime eruditione florentium tam in Gallia quam in Italia partim amicitia præfens usus est, partim in totam sibi conciliavit vitam; ex Italorum eruditorum consuetudine tamen videtur majorem percepturus fuisse voluptatem, si bibliothecarum, tam quarundam privatarum, quam publicarum plerumque aditus patuissent facilius, desiderio conferendi Codd. MSS. flagranti. Interea dum Romæ morabatur, delatus est ad eum rumor, literæque amicorum mentionem injecerunt, de se Daventriam evocando in locum *Martini Schoockii*, qui professionem Historiarum & eloquentiæ Daventriensem cum Groningana permutaverat. Quamvis oblatae conditiones non displicerent omnino, noluit tamen ante propositum tempus Italiam relinquere, aut ab erudito penu minus instructus inde domum ante redire quam constituerat; ideoque pro oblato munere & amicorum benevolentiae gratis actis, negavit se id tum accepturum, quod res non videretur posse differri in ipsius reditum, & ipsi ejus causa citius in Hollandiam reverti consultum non esset. Parisios reversum postea denuo amici sollicitaverunt, cum res adhuc integra esset, ut pateretur id sibi oneris imponi, donec DCCC. florenorum stipendio ad eam militiam permoveri sese passus est, ea tamen conditione, si nimirum celeriter redire non cogeretur. Rediit igitur anno seculi quadagesimo secundo, ætatis annum tum agens trigessimum primum; & paullo post Daventriæ sedem ~~feram~~ suarum posuit, eo animo,
ut

ut & strenuè personam, quam publica auctoritas sibi imposuisset, ageret, & de peregrinis, quæ secum adtulisset, spoliis literariis, æterna virtuti suæ monumenta statueret. Livius tum præcipue sibi *Gronovium* vindicabat. In quo emendando etsi diligentissimus esset, de uxore ducenda cœpit tamen cogitare, postquam se dignam videbatur reperisse, *Adelheidim* scilicet *Tennuliam*, ex honestissimis parentibus & fatis, ut in istis locis, divitibus genitam, duodeviginti annos natam, sororem *Samuelis Tennulii*, qui postea nomen fatis clarum adeptus est ex *Jamblichio* in *Nicomachi Introductionem Arithmeticam*, *Agathemeris Geographia*, & *Frontino illustratis*. Itaque *Gronovius*, jam Professor *Daventriensis*, jam maritus, nulli labori pepercit, sive publice sive privatim docens, quo spem de se concitatum impleret; quibus factis indies gratior suis cœpit haberi, & summam nominis claritatem adeptus est. Cum vero diuturno & cruento bello *Hispanico* finem pax fecisset, & *Academia Gelro-Zutphanica* institueretur, ut juvenes ab armis belli avocarentur ad arma *Musica*, proceres *Gelriæ Gronovium*, novæ *Academiciæ* insigne ornamentum futurum, ad professionem *Humaniorum Literarum*, sibi conciliandum censuerunt. Vocaverunt igitur, sed nihil obtinuerunt; quod conspirans favor civium, benevolentia senatus, & amor suorum, ei compedes injecere, stipendio aucto, & spem faciendo majorum commodorum. Sub idem tempus, cum *Guilermo Auriaco*, quem secundum vocant, ab *Ordinibus paternum imperium* esset delatum, isque paternam adisset hæreditatem, *Gronovius*, monitu amici nonnihil in aula valentis

utrum.

utrumque scripta gratulatione profecutus est; eamque operam non tantum proceres & aulici plerique probaverunt, sed ipse princeps Auriacus quadringentorum florenorum munere quam ea sibi grata esset, testatus fuit. Livius jam dudum in publicum prodierat cum Observationibus *Gronovii* eruditissimis, & ille tum maxime in utroque Seneca emaculando & illustrando versabatur, cum rumor cœpit spargi de eo Leidam vocando; & hortabantur amici, ne ipse sibi in ea re deesset prensando & ambiendo. Id vero cum ab animo erecto, & abhorrente ab adulatione, impetrare non potuisset, atque *Salmasius*, dudum ab eo alienior, quamquam speciosam coleret amicitiam, pro alio intercederet & niteretur, prælatus tum quidem est *M. Zuerius Boxhornius*, qui dudum in Academia Leidensi Eloquentiam profitebatur, ad professionem Historiarum. *Gronovio* quam maxime favebat *Nicolaus Heinsius*, cum quo ille amicitiam coluit usque ad mortem; eam frequentibus epistolis testatam fecit; & quamvis multa acciderint, quæ animum alterutrius potuissent offendere, neuter tamen vel leviter offensi animi suspicionem præbuit, nec gratiam redintegrare opus fuit. *Christina* Sueciæ reginæ laudes, eruditio, benevolentia erga quosvis eruditos istis temporibus tanto magis celebrabantur, quanto illa majoribus præmiis, promissis, & pollicitationibus, undique ad se in Sueciam invitare homines doctrina illustres. Inter eruditos, quos illa secum habere voluit, fuerunt *Isaacus Vossius*, & *Nicolaus Heinsius*, quibus *Gronovius* fere æque amicis utebatur. Illi duo igitur cum in Suecia essent, etiam *Gronovium* in gratia ponere apud *Christi-*

nam non neglexerunt. Quem finem immodicus iste reginæ fervor habuerit, quidque ipsa fecerit & passa sit, & notissimum est, & parum ad *Gronovii* res pertinet, nisi quatenus id spectat ad amicorum commoda aut incommoda. Et *Heinsius* quidem acerbissime ipsi reginæ exprobravit postea, cum illa jam regno cessisset, & ipse residentis, quem vocant, in Aula Suecica ab Ordinibus Fœderatorum Belgarum oblatum munus accepisset, damna fortunis suis illata, profligatas majori ex parte facultates, & tempus quinquenne in ipso juventutis flore perditum, dum histriones & citharædi, abjectissimum mortalium genus, ab ipsa essent locupletati. *Vossii* vero questus cum *Salmasio*, discessum e Suecia, rumoresque secutos; & hujus vicissim criminationes, obtrectationem, odium, artes ad alios evertendos non bonas, quis nescit? Quæ tum vita fuerit in aula Suecica, quid ibi tandem potuerint nescio qui *Bourdelotii*, & *Pimentelli*, nemo ignorat, qui res *Christinae* non ignorat. Dum *Heinsius* adhuc *Holmiæ* viveret, & favore singulari regina eum amplecteretur, *Gronovius* periculum fecit, num ejus opera posset servare *Hamburgi* Canonicatum, quem vocant, sibi multis annis ante datum quidem, sed non possessum plenè, quod integro anno continuo *Hamburgi* non desedisset; quem nunc ei eripere nonnulli volebant. Scilicet cum per pacta *Pacis Osnabrugensis* reginæ *Sueciæ* concederentur archiepiscopatus *Bremensis*, & *Episcopatus Verdenensis*, ministri regii, inhiantes canonicatibus, depellere veteres possessores conabantur, tam *Hamburgi* quam *Bremæ*; idque *Gronovio* videbatur minime ferendum. Nam licet ille reditus plenos ex
isto

isto Canonicatu non perciperet, ædes tamen ad habitationem Canonici destinatas locare solebat florenis quingentis annuis, eamque pecuniam adsignabat matri. Præterea archiepiscopus & dux Holsatiæ *Joannes Fredericus* dederat *Gronovio* Bremæ Vicariatum, quem vocant, ad altare S. Trinitatis & B. Cæcilie, cujus reditus essent adjumentum studiorum. De utroque cum periclitaretur *Gronovius*, regina Sueciæ non tantum pristinum ejus jus confirmavit, sed contulit id etiam in filium ejus natu majorem, ut is post patris mortem eo fruere tota vita. Interea temporis *Gronovius* Daventriæ alacriter obibat munus sibi commissum, & non sine voluptate sentiebat labores suos civibus gratos, conatus in literis plerisque, etiam exteris, magnopere probari. Quid, quod Daventrienses eum, ex omni professorum numero primum, reip. admove- rint, & honores in eum hujusmodi contulerint, quales aditum muniunt ad summos & amplissimos in universa Belgarum Fœderatorum rep. & postea re præbuerunt *Gisberto Cuperio*, viro eruditissimo, & eadem ratione ad reip. administrationem provecto? Nihil tale cogitanti *Gronovio*, neque vel verbulo aucupanti, oblatus est igitur Seviratus, magistratus scilicet urbanus, penes quem jus est in senatum legendi & magistratus creandi ex suo ipsorum collegio. Judicio isto suorum, quin *Gronovius* lætatus sit, non dubium est, quod nihil gratius animo generoso, & meritorum sibi conscio, videatur posse accidere, quam si intelligat sui rationem haberi; & ex aliorum officiis & benevolentia erga se cognoscat, eos non ignorare quid ipse mereatur, Nemini tamen fors ita est undique beata, ut

aut nullos experiatur æmulos, aut non sentiat invidorum morsus, præsertim si paullo supra vulgus eruditorum caput tollat. Scilicet sunt eruditi quidam, homines cetera non contemnendi, & laudem meriti ob præstantem eruditionem, si id unum abesset, qui non solum se primos hominum volunt, sed qui etiam celebritati suæ decedere putant, quidquid aliorum famæ accedat, nisi hi fasces sibi submittant, se venerentur, & tantum non sibi serviant; ac si illi censuram in rep. Literarum gererent, de statu & conditione aliorum iudices constituti essent unici, nec cuiquam liceret sapere, aut aliquid novisse, si illi id non sinerent. De horum genere sine dubio fuit *Claudius Salmafus*, homo pene supra hominem doctus, & dotibus animi præditus præclaris; tum copia ingenti verborum ac facilitate in scribendo prorsus stupenda. Verum idem *Salmafus* tanto fuit fastu, & superbia tam immodica, ut alto vultu quemquam eruditum haberi prohiberet, præter eos, qui è longinquo eum venerentur, tanquam solem; plane ut legimus veteres exorientem solem oculis veneratos fuisse. At si qui vel tantillum viderentur velle derogare ejus majestati, aut vel verbo castigare intolerandam superbiam, suspicionesve vanissimas, illis nimium quantum irascebatur, & quavis illos infamia adspargere adgrediebatur: immo artes malas æque ac bonas eodem loco habebat, modo valerent ad perdendos parum reverenter sese colentes. Noverat ista *Gronovius*, & non ignorabat, *Heinsius* qui amici essent, *Salmafus* placere non posse; ob causas jam supra indicatas. Colebat tamen *Salmafum*. Summa benignitatis & benevolentiae mutuae testimonia habentes

bentes literæ frequenter commeabant aut Davenportia Leidam a *Gronovio*, aut Leida Daventriam a *Salmasio*; cum *Gronovii* Commentarius de Sestertiis prodiret in publicum, annis pene decem ante *Salmasii* mortem. Parisiis tum vivebat *Claudius Sarravius*, Curia Parisiensis Senator, literis & moribus ornatissimus, communis *Salmasii* & *Gronovii* amicus. Ad illum literas dedit *Salmasius* plane ridiculas, ne quid gravius dicam, contra *Gronovium*, quod ausus esset aliquid in publicum edere ad Rem Nummariam pertinens. Id vocabat *Salmasius* invadere fines regni sui; vehementer in vafori irascebatur; & non verebatur aperte prædicare, *Gronovium* se antea epistola debuisse monere, ut sciret, an *Salmasio* volente id esset facturum. Præterea iisdem in literis querebatur cum *Gronovio*, quod Livii recens editi exemplar ad *Spanhemium* misisset, ad se non misisset; ad invidiam faciendam, illum *Heinsianum* adpellabat; quod præcipuum in ea commentatione esset, a se habere jactabat; & indicatis erroribus, ut quidem censebat, haud pauca exulcerati animi signa manifesta dabat. Eo argumento epistolam scriptam a *Salmasio* fuisse, haud diu post videtur rescivisse *Gronovius*, quod ad manum sint testimonia literarum, quibus ille vehementer ab ipso *Salmasio* petit, ut is contra scribat, nec ulla in re sibi parcat. Nihil tamen fecius injuriam sibi illatam dissimulavit, donec *Salmasius* abiisset in locum, ubi qui siti sunt, illis viventes morsu adpetere non licet. Tum vero vindicavit facinus, missa ad *Antonium Clementium* epistola, in qua debitam adversario ex meritis laudem tribuit ita, ut morum probitatem in eo non agnoscat; dicatque fuisse, ut ad

liberalia, & ad quodvis genus doctrinæ, ita in omni vita omnique actu singularis, vasti, præcipitis, & ob hoc sæpe divini, sæpe cæci impetus; atque adfirmet, eum nimium pronum fuisse in iram, odia, sinistras simplicissimorum quoque dictorum & factorum interpretationes, cupidissimum quavis ratione vincendi, & si quis paulum modo se supra vulgus efferret, deprimendi. Calumniari autem si quis voluerit, quod *Gronovius* vivo non responderit, eique larvam, qua tectus ora obambulabat, detraxerit, næ ille haud intelligit, quanto cum periculo hominibus quibusdam adverferis, etiamsi habeas causam justissimam. Cum victore contendere durum est, ut malis interdum perdere, quam cautam quantumvis justam arguere, quod illi nunquam certaminis finem facturi sint, nisi victores, & non desinant lædere, objiciendo falsa & ficta, ubi vera aut facta non possunt. Cum *Salmasii* isti essent mores, mirum non est *Gronovium*, pacis & quietis, ut literatos decet, amantissimum, sese continuisse, quamdiu prudentia silentium suaderet. Uno *Salmasio*, quem nonnemo *Pana magnum* vocabat (ad imitationem dicti alicujus de morte *Panis magni* illius, apud *Plinium*) mortuo libertas videbatur reddita eruditibus plerisque, in his certe regionibus, *Heinsio*, *Vossio*, *Moro*, aliisque non paucis. Magni faciebant æqui cognitores *Gronovii* & animum & eruditionem; cumque haud diu post ad Academiam Frisiorum vocaretur, Daventrienses eum retinendum rati, auxerunt stipendium annuum ducentis florenis, cum ante nongentos caperet. Anno seculi decimi sexti quinquagesimo sexto atrox pestilentia invasit urbem Daventriensem. Magno

numero quotidie efferebantur mortui, quos ea
 lucus occidisset. Habebat ille tum liberos sep-
 tem, intra teneros annos omnes, habebat uxorem,
 quam nullum præsens periculum retinebat
 a pietate, quam consanguineis decumbentibus
 debebat, assidendo & ministrando. Metus erat,
 ne eodem malo flagraret quoque brevi ipsius do-
 mus; ne liberos, ne uxorem, ne se tangeret:
 eaque res valde eum sollicitum habebat, non
 tam metu mortis, quam quod orbitatem tene-
 ræ prolis, & calamitates plerumque ex orbi-
 tate orientes, e longinquo tanquam intueretur.
 Nec plane salvus evasit; quod uxorem, mul-
 tum dilectam, & familiares quosdam, pestilentia
 rapuerit. Domus liberis dives monebat *Gronovium*,
 mox novis nuptiis uxorem quærendam, nec vi-
 debatur difficulter inventurus, quæ sese vellet
 sociare homini obtinenti honoratum locum, &
 quem in summa concordia cum priori uxore acta
 vita commendabat. Serio igitur cum aliquam,
 quæ sibi conveniret, circumspexisset, cœpit pe-
 tere nuptias *Catharina Glagovia*, cujus pater olim
 urbi Daventriensi ab archivis fuerat, quæque
 antea matrimonio juncta fuerat *Conrado Nilando*,
Ægidii, tum primum locum in curia tenentis,
 fratri. Istius vero *Ægidii* filia nupta erat fratri
 conjugis *Gronovii* prioris. Interea temporis Cu-
 ratores Academiæ Leidenfis, in qua *Hornius*
 cum *Thysso* juniore tum Historias profitebantur,
 videntes in neutro satis momenti esse aut præsi-
 dii, ad sistendum foedam Musarum suarum fu-
 gam, consilium agitare cœperunt de *Gronovio*
 vocando, verum admodum lente. Urguebant
 quidem amici, quibus viri eruditio & diligentia
 erant notiores quam curatoribus, ut vota sua &

Musarum perficerentur ; sed diu pene frustra : quod Curatores intelligerent *Gronovium* , etiam privatim domi suæ collegia , quæ vocantur , habere solitum juventuti erudiendæ , & in iis exspatiari per universos historiarum & antiquitatum campos. Id vero ad illud usque tempus *Leidæ* in literis nec fiebat , nec licebat. Professores historiarum publicis lectionibus studiosis prælucebant ad literarum quarumvis cognitionem ; domi qui doceret nemo erat. Si *Gronovius* *Leidam* arcefferetur , & scholis privatis diligentius juventutem studiosam erudire instituisset , aliis professoribus videbatur præbiturus exemplum , a quo omnes metuebant , tanquam nimis molesto & tædii pleno. Tandem vocatum *op de tractamenten en emolumenten duar toe staande* (istis enim fuerunt literæ publicæ verbis conceptæ) plane quid sibi faciendum esset , veniendumne an *Daventriæ* manendum , incertum fecerunt ; quod ignoraret , quanto stipendio & quibus commodis ista militia ducem juvaret : nec ullæ literæ privatim missæ , e quibus id disceret , erant additæ. *Frisii* promiserant mille & quingentos florenos annuos ; nec tamen vel ita conditionem suam apud eos rebatur futuram fuisse meliorem. Quid igitur *Leidæ* , ubi *Boxhornius* , in cuius locum *Gronovius* erat successurus , ultra mille annuos non perceperat ? E collegiis domesticis quidam magnum emolumentum ostentabant ; verum ille privati laboris emolumenta imputari publico non volebat. Postquam autem Curatores commoda *Academix* diligentius meditati essent , *Gronovium* æquis conditionibus ad se pelleverunt , & deinde experti sunt qualem optaverant , eruditum scilicet,

scilicet, laboris amantem, pacis studiosum, & laudabilissimis moribus virum, tanto aliis alieniorem a contentionibus literariis, quanto aliis esset doctior & melior. Ille igitur Daventria Leidam migravit, eoque rem & domum transtulit. Tum intermissum de uxore ducenda negotium denuo adgressus, Daventriam excurrit, sponsus rediit; & denuo media fere hieme in fine anni quinquagesimi noni eo profectus, ibi nuptiis celebratis, cum nova nupta domum rediit. Vix rebus & domo ordinatis *Gronovius* ad-
 versarium expertus est *Martinum Schoockium*, Trajectinum, professorem primum Daventriensem, cuique ipse *Gronovius* ibi successerat, postea Groninganum, & demum Francofurti ad Oderam, hominem aberuditione quam a probitate & moribus laudabiliorem. Is jam dudum *Gronovio* iratus, quod studiosis suasisset *Orationes Schoockii*, ab ipso sub discessum Groningam editas, non ante esse legendas, quam e Cicerone, Fabio, & aliis veteribus didicissent, quid in ejusmodi Orationibus delectaret maxime & prodesset; ut tum demum in manus sumerent Orationes a recentioribus editas, easque, si tum probarentur, diligentius evolverent. Accedebant collegia, quæ vocantur, privata Daventriæ a *Gronovio* haberi cœpta, contra quam *Schoockius* ibi fuerat solitus; præsertim ob ingentem utilitatem, quæ ex iis a studiosis, institutum laudantibus & doctoris sui diligentiam ubique prædicantibus, percipiebatur. Utrumque in sui contumeliam factum censebat, nec occasionem omittebat, si qua daretur, prodendi animum alienum. Cum igitur *Schoockius* ederet *Exercitationes*, adgressus est satis inconsiderate

Gronovii sententiam de Centesimis & Unciis Ufuris. Ille respondit scripta Antexegeſi. *Schoockius* Vindicias contra oppoſuit. *Gronovius* alteram & tertiam Exegeſin ad ſententiam vindicandam ſcripſit, in quibus multa exprobrantur *Schoockio*, quæ viro cuius probò videntur ruborem allatura, quòd ipſe antea *Gronovio* avaritiam, ob pecuniam honorariam ex privatis collegiis perceptam, objeciſſet; atque, tanquam maledicto, ſæpius notaiſſet Grammatici nomine, quod ſophiſtis rabulisque, & omnibus ſtudia cauponantibus, neque niſi ad quæſtum referentibus, tum creberrimè in ore eſſet. Ad alterum accuſationis caput, ſcilicet de pecunia e collegiis corradenda, ita reſpondit *Gronovius*, ut diceret, *Schoockium* pravis artibus, & montes auri pollicendo, ſe ſuaque extollendo, collegas deprimendo, nugis & ineptiis fucum & colorem addendo, imprudentes adoleſcentes blande illexiſſe atque inſcaviſſe, ſolius quæſtus cauſa & doſoſi nummi ſpe. Poſtea quidem *Schoockius* alteras minatus eſt ſe ſcripturum Vindicias, & grandem librum adverſus *Gronovium*, verum impetus iſte ultra minas non videtur proceſſiſſe. Pleræque vero contentiones literariæ, tum inter eruditos acerbe agitatae, videntur ortæ e partium ſtudiis, non tantum *Salmaſio* & *Heinſio* vivis, ſed etiam mortuis. Prout enim quiſque huius vel illius diceretur, placere aut diſplicere cum aliis erat neceſſe. Et ſi quis adverſarum partium quid deliquiſſet, quantumvis leve id eſſet, aut exiguum, non poterat ille aſini, itipitis, bardii, aut ſi quæ alia ſimilis elegantiae & humanitatis ſunt nomina, apud adverſæ partis ſtudioſos effugere; & magnum aliquod crimen cenſebatur com-

commisisse aut piaculum, quisquis communi humanitatis lege lapsus esset. Amicos contra suos quisque acerrime tuebatur, & fortiter, si nihil aliud, pro iis loquebatur, etiamsi ex eorum numero aliquis graviter errasset, aut intemperantia peccasset. Id eodem tempore maxime patuit in lite *Nicolai Heinsii*, acerbissime & magna contentione agitata cum *Margareta Wullenia*, haud admodum casta, ut ferebatur, muliere, quæ ex *Heinsio* postquam peperisset, magno conatu id agebat, ut ille se uxorem duceret. Nolumus plura eo pertinentia, quæ tamen in promptu & ad manum sunt, coacervare, cum ea ad *Gronovium* nihil faciant, nisi quatenus ille *Heinsii* causam, in literis & apud amicos, egerit; non quod illa esset bona & iusta, sed quod *Heinsii*, amicorum tantum non summi. Florebat ea tempestate præ ceteris Academia Heidelbergensis, *Carolo Ludovico*, electore Palatino, nihil omittente, quo eam illustriorem faceret, quam ante quam urbs diriperetur, & ditissima bibliotheca auferretur, fuisset. Is habebat filium unicum, nomine *Carolus*, ea ætate quæ disciplinarum capax haberi incipit. Ad mores principis juvenis formandos & studia dirigenda Geneva in aulam Palatinam adscitus tum est *Ezechiele Spanhemius*, vir inter eruditissimos optimus, & inter optimos eruditissimus. Amicis utebatur *Spanhemius Heinsio*, *Gronovio*, aliis, quos communia studia arcto vinculo ligabant. Mature igitur coepit *Spanhemius*, apud electorem gratiosus cum esset, mentionem injicere de *Gronovio* Heidelbergam evocando. Videbatur ipse elector id desiderare, nec *Gronovius*, a *Spanhemio* sollicitatus, spartam illam plane rejiciebat. Nam, etiamsi causas, quo minus

Leidam cum Heidelbergâ commutaret satis magnas haberet, quosdam Leidenses tamen sibi haud satis favere intelligebat; præsertim ob contentionem, nescio quo casu, ortam, & exercitam, cum *Gronovius* summum magistratum gerens, quod aliter facere non posset, quosdam offensus, nimium memores. Res tamen successu caruit. Sive quod *Spanhemius* in Italiam ab electore ablegatus eam præsens urgere non potuerit, sive quod *Gronovio* causæ fuerint aliæ subnatæ, quæ prohibuerint plane amplius de statione Heidelbergensi cogitare. Æquo sane animo postea Leidæ vixit, cum & celebritate nominis floreret, & honores Academici, curaque Bibliothecæ Academicæ, post *Thysii* mortem illi pro meritis detulerint, quorum in manibus talia sunt. Quanta celebritate fuerit, quantosque ex eruditione & virtute fructus *Gronovius* perceperit, vel ex eo cognosci potest, quod *Ludovicus XIV.* rex Galliæ, cum constituisset eruditos, qui eotempore imprimis ferebantur, honorario annuo ornare, etiam *Gronovium* liberalitatis regię participem fecerit. Annus sexagesimus & nonus valde tristem sui memoriam reliquit Leidensibus, quod tum pestilentia immaniter grassata fuerit in ista urbe & locis vicinis, abstuleritque mortalium cujusvis conditionis numerum plane stupendum. Inter doctores Academicos ab isto malo absumptos, fuerunt *Joannes Coccejus*, celeberrimus iste; *Adrianus Beeckerts à Thienen*, qui jus profitebatur; *Joannes Van Horne*, anatomes professor longe meritissimus; & alii, quos *Heidani* Calamitas recenset. *Gronovius* tum uxorem quoque amisit, & cum ea magnam rerum suarum jacturam fecit, quod dimidio censu cedere ea mortua fue-

rit necesse; quæ res ipsi ob liberos parvulos accidit molestissima. Ipse, cum eodem anno Amstelædamum esset vocatus frustra, quod ætas ingravescens & valetudo minus prospera, monerent de sarcinis colligendis, sex septemve menses cum pertinacissimo morbo conflictatus, non solum diu post laboravit fastidio ciborum, & tumore pedum, qui eum ambulare aut in publicum prodire, nisi curru, non sinebat; sed plane nunquam postea omnino recuperavit valetudinem pristinam. Habuit tamen Orationem de Lege regia, cum die solenni Fasces Academicos secundum deponeret, eodem quo supremum diem obiit anno, in qua graphice calamitosissimæ civitatis faciem describit. Deinde magis magisque deficere quidem cœpit; sed tamen quamdiu licuit, etiam in lecto, vacavit literis, atque emaculando veteres scriptores, donec tandem per septimanam sine cibo & potu in lecto decumbens, totus autem in meditatione rerum cœlestium, animam Deo reddidit, anno ætatis sexagesimo primo, die quarto ante finem anni primi & septuagesimi, præsentibus filio *Laurentio Theodoro*, & filiabus; nam *Jacobus*, qui postea *Leidæ* professus est literas humaniores, tum aberat, peregre profectus. Doluere *Gronovio* amisso & eruditi & ipsa eruditio, quæ tanto vindice amisso, vulnus ingens acceperat: doluere probitas, humanitas, candor, & ceteræ virtutes, quas ipse tota vita coluerat, & quæ vicissim illi omnium proborum, humanorum, & candidorum hominum promeruerant, & sceneratae erant, favorem. Modestiam & animum ab omni adulatione alienum, testatur distichon, imagini subscriptum:

Ham-

xxx J. F. GRONOVII VITA.

Hamburgum genuit; civem adscivere Tubantes

Et Batavi; Pallas cura Themisque viro.

quod maluit, quam si ipsi in titulo poeta alius locum principem in eruditorum choro adsignavisset; cum ab aliis complura haberet, nec spernenda, singulosque obtestatus sit, ne ægre ferrent ea per se non vulgari. Monumenta ingenii & eruditionis, quae reliquit, enumerare nihil adtinet, quod per se satis cognita sint, & videantur duratura, quamdiu honos suus literis constabit; nec magis adtinet meminisse liberorum, aut posterorum, quibus quamvis contigerit patre clarissimo nasci, eos tamen sua ipsorum virtus & eruditio aeternae posteritatis memoriae jam dudum & commendavit & etiam nunc commendat.

PRÆFATIO

CLARISS.

AUCTORIS.

T*Ria sunt præcipue, quæ veterum libros, sciendi & sapiendi recte magistros, utiles nobis reddunt, Lectio, Meditatio & Memoria. Illa velut messis est aut vindemia, quibus fruges maturas & sata donaque terræ, sole percocta, secamus, vellimus & cogimus. Altera triturae instar areæque torcularis habet, quibus grana, legumina, salubres liquores, folliculis suis tunicisque & exuviis apte spoliantur, & ad fruendum præparantur. Tertia horrei, aut cellæ oporothecæ, apothecæve vicem præstat, quibus tota ubertas autumnii distincta locis & generibus traditur conditurque, ut de singulis cujus quantive necessitas venerit, facile expediteve in usum promatur. Tribus his male curatis paterfamilias nemo diligens, & providus laudabitur agricultor. Nec nos eruditum censebimus, qui veteres ignorat: nec habuisse rationis aliquid cum veteribus credemus, qui non diligen-*

ligenter eos legerit, sapientiæ dogmata, morum præcepta, sermonis lumina observarit, integumentisque suis & obscuritatum involucris, quas ruditæ nostræ aut intellectus infirmitas ostendit plurimas, evolverit atque enucleaverit, memoriæ denique quasi forulis ac repositoriis ad vitæ, styli, sermonis alimenta, seu nutritionem, emendationemque promenda mandarit.

Quum autem delicatissima morosissimaque pars animi nostri, quæque prima omnium senectutem sentiat, sit memoria, commode illi subventum est divino instituto & invento literarum, quæ fideles custodes operationum mentis veloces fugitivasque cogitationes fortius quam aere fixo aut compedibus ligant, nec nobis solum ipsis in futuram ætatem, sed & posteris easdem conservant. Quas quidem adhibere in studiis adeo nos non pudebit, ut etiam laudatos illos veteres, nobis ingenio ac labore multo valentiores, eodem adminiculo usos & innixos, quæcumque legerent, non modo frequenter nota Græcæ literæ X, aut duplici Latino LL. (Χεῖρα, χεῖρον aut χεῖριμον, aut χεῖρας aliquid id est, utile aliquid aut Laudabilem Locum illic contineri monentes) signasse, sed etiam excerpssisse, probatosque sibi locos in Adversaria contulisse, exemplo Ciceronis, Catonis, Plinii utriusque, plurimumque aliorum
acce-

acceperimus. Seneca egregie Epist. LXXXIV.
 Quidquid lectione collectum est, stilus redigat in corpus. Apes, ut ajunt, debemus imitari, quæ vagantur, & flores ad mel faciendum idoneos carpunt: deinde quidquid attulere disponunt, ac favos digerunt: &, ut Virgilius noster ait,

liquentia mella
 Stipant, & dulci distendunt nectare
 cellas.

Paulo post: Nos quoque has apes debemus imitari, & quæcumque ex diversa lectione congestimus, separare: melius enim distincta servantur. Deinde adhibita ingenii nostri cura & facultate, in unum saporem varia illa libamenta confundere: ut etiam si apparuerit unde sumptum sit, aliud tamen esse, quam unde sumptum est, appareat. *Hactenus Seneca.*

Tantos igitur viros imitati, alius quidem alia, prout aut aetas, aut profectus ferunt, seligamus. Nunc vero, dum, ut ait Lucretius,

Floriferis ut apes in saltibus omnia li-
 bant,
 Omnia nos itidem depascimur aurea di-
 cta,

XXXVI PRÆF. AUCTORIS.

ex M. Accii Plauti Sarsinatis Umbri fabulis sive comædiis, utilia & χεῖρομα hauriamus: quarum cum elogia existent innumera, uno alteroque erimus contenti, nempe doctissimi Romanorum, ut a Cicerone vocatur, M. Terentii Varronis, qui Musas, si Latine loqui vellent, Plautino sermone loquuturas fuisse dixit: & A. Gellii, qui linguæ atque elegantix in verbis Latinis principem vocat Plantum.

LECTIONES PLAUTINÆ.

AMPHITRUO.

N faciem veri alicujus, est in formam mutari alicujus. *Faciem* dicebant veteres non tantum os, oculos, & genas, quod Græci *πρὸς ὄπιον*, Latini alioqui *vultum* dicunt (ut cum Plin. XI, 37. p. 784. f. *Facies homini tantum, ceteris os aut rostra*) sed omnem modum & facturam quandam corporis totius, a *faciendo*, ut ab adspectu *speciem*, a *figendo figuram*. Pacuv. Niptra *faciem hominis* dixit, pro corporis longitudine: *Ætate integra, feroci ingenio, facie procera virum*. Plaut. Aſin. II, 3, 19. inducit quærentem mercatorem: *Qua facie veſter Saurea eſt?* Cui reſpondet ſervus: *Macilentis malis, ruſulus, aliquantum ventrioſus, truculentis oculis, triſti fronte, commoda ſtatura*. Ut hæc omnia iſto vocabulo comprehendere indicet. Claudius Quadrigarius apud Gell. IX, 13. in deſcriptione pugnæ Manlii Torquati cum Gallo: *Nemo audebat propter magnitudinem atque immanitatem facies*: nempe prodire uti depugnaret. *Facies* autem antiquæ pro *faciei*, gignendi caſu. Sic Pſeud. etiam IV, 7, 119. non tantum vultum,

§. I.
Arg. II.
ſ. 2.

2 L E C T I O N E S

AMPHITE. tum, sed etiam totius corporis figuram *facies* comprehendit. Sic Poen. V, 2, 151. Similiter Ovidius de Proteo, lib. I. Fast. v. 373.

Ille suam faciem transformis adulterat arte.

Quomodo etiam explicat Virg. lib. IV. Georg. 407.

*Fiet enim subito sus horridus, atraque tigris,
Squamosusque draco & fulva cervice leana.*

Itaque pro eodem *transforme corpore* dixit, VIII: Metam. v. 871.

*Ast ubi habere suam transformia corpora sensit,
Sepe pater dominis Triopeïda tradit.*

Sic *faciem montis, cæli, & maris* dixisse antiquos, & si tempestive dicatur, bene dici notavit Gell. lib. XIII. cap. 29. Sallustii verbis: *Sardinia in Africo mari, facie vestigii humani, in orientem quam in occidentem latior prominet.* Idem Gellius lib. X, 18. dixit: *Offa contusa in faciem pulveris.* Etiam de inanimatis, ut *Facies crepundiorum*, Rud. IV, 4, 105, & III. *Morbus ad istam faciem*, pro talis, ejusmodi. Cistell. I, 1, 78. *Mulier ad istam faciem.* Mercat. II, 3, 91, & 92. Sallust. Catil. 55. de Tulliano carcere: *Incultu, tenebris, odore, facta atque terribilis ejus facies.* Ovid. lib. VI. Metam. v. 72.

· *Sua quemque Deorum*

Inscribit facies.

Terent. Eunuch. II, 3, 5. *O faciem pulchram!* &c. *Faciem*, inquit Donatus, *modo, non partem corporis dicit, sed totam speciem, quæ apparet & cernitur.* Virg.

Quibus aspera quondam

Visa maris facies. Ovid. I. Metam. 421.

Faciemque aliquam cepere morando.

Cernere cum hostibus ponitur pro decernere,
dimi-

§. II.
Arg. II.
v. 3.

dimicare, contendere, prælio certare, bellum gerere. Enn. apud Cicer. de Offic. I. c. 12. *Ferro, non auro, vitam cernamus utrique*, pro de vita decernamus. Et rursus: *Olli cernebant magnis de rebus agentes*. Actius: *Nisi esset qui sub armis secum vellet cernere*. Varro: *Non vides apud Ennium esse scriptum: Ter sub armis malim vitam cernere, quam semel parere*. Est locus ex Medea, ubi *cernere vitam* est pugnare, vel certare de vita vel capite. sic Pacuv. de virtute: *Ego potestatem cernendo omnibus*. Salust. Catil. 59. *Se contra latrones inermes pro patria, pro liberis, pro aris atque focis suis cernere*. Lucret. V, 393. *Æquo certamine bellum Magnis de rebus inter se cernere*. Virgil. lib. XII. Aneid. *Inter se coiisse viros & cernere ferro*. Sic Noster *certamen cerni*, Casin. III. 1. 2. Bacchid. III. 2. 15. ponitur ἐδέλεως, interdum ποιητικῶς. Nam interdum cum casu accusativo, interdum sine eo ponitur. Cic. Fam. VIII, 16. extr. *Eligas censeo aliquod oppidum vacuum a bello, dum hæc decernuntur*. Vide indicem Bœcleri in Nepot. in *decernere*. Unde & *dijudicare* pro eodem invenitur. Ponitur autem *decernere* pro certare & periclitari fortunam, quod certando rem controversam dijudicet fortuna, & victorem demonstret. Tacit. III. Hist. 70. *Dum inter Vespasianum ac Vitellium præliis legionum, captivitatibus urbium, deditionibus cohortium judicetur*. Cic. Philipp. II. cap. 3. Et sic Cæsar II. de B. C. 32. *Incertæ victoriae contrariam ponit dijudicatam jam belli fortunam*. Porro *cernere* pro decernere alia significatione Nostro Cistell I, 1. *crevi amicum esse te mihi*. Lucil. I, 5.

Postquam præsidium castri seducere crevit. Pacuv. Armorum Judicio: *Et æquum est, quod postulas,*

4 L E C T I O N E S

AMPHITR. *juraticernant.* Cic. lib. III. de Legib. *Imperia, potestates, legationes, cum Senatus creverit, ex urbe exeunt.* Liv. XLIII, 12. *Priusquam id fors cerneret.* Tacit. Annal. XV, 14. *Illum locum, tempusque consilio destinatum, quid de Armenia cernerent.* Cælius ad Cicer. lib. VIII. epist. 14. *Quamdiu civiliter sine armis cernetur.* Trinum. II, 4, 28.

§. III. *Advenio pace*, significat per pacem (ut loquitur infra. I, 1, 232. Et Festus in *Peregrina Sacra*) & amicitiam advenio; *pacatum accessum*, ut ait Just. IX, 2. *facio*, cum venia, & non contra quam licet. Locutio perperam improbata viris doctis, & conjecturis obnoxia, & suspecta Germanilmi, quum sit elegans & bene Latina, pro pacate advenio. Sic *discedere pace*, Ovid. lib. II. de Remed. §. 273. *Tutius est aptumque magis discedere pace.* Sic contra *venire vi* apud Cicer. in formula interdicti, lib. VII. Fam. 13. *Quod tu prior vi hominibus armatis non veneris.* Virgil. III. *Æn. Venit modo vi pontus, & undis Hesperium Siculo latus absceidit.* Tale est *Redire armis*, Cic. Philip. XIII, 12. *Quo scelere damnatus in eam urbem rediit armis; e qua excefferat legibus. Excedere legibus urbe est iudicio damnatum in exilium ire.* Sic denique *Venire jure* Luc. lib. I, 191. *Si jure venitis, Si cives, hucusque licet.*

§. IV. *Sirempse legem alicujus, aut alicui, aut de aliquo esse*, significat idem de aliquo constitutum esse, valere, eadem aliquem lege teneri, reum esse, eisdem pœnis vel mulctis obnoxium esse, obligari. Vox antiqua explicante Festo in *Similis*. *Siremps* ponitur pro eodem, diciturque quasi *similis res ipsa*, id volunt fragmenta Festi. Dupliciter tantum inflecti, nominandi & auferendi casu, ait Charisius, vetus Grammaticus. Plautus etiam accusativo hic utitur. Vox formulæ

laque

laque in antiquis legibus frequens. SC. apud Frontinum lib. I. de Aquæ ductibus, p. 127. fin. edit. AMPHITR.
 Scriv. *Qui adversus ea fecerit, & adversus ea seperit, siremps lex ejus causasque omnium rerum esto* (id est, idem constitutum esto) *utique, atque uti esset, esseque oporteret, si is adversus hanc legem rivum specumque rupisset, forassetve.* Lex de Viatoribus: *Quam in quisque decuriam ita viator lectus erit, is in ea decuria viator esto, item uti ei ceteri ejus decuriæ viatores erunt, is in ea decuria praeco esto, ita ut ei ceteri ejus decuriæ praecones erunt: Sirempsque ejus viatoribus, deque eis viatoribus quaestori omnium rerum jus lexque esto: quasi si ei viatori in eam decuriam in tribus viatoribus lecti sublecti essent: quam in quisque decuriam eorum ex hac lege viator lectus erit, sirempsque eis praeconibus, deque eis praeconibus quaestori omnium rerum jus lexque esto.* In fragmento legis Thorix: *Qui ager ex publico in privatum commutatus est, de eo agro siremps lex esto.* pro idem constitutum esto. Adhibuit eleganter Seneca epist. XCI. *Conditor ille juris humani non natalibus, nec nominum claritate, nos distinxit, nisi dum hic sumus: Ubi ad finem mortaliū ventum est, discede, inquit, ambitio, omnium, qui terram premunt, siremps lex esto.* id est, omnibus terrenis, quæque hominum sunt, eadem lex dicta sit: æque discedant, abeant, evanescant. Ait igitur Plautus, si quis fraude palmam histrioniam sive ipse, sive per alium, eorum deque illis sirempse legem jussisse Jovem, atque si Magistratum sibi alterive ambissent, legeque ambitus tenerentur. Nec mutandum *Sirempse lege*, aut *Sirempse in lege*, ut quidam eruditi voluerunt.

6 L E C T I O N E S

AMPHITR. Phraſis Plauti autem concepta eſt, ut apud Cic. III. de Off. *Nec eum eſſe deceptum, qui id quod emeret, quo jure eſſet, teneret.* id eſt, ſciret quibus legibus adſtrictum eſſet. Liv. XXXVIII, 38. *Quo jure ante bellum fuerunt, eo Rhodiorum ſociorumque ſunto.* Cic. pro Balbo: *Quo jure civitas Gaditana eſſet, nesciebat.*

§. V. *Facere hiſtrioniam* ſignificat proprie agere in ſce-
Ibid. N. 90 na fabulam, hiſtrionem eſſe, & hoc quaſtu ſe tueri;
 & 152. translate, aliud agere aliud ſentire; aliud præ ſe fer-
 re, aliud in animo habere. Hoc modo hiſtrionem
 agere vel actorem comœdiarum, quod Petro-
 nio *hiſtrioniam exercere*, in illo ſcito dicto:
Totus mundus hiſtrioniam exercet. Verbum *face-*
re, uſurpatur de quamcunque artem exer-
 centibus. Sic: *Facere unguentariam*, Pœn. III.
 3, 89. eſt unguenta vendere, Seplaſiarium
 eſſe. *Seplaſia* Capuæ vicus, in quo habita-
 bant qui aromata vendebant. Cic. pro Sext.
 cap VIII. *Capillo ita horrido, ut Capua, in qua*
ipſe dum Duumviratum gerebat, Seplaſiam ſub-
laturus videretur. In Piſon. XXI. *Fuit inceſſus*
ſaltem Seplaſia dignus & Capua. Gabinium de-
nique ſi vidiffent duumvirum veſtri illi unguentarii
&c. qui nempe Seplaſiam incolebant. Marcellin.
 Empiric.

Quodque ab Idumæis veſtum Seplaſia vendit,
Et quicquid Medicis confert Lagæa cataplis.
 Vide Plin. lib. XXXIV. cap. 11. & lib. XVI. cap.
 10. Hinc Seplaſiarii, qui pigmenta, thura, odores,
 pharmaca, & id genus merces, medicis, pi-
 ctoribus, & qui ab his alii ſunt, unguentarii
 vendunt, quique unguenta faciunt, apud Æl.
 Lampridium & Veget. de re Veterin. *Facere*
argen-

argentariam, est argento facto negotiari, num-^{AMPHITE}
mularium esse, Aulul. III, 5, 53. Cic. V. Verr.
59. pro Cæcin. IV, de Offic. cap. 3. Aurel.
Vict. cap. 27.

Naviculariam facere, V. Verr. 18. naves habere,
quas vendas, aut loces. *Carnificinam*, carnificis aut
exsecutoris rerum capitalium munere fungi, carni-
ficem esse, carnificis munus implere. Capt. I, 2, 29.
Topiariam, Cic. ad Q. Fr. III, 1. profiteri artem ope-
re topiario; id est flexis in varias formas viridibus
hortorum ambulationes ornandi (*Topia* orna-
menta hortorum arbutis in varias species du-
ctis dixere veteres, ut & *opus topiarium*, Virg.
Copa: *Sunt topia & chalyba*. Plin. Nat. Hist.
IV, 8. *Nymphaeus*, quondam topiario natura opere
spectabilis. lib. XVIII. cap. 28. *Arborum urbanarum*,
& *quæ topiario tantum usu coluntur*. Lib. XV.
cap. 33. De cupressu: *Trahitur in picturas operis*
topiarii venatus, classesque, & imagines rerum. Et,
22. *Fruticem topiarium*, qui facile in topia flecti-
tur. Lib. XVI. cap. 16. & 18. Et qui cu-
rabant asservabantque, genus servorum, to-
piarii, apud Cic. paradox. V. Plin. Minor
III epist. 18. L. VIII. D. de Instr. vel In-
str. leg. Sic Coel. ad Cic. VIII Fam. 1. *Ego qui*
scirem Cn. Pompejum Baulis embæneticam facere,
vel, ut alii legunt, *schænobaticam*, funambulū
esse. Quanquam in illo loco sit legendum *εμετικὴν*
seu *emeticam facere*, curare se vomitoriis, vomē-
do. Quæ vox etiam existat apud Cic. XIII. Att. 52.
Unctus est, accubuit, εμετικὴν faciebat. Solebant enim
in illa Campaniæ loca secedere valetudinis causa,
inter quæ & Bauli. Et huic convenit, quod sequi-
tur: *Ut ego misererer ejus esuriei*, id est jejunitatis.

8 L E C T I O N E S

AMPHITR. *Piraticam*, Cic. post Redit. in Senat. cap. 5. mare quæstui habere, mare deprædari, piratam esse. *Mercaturam* Cic. ult. in Verr. *Præconium*, *aruspicinam*, Cicer. lib. IV. Famil. 8. Præconem, aruspicem esse (genuserat hominum, ex inspectis animalium extis futura prædicentium & ostenta procurantium apud Romanos) *Scriptum*, Liv. IX. 49. Scribam vel notarium esse.

Medicinam, profiteri se Medicum & curandis ægrotis quæstum facere. Phædr. lib. I. fab. 15. *Artem ludicram*, Liv. XLV, 23. est idem quod nostro Plauto *facere Histrioniam*, aut quodvis genus ludicrorum exercere; Histrionem, mimum, gesticulatorem esse. *Vecturam*, vehere onera pacta mercede, sive navi, sive terra. Quintil. Declam. XII.

Vellaturam, Varro. I. R. R. cap. 2. interpretaturque qui vecturis vivunt. *Cenaculariam*, Ulpianus, L. V. §. 1. D. de his qui effud. vel def. Quæstum exercere cubiculis locandis. *Lenocinium*, Suet. Calig. cap. XL. L. IV. de accus. & inscr. Qui mancipia quæstuarialia & prostituta habent; lenonem esse vel meretrices domi alere. *Meretricium*. Suet. Calig. XL. quæ quæstum corpore faciunt. *Scrutariam*, Appul. IV. & Miles. Scruta, vilissimas minutulasque merces coëmere & venales exponere. *Pecuariam*, Suet. Cæf. cap. XLII. *Neve hi qui pecuariam facerent, minus tertia parte puberum ingeniorum inter pastores haberent.*

§. VI.
Actus I
Sc. 1. v. 10.

Ingratiis aliquem excitare a portu foras, id est invitum, & contra voluntatem, jubere, vel cogere aliquem ire aut proficisci. Curc. I, 1, 5. *Tamen est eundum quoquo imperat, ingratiis.* Cas. II, 5, 7. *Vobis invitis atque amborum ingratiis.* Mil. III, 1, 153. Cic. V. in Verr. *Reticebunt que*

qua poterunt libenter, dicent, quæ necesse erit, ingra- AMPHITR.
tiis. id est dicent, etiam si nolint. Corn. Nep. The-
mist. Hoc eo valebat, ut ingratiis ad depugnandum coge-
rentur. Sic & adjectivo pronomine adjecto. Plaut.
Mercat. prolog. Suisque ingratiis me vitam agere
perperam, contra suam voluntatem. Gell. XVII,
1. Sed ea ingratiis nostris vi ac necessitate naturæ no-
bis accidunt. Lucret. eodem sensu ingratis dixit
lib. III. Ingratis hæret & auxit, pro ingratiis, invi-
to, contra voluntatem. At excitare est evocare ali-
quem, jubere surgere, & progredi, vel aliquo
ire. Turpil. Epicler. Me curæ somno segregant,
forasque noctis excitant silentio. Rud. I, 5, 2. Vox
precantium me huc foras excitavit. Cicer. de Orat.
2. Qui in causa peroranda non dubitavit excitare reum
consularem & deloricare tunicam. Liv. lib. XI. Igno-
minia non honoris causa me primum excitatum, jus-
sum surgere ad sententiam dicendam. Quintil. lib.
VIII. Instit. 2. Adhibitus ei cænæ Simonides nuncio est
excitatus, quod tum duo juvenes equo advecti desu-
dare majorem in modum dicebantur. Curt. lib. VI.
Non contentus musica artificum, quos Græcia exci-
taverat. Suet. Aug. XIV. Et Calig XXXVIII.

Præda, agro, adoreaque afficere populares suos, § VII.
id est augere, beatiore efficere. Adficere aliquem *Ibid. §. 38*
aliqua re, est addere alicui aliquid, vel in hono-
rem vel in contumeliam, ut hic §. 3. Ut me
laetum, serenum & benignum vultis vos affice-
re lucris. Ennius in sacra Historia apud Lactant.
lib. I. Instit. cap. II. Immortali gloria memoria-
que affectus sempiterna monumenta suis reliquit. Bac-
chid. IV, 4, 2. Duplex hodie facinus feci, dupli-
cibus spoliis sum affectus. Cic. pro Cluent.
Quem in honore habuerat, commodis omnibus
assecerat. 2 de Leg. Agrar. Eos quanto majori-
bus

IO L E C T I O N E S

AMPHITR. *bus ornamentis affecerat.* II. Verr. *Cum cives Romanos morte, cruce, cruciatu affecerit.* Afin. III, 2, 29. *Ut meis affectus lentis virgis.* Cic. pro Leg. Man. *Ut detrimentis accipiendis majori affici turpitudine videremur.* Pro Rosc. *Quæ perfidia legationis ipsius ceremoniam (id est sanctitatem, religionem, religiosam fidem) polluerit, maculaque affecerit.*

Porro *Adorea afficere* est idem, quod infra V. 2, 10. *Immortali afficere gloria.* Ador genus faris est, hinc *adoreum*, quod ex adore factum. Plin. XVIII, 8. *Far, quod adorem veteres vocavere.* Virg. *Æn.* VII, 109. *Adorea liba*, dicit placentas ex farre, melle, oleo, Statius lib. I. *Carm.* 6. *ψ.* 10. *Bellaria adorea.* Romani milites usque ad annum V. C. CCCLIV. Vejis obsessis, nihil accipiebant e publico, nisi forte aliquantulum frumenti; postea certe & frumentum supra stipendium, eoque tum ante tum post sæpe virtutis causa donabantur. Liv. Lib. VII. *Milites, qui in presidio fuerant, duplici frumento in perpetuum donati.* Cæsar III. *Civ. Cohortemque postea duplici stipendio, frumento, veste, diariis, militaribus donis amplissime donavit.* Hinc Ciceroni ad Att. *Caesar diariis incitare dicitur militum celeritatem.* Hinc & duplicari Varroni & Livio lib. II. quibus ob virtutem ut duplicia cibaria darentur, institutum erat. Ut Vegetio *duplares armaturæ*, quæ duplices, & *simples*, quod simplices consequerentur annonas. Isti igitur proprie afficiebantur donatione adorea. Quod quia ob virtutem fiebat, & gloriæ atque honoris causa, argumentum laudis & victoriæ erat. Vocabulum adoreæ per ἀπορρηγίας signi pro

re signata, pro ipsa gloria ambulare cœpit. Horat. AMPHITR.
IV. od. 4. *Et pulcher fugatis Ille dies Latio te-*
nebris, Qui primus alma risit adorea. Vide Not.
Scriv. ad Veget. p. 621.

Velatis manibus orare est suppliciter orare, seu §. VIII.
præteritis manu vittis (quod Deorum, hostia- Ibid. §. 101
rum, cum immolarentur, sacerdotum, plero-
rumque vatum, capitis gestamen aut velamen
erat, instar coronæ e laneo filo factum) supplica-
re. Nam hic ritus supplicum, præterdere vittas,
& per eas, utpote sacrum ornamentum, roga-
re. Hinc Virg. lib. VII. *Æneid.*

Ne temne quod ultro

Præferimus manibus vittas & verba precantum.

Desumptum ex Homer. Iliad. A. ubi inducitur
Chryses Στίμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλῃς Ἀπόλλωνος. id
est, *Coronas habens in manibus longe jaculantis*
Apollinis. Liv. XXX, 36. *Velata infulis ramis-*
que oleæ Carthaginensium occurrit navis. Quæ
videlicet legatos supplicaturos vehebat. Lib.
XXXVII, 28. *Veji, cum in oculis populatio esset,*
oratores cum infulis & velamentis ad Romanum mise-
runt. Lib. XXXV. 34. *Liberos & conjugem ejus,*
cum sordida veste tenentes velamenta supplicum, con-
cionem frequentem adire jubent. Tacit. I. Hist.
cap. 66. *Velamenta & infulas præferentes, ubi ag-*
men inceserat, arma, genua, vestigia pensando fle-
xere militum animos. Just. XI, 10.

Invitare se in cœna plusculum Honestæ est locu- §. IX.
tio & per λιτότητα, quam vocant Rhetores, rem ex- ibid. §. 127
tenuans, pro indulgere vino & largius bibere. Sall.
IV. Hist. *Cum se ibi cibo, vino letius invitarent.* Suet.
Octav. LXXVII. *Quoties largissime se invitaret.*
Sallust.

12 L E C T I O N E S

AMPHITR. Sallust. IV. Hist. *Cum se cibo vinoque latius invitarent.*

§. X. *Male conducere*, est care, magno pretio, & dispendio conducere locatum. Ovid. i. Amor. Eleg. 10. *Pro male conducto gratia nulla thoro.* Sic *male emptæ ades* dicuntur nimio pretio emptæ. Most. III, 2, 112. *Male conciliati servi*, dicuntur magno ære & iniquo pretio comparati, vel empti. Pseud. I, 2, 1. Martial. IX. epigr. 67. *Accipe hoc munus conditione mala*, id est iniquo pretio. Contra *bene emere* apud Latinos est vili pretio emere, Most. I, 3, 140. *Istoc verbum vile est viginti minis.* PH. *Cedo, amabo, decem, bene emptum tibi darc hoc verbum volo.* Cic. XII. ad Att. 24. *Sed quanti quanti; bene emitur, quod necesse est.* Senec. VI. de Benef. 15. *Præterea nihil venditori debet, qui bene emit*, id est qui vili emit & lucrifecit, non propterea venditori tanquam pro beneficio obligatus est. Qui lucrifecit emendo, non est tanquam ob beneficium venditori obligatus. Silius Italicus lib. IX. Bell. Pun. 756.

Optatum bene credit emi quocunque periculo

Bellandi tempus.

Suet. Jul. L. *Quo melius emptum sciatis, tertia deducta est.* Eodem sensu *salubri pretio emere.* Martial. X. epigr. ult. *Jucundos mihi nec laboriosos Successus pretio paret salubri*, id est non valde magno, quod rem familiarem non labefactet. Plin. I. ep. 24. *Si prædiolum, quod commendatur his dotibus, tam salubriter emerit.* id est, tam parvo pretio. Lib. VI. epist. 30. *Attendamus ergo ut, quæ vexata sunt in villa, quam saluberrime conficiantur*, id est quam minimo sumptu.

§. XI. *Usu facere suum*, est tam diu tamque libere uti & contrectare alienum, ut nostrum fiat, & ve-

te-

terem dominum amittat. Ictis inter modos AMPHITR. acquirendi est *usucapio*, quam Ulpianus definit adeptionem domini per continuationem possessionis anni, vel biennii; rerum mobilium anni, immobilium biennii, Tit. XIX. Justinianus mutavit tempus, & res mobiles per triennium, immobiles decennio inter præsentes, inter absentes viginti annis usucapi constituit, Horat. *Si proprium est quod quis libra mercatur & ære; Quædam, si credis consultis, mancipat usus.* Huc allusit igitur Plautus. & Liv. XXII, 45. *Nullam penes se culpam esse, quod Hannibal jam velut usu cepisset Italiam.* Senec Epist. XXII. *Pacuvius, qui Syriam usu suam fecit, nempe ob diuturnum illic imperium, quod Tiberius & Cæsar continuaverat.* Cornif. IV, ad Herenn. 29. *Neceffe est, cum constet, istum nostrum fundum fuisse, ostendas, te aut vacuum possedisse, aut usu tuum fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi venisse. Vacuum, cum ego adessem, possidere non potuisti, tuum usu fecisse etiamnum non potes, emptio nulla profertur, hereditate tibi, me vivo, mea pecunia venire non potuit, relinquitur ergo, ut me vi de meo fundo dejeceris.*

Fugit ratio significat erras, hallucinaris. Catull. §. XII. epigr. 10. *Istud quod modo dixeram me habere, Fugit me ratio.* Cornif. ad Herenn. II, 61. *Nam qui se propter vinum, aut amorem, aut iracundiam fugisse rationem dicet, is animi vitio videbitur nescisse, non imprudentia.* Et Lib. eod. c. 26. *in mentem mihi si venisset, Quirites, non commissem, ut hunc in locum res veniret, nam hoc aut hoc fecissem, sed me tum hæc ratio fugit.*

Capere pileum, est libertatem accipere, liberum fieri. Feronia libertorum Dea erat, in cujus templo

§. XIII.

Ibid. §. 306

plo

14 L E C T I O N E S

AMPHIYR. plo, inter cetera manumissionis solemnia, raso capite pileum accipiebant, sedentes in lapideo sedili, cui inscriptum erat: *Bene meriti servi sedeant, surgant liberi*, teste Serv. ad VIII. Aeneid. Inde pileus insigne libertatis. Pers. Sat. V. *Hac mera libertas: haec nobis pilea donat.* Liv. XXX, 43. *Secutus Scipionem triumphantem est pileo capiti imposito L. Terent. Culleo (Senator licet) omnique deinde vita; ut dignus erat, libertatis auctorem coluit.* Hinc illa locutio, *vocare ad pileum servos*, pro sollicitare eos promissa libertate ad seditionem & vim faciendam. Senec. Epist. XLVII. *Dicet nunc aliquis me vocare ad pileum servos & dominos de fastigio suo dejicere.* Suet. Tib. IV. *Servisque ad pileum frustra vocatis, in Siciliam profugit.* Aur. Vict. cap. LXIX. *Vocatisque ad pileum servis adversarios vicit.*

§. XIV. *Seditionem aliquam in tranquillum conferre*, est *se-*
Actus I. dare & componere tumultum domesticum aut
 Sc. 2. V. 16. *diffensionem cum amico privato.* Raro sic invenias
seditionis vocabulum de turba privatorum. Apud
 Terentium tamen est, non minus eleganter. Andr.
 V, 1, 11. *Perpulisti me, ut homini adolescentulo in*
alio occupato amore, abhorrenti a re uxoria, filiam
darem in seditionem atque incertas nuptias. Sic *se-*
seditiosus & bellum. Cic. ad Att. lib. II. ep 1. *Illam*
male odi consularem, ea est enim seditiosa: ea cum
viro bellum gerit, neque solum cum Metello, sed
etiam cum Fabio.

§. XV. *Quod erit natum tollito.* Ita loquebantur neu-
Actus I. tro genere de partu & futuro & recens nato.
 Sc. 3. V. 3. Terent. Andr. I, 3, 4. *Quicquid peperisset, de-*
creverunt tollere. Et III, 1, 6. *Nam quod peperis-*
set, jussit tolli. L. 41. §. 5. *Medio tempore Pam-*
phila, antequam pecunia solveretur, peperit, quero
id

id quod natum est ex Pamphila, utrum ad heredes AMPHITR.
Seja, an heredem Titia pertineat. Ovid. IX. Me-
tam.

*Nec dubito, partu cum te Lucina levarit,
Tollere quicquid erit.*

Idem epist. Hipsypyl.

*Quod tamen ex nobis gravida celetur in alvo,
Vivat, & ejusdem simus uterque parens.*

Cic. ad Att. X, 18. Tullia mea peperit XIV. calend.
Jun. puerum ἐλάττωστος, quod ἐπιχνοει gaudebam:
quod quidem est natum, perimbecillum est. Cic. lib.
XI, ad Att. 9. Hæc ad te die natali meo scripsi: quo
utinam susceptus non essem, aut ne quid ex eadem
matre postea natum esset. Ibid. epist. 25. Nihil un-
quam simile natum puto, id est neminem mortalium
tam malo fato natum puto, ac meam Tulliam.
Trucul. XXIV. 45.

Quid tibi hanc curatio est rem? id est cura. §. XVI.
tio hujus rei. Verbalibus in *io* casum verbi sæpe ibid. §. 16
dat Plautus, ut *Afin*. V, 2, 70. *receptio*, Au-
lul. III, 2, 9. & IV, 10, 14. *tactio*, *Afin*. II, 2,
41. *verbis velitatio*. Cicero *domum reversio*, & *do-*
mmum itio, pro quo aliter uno verbo *domuitio*, &
Mutina eruptio. Liv. XXV, 33. *Tum reditu domum*
fructusque videndi suos suaque vulgo grata erant.

Nequiter expetere, est male evenire, non habere § XVII.
cum eventum & successum, quem optasses. sic ib. §. 23.
expetere alicui, vel *in aliquem*, est recidere, redun-
dare in aliquem, damno alicujus evenire. Hac
Fabula I, 2, 32 *Delictum suum suamque culpam*
expetere in mortalem ut sinat, id est alium morta-
lem eam luere vel ferre, mortalem ut sinat luere,
quod ille peccarit. II, 1, 41. *Cujus ego hodie in ter-*
gum faxo ista expetant mendacia. III, 1, 12. *Nam mea*
sit culpa, quod egomet contraxerim. Id *Alcumena* si
inno-

AMPHITR. *innocenti huic expetat.* III, 2, 14. Sic autem Cic. de Provinc. Consul. 3. *Ut quod est indignissimum scelus imperatoris in perniciem exercitus expetisse videatur.* Liv. I, 22. *Regem Romanorum Deos facere testes, uter prior populus res repetentes legatos aspernatus dimiserit, ut in eum omnes expetant clades belli: tamen sine suspitione mali est.* Mil. II, 4, 40. *Satin' eadem in vigilantes expetunt, quæ in somnis visa memoras.*

§. XVIII. *Primo cætu vincere, est primo congressu, prima*
Actus II. *conflictione, statim atque ad manus ventum est.*
 Sc. 2. §. 25. *Orat. Scip. African. apud Isidor. Vi atque ingratiis*
cætus cum illis sponsionem feci: facta sponsione ad judi-
cem adduxi, adducto primo cætu damnavi. Prima li-
tis contestatione effeci, ut eum iudices damnarent.
 Cornif. IV. ad Heren. 36. *Hoc vos veriti estis, si primo*
cætu condemnassetis, ne crudeles existimaremini. Pri-
mam coitionem vocat Terent. & Quintil. Ille
 Phorm. II, 2, 38, hic lib. I. Institut. cap. 3.

§. XIX. *Comprecari Jovi prodigiali thure aut mola salsa, fig-*
 Ib. §. 107. *nificat viso ostento Jovem prodigiorum depulso-*
rem placare ac propitiare thure accenso, aut mola
falsa oblata. Serv. ad Æclog. VIII. §. 82. Sparge molam,
far & sale. Hoc nomen de sacris tractum est: far enim
pium, id est mola salsa, ita fit: Virgines Vestales
tres maxime ex nonis Majis ad pridic Idus Majas
alternis diebus spicas adreas in corbibus messuariis
ponunt: easque spicas ipsae virgines torrent,
pinsunt, molunt, atque ita molitum condunt.
Ex eo farre ter in anno molam faciunt virgines,
Lupercalibus, Vestalibus, Idibus Septembribus,
adjecto sale cocto & sale duro. Igitur quod in sacris
mola casta dicitur, id Virgil. in V. Aneid. farre pio
enuntiavit in II. falsae fruges. sic Servius. Ovid. ita
describit in Fast. Farre pio placant & saliente sale.
 Observanda autem est syntaxis verbi *pretari*, qua-
 lis

lis & Agn. II, 4, 71. *Pergin' precari pessimo.* Vir-AMPHITR.
gil. VII. Æneid. ψ. 127.

Optima Grajugentim, cui me fortuna precari

Et vitta comtos voluit pratendere ramos.

Pro cerrita circumferri, est tanquam insanam §. XX.
aut mente captam, ex ritu & superstitione vete- lb. ψ. 144
rum, lustrari, & sacro facto purgari, aut circum
templaferrī. Nonius: *Cerriti aut larvati, malefani*,
Cereris ira aut larvarum incurfione animo vexati.
Menæchm. V, 4, 2. *quid? estne cerritus?* Pœn. II,
1, 21. Horat. II. Sat. 2. *Cerritus fuit, aut com-*
mota crimine mentis. Ut autem a Cerere *cerritus*,
sic *bacchari* etiam pro insanire dicebant, velut sti-
mulis a Baccho subjectis. Bacchi stimulis agitatum
proxime; dein quovis modo insanire. Supra ψ. 71.
Bacchæ bacchanti si velis adversarier, quod prover-
bium est in malas mulieres. Nam *Bacchæ* dicebantur,
dei Bacchi stimulis in furorem actæ, quæ & Mænades
& Thyades appellantur a veteribus. Cic. Brut.
LXXX. *Quide eos, quorum oratio altior actioque esset*
ardentior, furere & bacchari arbitrabantur? Apud
Virg. Sibylla *bucchatur vates.* Sic item *lymphati* &
lymphatici dicuntur insani, quasi a nymphis, fon-
tium & aquarum deabus, furore subjecto *νεμόλη-*
πῶς fiunt, ut explicat Varro lib. VI. de L. L. Liv.
VII, 17. *Tum quidem velut lymphati aut attoniti*
munimentis suis trepido agmine inciderunt. Curt.
lib. IV. *Adhuc lymphatos ferri agique, arma jaci-*
tes. Idem lib. VI. cap. 2. *Discurrunt lymphatis si-*
miles in tabernacula. Hinc Pœn. I, 2, 132. *Num-*
mi lymphatici, quasi furiosi & loco manere ne-
scientes, eque crumena exire gestientes: quales
sunt prodigorum, qui pecuniam fervare non
possunt. *Circumferri* autem, lustrari, & lustratio-
ne expiari, placataque Deum ira curari. Quos
enim lustrabant, eos, arcanum carmen infusur-

AMPHITR. rantes, tæda, sulphure, ovis, scilla aut aliis aptis rebus sufficientes & purgantes circumibant. Lucian. Necyomant. Ἐκάθηρε τί με, καὶ ἀπέμαξε καὶ περιέληγισαι δαδί, σκίλλη, καὶ ἄλλοις πλείοσιν, ἅμα καὶ τὴν ἐπαρδίην ἐκείνην ὑπολονθυρούσας, *Purgavit me & deterfit & lustravit tæda, scilla, tum pluribus itidem aliis simul illud magicum carmen submurmurans.* Virg. VI. Æneid. *Idem ter socios pura circumtulit unda. Ubi Servius: circumtulit, purgavit. Antiquum verbum est. Plautus: pro larvato te circumferam, id est purgabo. Nam lustratio a circumlacione dicta est vel tæda vel sulphuris.* Juven. *Si qua darentur Sulphura cum tædis.* Sic sacrificium quo lustrabant agros, dicebant ambarvale, quod arva ambiat victima. Unde in Georg.

Terque novas circum felix eat hostia fruges.

Sicut *amburbale*, vel *amburbium*, dicitur sacrificium, quo urbem circuit & ambit victima, cum nempe urbem lustrabant. Servius ad Eclog. III. ψ. 777. Describit ejus ritus quosdam Lucanus lib. II.

*Mox jubet & totam pavidis a civibus urbem
Ambiri, & festo purgantes mænia lustro, &c.*

Hinc & *lustrare* interdum idem est ac circumire, circumferri sine respectu sacrorum. Virgil. X. Æneid.

Agnoscunt longe Regem, lustrantque choreis.

Servius interpretatur: circumdant te, circum-eunt. Ovid. in Ibin:

*Vel qui quæ fuerat tutatus mænia sepe
Corpore lustravit non diuturna suo.*

Hectorem designat, cujus cadaver Achilles AMPHITR.
circa muros Trojæ traxit. Plin. de Hyæna, VIII,
30. *Et quibusdam magicis artibus omne animal,*
quod ter lustraverit, in vestigio herere. Plin. X. 41.
Villaribus gallinis & religio inest: inhorrescunt
edito ovo, excutiuntque sese, & circumactæ puri-
ficant, aut festuca aliqua sese & ova lustrant.

Delinitum esse, ut qui sis nescias, significat in- §. XXI.
cantamentis sagarum & venenis mente alienatum lb. v. 213.
esse. Inde mutuans Liv. I, 57. *Præda delini-*
re populorum animos studebat. Macrob. V. Saturn.
19. *Et in his maxime sacris, quibus delinire ali-*
quos, aut devovere, aut denique exigere morbos sole-
bant. Cistell. II, 1. 41. *Tu me delinis: propter*
te hæc pecco. Et *delinimenta* sunt incantationes
aut potiones magarum & veneficarum. Afran.

Si possent homines delinimentis capi,
Omnes haberent nunc amatores anus.
Ætas & corpus tenerum & morigeratio,
Hæc sunt venena formosarum mulierum.

Liv. XXX, 13. introducit Syphacem, regem
Numidiæ, querentem de Sophonisba Asdrubalis
filia, *Illam furiam pestemque omnibus delini-*
mentis animum suum avertisse atque alienasse.
Idem lib. XXXIX, 11. *Hispala concubitu*
sarere eum decem noctes non posse: illius ex-
cetra delinimentis & venenis imbutum, nec pa-
rentis, nec vitrici, nec Deorum verecundiam ha-
bere. Lamprid. Commod: *Qui furor dicitur &*
inter delinimenta Marcie injectus.

Satisfacere, ponitur pro placare atque mitiga- §. XXII.
re iratum hominem tibi ob acceptas injurias vel Actus III.
contumelias, idque fit vel verbis, utpote depre- Sc. 2. v. 5.
cando,

AMPHITR. cando, recantando, poenitere te, & posthac in officio fore profitendo. Quod autem III, 3, 11. vocat *habere expurgationem*; vel reapse, ut puta supplicio, multa, damno, utrumque significat *satisfacere*. Prius ut apud Cicer. Philip. II, 20. *Acceperam jam ante a Cæsare literas, ut mihi satisfieri paterer a te. Itaque ne loqui quidem sum te passus de gratia*, id est, ut acciperem deprecationem tuam, & offensas condonarem. Cæsar. 1. B. Gall. 41. *Inde reliquæ religiones per Tribunos & primorum ordinum centuriones egerunt, uti Cæsari satisfacerent, se neque urquam dubitasse, neque timuisse &c. eorum satisfactione accepta &c. profectus est.* Petron: *Rogare cæpi ephebum, ut reverteretur in gratiam mecum, & pateretur satisfieri sibi.* Idem: *Electit ergo mentes satisfactione lenitas.* Vell. Paterc. lib. II. *In concilianda gratia fidelissimus, in accipienda satisfactione facillimus.* Suet. Jul. 73. *Valerium Catullum, a quo sibi versuculis de Mamurra perpetua stigmata imposita non dissimulaverat, satisfaciendem eodem die adhibuit cœnæ.* Quintil. lib. VI. Instit. Orator. cap. 4. *Lædere sit periculosum, ne aut inimiciæ insequantur, aut turpis satisfactio.* Ita hic Plautus: *Satisfaciat mihi, atque adjuvet insuper, nolle esse dicta, quæ in me insontem protulit.* Hæc enim erant solemnia satisfactionis verba Terent. Adelph. II, 1, 8. *Tu quod te posterius purges, nolle hanc injuriam mihi factum esse.* Et ȳ. II. *Novi ego vestra hæc: Noliem factum; jusjurandum dabitur, te esse indignum injuria hac.* Senec. lib. III. de Benef. cap. 27. *Ufus consilio descendenti Cæsari occurrit, & cum malam mentem habuisse se pridem jurasset, id ut in se & filios suos recideret, optavit: & Cæsarem ut ignosceret sibi, rediret-*

rediretque in gratiam secum rogavit. Lib. IV. de AMPHITR. Benef. cap. 31. *Cum Pollionis attractiorem vidisset frontem, quicquid, inquit, male dixi, mihi & capiti meo.* Posteriori significatione apud Cornif. ad Herenn. lib. IV. *Heus, inquit adolescens, pueri tui modo me pulsarunt, satisfacias oportet.* Just. XXVII, 2, 3. *Misera quidem res, sed optanda Seleuco fuit: siquidem civitates, quæ odio ejus ad Ptolemaum transferant, velut Diis arbitris satisfactum sibi esset, repentina animorum mutatione in naufragii misericordiam versæ, imperio se ejus restitunt.* Mart. XII, 14.

*Parcius utaris, moneo, rapiente veredo,
Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Sæpe satisfacit prædæ venator, & acri
Occidit excussus nec rediturus equo.*

Cic. lib. XIII. ad Famil. ep. 8. *Magna me affeceris latitia, sed etiam quodammodo gloria, si Publius Sextius homini maxime necessario per me satisfecerit.* Id est, si ego P. Sextium possum placare Albino focero meo, ut propter me non plectatur. Vide Torrent. ad Suet. p. 84. Et Muret. Vide & Nann. in notis Var. ad Terent. p. 443.

Res tuas tibi habe. Formula est divortium §. XXIII. denuntiandi, qua utebantur aut maritus adversus uxorem, aut uxor adversus maritum, si alteruter matrimonium solveret, & ab altero diverteret. Hæc verba libello aut tabellis inscripta alteri mittebat, qui quæve divortium faciebat. Cic. Philip. II, 28. *Frugi factus est: Mimmam illam suam suas res sibi habere jussit ex duodecim, claves ademit, exegit.* Quam porro

22 L E C T I O N E S

AMPHITR. *ſpectatus civis, quam probatus! cujus ex omni vita nihil eſt honeſtius, quam quod cum Mima fecit divortium.* Loquitur de mima, quaſi de uxore. Eſt autem mima mulier ſcenica, ſeu quæ agit inter hiſtriones.

Ex duodecim intellige tabulis. Apud M. Senec. Suaſor. I. Refertur Athenienſium in ſummo dolore riſus elegans, cum M. Antonius Triumvir ſe vellet Liberum patrem ſeu Bacchum dici, habitu quoque & inceſſu deum illum imitaretur, occurrerunt ei Athenienſes, & per adulationem *Διόυσορ* ſalutaverunt; addideruntque ſe deſpondere illi Minervam ſuam, (erat autem urbs Athenæ in ſingulari tutela Minervæ ſive Palladis, unde & nomen habet) rogaruntque ut duceret. Ille iratus eis, quod a partibus Pompeji & poſtea Bruti ſtetiffent, ſe ducturum ait, ſed dotis nomine ſe illis imperare mille talenta (hoc eſt 600000 coronat.) Tum ſubſcriptus eſt ſtatuzæ Antonii libellus his verbis: *Oſtavia & Minerva Antonio: Res tuas tibi habe.* Idem M. Senec. Controv. XIII. de marito ſterilitatis cauſa uxorem dimittente: *Res tuas tibi habe: injicere debuit manum, & ipſum inter res ſuas trahere.* Apud Apul. V. Metam. Cupido maritus inquit ad Pſychen uxorem: *Confeſtim toro meo divorte, tibi que res tuas habeto.* Translate poteſt uſurpari, quoties quamcunque perſonam, aut rem, aliquando nobis admodum conjunctam, deſerimus, ut in Trin. II, 1, 32. *Apageſis, amor, tuas res tibi habe: amor mihi amicus ne ſuas unquam.*

§. XXV. *Dicto* audientem eſſe alicui Latiniffima phraſis Act. III. eſt, pro parere imperio alicujus. Sic Aſin. III, §. 4. v. 6. 2, 40. Bacch. III, 3, 35. Mænechm. II, 3,

89. Verba sunt servi, qui significat se a do-^{AMPHITR.}mino emptum esse ut ei pareret, non ut imperaret. Perf. III, 1, 50. Trinum. IV, 3, 55. Cic. Verr. 1. *Si habes qui te audiet, si potest tibi dicto audiens esse quispiam.* Famil. VIII. 4. *Nam in disputando jecit eam vocem Pompejus, omnes oportere Senatui dicto audientes esse.* Liv. lib. IV. *Pronunciant placere Consules senatui dicto audientes esse.* lib. V. *Nec plebs nobis dicto audiens atque obediens sit.* Hac Scen. ♯. 8. Liv. lib. XLI. *Quod cum milites Consulis imperio dicto audientes futuros sese dicerent.* Corn. Nep. Iphicr.

Percipere significat usu minus vulgato, perur-^{§.XXVI.}gere, pervadere, penitus capere atque occupare: ^{Ibid. ♯.66.}non quomodo sensu aut mente prædita percipere aliquid dicuntur: sed percipiunt nos, quæ attingunt, pertentant, titillant. Sic *horror mihi membra percipit penitus*, est occupat, pervadit, & quasi perambulat, ac pererrat, omniaque tremere cogit. Mænechm. V, 5, 22. *Quid cessas dare petitionis aliquid, priusquam percipit insania*, id est, totum eum occupat. Stich. II, 2, 17. *Cui misero medullam ventris percepit fames.* Terent. Eunuch. V, 6, 1. *Ex meo propinquo rure hoc capio commodi, quod neque agri, neque urbis odium me unquam percipit.* Id est, neutrius me unquam pertædet, Lucret. III, 28.

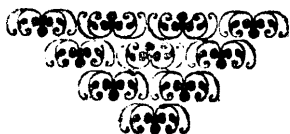
*His ibi me rebus quædam divina voluptas
Percipit atque horror.*

Ibi, id est tum. Et sic legendum pro *ubi*, quod habent MSS.

Hostiis pacem Deum vel Numinis expetere. §.XXVII.
Propria phrasis veterum in re sacra, pro Deos ^{Ibid. ♯ 75.}

24 L E C T I O N E S

AMPHITR. pitiare & placare, veniam delictorum petere, numen exorare & propitium reddere. Sic Curc. II, 2, 20. *Pacem ab Æsculapio petas, ne forte tibi eveniat magnum malum.* Merc. IV, 12. *Apollo, quæso te, ut des pacem propitius, salutem & sanitatem nostræ familiæ.* Cic. pro Rab. *Ab Jove Optimo Maximo ceterisque Diis Deabusque immortalibus pacem ac veniam peto.* Liv. IV, 2. *Nam opem agris corporibus relictam, si pax & venia ab Diis immortalibus impetrata esset.* Just. XVIII, 6, 12. *Pacem Deorum sanguine eorum exposcentes.* Idem XX, 2, 7. *Occupandam manium & Deæ pacem rati.* Ubi vide Notas. Ovid. I. Amor. el. 2, 21. Virg. III. Æn. 261.

ASINARIA.

Rivinus dicitur idem qui rivalis, a rivus, ut ^{S. I.} a vicus vicinus. Rivales proprie qui ex eodem ^{Arg. V. 6.} rivo, ad agros suos irrigandos & usum domesticum, aquam ducunt. Sic accipitur leg. 3. §. 5. ff. de Aqua Cotidiana & Aestiva: *Is qui aqua cotidiana jus habet, vel fistulam in rivo ponere, vel aliud quodlibet facere potest: dummodo ne fundum domino, aut aquagium rivalibus deterius faciat.* Acron in Arte Poët. Hor. *Rivales qui in agro rivum haberent communem, & propter eum saepe discreparent.* Sic corrivatae aquae Senec. Nat. Quæst. III. 19. *Habet venas aquarum terra, ex quibus corrivatis flumina effici possunt.* Plin. lib. XXXVI. cap. 16. *Agrippa in aedilitate sua, advecta virginea aqua, ceteris corrivatis atque emendatis, lacus septingentos fecit.* Ibidem: *corrivationem aquarum egerere machinis.* Unde translate vox rivalis significat in amore æmulum & competitorum. Bacch. V, 3, 4. *Ut apud lenones rivales filiis fierent patres.* Stich. V, 4, 47. *Hæc facetia est, amare inter se rivales duos, uno cantharo potare, & unum scortum ducere.* Hinc elegans illud *amare se sine rivali*, de hominibus maximi sese facientibus, cum tamen ab aliis minimi ponderis pendantur. Cic. lib. III. ad Q. Fratr. ep. 8. *Hierus auctor fore videtur, o Dii, quam ineptus, quam se ipse amans sine rivali.* Et IV. Tusc. Quæst. cap. 26. *Obtrektare vero alteri, aut illa*

26 L E C T I O N E S

ASINARIA. *vitiosa emulatione, quæ civilitati similis est, cense-
ri, quid habet utilitatis.*

9. II. *Oppetere pestem, significat, peste aliqua feu
AÆ. I. Sc. I. malo casu interire: dictum ut mortem oppetere.
ψ. 7. Nam & pestiferum dicebant idem quod mortife-
rum. Sic vetus Poëta apud Cic. II. Tusc. Quæst.
Vestras manus peto, priusquam oppeto malam pe-
stem, mandatam hostili manu. Noster Capt. III,
3, 11. Neque de hac re negotium est, quin maie
occidam, oppetamque pestem. Phædr. lib. III. fab.
17. Humanitati qui se non accommodat, plerum-
que pœnas oppetit superbiae.*

6. III. *Quæ locutus despuas, formula est averfandi
Ib. ψ. 26. male ominata verba. Nam locutus hic valet, lo-
cutus es. Sputum apud veteres extra usum natu-
ralem erat duplex, religiosum & contumelio-
sum. Priori utebantur vel in avertendis malis
ominibus, ut hic. Senec. Conf. ad Marc. cap. 9.
Quis non, si admoneatur ut de suis cogitet (id est
de morte & testamento) tanquam dirum omen de-
spuat, & in capita inimicorum abire jubeat. Scho-
liast. Juven. Sat. VI. Propter fascinum verborum
ter sibi in sinum spuunt, & videntur fascinum ar-
cere. Tibull. I. el. 2.*

Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses,

Ter cane, ter dictis despue carminibus.

Vel etiam utebantur eo medicinæ causa in morbis,
quos incantando curari putabant. Apud Petron.
Enothea Encolpium curans: *Hoc peracto carmine ter
me jussit exspuere.* Sic & in morbo comitali Noster
Capt. III, 4, 18. *Et illic isti, qui sputatur, morbus
interdum venit.* Plin. XXVIII, 4. *Ita despuimus
comitiales morbos; & simili modo fascinationes
repercutimus, veniam quoque a Diis spei alicujus
audacioris petimus in sinum spuendo: etiam ea-
dem*

dem ratione terna despuere deprecatione in omni ASINARIA.
 medicina mos est. At de sputo contumeliæ causa
 immisso Noster Curc. IV, 2, 17. *Qui constitit,
 culpant eum, conspuitur, vituperatur.* Cicer. ad
 Q. Fr. II, 3. *Hora fere nona, quasi signo dato, Clo-
 diani nostros consputare cæperunt.* Petron. *Con-
 vocat omnes quasillarias, familiæque sordidissimam
 partem, ac me conspui jubet.* Iterumque: *Verbe-
 ribus sputisque extra januam ejectus sum.* Ex hoc
 more legimus in historia sacra, milites Roma-
 nos Servatorem terrarum, cum omni genere lu-
 dibrii patientem afficerent, etiam consputasse.
 De quo verius dicam quam de Catone Senecæ:
*Sacrum illud caput purgamentis oris adpersum es-
 se,* de Constan. Sapien. II. Vide Casaub. ad
 Perf. Sat. II. p. m. 200.

Arte contenteque aliquem habere, id est par- §. IV.
 ce ac duriter, ut loquitur Terent. præbere exi- Ibid. v. 63
 guum sumptum alicui. Sic *vita contenta* Cice-
 roni non splendida, sumtuosa, pro Planc. IV.
*Cn. Manlium non solum ignobilem, verum sine vir-
 tute, sine ingenio, vita etiam contentu ac sordida.*
 Paulin. Nat. VI, Felicis: *Qui solos habui con-
 tentus rusticus, illas Paupertatis opes.* Horatio
 attentus lib. I. ep. 7. *Durus ait, Vultei, nimis at-
 tentusque videris Esse mihi.*

Sumere aliquem optionem, pro sumere adjuto- §. V.
 rem, socium operis & laboris. Desumptum a re Ibid. v. 88.
 militari Romanorum, in qua dicebatur *optio*, qui
 à Tribuno militum centurioni adjutor & vicari-
 us dabatur, ut centurione valetudine aliave
 causa impedito is vicem ejus curaret: Quia au-
 tem ipsis centurionibus, quos vellent, ad id
 munus optandi & eligendi potestas erat, ab optan-
 do *Optiones* appellabantur hujusmodi adjutores
 ab

28 L E C T I O N E S

ASINARIA.

ab ipsis centurionibus lecti, & a Tribunis probati, ut Varro & Festus interpretantur. Veget. de Re Milit. II, 7. *Optiones ab optando appellati, quod antecedentibus agritudine impeditis, hi tanquam adoptati eorum atque vicarii, solerent universa curare.* Inscriptio vetus de milite: *Beneficiarius tribuni, deinde optio in centuria.* Liv. *Subcenturionem* vocat Lib. VIII. cap. 8. Romano (principi centurioni) *haud satis fidenti viribus, jam Romæ permissum erat ab consulibus, ut subcenturionem sibi, quem vellet, legeret, qui tutaretur eum.* Hinc ad alia transfertur. Est & optio fabricæ leg. 6. D. de Jure Immunitatis. Quo maxime respexisse videtur Plautus. Ait enim: *Tibi optionem sumito Leonidam, fabricare quidvis.* Sed & qui olim præfecti sociorum & auxiliorum dicebantur, Justiniani ævo vocabantur *Optiones fœderatorum*, leg. 35. Cod. de Locato & conducto. Novell. CXVI. cap. 1. *Optiones carceris*, quos custodes carcerum adsciscebant ad custodias observandas regendasque. l. 6. D. de bon. Damn. *Spolia, quibus indutus est quis, cum ad supplicium ducitur, neque speculatores ultro sibi vendicent, neque optiones.* Et SCTum: *Hanc rationem non compendio suo præfides debent vertere, sed nec pati optiones sive commentarienses ea pecunia abuti.* Ambrosius: *Neque Paulus & Silas tempus distulerunt, quo optionem carceris baptizarent.* Denique prima notione Optio est electio. Milit. III, 1, 74. *Quid illas artes optassis, si optio eveniat tibi, id est, si eligendi potestas fiat.* Trin. IV, 3, 47. *Duarum rerum exoritur optio: vel illud, quod credideris, perdas, vel illum amicum amiseris. Indignum est.* Casin. II, 2, 16. *Vir me habet pessimis despiciatam modis, nec mihi jus meum obtinendi optio est, id est, nemo*

mo mihi est adjutor, ut jus meum obti-^{ASINARIA.}neam.

Facere nomen alicujus ut sit apud Tresviros, est §. VI. accusare aliquem. Truc. IV, 2, 48. Jam, her-^{Aff. I. Sc.}cle, apud omnes magistratus faxo erit nomen tuum.^{2. §. 5.}

Tresviri vel triumviri capitales ex magistratibus erant minoribus, qui carceri præerant & suppliciiis, cognoscebant de criminibus servorum, meretricum & viliorum capitum, eosque puniebant. Amph. I, 1, 3. *Si tresviri me in carcerem compegerint.* Unde apud Horat. *Seftus flagellis triumphalibus*, pro virgis & verberibus cæsus. Et apud Tacitum: *Sejani liberi triumphali supplicio adfecti.* Solebant, qui accusare quem vellent, adito Prætoris postulare, ut sibi *deserre nomen* liceret. Recepto nomine, atque a scribis Prætoris jussu in tabulas relato, alter reus erat & procedebat accusatio. Cic. pro Domo: *Nomen Sex. Propertii detulit: accusare alienæ damnationis scelerisque conscias, propter calumniæ metum, non est ausus.* Pro Cæli. *Num quis denique fecisset mentionem, si hic nemini nomen detulisset. Quin etiam Herennium dicere auditis, verbo se molestam non fuisse Cælio, nisi iterum eadem de re sua familiari absoluto nomen hic detulisses.* Lib. II. in Verr. 38. *Si quis absentem Sthenium rei capitalis reum facere vellet, se ejus nomen recepturum.* Et 42. *Nonne ita, ut omnibus nobis tacentibus, ipsæ te tuæ tabulæ condemnare possent? Quæso, codicem circumfer, ostende: videtisne totum hoc, nomen coram ubi facit debitum, esse in litura.* Id est, ubi scriptum est, præsentem Sthenium esse accusatum, ibi prius aliud quid scriptum fuisse, quod deletum sit. Hinc *nomen* pro crimine interdum ponitur, Lib. V. Verr. *Nomine sceleris conjura-*

ASINARIA. *tionisque damnati. Pro Sylla: Accusati sunt uno nomine consulares: adfuerunt, inquit, Catilina, laudarunt. Senec. ep. CIV. de Socrate: Novissima damnatio est sub gravissimis nominibus impleta; objecta est & religionum violatio & juventutis corruptela. Sic libellum datum Cæsari, in quo nomina conjuratorum descripta, & consilia prodita erant, nomen vocat Manil. lib. IV.*

*Indicium dextra retinens nomenque cruore
Delevit proprio.*

§. VII. *Hofstimentum dare*, significat vicem reddere, par pari referre. Nam *hofstimentum*, ut interpretatur Festus, est beneficii pensatio: a verbo *hofstire*, quod est pensare, vicem reddere. Hac Fab. II, 2, 100. *Quin promitto hofstire contra, ut merueris. Unde & redhofstire explicat Festus, gratiam referre, auctoritate Nævii: Comiter senem sapientem redhofstis Manalus. Unde & hostiam dictam vult Servius, quod ea cæsa hostiantur, quasi & propitii reddantur Dii.*

§. VIII. *Græca mercari fide*, id est, præsentè pecunia. *Quia enim multi inventi Athenis, qui debitum abjurarent, inde factum, ut fidem non haberent, nisi præsentarium aurum ferenti. Theophrastus in Characterè Diffidentix de mercatoribus: Postremo iis, qui ab eo aliquid mercis sumserint, dicentibusque, refer in rationes, imo, ait, pecuniam pone, non enim vacat omittere flagitatum. Vide ibi Casaub. nuspiam autem certior fides, quam ubi statim res pro re redditur. Qua in re quia videntur Græci diligentes fuisse, inde fides illorum optima in proverbium abiit. Vell. II, 23. Adeo enim certa Atheniensium in Romanos fides fuit, ut sem-*

semper in omni re, quicquid sincera fide ageretur, ASINARIA. id Romani Attica fieri prædicarent. Aufon. Ep. X.

Paulo scribit, nescio quid rerum suarum illi paratum esse, si libeat uti non Pœna, sed Græca fide. Nam Punica fides in contrarium pro mala valet, ob Carthaginensium perfidiam.

Admittere quovis dicuntur aves, si bona sint ad quidvis incipiendum auguria, si bonis auspiciis res tentetur. Liv. I, 36. *Concilia, populi, ubi aves non admisissent, dimitterentur.* Id est, ubi non secunda auspicia dedissent, & quasi prohibuissent concilia haberi. cap. 55. *Cum omnium sacellorum exaugurationes admitterent aves, in Termini fano non addixere.* Liv. IV, 18. *Ut ab auguribus, simul aves admisissent, ex composito tolleretur signum.* Verbum est proprium augurum, quibus & *admissivæ aves* dicebantur, quæ consulentem de incepto bene sperare juberent. *Addicere* idem in adducto Livii loco, & superius: *Id quia inaugurato Romulus fecerat, negare Accius, nisi aves addixissent, posse.* Et *Aves semel iterumque non addixerunt*, lib. XXVII. cap. 16.

Obscavare alicui negotio, proprie est malum omen afferre. Quia vero omnibus impediuntur homines superstitiosi a perficiendo negotio, quod intenderant, translate potest usurpari pro impedire, obstare votis, disturbare coeptum negotium, aut malam expectationem de eventu rei concitare. *Scæva* substantivum idem est quod omen. Pseud. IV, 7, 39. Stich. V, 2, 24. Casin. V, 4, 4. *Hac ibo: caninam scævam spero meliorem fore*, id est omen, quod canis dedit, spero felicius aliquid significare.

Linquere aliquem in obsidione significat relin-

que- §. XI. Act. II. Sc. 2. v. 14.

ASINARIA. quere in gravi & præfenti periculo, in fummis angustis. Sic transfert Cic. lib. V. Fam. 6. *Neputant ei nummos deesse posse, qui ex obsidione fœneratores exemerit*, id est peste, quæ illis imminabat a grege Catilinæ. Post Reditum ad Quirites: *Tum se fuisse miserum, cum careret patria, quam obsidione liberavisset.* Senec. ep. CXIII. *Quid est fortitudo, munimentum humanæ imbecillitatis inexpugnabile: quod qui circumæderit sibi, securus in hac vita obsidione perdurat.* Plin. Paneg. LXXXI. loquens de venatione: *Nec mediocre pacis decus habebatur submota campis irruptio ferarum, & obsidione quadam liberatur agrestium labor.* Pro captivitate accipit Just. XXXIX, 1. *Demetrius obsidione Parthorum liberatus.* Sic *obsidere tempus alicujus*, impedire atque obsistere, ne quis suo tempore utatur, fraude morari aliquem ac detinere. Cic. I. Verr. cap. 2. *Ut perspicuum civis esse possit, hominem ab isto quæsitum esse, non qui rem suam adduceret, sed qui meum tempus obsideret.* Eleganter etiam Just. XLII, 4. *Stultæ pellices, ex quibus generata tanta juvenus erat, pro suis quæque sollicitæ, animum senis obsidebant*, id est sui juris atque arbitrii esse non patiebantur. Quale de Hierone narrat Liv. XXIV, 4. *Non facile erat, nonagesimum jam agenti annum, circumfesso dies noctesque, muliebribus blanditiis liberare animum.*

§. XII.

lib. V. 18.

Obnoxium esse alicui pro obligatum, deditum, subjectum & devinctum alicui esse, sive per beneficia accepta, sive per potestatem, & jus, puta magistratus vel domini, vel patris, sive denique per patientiam non satis honestam. Capt. II, 1, 20. *Obnoxii &c.* quæ est formula gratias agendi; pro qua dicunt: *fumus vobis obligati.*

Liv.

Liv. VII, 30. *Si secundis rebus nostris amicitiam vestram petissemus, subjecti atque obnoxii nobis minus essemus.* Eidem *pax obnoxia* dicitur pro iniqua, in qua pars altera premitur, & quasi in ditio-
ne est. VI, 28. *Ubicunque esset Latinus hostis, satis scire eum esse, quem ad Regillum Lacum de-
victum, centum annorum pace obnoxia tenuerunt;*
lib. IX, 10. *Emerfisse civitatem ex obnoxia pace, illius consilio & opera.* Loquitur de foedere Caudino. Inde etiam *obnoxius* idem quod infirmus, invalidus, qui læditur facile atque impune, & vexationi atque injuriis expositus est, & propterea semper anxius & sollicitus vivit. Suet. Tib. cap. XII. *Enimvero non privatum modo, sed etiam obnoxium & trepidum egit.* Senec. Conf. ad Marc. XXI. *Labuntur humana & fluunt, neque pars vitæ nostræ tam obnoxia aut tenera est, quam quæ maxime placet.* Flor IV, 4. De Octavio Cæs. *Intra decem & octo annos, tenerum & obnoxium.* Sic corpus humanum Seneca vocat *obnoxium animi domicilium.* Tacitus *obnoxiam urbem Romam* vocat, ubi de incendio Neronis, Annal. lib. XV. cap. 38. *Incendium arteiit remedia velocitate mali, & obnoxia urbe arctis itinere-
ribus, hucque & illuc flexis.* Obnoxius animus Plin. Præfat. *Obnoxii profecto animi & infelicitis ingenii est, deprehendi in furto malie, quam mutuum reddere id est, fervilis & abjecti.* Liv. III, 39. *Obnoxio die eas sententias* vocat, quæ non libere dicuntur, sed in gratiam potentium. Seneca. *Hominem dicit esse animal obnoxium, id est multis miseriis & damnis expositum.* Vid. Gron. ad Sen. III. de Ira c. 8.

In commune fraudem fraus, est qui publicum rapuit, ut loquitur *ψ. 55.* qui remp. *9. XIII. lb. ψ. 20.*
C. frau-

ASINARIA. fraudavit, & quod ejus erat in privatum convertit. Festus: *Fraus erit, fraudem commiserit.* Formulam hanc antiquam emollivit Livius lib. XXIII, 14. *Qui capitalem fraudem ausi, quique pecuniae judicati in vinculis essent.* Ubi tamen Scal. mavult *frausi.* Liv. XXVI. *Capitalia ausi plerique.* Cic. pro Rabir. Perd. cap. 9. *Si C. Rabirius fraudem capitalem admisit, quod arma contra L. Saturninum tulit.*

§. XIV. *Esse alicui in mundo,* id est in promptu, paratum, expeditum esse. Uti quæ munda habemus, veluti chartam, vestimentum, ferramentum, quibus statim, ubi necessitas inciderit, uti possumus, nec expectandum est, dum mudentur. Hac Fabula II, 1, 16. *Mihi in mundo sunt virgæ.* Caf. III, 3, 3. *Cui, quod amet in mundo fiet.* Epid. V, 1, 12. *Habe bonum animum, quippe cui libertas in mundo sita est.* Pseud. I, 5, 84. *Pistrinum in mundo scibam, si id facerem mihi.* Sic mundum pari compendio dixerunt cultum mundum, quo mulieres ad munditiam utuntur. Phædr. fab. 4. lib. IV. *Mundum muliebrem, lavationem argenteam, eunuchos glabros.* Et in libris Juris, quibus mulieres exornantur & munditias acquirunt: quanquam Icti inter mundum & ornamenta distinguunt. Paulus Sentent. III, 6. *Mundo muliebri legato ea cedunt per quæ mundior mulier lautiorque efficitur, velut speculum, conchæ, pyxides, argentum balneare, unguenta, & vasa in quibus ea sunt: ornamentis legatis, quibus ornatior sit, veluti annuli, catenæ, vestes, monilia.* Nec minus eleganter Apul. VI. Metam. *Erant & falces, & operæ messoriae mundus omnis, id est omnia instrumenta, quibus in metendo rustici utuntur, omnis apparatus.* Idem in Apol.

Apol. *Cereris mundum* vocat arcana in Eleufiniis Sacris: *Quoniam, ut res est, majus piaculum decernis, speculum Philofopho, quam Cereris mundum profano videre.* (Potest etiam hæc phraſis in mundo eſſe ita explicari, quia ejuſmodi inſtrumenta in parato ſemper habebant, quibus utuntur, inde in mundo eſſe translatum ad quævis alia, quæ in promptu ſunt. Contrarium *immundus* pari ſignificatu, vide in Lexico Parei vocem *immundus* ex Tertulliano. Ut & *mundus*.)

Ducere anhelitum pro difficilius reſpirare, §. XV.
Ibid. v. 616
five brevem & frequentem ſpiritum ducere: quod accidit aut aſthmate five ſuſpirio vexatis, aut ex curſu fatigatis, aut ira commotis. Vulgus male pro anima & reſpiratione uſurpat, cum ſit ejus vitium. Senec. ep. LIV. de ſuo morbo loquens, quem ait fuiſſe inſtar ſuffocationis: *Deinde paulatim ſuſpirium illud, quod eſſe jam anhelitus ceperat, intervalla majora fecit, & retardatum eſt ac remanſit, nec adhuc, quamvis deſierit, ex natura fluit ſpiritus. Sentio hæſitationem atque ejus moram.* Hinc recipere anhelitum eſt celerem illam ac prætrepidam reſpirationem ſedando paulum ſe colligere. Epid. II, 2, 21. *Animo male eſt, recipiam anhelitum. A. clementer acquieſce.* Sic Merc. III, 4, 16. Virg. II. Georg. 135. *Senibus medicentur anhelis,* Δυοπνοίαν inquit Servius lib. V. Æn. 432. de Entello ſene:

Tarda trementis

Genua labant: vaſtos quatit aeger anhelitus artus.
Lib. IX. de Turno fatigato:

*Nec reſpirare poteſtas,
Et feſſos quatit aeger anhelitus artus.*

ASINARIA. Horat. lib. I. od. 15. *Sublimi fugies mollis anhelitu*. Terent. *Confugere anhelantem domum*. Hinc *anhelans inopia* dicitur de illis, qui in magnis angustiis sunt ob inopiam. Just. IX, 1, 6. *Anhelantem inopiam paululum recreavit*. Aliter, sed etiam in vitium tamen, Cic. post Redit. in Senat. cap. VII. *Non te illius unguentorum odor, non viri anhelitus, non frons calamistri notata vestigiis*. Philipp. XIII, 2. *Quem vini anhelitum, quas contumelias fore censetis, minasque verborum*.

§. XVI. *Opus exasciatum*. Phrasis proprie ad architecturam pertinet, & significat *asciâ* politum. Translate idem quod perfectum, elaboratum, expolitum. Prudent. Hymn. in Rom. Martyr. v. 381. *Deasciato supplicare stipiti*. Est autem *ascia* instrumentum fabrile ad polienda & leviganda quæcunque *subtiliora* opera ex ligno. Tertull. Apol. *In Deos vestros per omnia membra incumbunt asciae & runcinae & scobinae*. Inde phrasis in Inscription. CCCLXXXII, 1. *Sub ascia opus dedicare* pro *exasciatum dedicare*. Ut alibi in iisdem *statuam sub auro constitui locarique*, pro *auratam*.

§. XVII. *Oblectare aliquem alicubi*, tenere, morari, sustinere & lactare aliquem. Sic Terent. Hecyr. I, 2, 9. *Dic mihi, Philotis, ubi te oblectasti tam diu*. Similiter Afin. hac. I, 2, 16. *Sordida vitam oblectaras pane*, vix sustentabas, morabare, ne per famem atque inedia effugeret. Pers. I, 3, 46. *Marsupium habeat, inibi paulum praesidii, qui familiarem suam vitam oblectet modo. Quod sufficiat ad quotidianum cibum, nihil ad laute splendideque vivendum: satis ad vivendum modo*. Cic. pro Caelio ex Cecil. *Si egebis, tibi dolebit, mihi sat est, qui aetatis quod reliquum est, oblectem meae*.

Colum.

Colum. VI, 26. *Castratus vitulus sequenti triduo*, ASINARIA
velut ager cacuminibus arborum, & defecto viridi
pabulo, oblectandus prohibendusque multa potione.
 Cornif. ad Herenn. IV, 1. *Argentum quoque*
vult tametsi hospites habeo, tamen utatur licet: nos
Samiis delectabimur. id est, nos sustinebimus,
contenti erimus.

Rescribere nummos alicui, est per chirographum §. XVIII.
 ab alio, ut plurimum de mensa, numerare vel sol- Act. II.
 vere. *Scribere, perscribere, rescribere, scriptura, ver- Sc. 4. §. 34.
ba sunt argentariorum. Cic. pro Pison. Rationes &
scite & litterate perscribere. III. ad Att. Boni viri
usuras perscribunt. Sic & transcribere, vide Serv.
 ad Virg. VII. *Æneid. v. 422. Trapezite, qui*
& argentarii & nummularii, Plauto Danistæ, pe-
cutiniam & suam & alienam exercebant: Quorum
rationem esse, Labeo ait, ultro, citro, dandi, acci-
piendi, credendi, obligandi, solvendi sui causa ne-
gotiationem, Dig. Leg. VI, 3. de Edendo. Di-
cuntur autem Justiniano Novell. 136, ἀργυρο-
πράται, καὶ ἀργυροπράκται, a Suida ἀργυρομάχοι, a
Polluce κομβιστῆς καὶ κερματιστῆς. Habebant Romæ
in argentariis tabernis mensam positam, in qua
servabant, numerabantque pecuniam; unde & ar-
gentaria mensæ exercitores vocantur in edicto
prætoris, leg. 4. de Edendo. Et mensarii Ci-
cer. pro Flacco cap. 19. Suet. in Aug. cap. IV.
& ibi Torrent. pag. 115. Et mensularii, leg.
24. §. 2. de rebus auctor. Jud. Leg. 47. §. 1.
D. de pactis. L. Titius G. Sejum mensularium,
cum quo rationem implicitam habebat, propter acce-
pta & data, debitorem sibi constituit, & ab eo epi-
stulam accepit in hæc verba: Ex hac ratione mensæ
quam mecum habuisti, in hunc diem ex contractibus
*plurimis remanserunt, apud mensam meam, trecen-**

38 L E C T I O N E S

ASINARIA. *ta octoginta sex, & usura quæ competierint.* Harum mensarum meminit Plautus Curcul. V, 3, 3. & Pseud. I, 3, 62. Ubi *de mensa surgere* dicuntur argentarii, qui foro cedunt, decoquunt, Duobus modis Romani servabant pecuniam, aut in arca, aut in mensa: duoque hinc erant solvendi modi, nempe aut ex arca, aut de mensa. Ex priori ratione est ut *arcam habere* diceretur bene nummatus, contra pauper. Unde illud Catull. ep. 21. *Cui neque servus est, neque arca.* Intelligit pauperem, nummis carentem, sive habentem neque mancipium, neque pecuniam. Cic. I. ad Att. ep. 9. *Arca nostra confidito*, id est, opibus nostris, pecuniæ. Idem ad Q. Fr. II, 11. *Focum autem Cesaris de sua egestate ne sis adspersatus: ad quem ego rescripsi nihil esse, quod posthac arca nostra fiducia conturbaret.* Plin. III, ep. 19. *Accipiam a socru, cujus arca non secus ac mea utor.* Arcæ curam plerumque habebant servi, qui *dispensatores & arcarii* dicebantur Columell. III. de R. R. cap. 3. *Domini arcam exhaurire* dicitur, qui ejus pecuniam consumit. Juven. Satyr. III. *Quantum quisque suanummorum possidet arca, Tantum habet & fidei.* Petron. *Hinc quemadmodum ratiocinari didicisset, dein dispensator factus est.* L. 41. §. 13. D. de fideicomm. libert. *Stichus arcarius probante domino nomina fecit.* Pro eo Lex 41. de reb. cred. *Ejus, qui in provincia Stichum servum calendario præposuerat.* Val. Max. ait alicubi, *arcas effundi in culinas*, id est, pecuniam luxuria prodigi. Add. Ramires. in Mart. I. ep. 76. Sed multo majorem solebant habere in mensa, aut depositam, dum publicam fidem sequuntur, & tutissimum eum locum putant, aut pro occasione usuri, & per partes erogaturi, aut

aut creditam mensariis sub usuris datam, quæ illi ASINARIAS suo arbitrio uterentur, lucrum suum sectantes. De quo utroque genere, leg. 24. §. 2. de reb. auctor. judicum possid. *In bonis mensulariis vendendis post privilegia potiore eorum causam esse placuit, qui pecuniam apud mensam publicam secuti deposuerunt: sed enim depositis nummis usuras a mensulariis acceperunt, a ceteris creditoribus non separantur.* Huc respicit Plaut. Aul. III, 5, 53, 56. Capt. II, 3, 89. *Sequere me, viaticum ut dem hinc a trapezita tibi.* Apud quem scil. pecuniam suam habebat Hegio. Nam sup. I, 2, 90. dicit: *Subducam ratiunculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam fiet.* id est, quantum in mensa depositum superfit. Sic in Curc. IV, 3, 4. inquit miles ad Lyconem trapezitam: *Triginta minas ego apud te deposui.* Aurelius Victor Schotti in Juliano de procuratoribus Trajani: *Adeo ut unus ex iis diceret locupletium quemque ita convenire: quæ habes ad mensam? alter unde habes? tertius pone quæ habes.* Apul. Apolog. Cato in oratione scriptum reliquit, cum in Hispaniam Consul proficisceretur, tres servos solos ex urbe duxisse: quum jam ad villam publicam venerat, parum visum qui uteretur: jussisse duos pueros in foro de mensa emi, eos quinque in Hispaniam duxisse. Emi nummis ab argentario numeratis, sive ipse antea illic depositos habebat, sive ab eo fumeret mutuos. Singulorum, a quibus acceperat pecuniam, rationes conficiebat argentarius, & in codices referebat, tum quid cujusque nomine, cuive erogasset: hæc mensa scriptura vocabatur, leg. 27. §. 1. de furt. *Siquis cum alias probationes mensaque scripturam haberet, chirographi furtum passus sit.* Eas rationes lite orta prætorio edicto cogebat argentarius. Cui ergo aliquid solvendum

ASINARIA. erat, is dabat chirographum ei, cui debebat, in quo fatebatur, tantam summam ejus pecuniæ, quam in mensa haberet, in illum se transtulisse; aut ipse mandabat argentario, intra quem diem, quam summam alii vel numerandam, vel in posterum adscribendam haberet: de qua ipsa re & ipsi argentario tabellis ac scriptura cavebatur, id vocabant *descriptum solvere*. Eodem pertinet Aul. III, 5, 52. *Ubi ad postremum cedit miles, as petitur, putatur ratio cum argentario*. Terent. Adolph. II, 4, 13. *Ego ad forum ibo, ut hunc absolvam*. Ubi Donatus: *Tunc enim in foro & de mensa scriptura, magis quam ex arca domoque vel cista pecunia numerabatur*. Polyb. lib. XXXI. de. L. Scipione dotem sororibus persolvente: *Scipio εὐδαιμόνως οὐκ ἔταξεν τῶν τραπεζιῶν. statim argentario mandabat, ut quinque & viginti talenta utrique intra decem proximos menses persolveret. Cum ergo Tiberius Gracchus & Scipio Nasica, quibus antedictæ mulieres nupserant, elapso mense decimo confestim ad argentarium venissent, rogassentque numquid de ea pecunia mandati ab Scipione haberet, ille pecuniam accipere illos juberet, & quinque & vigintitalenta utrique numeraret, &c.* Hinc factum ut *rescribere & perscribere nummos* veteribus in usum venerit pro solvere Terent. Phorm. V, 7, 29. *Sed transi sodes ad forum, atque illud mihi argentum rursus jube rescribi*, Phormio. ubi Donatus: *Reddi, seu per mensæ scripturam dari: quoniam ad numerationem pecuniæ antecedit scriptura, rescribere dicebant, pro renumerare*. Unde hodie additur chirographis: *domo, ex arca sua; vel ex mensæ scriptura*. Et statim: *Quodne ego perscripsi porro illis, quibus debui*. Donatus: *multis per scripturam, id est de mensæ scriptura reddidi,*
mul-

multis dedi. Cic. XVI. ad Att. ep. 2. Horat. ASINARIA
 lib. II. Sat. 3. *Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.* Ubi Acro: *Quæ debita nunquam soluturus sis: est enim, debita solvere, hoc est, scriptum debiti liberare.* Aufon. epist. ad Theg. *Ergo aut prædictos jam nunc rescribe Darios.* Id est, redde vel numera. Item *Darii* hic pecuniæ genus sic dictum ab insigni, ut *Philippi* apud Plautum, paulo ante ab eodem. Liv. XXIV, 18. *Inde si quid emptum paratumque pupillis foret, a Quæstore perscribatur,* id est Quæstor solvebat, vel solvere jubebat. Cicero dixit *numeratum a Quæstore* pro Flacco cap. XIX. *Si Praetor dedit, a Quæstore numeravit. Quæstor a mensu publica: mensu aut ex vectigali aut tributo.* Cujusmodi ad Att. VII, 18. *Q. Frater laborat, ut tibi quod debet, ab Egnatio solvat,* id est nummos, quos vel ipsi debet Egnatius, vel mutuos det. Notanda hæc loquendi genera *dare ab aliquo*, ut fuit in loco citato ex Capt. Plaut. II, 3, 89. *numerare ab aliquo*, ut hic apud Cic. Sic enim dicimur, quum pecunia quidem est nostra, sed alius eam servat & jussu nostro erogat. Sic Cic. lib. V. ad Att. ep. ult. *Homines non modo non recusare, sed etiam hoc dicere, se a me solvere. Quod enim Praetori dare consuessent, quoniam ego non acciperem, se a me quodammodo dare.* Pro Planc. *Sinite me, quod vobis fretus huic sæpe promisi, id a vobis ei solvere,* id est, sinite me illi a vobis beneficium impetrare, quod ei debeo, quodque ei dare volo. Rursum pro Flacco cap. XXXII. *Census es præterea numeratae pecuniæ CXXX. millibus, eam opinor numeratam tibi esse non abs te: id est, ea si numerata tibi est, magna opinor pars ejus ab alio est, non tua: Sic edidisti*

42 L E C T I O N E S

ASINARIA. *edidisti censum, ut aes alienum quod habes, in censu tuo duceres & computares, Suet. Aug. XL, 4. Tribulibus suis die comitorum, ne quid a quocquam candidato desiderarent, singula millia nummum a se dividebat.*

§. XIX. *Praefiscine dixerim*, formula est praefandi ad
N. V. 84. avertendam invidiam, si quid honestiores de se aut alio dicerent, quam maligni auditores alienarum laudum ferre possent: eodem sensu quo dicimus: *absit invidia* dicto. Superstitio eam genuit. Credebant namque periculum esse a fascino illis, qui impensius aut laudarent ipsi se; aut praesentes ab aliis laudarentur. Ejus fascino deprecandi causa putabant se praemuniri, vel illos quos praedicarent, praemissa hac formula: *praefiscine dixerim*; quod est dictum, quasi praefascino liceat mihi confiteri. **Rud. II, 5, 4.** *Praefiscine, satis nequam sum.* Ludit enim servus, quasi ea laus esset servi hominis, frugi non esse. **Titinnius comicus antiquus Setina:** *Puella mea, amabo, pol tu ad laudem addito praefiscini.* Scilicet subjungit **Charisius Grammaticus antiquus**, haec verba allegans: *Ne puella fascinetur.* **Appul. Florid.** *Gratum esse populo, placere ordini, probari magistratibus & principibus: id, praefiscine dixerim, jam quodammodo mihi obtigit.* **Symmachus** ita effert **lib. I. epist. 7.** *Beneficium suum fortuna tuetur, & has saltem Romano nomini velit servare divitias: nullo fascino felicitas publica mordeatur.* Dicebant autem *praefiscine & praefiscini* eodem sensu ut *peregre & peregri, here & beri.* Vide & **Lexicon Pa-**
rei.

§. XX. *Secundas facere alicui* significat blandiri, sup-
N. V. 89. parasitari. Interdum etiam honeste assentiri.

Tra-

Tractum a Comicis actoribus, qui dicebantur ^{ASINARIA.} alii *primarum*, alii *secundarum partium*, ac deinceps: atque hi illis subserviebant: itaque & in his parasiti. Horat. I. epist. 18. v. 12.

*Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Ut puerum saevo credas dictata magistro
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.*

Cic. de Divin. in Cæcil. cap. 15. *Ut in actoribus Graecis videmus: saepe illum, qui est aut secundarum, aut tertiarum partium, cum possit aliquanto clarius dicere, quam ipse primarum, multum submittere, ut ille princeps quam maxime excellat: sic faciet Allienus, tibi serviet, tibi lenocinabitur, minus aliquanto contendet, quam potest.* Ascon. ad istum locum: *Comædia quinque actus habet, hoc est quinquies ducitur in scenam. Est ergo persona primarum partium, quae saepius actu regreditur, secundarum, & tertiarum, quae minus minusque procedunt.* Cic. pro Flacco cap. XXVII. *Quis unquam Graecus Comædiam scripsit, in qua servus primarum partium non Lydus esset.* Suet. Calig. LVI. *Et cum in Laureolo mimo, in quo actor proripiens se ruina sanguinem vomuit, ut plures secundarum certatim experimentum artis darent, cruore scena abundavit.* Vide Valer. Max. IX, 14, ex. 4. De Lentulo & Metello coff. Vide Festum in *Salva res est.* Hinc *secundas facere, agere* ponitur pro blandiri. Plut. Cic. 866.

καὶ κατεργάσατο τῇ χερὶ ταύτῃ τὸν Ἀντώνιον, ὥστε ὑποκειτὴν ἱμμιδοῦν αὐτῷ πρὸς διύπερος λίαν ὑπὲρ τῆς πατρῴδου.

Id est: Hoc sibi beneficio devinxit Antonium, ut velut mercenarius histrio sibi in tuenda patriae salute secundas partes ageret. Senec. de Ira, III, 9.

Opti-

44 L E C T I O N E S

ASINARIA. *Optimum judicavit, quicquid dixisset sequi & secundas agere.* Sidonius de Theodorico lib. I. ep. 2. *Secundas fastidit vel timere vel facere.* Livius dicit *Secunda facere alicui*, pro dicere vel facere, quæ alicui grata, fervientia, obnoxia sunt. Vide Notas meas ad lib. XXIII, 14. Et Observ. Eccles. c. 25. *Secunda* autem idem quod partes secundæ in hac phrasi. Lucanus, VIII, v. 676. *Operae miles Romane secundae.*

§. XXI. *Portisculum habere*, id est moderamen & imperium quiescendi & agendi, dictare metum & quietem, vices loquendi & tacendi. Translatum ab re nautica. In nave, quæ remis agebatur, loco omnibus conspecto remigibus ad malum sedebat *hortator* (sic enim vocatur Mercat. IV, 2, 5.) qui ne focii navales inæquali motu turbarent remigium, omnibus conandi aut sustinendi signum dabat. Id signum autem dabatur voce, dicebaturque *celeusma*. Servius ad Virg. V. *Æneid.* 177. *Hortaturque viros. Ipse dicit celeusma, nam hortatores dicuntur.* Asconius in Divinationem non procul a fine: *Cani remigibus celeusma per symphonias solebat & per assam vocem, hoc est ore prolatam, & interdum, ut in Argo navi, per citharam.* Mart. III, 67. loquens velut ad nautas: *Lentos figitis ad celeusma remos;* aut malleo dabatur signum, aut pertica pulsa in aliquod corpus resonans & fragorem edens: Isque malleus *portisculus* dicebatur. Festus: *Portisculus qui in portu modum dat classi: id est autem mallens.* Ennius lib. VIII. *Annal.* *Tonsamque tenentes parerent, observarent, portisculus signum cum dare cœpisset.* Loquitur de remigibus, qui remos (id enim est *tonsam*) tenentes intenti signum remigandi expectarent. M. Cato: *C. Licinio praetore*

toze, remiges scripti cives Romani sub portisculum, ASINARIA.
sub flagrum conscripti veniere passim. Nonius: *Portisculus proprie est hortator remigum, id est, qui eandem perticam tenet, quæ portisculus dicitur, quo excursum & hortamenta moderatur.* Quæ partim vera sunt, partim falsa. Verum est, perticam ipsam sic dici: hortatorem, falsum. Vide Festum & ibi Scaligerum, qui male Catonem interpretatur. Heins. ad VI. Sil. p. 403, & seq. Douzam, qui solus bene. Lactant. ad VI. Thebaid. p. 300. Becmann. Orig. Voss. Rhet. p. 2. Liv. IV. cap. 1. p. 9. Casaub. in Plin. II. ep. 14. Meurf. Mantiss. cap. 1. Casaub. ad Suet. Aug. XXIV. Carriolib. I. Emendat. cap. 10. Observationes meas Lib. IV. c. 26. pag. 417, 418. Ubi multis de hoc loco egi.

Unicum ad aliquam rem esse. Est præ aliis omnibus ad aliquid aptissimum esse. *Unicus* est singularis, egregius, eximius. Afranius comicus §. XXII. Act. IV. Sc. 1. v. 3. *verus: Quis tam sagaci corde atque ingenio unico?* Liv. VII, 1. de Furio Camillo: *Fuit enim vere vir unicus in omni fortuna; princeps pace belloque.* Vellejus lib. II. cap. 7. *Huic atrocitati adjectum est scelus unicum.* Id est maximum, gravissimum, cujus vix exemplum exstat.

Diem dicere, id est quasi reus sis, quasi iudicium capitis subiturus sis. Nam proprie *diem dicere* est, cum Tribuni plebis alium magistratum apud populum accusant. *Diem dicere* est in jus vocare, accusare. Liv. I, 11. *A. Virginium ex Tribunis unus, Casoni capitis diem dicit.* lib. II, 35. *In exeunte curia impetus factus esset, ni peropportune Tribuni diem dixissent.* Lib. III, 56. *Accusatorem primum Virginium & Appium reum deligunt. Quum diem Appio Virginium dixisset.* §. XXIII. Act. V. Sc. I. v. 11. Menæch.

46 L E C T I O N E S

ASINARIA. næch. IV, 2, 16. Capt. III, 1, 34. Suet. Cæs. XII. *Subornavit etiam qui C. Rabirio perduellionis diem diceret.* Cic. pro Milon. XIV. *Diem, credo, mihi dixerat.*

§. XXIV. *Fœnerato dare aut sumere dicimur, cum magno malo nostro aut damni aliis dati pensationem gravio- rem recepturi, aut rem alii ereptam inter- versamque, majore cum jactura nostra reddituri, ut hic: Ne ille fœnerato funditat, pro quod mali facit, cum fœnore passurus est, seu cum aug- mento.* Menæch. IV, 2, 40. *Ne illam fœnerato abstulisti, id est reddere debes cum incremento, ut solemus, quod fœnore accipimus.*

§. XXV. *Reges & Dominos, vocabulis, quæ Romæ a- liàs incivilia erant, appellabant divites, con- vivatores lautos, qui amicos, præcipue humi- liores, & re familiari paulo angustiore, frequen- ter excipiebant convivio.* Capt. I, 1, 24. *Meus rex, id est, ille qui me alebat.* Stich. III, 2, 2. Martial. lib. II, epigr. 18.

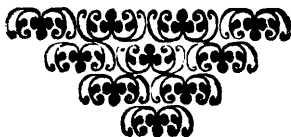
Tumidique antecambulo Regis.

Et apud eund. Lib. X. Ep. 10.

Qui me respiciat, dominum Regemque vocabo.

Sall. Fragm. III. Histor. in cœnæ descri- ptione, in qua Sertorius interfectus est, narrat, sedisse scribam Sertorii medium inter Tarqui- tium & dominum Perpernam. Cic. in Va- tin. cap. XIII. *Cum ipse epuli dominus L. Ar- rius albatuſ esset, sic & ipsa sodalitia (quia aut unus erat Rex aut dominus, hoc est præbi- tor, aut si plures essent, hoc est symbo- las*

las conferrent, legebatur tamen Rex seu do-^{A SINARIA.}minus forte) vocabant *regna, dominia, magisteria*. Horat. lib. I. od. 4. *Non regnavini sortiretalis*. Id est, nec forte jacta, vel talis jactis, regem in convivio statues, aut declarabis. Lucil. I, 13. *Primum sodalitia atque dominia omnia tollantur*. A. Gell. II, 24. *In quo jubentur principes civitatis, qui ludis Megalensibus antiquo ritu mutitarent, mutua inter se dominia agitent, jurare apud consules verbis conceptis, non amplius in singulas cœnas sumtus esse facturos, quam centenos vicanosque aris*. Cic. Cat. Major: *Me vero & magisteria delectant a majoribus instituta, & is sermo, qui more majorum a summo adhiberetur in poculis, & pocula, sicut in Symposio Xenophontis, minuta & rorantia*. Nam & *reges & domini, iidem & magistri* vocabantur. Catull. *Inger mi calices amariores. Ut lex Postumia jubet magistræ: Magistram* vocat mulierem, quæ convivio præsidebat, ut Mart. *reginam*. Varro vocat & *Modimperatores*, quasi qui modum bibendi imperent & præscribant, apud Non. *Inconviviis instituti potandi modimperatores, magistri*.

AULULARIA.

§. I.
Actus 1.
Sc. 1. v. 18.

Digitum transversum est idem quod brevissimum spatium. *Digitum* dicebant pro verbo de re valde brevi. Alcæus: Πρωμεν. πὸν λυχνον ἀμμένομεν; δάκτυλῳ ἀμέεσθ. *Bibamus. Cur lucernam exspectamus? dies digitus*, id est non longior est digito, seu valde brevis; tempus effluit. Bacch. II, 3, 19. Si adhuc contrahere & minus facere spatium vellent, dicebant *digitum transversum*. Id est latitudinem digiti, ut hic Plautus. Proprie usurpat Cato R. R. XLVIII. *Eo terram cribro incernito altam digitum transversum*. Sic idem *Dimidiatum* cap. CLII. *Eo cribro terram incernito dimidiatum digitum*, CLII. Sic idem *terram altam succernito*. Sic *pedem latum* Mostell. II, 2. 3. Cic. VII, ad Att. ep. 3. *Mibi certum est ab honestissima sententia digitum nusquam*. Dicitur per ellipsin verbi *recedere*. Eadem ratio est de *ungue*: significat enim se plane nolle a sententia discedere. *Unguem transversum* eodem sensu dixit, VII. Fam. ep. 25. *Urgue igitur, nec transversum unguem (quod ajunt) a stylo. Is enim dicendi opifex*. Cic. 13. ad Att. ep. 20.

§. II.
16. Sc. 2. v. 1.
purgati jam defecati que animi, & ab omni mundi
hujus

bujus aspergine pressi pureque deterfi. Most. I, 3, 2. AULULAR.
 Pseud. II, 4, 70. Translatio est fumta a vino.
Fæces enim proprie sunt vini purgamenta. Unde defacare senectutem vini dicit Tertull. & musta defacare Symmachus Lib. III, 23. Alii scalis ad arborem summam perrepunt, plerique condita musta defacant. Seneca id vocat diffundere vina veterna. IV, 13. N. Qu. Faciebant id aliquando vinum vetus, id colando per lineum sacculum, qui ab hoc usu dicebatur colum vinarium. Gloslar. vetus: Defaco, sacco percolo. vide Plin. XXIII, 1. Mart. VIII, Epig. 45.

*Defluat, & lento splendescat turbida limo,
 Amphora centeno consule facta minor.*

Jubet adhiberi vinum centum annorum, idque priusquam bibatur, defaecari, seu per faccum percolari. *Amphora turbida est vinum, in quo multae sunt faeces propter aetatem. Centeno consule facta minor est post centum annos aperta amphora, postquam ibi vinum est conditum.*

Lento limo ait, quia paulatim distillat cum funditur per colum, in quo fordes relinquit. Idem dicit hoc saccari vinum, Lib. II, 40.

Caecuba saccentur, quæque annus coxit Opimi.

Caecuba sunt vina in agro Caecubo nata, longe generosissima. Sed & Opimio consule vinum ubique in Italia præstans fuit, & in multos annos est servatum, venitque in proverbium, vinum Opimianum pro præstantissimo & optimo. Sic etiam Seneca dixit saccatam aquam, pro per faccum missam & colatam; eodemque verbo Lucre-

AULULAR. tius, Arnobius, Sammonicus utuntur, *saccatum humorem corporis* pro lotio dicentes. Ceterum quia proprie *defacatum* vinum idem est quod colatum, ideo & pari translatione *colatam serenitatem cæli* dicit Tertullianus, pro purissima liquidissimaque coeli vel aëris parte, Lib. I. Advers. Nation. Et Mart. Lib. VIII, ep. 14. *Sine face diem* dixit, pro die sine nive, pluvia, grandine & illis quæ liquidum aëris conturbant. Manil. vero *colare amnes* dicit pro piscari, Lib. V, ♀. 193.

§. III. *Onerare zamiam*, est idem quod ait Brutus ad Cic. II. ad Famil. ep. 13. *Injungere detrimentum*, ζαμια Plin. de nucibus pineis. XVI, 26. *Quæ sc in arbore ipsa divisere, vocantur zamia, leduntque ceteras, nisi detrahantur.* Onerari autem non tantum dicitur res, verbi causa navis, quæ accipit onus, sed etiam illud ipsum, quod imponitur, sive onus ipsum. Graeci vocant ἐμβροχιδαι. Sic Cato apud Nonium dixit, *Onerare commeatum in naves*, Orig. Lib. II. *Si in naves putidas atque sentinosas commeatum onerare volebat.* Sic hic *onerare zamiam*, est inferre, imponere zamiam, sive jacturam, ut *onerare, vinum* imponere vinum. Virgil. I. Æn. 195. *Vina, bonus quæ deinde cadis onerarat Acestes.* Salmas. ad Fl. Vopisc. pag. 387. (Turn. Adv. XXVII, 30.)

§. IV. *Mordicitus scindere* est dentibus lacerare, appetere mordicus. Cap. III. 4, 73. Apul. III. Metam. *Calcibus feriens & mordicitus appetens necare deberem.*

§. V. *Subitum est nimis*, id est ita festinatum, & præproperum, ut ad id parati esse nequeamus. Sic Cic. XIII. Famil. ep. 2. *Propter opera instituta multorum subitum est ei remigrare Kal. Quintilibus*

bus, id est, non potest esse paratus ad emigrandum AULULAR. Cal. Quintil.

Obsonare vel *obsonari* est obsonium emere. Mæ- §. VI. nech. II, 2, 1. Capt. III, 1, 14. *ipsi obsonant*, pro *As. II.* ipsi in foro cibum emunt. *Obsonari ad minam* Truc. Sc. 4. §. 1. II, 4, 91. id est minæ pretio, quod facit decem ducatonas. *ibid. Dare minam in obsonatum.* IV, 2, 25. *obsonatum mittere*, Casin. II, 8, 4. *Pergere.* Mil. III, 1, 154. *obsonare obsonium* Bacch. I, 1, 63. & I, 2, 55. *Aliquid scitamentorum.* Mæn. I, 3, 26. Apud Senec. epist. XLVII. *Obsonatores servi*, quibus dominici palati notitia est. *Obsonare a cupedinariis* Appul. Apol. sive a vendentibus cupedias, seu cibos delicatos. Est autem *obsonium* omne id, quod una cum pane & præter panem comedimus; obtinuit tamen ut κατ' ἐξοχήν ita piscis, quod eximius sit cibus, vocaretur. ut apud Græcos ὄψον & ὄψαριον ut & ὄψανον, de piscibus usurpantur. vide etiam Notas ad Terent. Andr. II, 2, 23.

Vadari aliquem, proprie est accipere ab aliquo §. VII. vades, hoc est, fidejussores locupletes, qui ib. §. 40. certa sponsione pecuniæ illum unde petebatur vadimonium obiturum, seu in jus venturum, recipiant & promittant. Liv. III, 13. *Tot vadibus accusator vadatus est reum*, quod est, tot fidejussores ab eo accepit in jus venturum esse. Dabantur autem vades, ne in carcerem attinerentur usque in diem judicii. Perf. II, 4, 18. Cic. III. Verr. 15. *Cum Apronius de Leontino usque Lilybaeum aliquem vadaretur ex miseris aratoribus.* id est coheret in jus venire. Quia autem hoc fit nulla alia quam rei in jure sistendi causa, ideo *vadari* simpliciter accipitur pro in jus vocare, citare. Horat. Lib. I. Satyr. 9. §. 36.

AULULAR.

Et casu tunc respondere vadato Debebat
 Scilicet adversario, qui eum in jus vocaverat.
 Ovid. Lib. II. de Remed. v. 267.

Jamque vadaturus, leſtica prodeat, inquit,
Prodierat: viſa conjuge mutus erat.

Vadaturus est actionem ei intenturus. Translate noster Curc. I, 3, 5. *Ubi tu es, qui me convadatus Veneriis vadimoniis? Pl. Ubi tu es, qui me libello Veneriis citavisti? ecce me. Sisto ego tibi me.* id est qui me vi amoris coegisti, ut huc veniam, hic me sistam. Verba sunt meretriculae ad adolescentem, qui eam ad se venire jusserat. Allegoria autem est a citatione in jure, & formula, qua reus, cum vadimonium obiisset, appellabat vadatum seu actorem. Bacch. II, 2, 3. *Quin abiros... attines.* Ubi etiam observandum, *vadatum* quoque passive dici, cum in prioribus exemplis activum sit. Cum unde petebatur fidejussores daturum se promitteret, dicebatur *promittere vadimonium* Apul. IX. Metam. pag. 259. Elmenhorst.

§ . VIII.

Aſ. II.

Se. 8. v. 3.

Indicare aliquid carum, est magnum pretium constituere, & dicere rei venalis summam ingentem. *Indicare* est venditoris proprie, Perf. IV, 4, 26. 37, 39. 40. Cic. de Off. Lib. III. c. 15. *Ut sibi fundus, cujus emptor erat, semel indicaretur.* Liv. XXVIII, 46. *Indici premium constitutum, quanta pecunia ager indicatus esset, pars decima.* Plin. III, 7. *Indicato in Cypro sex aureis denariis smaragdo, jussisse enumerari.* Hinc apud Eund. Lib. XXXVII, cap. 2. est *Indicatura.* Neque est hodie myrrhini alterius praestantior indicatura. Senec. epist. XLVII. *Hoc quod concupiscimus, quanti deferatur, id est indicetur.*

Ma-

Manum adire alicui est phrasis elegantissima; AULULARI:
 postquam spem alicui dederis, cum ad rem ven- §. IX.
 tum est, frustrari, & eundem fallere. *Casin. V. 2, Ibid. vs. 8.*
 14. *Quid nunc? Satin' lepide adita est vobis manus*
 pro nonne pulcre decepti estis? *Pæn. II, 1, 11.*
Perf. V, 2, 18.

Pipulo differre aliquem, significat magna & elata §. X. *Act.*
 voce publice alicui convitium facere. *Varro de III. Sc. 2.*
L. L. ita interpretatur Plautum: *in Aulularia pi-* §. 32.
pulo hic differam te ante ædes, id est convitio, decli-
natum a convitio pullorum. *Festus: Pipulus diceba-*
tur ploratus. Sic in lege XII. Tab. *Erat pipulo*
poscere idem quod Quint. in Præfat. Instit. Orat.
dicit, convitio efflagitare.

Eximere e manu manubrium, est ansam, vel facul- §. XI.
 tatem rei agenda alicui eripere. Nam *Manubrium* *Act. III.*
 est lignum aut ansa, qua tenetur malleus. Unde *Sc. 4. §.*
 proverb. in *Epid. III, 4, 86. Malleum sapientio-* 12.
rem manubrio. *Apæcides*, de quo hæc dicit *Pe-*
riphanes, erat I. C. adhibitus ab illo, ut tanto cau-
 tius ageret. Fuerunt autem uterque decepti, &
 ideo parum caverant. Ergo ait, me decipi, mi-
 rum non est, sed ipsum illum cautozem captum,
 hoc vero pudendum. Tamen vult videri admo-
 dum sapiens præ me: scilicet quanto plus sapit
 malleus manubrio. Ambo autem nihil sapiunt.

Conditio interdum κατ' ἐξοχήν significat, ut hic, §. XII.
 pactionem de conjugio. *Supra II, 2, 60. Ac-* *Act. III.*
cipe conditionem, id est, da mihi filiam uxorem, vel *Sc. 5, §. 2.*
 alii. *Stich. II, 1, 50. Hæc me non pœnitet condi-*
tio: neque est, cur studeam has nuptias mutarier. I,
 2, 81. *capere conditionem primariam* pro splen-
 dide ducere uxorem, si de viro; vel nubere, si
 de femina dicatur. *Ibid. 61. Utra conditio sit pen-*
sior, Virginemne, an viduam habere. *Trinum. I, 2,*

54 L E C T I O N E S

AUGULAR. 123. *Collocare puellam in se dignam conditionem.* Suet. Jul. Cap. XXVII. *Octaviam sororis suæ neptem, quæ C. Marcello nupta erat, conditionem ei detulit, vide ibi Torrent. Just. II, 7, 8. Tam pulchra conditio prima regni felicitas videbatur.* Senec. I. de Benef. Cap. 9. *Rusticus, inurbanus, ac mali moris, & inter matronas abominanda conditio est, si quis conjugem in sella prostare voluit, & vulgo admissis inspectoribus vebi undique perspicuum.* Cic. VI. ad Att. 4. Hinc formula repudii vetus annotata in libris juris: *Conditione tua non utor, ad exprimendum, non ducam te, nec matrimonium tecum contraham.* Senec. in Fragm. apud August. *Bellonam Marti collocant, Vulcano Venerem, Neptuno Dianam, quosdam cælibes relinquentes, quasi conditio defecerit.*

§. XIII. *Putare & disputare rationes, est idem quod* *Ib. §. 53, subducere rationem. Putare proprie est purum* *et 55. vel putum facere, ut ait Varro Lib. II. de* *R. R. Cap. 2. Ne lana inquinetur, quo minus vel* *infici recte possit vel lavari ac putari.* Tibull. de lanam purgantibus & per pectinem trahentibus; Lib. I. El. 7, 86. *Tractaque de niveo vellere dente putat, dente scil. pectinis. ubi vid. Scal. Putare arbores, Gell. VI, 5. disputans de verbis quæ* *posita erant in foedere argenti puri puti: adjicit: putare autem rationes putari dictum.* Ibid. deinde ait: *Argentum in Carth. foedere candefactum.* Hinc itaque *putare rationem est liquidum facere, subducto credito debitoque, fecernere & videre, quid sui sit, quid alieni.* Mostell. I, 3, 140. Trinum. II, 4, 15. Cato de Re Rust. II. Inter patris familias officia ponit *rationes putare, quæ reliqua sunt. & Cap. V. de villico loquens, rationem cum domino crebro putato, Cic. IV. Att. II. L. IV. Cod. de* Dis

Discurf. translate habentur Caſin, III, 2, 24. AUGULAR:
 pro eo purgare rationem eſt apud Suet. Cal. XXIX,
 Macro. I. Saturn. 13.

Mactare aliquem malo & damno, eſt afficere; §. XIV.
 mactum, eſt auctum reddere. *Mactus* verbum eſt Ibid. v. 61.
 antiquum, ſervatum in formula, qua virtutem a-
 licujus inſignem, re bene geſta, laudabant: ma-
 cte virtute eſto Liv. lib. IV. *Tum Dictator, macte*
virtute, inquit, eſto C. Servili, liberata republica.
 Lib. VII, 26. *Decius tribunus: Macti virtute mi-*
lites Romani eſte. Ibid. VII, 10. *Tum Dictator*
Manlio, macte virtute hac pietate in patrem pa-
triamque T. Manli eſto. Lib. II, 12. *ſuberem ma-*
cte virtute eſſe, ſi pro mea patria iſta virtus ſtaret.
 Inde *mactare* in utramque partem. *Mactare infor-*
tunio crebro habet noſter, Amphitr. IV, 2. 14.
 Bacch. IV, 8, 45. Curc. IV, 3, 5. Pæn. III,
 1, 2. Trinum. IV, 2, 151. At in contrarium
 Cic. lib. de Republ. *Ferunt laudibus, mactant*
bonoribus. Et ex Actio veteri Comico citat Non.
Sapientiaque invicta gratia atque honoris patera Ne-
ſtorem mactavit aurea, id eſt donavit, honora-
vit. Turn. autem Adv. XXIX, 28. haec ſic
 legit: *Sapientia inclutae gratiae atque honoris pa-*
tera noſtri donavit aurea. Verbum proprium ſa-
 crorum: Deos enim augeri putabant ſacrifi-
 cii, quibus eos *mactare* ſe dicebant, & inde et-
 iam ipla ſacrificia *mactari* dicebantur. Poſtea
 translatum eſt ad quamvis caedem. Nam ne de
 hoſtiis ſolum dictum putemus, citat Non. ex
 Varrone: *Quod Kalendis Junii & publice & pri-*
vatum fabatam pultem Diis mactat. Niſi tamen ibi
 legend. *Fabata pulte Deos mactat.* Et vinum
 libantes dicebant, *macte hoc vino inferio eſto.*
 Vide Feſtum: *Vinum inferium.* Id quod in ſacrifi-

AULULAR. cando infra paterae labrum ponebatur. Cato R. R. c. 134.

§. XV. *Nitidiorum esse*, significat liberalius genio indulgere, coenare lautius, sumptum facere in curanda cute. Sic *nitidiuscule curare*, Pseud. III, 1, 8. *In prandio lepide atque nitide accipere*. Cistell. I, 1, 12. Sic *nitor* significat liberalitatem & splendorem in victu & instrumento domestico: Stat. Lacrym. Etrusci: *Testis adhuc largi nitor inde adfuetus Hetrusci, Cui tua non humiles dedit indulgentia mores*. Et Protrept. Crisp. *Et frons tranquilla nitorque Luxuriæ confine tenens*.

Eidem & Martiali *nitidus melior homo lautus*. IV, 54.

§. XVI. *A me*, ponitur pro e domo mea. Stich. V, 1, 1b. vs. 34. 7. Sic Cic. pro Milon: *Atque illo die Aricia rediens divertit Clodius ad se in Albanum*, in villam scilicet suam in Albano. Id. in epist. ad Terentiam: *Quid causæ inde fuerit, postridie intellexi, quam a nobis discessi*, id est, domo nostra. Noster Milit. II, 6, 54. Epid. I, 1, 64. I, 2, 54. Aulul. II, 2, 66. *Hic apud me*, id est domi meae.

§. XVII. *Deponere vino aliquem*, vino obrutum & quasi depositum ac sepultum reddere. Etenim mortui *positi, compositi, & depositi* dicebantur, qui in agone erant, vel animam agebant. Lucill. *Jam depositus bubulcus exhalans animam*. Virg. XII. Æn. 395. *Ille ut depositi proferret fata parentis*. Ovid. III. Trist. eleg. 3.

*Nec mea consueto languescent corpora lecto,
Depositum nec me qui fleat ullus erit.*

Horat. lib. I. Sat. 9, v. 26. --- *Est tibi mater?
Cognati? quis te salvo est opus? haud mihi
quis-*

quisquam: *Omnes composui*, id est, condidi ac sepe- AULULAR.
livi.

Hinc Ciceroni *sui* dicuntur sepulti, II. de Leg. p. 2034. *Hic est ille situs*, pro sepultus. Idem II, de Leg. C. *Marii sitas apud Anienem reliquias dissipari iussit*. Inde translatione ducta Cicero I, Verr. 2. *Maxime agram & prope depositam reipublica partem*. Quod interpretatur *Afconius: desperata salutis*. Inde vino deponere Aurel. Victor cap. LXXI. *Cæpio, cum aliter vincere non possit, duos satellites pecunia corrumpit, qui Viriathum vino depositum interimerent*, id est ebrium. Ab eadem translatione apud Propert. *Lingua sepulta mero*. Et Cic. IX. Epist. Famil. 20. *Conficere promulsæ*, pro saturum & impotentem ulterius comedendi reddere primis ferculis. Nam *conficere* idem quod interficere. Horat. *Confice, namque insiat fatum mihi triste*. Tacit. I. Annal. 4. *Primum facinus novi principatus Agrippæ cades: quem ignarum inermumque quamvis firmatus animo centurio ægre confecit*.

Tolerare aliquem, eleganter significat sustine- §. XVIII.
re, sustentare, ne quis cadat, pessumeat, mer- Æt. IV.
gatur, pereat. Sic *tolerare paupertatem*. Rud. Sc. I. v. 124
IV, 3, 14. Salust. *Tolerare inopiam mercede ma-
nuum*. Virgil. *Æneid. VIII. v. 409*.

Tolerare colo vitam, tenuique Minerva;

pro lañificio sustentare.

Arbitrari. Hic idem est quod inspicere, con- §. XIX.
templari. Nam *arbitrum* utique, aut iudicem, ib. vs. 215
cognoscere probe & inspicere rem decet, an-
tequam arbitretur rem, & iudicet. Hinc *arbiter*
pro eo, qui videt vel audit, Mil. II, 2, 3. Cas.

58 L E C T I O N E S

AULULAR. I, 1, 2. *Trinum.* I, 2, 109. Sic Horat. I. Epist. ult. *Locus effusi late maris arbiter*, id est, ex quo late in mare prospicere possis. Plin. lib. V, 27. *Taurus mons innumerarum gentium arbiter.* Tacit. III. Hist. cap. 60. *Locus ipse castrorum placebat late prospectans. Arbitrari pro audire Capt.* II, 1, 24.

§. XX. *Agere prædam*, propria phrasis est de aliena terra, agros, villas populantibus & diripientibus. Liv. *Aff.* IV. *Se.* 2. §. 3. I. *Forte evenit ut agrestes Romani ex Albano agro, Albani ex Romano prædas invicem agerent.* Tacit. IV. Hist. *Vastari Ubios Treverosque, & alia manu Mosam amnem transire jubet, ut extrema Galliarum quaterent. Acta ubique prædæ.* Just. XXII, 6. *Prædas ingentes agit.*

§. XXI. *Rem divinam facere*, significat sacrificare. Amph. *Ibid.* §. 5. III, 3, 11. Pæn, III, 5, 3. Rud. II, 3, 13. Terent. in Eunuch. III, 3. *Ait, rem divinam fecisse, & rem seriam velle agere mecum.* Capt. II, 2, 41. Cic. I. Divin. *Cum eodem tempore apud Lebadiam Trophonio res divinæ fierent.* Curcul. *Postquam rem divinam feci, venit in mentem mihi.* Cato de Re Rust. *Eam rem divinam vel servus vel liber licebit facito.* Cic. in Verr. *Res illum divinus apud eos Deos in suo sacrario prope quotidie facere vidisti.* vide plura apud Had. Cardinal. de Serm. Lat. in *Facere rem divinam.*

§. XXII. *Larvis atque intemperie agitari*, significat insanire, mente motum esse per occursum larvarum, id est spectrorum. Capt. III, 4, 67. Amph. II, 2, 145. Ovid. in Ibin:

*Tum quoque factorum veniam memor umbra tuorum,
Insequar & vultus offesa larva tuos.*

Apul.

Apul. Apolog. *Mercurius tibi pro isto mendacio, quicquid umbrarum est usquam, quicquid lemurum, quicquid larvarum, oculis tuis ingerat.* AULULAR.

Altero verbo quomodo utantur, apparet ex Afin. I, 2, 32. Capt. IV, 4, 3. Epid. III, 4, 39. Mil. II, 5, 24. Cato de R. R. cap. 142. Apul. IX. Metam. p. 230. *Larva vel diro aliquo numine immisso videntur ejus expugnari spiritus.* Plin. Præfat. *Nec Plancus illepide, cum diceretur Asinius Pollio orationes in eum parare, quæ ab ipso aut liberis post mortem Planci ederentur, ne respondere posset, cum mortuis non nisi larvas luctari.*

Dare insidias alicui Notanda phrasis, quæ per §. XXIII: se fatis intelligitur. Sic Mil. II, 3, 32. Pseud. Ib. Sc. 2 v. 3; II, 1, 19. & IV, 8, 2.

Sublinere vel oblinere os alicui frequens apud §. XXIV. Plautum pro decipere, ut hic, & Capt. IV, 2, Ib. Sc. 6. 3. Epid. Arg. Mil. II. 5, 57. Merc. II, 4, 17, v. 2. Trinum. II, 4, 157. *Mihi stolido sursum vorsum os sublevare offuciis*, Capt. III, 4, 123. Tralatum ex more, quo veteres, imprimis puellæ virum quærentes, faciem linebant, ut nævos occultarent, aut pulcro colore essent. Hinc *os sublinere* dicebant proprie de eo, qui simulans, se os alicui pingere ad decorum, illud ridiculis picturis deturpabat. Nonius a ridiculo quodam lusus genere deducit, quo dormientibus, aut alioquin imprudentibus ora pingebantur. Cujus rei vestigium est apud Petron. & Virgil. Ecl. VI, v. 22.

Sanguineis frontem moris, & tempora pingit.

Facere mentionem cum aliquo, pro agere cum §. XXV. aliquo verbis, dicere apud aliquem Cistell. I, 2, Ib. Sc. 7. 15. Observanda syntaxis. v. 3.

Vestitu & creta se occultare, est honestate ve- §. XXVI. stis improbos mores vel animum dissimulare. Ib. Sc. 9. Pro. v. 6.

AULULAR.

Proprie dicuntur vestitu & creta se occultare, qui toga candida simulant se probos & magistratu dignos. Romanorum toga, vestitus ordinarius, erat ex alba lana; sed qui ambibant honores & magistratus, colorem album in splendorem extollebant, multa creta albae togae apud fullones, quorum id erat artificium, addita. Isque color proprie *candidus*, & hinc *toga candida* honores petentium, a qua dicti *candidati*, qui amici ejusmodi toga alba & splendida profitebantur se petere honores (unde etiamnum cujusvis muneris vel honoris, vel officii petitor dicitur *candidatus*) & quo facilius eos impetrarent, miram speciem probitatis, continentiae, industriæ, omnisque disciplinae præ se ferebant. Hinc est, quod addit Plautus, *atque sedent, quasi sint frugi*. Ideo etiam candidatos proprio titulo *bonos viros* dicebant ii, qui eos commendabant. Senec. Epist. III. *Itaque sic priore illo verbo (amici) quasi publico usus es, & sic illum amicum vocasti, quomodo omnes candidatos bonos viros dicimus*, Plin. Paneg. cap. 71. de candidatis a Trajano productis & commendatis: *Faciebas ergo, cum diceres optimos; nec ipsorum modo vita a te, sed iudicium senatus comprobatur*. Quod autem de creta addita dictum est, Livius lib. IV, 25. id vocat *album in vestimentum adhibere*. *Placuit tollendæ aemulationis causa Tribunos legem promulgare, ne cui album in vestimentum adhibere petitionis causa liceret*, id est, ne cui togam incretare vel creta splendidiorem reddere petendi magistratus causa liceret. Dixit autem *album* substantivè, pro quo vulgus *albedinem*, quæ vox Latina non est. Perf. Sat. V. *Jus habet ille sui palpo quem ducit hiantem Cretata ambitio*: id est, putasne illum sui juris & potestatis

tis esse, cui studium petendorum in toga candida, sive multa creta candefacta, honorum blanditur, & eum quasi suspensum ducit. AULULAR.

Repudium renuntiare vel remittere, est cum de sponsa pactaque futurum matrimonium dirimitur. §. XXVII. lb. Sc. 10.
 Proprie enim *repudium remittitur* sponsæ, v. 53.
divortium fit cum uxore: sed etiam de matrimonio usurpatur *repudiare*, non recte autem a sponsa dicitur *divorsere*, l. 191. de V. S. Eodem significatu legitur & *repudium mittere*, & *nuncium remittere*. Cic. in Topic. *Si viri culpa factum est divortium, & si mulier nuncium remisit*. Iterum: *Si mulier, cum fuisset nupta cum eo, quicum commubium non esset, nuntium remisit*. Ulpian. LX. de spons. *In potestate manente filia, pater sponso nuntium remittere potest, & sponsalia dissolvere*. Truc. IV, 3, 74. Senec. Epist. CVIII. *renuntiare* dicit. Translate usurpatur de quacunque re, studiove, quod deserimus: ut *Nuntium remittere militiae, studiis, mercaturae, societati*. Cic. 14. Fam. XIII, & 15, 16. *quum virtuti nuncium remisisti*, id est, quum sectam stoicam, quæ in virtute ponit summum bonum, deseruisti, & ad Epicureos, qui summum bonum censent voluptatem, transisti. XI, ad Att. 20. *Placet mihi igitur & tibi, nuntium remitti*.

Admittere in se culpam, dicitur eleganter pro committere culpam, peccare simpliciter. Amph. §. XXVIII: lb. v. 60.
 III, 2, 4. Terent. Adelph. IV, 5. *Me hoc delictum admisisse in me, id mihi vehementer dolet*. Cic. pro Cluent. cap. 60. *Quid unquam Avitus in se admisit, ut hoc tantum ab eo facinus non abhorreere videatur*. Liv. XXXIX, 18. Terent. Phorm. II, 1. *Culpam ut Antipho in se admisit*. Rutil. Lupus: *Quem sciam tantum facinus in se admisisse, ut*
re-

AUGULAR. *reliquum tempus nec beneficiis locum, neque benevolentiae spem reliquerit.*

§. XXIX. *Reperisse quod pueri in faba*, est proverbium in *Act. V Sc.* quo retunditur atque eluditur jactantia eorum, qui res nihili, tanquam raras ab se inventas, & ut alio proverbio dicitur, pro thesauro carbones nobis ostentant. Ideo servus significans non parvam rem neque levem reperisse se, negat inventum sibi nihil majus, quam quod pueri clamitant se reperisse in faba. Explicant sic hic: *Reperi. LY. Quid repperisti? ST. Non quod pueri clamitant in faba se repperisse.* Explicant de vermiculo in isto genere leguminis, quem Midam vocant. Eum autem solitos pueros quærere in fabis; & qui invenisset, inde exultare ac velut triumphum agere. Tale est apud Juven. *Satyr. VIII, v. 29. Ubi vide.*

CAPTIVI.

R *Eligua κατ' ἐξοχὴν* dicuntur, quæ rationibus §. I. subductis acceptisque & expensis computa- *Prol. v. l. 16* tis debita remanent & solvenda supersunt, aut novas rationes reddendas requirunt. Sic accipit Cic. ad Att. scribens: *Maxime autem me tangit ratio reliquorum meorum.* Paulus L. LXXXI. de Condit. & Demonstr. *Mortuo Stichō, antequam rationes redderet, vel pariatore vel reliqua habente.* Ubi notandum, hæc duo poni tanquam contraria, ut *pariator* sit, qui pares rationes accepti & expensi facere possit; *reliquator* qui his subductis, & putatis, adhuc aliquid debeat. Hinc *reliqua* sunt etiam præteriti temporis pensiones non ad diem illatæ. Plin. lib. III. ep. 19. *Possessor prior sæpius vendidit pignora, & dum reliqua colonorum minuit ad tempus, vires in posterum exhaustit.* Sic & *reliqua vectigalis* leg. XLVII. de Jure Fisci. *Reliqua conductionis* l. X. C. ad Sc. Vellejan. Unde *reliquari* dicitur, qui non ad diem pensionem solvit, atque inde debitum, sive æs alienum contrahit. Ulpian. XX, §. 6. Famil. Erscisc. *Si filius in muneribus publicis, in quibus pater ei consentit, reliquatus est, id est, pecuniam publicam apud se retinuit, nec ad tempus solvit.* lib. VI, §. I. de Muner. & Honor. *Eos demum*
de-

64 L E C T I O N E S

CAPITULUM VI *debitores rerum publicarum accipere debemus, qui ex administratione reipublicae reliquantur.* Sic & dicti *reliquatores*, qui reliqua traxerunt, apud quos reliquum est. Paulus l. IX. §. 2. de Publicanis: *Reliquatores vectigalium ad iterandam conductionem, antequam superiori conductioni satisfaciant, admittendi non sunt.* Scævola l. CII. §. 2. de solut. *Cum superioris anni sit reliquator, id est, cum pensionem superioris anni non solverit.* Denique hinc *reliquatio* l. XLV. de Admin. Tutor. *Si rationibus a tutore acceptis, reliquationem ejus secutus, usuras acceptaverit.* id est si passus est apud eum esse vel manere reliqua debiti nomine, & de illis usuras acceperit. Huc alludit Plautus, cum hic supra ait: *Accipite reliquum, alieno uti nihil moror.* Ambiguitas est in voce *reliquum*, quae si jungatur cum praecedentibus, significat, quod restat dicendum de argumento: Si recipias, quae sequuntur, accipitur quasi dictum esset de reliquo aere alieno, quod factis rationibus superest solvendum. Par lusus Cistell. I, 3, 4.

§. II. *Comico choragio agere tragœdiam*, proprie est
 Ib. v. 61: ornatu & vestibus comœdiæ actores decentibus tragœdiam exhibere. Differunt enim comœdia & tragœdia ornatu, perinde ut personis ac rebus. In comœdia personæ viles & humiles, adolescens, amator, senex, delirus, & delusor, servulus nequam, meretricula procax & callida, parasitus vorax, res jocosæ, & in risum desinentes: in tragœdia personæ illustres, reges aut tyranni, eorumque uxores, reginæ, liberi, consilarii, ministri & satellites, res graves, seriæ & lugubri exitu terminatæ. Translate potest usurpari hæc phrasîs de illis, qui habitum, orationem

nemque & gestum non accommodant tempori, CAPTIVIS
 verbi gratia, qui in tristi re patrant ridicula: vel
 qui apparatus hilaritatis in mærorem vertunt,
 ut qui in convivio prælium, & *natis in usum læ-*
titie scyphis, ut ait Horatius, pugnare inceptant.
Choragium est instrumentum & apparatus, quo
 chorus histrionum, sive scenici ornantur & in-
 struuntur. Apul. Apolog. *Quid enim, si chora-*
gium thymelicum possiderem, num ex eo argumen-
tarere, etiam uti me consuesse tragædi syrmate,
bistrionis crocota, mimi centunculo? Nam sic ap-
 pellatis vestibus Comici, Tragici, Mimici acto-
 res utebantur.

Choragus est, qui hæc ornamenta possidet, aut
 præbenda locantibus ædilibus conducit. Perf. I, 3,
 80. Trinum. IV, 2, 16. Suet. Aug. LXX.
 Transfertur eleganter ad alia. Cornif. IV. ad
 Herenn. *Ut aliquid fragile falsa choragium gloriæ*
comparetur, id est supellex & instrumentum non
duraturum ad pompam vanæ gloriæ. Apul. II.
 Metam. *Cantatrices anicula in ipso momento chora-*
gio functis præcipiti celeritate aliorum sepulturam
antevertunt. Lib. IV. *Jam feralium nuptiarum mi-*
serrimæ virgini choragium struitur.

Res prolatæ dicebantur, cum vel justitio, bel- §. III.
 li aut tumultus repentini causa, indicto, vel fe- Att. I.
 riis ac vacationibus solennibus lites ac negotia fo- Sc. I. v. 10.
 rensia una cum jurisdictione cessarent. Cic. pro
 Muren. cap. 13. *Prudentia, quæ neque extra Ro-*
mam usquam, neque Romæ rebus prolatæ quidquam
valet. Lib. VII. ad Att. 12. *Nec enim rerum pro-*
latio, magistratumque discessus, nec ærarium clau-
sum tardabit. Lib. XIV. ep. 5. *Qui legari vo-*
luerim ante res prolatas. Lib. III. ad Q. Fr. ep.
 8. Liv. IV, 25. *Vi prolatæ in annum res.* Tacit-
 rus

66 L E C T I O N E S

CAPTIVI. tus II. *Annal. Res eo anno prolatas non referrem, ni pretium foret.* Lucan. ad Pison.

Turbida prolatis tacuerunt jurgia rebus.

Senec. de Brevit. Vitæ cap. VII. *Patronus quando, inquit, res proferentur. Et contra rediisse res dicuntur excuntibus feriis, infra ψ. 18. cum rursus vacatur foro, & causæ aguntur.*

§. IV. *Potitus hostium* dicitur, qui in hostium potestatem venit. Verbum antiquum, quod crebro apud Lucretium. Veteres dicebant *potis* pro potens. Inde *potio*, id significans quod potentem vel compotem facio, & *potior*, compos fio, & quidem diversis casibus, seu triplici constructione. Nam & *aliqua re*, (unde etiam *compotes mente* apud Virgil. in Cul.) & *alicujus rei*, & *aliquid*. Dicitur autem de bonis, quibus acceptis lætamur, & de malis, quæ supervenientia ferimus. Simplex in bonam partem accipi, est vulgare, nec exemplis indiget. Compositum est Rudent. IV, 2, 6. *Piscatu novo me uberi compotivit*, pro piscatus novi me compotem fecit. In malam partem *potiri aliquem servitutis*, est servum facere, Amph. I, 1, 23. *Potiri hostium hic*, & eadem fabula, III, 5, 104. Epid. IV, 1, 5. Nec refugerunt Icti hoc genus loquendi. Papinianus l. 11. de Capturis: *Ex quo pater hostium potitus est.* Nempe *potiri hostium* est accipere hostes tolerandos & dominos, in hostium potestatem venire, sic *potiri fatorum* pro mori, Cic. I. Tulc. *Potiri quid mali*, Terent. Phorm. III, 1, 5. *Qui etiam nancisci quid mali.* eodem actu, 3, 10. *potiri laborum*, Rud. I, 3, 7. Sic *compos ærumnarum & miseriarum* Epid. IV, 1, 32. *compos culpæ.* Truc. IV, 3, 61. pro reus. Nævius citante Nonio: *Eam nunc esse inventam pro-*
bri

bri compotem scis. Et ex Acc. *Cur me miserum ir-* CAPTIVIA
ridet magnis compotem & multis malis.

Conciliare aliquo, est facere ut aliquo venias. §. V.
Sic *reconciliare* est reducem facere, Prolog. ψ. *Act. I.*
33. & I, 2, 65. *reconciliaffere*, quæ est inclina- Sc. 2. ψ. 28.
tio verbi antiqui, pro reconciliaturum esse. Et
III, 4, 44. *reconciliaffo*, pro reconciliavero, seu
reducem fecero.

Imperare exercitum, dicebantur proprie majores magistratus Romani, velut Dictator, Censor, Consul, Interrex, Prætor, cum populum Romanum convocabant ad comitia maxima, sive centuriata: ad quæ conveniebat populus armatus sub signis, & ex urbe in campum Martium, præsidio in arce posito, educebatur. Ideo per vocabulum *exercitus* intelligitur populus Romanus. *Imperabat* autem consul exercitum præconi, id est jubebat eum convocare Quirites, sive cives Romanos ad comitia centuriata, quorum omnium testis est Varro de L. L. lib. V. Festus in *Justi dies*. Gellius XV, 27. Imperat autem Magistratus accenso aut præconi, ut Quirites convocaret. Huc alludens Plautus dicit, regem vel convivatorem *imperare exercitum edendi parafiro*, id est mittere eum obsonatum & arcessitum milites, quos ipse dicit ψ. 59. & seqq. *Paniceos, Placentinos, Turdetanos, Ficedulenses, Maritimos*, scilicet emptum panes, placentas, turdos, ficedulas, pisces. Sic Cistell. I, 1, 60. *Lacrymarum exercitum imperare*, pro excire alicui largas lacrymas, qua phrasi utitur I, 1, 4. Ut in exercitu est frequentia & multitudo militum. Vide Observat. lib. I. cap. 1.

Venare leporem; nunc erim tenes, Proverbium §. VII.
est quadrans in eos, qui conditionem parum com- Ib. ψ. 21.

ARTIVI. modam & mollem nacti, meliorem quædere jubentur: aut etiam in eos, qui optimum invenisse se putantes, in multo vilius inciderunt, eoque ulterius persequi votum jubentur. Sic *venari leporem, erim tenere*, vel *cepisse*, possunt dici, qui, ut alio est proverbio, *pro thesauro*, quem quærebant, adepti sunt *carbones*, seu rem nihili. *Eris*, echinus, ericius, erinaceus idem animal. Calpurn. *Spinosi corporis erem*. Nam *erem* & *erim* dicitur, ut *turrem* & *turrim*. Queruntur venatores se incidere interdum in erinaceos, dum lepores sectantur, imo & canes vestigia leporum deferere, si præfagierint ericium. Hinc in Plauto dicit parasito senex, victum suum asperum esse, proinde illi suadere, si molliorem lautiorremque optet, aliam mensam uti quærat. *Eri*, seu *erinaceo* asperum suum victum comparat, animali hirto & spinis circumcirca obsito atque horrenti: mollem autem & delictatum lepori, cujus pilis nihil est mollius, Propert. eleg. 19. lib. II.

Mibi sit lepores audacia molles

Excipere.

§. VIII. *Fingere fugam*, est fugam meditari, adornare, circumspicere Lucil. *Sed fuga fingitur, timido vadit pede percitus*. Senec. Conf. ad Marc. 1. v. 14. XXVI. *Quid dicam, nulla hic arma mutuis furere concursibus, nec classes classibus frangi, nec parricidia aut fingi aut cogitari, nec fora litibus strepere, id est strui, parari.*

§. IX. *Esse quæstioni* aut in quæstione, significat non esse in promptu, non esse præsto, quæri. Casin. III, 1, 16. *Sed tu cave inquisitioni mihi sis*. Cistell. II, 3, 49. *Jube domi opperirier, ne quæstioni mihi sit, si quid emi velim*. Pseud. II, 2, 68. *Sed vide*

vide sis, ne in questione sis, quando arcessam, mihi. CAPTIVI.
Just. II, 10. 15. *Questioni res diu fuit. Sic quaerere.* Vide Barth. Advers. XXVI, 24. p. 1276.

Dare alicui aliquid estimatum, est tradere alicui rem constituto pretio, ea conditione, ut aut ipsa reddatur, aut pretium, de quo convenit. Ut hic de servo & mancipio, & II, 3, 4. Et de mercibus, Mercat. I, 1, 95.

Dare operam alicui, sæpe utitur Plautus pro officium præstare alicui, inservire, obsequi, vacare alicui. Aulul. II, 1, 22. pro vaca mihi, ausculta mihi, audi quæ dicam. Mil. I, 1, 77. regi operam dare, est facere hodie, quæ mihi rex imperavit, Bacch. I, 1, 26. operam dabis, id est officium præstabis. Most. IV, 3, 17. Operam mihi da, id est audi me, quæso, patere me tecum colloqui. Mænech. IV, 2, 100. Operam dedi, id est officium præstiti. Respondebat enim: Opera reddetur, quod est par pro pari dabitur. Capt. III, 4, 85. Do tibi operam est nunc vaco tibi, nunc te audiam, si quid habes quod velis dicere. Terent. Heaut. V, 1, 37. Corn. Nep. Att. IV, 3. Cum & rei familiari &c. Sic dare operam liberis honeste admodum dicitur, teste Cicer. IX. Famil. 22.

Dare ab aliquo, solvere ab aliquo, est dare vel solvere ex arca aliena; sive tua penes eum pecunia fuerit deposita, sive ab eo mutuam sumseris. Curc. V, 2, 20. Cic. pro Flacco: Censuram præterea nunc rata pecunie centum triginta millibus, eam opinor numeratam tibi esse non abs te, id est non tuo patrimonio aut arca, sed aliunde sumptum. Lib. V. ad Att. ep. ult. Homines non modo non recusare, sed etiam hoc dicere, se a me solvere: quod enim prætori dare consueverunt, quoniam ego non acceperam, se a me quodammodo dare.

CAPTIVI. Contra apud Suet. Aug. cap. XL. *Singula milia a se dividebat*, id est de suo, ex arca sua. Transfert eleganter Cic. in Orat. pro Plancio extrem. *Sinite me, quod vobis fretus huic saepe promisi, id est vobis ei persolvere.* finite, ut illi a vobis ego beneficium, quod ei debeo, impetrem. Cic. Topica IV. eleganter. Vide supra Asinar. II, 4, 34. extrem.

§. XIII. *Præverti alicui rei est relictiis omnibus rebus ad hanc unam prius curandam se vertere & componere.* Mercat. II, 3, 40. Cistel. V, 1, 8. Mil IV, 2. 101. Perf. V, 2, 20. Cæsar; *Cæsar huicce rei prævertendum existimavit.* Mire in usu hujus verbi variant veteres. *Præverti alicui rei* passive dixerunt eodem sensu Merc. I, 2, 3. ne te ad pigritiam potius vertas, ne malis esse piger. Pseud. I, 3, 59. id est, præverti seu ante haberi amorem pietati. *Præverti hanc rem illi*, est antehabeo, potiolem hanc rem in præsentia duco Liv. II, 24. Cic. lib. I. de Divin. *Ita tamen, si vacat animo, neque habes aliquid, quod huic sermone prævertendum putes.* Sic & *præverti* Liv. VIII, 13. *præ aliquo* Amph. I, 3, 30. *præverti aliquid* sine casu dativo, eodem sensu, Liv. XXXV, 31. & lib. XXXVI, 27. sic & *prævertor*, Capt. V, 4, 29. Rud. III, 2, 32. Pseud. II, 2, 6. *Præverti* sine casu est prævenire, occupare, Liv. XXXVII, 1. *Præverti aliquem* eodem casu, Casin. II, 8, 74. *Præverti aliquid aliquo*, Liv. lib. XXIV, 5. Denique *præverti ad aliquid*, est idem quod initio diximus, *præverti alicui rei.* Columella III, 7. *Non intempestivum nos ad ea præverti, quae videntur hunc publicum errorem corrigere posse.* id est, nos ante omnia de his monere. Curt. VI,

Quanquam Besso imminebat, tamen ad Satibarzanem opprimendum praeverti optimum ratus. Plin. V. ep. 5. *Prævertor ad ea, quae me agentem hic nuntio deprehendit.* Horat. Serm. I, 3, 37.

*Illuc praevertamur, amatorem quod amicae
Turpia decipiunt cacum vitia.*

De compacto rem gerere, & compacto rem a- §. XIV.
gere, III, 1, 29. dicitur de duobus pluribusve co- Act. III.
dem prorsus modo loquentibus aut agentibus, Sc. I. V. 24.
ita ut aut convenisse inter eos ante, quid agerent, & 29.
appareat, aut certe convenisse videatur. Pseud. I,
5, 129. Cic. X. ad Att. 13. Occulte in aliquam onera-
riam corrependum; non commitendum, ut etiam
compacto prohibiti videamur; id est, ne videatur
clanculum id inter nos convenisse. Suet. Octav.
XV. Liv. V, 11. Ut multo verisimilius sit, com-
pacto eam rem & communi patritiorum fraude
actam. Idem lib. III. dicit hoc ex composito:
Clarissimis viris ex composito praeparatis ad pe-
tendum. Virgil. simpliciter dixit composito.

Restringere dentes significat renidere, leviter §. XV.
ridere, restrictis sive apertis labiis os ridentis ex- Ib. V. 26.
primere. Restringere est oppositum & constrin-
gere. Ut recingere, refigere, retegere, retexere
suis simplicibus opponuntur. Apul. Juvenem re-
strinxit; adireque stabuloliberum finit. Idem in Apol-
recitans versus de dentifricio missos ad Calpur-
nium:

*Ne qua visatur terra labes sordium,
Restrictis forte si libellis riseris.*

Spes decolat, ponitur pro perit, inanis reddi- §. XVI.
tur. Decolare proprie est idem quod liquefieri, Ib. V. 37.
per colum defluere (de quo supra ad Aulul. §. II.)

CAPITULUM. Translatio inde ducta, quod quæ dilabuntur & percunt, *fluere* dicuntur. Virg. II. *Æneid.*

*Ex illo fluere & retro sublapsa referri
Spes Danaum.*

Et *fluxa* appellantur, quæ non diu durant, sed cito intereunt. Salust: *Divitiarum & formæ gloria fluxa atque fragilis est.* Noster Capt. II, 3, 79. *Cave fidem fluxam geras.* id est instabilem, infidam, non firmam, incertam. *Decolare* natura sua est activum, idemque quod per colum transmittere, sed intelligitur pronomen *se*, sic igitur *spes decolat* nempe *se* ipsam, quæ defluit, interit, sublabitur. Varro lib. I. R. R. cap. 2. p. 7. *Duo videntur spectasse Itali homines colendo, possentne fructus pro impensa ac labore redire, & utrum saluber locus esset an non. Quorum si alterutrum decolat, & nihilominus quis vult colere, mente captus est, id est deficit, vanum, ineptum reddit.* Sic Casin. II, 4, 28. *Si fors autem decolasset.* Quod interpretatur, II, 6, 47. *Ista in sortiendo fors deliquerit, liquefacta fuerit.* Aliud est apud Cæcil. citatum Nonio: *Habes, vide, tibi tradidi, in tuo collo est, decolles cave.* Id est, de collo deponas. Et apud Sen. Suetoniumque *decollare* pro capite truncare, seu cervicem præcideri: quæ nihil huc pertinent.

§. XVII. *Mantellum mendaciis, fraudibus, fucis, pro præ-*
Act. III. textus, velamentum, & purgatio. *Mantum* di-
Sc. 3. §. xere Latini veteres, quod Græci *μαρδοκὴ* ami-
§. 6. ctum. Est enim *ἡ μαρδοκὴ περιβλήμα ὁμοίον τῷ καλυμνίῳ φαγιῶτι*, ut ait Pollux, amictui similis ei, qui vocatur *pænula*, unde *chlamys mantuelis* apud Trebell. Poll. Claudio. A *mantum* fit diminutivum
man-

mantellum, ut a *flagrum flagellum*; *scamnum sca-* CAPTI VI.
bellum, *anus* (pro annulo, quo utitur Plaut.
 Mænechm. I, 1, 9.) *anellus*, quo utitur Epid.
 V, 1, 33. Est ergo *mantellum* proprie idem
 quod *palliolum*, velamentum, amiculum. Vo-
 cabulum *mantum*, cum diminutivum magis pla-
 ceret, ipsevit cito vetus Latinitas. Sed recen-
 tior resumpsit, unde apud Isidor. *Mantum, quod*
manus tegat tantum: est enim breve amictum. I-
 dem in Glossis: *Mandus, vestis virginalis.* Græ-
 ci quoque posteriores μαγνιο. postea *Mantellum*
 confuderunt cum *mantili*, id est mappa, qua vel
 manus ad mensam tergentur, vel ipsæ mensæ
 sternuntur, eaque est recepta significatio. Varro
 lib. V. de L. L. *Mantellum, quasi manuterium,*
ubi manus tergentur. Hoc τρομαρ magis ab usu il-
 lius ævi, quam a proprietate vocis depromptum.
 Lucill. *Evertit mappas, mantella, merumque.* Plin.
 lib. VII, 2. ait, *Anthropophagos supra Borysthenem*
annem ossibus humanorum capitum bibere cuti-
busque cum capillo pro mantilibus ante pectora
uti. Virg. ambigue lib. I. *Æneid.* ψ. 706.
Tonsisque ferunt mantilia villis. Ubi Servius:
Constat majores mappas habuisse villosas: mantilia
vero a tergendis manibus dicta, & est nominati-
vus mantile, quomodo torale. Sed nihil impedit,
 quo minus & hic de stragula mensaria accipia-
 tur. Ut apud Martial. lib. XV. epig. 136.

Nobilius villosa tergant tibi lintea citrum.

Ubi ipsum lemma, sive inscriptio, *villosa lin-*
tea explicat gausapam vel mantile. *Citrum* vero
 est orbis mensæ citreus, vel ex citro. Iterum
 Martial.

CAPTIVI.

*Attulerat mappam nemo, dum furta timentur,
Mantile e mensa sustulit Hermogenes.*

Hic mappa lintea manibus tergendis est, mantile vero mensæ operiendæ. Glossæ: *mappa* $\chi\epsilon\epsilon\theta\mu\alpha\kappa\tau\epsilon\theta\upsilon$. Et idem Poëta alibi: *Et vani triplices brevesque mappae*. Moris erat, suam quemque mappam ad convivium secum ferre, nec eam a Domino præberi, ut mantile, quo mensa internebatur. Hermogenes igitur, fur hujusmodi mapparum, in quem factum est epigramma Martialis, quia metu ejus mappam nemo attulerat, ipsum mantile subduxit. Lamprid. Alex. Sev. Cap. XXXVII. *Convivium neque opiparum, neque nimis parcum, sed nitore summi fuit, ita tamen ut pura mantilia mitterentur. Saepius cocco clavata* (id est purpureis clavis distincta) *auræ vero nunquam, quum haec Heliogabatus jam recepisset, & Adrianus habuisset. Trebellus Pollio Gallien. Mantilibus aureis semper stravit. Potest videri dictum mantile quasi manuile, in locum $\tau\epsilon\varsigma$ u subrogato $\tau\epsilon\varsigma$ ϵ $\iota\upsilon\phi\omicron\nu\iota\alpha\varsigma$ gratia. Ut Mantissa (quod est additamentum, quod ponderi subjicitur. Lucill. *Mantissa obsonia vincit.*) dicta est pro manuissa: a genitivo veteris declinationis, *manuis* enim dicebant, ut *fructuis, partuis*. Nisi potius mantile sit a *manto*, ut ab *hasta hastile. Mantum palliolum*. Viri doctissimi *Mantelam* & *Mantelum* & *Mantele* scribere malunt, quasi a manu & tela, & mantelium, quasi manuterium, cum Varrone, aut denique quasi manticulæ, mantile. Hi omnes non tam originem vocis, quam usum, qui postea accessit, attendisse videntur. Sed hunc usum sive significationem a forma accepit.*

Cum

Cum enim pallia quadrata essent, mantella vero CAPTIVI. proprie essent minora pallia, & lintea sive mensis sternendis, sive manibus immundis tergendis, non absimilia illis fuere, & commode mantella sive mantilia, quasi parva pallia dicta sunt. Paulatimque hoc recepto, usus mantelli pro pallio exolevit. A manto dicitur & *Mantica*, quæ instar *manti* gestatur a tergo, sacculus, in quo farcinulas portamus: Festus vult Tuscum esse vocabulum. Casaubonus Arabicæ, Becmannus Hebraicæ vult esse originis. Catull. *Sed non videmus manticae quod a tergo est*, quibus verbis alludit ad fabulam Æsopi, fuisse quendam qui duas manticas unam ante alteram post se portaret: in priorem congereret aliorum peccata, eaque semper ante oculos haberet, in posteriorem propria, quæ nunquam conspiceret. Itaque significatur eo versu, alios nos carpere paratos, propria vitia non videre. Horat. I. Sat. 6.

Nunc mihi curto

*Ire licet mulo, vel si lubet usque Tarentum,
Mantica cui lumbos onere ulceret.*

Perf. Sat IV. *Sed præcedenti spectatus mantica
tergo.*

A cujus diminutivo *Mantacula* dicuntur *Manticulariu*, parvæ farcinæ, resculæ, quæ mantica feruntur, apud Fest. est *Manticulari* profurandi gratia manticulas attrectare; quo & usi sunt veteres pro dolose agere. Pacuv. *Ad Manticultandum astu aggreditur.* Item *manticultandum est mihi.* Et iterum *machinam ordiris novam, manticultare.*

Stare inter saxum & sacrum, est in præsentissimo §. XVIII.
mo Ib. Sc. 4.
ψ. 84.

76 L E C T I O N E S

CAPITULUM VI. **MO** atque inevitabili periculo esse, quod dicunt alias *inter malleum & incudem*. Ubi scilicet quod est, fieri non potest, quin feriat. *Sacrum* est hic idem quod sacrificium, victima; *Saxum*, quo victima feritur ex antiquissimo veterum more. Liv. I, 24. *Id ubi dixit, porcum saxo sice percussit*. Nam porcus hic pro sacro est, seu victima.

§. XIX. *Ductare dolis*, & *ductare* simpliciter est decipere, fallere. Infra III, 5, 97. Mostell. IV, 2, 159. *Peratim ductarier*, ficta a servo phrasis significat, emungere aliquem tanta pecunia, quanta in pera contineri potest. At ibid. *follitim ductare*, longe majus, tanta videlicet, quanta in folle contineri potest. *Ductare labiis* est ore distorto aliquem deridere. Mil. II, 1, 16. Sic *circumducere aliquem*, Afri. I, 1, 80 id est decipere, fraudare. *Circumducere aliqua re*, est fraudare, fraude spoliare, veluti auro, Bacch. V, 2, 64. nam *Philippus* est hic nummus imaginem Philippi fregis inscriptam habens. *Pallio*, Pœn. V, 2, 16. id est furto fraudatus: nam circum publicas balneas frequens istiusmodi hominum genus olim, qui vestibibus lavantium insidiarentur; & *fures balnearii* dicuntur, etiam in libris Juris. Sic denique *Circumductio argenti*. Capt. Scen. ult. §. 3. *Ornamentis*, Trinum. IV, 2, 17.

§. XX. *Nihil interduere, interdare*, significat facile concedere, non verbo, non facto prohibere, nihil morari, nihil curare, Arnob. lib. 1. *Quicquid virium continet tremor ille verborum atque adjuncta carminum necessitates, non invidemus, adjiciant, non interduimus*. Rud. II, 7, 22. *Eluas tu, an exungare ciccum non interduim*. Trinum. IV, 2, 152. *Sed enim tu qui sis, qui non sis, stoc-*

cum non interdum. quæ dicta antique pro inter-^{CAPTIVI}
dederim. *Interduo*, pro interdedero. Aufon. *Pro*
quo si per sigillaria in auctione veniret, neque Afra-
nus nauci daret, nec ciccum suum Plautus offerret.
 Ciccum est leve quid, nauci, hilum, *γὲρ* pro
 eodem, id est pro re minima veteres dixerunt.
 Proverb. ὅτε κίκκος.

Hæreditatem sine sacris adipisci, est maximum §. XXI.
 commodum & lucrum sine sumtu vel impendio ^{Att. IV.}
 adipisci. Præter publica sacra, quibus Deos co- ^{Se. I. v. s.}
 lebant, erant certa sacra certarum familiarum.
 Liv. V, 64. *Sacrificium erat constitutum in Qui-*
rinali colle, genti Fabia, id est illis qui Fabii vo-
 cabantur unius familiæ homines. Hereditaria ea
 sacra familiaria lege duodecim tabularum perpe-
 tua erant; & annexa nomini, familias, & hæredi-
 tati ad posteros transmittabantur. Unde *transire*
in gentem & sacra dicebantur, qui adoptabantur.
 Plin. Paneg. XXXVII. *Bona quæ sanguine, gentili-*
tate, sacrorum denique societate meruissent. Ubi socie-
tas sacrorum intelligenda est, de ea quæ est inter
 cognatos & ejusdem familiæ. Cic. II. de Leg. 19.
De sacris hæc sit una sententia, ut conserventur &
deinceps familiis prodantur, & ut in lege posui, per-
petua sint sacra. Hoc posito, hæc jura pontificum
auctoritate consequuta sunt, ut ne morte patrisfa-
miliæ sacrorum memoria occideret, iis essent ea ad-
juncta, ad quos ejusdem morte pecunia venerit. Ubi
 per vocabulum *pecuniæ* intelligit Cic. univer-
 sam hæreditatem, quomodo prisca Icti hanc
 vocem interdum accipiebant. Sacra autem illa
 quoniam semper aliquo, sæpe etiam magno, sum-
 ptu constarent, erant onus hæreditatis, rei alio-
 quin lucrosæ. Quare cum multi id impendium
 refugerent, per Jurisconsultorum callidam in-
 terpre-

CAPTIVI. tationem inventa sunt remedia, quibus hæredes a sacris absolventur, quorum meminit Cicer. pro Muræna. Atque hi proprie accipiebant *hæreditatem sine sacris*: quippe quæ cum defuncto interire patiebantur, atque ita lucrum sine impendio nanciscebantur. Hinc translatione ducta, *hæreditas* in genere pro re lucrosa, *sacra* pro damnoſa ac ſuntuoſa dicuntur in hoc proverbio, quo utitur & Plautus Trinumm. II, 4, 83. *Cæna hac annona sine sacris*, id eſt hac annona, hac caritate rerum, & his avaris moribus hominum, cœnam gratis nanciſci parinde eſt rarum ac tanti faciendum, quanti hæreditatem sine sacris nanciſci. Verba ſunt paraſiti, qui gratuita cœna nihil habet dulcius.

§. XXII. *Sistere ore*, eleganter eſt everti, percelli, in os
Ib. Sc. 2. ſtatui, ita ut os & caput ibi ſit, ubi naturaliter
 ¶. 13. ſunt pedes, quibus inſtitimus. Curc. II, 3, 8.
Quin cadat, quin capite ſiſtat in via. Active Mil.
 III, 2, 36. *Capite ſiſtebat cadum*, id eſt in caput.
 Ubi tamen verbum *ſiſtere* active uſurpatur, quum
 duobus prioribus exemplis neutraliter acceperit.
 Sed utrumque licet, & antiquis eſt uſitatum. Sic
 Senec. *Capite agere*, VI. de Benef. *Alia detinebo
 diutius, alia expellam & capite agam.* Hoc eſt,
 præcipitabo per caput. Ter. Ad. III, 2, 18. di-
 cit *capite ſtatuerè in terram.*

§. XXIII. *Fastidire*, absolute eſt ſaſtidioſum & ſuperbum
Ib. v. 57. eſſe. Curc. V, 2, 34. Bacc. II, 3, 99. Mo-
 ſtell. IV, 2, 3. Mænech. I, 2. 58. Alias vul-
 gari uſu & ſignificatione *faſtidire* eſt aliquid aver-
 ſari, nauſeam alicujus rei habere. Juſtin. VIII,
 4. Ovid. XIV. Met. 762.

§. XXIV. *Querere liberos*, phraſis honeſtiſſima ad ſigni-
Ib. v. 108. ficandum finem matrimonii: quod contrahen-
 tes

tes solemnī formula in pactis nuptialibus sole-^{CAPTIVI.}
bant profiteri, *se liberūm quærendorum causa con-*
venire. A Gell. XVII, 22. *Jurassetque apud Cen-*
sores, uxorem se liberūm quærendorum causa habere.
Tacit. II, Annal. 27. *Praedicta die adhibitis, qui*
obsignarent (scil. pacta dotalia vel tabulas dotales)
velut suscipiendorum liberūm convenisse. Cicer. *Li-*
beris dare operam dixit, IX. Famil. 22. *Liberis*
dare operam quam honeste dicitur? etiam patres
rogant filios. Pseud. I, 1, 21. Gell. IV, 3. Co-
lum. IV, 3. *Liberos suos nonnulli nuptiis votisque*
quæsitos avare nutriunt, nec disciplinis, aut ceteris
corporis excolunt instrumentis. Just. XII, 3, 5.
Suet. Jul. 52.

Autumare vera, positum est pro dicere, com-^{§. XXV.}
memorare. Mænechm. V, 2, 8. Merc. V, 2, 16. ^{ψ. 116.}
103. infra V, 2, 2.

Compendium facere dictis est paucis dicere. ^{§. XXVI.}
Compendium proprie lucrum. Cic. III, Verr. 46. *In Act. V. Sc.*
quaestu sunt compendioque versati. Bacch. I, 2, 51. ^{2. ψ. 12.}
Quod non expendimus, id lucratur, & pro lucro
servamus. Ita verba, quibus parcimus, facimus
lucri. Ut ergo *lucrifacere*, ita & *compendifacere*,
una voce, & duabus *facere compendium* dicimus.
Afin. II, 2, 41. Bacch. II, 2, 6. efficiam ut multis
verbis non habeas opus. Et sæpe. Sic & *compen-*
difacere dicimur, quod intermittimus, in quod
curam nullam impendimus. Poen. I, 2. 139.
Si sapias curam hanc facere compendii potes, id est
deponere, omittere. *Compendium facere puttandi*
fores, Pseud. II, 2, 11. id est non pultare. Sic
Cæsin. III, 1, 3. *Curam eximere, castigare, id*
posito ad compendium. Cano capite! aetate aliena!
coaddito ad compendium, Cui sit uxor, id quoque il-
luc

CAPTIV. *luc ponito ad compendium*, id est omnia hæc dicere noli, vel omitte, vel frustra te dicturum puta.

§. *Argumenta loqui*, vel *eloqui*, pro signis, indiciis,

XXVII. ex quibus deprehendi conjectura veritas potest.

Ib. Sc. 3. Amph. V, 1, 35. Sic *res exquirere argumentis.*

V. 14. Rud. IV, 4, 136. id est indagare, investigare.

§. *Acherunti* significat apud Acheruntem, in in-

XXVIII. ferno, vel Latinius, apud inferos conceptum,

Ib. Sc. 4. ut *conceptum ruri*, *Carthagini*. *Acheruns* vel *Ache-*

vl. 1.

ron proprie est fictus poëtis fluvius infernalis, qualis etiam Styx, Phlegethon, Lethe. Sed hic accipitur, per synecdochen partis pro toto, pro omni Plutonis regno. Sic locutus Noëter supra III, 5, 31. Pœn. I, 3, 22.

§. **XXIX.** *Quasi per nebulam audisse*, non satis certo, am-

Ib. vl. 26. bigue audisse. Tractum a sensu oculorum ad

sensum aurium: nam quæ per nebulam cernimus, incertiora sunt, nec plane perspicimus. Unde *per caliginem cernere* est non plane neque certo animadvertere, sed ita ut dubites. Cic. Philipp. XII, 2. *Quod videbam equidem, sed quasi per caliginem; perstrinxerat enim aciem Decimi Bruti salus.* Cic. V. Fin. 15. *In infirma aetate imbecillaque mente vis naturae per caliginem cernitur.* Petron. *Quasi per caliginem vias.* Suum autem repetit Plautus Pseud. I, 5, 48. Idem Cic. ad Att. dicit: *In strepitu exaudisse videor.* Quæ enim dicuntur, ubi multi perstreperunt ac clamitant, unius verba inter ceteros facile & distincte audiri & intelligi nequeunt.

CURCULIO.

Status condictus cum hoste intercedit dies, id est ^{S. I.} promisi me certo die præsto futurum in ju- ^{Act. I.} dicio, vadimonium promisi. Certus dies con- ^{Sc. 1. V. 5.} venit, quo litigantes inter te, vel aliquid con-
 troversix habentes, apud judicem vel arbitrum
 in jus irent. Ex XII. Tabulis sumptum patet ex
 Cicerone in I. Off. *Indicant duodecim tabb. aut
 status dies cum hoste.* A. Gell. XVI. Inter justas
 excusationes militis est *vis hostisve, status condi-
 ctusve dies cum hoste.* Festus: *Status condictus
 dies vocatur, qui judicii causa est cum hoste, hoc
 est cum adversario. Stati dies sunt certi, consti-
 tuti, solemnes. Stata sacrificia interpretatur Fe-
 stus, quæ certis diebus fiebant.* Liv. V, 46. Lib.
 XXIII, 35. *Ipsè pridie quam statum sacrificium
 esset Campanis, Cumas movet castra.* Sic *statum
 bellum*, quod certis temporibus redit. Liv. III, 15.
Status reditus Plin. III. epist. 19, V. epist. 14.
 Pompon. Mel. I, 8. *Promissis nullæ quidem ur-
 bes, stata tamen domicilia sunt, quæ mapalia vocant.*
 Nempe in *arundinibus* populorum vagorum, pecora
 sequentium, certam sedem nullam habentium,
 quotidie tuguria sua, sive mapalia, promoventium.
Condictus autem dies, ad quam negotii causa duo
 vel plures se congressuros mutuo promiserunt.

CURCULIO. Just. XV, 2. *Per epistolas se invicem confirman-
tes, tempus, locum coëundi condicunt.* Idem III, 7. *Inducias, quas proprio nomine condixerunt, ex so-
ciorum persona rumpebant.* Tacit. Germ. II, 2. *Coëunt certis diebus: nec dierum numerum, sed no-
ctium computant: sic constituunt, sic condicunt: nox
ducere diem videtur.* Seneca eleganter ad rem a
tempore transfert de Tranq. Anim. II. *Qui mor-
tem timebit, nihil pro homine vivo unquam faciet,
atqui scit, hoc sibi, cum conciperetur statum con-
dictum, vivet ad formulam, id est moriendum esse
quandoque fata volunt.* Vid. Not. Gron. ad
eundem Senecæ locum, & plura de 7° condicere
in I Obs. 1.

§. II. *Lucere alicui cereum, præferre alicui facem*
Ib. 7. 9. *ceream, five è cera. Sic Casin. I, 1, 30. Prælu-
cere Suet. Aug. XXIX. Fulgur servum prælu-
centem exanimasset.* Translate accipitur, Perf. IV, 3,
46. pro monstrare viam, qua pervenias ad
lucrum. Cic. Læl. *Quod bonam spem prælu-
cet in posterum, id est præfert, ostentat.* Puerorum si-
ve servulorum erat officium, dominis a cæna vel
balneo redeuntibus facem præferre. At hic Phœ-
dromus ipse nitidus, lautus & e balneo veniens
facem portabat. Ideo ait servus: *Tute tibi puer es,*
id est, ipse tibi ministras: te ipso ut servo vel
puero uteris. Ut Merc. V, 2, 11. Martial. XIV.
epig. 64.

*Defuerit si forte puer, soleasque libebit
Sumere, pro puero pes erit ipse tibi.*

Deinde conjungendum sine interjunctiōne
lautus laces cereum, quod est lotus & e balneo e-
gressus præfers tibi facem, quod erat pueri sive
servi munus.

Nauteam olere, nauteam esse, pro teterrimi & intolerandi odoris esse. Af. V, 2, 45. *an fœtet anima?* id est halitus. Cas. ult. 7. duæ videlicet res spurcissimi odoris. Nam & hircus pro se fœtet, & nihilo minus nautea. Scilicet nautea est aqua de sentina, secundum Nonium. CURCULIO §. III. Ib. Sc. 2. §. 5.

Occentare ostium, clamorem & convitium alicui facere ante ædes. L. XII. Tab. *Si quis carmen occentasset, quod alteri flagitium faxit.* Festus: *Occentasset antiqui dicebant, quod nunc convitium fecerit, dicimus, quod id clare & cum quodam canore fiat*; ut procul exaudiri possit, quod turpe habetur, quia sine causa fieri non putatur. Merc. II, 3, 73. Perf. IV, 4, 20. §. IV. Ib. §. 57.

Auro contra dare, venire, esse carum, est pro auro, vel auro contra appenso aut numerato dare, vendi, æstimari. Epid. III, 3, 30 id est æstimabilis est, aurum illo vilius est. Mil. IV, 2, 84. id est alius ipsi aurum daret pro hac opera, Truc. II, 6, 57. Varro lib. 1. de R. R. cap. II. p. 8. *Ubi poma veneunt auro contra.* Sic *orichalco contra* hic §. 46. Milit. III, 1, 64. Pseud. II, 3, 22. id est pretiosius fuit aurichalco. Vide Notas Scaligeri ad Varronem de R. R. pag. 195. §. V. Ib. Sc. 3. §. 45.

Tormento ferreo retineri, id est catena ferrea. *Tormentum* idem quod funis tortus, nam cum fit funis, *torqueri* dicitur. Propert. *Dignior obliquo funem qui torqueat Oeno.* Fingitur enim in fabulis Ocnus quidam stans incurvo corpore & funem faciens. Priap. *Tormento citharaque tenso-rem.* Id est magis tentum quam est funis aut fides citharæ. Unde machinis, quæ tentis & contortis funibus moventur, emissæ aut excussa, *tormentis missa*, aut *excussa* dicuntur. Liv. lib. XLIV. §. VI. Ab. II. Sc. 2. §. 12.

CURCULIO. *Ubi propius ripam hostium subissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. Curt. lib. IV. Cum tormento asseres promovissent.*

§. VII. *Homo cum collativo ventre, quem alias appellat*
Ibid. §. 16. ventriosum. Merc. III, 4, 54. Pseud. IV, 7,
120. Collativum ventrem explicat Festus, ma-
gnum & turgidum, quia in eum omnia edulia
conferantur. Pers. Sat. 1. vocat aqualiculum: Nu-
garis, cum tibi, calve, Pinguis aqualiculus propen-
so sesquipedale existet.

§. VIII. *Scire divinitus, est callere artem divinandi,*
Ib. §. 33. de futuris augurandi, conficiendi, ut infra sc.
seq. §. 3. intelligitur autem verbum fari. Est-
que conceptum, ut apud Juven. Nescire Latine
id est loqui Latine. Varro: Sed ut equus qui ad
vehendum est natus, tamen hic traditur Magistro,
ut equis doceat tolutim. Lucill. incipere velle to-
lutim: quæ verba significant, hic semper ince-
pturus videtur: & in iis intelligitur verbum in-
cedere. Est autem tolutim certus gradus equiedo-
cti; atque idem quod volubiliter, & continuato
gradu, molliter incedere, quod proprium est
equi gradarii. Varro: Hæc postquam dixit, cedit
cibus, tolutim. Loquitur quasi de equite gradar-
io infidente. Pomponius: Et ubi insilui in colea-
tum equuleum (integrum, non castratum) ita to-
lutim pergo. Lucill. Si omne iter evadit, stadium-
que acclive tolutim. Novius: Edixi iturum homi-
nem in Tuscos tolutim. Hinc Plaut. Agn. III, 3,
116. Demam hercle jam tibi de ordeo, tolutim ni
badizas. Hæc verba proprie sunt equisonis, do-
centis equum vel minantis, ni tolutim incedat,
minus pabulum habiturum. Quibus servus illu-
dit Argyrippa herili filio, cum ejus humeris &
tergo tanquam equi infideret. Utuntur viri docti
 hoc

hoc tanquam proverbio, increpantes aliquem ni-
 mis exerrantem. Ut Scaliger aduersus Rob. Ti-
 tium, II, 26. *Nisi tolutim badissas, demam tibi
 de ordeo, neque te calcitronem feremus.* Glossæ:
tolutarius βαδιστής. Senec. epist. 87. *Ita non omnibus
 obesis mannis & asturconibus & tolutariis præferres
 unicum illum agrum.* Hinc *tolutiloquentia* pro ser-
 mone volubili. Novius Gallinaria: *O pestifera,
 pontica, fera, trux tolutiloquentia.* Sarisb. Poly-
 crat. lib. III. *Præterea secretarii divitum, quasi qui-
 dam tolutarii & clitellarii sunt. Ut qui eorum deli-
 ctis onerentur: quicquid ab eis delinquitur in isto-
 rum infamiam cudadur.*

Incubare Jovi aut alicui Deo, dicebantur qui ali-
 quo malo adfecti, præcipue morbo, pernocta-
 bant in templis, ut per quietem ab Diis mon-
 strata remedia acciperent. Ex quo more Petron.
Medicinam somno petii, jussaque sum vos perquirere.
 Supra I, 16, 61. Tangit eundem morem Virg.
 lib. VII. *Æneid. Hinc Itala gentes omnisque Oe-
 notria tellus, In dubiis responsa petunt.* Ubi
 Servius: *Incubare dicuntur proprie hi, qui dormiunt
 ad accipienda responsa. Unde est: Ille incubat Jovi,
 id est dormit in Capitolio, ut responsa possit accipere.*
 Strabo XVI, 55. pr. de Canopto: "Εχουσα τὸ τῆ
 Σεραπίδος ἱερὸν ποδῆ ἀγνιστῆα πμῶμρον κὶ θεραπίας ἐκφέ-
 ρει, ὡσεὶ καὶ τὰς ἐπιλογισμῶν πύξας ἀνδρας πιστεύει καὶ ἐγκοιμῶ-
 θαι αὐτὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν ἢ ἑτέρων συγγράφουσι δὲ πνεὺς κὶ τὰς
 θεραπίας. Cic. I. de Divinat. Insigne exemplum
 est apud Aristoph. in Pluto act. II. Sc. 2. Ubi
 Chremylus Plutum cæcum repertum in Æscu-
 lapii templum educit, ut is oculis Pluti medea-
 tur.

Datatim ludere, ponitur pro pila ludere, quia
datur de manu in manum. Translate eleganter
 §. IX. Ib. Sc. 3. v. 17.

CURCULIO. Ennius demuliere impudica: *Quasi in choro pila ludens datatim dat se & communem facit. Alium tenet: alii mutat: alibi manus est occupata.* Pompon. Adelph. *Cum datatim in lecto tecum lusi.* Hinc *datores* in lusu qui dabant pila, alii autem *factores*, qui faciebant, id est qui feriebant. Modi ludendi videntur fuisse *datatim*, *raptim*, *expulsum*.

§. XI. *Vitare infortunio*, eleganter dicebant veteres
 4b. v. 19. mutata Syntaxi pro vitare infortunium. Sic Casin. II, 2, 35. *Vitare verbo*, pro operam dare, ne hoc verbum audias. Pœn. prol. 25. *Vitent ancipiti infortunio.* Dictum perinde ut *malo cavere*. Bacch. I, 2, 39. id est cave, ne tibi damnum vel malum detur. Casin. II, 6, 59. Mænechm. I, 2, 13. & II, 1, 24. Perf. III, 1, 41. Petron. *Ponere jussit arma & malo cavere.*

§. XII. *Ceras quatuor explere*, est quod vulgo dicimus, quatuor paginas. *Ceras* dicebant veteres tabulas ceratas, five cera illitas, atque inductas, in quibus stilo literas fodiebant. Afin. IV, 1, 22. *Ne illi sit cera, ubi facere possit literas.* Perf. IV, 3, 59. *Postquam recitasti, quod ei at cere traditum*, five quod erat scriptum in cera. Justin. II, 10. Hinc *primam ceram* dicebant pro prima pagina tabularum ceratarum; seu libelli ex pluribus tabellis ceratis compositi. Horat. II. Sat. V, 53. *Sic tamen, ut limis rapias, quid primo secundo Cera velit versu:* id est obliquis oculis raptim videas, quid in primæ paginæ secunda linea, ut vulgus loquitur, sit notatum. Et *extremam ceram* pro ultima pagina seu tabella Cic. I, in Verr. 36. *Ait in codicis extrema cera nomen infimum in litura fecisse*, id est in postrema parte tabularum. Et Suet. de testam. Jul. Cæs.

cap. 83. Eum in ima cera Cajum Octavium in no- CURCULIO.
men familiamque adoptasse.

Summanus dicitur proprie Manium Deus sum- §. XIII.
mus, qui & Pluto. Plin. V, 52. *Diurna flumina* ib. v. 46,
attribuentes Jovi, nocturna Summano. Meminit &
ædis Summani, XXIX, 4. Ejusdem mentio
apud Cicer. I. de Divinat. 10. Arnob. lib. V. p.
183. Id nomen cum sibi indidisset fraudator
apud Plaut. Curc. III, 46. finxit inde verbum
summanare, pro furari, avide rapere, quasi sub
manum condere *ὀπρῆσθαι τοῖσιν*. Videtur inde
suam significationem hausisse, quod Summanus
omnia avide rapiat in suum thesaurum.

Disficere, pro disficare, probum & antiquum §. XIV.
verbum est, sed quod passim in libris corruptum & ib. v. 54.
mutatum in *disjicere*, quod est dissipare, cum
illud sit secando dividere. Virg. XII. *Æn.* 306.
Ille securi Adversi frontem mediam mentumque redu-
cta Dissicit. Lactant lib. II. cap. 8. Narrans no-
tam de Tarquinio Prisco, & Attio Navio augu-
re historiam: *Cape igitur banc cotem, eamque no-*
vacula dissice. Dictum autem *dissico*, ut *profecare*
in Pænulo, & *exficare* Rudente. Item *insicia* ge-
nus edulii apud Varr. IV. de L. L. 22. & *profi-*
cia in sacris. Denique etiam *fica*, gladiolus la-
trunculorum, non aliunde quam a secando dici-
tur.

Hamum vorare, esse in eo ut decipiaris. Tra- §. XV.
ductum a captura piscium, qui cum hamum es- ib. v. 61.
ca vel illecebra obtectum deglutiunt, capiuntur
& alligant sese harundini. Simili sensu, sed aliun-
de petita metaphora Capt. II, 2, 16. *Nunc senex*
est in tonstrina; nunc jam cultros attinet. Proinde
est quasi diceret, nunc cum maxime decipitur.
Nam & *attondere* pro fallere & *emungere* aliquem

CURCULIO. exstat Bacch. V, 1, 9, 15. id est pecunia fraudavit per dolum. Eodem sensu Bacch. IV, 6, 22. *Nunc ab transfenna hic turdus lumbricum petit.* Est enim transfenna funiculus extensus, vel seta equina, aut ex iis apta machinula ad turdos capiendos. Sed ut primo loco, Trucul. I. 1, 70. *Adduntur noctes, interim ille hamum vorat.* Id est irretitur, se illaqueatum capiendum præbet. Eadem translatione Horat. I. ep. 7. *Hic ubi saepe Occultum visus decurrere piscis ad hamum.* Lib. II. Sat. V. v. 25. *Neu si vafer unus & alter Insidiatorem præroso fugerit hamo.* Allusum ad vulpem marinam, de qua Plin. IX, 43. *Scolopendra terrestribus similes.*

§. XVI. *Orare cum aliquo.* Notanda phrasis ob syntaxin. Amatenim Plautus sic loqui, pro vulgari orare aliquem. Afin. III, 3, 72. *Hanc, cui daturus hunc, jube petere atque orare mecum.* Pro me, casu accusandi. Rud. III, 4, 68. Perf. I, 3, 37. Casin. II, 5, 16. & III, 4, 5.

§. XVII. *Propter canalem agitantes.* Dicebantur homines otiosi, sui ostentatores, propterea quod circum canalem (erat autem locus in foro Romano) hujusmodi homines versarentur, & conspiciendos se præberent. Hinc Plautus *in medio* sc. foro, *propter canalem*, ideo iidem dicti *canalicolæ*. Festus: *Canalicolæ forenses homines dicti, quod circa canalem fori consisterent.* Qui quales fuerint describit Plautus Curc. IV, 1, 15. A. Gell. IV, 20. *Jurabat cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit.*

§. XVIII. *Liberali causa aliquem manu asserere,* in judicio hominem liberum, qui in servitute est, defendere, vindicare aliquem ex servitute in libertatem, seu manu alicui, qui in servitute est, injecta

jecta apud prætorem hæc verba pronuntiare: CURCULIO:

*Hunc ego ex jure Quiritium liberum esse ajo, id est liberali judicio natalibus restituo. Nam his fere verbis utebantur, qui liberali judicio natalibus aliquem restituebant. Anceps autem adferere, perinde est ac vindicare, etsi ^{κατ' ἐξουσίαν} potius in libertatem quam in servitutem intelligimus: tamen proprie utrumque ambiguum est, ideoque adjicitur, *liberali causa*. Infra V, 2, 68. & V, 3, 31. Terent. Adelph. II, 1. *Nam ego illum liberali adferam causa manu*. Pœn. IV, 2, 84. & V, 2, 4. & 142. Donatus, vetus scholiastes ad Terent. *Ordo est: Ego liberali causa manu adfero. Et sunt juris verba, a quibus etiam adsertores dicuntur vindices alienæ libertatis. Nam & causa ipsa liberalis dicitur, quæ actionem in se continet libertatis*. Inde Claudianus, *assertoremque Camillum*, quoniam Romanos a Gallis in Capitolio obsessos, & tantum non captos liberavit.*

Mancipio dure & accipere rem emtam, est ita tradere & auferre adhibita libra & ære, & quinque testibus civibus Romanis præsentibus, ut evictionis periculum præstetur a venditore. Dicitur autem *evinci* res emta Ictis, cum res alterius ab aliquo, cujus non erat, tertio data vel vendita, a vero domino judicio repetita, per sententiam judicis ad eam restituendam possessorem condemnantis, vero domino redditur, & per eum aufertur vel abducitur. Et *evictio* est rei emptæ, aliave causâ acceptæ, interposito judicis decreto, ablatio. Quæ vero non emuntur vel venduntur mancipio, in iis periculum evictionis emtor suscipit veteri jure Romano. Hoc clarum est ex Pers. IV, 3, 55. & 63.

CIRCULIO.

Ibid. IV, 4, 4, 40. & 113. Sic loquitur venditor ad emptorem, cum venderetur puella pro ancilla, nec mancipio daretur: ideo periculum evictionis erat penes emptorem. At in illis, quæ vendita mancipio dabantur, in se suscipit periculum venditor. Cicer. pro Muræno. *Quod si in iis rebus repetendis, quæ mancipii sunt, is periculum præstare debet, qui se nexu alligavit, profecto etiam rectius in iudicio Consulis designatur. Qui consulem declaravit, auctor beneficii populi Romani defensorque periculi esse debebit.* Nam mancipio dationem sequebatur traditio nexu, qua tradens se dominum profitebatur, faciebatque se nexum vel obligatum, ad evictionem præstandam. Unde Cicer. in Top. cap. X. *Abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu aut in jure cessio, inter quos ex jure civili fieri possunt.* Hinc nexum mancipiumque sæpe conjunguntur. In lege XII. Tabl. *Cum nexum faciet mancipiumque, uti lingua nuncupasset, ita jus esto.* Lib. VII. Famil. ad Curionem: *Attici quoniam proprium te esse dicis mancipio & nexu, meum autem usu & fructu, contentus isto sum,* Et Boeth. in Top. Cic. Mancipii res dicit appellatas, quæ ita abalienabantur, ut ex abalienatio per quandam nexus fieret solemnitas. Nec frustra Cicero, Consulem comparans cum eo qui mancipio tradit, vocat eum auctorem beneficii P. R. nam idem mancipio dabat, & venditor, cum evictionis periculum in se recipiebat, dicebatur fieri auctor, Plaut. hic Curc. vers. 12. Quod si non satis fidebat ei emtor, & interponeretur fidejussor a venditore, is appellabatur auctor secundus. Id quod docetur L. 4. D. de evictionibus: *An is, qui mancipio rem vendidit, debeat fidejussorem ob*
 evi-

evictionem dare, quem vulgo auctorem secundum vo- CURCULIO,
cant. Inde auctoritas accipitur pro professione do-
minii, atque exinde rem ut suam vindicandi.
Unde in lege XII. Tabl. de Ufu Cap. Ufus
auctoritas fundi biennium esto: ceterarum omnium
rerum usus auctoritas annum esto. Hoc est, Fun-
di usus biennium, si quis bona fide possideat alie-
num fundum per biennium sine interpellatione
domini eo fuerit usus, hoc sit auctoritas, hoc ei
sit pro auctoritate & jure dominii in illo fundo,
aliarum ceterarum rerum usus annum, si ce-
teris rebus alieni, item quis bona possidens per
annum tacente domino fuerit usus, esto aucto-
ritas, valeat ei pro dominii titulo. Nam ita ex-
plicat Justinian. in tit. de Usucapion. is eam
rem, si mobiliserit, anno ubique uno, si immo-
bilis, biennio tale usucapiebat. In lege Vatinia
apud Gell. Quod subreptum erit, cujus rei eterna
auctoritas esto, hoc est titulus dominii ad vindi-
candum, professio dominii vero domino in per-
petuum esto, neque ea potest unquam usucapi.
Et iterum in XII. tabl. Cum hoste eterna aucto-
ritas esto, id est cum peregrino. Vult enim pere-
grinum rem sibi traditam ab eo qui dominus non
esset, usucapere non posse: sed semper evictio-
ni esse locum. Nam jus illud proprium erat Ro-
manorum civium. Quod si mancipio non dabat
venditor, solebat emptor sui periculi causa a
venditore duplum aut simplum stipulari: seu
cavere ab eo, ut pretium vel simplex vel dupli-
catum sibi redderetur, si res evicta esset. Varro
II de R. R. cap. 10. ait inter alia legitimum præ-
cipue dominum fieri: si, ut debuit, mancipio
accepit ab eo, a quo jure civili potuit. Deinde
addit idem Varro: Aut si mancipio non datur, solet
du-

CURCULIO. *dupla promitti; aut si ita pacti, simpla.* Hujusmodi stipulationis de simpla exemplum est hic §. 5. Salmaf. de Usur. pag. 208. *Mancipio poscere, Most. V, 1, 43. Accipere, Mænech. II, 3, 112. Trinumm. II, 4, 19. Cic. I. Att. 1. Agere cæpit cum Caninio Satyro de iis rebus, quas eum dolo malo mancipio accepisse de Vario diceret.* Eleganter ille philosophus: *Vita mancipio nulli datur, sed omnibus usu.* Id est non possidemus vitam, tanquam perpetuam possessionem, sed quam solum utendam accepimus. Et Seneca: *Fortuna nihil dat mancipio.*

§. XX.
ib. v. 20. *Eodem ponere & parare, eodem loco & ordine habere ac censere, nullo discrimine agere, quæ utraque phrasis est Virgiliana II. Æneid. Senec. epist. 108. Virgil. Semper una ponere morbos & senectutem. Plautus aliter effert, Trinum. I, 2, 166. Atque egomet me adeo cum illis una ibidem trabo.* Id est, non me meliorem duco quam illos. Et. II, 4, 10. Val. Max. lib. III. cap. ult. ext. 5. *Metu violenta mortis amicos inimicosque juxta ponere. Juxta cum aliquo curare, Trinum. I, 2, 160. Senec. epist. 124. Nullo modo prodesse tibi possum magis, quam si tibi bonum tuum ostendo, si te a mutis animalibus separo, si cum Deo pono.*

§. XXI.
ib. §. 32. *Educere liberos, pro educare, nutrire, alere, frequens Plauto. Epid. IV, 1, 34. Mil. III, 1, 55. Mostell. I, 3, 29. Rud. I, 3. ult. Truc. V, 1, 16. Utitur & Terentius Andria & Adelphis.*

§. XXII.
ib. Sc. 3.
§. 7. *Facere se ferocem, significat jactare, venditare se apud aliquem: fingere, simulare, exhibere iracundum, temerarium, & pugnarum cupidum. Mostell. IV, 2, 9. Facere se fastidiis plenum. Mil. IV, 2, 42. Pseud. II, 3, 8. Nec mi-*

minus eleganter Arrius Menander, ICTus l. 4. §. CURCULIO:
18. de R. Mil. *Qui eo animo militia se dedit, ut
sub obtenta militia pretiosorem se adversario faceret,*
id est graviolem ob privilegia militantium.

Rem solvere ajunt eleganti pleonafmo pro sol- §.
vere simpliciter. Afm. I, 3, 66. infra V, 2, 20. XXIII.
Pæn. V, 6, 17. Rud. II, 6. ult. Ib. v. 21.

Umbraticus, homo urbanus, in umbra agens, §.
opponitur militari, qui plurimum in castris & XXIV.
sub dio verfatur. Juven. *Genus ignavum, quod* Ib. v. 24.
tefto gaudet & umbra. Id est urbani, umbratici,
qui laborem militiae refugiunt. Columell. 1. de
R. R. *Eos qui sub umbra civitatis intra mœnia de-
fides cunctarentur.* Sic Trucul, II, 7, 49. Miles
vituperans urbanum amatorem, vocat eum mœ-
chum, malacum, cincinnatum, *umbraticolam.*
Trin. II, 7, 48. Petron. c. 2. *Nondum umbrati-
cus doctus ingenia deleverat,* id est fcholasticus.
Tac. XIV. Ann. *Studia in umbra educata.* Gell. III,
1. *Umbratica negotia.*

Vocata res, est formula excufandi fe apud invi- §. XXV:
tantem, quod jam alii promiferis. Stich. III, 2, Ib. Sc. 4.
18. *Cenabis apud me quoniam falvus advenis.* EP. v. 7.
vocata est opera nunc quidem: tamen gratia est.

Linteum extersui, quod habetur in promptu §. XXVI.
ad extergendum, feu quo ad extergendum uti- Ib. v. 22.
mur. Eleganti ellipfi verb. fubftant. fimili bre-
vitate & fyntaxi, Senec. II. de Ira 24. *Parum agi-
lis est puer, aut tepidior aqua potui, aut turbatus
torus, aut menfa negligentius pofita.* Id est aqua
deftinata ad bibendum. Vide not. Gron. ad h. l.
Tacit. de Mor. Germ. *Potui humor ex ordeo, aut
frumento in quandam fimilitudinem vini corruptus.*
Perinde est ac fi diceret, bibunt humorem, vel
potus illis est humor. *ibid. Viftui herba,*
vefti-

94 L E C T I O N E S

CURCULIO.

vestitui pelles, cubili humus. Id est vescuntur herbis, vestiuntur pellibus. Apul. I. *Metam.* *Ac simul e promptuario oleum unctui, lintea tersui, & cætera profer.* *Signum receptui*, quod datur in prælio militibus, ut a pugna se recipiant. Senec. I. de Ira cap. 10. Cic. XIII. Philip. 7. *Argentum fœnori*, Most. III, 1, 1. *Navigium com meatui*, Horat. Art. 5. 333. *Semen satui*, Cato de R. R. cap. 5. *Oleæ esui*, Varro de R. R. I, 60. *Centones pueris*, Cato de R. R. cap. 10. Et *ibibem cap. 5. Vinum familia.* Et 105. *Opercula doliis.* Liv. lib. II. cap. 37. *Sumtus funeri desuit ei.*

§. XXVII.

Ib. v. l. 22.

Centuriatum esse expuncto in manipulo, per allegoriam est mirifice deceptum, & spe sua fraudatum esse. *Centuriare militem* est conscribere, vel in centurias describere aut distribuere. Mil. III, 2, 3. *Si bene centuriati sunt manipulares mei.* Liv. X, 21. id. XXV, 15. Apud eundem *convenire ad centuriatum* dicuntur milites, quum convocantur ut centurientur, seu in centurias describantur, lib. XXII, 38. *Milites tunc . . . conjurabant.* Cic. post Redit. ad Quint. V. Cornutus in Satyr. I. Perf. ad illud, *Proximus impelio.* *Metaphora a bello, in quo cadente, qui primus est, succenturiatur, id est subrogatur alius, cui mortuo secundus succedit.* At *expungere manipulum*, vel *militem*, est exauctorare, a militia dimittere: quod tum nomina eorum e catalogo, vel laterculo, vel matricula, vel breviculo (tot enim vocabulis appellabant) eradebantur aut delebantur, quod est *expungere.* Schol. Vet. Perf. ad Sat. II, 13. *Proximus expungam.* Proprie foras mittam, inquit. *Tractum a militibus qui expuncti dicuntur cum a militia dimittuntur.* Et Prop. item & Suet. Claud. XV, 2. Vide ibi Torrent. Dicit Claudium re-
cogno-

cognovisse decurias equitum, & delevisse eorum nomina, judicandique onere liberasse eos, qui justas excusationes haberent. Simpliciter igitur est sensus: nomen alicujus, quasi militaturi, relatum esse inter eos, qui sunt deleti & exauctorati. Perinde ac si dicam, invitatum esse aliquem ad cœnam, quæ jam fit consumpta.

Licetne antestari? Formula juris antiqui, qua qui in jus vocatum & ire detrectantem vi tracturus erat, obvii cujusque civis aurem tangens utebatur, in quibus erant hæc verba ex Lege XII. Tab. *In jus vocatus ni eat, antestatus im* (id est eum) *capito: Si calvitur pedemve struit, manum endo-jacito.* Persa. IV, 9, 10. *Illic apud prætorem dicam: sed ego in jus voco.* P. Nonne antestaris? SA. *Tuan' ego causa, carnufex, cuiquam mortali libero aureis atteram?* Eandem formulam & morem egregie exprimit Horat. I, Sat. IX. v. 76. *Casu venit obvius illi Adversarius, &, quo turpissime? magna Exclamat voce: &, licet antestari? ego vero Oppono auriculam, rapit in jus. clamor utrimque &c.* Ubi Acro vetus Scholiastes *Antestari, id est testa uti, quod judicii causa volo manum injicere.* Nam hæc erat consuetudo: *Si quis vadato non paruisset, ei adversarius aliquem de presentibus antestabatur, id est, tangebatur ejus aurem, & dicebat, licetne antestari? si respondisset ille, licet: tunc injiciebat vadatus manum in eum, qui non paruisset, & ducebat in judicium. Aliter si injecisset manum, injuriarum poterat accusari.* Persa. IV, 9. Pæn. V, 4, 59. Aurem autem tangebant, quia in illa erat memoriæ sedes, Plin. IX, 45. *Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes antestamur.* Hinc aurem vellere & admonere. Virgil. ecl. VI, 4.

XXVIII.
A. V. S. 6.
2. v. 23.

MARCULIO. VI, 4. *Cum canerem reges & praelia, Cynthia aures Vellit & admonuit.*

§. XXIX. *Spectacula* dicitur interdum pro structura theatri vel subsellii, in quibus sedentes ludos spectant, cum alias ipsi spectacula audiant, ut hic: *Exoritur ventus turbo, spectacula ibiruunt.* Liv. I, 33. *Loca divisa patribus equitibusque, ubi spectacula* (id est sedes ad spectandum) *sibi quisque facerent fori, appellati. spectavere fulcris duodenos ab terra spectacula alta sustinentibus pedes.* Suet. Calig. XXXI, & XXXV. *Ingressum spectacula*, id est theatrum. *Festus in forum: Fori significant Circensia spectacula, ex quibus etiam minores forulos dicimus.*

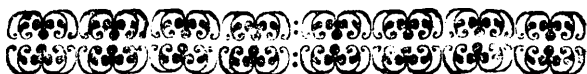
§. XXX. *Ad prætorem solvere*, significat ita solvere, ut nihil ditior sit creditor, sive id fiat per cessionem bonorum, & bonam copiam egerando, sive per perjurium, diffitendo aut inficiando debitum, quod dicebant *abjurare debitum*, de quo & inferius. Utrumque autem fiebat apud Prætorem supra V, 3, 5. *Clamore hominem posco, ille in jus me vocat.* (Scilicet ex lege: *si quis carmen occentassit, de quo supra.*) *peissime metui ne hodie apud prætorem solveret*, id est aut pauperiem juraret, aut debitum abjuraret. Hac ipsa scena §. 44. Et act. III, §. 6.

§. XXXI. *Cum catello accubare*, ponitur pro jacere vincitum cane aut catenis. *Catella* vel *catellum* diminutivum a *catena*. Festus: *Catulus*, genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur. Casin. II, 6, 37. *Taceo, deosque quæso.* CH. *Tu ut quidem hodie canem & furcam feras.* Lucill. *Cum manicis, catulo, collarique, ut fugitivum deportem.*

§. XXXII. *Robustus carcer*; genus aræ factæ de robore vel durissimo ligno, cui per membra quædam inclu-

inclusi attinebantur in carcere noxii, & quo præcipitabantur perituri. Cic. pro Milon. XXII. *Subito arrepti in questionem, tamen separantur a cæteris, & in arcas conjiciuntur, ne quis cum his colloqui possit.* Festus: *Robur in carcere dicitur locus is, quo præcipitatur maleficorum genus, quod ante arcis robustis includebatur, ut in robore ac tenebris exspiret.* Liv. XXXVIII, 59. *Ut in carcerem &c.* ubi vide Sigonium. Tacit. IV. Annal. 29. *Simul vulgè rumore territus, robur & saxum, aut parricidarum pœnas minitantium.* ubi omnino videatur Lipsius. Apul. Apolog. *O mirum commentum! o subtilitâs digna carcere & robore!* Plautus vocat *robustum codicem* Pœn. V, 3, 34. (Nam *Robustum* proprie factum est ex robore. Unde apud Varronem *robusta* materia, apud Catonem, *robustos stipites.*) Propert. lib. IV. cl. 7. *Codicis immundâ vincula sensit anus.* *Tabulam* Colum VII, 8. At de supplicio, cujus etiam meminit Festus, Val. Max. VI, 3. *Familiares Gracchorum de robore præcipitati sunt.* Lucan. II, *Seva tribunitio mæduerunt robora tabo.*

C A S I N A.

§. I.
Arg. §. 5. **M**Ulcare, verbum est antiquum & bonæ no-
tæ, pro verberibus afficere: quod sæpif-
sime confusum est cum verbo *multare*; id vero
est pecuniariam pœnam ab aliquo exigere. Mo-
stell. IV, 2, 22. Mil. II, 2, 8. Trin. IV, 2,
142. Cic. pro Milon. *Qua in turba C. Vivienus*
senator ita est mulcatus, ut vitam amiserit. Liv.
XXIX. *In legatum, lictoribus prius indignum in*
modum mulcatis, impetum faciunt. Tacit. I. An-
nal. 32. *Prostratos verberibus mulcant.* Phaed. I,
3. Vide Notas ad Suet. Cæs. cap. XXVII.

§. II.
ProL. §. 19. *Abire in communem locum* dicebant pro mori,
quia terra, in quam omnia nata, quod ad corpus,
resolvuntur, eadem, ut ait Lucretius, est *Rerum*
commune sepulchrum. Artemidorus Oneir. I, 80.
Κῶνις ὁ πῖπτον οὐτὸν καλεῖται, ὃ τὰς νεκρὰς δεχόμενον,
communis locus ille vocatur, qui mortuos accipit.

§. III.
ib. §. 25. *Ludum dare alicui*, significat indulgere alicui,
dare collandi & ludendi veniam ac facultatem,
neque ab aliquo quotidianum pensum exigere.
Bacch. IV, 10, 7. *Ego dare me ludum meo gnato*
institui. Et ibid. §. 9. *Ut animo obsequium sume-*
re possit, equum esse puto, sed nimis nolo desidia
ei dare ludum. Cicer. pro Cœl. c. XII. *Datur enim*
huic

huic aliquis ludus ætati, & ipsa natura profundit adolescentiæ cupiditates. Phædr. III, 15, 12. *Sic lusus animo debent aliquando dari.* Horat. III, Od. 12. *Miserarum est neque amori dare ludum, Neque dulci mala vino lavere.* Metaphora est desumpta a ludimagistris, qui pueris ludum dant, cum eos feriari sinunt. Sic igitur *ludus datus est argentariis*, id est indultum est illis, ne hodie exercerent argentariam, tabernæ argentariæ sint clausæ.

Alcedonia, sunt proprie dies illi, quibus Alcedones, genus volucrum, in scopulis maritimis nidificant, & pullos excludunt, quamvis media hyeme, tranquillo mari, nullisque æstibus aut ventis agitato. Festus: *Alcedo dicebatur ab antiquis pro Halcyone.* Pœn. I, 2, 143. Ovid. II. Metam. 745. *Coëunt fiuntque parentes, Perque dies placidos.* &c. Serv. ad Virg. I. Georg. 399. *Dilectæ Thetidi Halcyones.* Ceyx Luciferi filius habuit uxorem Halcyonen: a qua cum profectus est ad consulendum Apollinem de statu regni, naufragio periit. Cujus corpus, cum ad uxorem delatum esset, illa se præcipitavit in pelagus. Postea miseratione Thetidis & Luciferi conversi sunt ambo in aves marinas, quæ Halcyones vocantur. Sane sciendum est, cum de muliere dicimus, hæc Halcyone facit: cum de avibus, hic & hæc Halcyon, hi & hæc halcyones. Iste autem aves nidos faciunt in mari media hyeme, quibus diebus tanta est tranquillitas, ut penitus nihil in mari possit moveri, inde etiam dies ipsi halcyonii dicuntur. Plin. II, 47. *Ante brumam septem diebus totidemque postea sternitur mare Alcyonum sætura: & unde nomen ii dies traxere.* Reliquum tempus hiemat. De numero dissentiunt auctores: nam Suidas Aristotelem & alios undecim posuisse ait. Hinc igitur *Alcedonia*, vel *Alcyonia*, vel *Halcyonia*.

S. IV.
Ib. v. l. 26.

CASINA. *nia* per translationem pro tranquillitate, quiete, bona & securo pace dicuntur.

§. V.
Ib. §. 75. *Dare cum aliquo pignus in aliquid, Ex. Gr. in urnam mulsi, ni hoc ita est.* Significat, certare cum aliquo sponfione, qua victus urnam det mulsi: & in fidem luendæ hujus multæ ambos certantes pignus deponere. Bacch. IV, 9, 133. *Edepol qui me esse dicat cruciatu malo dignum, næ ego cum illo pignus haud ausim dare.* Id est, profecto sponfione cum illo certare non auderem. Epid. V, 2, 35. *Da pignus, ni ea sit filia. PE. Quam negat novisse mater. EP. Ni ergo matris filia est, in meum nummum, in tuum talentum pignus da,* id est depone tu talentum, ego opponam nummum in sponfione; uter victi erimus, tu talentum perdes, ego nummum. Certa mecum sponfione, ut ego victus nummum perdiderim, tu talentum. Poen. V, 4, 71. *Da pignus, ni nunc perjures, in savium, uter utri det.* Verba sunt amatoris ad puellam. Erat autem hæc propria formula & particula sponfione provocantis, *ni hoc ita est vel sit, ni matris filia sit, id ni sit.* A Gell. VII, 11. refert ex oratione P. Africani pro te contra Tib. Afellum: *Sed tu in uno . . . mille nummum? Ni hoc ita est, qui spondet mille nummum,* id est phrasi Plautina in mille nummos. Cic. III. de Off. *Ni vir bonus fiet.* Et apud Val. Max. III, 4. Aristoph. Νεφέλ. 644. Περὶ δὲ ὧν ἰμοὶ, εἰ μὴ προάμετορ ἐσὶν ἡμετέροι. Schol. περὶ δὲ ὧν ἰμοὶ, ἀπὸ τῆς συνθήκης ποίνου. *Contendere, certare pignore.* Catull. Carm. XLV. Phædr. fab. 77.

§. VI.
Ib. §. 86. *Ultero ire nuptum, non manere auspices, potest dici περιμνωδῶς de puellis ante nuptias virum passis, aut pudoris sui prodigis. Justis nuptiis apud veteres semper adhibebantur auspices. Eorum negotium*

gotium erat providere, ut auspicato & bonis o-^{CASINA.}
 minibus matrimonium contraheretur, adigere
 contrahentes in verba, quibus liberorum quæ-
 rendorum causa convenire se profiterentur, ipsos-
 que inter se, tanquam pronubos & paranymphos,
 conciliare: item de dote dicta testes fieri (quam
 & ipsi in divortio a marito recipiebant.) Cic. I.
 de Divin. 16. *Nihil fere quondam majoris rei, nisi
 auspicato, ne privatim quidem, gerebatur: quod etiam
 nunc nuptiarum auspices declarant.* Val. Max. I, 2, 1.
*Quo ex more nuptiis etiamnum auspices interponun-
 tur.* Tacit. lib. XI, 27. *Consulem designatum cum
 uxore principis. Prædicta die, adhibitis qui obsigna-
 rent, velut suscipiendorum liberorum causa conve-
 nisse: atque illum audisse auspicum verba, subisse,
 sacrificasse apud Deos.* Idem lib. XV. cap. 37.
 De infamibus Neronis nuptiis: *Inditum Impera-
 tori flammæum (velum quo nuptæ die nuptiali
 faciem velabant) visi auspices, dos, & genialis to-
 rus, & faces nuptiales: cuncta denique spectata,
 quæ etiam in fœmina nox operit.* Suet. Claud.
 XXVI. *Quam cum comperisset super cætera flagitia
 atque dedecora C. Silio nupsisse, dote inter auspi-
 ces consignata, supplicio adfecit.* Juven. quoque
 auspices inter nuptiales ritus refert: *Veniet cum
 signatoribus auspex. Manere autem est idem, quod
 expectare.* Ut Epid. III, 2, 23. *Is apud forum
 manet me.* Menæchm. II, 3, 69. *Etiam parasitum
 manes? Neque ego illum maneo, neque flocci
 facio.* Et passim. Falsa observatio Mercerii
 ad Alexandr. ab Alexandr. ex Suet. *Dicitur
 enim is Imperator, inquit, dotem inter auspices
 consignasse, cum Messalinam dimittere vellet.* pag.
 390. ad lib. II.

Curare alicubi, veluti rure, domi, absolute §. VII:
 & v. 17. AÆ. I.

CASINA.

& sine casu dicitur eleganter, pro rem curare vel administrare. Sic Bacch. II, 2, 2, 49. Perf. I. 3, 5. Salust. Jugurth. *Itaque ipse apud primos erat, in postremo C. Marius legatus cum equitibus curabat.* Varro Meleagro: *Sin autem delectationis causa venamini, quanto satius est salvis curibus in Circo spectare, quam tuis descobinatis (id est derasis, dilaceratis) per dumos & sentes in silva curare.* Idem Eumen. *Cum in eo essem occupatus, atque in schola curarem.* Sall. Jugurth. LX. & LVII. *Legatis imperat, ubi quisque legatus aut Tribunus curaret, cap. XLVI. In postremo C. Marius curabat.*

§. VII.
16. V. 25. *Induere se in laqueum, est capi, incidere in laqueum, irretiri. Tum proprie est laqueo se suspendere, tum translate impedire se, implicare, & velut captum se ei dare, Cic. II, in Verr. Hic videte in quot laqueos se induerit, quorum ex nullo se unquam expediet.* Quintil. IV, Instit. Orat. 7. *Turbantur & a patronis diversae partis, induuntur in laqueum, & plus deprehensi nocent, quam firmi & interriti profuissent.* Brevius sola voce indui eadem significatione utitur Cicer. in Verr. V. *Sua confessione induatur ac juguletur.* Sic etiam apud veteres, *induere se ferro, telis, bastis* dicitur, qui iisdem vulneratur. Ovid. II, Amor. 10, 31. *Induat adversis contraria pectora telis Miles.* Sic denique indui in fraudem, pro decipi aut falli, dixit Lucret. IV, 815. *At nos in fraudem induimur, frustramur & ipsi.* Virg. X, 682. *An sese mucrone ob tantum dedecus amens Induat adversis contraria pectora telis.* Cæsar. lib. VII. Bell. Gall. c. 82. (& ibid. c. 73. *Quo qui intraverant, se ipsi acutissimis vallibus induebant.*) *Se stimulis inopinantes induebant.* id est stimulis aliqua parte per,

per fossa hærebant. Liv. XLIV, 41. *Si universa* CASINA.
acie in frontem adversus instructum pbalangem con-
currissent, induissent se hastis. Latin. Pacat. in
 Paneg. *Jam qui ad muros differenda morte propera-*
verant, aut fossas cadaveribus equabant, aut obviis
sudibus induchantur. cap. XXXIV.

Dividiæ esse alicui, significat tædio, molestia §. IX.
afficere aliquem, dolori esse, sic Bacch. IV, 6, AB. II.
 19, 110. Mercat. III, 4, 34. Stich. I, 1, 19.
 Trucul. IV, 4, 3. *Sic in dividiã venire pro*
molestum esse. Stich. III, 1, 40. Turpil. *Spe-*
rabam consilia nostra dividiæ tibi non fore. Actius, Ar-
 morum judicio: *Dividia hujus cogit me plus quam*
par est loqui. Propert. *Dividias mentis concipit omnis*
amor. Eodem sensu *senio esse.* Symmach. II, 17. *His*
peregrinationem senio esse invitus audio. Trucul. II,
 5, 13. *Idilli morbo, id illi senio est, ea illi misera mise-*
ria est. Id. Stich. *Hæ res mihi dividiæ & senio sunt.*
 Vide Cataub. ad Perf. p. 478. Apud Senec. Hippo-
 lyto, 917. *Morumque senium triste, & aspectu grave,*
id est molesta morositas & austeritas: quia hoc ho-
minum genus cunctis molestum est, senium pro
molestia accipitur. Actius: *Mors amici subigit,*
quæ mihi est senium multo acerrimum Turpil.
Quia enim odio ac senio mihi hæ sunt nuptiæ.

Multa mihi cum illo sunt, & omnia mihi cum il- §. X.
lo sunt, eleganter dicitur, pro multa vel omnia *ib. v. 13.*
 jura amicitiaæ atque familiaritatis cum illo sunt.
 Cicer. lib. IV. ad Marcell. *Si mihi tecum minus*
esset, quam est cum omnibus tuis, allegarem ad te
illos, a quibus intelligis me præcipue diligere. Lib.
 XIII, 1. *Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt,*
nisi quod in Philosophia vehementer ab eo dissentio.
 Id est Patron est mihi amicissimus, etsi in Phi-
 losophia aliam sectam, quam ego, sequatur.

CASINA.

Nep. Alcib. X. *Quæ regi cum Lacedæmoniis essent, id est quæ pacta, jura amicitia, fœdera essent.* Lib. XIV. ad Att. *Bruto certe meo nullo loco deero, idque etiam si mihi cum illo nihil fuisset, facerem, propter ejus singularem incredibilemque virtutem.* Sic in contrarium nihil alicui cum aliquo esse, est nullo jure necessitudinis cum aliquo jungi: cum nullum jus necessitudinis intercedit. Cicer. Philip. II. *Caput autem literarum hoc erat, cum illa mimaposthac nihil sibi futurum.* Liv. VIII. *Lucani atque Appuli, quibus gentibus nihil ad eum diem cum P. R. fuerat, in fidem venerunt.* Horat. I. Satyr. II. *Nil fuerit mæ, inquit, cum uxoribus unquam alienis.*

§. XI.
Ib. v. 33.

Deliquum esse, delinquere, eleganter & antiquè dicitur pro cessione, deficere. Festus: *deliquum apud Plaut. significat minus.* In animo habuit haud dubie hunc ipsum locum: *Quando tibi domi nil deliquum est.* Opponitur *reliquum:* & ut dicimus, *nihil reliquum est mihi,* pro nihil restat aut superest, sic *nihil deliquum est mihi,* pro nulla re indigeo. Sic etiam *delinquere & superesse* tanquam adversa opponuntur. Tubero vetus Annalium scriptor: *Num delinquit aut superest aliquid tibi.* Cæcl. *Delinquere frumentum, Sardiniam hostes tenere.* Id est frumenti inopiam esse. Appul. in Floridis: *Lunæ vel nascentis incrementa, vel senescentis dispendia, vel delinquentis obstacula.* Id est deficientis, vel eclipsin patientis. Festus iterum: *Deliquum solis a delinquendo dictum, quod delinquit in cursu suo.*

§. XII.
Ib. Sc. 3:
v. 8.

Domi facere conjecturam, est ex se ipso, per se ipsum, nullo alio submonente. Sic Cistell. II, 1, 2. Stil. II, 2, 36, 37. Mercat. II, 3, 30. *Domi doctus.* Meo ipsius exemplo doctus. Cic,

Cic. Fam. IX, 3. *Sed quid ego haec ad te, cui ^{CASINA.} domi nascuntur? Cui sunt notissima & familiarissima.* Idem Lucullo: *Domi nobis ista nascuntur.*

Tristem esse alicui, significat tristem se exhibere alicui. Tibull. *Lacrimis erit aptius uti, Si quando fuerit tristior illa tibi.* Infra II, 4, 4. Afran. *Lactabit sese: jactet: nihil erit tristior.* Senec. Consol. ad Marc. III. Ovid. *tristia freta dixit, procellosa.*

Palliolum rugat, id est rugas contraxit, indecore corrugatum est. Sic in Fragmentis perditarum fabularum Plauti: *Quid est hoc? rugat pallium, amictus non sum commode.*

Tragulam decidere, est periculum imminens avertere. *Tragula*, Festus ait, *genus teli, dicta, quod scuto infixa trabatur.* Quod qui mittebant dicebantur *tragularii*. Veget. de Re Milit. II, 15.

Erant tragularii, qui ad manubalistas, vel arcubalistas dirigebant sagittas. Varro lib. IV. de L.L.

Faculum, quod ut jaciatur fit, tragula a trajiciendo.

Sall. III. Hist. *Avidisque promptisque ducibus ut Metellus ictu tragula sauciaretur.* Ammian. XIX,

147. *Alii trajecti sagittis, pars confixi tragulis humum corporibus obstruebant.* Volunt eruditi genus esse teli hainatum, quod immissum corpori non tam extrahi posset e vulnere, quam excindendum esset e vulnere latius aperto, ut cum minore noxa reciperetur. Apud Plautum sic est

tragulam in aliquem injicere, pro fraudem moliri advertus aliquem, Epid. V, 2, 25. Ubi vox *fabrica* indicat intelligi, telum non balistam.

Pleud. I, 4, 14. Liv. XXI, 7, XXVI, 56, XXIV,

42. Cæsar. V. Gall. 83. *Tito Balventio utrumque femur tragula trajicitur.* Sed tamen & *tragule*

CASINA.

piscantium Plinio dicitur Lib. XVI, 8. de subere. Isidorus in Glossis: *Tragula, everriculum*. Est autem everriculum genus retis, a verrendo dictum, vel quod trahatur, vel si quid piscium fuerit nactus, everrat, ut ait Nonius. Cic. eleganti translatione hanc vocem aptat in Verrem, qui provinciam spoliavit, XV. *Quod unquam, iudices, hujusmodi everriculum ulla in provincia fuit?* id est hujusmodi raptor, qui omnia bona provincialium abstulerit & quasi everrerit. Utrouque significatu *tragula* dicitur haud dubie, quasi *trabula* a *trahendo*.

§. XV
Ib. Sc. 5.
ψ. 36.

Versis gladiis depugnare, proprie est mutatis armis, translate in quavis materia, aliis argumentis, vel artibus, aliaque ratione contra adversarium uti. Caper Gramm. vetus: *Inversis armis pugnasse gladiatores non est dicendum, sed versis, id est transmutatis*. Sic non *inversis pannis agitasse aurigas, sed versis*. Intellige pannos quadruplicis coloris, quibus distinguebantur agitatorum Circensium factiones, *Prasna*, quæ & viridis; *Veneta*, vestitu coeruleo; *Russa*; rubra; *Alba*, albata: Sic *vertere gladius* est quod Ovid. dicit Lib. I. De Arte: *Ponite nunc hebetes gladios, pugnetur acutis*.

§. XVII.
Ib. ψ. 39.

Non ego istuc emissim titivilitio, id est, non emerim vel permutaverim illud re quavis vilissima, si copia sit. Festus: *Titivillitium nullius significationis est, ut apud Græcos βλιτωρι & σκινδαψίς*. Fulgentius Planciades in Explan. Serm. Antiq. *Titivillitium dici voluerunt fila putrida, quæ de telis cadunt*. Plaut. *Casim*. *Non ego istuc verbum empstem titivillitio, id est re admodum vilissima*. Nam & M. Cornutus in Satyra: *Titivilles Flaccedo tibi*. Hæc Fulgentius. Ceterum de hac voce miræ

miræ sunt eruditorum conjecturæ: alii *textivil-*^{CASINA.}
litium volunt, quasi a textus vilitate; alii
totivillitium, quasi totum vile, aut totum vil-
 litium. Videamus quid nos possumus. *Villus* est
 floccus lanæ, vel pilorum caprinorum. Varro lib.
 IV, de L. L. 28. *Vestis a veleis* (id est vellis) *vel ab*
eo, quod vellus lanæ tonsæ universæ ovis: id dictum
quod vellebant lanam: ex lana facta vestis. Confir-
 mat idem de voce *velleris*, lib. II. de R. R. II.
Lanam demptam ac conglobatam, alii velleræ, alii
vellumina appellant: & quo vocabulo animadverti
licet prius lanæ volsuram quam tonsuram inventam.
 Sed mox ibidem de capris: *Tondentur, quod*
magnis villis sunt, in magna parte Phrygiæ. A
 villus villitium, ut a lana lanitium, ab avis avi-
 tium. Haud dubie intelligendum est *villitium*
cujusdam Titi, & fuisse quendam, sive agricolam,
 sive pastorem (quales olim erant omnes, etiam
 Quincti & Publii, Marcique ac Titi, ac nobilissi-
 mi quique Romanorum) Titum, cujus quod
 e scabris & male curatis ovibus vel capris pessimæ
 notæ *villum* colligeret, *villitium* primo in vicinia,
 post sermone vulgi pro vilissimo in eo genere,
 denique pro quavis revili, & nullius pretii, pro-
 verbio jactatum est. Neque vox una est, sed
 duæ, nempe *Titi villitium*, aut si mavis unam
 esse, non aliunde composita ac duplicata est,
 quam a nomine *Titi* & *villitio* ejusdem. Neque
 dubito, quin scribendum sit in loco Cornuti:
Titi villos, Flacce, do tibi. Id est nugas & inep-
 tias. Nam idem sunt *Titi villi* & *Titi villitium*.
 Sic etiam *floccus* (nihil est autem *floccus* aliud
 quam *villus*.) pro re nihili: Unde *floci facere*,
 & *floci non facere, flocci aestimare, flocci pendere,*
flocco non interdare. Sic restituendum apud No-
 strum

CASINA.

strum Nervolaria: *Si capta, scrupeda, Titivilla, sordida.* Non. p. 169. L. *Scabra* vel *scapres* ex Ennio ibidem, *Scrupea, titivilles, sordidae.* Vide Varron. de L. L. p. 54. Edit. Gothofr. ipsumque Gothofr. p. 1656. Gell. III, Noct. VII, Festum ejusd. edit. p. 205.

§. XVIII.

Ib. Sc. 6.

ψ. 8.

Stimulum esse alicui, est odio, molestiæ esse, quiescere aliquem non pati. Stimulus proprie pertica, qua bubulci aut muliones pigra pecora admonent. Tibull. I. eleg. I. *Tenuisse bidentem, Aut stimulo tardos increpuisse boves.* Manil. de Arctophylace fidere: *Idemque Bootes, Quod stimulo junctis instat de more juvenis.* Colum. VI, 2. *Est etiam post domituram mollioris generis bos, qui decumbit in sulco: eum non sevitia, sed ratione censeo emendandum: nam qui stimulis aut ignibus aliisque tormentis id vitium eximi melius judicant, vere rationis ignari sunt.* Hinc *Stimulo fodere*, Curcul. I, 2. 40. Bacch. V, 2, 39. Id est animus incitatur, non quiescit, Menæch. V, 5. 48. Nam & bubulci fodicant potius boves quam verberant. Inde *stimulus* dicitur pro quovis incitamento, & *stimulare* pro incitare. Hinc proverbium *contra stimulum calces jacere, vel calcitrare*, id est ita reniti aut se defendere, ut majus damnum patiare. Nam *calcitrare* proprie est boum, equorum, asinorum, mulorum, qui stimulis reguntur: contra quos si calces ducant, gravius dolent. Græci, *πρὸς κέντρον λακίσειν*, ut in Act. Apost. I X, 5. Dicunt etiam *πρὸς κέντρον κῶλον ἐκλείπειν*. Schol. Æschyl. Prometh. vincito. ψ. 323. Terent. Phorm. I, 2. *Namque inscitia est adversum stimulum calces, scil. jacere.* Quod reticuit per aposiopesein. Eod. sensu *admordere limam* dicitur, quoniam ipsa dente quovis mordacior est. Plaut. *Stimulos pugnis cadere*, Trucul. IV, 2. 55. Vitu-

Vituperare alicui omen, est religiose omen CASINA.
 ptanti obſcævare, & vitium facere, inauspicatum ſ. XIX.
 aliquid objicere. Id enim *vitium* dicebant ſer- Ibid. v. 39.
 mone augurali: unde magistratus, quorum in
 comitiis omen trifte apparuerat aut infaustum,
 vel auspicatum rite non fuerat, *vitio creati* di-
 cebantur, & magistratu ſe abdicare cogebantur.
 Liv. X, 47. *Exacto anno novi tribuni plebis ma-*
gistratum inierant, iisque ipsis, quia vitio creati
erant, quinque poſt dies alii ſuffecti. lib. XXII,
 33. *Dictator dictus L. Veturius Philo Manium*
Pomponium Mathonem magistrum equitum dixit:
his vitio creatis, juffisque die quarto decimo ſe ma-
gistratu abdicare. In his & talibus *vitio* idem eſt,
 quod non juſtis auspiciis, non rite auspicato.
 Hinc ad alia tranſfertur, & *vitio fieri* dicitur quic-
 quid fit contra auspicia. Liv. XLl. 18. *In Be-*
tullio id vitio factum poſtea augures reſponderunt,
quod extra templum &c. id eſt non rite, non le-
 gitime. Liv. XLV, 12. *Cos. cum legionibus ad*
conveniendum diem dixit, non auspicato templum in-
travit. Vitio dictum eſſe augures decreverunt. Cicer.
 I. Divin. *S. Clodius ejuſque collega L. Junius,*
clafſes magnas perdiderunt, quod vitio navigaſſent.
 Hinc *vitilitigatorem*, pro homine litigii & rixa-
 rum temerariarum cupido, dixit Plin. imitatione
 Catonis, quaſi *vitio*, hoc eſt, non jure, & ſine
 cauſa litigatorem, verba Catonis ſunt: *Scio ego,*
quæ ſcripta ſunt, ſi palam proferantur, multos fore
qui vitilitigent. Plin. in Præfat. *Ergo ſecuri etiam*
contra vitilitigatores, quos Cato eleganter a vititiis
& litigatoribus compoſuit. Terent. Prol. Hecyr.
Novum intervenit vitium & calamitas. Donat.
Bene, ſecundum augures. Vitium enim eſt, ſi tonet
tantum: vitium & calamitas, ſi tonet & grandinet
ſimul,

CASINA. *simul, & etiam fulminet. Translatio est ab augurio: & vitio creati dicuntur Consules.*

§. XX. *Deduci idem quod nubere, sic enim dicebatur*
 Ib. Sc. 8. *κατ' ἐξοχήν* puella, aut mulier, quæ nubebat, &
 v. 38. *ad maritum, pueris patrimis & matrimis (id est qui patrem & matrem haberent superstites) quinque faces præferentibus, ducebatur. Mil. III, 1, 91. Terent. Hecyr. 1, 2. Ut ad pauca redeam uxorem deducit domum. Propert. IV, eleg. 3. Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa Traxit ab adverso lumina nigra rogo. Id est nubenti. Tibull. III, eleg. 4. Ut juveni primum virgo deducta marito. Tacit. XIV. Annal. 63 Huic primus nuptiarum dies loco funeris fuit, deductæ in domum, in qua nihil nisi luctuosum haberet.*

§. XXI. *Sculponeis os butuere alicui, idem quod apud*
 Ib. v. 61. *Terent. Eun. Sandalio caput committigare. Sculponeæ rustici calceamentigenus. Cato de R. R. 59. Sculponeas bonas alternis annis dare oportet. Varro in Satyra: Dum in agro studiosus tuor, Triptolemmum aspicias sculponeatum bigas sequi cornutas. Erat autem id genus castigationis frequens mulieribus, præcipue quæ non modo puerorum solebant, quod ait Juvenalis, solea pulsare nates, sed etiam eousque abutebantur stulta patientia amatorum juvenum, ut ob levissimas offensas nihilo mitius eos tractarent. Perf. Sat. V, Solea puer objurgabere rubra. Vetus epigramma in Catalect. Cur tua famineo cæduntur pectora focco? Soccus genus calcei oppositum cothurno.*

§. XXII. *Nostro omine it dies, id est nobis secundo at-*
 Ib. v. 76. *que auspicato omine tempus transire videtur. Nobis hic dies est felix, ex animi nostri sententia dies procedit. Sic Dido apud Virgil. Me si fata meis paterentur ducere vitam Auspiciis. Sic quævis pro-*

prospera & secunda dicebant *sua*. Senec. Med. CASINA.
Perfructe lento scelere; ne propera. Meus dies est,
tempore accepto utimur. Horat. Epod. IX. 30.
Ventis iturus non suis. id est aduersis & contra-
 riis. Ovid. Metam. IV, 373. *Vota suos habuere*
deos. Senec. Præf. IV, Controv. *Quamvis aliquo*
tempore populum suum habuerit. Nep. Alcib. III,
plures opera forensi suos reddiderat.

Nunc specimen specitur, nunc certamen cernitur, §. XXIII:
 id est nunc ejus rei experimentum capitur, nunc As. III.
 de ea re decernitur. Bacch. III, 2, 15. Most. Sc. 1. v. 2.
 I, 2, 52. Antiquum est verbum *specere*, pro videre,
 experiri; unde *species*, *specimen*, *specto* descendunt,
 & tot composita. Unde apud Festum: *Auspi-*
cium ab ave specienda, nam quod nos cum praeposi-
tione dicimus aspicio, apud veteres sine praepositione
specio dicebatur. Inde etiam *spectio* apud eun-
 dem, & Cic. Philipp. XII. *Augures habere so-*
lam spectationem, & nuntiationem (id est posse con-
 templari cœlum, quod propria phrasi *seruare de*
cœlo dicebant, & nuntiare tristia signa quæ ap-
 paruissent.) *Et magistratus qui omne jus auspicio-*
rum habent, habere etiam obnuntiationem, id est
 posse impedire rem nunciando mala auguria,
 quæ vidissent. *Cernere* idem quod decernere,
 Prol. Amph. *Pro patria dum cernit cum hostibus.*
 Virgil. *Inter se coiisse viros & cernere ferro.* Lu-
 cret. lib. IV. *Nautae contractum cum ventis cerne-*
re bellum. Lib. V. *Æquo certamine bellum magnis*
de rebus inter se cernere. Ennius: *Ferio, non auro*
vitam cernamus utrique. *Cernere* rem aliquam est,
 de aliqua re decernere. Enn. *Olli cernebant ma-*
gnis de rebus agentes. Sic *cernere* pro decernere.
 Cist. I, 1, 1. Cicer. III. de Legib.

Cum cibo suo venire, quasi eatur Sursum. Festus: §. XXIV.
Su. lb. v. 10.

SASINA. *Sutrium quasi eant, utique in proverbium abiit ex hac causa: Gallico tumultu quondam edictum est, legiones Sutrii, ut praesto essent cum cibo suo. Solebant autem saepe imperatores Romani, quum in promptam expeditionem, aut in loca, quae non abundarent commeatu, ducerent exercitum, indicare ut unusquisque cum tot, ex. gr. decem vel plurium dierum cibariis coctis adessent. Inde hoc proverbium, quod apud Varronem, *pransus paratus*, id est omnibus modis expeditus ad iter faciendum, aut rem. Quod postea usurpari coeptum est in iis, qui suis rebus opibusque officii id praestarent, quibus deberent. Poscit autem senex, ut ad nuptias veniant, cum suo cibo, ex more tenuiorum Athenis, qui solebant uti in nuptiis opera hominum suo sumtu vescentium, de quo Theophrast. in caractere Illiberatitatis: & ad ministrandum in nuptiis *δικοσίτας* mercede conducere. Et has nuptias vocant *γάμους* *οικοσίτας*. Vide ibi Casaub. Menander sponsum parta aut nulla dote contentum, vocat *δικοσίτον*. Et Plutarchus *δικοσίτας* milites, qui sine stipendio militarent.*

§. XXV. *Ire catillatum. Polliceri operam foras, quasi catillatum. Ire catillatum, est ire parasitatum, coenas captatum. Catillare, inquit Fulgentius, est per alienas domos ligurrare: tractum a catulis, quod per omnes domos circumeant. In etymo fallitur: potius est a catillus, diminutivo τὸ catinus. Inde dictum catillare, pro catillos sive catinos aut patinas extergere, quod est gulonum in cibis delicatis. Eodem sensu dicimus lingua vernacula *pannelecker*; unae *catillamenta* & *catillamina* apud Arnobium lib. II. P. & VII. P. pro cupediis sive deliciis. Festus, *Catillones appellabant antiqui gulosos,**

tosos. Eleganter transtulerunt ad rem gravio^{rem}, CASINÆ
 tette iterum Festo, cum ait: *Catillatio grave op-
 probrium hominibus generosis objiciebatur; si qui
 provincias amicas populi Romani despoliassent.* Ete-
 nim inde dicti *catillones*, quod absumpta dape
 ipsos catinos lambunt & liguriunt.

Meraco flore Libyco, vel Liberi, percussus, dicitur §. XXVI.
 vino ita affectus, ut neque pes neque mens *lib. Sc. .3*
 constet, quasi plagis domitus imposui esset. *Ti-* *vl. 15:*
bull. Multo percussum tempora Baccho. Ab eadem
 translatione est, quod *saucii* vino, quasi vulne-
 rati & cruenti, pro ebriis dicuntur, qua voce
 alias sanguinolenti significantur. Mart. IV, 66.
Incaluit quoties saucia vena mero. Id. III, 68. *Hinc
 jam deposito post vina rosasque pudore, Quid dicat
 nescit saucia Terpsichore.* Just. lib. I. cap. 8: de
 Scythiis a Cyro, per simulationem fugæ, relicto
 in castris epularum apparatu, circumventis:
Saucios opprimit. Et lib. XXIV. *Galli besterno mero
 saucii.* Apul. IX. *Daphne mero matutino saucia.*
Flos Libycus est præstans vinum Mareoticum a
 Mareotide Libyæ regione, Ægypto contermi-
 na, de qua Plin. V, 6. Hinc Horat. lib. I. Od.
 37. Virg. II. Georg. prædicat *vites Mareotides.*
Florem liberi, pro præstanti vino, dixit Noster Ci-
 stell. I, 2, 8. *Meracus* est merus, sine mixtura
 aquæ, cum qua mixtum bibebant veterum tem-
 peratiores. Corn. Cell. de Re Med. lib. I. cap. 3:
Cibum modicum potiones meracas adsumere. Ibidem:
*Cibus esse debet cum pane besterno, vino austero me-
 raco & carne assa.* Tum: *Vinum dilutius pueris,
 senibus meracius.* Rursum: *Hic me plus esse con-
 venit, sed meracius bibere.* Petron. *Volabant in-
 ter hæc potiones meracæ.* Plin. XXIII, 1.

Numero, instar adverbii positum, valet idem §. XXVII.

H

quod *lib. vl. 20:*

CASINA. quod nimis cito. Citius quam decet, Phil. V, 7. Mænechm. II, 2, 13. id est ante tempus, nimis mature. Mercat. IV, 3, 37. Pœn. V, 4, 101. (vide Paræi Lexicon Plaut.)

§. XXVIII. *Barbarico ritu esse*, id est Asiatico, splendido, magnifico, sumtuoso more vesci. *Barbaros* vocant Græci, quicumque non sunt Græci. Sic Plauto, cujus fabulæ sunt palliatæ, & scenæ fere in Græcia, ipsi Itali dicuntur *barbari*. Sic *barbarè* idem est quod Latine, Prol. Afin. §. 11. Trin. prol. §. 19. *Barbariam* dixit, pro Italia, Pœn. III, 2, 21. & *Barbarus*, Italus, Bacch. I, 2, 15. *Barbaricæ urbes*, Italæ, Capt. IV, 2, 104. At *κατ' ἐξοχὴν Barbari* sunt Asiatici. Unde Ovid. *Barbarus Hector*: Quæ gens quod per abundantiam opum splendida esset atque sumtuosa, inde factum, ut *barbaricæ* & *barbara* dicerentur pro magnificis & sumptuosis. Martial. *Barbare pyramidum silcat miracula Memphis*. *Persicos apparatus* pro magnificis dicit Horat. I Od. ult.

§. XIX. *Perverttere ollam, turrim*, est evertere, percellere, ad terram dare. Bacch. IV, 4, 59. Sic Sc. I. §. 16. *hominem perverttere* Pœn. IV, 2, 52. Cic. I. de Divin. p. 1960. *Tum visam bellnam vastam & immanem, circumplicatam serpentibus, quacunque incederet, omnia arbuta, virgulta, tecta perverttere.*

§. XXX. *Incanis*, Scen. seq. §. 9. & alias, sæpe dixit pro *incenatim*. Gloss. Ibid. *Incanis apud Plaut. incanem ex ædibus*. Quo procul dubio significat hunc ipsum locum.

§. XXXI. *Offundere Hymenæum*, significat idem quod occentare, epithalamium canere alicui, dicere uxorem ducenti *Hymen ô Hymenæe*. De voce enim

enim eleganter, per translationem, ut re veteres CASINA.
loquuntur. Sic Ovid. *Tibiaque offudit socialia
carmina nobis.* Vetus Epigramm. de Tibicine:
Tibicen diffundit carmina dulcis. Cic. I. Tusc. 44.
Cum tam bonos septenarios fundat ad tibiam.
(Senec. Phoeniss. 262.)

Exponere aliquem cubito, est cubito impulsus §.XXXII.
prostrernere, & in terram projicere. Desumptum Ib. Sc. 4.
ab infantibus, qui dicebantur exponi, si quos ψ. 27.
educere nollent, & in publico loco ad alienam
misericordiam humi deponerent. Supra Prol.
41.

Opera est, vacat, operæ pretium est, dignum §.
est aliqua opera, aliquanta impensa. Sic Mil. II, XXXIII.
2, 97. & III, 2, 6. Mercat. V, 2, 77. Truc. Act. V:
IV, 4, 30. Ennius: *Lunai portum est operæ co- Sc. 2. ψ. 5:
gnoscere cives. Portus Lunæ, urbs Italiæ.*

Invenire rimam, est aut reperire exitum ne- §.
gotio, quo evadat, aut rationem aliquam, qua XXXIV.
irritum fiat, & effundatur; perinde ut dolia ri- Ib. Sc. 3.
mis hiantia infusum non continent. Curc. IV, 2, ψ. 8.
24.

Massilienses mores colere, pro turpi libidine la- §.
scivire. Athen. Deipn. Lib. XII. c. 5. Μασσαλι- XXXV:
*ώται γάρ ἐδηλύνθησαν ἀσχημονέσι γυνὴν διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυ- Ib. Sc. 4:
*χαῖς μεγαλίαν, διὰ τρυφὴν γυναικοπαθόντες. ἦδεν ἢ παρρη- ψ. 1.
μία παρῆλθεν πλεύσαις εἰς Μασσαλίαν. *Massilienses effe-*
minati sunt. Indecore se gerunt ob mollitiem
animorum, per luxum muliebria patientes. Unde
proverbium πλεύσαις εἰς Μασσαλίαν, id est, Naviges
Massiliam. Cicer. lib. X. ep. 12. *Massiliensium*
factum, cum ipsum per se luculentum est, tum mi-
hi argumento est, recte esse in Hispaniis. Minus
*enim auderent, si aliter esset: Nam & victi &***

116 L E C T I O N E S

CASINĀ. *Θαλαγγονεῖς sunt.* At in contrarium, ipse Cicer. alibi, Liv. Val. Max. Tacitus, Justinus disciplinam & severitatem eorundem Masiliensium laudant. Sed diversis seculis & laudem & probrum eos meruisse credibile est.

CISTELLARIA.

Frequentare amicos, verbo active accepto est frequentes advocare, ad operam dandam frequentes facere. Cic. pro Domo 33. *Quem tu tamen populum nisi tabernis clausis frequentare non poteris.* Catil. IV. cap. 7. *Scribas item universos, quos cum casu hic dies ad ararium frequentasset, video ab expectatione sortis ad communem salutem esse conversos.* Auctor de bello Africano p. 327. *Cæsar sagittariis ex omnibus navibus Ityraeis, Suriis, & cujusque generis, ductis in castra compluribus frequentabat suas copias.* vid. Gron. ad Sen. Helv. c. 3.

§. I.
A. I.
Sc. 1. 8.
10.

Omniun rerum alicujus indigere, pro in omnibus rebus, quod ad omnes res attinet. Sic ceterarum rerum, pro cetera, seu in ceteris rebus. Terent. Adelph. IV, 5. Nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo. Cic. Caton. Major. cap. 2. sæpenumero admirari soleo, cum ceterarum rerum, tum tuam excellentem perfectamque sapientiam, tum vel maxime, &c. Pro Quinct. 3. Sane ceterarum rerum paterfamilias & prudens & attentus, una in re paulo nimis consideratus. Lex Aquilia in l. 27. §. 5. ff. ad leg. Aquil. Ceterarum rerum, præter hominem & pecudem occisos,

§. II.
ib. 8. 33.

EISTELL.

cisos, si quis alteri damnum faxit, quod ufferit, fregerit, ruperit injuria, &c. In edicto Ædiliū Curulium l. 42. de Æd. ed. Si nocitum homini libero esse dicetur, quanti bonum æquum judici videbitur, condemnatur. Ceterarum; quanti damnum datum factumve sit dupli. Symmach. lib. I. epist. 15. Tum nostrates viri, qui inter se aliarum rerum sæpe dissentiunt, concordem sententiam super hujus laude tenerunt. (vide Not. Græv. ad Cicer. Caton. Maj. cap. 2.)

§. III.
Ib. §. 36.

Frigidam alicui clam suffundere, est gratiam alicujus aut famam clandestinis petitionibus, aut calumniis deprimere ac refrigerare. Quod genus hominum Græci eleganter *λαθεροδότης ἢ κρυψοδότης* vocant. Translatio ducta est ab eo, quod, ut Titinius ait Sentina, *coquus magnum abenum quando fervit, paulo confutat trua, quodque aquae in abeno igni adposito bullientis atque effervescentis aestus frigida adfusa confidit & supprimitur*. Ut autem vigens amor aut gratia calori, sic eadem languida remissaque tepori aut frigori adsimulatur. Horat. II. Satyr. I, 60. *O puer, ut sis vitalis, metuo, & majorum ne quis amicus Frigore te feriat*, id est, favorem tuum & gratiam extinguat. Suet. Aug. 66. *Desideravit & Agrippæ patientiam, & Mæcenatis taciturnitatem, cum ille levi frigoris suspicione, & quod Marcellus sibi anteferretur, Mitylenas se relictis omnibus contulisset*, id est, quod suspicaretur, se non amplius in flagranti gratia principis esse, seu Augustum adversum se frigere. Sic in jure civili *frigusculum* inter virum & uxorem est remissus amor & dissensio. Ulpianus l. 32. §. 12. de Donat. inter vir. & uxor. *Quod si divortium non intercessit, sed frigusculum: profecto valebit donatio, si frigusculum quierit*. Quod appellatur

JUR.

jurgium l. 31. de Dot. & l. 27. de Pact. dotal. Sic ^{CISTELL.} M. Sen. lib. II. Controverti ait, triarium Rhetorem dixisse, cum summo scholasticorum frigore, id est, non favente auditorio, non plaudente, parum attento. Plin. VI. ep. 15. Interim paulo aliena deliratio aliquantum frigoris attulit. id est, fecit ut auditores ejus parum attentum & faventes essent. Sic & refrigerare aliquem est reprimere, favorem illi demere. Vell. Patere. lib. II. In convicio refrigeratus ab Antonio ob manifestam rapinarum indicia transfugit ad Casarem. Suet. Claud. XLI. Historiam scribere aggressus est. Et cum primum frequenti auditorio commisisset, aegre perlegit, refrigeratus saepe a semet ipso. Nam cum initio recitationis defractis compluribus subselliis obestitate cujusdam risus exortus esset: ne sedato quidem tumultu temperare potuit, quin ex intervallo subinde facti reminisceretur, cachinnosque revocaret. Auctor vitæ Lucani: Aegre ferens recitante se, subito, ac nulla nisi refrigerandi sui causa, indicto senatu recessisse Neronem. Neque verbis adversus principem, neque factis exstantibus post haec temperavit. Sic & frigidum rumorem pro invidio & maligno dixit Horat. II. Satyr. 6. Frigidus a nostris manat per compita rumor. Sic etiam Graeci ἰσχυρὸς usurpant. Joseph. Lib. I. Act. 16.

Semper obtinere aetatum, id est, nunquam senescere, nunquam Hecaten, quæ anus egestate ^{§. IV.} & deformitate conspicienda fuit, fieri, ut loquitur versu præcedente. Sic aetatem ferre dicuntur, quæ senio lapsuque annorum non corrumpuntur, sed vigorem & præstantiam primi ævi retinent. Macrobius. lib. I. Saturn. cap. 3. refert jocum Ciceronis, cum apud M. Damasippum caenaret, & ille mediocri vino posito, diceret: Bibite, ^{lib. V. 51.}

SISTELL: *Falernum est annorum quadraginta: bene, inquit, actatem fert, cujus dicti duplex est sensus: potest enim intelligi, nondum confenuit, post tantam durationem forte & generosum est: sed argute hominem mendacii arguebat Cicero, & significabat admodum recens esse, quasi quod naturam novi vini retineret. Senec. epist. LXXXVIII. An minor Hecuba fuerit, quam Helena, & quare tam male tulerit ætatem, id est, tam vultu & habitu confenuerit, tam cito senior visa fuerit. Sic ferre annos pro diu integrum durare apud Ovid. IV. de Ponto: Scripta serunt annos, scriptis Agamemnona nosti. Quint. II. Instit. Orat. IV. Quare ne maturitas quidem ipsa festinet, nec musta in lacu statim austera sint: sic & annos ferent, & vetustate proficient. Appul. τὸ ferre hic interpretatur portare. lib. V. An quod ætatem portat bellule, puer tibi semper videtur. Tutius est cum Columella intelligere pati, II, 10. de lupini quodam genere: Repositum in granario patitur ævum. Et III, 1. de vitibus certis: Nam & vetustatem vinum earum patitur, & ad bonitatem aliquam per annos venit.*

s. v. *Peculatum facere, proprie est pecuniam sacram, religioſam, publicamve auferre, intercipere, in rem suam vertere: item in aurum, argentum, æs publicum quid indere vel immittere, vel indi & immisceri facere, quo id pejus fiat, ut definit Ulpian. l. I. ad. l. Ful. pecul. Festus: Peculatus est nunc quidem quaecunque publicum furtum, sed deductum est a pecore, ut pecunia quoque ipsa: quia ab eo initium ejus fraudis esse cepit, tunc cum Romani præter pecudes nihil haberent. Ejusque rei criminis peculatores. Tacit. Hist. I, 53. Mox compertum pecuniam publicam avertisse,*
ut

ut *peculatorem, flagitari jussit. Ubi flagitari est i-* CISTELL.
dem quod accusari, in judicium vocari. Sed e-
leganti joco potest usurpari *peculatum facere*, de
eo, qui meretricem seu prostibulum publicum
uxorem ducit, & publicarum libidinum victi-
mam, ut ait Tertull. quasi publicam rem suam
facit. Sic meretrix conqueritur hic *amorem in se*
peculatum facere, id est, attribuere se uni amanti,
cum publica esse, & omnibus patere quæstus
causa, ex instituto & disciplina meretricia, debe-
ret.

Spissum esse, dicitur idem quod tardum, len- §. VI.
tum. Poen. III, 5, 48. ibid. III, 1, 3. *Spissi-* Ib. §. 77.
gradissimi homines, qui admodum lente incedunt.
Varro: *Nascimur enim spissus, quam emorimur.*
Vix duo homines decem mensibus edolatum unum
reddunt puerum: contra una pestilentia, hostica a-
cies, puncto temporis, acervos immanes facit. Tur-
pilius: *Haud facile est venire illi, ubi ipsa est sa-*
pientia. Spissum est iter: adipisci haud potes, nisi
cum magna miseria. Cic. II. Deor. 53. *Principia*
tarda sunt, & exitus tamen spissi & producti esse
debent, &c.

Conceptis verbis jurare, est alio præeunte, & §. VII.
jusjurandum verbis certa formula comprehensis Ib. §. 100.
vel recitante, vel prælegente jurare. Dicitur ad
discrimen ejus jurisjurandi, quod sermoni nostro
crebro interponimus, ut *mebercule, Edepol, me-*
castor, aut quod ultro fidei causa adfirmationi
nostræ addimus. Interdum tamen & nullo præ-
eunte; sed tamen verbis magis expressis & ex-
planatis. Itaque multo sanctius & religiosius ha-
betur concipere jusjurandum, ubi & verba es-
sent stricta, & alius præiret. Cicer. III. Off.
Non enim falsum dicere perjurare est. Sed quod ex ani-

CISTELL. *mi tui sententia est, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere, perjurium est.* Afri. III, 2, 16. Bacchid. IV, 9, 105. Mercat. IV, 4, 51. Pseud. I, 3, 118. Truc. IV, 2, 54. Petron. *Tetigit puer oculos suos, conceptissimisque verbis jurat. Concipere autem jusjurandum est certam ejus formulam dare.* Gell. XVI, 4. *Deinde ita concipiebatur jusjurandum.*

§. VIII. *Servare alicubi, in ædibus domi,* absolute & *si-
b. 7. 107.* ne casu dicitur, pro curam gerere eorum, quæ sunt in ædibus, domi. Nam *Servare apud me* est domi meæ, & quidem ipsa, quæ rogat, absente, de quo supra ad Aulul. n. XVI. Sic Aulul. I, 2, 3. *Redi nunc intro, atque intus serva.* Most. II, 2, 22. Terent. Eun. *Solus Sannio servat domi.* Sic *servare diligentius* Cæsar. II. Gall. 33. *Servare apud aliquem,* est custodire alicujus domum, & quæ sunt intus, quæ sunt domi.

§. IX. *Saburratum esse,* proprie de navigio, quod onus
Asi. I. fabulosum accepit, id quod *Saburræ* vocant:
Sc. 2. 7. 2. translate de quovis alio onere, ut hic de eo, qui vino ciboque se probe exiecit, ut loquitur in Curcul. pari translatione 7. Lucil. *Deblaterat plenus bonus rusticus. Cum alio onere est vacuum, saburra oneratur, ut sit adversus tempestates ac fluctus firmitus ac stabilis.* Plin. XVIII, 35. *Loligo volitans, conchæ adhaerentes, echini affligentes sese, aut arena saburrantes tempestatis signa sunt.*

§. X. *Perputare argumentum,* significat declarare, enarrando liquidum & purum reddere. Translatio ducta non e vineis, ut volunt interpretes, quæ *putantur* quidem, hoc est, cæduntur. sed illa putatio nihil huc pertinet: verum a lanificio, in quo, quod alias dicunt *carere lanam,* vel
carmi-

carminare, hoc est per pectinem purgandæ ejus CISTELL.
causa trahere, idem vocant *putare lanam*. Clau-
dian. in Eutrop. Lib. II, §. 382.

Doctissimus artis

*Quondam lanifica, moderator pectinis unci
Non alius lanam purgatis sordibus æque
Præbuerit calathis; similis nec pinguis quisquam
Vellera per tennes ferri producere rimas.*

Titinn. (Apud Non. cap. IV. Sect. 362.)
Fullon. *Date pensam lanam, qui non reddet tempo-
ri putatam recte, facite ut multetur malo.* Adde ad
Aulul. III, 5, 52.

Justa facere mortuo. Solennia funebria mortuo §. XI.
peragere. Cicer. II. de Leg. 22. *Nec tamen eorum* Ib. §. 27.
*ante sepulcrum est, quam justa facta, & corpus incensum
est.* Id pro Rosc. *Qui non iam etiam paterno funeri ju-
sta solvisset.* Sic Ictus lege 12. ff. de in jus vocando
ait, *eum in jus vocari non posse, qui funus familia-
re justave mortuo facit.* Dicebant & *justa ferre.* Ovid.
in Fast. *Illa quæ positis justa feruntur aris.* Stat.
Miserabile surgit certamen, qui justa ferant. Ovid.
IV. Trist. *Matri proxima justa tuli.* Stat. VI.
Thebaid. *Quid inania fertis justa rogis.* (Ovid.
Metam. II, 627. *Injustaque justa peregit.*)

Expungi nomen, dicitur cum debitum solvitur. §. XII.
Quoties pecunia mutua dabatur, creditor in ta- Ib. §. 41.
bulis suis expensi & accepti nomen ejus, cui pec-
uniam dabat, perscribebat. Inde pecuniam
mutuam dare Latini dicunt *nomen facere.* Sen.
lib. I. de Benef. id est, *Nomina facturi, diligenter
in patrimonium debitoris inquirimus.* Id est debi-
torem aliquem assumpturi, sive hoc fit pecunia
tradita, sive mercibus datis non præsentî pecu-
nia.

CASTELL.

nia. Cic. VII. ad Fam. ep. 23. *Accepi Aviani litteras, in quibus hoc erat liberalissimum. nomina se facturum, cum venisset, qua ego vellem die. Contra debitor dicebatur nomen locare, Phædr. I, 17. Fraudator nomen cum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed malum dare expetit. Colum. V. apud Holt. p. 2116. Sic in nominibus esse dicuntur ICTIS; quæ debentur ex obligationibus, l. 37. de Acqu. hæc. Cum & ea, quæ in nominibus sunt, ad heredem transcant. Salust. *Æs alienum meis nominibus. Cic. V. Verr. 7. Pecuniam sibi esse in nominibus, numeratam in presentia non habere. Topic. III. Si uxori vir legavit omne argentum . . . in tabulis debeatur. Hinc patet idem esse, pecuniam deberi in tabulis, & pecuniam esse in nominibus. Petron. Habere in Africa trecenties sestertium fundis nominibusque depositum. ubi pecunia nominibus deposita, quæ mutuo data est; fundis, qua agri sunt empti. Sic Exigere nomina, est debita exigere. Cic. I. in Verr. 10. Cum per eos ipsos dies, per quos causam diceret, reperiretur pecunias sumfisse mutuas, nomina sua exegisse. Sic nomina dissolvere & expedire dicitur debitor, cum pecuniam sumtam mutuam reddit. Cic. pro Planc. XXVIII. Hoc nomen, quod urget, nunc cum petitur, dissolvere. Suet. in Vita Valerii Catonis refert versus Furii Bubaculi in æs alienum Grammatici illius ludentis;**

*Summum Grammaticum, optimum Poëtam,
Omnes solvere posse quæstiones,
Unum difficile expedire nummum.*

Haëtenus de nomine, nunc videamus quid sit expungi. Veteres qui ad scribendum ceris sive tabel-

tabellis ligneis ceratis, aut cera inductis, utebantur (de quo ad Curcul. Act. III, v. 40.) quando scribebant, stylo ferreo arabant, vel pungebant, vel fodiebant ceras, inque illis literas fingebant. Stylus igitur erat antiquis, quod nobis calamus, quomodo & stylum vocabant. Altera pars styli, qua nempe scribebant, erat satis acuta, ad subtilem sulcum in cera faciendum: altera obtusa, qua si scriptum delere vellent, sulcos incisissimis litteris in cera factos conducebant, complanabant, eamque concinnabant ad aliam scripturam accipiendam. Styli descriptio elegans est apud Prudent. Hymn. IX. *Ὠὲ Στυφ.*

Stimulos & acumina ferrea vibrant,

Qua parte æratis cera sulcis scribitur.

Hæc prior pars quam diximus.

Et qua facti apices abolentur, & aquoris hirti

Rursus nitescens innovatur ærea.

Hæc pars posterior.

Ita ad priorem alludens Cic. lib. I. de Orat. *Omnia sub acumen styli subeant necesse est:* Et Petron. cum ait *verba atroci stylo effodere.* Ad alteram Horat. lib. I. Sat. 10. *Sæpe stylum veritas iterum quæ digna legi sunt Scripturus,* hoc est, sæpe aliquid deleas & corrigas. Nempe qui acuta parte styli formabant literas, cum easdem mutare vel abolere vellent, convertebant in manu stylum, & partem obtusam, quæ alioquin a tabella erat averfa, redigebant versus tabellam. Ita ergo, qui pungentes ceram litteras efficiebant, cum delere scriptum vellent, stylo verso easdem prius factas expungebant. Nam *expungere proprie est id, quod erat punctum, tollere.* Hinc

CISTELL.

Hinc igitur *expungere* est idem, quod delere. Sic supra in Curcul. IV, 9, 29. notavimus *manipulo expunctum militem*, hoc est, in catalogis militum deletum, & per consequens exauctoratum, & sacramento solutum. Sic etiam *expunctae rationes* dicuntur pro inductis, deletis, l. 13. ff. de Divers. temp. praescript. *Reipublicae rationes subscriptae & expunctae adversus eum quidem qui administravit, ultra viginti, adversus haeredem ultra decem annos, retractari non possunt.* Dicit *subscriptae & expunctae*, nam ad securitatem ejus, qui pecuniam tractavit & expendit, solent rationes ab illis, quibus redduntur, subscribi: quae subscriptio est confessio, rationes illas recte se habere, paria esse facta, & in usum reip. pecuniam esse expensam. Deinde in tabulis publicis creditae pecuniae solent eadem ratione deleri, utpote ex quibus nulla persecutio superfit; & etiam si non deberentur, per ipsam subscriptionem pro expunctis seu deletis habebantur, & ex pristino more *expunctae* dicebantur. Id ipsum hodieque in rationibus privatis mercatorum observatur. Debeo alicui centum nummos; hoc ille annotat in calendario, seu libro patrimonii sui: cum eos vult exigere, aut ego ipse cupiens liberari debito, id poposci, mittit ad me chartulam, in qua scriptum est, quo nomine illos debeam, & quando debere coeperim: postquam deinde pecuniam numeravi, mercator vel debitor subscripta chartula testatur rem esse solutam: tum in mea praesentia delet in libro suo meum nomen, & quid, curae illi debuerim haecenus. Haec rationes tum sunt *subscriptae & expunctae*. Rursus l. 8. §. 1. de Admin. Rer. ad civ. pertinent. *Sed si rationes expunctae dicentur, non retractabuntur.* Ergo *expunctae*

pungere nomen dicitur debitum solvere: solvendo enim fit, ut nomen debitoris in libro creditoris deleatur. Ita prorsus *expungere debitum* dixit Tertull. de Idololatr. *Sunt quidam dies munerum, qui apud alios honoris titulum, apud alios mercedis debitum expungunt*, hoc est, quibus alii funguntur, quod honorem, alii quod mercedem seu pecuniam acceperint: sive alii quod accepto honoris titulo, alii quod accepta mercede aliquid debent reddere. Idem, *expunctam prophetiam* dicit adimpletam, eventu jam comprobata, in libro Adversus Judæos cap. 7. *Tam intelligitur prophetia renuntiata, quam expuncta.* Lib. V. Advers. Marc. *Memento, quod si quæ in hoc opus dilata erant, expunxerimus; id est, dederimus, solverimus.* Denique hinc *expungere tantum*, vel *tot millia*, usurpatur interdum pro expendere, erogare: nam quod erogavimus, non amplius inter nostra scribimus; alienatum est, inter nostras rationes delemus. Aut etiam, quia quod actor domini nomine expenderat, id postquam rationes redditæ & subscriptæ essent, expungebatur. Appul. Apol. *Cum haud pridem Pudentilla de suo quinquaginta millia nummum in populum expunxisset ea die, qua Pontianus uxorem duxerat.* Id est elargita esset, erogasset. Aliud est *dispungere rationes* (ne quis confundat) nempe examinare & recensere rationes, per puncta rationem exigere. Ulpian. l. 56. de V. S. *Cognoscere instrumenta est recognoscere, relegere, & dispungere est conferre accepta & data.* l. 5. l. 6. §. ult. de statu lib. *Ipsa volumina rationum tradenda, percontandasque & examinandas rationes, & dispungendas atque excutiendas.* l. 15. de Reb. aut. jud. poss. *Utrum semel an sæpius cognitio,*
dispun-

GISTELL.

dispunctio, concedenda sit creditoribus videamus. Et mox: Si juraverit, non calumnia causa se postulare, neque habere, quae dispunxerit. Senec. IV. de Benef. cap. 32. Apud me ista expensorum acceptorumque rationes dispungantur: ego quid cui debeam, scio: aliis post longam diem repono, aliis in antecessum, prout occasio & rei mea facultas tulit. Idem translate de Brevit. Vit. cap. 7. Dispunge ac recense vitae tuae dies: videbis paucos admodum & reiiculos apud te resedisse. Appul. de Deo Socrat. Igitur si eorum quotidiana ara dispungas, invenies in rationibus multa prodige profusa, in semet nihil. Id est, si inspicias sumtus eorum, & in quibus illi impendantur. Tertull. lib. IV. adversus Marc. Retributio est a creditore, ut iudice & dispunctore meritorum. Lib. V. Et tribunal antea nominando, & dispunctionem boni ac mali operis, utriusque sententiae iudicem ostendit. Vell. I. 73. Dispungere intervalla negotiorum otio, id est interponere, ex arte & ratione, negotiis otium. Ratiocinatio prudentis otii intelligenda, quae scripto accurate discernerebat, quid remissionis, quibus negotiis, & quando, & quomodo interponeret. Adde Brisson. de Form. Lib. VI.

§. XIII. *Mens animi malebant interdum eleganti periphrasi dicere veteres, quam mentem vel animum simpliciter. Epid. IV, 1, 4. Bacch. III, 4, 11. Lucret. lib. III.*

Denique cur animi mens nunquam consiliumque Gignitur in capite aut pedibus manibusve. Lib. V. Tenuis enim natura Deum longeque remota Sensibus a nostris animi vix mente videtur. Catull. Nec potis est dulces Musarum exponere fœtus Mens animi.

Sic ingenium animi Cornific. ad Herenn. 26.

Max.

Maritimis moribus cum aliquo experiri, est va-
riis, incertis, fraudulentis, feris, inconstantibus; § XIV.
perfidiosis moribus agere cum aliquo; ea perfidia Ib. §. III.
& inconstantia, qua mare est, quod mutatur in
horas. Lucretius:

Nec poterat quenquam blandi pellacia ponti
Subdola pellicere in fraudem ridentibus undis.

Petron. *Sed non solum mortalibus maria hanc fi-*
dem præstant, illum bellantem arma decipiunt. Ter-
tull. de Pall. Sic & mari fides infamis, cum flabris
aeque mutantibus de tranquillo probum, de flustris
temperatum, & extemplo de decumis inquietat.
 Festus: *Flustra dicuntur, cum in mari fluctus non*
moventur, quam Graeci μελαζίας vocant. Ubi
 duo notanda: prius, *flustra* dici apud Festum; alte-
 rum, per *decumanos* intelligi fluctus maximos, quod
 decimum fluctum omnium esse violentissimum
 observatum est. Hinc Ovid. I Trist. II, 49,
 50. & II, Metam. 530. Sil. Ital. 14: 122-124.
 Sen. Agam. Ubi naufragium Græcorum de-
 scribit: *Hæc onere ibit, illa convulsum latus submit-*
tet undis, fluctus hæc decimus tegit. Hinc decu-
mana dixerunt omnium quæ maxima. Sic ova de-
cumana, scuta decumana, porta quoque in castris
ab hoste averfa decumana, & limes decumanus
est apud agrimensores. Polit. Miscell. cap. 68.

Confregisse tesseram alicubi aut apud aliquem, sig-
 nificat aditum sibi præclusisse, jus hospitii per-
 didisse. Erant apud veteres hospitia privata,
 quæ magna necessitudine colebantur, & ad po-
 steros quoque transibant. Propterea moris fuit,
 dare hospites inter se tesseram dimidiatam: ut

CISTELL.

quicumque eam attulisset ad alterum, inde continuo agnosceretur, & tanquam amicus & hospes exciperetur. Vivum ejus rei exemplum est, Poen. V, 1. 25. ubi ψ . 22. sic loquitur Hanno: *Sed hic mihi antehac hospes Antidamas fuit.* ψ . 24. *Ejus filium. . . Agorastoclem.* ψ . 25. --- *mecum fero.* Et sc. seq. ubi incidit in hunc Agorastoclem filium Antidamantis vel Antidamæ, quicum olim hospitium junxerat, ψ . 86. seqq. *Hem quid ego. . . hospitium tibi præbebitur.* Et. V, 2, 88, 92.

§. XVI.
Ib. ψ . 50.

Pedatu tertio, id est repetita, accessiva vice tertia, ut recte interpretatur Nonius. Cato: *Igitur tertio pedatu nobis bellum facere.* Glossæ veteres: *Tertio pedatu* τῆσιν περάδω, ἐν τῆσιν.

§. XVII.
Ib. Sc. 2.
 ψ . 5.

Admœnire fabricas alicui, est aggredi aliquem callide & per artem. Translatio ab obsidionibus urbium, quæ admuniri dicuntur, cum operibus oppugnantur. Poen. I, 3. 150. Pseud. II. 2. 10. Eadem translatio apud Cic. II. Agrar. 19. *Cum intelligam, hanc totam fere legem ad illius opes evertendas tanquam machinam comparari.* Quid autem sit operibus oppugnare, & quid opera καὶ ἔργων in hoc negotio significant, indicat Cic. XV. ad Fam. IV. *Vallo & fossis circumdedi, sex castellis castrisque maximis sepsi, aggere, vineis, turribus oppugnavi, ususque tormentis multis, sagittariis, magno labore meo, septimo & quinquagesimo die rem confeci.*

§. XVIII.
Ib. ψ . 6.

In quæstione exsculpere, est per tormenta exprimere. Nam *quæstio* interdum Latinis significat tormenta, quæ reo convicto, ad scelerum confessionem & criminum proditionem exprimendam & extorquendam, adhibentur & applicantur. Eo sensu in D. tit. de quæstionibus. Cic. pro Milon. *De servis nulla lege est quæstio in dominum, nisi*

de

de incestu. Pro Roscio: *In tali crimine innocenti sa-* CISTELLus
luti solet esse, ut servos in questionem polliceatur.
 Pro Cælio ait, *manumissione servorum Clodii qua-*
estionem sublatam. Most. V, 1, 44. *Excusculpere*
autem est instando & urgendo cogere fateri. Ter.
 Eun. IV, 4, 44.

Obsipare aquulam alicui, est ex maximo metu §. XIX.
aliquem levare, recreare, ut solet iis, qui animo *lb. Se. 3.*
linquuntur, ut ad se redeant, frigida adspergi. *vf. 33.*
 Amph. V, 1, 6. *Animo male est, aquam velim.*
 Curc. II, 3, 33. Bacch. II, 3, 13. *Id est ani-*
imum mihi reddidisti. *Obsipare* dictum est ab anti-
 quo verbo *sipare*, de quo ita Festus: *Sipat, ja-*
cit, & inde esse ait dissipat, disjicit, insipat, in-
jicit, obsipat, objicit, in Profapia: Progenies
a porro sparsis & quasi jactis liberis, quia supare,
vel sipare, significat jacere ea, disjicere.

Cujam esse oportet te, id est, quorum domino- §. XX.
rum vel parentum. Nam in feminino genere lo- *Act. III.*
quitur, quia de puella sermo est. Veteres geni- *Sc. 1. vf. 2.*
tivum cuius, pro nominativo, generibus distinxe-
runt, ut cuja, cujum, & declinaverunt; velut in
accusativo femin. cujam. Cum Virgilius scrip-
fisset, cujum pecus? an Melibæi? stulti quidam
reprehensores genus hoc loquendi deriserunt,
tali Parodia? Dic mihi Dameta cujum pecus? anne
Latinum? Non, verum Ægones nostri sic rure loquun-
tur. Quæ quidem censura scutica, vel ut alibi
jocatur Plautus, censione bubula, digna fuit; nisi
etiam Plautus, Terentius, Cicero rustici. At-
que ille quidem. Rud. II, 3, 2. Bacch. IV, 9, 24.
Cuja causa, id est cujus causa. Merc. IV, 3, 20.
Rud. II, 5, 21. Trin. I, 2, 7. Terent. Andr.
Cujum puerum. Cic. II, in Verr. Ea cades, si
potissimum crimini datur, detur ei, cuja interfuit,
 non

CISTELL. *non ei, cujus nihil interfuit.* Et pro Varena, citatum antiquis Grammaticis, Priscian. l. XII. *Cuja de ea re jurisdictio.* Sic & *cujatis* Plaut. Menæch. II, 2, 66. Id est quo patre, unde profecta sit. Poen. V, 2, 33.

§. XXI. *Conquinescere*, est cernuum, hoc est, capite versus terram inclinato, se inflectere. Nonius *ASF. IV. Sc. 1. vs. 5.* cap. II. §. 118. *Conquinescere & ocquinescere inclinari significat.* Pomponius Atellanis: *Interea ut cubabat nuda, ad eum ut conquexi, interim mulieres conspiciunt.* Pseud. III, 2, 75. *Si conquinescet isthic, caveto simul.* Aliud est *coinquere*, vel *coinquire*, verbum antiquum, neque cum verbo *conquinescere* confundendum. *Coinquere* vel *coinquire* proprie quidem est violare, contaminare (nam ab eadem origine sunt *inquo*, & *coinquo*) sed usus obtinuit, ut inprimis diceretur de lucis seu arboribus sacris, cum fluentes supra modum rami, vel officientes lumini, recidebantur, quod etiam vocabant *conclucare*. Festus: *Conclucare dicebant, cum profana silva rami deciderentur officientes lumini.* Idem: *Sublucare arbores, est ramos earum supputare; & veluti subtus lucem mittere? conclucare autem succisis arboribus locum implere luce.* Ubi tamen contrarium est verum. Nempe *sublucare* est succidere silvam, *conclucare* nihil aliud quam ramos eminentes deputare. Cato de Re Rust. c. 139. *Lucum conclucare Romano more sic oportet.* Hoc cum in arbore & sacra fieret silva, ea revera *coinquiebatur*, & *contaminabatur*, quia sacra res erat, quam attingi ferro non licebat. Ea propter piaculum, id est sacrificium expiatorium, cædebatur, ut fas esset cum bona venia Dei illius Deæve, cui sacra erat, eam *coinquere* & violare sine noxa.

Pre-

Precatio isti piaculo *adhibita* exstat apud Catonem CISTELL.
 de R. R. 139. Porco piaculo facito; sic verba concipito:
Si Deus, si Dea es, cujus illud sacrum est, uti tibi jus fiet
porco piacula facere, illiusve sacri coërcendi causa. Harum
rerum ergo, sive ego, sive quis jussu meo fe-
cerit, ut id recte factum fiet. Ejus rei ergo te hoc
porco piaculo immolando bonas preces precor, uti
fies volens propitius mihi, domo familiaeque meae,
liberisque meis. Harumce rerum ergo mane hoc
porco piaculo immolando esto. Sacrificiumque ex-
stat apud Plin. XVII, 28. ex Catone Festus:
Coinquere, coërcere. Coërcentur enim immodice ex-
crescentes rami. Inscriptio vetus: Earumque arbo-
rum adolefactarum & coinquendarum, & in eo luco
aliæ sunt repositæ. Trebat. de Religionibus lib. VII.
apud Serv. Luci, qui sunt in agris, qui consilio
capti sunt, hos lucos eadem caeremonia coinquiri
haberique oportet, ut ceteros lucos, qui in anti-
quo agro sunt Quia autem hac putatione, si rite
fieret, & sacro facto permessa perageretur, purga-
batur & lustrabatur silva, hinc factum est ut coin-
quere etiam sit lustrare apud Grammaticos veteres.
Sosipater: Quinquatrus dictæ ab quinquendo seu coin-
quendo, id est lustrando, quod eo die arma Ancilia lu-
strari sint solita. Denique hinc in genere coinquere
silvam, vel arborem, est ramos inde putare in libris
Juris. Alfenus l. 29. D. Locat. Cond. in lege locatio-
nis scriptum erat: Redemptor silvam ne caedito, neve
coinquito, neve decuito, (Sicibi leg. ut vere docuit
Salmasius) neve quem coinquere, cadere, urere finito.
Restituenda est hæc vox Paulo, pro cingere. Cujac-
ius emendavit l. X. Observ. 102. Discingere. Hor-
tom. ad l. XII. tab. legit stringere. Paulus lib. IX. ad
Sabinum leg. 9. D. Arborum furtim cæsarum.
Caedere est non solum succidere, sed etiam ferire

CISTELL.

cadendi causa conquirere & deglabrare, subsecare est subsecuisse. (lege subtus secuisse); non enim poterat cecidisse intelligi, qui sera secuisset. Corruptissime legitur, cingere; eleganter deglabrare. Glabri enim sunt, quibus pili evulsi aut erati sunt. Sic glabra vel deglabrata arbor, cui rami, quos Poëtæ comas dicunt, sunt erasi & detonfi. Recte autem deglabrare in Pandectis Florent. quod male mutat Budæus in deglubere, & pejus Turneb. Advers. XXIII, 19. declavare, quod fit undique ramos & clavos amputare. Cernuus Græcis est κερταπρηνης, in caput pronus. Cernuare vel Cernuari κερταπρηνιζειν, in faciem ruere. Virg. lib. X.

*Ejectoque incumbit cernuus armo. Lucill. Sat.
Cernuus extemplo plantas convescit honestas.*

Ubi inepte Festus & Isidorus *cernuum* genus calceamenti interpretantur. Dicit enim Lucilius hominem quendam *cernuum*, id est ad terram pronum, pedes calceare. Arnob. I, 7. *Pronos & cernuus ruere.* Prudent. Hymn. VII. *Καθήμε. Irrigatum pulverem ore pressit cernuo.* Varro R. R. lib. 1. *Etiam pelles bubulas oleo perfusas percurabant, ibique cernuabant.* Senec. Epist. VIII. *Qui hoc faciunt, non evertit fortuna sed cernuat & allidat.* Appul. lib. I. *Corpus exanimatum in flumen pronum cernuat, id est pronum cadit.* Solinus de tigræ, XVII. *Si quando latrones suos adsportatis carnalis renavigantes vident in littore, irrita rabie cernuari.* Prudent. lib. I. Advers. Symmach. *Cernuat cra senex barbatus.* Solinus de equo sternace: *De industria cernuatus pariter se & equitem adfligere.* Serv. ad X. *Æneid. Cernuus dicitur equus, qui*

qui cadit in faciem, quasi in eam partem cadens, qua CISTELL.
cernimus. Unde & pueros in ludis videmus ea parte,
que cernuat, *κυβισώνας*, cernuos vocamus, ut
etiam Varro in ludis theatralibus docet. Glossarium:
cernuat, *κυβισῶν*. item cernuus, *πεταυρῆς*. Nam pe-
tauristarum est *κυβισῶν*, hoc est, de machina in
caput se jacere. Lucill. *Modo sursum, modo deor-
sum, tanquam collus cernui*, id est funambuli, pe-
tauristæ, ludionis ex illorum genere, qui saltu
ludos faciunt. *Petaurum* *πεταυρῶν*, Græcis est tabella
parieti adfixa, ad quam vespere gallinæ se volatu
recipiunt, ut pernoctent. Hoc modo, quia me-
chanici isti ludii ad rotam se subiciebant, di-
cti *petauristæ*, & ludus ipse *petauri*. Vide Scalig.
ad Fest. *Petauri* autem ludus hic erat, rota in
sublimi posita a duobus versabatur, qui nunc
dejecti inde penderent, nunc erecti in eadem
federent: nonnunquam corpora contento saltu
per eandem rotam trajiciebant. Manil. V.
Astr.

*Corpora quæ valido saliant excussa Petauro
Alternosque cient motus, &c.* Martial. lib. XI.

Ep. 22.

Quam rota transmissa toties intacta Petauro.

Seneca eleganter transtulit ad humanarum rerum
inconstantiam & varietatem, vocando *petaurum*,
ut alii dixerunt *rotam fortunæ*. Epist. XCVIII. *Oblitus
hujus Petauri, quo humana jactantur, sibi uni for-
tuitarum constantiam spondet.* Lucill. *Sicuti mecha-
nici, cum alto exiluerunt Petauro.* Ubi mechanici
sunt ipsi ludii & *petauristæ*. Nonius: *Petauristæ
a veteribus dicebantur, qui saltibus vel scenis levio-
ribus moverentur, ἀπὸ τοῦ πεταῦσαι.* Sed altera cry-
molo-

CISTELL.

mologia melior est; Varro enim vocat Ptole-
mæum cinædum, λακωνικόν, *petauristam*, δλον, ἀυλοπειδον. Idem, Vita Pop. Rom. II. *Nec minus alio in genere sunt ludii, veteres Galli, Germani petauristæ.* (Vide Salm. Exerc. Plin. p. 87. D. E. & p. 583-- 585.)

§. XXII.

ib. ψ. 18.

Dedita opera, id est studio, studiose, ex con-
stituto, non fortuito. Poen. III, 1, 5. Trinum.
1, 2, 29. Cic. ad Att. VIII, 14. X, 3. pro
Cælio. cap. 19. Terent. Eun. V, 2, 2. Liv. II,
51, III, 63. Cornif. ad Heren. II. *Ficta enim & dedita opera comparata oratio videbitur esse, &c.*

§. XXIII.

A. IV.

Sc. 2. ψ. 3.

Animi miser, Græcanica ellipsi τῆ ἐπιχειρα, id est *causa* vel *gratia*, ut amant dicere Latini. Sic Terent.
Eunuch. II, 2, 43. *Ut falsus animi est.* Sic *lassus animi*. Cist. II. 1, 8. Sic *ager animi*. Liv. de
Lucret. *Consolatur agram animi*. Lib. II. *Ægro animi eadem illa insomnis obversata species.* Idem
lib. 1. de Hercule: *Confusus atque incertus animi ex loco infesto agere porro armentum occepit.* Virgil.
O præstans animi, item lib. XI, 417. *Egregiusque animi.* *Furens animi*, lib. V, 20. *Præceptum animi*, lib. IX, 49. *Juvenemque animi miserata repressit*, lib. X. Apul. IV. *Metam. Psyche ægra corporis, animi saucia.* lib. V. *Et corporis & animi aliquin infirma.* Sic admodum Poëtice notus *animi* Horat. de Proculeio: *Notus in fratres animi paterni.*

§.

XXXIV.

ib. ψ. 32.

Prorsum vel prorsus ire, est recta ire vel pro-
cedere. Pseud. IV, 1. ult. *Ubi ex transverso cedere*, pro ire, dicit. Casin. II, 8, 7. *Recessim cedere, imitari nepam*, id est, καρκίνος λοξοβατῶν. nam *nepa* est idem quod cancer. Epid. IV, 2. 12. Milit. IV, 4, 56. Pers. IV, 5, 5. Cato:
Cura

Cum Romam veniebant prorsus divertebantur pro ho-^{ESTELL.}
spitibus ad amicos suos. Isid. Orig. cap. 37. Hinc
rursus prorsus opponitur inter se, pro ante &
retro. Ennius Andromach. Rursus prorsus reci-
procat fluctus feram. Dictum autem est prorsus
quasi proversus, & rursus quasi retroversus. Te-
rent. Hecyr. III, 1, 31. Cursare rursus pro-
sum. Nec adverbium prorsus est semper, sed
aliquando adjectivum. Varro lib. V. de R. R.
Flamen prorsus vinum legit, id est ante se, & rectus,
non cernuus. Festus: Prorsilimites appellantur in
agrorum mensuris, qui ab oriente directi sunt in
occidentem. . . . Quos & decumanos appellant,
iisque opponuntur transversi cardines (vid. Plin.
XVIII, 33.) qui a meridie ad Septentrionem
currebant. Idem: Prorsum ponebant pro recto.
Terent. Utinam quidem, quod cum salute ejus fiat,
ita se defatigarit quidem, ut triduo hoc prorsus e
lecto nequeat surgere. Donat. Eun. II, 3. Pro-
sum recta, id est omnino, nam prorsum est porro ver-
sum, id est ante versum. Hinc & prorsa oratio,
quam non inflexit cantilena. Isid. I. Orig. 37. Hinc
Prorsa vel Prosa Dea, quam colebant infantum
gratia. Varro apud Gell. XVI, 16. Hujus peri-
culi deprecandi gratia aræ sunt statuta Romæ duci-
bus Carmentibus: quarum una Postvorta nominata
est, Prosa altera, a recti perversique partus & po-
testate & nomine. Glossarium: Prosa pexa tunica
πίξον ἰμάτιον. puto esse secundum filium. Hinc
denique prorsa vel prosa (nam literam caninam in
multis fugiebant veteres, sic rufus & susus pro
rursus & sursus dixerunt. Sic etiam assum, ut caro
assa pro arsa; nam ab ardeo venit) oratio, ἰσθδς,
recta, simplex, quæ opponitur versæ, seu ver-
ificatæ. Aufon. in Profess. Burdigal. Nam tu

CISTELL. *Crispo conjuncte meo prosa solebas & versa loqui, impetu eodem.* Gell. XIX, 7. *Quae videbantur nimium Poetica, & prosae orationis usu alieniora. Prosaicam vocat orationem* Plin. V, 29. Isidorus I. I, 37. *Prosa est producta oratio, & a lege metri soluta. Prorsum enim antiqui productum dicebant & rectam. Unde ait inperflexa numero, sed recta, prosa oratio dicitur, in rectum producendo. Varro apud Plaut. Prosis lectis, significare rectis, ait.*

§. XXV. *Actam rem agere, id est in vanum laborare, & quasi factum velle infectum reddere.* Donat. *Ib. §. 36. ad Terent. Adelph. III, 2. Actum est. Verba sunt desperationis: nam actum est dicitur in ea re, de qua jam lata est sententia.* Pseud. I, 1, 103. & IV, 7, 123. Rud. III. 3, 21. Stich. V, 5, 10. Trin. II, 4, 149. Cic. Att. IX, 4. *Sed acta ne agamus, reliqua paremus.* Idem Dial. de Amic. *Præposterioribus enim utimur consiliis & acta agimus, quod vetatur veteri proverbio.*

§. XXVI. *Quaerere, valet idem quod acquirere, adipisci, comparare sibi.* Ut & supra I, 2, 23. Ennius: *Nautisque mari quaerentibus vitam, id est sibi comparantibus.* Sic in illo, *quaere liberos.*

§. XXVII. *Nihil moror hoc fieri, Formula qua utimur, cum quid aspernari, aut certe non admodum desiderare nos significamus.* Curc. IV, 2, 29. Epid. Sc. I. §. 5. V, 2, 21. Poen. V, 4, 103. Rud. III, 6, 14. Stich. V, 4, 32.

§. XXVIII. *Postrema comædia, est postrema pars ejusdem comædiæ.* Sic Terent. Prol. Adelph. *primam fabulam pro initio fabulæ dixit.* Sic *infimum forum, pro parte infima fori, Curc. IV, 1, 14. primum digitum, quem alii primorem, pro extremitate digiti*

digiti. Catullus de Lesbia cum passere ludente: CISTELL.

Cui primum digitum dare appetenti. Primam & summam Camœnam, Horat. I. epi. 1. Prima dicta mihi summa dicende Camœna: id est initio & fine Camœnæ, sive operis. Et primas palmas Propert. Vide Notas ad Prolog. Adelph. Terent. Sic & prima æstate, dimidio anno.

EPIDICUS.

§. I.
Act. I.
Sc. I. v. 7.

Adventoria, vel adventitia (*viatica* Bacch. I, 61.) dicebatur proprie cœna vel convivium, quo amicos aut hospites peregre redeuntes solebant excipere, gaudium suum conestantes, ex more, quem innuit auctor hic. I, 1, 5. Most. IV, 3, 12. Bacch. II, 2, 8. Eodem alluditur iterum Bacch. III, 6, 8. Stich. III, 2, 17. Curcul. IV, 4, 6. Nam *adventores* iidem qui hospites. Trucul. I, 2, 2, & II, 7, 56. Hinc eleganter munus, quod adveniēti offertur, dicitur *adventoria*. Mart. lib. XII. Præfat. *Ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria*. Suam intelligit hanc ipsam dedicationem, vel librum, quem inscribit Paulo, ut ante dixerat, ab urbe adveniēti. Petron. introducit Eumolpum, cum in porticu publico versibus recitatis a spectantibus lapidatus esset, dicentem: *Quoties theatrum, ut recitem aliquid, intravi, hac me adventitia excipere frequentia solet*. *Frequentia* hic significat coetum hominum frequentium. Sic *viaticam cœnam* dicebant, quam dabant discedentibus. Bacch. I, 1, 62. Sic *aditiales cœnas* dicebant, quæ dabantur in aditu & auspicio sacerdotiorum & honorum. Senec. ep. 95. *Et toties tamen festertio aditiales*

tiales cœna frugalissimis viris constiterunt. Plin. EPIDICUS
 lib. XXIX. *Carulinam aditibus quidem celebrem
 epulis fuisse, Plauti Fabula indicio sunt.* qui tamen
 locus Plauti hodie non existat. Varro III. de R.
 R. 6. *Primus Q. Hortensius pavones augurali adi-
 tiali cœna posuisse dicitur.* Id est in convivio, quod
 præbuit auguribus, quum ipse recens augur
 creatus esset. Sic Faber, Lipsius, Gruterus. At
 Scaliger mavult *adjiciales*, nam utroque modo in
 vet. libris scribitur, quod inaugurandi alicujus
 gratia, & propter aliud quid, ceteræ festivitati &
 lætitiæ publicæ cœna adjiciebatur. Ut apud Ta-
 citum: *Reseuporis sanciendo, ut dicitur, fœde-
 ri convivium adjicit.*

Aspisci aliquem, significat adsequi, vel attingere aliquem prægredientem, vel præcurrentem. §. II.
 lb. §. 13.
 Liv. XXVII, 2. *Marcellus, ubi lux hostium fugam aperuit, faucibus cum præsidio modico Numistro-
 ne relictis præpositoque his Tribuno militum, vesti-
 giis institit sequi. Ad Venusiam adeptus cum est.*
 lib. XXXVII, 43. *Toto passim campo sequuntur
 hostem, & postremos, ut quosque adepti sunt, ca-
 dunt.* Lib. XXXI, 43. *Regius præfectus Darda-
 nos recipientes se in fines adeptus, postremum ag-
 men primum turbavit.*

Pugilice atque athletice valere, & Bacch. II, 3. §. III.
 lb. §. 18.
 14. *Pancratice atque athletice valere*, significat
 optima valetudine esse. Etenim ad certamina
 athletarum sana inprimis & robusta corpora re-
 quirebantur, ipsaque illa exercitatione saniora &
 validiora reddebantur. Strabo lib. VIII, 6. de
 Crotone: *Videtur urbs ea & bellicis rebus studuisse
 & athleticæ, una enim Olympiade septem viri, qui
 stadio vicere, omnes Crotoniatae fuerunt, ut non
 injuria dictum esse videatur, δὲν Κροτωνιτῶν ὀϊσχατος
 πρῶτος*

CISTELL: πρώτῳ ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. id est *Crotoniatarum* primū, *ceterorum Graecorum esse primum*. Inde quoque dictum ajunt, proverb. Κροτωνίτης ὑγιέστερος, id est *Crotone junior*. Quod ex athletarum multitudine colligeretur, locum istum ad sanitatem ac firmam corporis constitutionem habere aliquid conducibile. Plin. II, 96. *Crotone pestilentiam nunquam fuisse, nec ullo terrae motu laborasse notatum est*. Quint. Lib. XII. *Athletarum corpora validiora fieri exercitatione & lege quadam ciborum*. Nam & ea de causa delecto, robustiore, & demenso victu utebantur, quam ἀναγκοφασίαν appellat Aristoteles in Politicis. Iterum Quintil. *Sicut Athletae remissa quibusdam temporibus ciborum atque exercitationum certa necessitate, otio & jucundioribus epulis reficiuntur*. Hinc *athleticum victum* pro valido dixit Corn. Cels. lib. IV. *Si malum inveteravit, athletico victu corpus firmandum est*.

§. IV. *In vidulo aut melina adferre*. Vidulus significat sacculum vel bulgam scorream, in quam peregrinantes res suas condebant. Menæchm. II, 2, 12. & V, 7, 47. Et in Rudente plus decies. De altera voce, quid sit dubitatur. Turnebus *mellinam* scribit, & explicat lagenam mellinæ, vel œnophorum, ex illo Perſii: *Jam pueris pellem succinctus & œnophorum aptas*, id est jam accingis te ad navigandum, & accommodas sarcinas pueris, veluti vidulum, scorream, & œnophorum. Est autem *mellina* potio confecta ex melle. Pseud. II, 4, 51. *Habet murrhinam, tum passum, defrutum, melinam, mel cujusmodi*. Hujus deminutivum *mellitilla*, in Caf. I, 1, 47. existat. Scaligeri in Varron. de R. R. p. 229. *μηλωτή*, pellis ovilla est. Hinc *melinum*, & ab illo omne scorream vocabant *melina*. Unde apud Plaut. *melina*, est scorrea

tea mantica, vel coactilis e corio. Sic ille. Sed tor-^{EPI DICUS.}
te optimum est *melinam* dici à *meles*, ut a *feles*,
felinus. *Meles* est catus silvestris. Varro lib. III.
R. R. cap. 12. *praecipit* septi leporarii macerias
tectorio induci, *ne feles aut meles, aliave quae be-*
stia introire possit. Martial. X, 37. *Venator capta*
mele superbus adest. Nam & hoc animal venaban-
tur. Vnde est apud Nemesian.

Felemque minorem

*Arboris in trunco longis praefigere telis,
Implicitumque sinu spinosi corporis erem.*

Utitur & Plinius & Solinus.

Jus dicere non accipitur ut vulgo, scilicet cum §. V.
de prætore vel magistratu loquimur, sed pro eo ^{Ib. v. 23.}
quod est vulgatum, dicis quod æquum & justum
est, quod rationem habet. Sic *jus orare*, Trin.
V, 2, 37. Sic & *jus est*, pro æquum vel justum.
Cist. I, 1, 22. Pers. I, 3, 26.

Ab legione, dictum est pro ab exercitu, e castris, e § VI.
bello, & infr. LXXXIII. & II, 2, 23. Most. ^{Ib. v. 56.}
I, 2, 48. *Ad legionem cum itant*, id est ad exerci-
tum, vel ad bellum. Et ratio est, quia exerci-
tus Romani antiquitus constabant ex singulis le-
gionibus. Legio autem erat prius trium mil-
lium, deinde quatuor, deinde sex. Amph.
Prol. 133.

Montes mali, pro maximis calamitatibus & §. VII.
malis, Most. II, 1, 5. Mercat. III, 4, 32. Sic ^{Ib. v. 78.}
montes frumenti, pro maximis acervis. Pseud. I,
2, 55. *Argenti*, Mil. IV, 2, 73. Terent.
Phorm. *montes auri pollicens*. Et Salust. *Ma-*
ria & montes polliceri, id est ingentia commoda
& præmia. Sic apud Lucill. *Montes tempesta-*
tis;

ERADICUS. *tis*; & *mons aquæ*, apud Virgil. Ovidiumque:
Quanti montes volvuntur aquarum. Trist. lib. 1.
 Eleg. II, v. 19.

§. VIII. *Differri clamore, maledictis, fama*, est idem
 AÆ. I. quod *discerpi, lacerari, vexari*, sic Aulul. III,
 Sc. 2. 2, 32. Pseud. I, 3, 125. Trin. I, 2, 149.
 vl. 15. Cist. II, 1, 5. Mil. IV, 4, 27. Id est *cruciari*.
 Terent. Andr. II, 3, 5. Et alibi *differri doloribus*.

§. IX. *Desipere mentis*, ponitur pro *desipere simplici-*
 Ib. vl. 35. *ter, vel non sapere mente*. Elegans pleonasmus:
 Symmach. *Num vobis videor multa luxuria ebri-*
us mentis desipere, atque adeo in Poëtas nomen de-
disse. Et oppositum *consipere mente*, pro *consta-*
re; suæ potestatis & mentis esse, apud Liv. lib.
 VI, 42. *Romani ex arce plenam hostium urbem*
cernentes, quum alia atque alia parte nova clades
oreretur, mentibus solum consipere, sed ne auribus
quidem atque oculis satis constare poterant. Gel-
 lius, adferens fragmentum ex oratione Catonis,
 VII, 3. *Vereri se ostendit, ne patres gaudio at-*
que letitia rerum gestarum prospere de statu mentis
suæ deturbati non satis consiperent. Syntaxis au-
 tem eadem est, quæ infra II, 2, 55. *Nec ser-*
monis fallebar tamen. Et III, 1, 6. *Absurdè*
facies, qui te urges animi. Et III, 3. 8. *Excruc-*
ciare se animi.

§. X. *Piacularem fieri ob stultitiam alterius*, significat
 Ib. v. 36. *luere, quod alius peccavit. Piaculum est dirum &*
abominandum scelus, verbo Juvenalis, grande ne-
fas & morte piandum. Truc. II, 1, 13. vel *ex-*
piationem, seu piaculare sacrificium, quod fit ex-
piandi ejus causa, qui facinus in se admisit; qui
facinore se impiavit, ut loquuntur veteres, in
quo victima patitur, quod commeruerat ille, qui
 cam

eam, ut statim loquitur Plautus, *sibi subdit succedaneam*. Videatur, vel Scaliger potius ad illum, Plin. III, ep. 9. *Ne potentissimi, vilissimo quoque quasi piaculari dato, elaberentur*. Liv. XXXVII, 45. Id. XLV, 18. *Grata eorum oratio fuit, qui Decimio in auctoribus ad piaculum noxæ objiciendis adfensæ sunt*. Idem IX, 39. *Expiandum id bellum magna mercede, luendumque esse*. Senec. Præfat. V. Controv. Liv. lib. I. *Quæque piacula iræ Deum essent, ipsos Deos consulendos esse*. Plin. XXVIII, 1. Cato CXL. *Porco piaculo factò, sic verba concipito: Si Deus, si Dea es, cujus illud sacrum est, uti tibi jus fiet, porco piaculo facere, illiusve sacri coërcendi ergo*. Hoc factò proprie dicebatur ille, qui admiserat facinus, aut ipsum etiam facinus piari vel expiari, hoc est, piaculo solvi, pœna liberari. Liv. XXXI, 12. *Ac piacularia, si videretur, sicut ante pontifices censuissent, fieri causa expiationis ejus templi*. Apud Petron. qui anserem Priapo sacrum occiderat: *Expiare manus pretio licet, si vos provocassem*. Denuo Liv. lib. XXIX. *Ad collegium pontificum relatum de expiandis, quæ hoc in templo Proserpinæ violata elataque inde essent*. Quia autem in locum peccantis succedebat hostia vel sacrum, ideo etiam *subjici* dicebant. Lex Numæ: *Si quis hominem sciens dolo morti duit, parricida esto, si imprudens sine dolo malo occidit, pro capite occisi agnatis ejus in concione arietem subjicito*. Quo volebant, si quis imprudens hominem occidisset, ut pro capite occisi agnatis ejus in concione arietem offerret: qui cæsus in locum imprudenter occidentis, quasi luiturus, substituebatur. Vide Fulv. Ursin. ad Cæsar. lib. IV, p. m. 232. Festus: *Subjicere arietem esse, ait Antistius, dare arietem, qui pro se agatur,*

EPIDICUS *ut caedatur, quod fit, ut ait Cincius in libro de officio Jurisconsulti, exemplo Atheniensium, apud quos expiandi gratia aries exigitur ab eo, qui scelus admisit poenae pendendae loco. Huc allusit Cicer. in Top. cap. XVII. Ex quo ille aries subjicitur in vestris actionibus, si telum manus fugit, magis quam jacit. Quod sic interpretatur Boëthius: Unde etiam machinamentum quoddam defensio in Ictorum responsionibus invenitur hoc modo: si telum manu fugit, magis quam jecit: nam si quis caedis accusatur, optima solet esse defensio, si alia non suppetit, fugisse telum manu magis quam jacere voluisse, ac non voluntati, quae condemnatur in culpis, sed ignorantiae factum tribuitur. Ergo elle aries subjicitur, est, haec defensio paratur: haec depulsio accusationis & homicidii & quasi expiatio; sic evadit fortuna & casu in sui locum substitutis, qua accusatur. Eodemque modo & ceterae phrasae huc pertinentes transferuntur, ut hic apud Plaut. *piacularem fieri*, quod proprie de victima dicitur; sed translate de quovis, qui alterius culpam luit. Plin. III. ep. 9. Liv. lib. XXIX. Sic nunc & saepe alias Dea suam sedem suumque templum aut tutata est, aut à violatoribus gravi piacula exegit, id est, poenas supplicii. Liv. XLIII, 10. Ut auctores dederentur ad ceteros noxa liberandos & expiandos. Sic ipsum verbum *piare* & *expiare*, quanquam prius poëticum est. Virg. II, Æn. 14. *Culpas miserorum morte piabunt*, id est, luent. Propert. III. el. 3. *Crassos cladesque piate*, id est, ulciscimini. Nam & qui patitur & qui exigit dicitur *piare*. Plaut. Menæch. II, 2, 17. *Jube te piari de mea pecunia*. Et quia piando delicta placabantur Dii, ideo *piare* Plautus adhibet pro placare. Afin. III, 1, 3. *Ubi piem pietatem, si isto**

isto more moratum tibi postulem placere. At expiare EPIDICUS.
 frequentissimum est apud antiquos eleganter translato usu, Liv. XXXVII 45. habet legatorum Antiochi verba ad Romanos: *Non tam quod ipsi dicamus habemus, quam quod a vobis quaeramus Romani, quo piaculo expiare errorem Regis, pacem veniamque impetrare a victoribus possimus; id est, quomodo satisfacere pro errore regis possimus. Senec. III, de Ira cap. 2. Quid est, quare ego servi mei clarius responsum, & contumaciorem vultum, & non pervenientem usque ad me murmurationem, flagellis & compedibus expiem.* id est, propter responsum clarius, aut vultum non submissum coram domino, flagellis caedam meum servum, & compedibus vinciam. Plin. lib. XXXII, Cum narrasset luxum quendam R. lectos & triclinia argentea, &c. *Quæ omnia expiarit bellum civile Sullanum.* (Sic apud Liv. irae inexpiabiles, id est implacabiles, quæ non possunt sine alterius exitio componi, *bellum inexpiabile*, lib. XXXI, 12.) Luxum populi Romani expiare solent bella, id est, punire.

Sol occasus, est qui occidit, seu ante solis occasum, §. XI. ut vulgo loquimur. Sic in leg. XII Tab. *Sol oc-* Ib. vi. 41.
casus suprema tempestas esto, quo indicatur, post occasum solis cessare judicia, nec causis cognoscendis operam ultra dari. Plebiscitum Prætorium: *Prætor urbanus, qui nunc est, quique posthac fuit, duos lictores apud se habeto: isque supremum ad Solem occasum jus inter cives dicit.* Menæch. V, 7, 33. A Gell. II, 3. *Athenienses autem aliter observare, idem Varro eodem libro scripsit, eosque a sole occaso ad solem iterum occidentem omne id medium tempus unum diem esse dicere.* Idem XVII, 2. cum ex Claud. Quadrigarii Annalibus citasset: So-

EPIDICUS. *le occaso: non insuavi, subjicit, venustate est, si quis aurem habeat non sordidam ac proculcatam.* Apud Eund. est *Sol meridies, pro meridianus II, 3. Magistratus, quando una die eis auspicandum est, & id super quo auspicaverunt, agendum, post mediam noctem auspicantur, & post meridiem solem agunt.*

§. XII. *Efferre, κατ' ἑξοχήν, sepelire, ferre ad funus faciendum.* Sic *Afin. III, 3, 25.* duo amantes se invicem complexi dicunt: *Utinam sic efferamur.* *Aul. III, 6, 31. Most. IV, 3, 8.* Formula antiqua, qua præco indicebat funus: *L. Titius vixit. L. Titio exequias ire cui commodum est, bene tempus est, illis effertur* pro, ille effertur. vide *Weytz. ad Terent. p. 31.*

§. XIII. *Avi sinistra exire* aliquid ordiri, secundis auspiciis, bonis ominibus. *Cic. lib. III. de Legib.* loquens de Dictatore creando: *Isque ave sinistra dictus populi Magister esto.* Idem II. *Divinat. Quaquam non ignoro quæ bona sunt, sinistra nos dicere.* *Varro VI. de L. L. Ea dicta obscura, id est, sinistra: quod quæ sinistra sunt, bona auspicia existimantur. A qua dicuntur comitia, aliudve quid fieri ave sinistra.* Alludit *Plin. Paneg. cap. V. Nam ceteros principes aut largus cruor... nunciavit.* *Hippocrates de Diæte: Ὅτι οἱ πάντες τὸν αὐτὸν ὄρον, εἰ μὲν ἀριστερὸς εἶναι, ἀγαθὸν νομίζουσιν εἶναι, εἰ δὲ δεξιὸς, κακόν.* Id est, *avem eandem vates, si sinistra est, bonam existimant esse, si vero dextra, malam.* De ratione dissentiunt veteres. *Festus* eam ex ipsius vocabuli sono petit: *Sinistræ aves, sinistrumque & sinistimum auspicium, quod sinat fieri.* *Varro lib. V. epist. quæst. ait: A Deorum sede, cum meridiem spectes, ad sinistrum sunt partes exorientes, ad dextram occidentes, factum arbitror, ut sinistra meliora*

tiora auspicia quam dextra existimentur. Servius ad II, Æn. LXV. *Intonuit lævum: sinistrum, prosperum, quia caeleste est, sinistrum autem a sinendo, quantum ad auguria pertinet, quod nos agere aliquid sinant: unde alibi: si quem numina laeva sinant. sinistras autem septentrionales partes esse augurum disciplina consentit, & ideo ex ista parte significantiora esse fulmina; quoniam altiora & viciniora domicilio Jovis.* Idem ad Lib. IX, 46. *Ubi item Cæli genitor de parte serena intonuit lævum. Prosperum: ut enim supra diximus, quæ sinistra nobis videntur intuentibus cælum, illis dextra sunt: non quod sinistra bona sunt, sed quod dextra Cæli nobis sinistra sunt.* Plura Meurs. Misc. X, 151.

§. XIV.

ib. §. 14.

Medicinæ, adjective, πῆ ἰατρικία, Medicorum tabernæ, Amphit. IV, 1, 5. Menæchn. V, 7, 3. Donat. in Adelph. IV, 2. *Veteres absolute dicebant pistrinam, sutrinam, & Medicinam, ad Tabernam referentes. Medicinæ vero nomen adjectivum est, & subintelligitur substantivum, quod vel artem significat, vel locum. Artem, cum subintelligitur scientia; locum, cum subintelligitur officina vel taberna.* Plin. *Hippocrates clarissimus scientia medicina.* Hygin. fab. CXLVII, *ne quis servus artem medicinam disceret.* Dict. Cret. lib. I. c. 14. *de Bello Troj. Podalirius & Machaon Thracenses Æsculapio geniti, acciti ad hoc bellum ob solertiam medicinæ artis. Est enim a medico, medicus, medicinus; ut a pisttor, pisttorius, pistrinus; a sutor, sutorius, sutrinus; textor, textorius, textrinus: quæ omnia natura sua adjectiva sunt, licet vulgus Grammaticorum voces medicina, pistrinum, tonstrina, textrinum, quæ sæpe apud probos auctores inveniuntur, pro substantivis accipiat.* (Sciopp. Parad. Liter. ep. V.

150 L E C T I O N E S

EPI DICUS. *Argento præstinare & destinare, est idem quod*

§. XV. *emere. Capt. IV, 2, 68. Pleud. I, 2, 36. Fe-*
ib. §. 19: stus: Præstinare apud Plautum est emere, & emendo
tenere. Apul. I. Metam. Comperto admodum com-
modo pretio distrabi, festivus adcurri: omne præ-
stinaturus. Sicitiam destinare Most. III, 1, 112.
IV, 2, 58, Pers IV, 3, 72. Rud. Prol. XLV.
Lucil. Ad lenonem venio, tribus in libertatem
millibus destinor. Quod emere in libertatem hac
scena dicit Plautus §. 92.

§. XVI. *Vive sapere, significat excellenter, aut admo-*
 §. 97. *dum sapere. Sic vivus, pro eo quod alias vivi-*
vidus dicunt, positum est, estque acris, vegetus,
vehemens, Virg. I, Æneid. 721, Et vivo
tentat prævertere amore Jampridem resides animos.
Ubi Servius: Vivi hominis, aut certe vehementi.
Lucret. Lib. VI.

Nimirum quia sunt in aqua permulta vaporis
Semina, de terraque necesse est funditus ipsa
Ignis corpora per totum consurgere fontem:
Non tam viva tamen, calidus queat ut fieri fons.

Non tam viva ignis corpora, id est, non tam ar-
dentia, non tantam vim habentia, ut totum fon-
tem calefacere possent.

§. XVII. *Emere rem quanti potest minimo, Syntaxis nota-*
 §. 109. *bilis, pro quanti cum emta sit, minimo pretio*
emta censeatur. Sic Ulpian. L. 11. D. de act.
emt. & vendit. idem ait non tradentem, quanti in-
terfit condemnari; scitis autem non dantem, quanti
plurimo auctorem periclitati oportet, id est, quanti
periclitari oportet eum, cum plurimo periclite-
tur damno, ut interpretatur Budæus.

§. XVIII. *Occupare argentum, opponitur τῶ in arca*
 §. 112. *clau-*

clausum fervare & cumulare: estque aut fœnori ÆPI DICUS.

locare, aut mercibus, agris, ædibus emundis impendere. Plin. VIII. ep. 2. Pomponius Pictoribus:

Quæ tuleram mecum millia decem victoriatum, illico curavi ut occuparem. Cic. lib. II. in Verr. 36.

Malleolus in provinciam sic copiose profectus erat, ut domi prorsus nihil relinqueret. Præterea pecunias occuparat apud populos & syngraphas fecerat. id est fœnori collocaverat acceptis syngraphis.

Idem pro Flacc. XXI. *Adduxisti Temno Apollonidem, pecuniam adolescentuli grandi fœnore, fiducia tamen accepta, occupavisti.* ubi fiducia significat pignus, seu hypothecam, de qua ad Cic. in eadem Orat. *Cum ipsi gravi fœnore istam pecuniam multos annos occupavissent.* Colum. I. R. R. 8. p. 178.

Neve negotietur sibi, pecuniamque Domini aut animalibus aut rebus aliis occupet. Ibid. p. 418. fin. *Pecuniam Domini neque in pecore, neque in aliis rebus promer-*

calibus occupet. E. contrario otiosa pecunia est, quæ domi in arca conclusa sterilis jacet. Plin. X. ep.

62. *Pecunie publicæ & jam exactæ sunt, & exiguntur, quæ vereor ne otiose jaceant,* id est, non exercitæ.

Auctorem dare alicui ad aliquam rem, adjungere §. XIX.

alicui alium, qui auctoritatem suam negotio ac- ÆT. III.

commodet, caveatque, ac provideat, ut recte ge- Sc. 2. V.

ratur: five cujus auctoritate res geratur. Sic tutores, curatoresque, sic patres dicuntur fieri auctores. Cic.

pro Flacc. Cap. XIII. *Præclarus iste auctor suæ civitatis.* Loquitur de eo, qui erat legatus a civitate. Et iterum Cap. XXIII. *Si hunc habent auctorem doloris sui, si hunc custodem litterarum, si hunc testem injuriæ, si hunc auctorem querelarum,* quas scilicet ille explicet populo Romano, & auctoritate sua confirmet. Sic in rebus, quæ a pu-

pil-

IMPIDICUS. *illis aut minoribus geruntur, leges & Icti requirunt auctoritatem tutorum & curatorum: atque hi illis auctores fieri dicuntur. Sic defugere auctoritatem, est negare aliquid factum se approbante, suadente, ratum habente factum. Poen. I, 1, 19. Si auctoritatem postea defugeris: id est, si negaveris te auctorem fuisse, & permisisse. Terent. Eun. II, 3. ult. Jubeo, cogo, atque impero nunquam defugiam auctoritatem, id est, nunquam inficiabor, me auctore atque impulsore hoc a te factum. Cic. pro Sull. Attende jam Torquate, quam ego non defugiam auctoritatem consulatus mei, id est, quam ego & nunc probare audeam, quam me non poeniteat illorum, quæ tum Consul gessi. Vulgo male utuntur, quasi esset defugere auctoritatem alicujus, non obsequi, aut non facere, quorum quis nobis auctor fuerit.*

Suppetere, interdum est idem quod succedere, evenire, expetere. Afin, I, 1, 41. id est, non succedunt. Pseud. I, 1, 106. id est, utinam res sequatur facta.

§. XX.
Ib. Sc. 3.
§. XXI.
Ib. v. 22.
§. XXII.
Ib. v. 26.
§. XXIII.
Ib. v. 42.

Divertere ponitur pro differre, diversum esse.
Praemercari aliquid alicui, est antevertere aliquem volentem emere, eandem rem mercando.

Utitur eodem verbo, eodemque sensu in Prol. Mercat. præmercatur ancillam fenex.

Advocati tempore Plauti & Ciceronis non tam dicebantur causidici & patroni causarum, quam qui amicis iudicio periclitantibus, consilio, gratia, supplicando, aut quavis alia opera, aderant: tum qui in alia re privata testes consiliarii que essent, eique præsentiam commodarent. Ascon. in Divin. p. 20. *Qui defendit alterum in iudicio, aut patronus dicitur, si orator est; aut advocatus, si aut jus suggerit, aut præsentiam suam commodat ami-*

amico; aut procurator, si negotium suscipit (absentis sc.) *aut cognitor, si praesentis causam novit, & sic tuetur ut suam.* [Ante Neronis saeculum nunquam factum, ut *advocati* nomen pro patrono sumeretur. Seneca tamen manifestissime distinguit. Et quia in Declamat. Quintil. hoc non observatur, plane negant docti esse Quintiliani. Vide Nic. Fabr. ad X. Controv. p. 547.] Sic accipitur ea vox Casin. III, 3, 5. *Dum asto advocatus cuidam cognato meo.* Hinc *advocatio*, coetus amicorum coactorum ad opem favoremque praestandum amico periclitanti in iudicio. Cic. pro Quinct. *Nihil hic tanto negotio, nihil tam invidioso iudicio, nihil tam copiosa advocacy uterer, si petendum esset: extorquendum est ab invito & ingratis, qui non debet.* Liv. III, 47. *Sordidatus filiam se cum obsoleta veste, comitantibus aliquot matronis, cum ingenti advocacy in forum adducit.* Quippe hominum vel peritorum juris, vel auctoritate, opibusque pollentium comitatus & studium reum vel actorem favorabilem faciebant. Immo & *advocati* extra iudicium, quos negotio, velut testes, & arbitros, auctoresque adhibemus. Amph. IV, 3, 3. Men. V, 2, 47. Mil. V, 17. Poen. III, 1, 3. & 28. & saepius. Stich. III, 1, 12. Rud. III, 6, 52. Terent. Eun. IV, 6, 6. *Volo ego hic adesse advocatos nobis in turba hac.* Hoc proprie dicebatur *adesse* & *superesse*. vide Gell. I, 22. Terent. Prolog. Andr. *Favete, adeste a quo animo: ubi Donatus: Adeste, animis scilicet, auxilia praebete, & advocatus reo dicitur adesse.* Suet. Aug. cap. 56. *Adfuit & clientibus, sicut scutario cuidam, advocato quondam suo, qui postulabatur injuriarum.* pro quo alii *superesse, assistere.* Horat. Serm. II. *Ante secundam Roscius orabat*

JUDICUS. *sibi adesses ad Puteal cras, id est, advocatus esses causam dicturo ad Puteal Scribonis, quæ ara erat in comitio, ubi iudices jurabant, se ex lege iudicatu-ros & caste judicia exercituros. De quo & egregiam narrat historiam, quæ & ad hunc ritum, & ad hoc loquendi genus, pertinet. Macro- b II, Sat. 4. Veteranus cum die sibi dicto periclitaretur, accessit in publico ad Casarem, rogavit- que ut sibi adesset, ille advocatum, quem ex comita- tu suo elegerat, sine mora dedit, commendavitque ei litigatorem. Exclamavit ingenti voce veteranus: At non ego, Casar, te periclitante Actiaco bello vicarium quæsi- vi; sed pro te ipse pugnavi: detexitque impres- sas cicatrices. Erubuit Casar, venitque in advoca- tionem.*

§. **XXIV.** *Undare*, dicitur eleganti translatione, quis- quis undarum instar intumescit, movetur, & fluctuat. Sic Virg. *undantes habenas*, pro quas-atas & quasi undatim crispantes, dum ab auriga moventur. Et *undantem cytharo buxum. Et un- dantem ruptis foraminibus funem.* Senec. Troad. *Nec Cælum patet undante fumo.* Salvian. *Exundan- tes ignium globos.* Porro ut Plautus chlamydem quassando undantem facere desuper incessu mili- tis dicit, sic *fluctuatim ire* eodem sensu est apud Afranium. in *Pompa*: *Tene tu, in medio nemo est, magnifice volo fluctuatim ire ad illum*, quod Nonius explicat, jactanter & so- lute.

§. **XXV.** *Centones sarcire*, proprie est vestis ruptæ atque detritæ frustra consuere. Nam *centones*, quod a-lias *panni*: cum *pannis oblitum* & *pannosum* pro male vestito & mendico dicimus. (Nævius Tabel- laria: *Qui uxorem habet sine dote, pannum post- tum in purpura est.* Pannuceata, comœdia Pompo-
nii,

nii, Nonius in Trudus, cap. I. Sect. 68.) **TEPIDICUS.**
 rent. Eunuch. II, 2, 5. *pannis emisque obfutum.*
 Senec. Ep. XX. ad eum qui paupertatem laudat: *Magnificentior sermo tuus in grabato videbitur & in panno: non enim dicentur tantum illa, sed probabuntur.* Utrumque enim, grabatus & pannus, pauperiorum. Titinnius Veliterna: *Tunica & togula obuncula adimetur, pannos possidebit fetidos.*
 Afin. I, 2. Apul. III, 132. *Annis alia pannis horridis obfita.* Et lib. IV. *Pannosus alioquin & sordidus* Ibidemq, *paupertinas pannosque rescultas.* Eodem sensu *pannucea*, mendici videlicet vestimentum. Petron. *Pannuceam ne centonibus quidem bonis dignam.* Sic *pannicularia bona* apud Ulpian. H. Tit. VI. de Bon. Damn. *Pannicularia sunt ea, quæ in custodiam receptus secum attulit spolia, quibus indutus est, cum quis ad supplicium ducitur.* Interdum, *cento* est paupercula vestis, integra ex centonibus consuta. Ut apud Petron. *Centonem anus urbana rejecit.* M. Cato: *Domi cum auspicamur, honorem me Deum immortalium habuisse velim. Servi, ancilla, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit.* Ubi significat stragulam vestem, seu stratum vile, in lecto fervorum. Sifenn. IV. *Histor. Puppes aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua classe suspensa cilicia obtenduntur.* Translate *suere centones, & sarcire centones* dicuntur, qui dicta vel scripta abhorrentia inter se ac male cohærentia, undique petita, & vel mendacio ficta, vel furto aliis subrepta, componunt & consuunt. Ita hic apud Plautum de milite aliorum facinora bellica sibi aptante & enarrare solito. Possent hac translatione accipi illud

EMIDICUS. lud Lucil. XXVIII. Salii: *Sarcinatore* esse, *suere centonem optime*. Hinc etiam *centones* apud Grammaticos vocari solent, qui de carminibus Virgilii vel Homeri ad opera alia, more centonario, ex multis hinc inde compositis, unum faciunt corpus ad facultatem cujusque materiae. Sic Proba Falconia Centonem ex Virgilio de Fabrica mundi, & quatuor Euangeliis plenissime expressit, materia composita secundum versus, & versibus secundum materiam concinnatis. Et sic quidam Pomponius ex eodem poemate, inter cetera styli sui otia, Tityrum in Christi honorem composuit, teste Isidor. lib. I. Orig. cap. 38. pag. 854. lin. 13.

§:
XXVI.
Act. IV:
Sc. 2. v.
22.

Plaustrum perculisse, proprie est currum rusticum evertisse: tralate vero, rem turbasse, jacturam ingentem fecisse. Donat. ad Terent. Eun. ad illa verba: *Perculeris tu jam me*, ait esse rusticum proverbium: *Paene plaustrum perculit*. Festus: *Plaustrum perculi dicebant antiqui ab eo, qui pede onusta plaustra perculit*, id est, evertit, quod postea abiit in proverbium. Alii alia adferunt. Sed existimo originem proverbio dedisse, quosdam male sedulos, & ut ait Horat., *opera vehemente ministros*, qui plaustrum inaequale, & altera rotarum in altiore orbitam depressa inclinatum, ac tenaciore limo mersum vehentes, ne in eam partem caderet, subeundo, tam fortiter imprudenterque nitebantur, ut ibidem plaustrum in alterum latus everterent. Neque enim Periphanes simpliciter queritur se, ut ille ait, Persa V, 2, 5. *vehiculum argenti ejecisse*: sed se, dum sustentare ac suffulcire rem domumque cupit, eandem adfixisse. Liv. XXXII, 17.

Caperare frontem, est, ut inquit Nonius, *rugis*

gis contrahere & asperare; tractum a caprorum ^{epidicus.} frontibus crispis. Varro Eumenidibus: *Quin mihi caperatam frontem tuam Strobile omittis.* Festus: *Caperatum rugosum, a cornuum caprinorum similitudine dicitur.* Cælius Aurelian. II. Acut. 3. *Vultus ipse conductus & concurrentibus superciliis caperatus, non aliter quam maestitudine sive luctu videmus oppressos.* Eodem sensu contracta frons dicitur, Rud. II, 2, 12. Amph. prol. LII. M. Senec. Proem. lib. V. Controv. *Musa Rhetor, quem interdum audire soletis, licet Mela meus contrahat frontem, multum habuit ingenii, scilicet ostendat sibi displicere quæ dico.* Cic. pro Sext. VIII. *Tanta erat gravitas in oculis, tanta contractio frontis.* L. Senec. IV, de Benef. 31. *Cum Pollionis attractiorem vidisset frontem.* Et lib. VI, 7. *Vultus tuus colligit rugas & attrahit frontem.* Idem. I, de Benef. 1. *Quum aliquid a se peti suspicatus est, frontem adduxit, vultum avertit.* Quintil. X, 3. *Cum tristem forte vidisset, interrogavit: Quæ causa frontis tam adductæ.* Propert. II, eleg. 10.

Nunc volo subducto gravior procedere vultu.

Petron.

Quid me spectatis constricta fronte Catones.

Senec. Epist. CVI. *Vide an vultum nobis mutant, frontem adstringant.* Ducere vultum Ovid. IV, Pont. VIII, Apul. X. Metam. *Senili tristitie striatam gerens frontem.* Nam *stria* est idem quod *ruga*, *plica*. Varro I. de R. R. 29. *Qua aratrum vomere striam fecit, sulcus vocatur.* Appul. I. II. *aspis squamea, cervicis striato tumore sublimis.* Idem in Apol. *Conchulam striatam.*

Desfloccati senes, aut sunt quasi detriti, calvi, ^{S:} *absumpti ævo & senio, ut in Asin. V, 2, 13.* ^{XXVIII.}
Ib. v. l. 10.
Epid.

EPIDICUS. Epid. V, 2, 1. *Decrepitus*, five quod morti sit propior, *crepera*, id est dubia, jam vita: ut & *crepusculum* lux dubia, & extremum diei tempus: five quod propter senectutem vix amplius movere se, motuve possint facere crepitum, ut Festus, Nonius, Isidorus interpretantur. An potius, est translatio a lucerna vel candela, quæ ultimum exspirans crepitum edere solet, ut vult Scalliger ad Festum. At Donat. in Terent. Eunuch. II, 1. seu denique *decrepiti* sunt dicti, quorum crepitu & plangore familiæ fuerant jam conclamata funera. Aut etiam *defloccati* sunt despoliati, detonsi, depexi, quippe quos argento emunxerat servus. Translatio a vestitu laneo, & quidem pexo five villosa, in quo *floci* dicuntur crassiores & exstantiores villi, iique in novis vestibus crebri sunt, in veteribus usu detriti: atque ita proprie *defloccata* togæ, quas *decotes*, ex aliquo sine dubio antiquo comico, appellat Festus dicens: *Decotes toga detrita*. Nonius: *Defloccare est atterere: tractum a vestibus sine flocco*. Plaut. Casin. Perii, *flocco* habebit jam illic homo *lumbos meos*. Quod videtur idem esse cum eo, quod Pers. V, 2, 66. *Pervellere nates*. Ab eadem Metaph. *depexum*. Terent. Heaut. *Adeo exornatum dabo, adeo depexum, ut dum vivat, meminerit semper mei*.

§. XXIX. *Usque ab unguiculo ad capillum summum*. Locutio proverbialis, qua significatur corpus totum ab extremis ejus minutissimisque partibus. Petron. *Hoc remedio mutemus colores a capillis usque ad ungues*, hoc est per univcrsum corpus. Cic. pro Rosc. *Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum ex fraude, fallaciis, mendaciis, totus constare videtur*. Horat. *Talos a vertice pulcher ad imos*.

Am-

Ammian. lib. XXV. de Juliano: *Ab ipso capite* PRIDICUS.
usque ad unguium summitatem lineamentorum recta
compage. Stich. V, 5, 20. *Ut perpruriscamus us-*
que ex unguiculis. Id est, toto corpore sentiamus
 pruritum & voluptatem. Cic. V, de Trin. 27.
Valetudinem, vires, staturam, formam, integrita-
tem unguiculorum omnium.

Pedibus pulmonis esse, incedere, significat tar- §. XXX.
diffimo incessu promoveri, sive propter molli- *lib. ψ. 21.*
tiem pulmonis, cum duri pedes ad currendum
sint aptissimi: unde equi aripides Græcis, *καλόπο-*
δες, στερόποδες, & sic *pedes pulmonei* essent molli-
 simi, & ad laborem itineris corpusque sustinendum
 inepti: sive quod motus pulmonis perpetuus sit
 sine promotione: unde est & proverbium: *Pul-*
mo prius venisset in lentos ac cessatores, qui
 & propterea *κακίπιδαι* dicuntur. Cic. ad
 Att. XIII. 12. *Biennium præterit, quum ille*
κακίπιδης assiduo cursu cubitum nullum processerit.
 Sueton. Tib. cap. 38. de illo semper mi-
 nitante iter in provincias, neque tamen pedem
 porta efferente: *Ad extremum vota pro itu & redi-*
tu suo suscipi passus, ut vulgo jam per jocum Calli-
pides vocaretur: quem cursitare, ac ne cubiti quidem
mensuram progredi, proverbio Græco notatum est.
 Vel denique *pulmonei pedes* idem quod tumidi,
 inflati, atque ideo ad tolerandum iter non sufficien-
 tes, sicuti Plinius *pulmonea* quædam poma voca-
 ta ait, hoc est, ut ipse interpretatur, stolide tu-
 mentia. lib. XV, 14.

Tantum currere aut itare, ut invadant genibus §.
flemina. Proprie *flemina* dicuntur, ut ait Festus, XXXI.
 cum ex labore viæ sanguis defluit circa *As. V.*
 talos. Caper de Ortographia: *Flemina sunt, ubi ab-* *Sc. 2.*
undant crura sanguine: plemina cum in manibus *vl. 5.*
aut

EPIDICUS.

aut pedibus callosi sunt sulci. Ita etiam volunt legi in Poen. III, 1, 67. *Quin etiam.... velim.* ubi jam libri editi habent *femina*. Eum tamen morbum & *boam tumamque* vocabant veteres. Festus: *Bea, crurum tumor via labore collectus appellatur.* Idem: *Tuma cum labore via sanguis in crura descendit & tumorem facit.* ideo in Glossario, qui *boam lavat*, dicitur, ὁ τῆς ποδῶς φλεγμῶν. Festus explicat verba Lucilii: *Inguen ne existat papula, tumave boa noxita.* Ut tamen dicam, quod sentio, vereor ne infanierint Grammatici cum suis *flemini-bus* & *pleminibus* corrupto codice decepti, & fuerit phrasis veterum: *femina* vel *femora* descendere in genua vel talos, per synecdochen tot. pro part. *femina* videlicet pro sanguine ex feminibus vel femoribus. Nam posteriore loco omnes scripti codices habent *femina* non *femina*. Verba Plauti: *Lassitudine invaserunt misero in genua femina*, vel *femina*. Ubi notandum *invadere* interdum dici cum dativo casu. Varro Lib. IV, de vita P. R. *Tanta invasit cupiditas honorum plerisque, ut vel celum ruere, dummodo magistratum adipiscantur, adoptent.* Cicer. ad Tiron. XVI, ep. 12. *Sed mirus invaserat furor, non solum improbis, sed etiam his, qui boni habentur.* Gell. XIX. 4. *Ut quibus invasit repentinus rei magnae timor, plerumque alvo statim cita fiant.* Ubi *alvo cita* fieri est necessitatem accipere ventris exonerandi. Lucret. Lib. VI, 1210. *Usque adeo mortis metus hic invaserat illis.* Alii legunt *incesserat.*

§. *Amburentes, calidas, pientas manus habere, id est furaces, rapaces.* Macrobian. VII, Saturn. 3. *Quintius Praetor de provincia nuper reverterat, observata (quod mireris Domitiani temporibus) praeturae castitate. Is cum aeger adfidenti amico dice-*

ce-

ceret, frigidas se habere manus, renidens ille ait: EPIDICUS. atque eas de provincia calidas paulo ante retulisti. Risit Quintius, delectatusque est, qui alienissimus est a suspitione furtorum. Contra, si hoc diceretur male sibi conscio, & sua furta recolenti, exacerbasset auditum. Martial. VIII. Ep. 59. Ne contemne caput, nihil est furacius illo: Non fuit Autolyco tam piperata manus, id est, tam prompta ad furandum. Nimirum calorem & acrimoniam piperis ad acutos & celeres ad furandum ungues transtulit. Celebratur autem in fabulis Autolycus maximus furum.

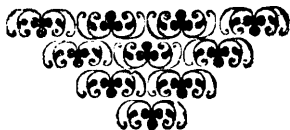
Tangerè aliquem aliqua re, ponitur pro fraudare, circumvenire aliquo Pseud. I, 1, 118. XXXIII, IV, 8, 1. Pœn. Prol. CI, & V, 5, 7. Truc. Ib. §. 40. Arg. III, Turpilius: Patrem talento argenti tetigi. Cicer. ex veteri Poëta: Sentin' senem tantum esse triginta minis. (vide Parei Lexic. Plaut.)

Inclamitare & inclamare aliquem, id est, convitiis & maledictis insectari. Explicat Festus. A sin. XXXIV. III, 2, 36. Stich. II, 3, 4. Sed & dandi casum Ib. §. 46. hoc sensu admittit. Ovid. I, Amor. VII.

Nonne satis fuerat timida inclamasse puella?

Supplicium dare, ferre, est interdum mulctam dare vel donum, supplicandi causa. Quemadmodum & sacrificia supplicandi causa Diis oblata, suppliciorum nomine censebantur. Subjicit auctor: Numquam hercle hodie nisi supplicium mibi das, me solvi sinam. Facturum se respondet Periphanes, & quid? non pœnas, non preces, aut bona verba, ut volunt interpretes, sed munera, nempe foccos, tunicam, pallium, libertatem, victum. Truc. V, 1, 1. & Ibid. §. 8. Rud.

XPIDICUS. Prol. XXV. Sic *supplicia* pro supplicationibus
 aut facris, quibus Dii placantur. Salust: *In sup-*
pliciis Deorum magnifici, domo pares, in amicos fi-
deles erant. Idem. Catilin. IV. *Non votis, ne-*
que suppliciis muliebribus auxilia Deorum parantur:
vigilando, agendo, bene consulendo, prospera omnia
cedunt. Liv. XXVII, §2. *Matronæ, quia nihil in*
ipsis opis erat, in preces obtestationesque versæ, per
omnia delubra vagæ suppliciis votisque fatigare Deos.
 Tacit. III. *annal. Sed tum supplicia diis ludique*
magni a senatu decernuntur. Ideo etiam supplicare
 non modo verborum aut precum est, sed etiam
 rerum, quæ placandi causa diis offeruntur. Aulul.
 Prol. §. 24. *Ea mihi vino, aut aliquid, id est aliqua re,*
semper supplicat. Sallust. de Metello. *Um venienti*
thure, quasi Deo supplicabatur. Inscriptio vetus Nar-
 bone: *Ad supplicandum numini ejus thus et vinum de*
suo ea die præsent. Senec. III. de Ira. 18. *M.*
Murio, cui vicatim populus aras posuerat, cuit bure
& vino Romana plebs supplicabat. Plin. In Præ-
 fat. *Verum & Diis lacte rustici multæque gentes*
supplicant, & mola tantum salsa litant, qui nos
habent thura.

BACCHIDES.

Lusciniæ non deest cantio, est proverbium in §. I. Act. I. eos, qui rem aliquam vel morem sive natura, sive adsuæfactione & usu, semper in promptu habent. Quasi diceretur, mulieri non deesse verba; carmina poëtis; rabulis lites; sophistæ cavillum, calumniatori, quod observet, ac sinistre interpretetur. Unde Græcis ajunt lusciniam appellatam *αι ηδδρα ως αι ει αδδραυ*, tanquam *semper canentem*. Sc. I. ψ. 4.

Emeritum esse alicui, emeritum habere, cum justum stipendiorum militarium numerum conficit, atque inde vacationem a militia nanciscitur. §. II. Ib. ψ. 9. Oportebat autem cives Romanos annis triginta, hoc est, ab anno ætatis septimo decimo ad annum sextum & quadragesimum, equites quidem dena annua, pedites vicena stipendia facere, teste Polybio. *Merere æra* κατ' ἐξοχὴν dicuntur milites, postquam stipendia militantibus constituta sunt de publico, quod factum Romæ primum in obsidione Vejorum. Ovid. lib. I. Amorum. IX, 44.

Jussit & in castris æra merere suis. Ibid. El. X, ψ. 20.

Nec Venus apta feris, Veneris nec filius armis;

Nen̄ decet imbelles æra merere Deos.

BACCHID. Hoc est militare. Sic *merere* simpliciter per intellectum vocabuli *era*, vel *stipendia*. Lucil. lib. II. Sat. *Annos hic terra jam plures miles Iberâ Nobiscum meret*, id est, arma fert, militat. Liv. XX, 7. *Quorum propinqui sub C. Flaminio meruerunt*. Sic *merere equo* dicuntur equites, Varro lib. III. de vita P. R. *Qui in exercitu donati essent, & equo publico mererent*. Liv. XXVII, 11. *Addiderunt & acerbitati tempus, ne præterita stipendia procederent iis, qui equo publico meruerant, sed dena stipendia equis privatis facerent*. Suet. in Vita Orbili, in libr. de ill. Gram. IX. *Primo apparituram magistratibus fecit: deinde in Macedonia corniculo, mox equo meruit*. Ubi nota, *corniculo merere*, *cornicularium* esse, quod erat militum honestiorum. Meminit & Val. Max. VI, 1, 11. *Quum igitur justum tempus meruissent, & stipendia confecissent, dicebatur illis emeritum esse*, ut hic apud Plautum. *Eosdem emerita habere dicebant*. Liv. XXXVII, 4. *Ad quinque millia voluntariorum ex Rom. sociisque, qui emerita stipendia sub imperatore P. Africano habebant, præsto fuere exeunti Consuli, & nomina dederunt*, Idem. lib. XXXIX. c. 38. *Dimitterent eos primum, qui emerita stipendia haberent*. Cic. VI. ad Att. 5. *Est annuum tempus prope jam emeritum habebamus*. Modest. l. III. de Mil. *Qui militia tempus in desertione implevit, emerito privatur*. Idemq. iterum: *Ut veteranus restitatur & emerita accipiat*. Arnus Menand. l. V. eod. tit. *Et præmia, & emeritum capiet*. Suet. Aug. XXIV. *Alias legiones immodesta flagitantes citra commoda emeritorum & præmiorum exauktoravit*. Sic & singula stipendia emerita dicuntur, quum finita sunt. Molt. I, 2, 51. Liv. XLII, 34. *Viginti duo sti-*

stipendia annua in exercitu emerita habeo, & major BACCHIDÆ
annis sum quinquaginta emeritis stipendiis, Liv.
 III, 57. *Emeritis stipendiis libidinis, contentionis*,
 Cic. de Senect. c. XIV. *Aratrum*, Ovid. I. Fast.
 DCLXV. Torr. in Suet. Aug. XXIV. Lips.
 Excurs. in Tac. 1. Ann. lit. G.

Alas arundine verberatas habere, teneri blan- §. III.
 do alloquio & illecebroso, immo & quovis vin- Ib. §. 17.
 culo quasi alligatum evadere, & in plenam li-
 bertatem se vindicare non posse. Proprie de avi-
 bus visco, aut viscata arundine tactis. Martial.
 IX, 55. *Aut crescente levis traberetur arundine*
præda, Pinguis & implicitas virga teneret aves. In
 eo aucupii genere, quod calamis peragebatur, a-
 rundo ad arundinem sic adtexi conjungique con-
 fuerat, ut tacite ac sensim cresceret, donec alitise-
 jus, quæ captabatur, alas visco tangeret. Hinc
arundo crescens appellatur. Idem Martial. sub
 lemmate aucupatorii calami, lib. XLIV. Epi-
 gramm. II, 18.

Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales;

Callida dum tacita crescit arundo manu.

Silius Italicus Lib. VII, §. 678.

Ut qui viscata populatus arundine turdos;

Dum nemoris celsi procera cacumina sensim

Subtracta certat tacitus contingere meta,

Sublimem calamo sequitur crescente volucrem.

Petron. *Ecce etiam per antennam pelagiae confede-
 runt volucres, quas textis arundinibus peritus arti-
 fex tetigit, illæ viscatis illigatae viminibus defere-
 bantur ad manus. Hoc Manilius vocat glebas
 mittere virgis*, lib. V.

166 L E C T I O N E S

• ACCHID.

*Glebas & mittere virgis,
Pendentemque suo volucrem deprendere caelo.*

Propert II, 19.

Hic igitur mihi sit lepores audacia molles

Excipere, & structo figere avem calamo.

Idem. lib. III. El. II.

Et leporem, quicumque venis, veneraberis hospes,

Et si forte meo termite quueris avem.

Et me Pana tibi comitem de rupe vocato:

Sive petes calamo praemia sive cane.

*Ubi calamo praemia petere est idem, quod viscata
arundine aucupari. Lib. IV.*

Sed arundine sumta

Faunus plumoso sum Deus aucupio.

§. IV. *Praeligatum pectus, fascinatam & veneficiorum
Ib. Sc. 2. vinculis obstrictum, ex ritu, quem exprimit
§. 98. Virgilius in Pharmaceutria, §. 77.*

Necte tribus nodis tenues, Amarilli, colores;

Necte, Amarilli, modo, & Veneris dic vincula necto.

*Sic praeclosa & alienata mente dixit Cyprian.
de lapsis: Qui caeci oculi iter paenitentiae non vi-
dent, quod ostendimus? Quae praeclosa & alienata
mens remedia vitalia non percipit. lib. I. Ea-
dem de re obligare, defigere, devincire uturpant
veteres. Quicumque enim in actu aliquo arte
Magica prohibetur facere quod vult, aut in
naturalis functione impeditur, defixus & de-
vinctus intelligitur: quamvis id fiat simplicium
herbarum aut verborum potestate, nullo adhi-
bito nodo vel ligatura. Vide Gron. Not. ad
II. Cic. fam. 5. Senec. VI. de Benef. 35. Ex-
secraris enim illum, & caput sanctum tibi dira*

imprecatione defigis. Paulus lib. V. Recept. Sent. BACCHIS,
 23. *Qui sacra impia nocturna, ut quem obcantarent, defigerent, obligarent, fecerint.* Sic obcantatus, Apul. Apol. *Dic tu, quibus verbis epistolam finierit mulier obcantata, vecors, amens, amans.* Virg. in Ceir. *Colchiacis animum defigere votis.* Plin. XXVIII, 7. *Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit.* Tertull. de Spectac. *Vis homicidium ferro, veneno, magicis defixionibus perfici.* Hinc transfertur cum dicitur *diris* vel *imprecatione defigi.* Sen. VI, Benef. 35. Plin. XXVIII, 2. *Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit.* Hinc etiam transfertur apud Liv. *Mæstitia, admiratione, pavore, stupore defixus, vel defixi animi* dicuntur quasi immobiles, vincti, præligati. ut Liv. VIII. 7. *Quum silentio defixi stetissent.* lib. XXI, 33. *utraque res simul objecta oculis, animis immobiles, parumper eos defixit.* Lib. XXII, 33. *Cum stupore & miraculo aliquem defigere.* At proprie iterum Appul. de herbis : *Si quis devotus defixusque fuerit in suis nuptiis, fac eum resolvat.* Ubi hæc quoque phrasis notanda. Etenim contrario cantu & herbis, has defixiones & devotiones solvebant. Virgil.

Hæc se carminibus promittit solvere mentes.

Ubi *mentes solvere carminibus* est liberare ab incantamentis, devotionibusque magicis. Tibull.

Nempe hæc se dixit amores

Cantibus aut herbis solvere posse meos.

Vixisse & fuisse, Græce κατ' ἐνφημισμὸν (hoc s. v. est, inominatam mortis vocem refugientes) Ib. v. 43.
 dicebant, pro mortuum esse. Most. IV, 3, 10.

BACCHID. *Eum vixisse ajebant*, id est, vitam finivisse. Nam *vixisse* intelligitur, qui non amplius nunc vivit. Pseud. I, 3, 76. Sic formula præconis funus indicentis: *L. Titius vixit*; aut *Ollus vixit*. Plutarchus in Cicerone refert ipsum, post sumtum supplicium de conjuratis cum Catilina, dixisse in foro voce clariori omnibus audientibus, *ἔζησαν*, id est, *vixerunt*. *Ita enim*, addit Plutarchus, *ex Romanis*, qui ominoso verbo uti nolunt, *mortuum esse significant*. Sic & *fuisse Capt. III, 3, 1*. *Nunc illud est, cum me fuisse quam esse, nimio mavelim*, id est, malim me mortuum esse, quam vivere. Pseud. I, 3, 18. Perf. IV, 4, 86. Truc. I, 2, 94. id est, parum aberat, quin mortua fuerit. Sic in illo *Virg. fuimus Troës*, id est, periiimus, & periit Ilium. Apul. VIII. *Metam. Fuit Charite nobis*.

§. VI. *Ab illo nuntius*, genus loquendi, quod etiam *AE. II. Sc.* invenitur infra III, 5, 3. notabile & compendiosum, qualia sunt *Curc. III, 82. Crede hercle te esse ab illo. Mil. II, 2, 5. Quemque a milite.* id est, ex familiaribus militis. Sic apud *Ter. Andr. III, 1, 3. Ab Andria ancilla*, pro ancilla Andriæ mulieris, sive ex Andro insula oriundæ mulieris. Idem *Eun. II, 2, 66. Amilite internuntius*. Sic *Lucret. Ab auro fulgor*, pro fulgore auri. *Lib. II, loquens de metu cicuris: Fulgorem reverentur ab auro.* Et *lib. IV, At gemina & mammosa Ceres est ipsa ab Iaccho*, id est, homines, qui in illis, quas amant, vitia extenuant, si habeant amicam crassam & præpinguem, ita ut gemina videri possit, non una, ajunt habere eam figuram Cereris, quæ ab Iaccho venit, vel gravida facta est. Sic *reus ab aliquo dicitur*, quem quis accusavit, seu reum fecit. *Cic. Reum publicum fore a Milone.*

Vasa Samia dicuntur in genere omnia vasa fi-
 Etilia, quod ex terra Samia, hoc est in insula Sa-
 mo, plurima fiebant, lateque exportabantur. fi-BACCHIE, §. VII. Ib. v. 2.
 Nonius, *Samium est testium*. Lucret. XIV. *Et non pauper uti Samio curtoque catino*. Cic. de Rep. VI. *Oratio exstat Lelii, quam omnes habemus in manibus, quam symponia pontificum Diis immortalibus grata sunt, Samiæque, ut is scribit, capedines*. Noster Capr. II, 2, 41. Menæch. I, 2, 65. id est, fictiles, quæ vehementer pultando possunt frangi. Stich. V, 4, 12. Aufon.

*Fama est fictilibus cænasse Agathoclea Regem;
 Atque abacum Samio saepe onerasse luto.*

Præterea *Samia* ἰζόχνη dicitur de cote Samia, quales optimæ ex insula Samo adferebantur. Atque inde posterioris ævi Latinitas *samiare* pro acuere, *samiatores*, *samiatoriosque* eosdem quos cotiarios. Veget. I, 2. de Re Milit. XIV. *Contos & cassides frequenter tergere, curare, samiare*. Vopisc. in Vita Aurel. *Arma tersa sunt, ferramenta Samiata*. Nonius: *Samium acutum: unde & samiare dicimus acuere, quod in Samo hoc genus artis polleat*. Sed errat, dum Samium pro acutum poni ait. Sic male apud Lucill. *Testam Samiam*, id est, ex Samia terra factam, acutam interpretatur, qua sibi demessuit virilitatem. Lucill. *Testam sumit homo Samiam. Qua sibi testiculos præcideret*. Quod acuto filice fecisse Atym testatur Catullus. Apud Aufonium vero *Samium Lucumonem* male omnes docti interpretantur acutum: *Anticipesque tuum Samii Lucumonis acumen*, legendum *Anticipesque tuo Samii Lucumonis acumen*. tuo acumine anticipes & antistes Samii Lucumonis acumen. Samius autem Lucumo est Pytha-

ΒΑΚΧΙΔ. goras, qui *Samius* absolute & Σάμιος σοφός dicitur, respexit huc Sarisberiensis:

*Tardus ad hunc Samius si certet acumine mentis,
Indoctusque Plato, Varroque stultus erit.*

Et ut *Samia* absolute pro cote *Samia*, sic *Samie* pro placentis *Samiis* Tertulliano lib. III. advers. Marcion. dictæ: *Non tamen de glebis credas te unquam placentas & Samias coacturum.* Ut Σαμιας πλακῦς Græce, sic δελφικὸς τρίπωδος Latini *Delphicas* simpliciter dixerunt.

§. VIII. *Tanto melior*, brevis & elegans laudatio
Ib. 4. 33: alicujus, aut acclamatio, post enarratum alicujus factum laudabile vel meritum. Hic, cum Pistoclerus dixisset de Bacchide: *Non tantulum intermittit tempus, quin eum nominet*: subjicit Chrysalus: *tanto melior*, id est, Bacchis est eo pluris facienda, nempe ob hoc factum. Pers. 11, 5, 25. Trucul. V, 61. Terent. Heaut. III, 2, 37. *Quo pacto id fieri soleat, calleo.* Ch. *tanto hercle melior.* Phædr. Lib. III. fab. 6. *Æsopo quidam petulans lapidem impeggerat, tanto, inquit, melior*, nempe κατ' ἀνίφροσιν. Laudat enim eum per ironiam. Senec. ep. XXXI. *Ad honesta nitentes, quanto magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint admirabor, & clamabo: Tanto melior, surge & respira.* Ep. XXXI. *Cultor virtutis metuenda ceteris, si alicujus honesti officii pretia sunt, non tantum fert, sed amplexatur, multoque audire mavult, tanto melior quam felicior* pag. 269. id est, mavult laudari a virtute, quam a fortuna. Quintil. refert magistri cujusdam vocem, accendentis laude discipulos, unde illa laudatio: *Tanto melior, nec ego intellexi.* Plin. Paneg. LXXI. *Quam vera acclamatione celebratum est: tanto major,*
tanto

tanto angustior. Sic in contrarium Menæch. II, BACCHID.
 3, 78. Sic Senec. lib. de Tranq. Animi. cap. 15.
Tanto fortior, tanto felicior. Hoc sic expressit Pro-
 pertius Lib. III, El. 11.

*Quod si jura fores pugnæque imitata Laconum,
 Carior hoc esses tu mihi Roma bono.*

Hospes Epheso, ellipsi τὴν *profectus*, aut adve- §. IX.
 niens, aut oriundus, dicitur eleganter pro hospes ib. v. 53:
 Ephesus. Afin. II, 4, 92. Mercat. V, 2, 99.
Vidi ibi hospitem Zacyntho, id est, Zacynthium.
 Sic apud Terentium, *uxor Lemno*, pro Lemnia, ex
 insula videlicet Lemno oriunda. *anus Corintho*, a-
 pud Caton. *Syraculis soleæ*, pro Syracusanis so-
 leis: apud Lucil. *Mensa Libano* pro e cedris in
 monte Libano sectis facta. apud Varr. *Cultri Bi-
 thynia*, pro Bithynicis.

Pancratice valere, est valere instar Pancrati- §. X:
 starum, ad quorum artem sive exercitium, Pan- AF. II.
 cratium dictum, valentissimum robur exigebatur. Sc. 3.
 Est autem *Pancratium* genus exercitii ex lucta & vf. 14.
 pugillatu compositum: cæstus aberant, & manus
 nudæ erant. Ceterum nexibus nodisque luctæ
 ictibusque pugilum, pugnis, cubitis calcibus,
 totoque corpore certabatur. Propert. III,
 El. 14. *Et patitur duro vulnera pancratio.* Sen. V.
 de Benef. III. *Lacedemonii vetant suos pancratio
 aut cestu decernere, ubi inferiorem ostendit victi con-
 fessio.* Quint. II. Institut. 8. *Sicut ille exercendi
 corporis peritus, non si docendum pancratisten susce-
 perit, pugno ferire vel calce tantum, aut nexus mo-
 do, atque in his certos aliquos docebit, sed omnia quæ
 sunt ejus certaminis*, Arist. I. Rhetor, 5. ὁ γὰρ
 ἐπιάρητος τῶν ἐκείνων, ῥιπτεῖν πως, καὶ κινεῖν περὶ καὶ πῶρρω,
 ὄρα.

BACCHID: θρομικός. ὁ δὲ θλίβειν, καὶ κατέχειν, παλαιστικός. ὁ δὲ ἄσπαι
 τῆ πληγῆ, πυκτικός. ὁ δὲ ἀμφοτέροις πρώτῳ, πανκρωτισ-
 κός. ὁ δὲ πασι, πένταθλῳ i.e. qui potest crura projicere quo-
 dammodo ac movere velociter, & longe, cursor est:
 qui vero stringere, vel tenere, luctator: qui pellere
 plaga, pugil: qui utrisque primus, pancratistes: ve-
 rum qui omnibus his, quinquertio. Quem locum pro-
 tulit etiam Mercurial. de Art. Gymn. Lib. I, c. 14.
 p. 101. Philostratus Lib. II. Imagin. Eis non tantum
 cædere se invicem ac propellere licitum fuisse
 tradit, sed & mordere dentibus, fumisque di-
 gitis oculos & latus fodere, unde & παμμάχης vo-
 cabant eos, quod omni genere virium omnique
 robore advocato certarent. Ambros. in Pf.
 XXXVI. Alii sunt, qui simplici quodam ac legitimo
 genere luctantur, & ligatione tantum corporis cer-
 tant, verberare non norunt, Palæstæ dicti. Alii qui
 cædem & pulveris jactum verborum nexibus miscent,
 omni sibi verberandi jure permissō, quos παμμάχης
 vocant, & quod omnis retis & pugnae adversum se
 habent potestatem. Alii, qui cestibus adversum se
 decernunt, & dilaceratis capitibus cruentantur: hi
 πύκται feruntur.

§. XI.
 lb. ψ. 37. Recuperatores dicebantur a prætorē dati judi-
 ces, qui privata judicia obibant, & de civilibus
 controversiis ex actione vel interdico cognosce-
 bant: sic dicti, quod per eos jus quisque suum,
 vel debitum recuperaret, ut interpretatur Theo-
 philus, Græcus interpres Instit. juris, p. 37. in
 tit. qui & quibus ex causis manumittere non li-
 cet. Noster Rud. V, 1, 2 Quem ad recuperatores
 hodie damnavit Pleusidippus, id est, apud eos ju-
 dices, qui recuperatores dicuntur, judicio vicit.
 Cic. pro Cæcin. At si quis mihi hoc judex recupe-
 ratorve dicat: potuisti enim leviore actione confige-
 re,

re. Lib. V. in Verr. *Nullum unquam judicem aut recuperatorem dedit.* Suet. Neron. XVII. *Utque rerum actu ab arario causæ ad forum, ac recuperatores transferrentur.* Hinc *judicium recuperatorium.* Valerius Probus in libello de Notis Antiquis refert ex edicto Prætoris: *Quanti ea res erit, tantæ pecuniæ judicium recuperatorium dabo.* Plin. III, epist. penult. *Nam ut in recuperatoriis judiciis, sic nos in illis comitiis quasi repente apprehensi, sinceri judices fuimus.* Dabantur enim fere ex his, quos inter comites suos, aut in consilio, habebant magistratus, aut etiam ex albo judicum, sine ulla sortitione, & tam Romæ quam in provinciis: & præcipue in causis, in quibus de facto ipso incidebat quæstio, ut puta, uter prior hostium muros conscendisset, an facta injuriâ, an captæ pecuniæ. Et quoniam talia fere erant judicia, in quibus de statu alicujus ambigebatur, servusne an liber esset, libertinus an ingenuus, in his quoque frequens est recuperatorum mentio. Liv. XXVI. 48. Suet. Vesp. III. *Ingenuam & civem Romanam recuperatorio judicio pronuntiatam.* Domit. VIII. *Recuperatores ne semper perfunctoriis adsertionibus accommodarent, identidem admonuit.*

Statuere navem, significat sistere cursum ejus, omisso remigio, aut demissis velis, aut anchoris inhibere. Sic Cæsar IV, Gall. XXIV. & XXV. *Constituere navem.* Sic *aquas statuere* pro inhibere, sistere, neque pati ulterius exundare, dixit Arnob. Lib: I. *Famuli ejus hoc modo statuerant errantes aquas, & a pernicie corporum suorum labi jussere per trames.* Loquitur de inundatione coercita. Cypr. *Si fontem siccitas statuatur, id est, si fons exarescat, nec amplius scaturiat.* Nævius: *In alto navem jubet*

BACCHIDI

§. XII.

bet

BACCHID.

bet destitui anchoris. Liv. XLVII, 16. Ubi vide Notas. Ambros. 1, II. de Off. 4. *Quid Aaron, quando se beatiorem credidit, quam tunc quando medius stetit inter vivos & mortuos, & oblectio sui statuit mortem, ne ad vivorum transfret agmina ac cadaveribus mortuorum.*

§. XIII. *Januam Orci* appellabant veteres omnes locos pestilentes, unde certam perniciem imminere & aditum ad manēs esse existimabant. Sic Apul. VI. Met. *Sed bene quod meas potissimum manus incidisti, & inter Orci cancos jam ipsos hæsisti. Cancros vocat januam cancellatam.* Præcipue autem chasmata, seu hiatus terræ in altum desidentes, & agros, quos Cicero appellat, Cælo ac solocalamitosos, insalubres colentibus ita vocabant. Trinum. II, 4, 124. Lucret. I, 16. Ubi de Avernis ac pestilentibus locis quibusdam & gravibus ibidem odoribus agit, ostenditque naturali ratione hæc accidere:

*Januane his Orci potius regionibus esse
Credatur postea: hinc animas Acheruntis in oras
Ducere forte Deos Maneis inferna reamur.*

Græci dicebant sic Ἄδυ πύλαι. Diog. Laërt. Pythag. *Φησι δὲ Ἀριστοτέλης, ὡς ἔργον εἶναι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ κινήματος, ἤτοι ὁ παιδῶν εἰσινοῦμεθα, ἢ ὅτι ἄδυ πύλαις. ἄγνε γὰρ εἶσι.* Festus: *Manale putabant esse ostium Orci, per quod anime superiorum ad inferos manarent, qui dicuntur manes.* Hinc etiam qui insalubrem hominibus aut jumentis agrum colit, cum Orco rationem habere vel ponere dicebatur. Varro de R. R. IV. *Etenim ubi ratio cum Orco habetur, ibi non modo fructus est incertus, sed etiam colentium vita. Quare ubi salubritas non est, cultura non est aliud atque alea Domi-*

mini vitæ. Columell. I, 3. Nam ubi fit cum Orco BACCHID.
ratio ponenda, ibi non modo perceptionem fructuum,
sed & vitam colonorum esse dubiam, vel potius mor-
tem quæstu certiozem.

Aceto cor acre habere, id est, acumine ingenii, §. XIV.
prudentiæque instructum pectus habere, sed & Act. III.
non lentum, neque stupidum, neque hebes ad Sc. 3.
sentiendam & prohibendam injuriã vel dam- vf. 1.
num. Pseud. II, 4, 49. Persius Sat. V, v. 86.

Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
Quod a sibi dicit purgatus aures. Aufonius:
Scyllite, decies si cor purgeris aceto,
Anticipesque tuo Samii Lucumonis acumen.

Est autem acetum scyllites, vel scylliticum, scyl-
la herba conditum, excellens ad embammata ju-
dicatum veteribus, de quo Columell. XII, 34.
Samius autem Lucumo est; Pythagoras ex insula
Samo oriundus.

Noster esto. Formuã commendantis aliquem
ob recte dictum vel factum. Mil. III, 3, 25.
perinde est ac si diceret: optime dicis. Truc. V,
61. Utitur & Terent. Eunucho.

Inhibere imperium alicui, est exercere in ali- §. XVI.
quem, uti potestate in aliquem, aut pro impe- lb. v. 44.
rio quid in aliquem statuere aut facere. Stich. V.
4, 15. per risum fontinalem appellat aquam, &
Liberum vinum. Liv. III, 37. Privati pro de-
cemviris neque animis ad imperium imminutis, ne-
que ad speciem honoris insignibus prodeunt. cap.
38. In consensu resisterent, imperioque inhibendo
in paucos præferocis animi conatus aliorum reprime-
rent. cap. 50. Leviter agentibus responsum non
redditur, imperium se quis inhiberet, & vivos &

BACCHID. *armatos se esse respondetur. Lib. XXXVII. 51. Et in senatu & ad populum magnis contentionibus certatum est, & imperium inibetur ultro citroque, & pignora capta. Sic damnum & coërcitionem inibere lib. IV. cap. 53. id est, coërcere aliquem, multare damno. eodem lib. IV. cum primores patrum etiam tribunos plebis appellarent, & consulibus quoque ab ea potestate vim super tali re inibitam referrent, ubi inibere vim est per vim aliquem coërcere.*

§. XVII. *Concastigare, hic & interdum ponitur pro simpliciter castigare, reprehendere. V, 2, 56. Trium. I; 1, 4. Sic condolere, Cic. III, de Orat. II. Sed tamen interdum & cum alio simul castigare, ut infra V, 2, 56.*

§. XVIII. *Non divini quicquam alicui credere, significat omnem fidem alicui demere, hominem adeo malæ fidei existimare, ut etiam adversus Numen sit fraudulentus, & Deum fallere velle non vereatur. Quia enim Deus καρδιογνώστης, nemo, in quo aliquid boni est, in sacris simulate agere putatur. Amphit. II, 2, 40. Afin. V, 2, 4. Unde apparet genus esse adfirmationis religiosæ, & prope jurisjurandi: Nihil mihi credas divini & humani, ni ita est. Trucul. II, 2, 52. Ceterum in his Truculenti & Bacchidum verbis: Nam mihi divini nunquam quisquam creduat, observanda est phrasis, credere alicui alicujus rei; par est syntaxis, quæ in illo Afin. II, 4, 53. & imitatore Plauti Appullej. in Apolog. p. 30. Quoniam mihi soli ait rerum omnium confidere sese & credere. Nimirum divini, duarum rerum, omnium rerum dicta sunt, pro quod ad divinum, ad duas res, ad omnes res attinet. Sic ceterarum rerum & similia, de quibus ad Cistell. I, 1, 33. Cicer. pro*

pro Quinct. III. C. *Quinctius sane ceterarum rerum paterfamilias & prudens & attentus, una in re paulo minus consideratus.* Idem in Catone Maggiore: *Sapenumero admirari soleo, cum ceterarum rerum tuam excellentem perfectamque sapientiam, tum vel maxime, &c.* Symmach. I. ep. 15. *Tum nostrates viri, qui inter se aliarum rerum sepe dissentiunt, concordem sententiam sepe hujus laude tenuerunt.*

Ramenta plumea propensior, vel vulgarius ramento plumeo propensior, significat levissimi ponderis accessione gravior. Ramentum est, quod deraditur, seu scobs in solum cadens, quoties lima aut scobina similive instrumento aliquid atteritur. Ramentum plumeum, quod de pluma deraditur: quæ cum ipsa sit res levissima, multo adhuc levius esset ejus, si quod daretur, ramentum. Infra §. 23. & IV, 4, 29. *Patri omne cum ramento reddidi; ut nihil, ne minimum quidem, retinuerim.* Quod in Prolog. Truc. §. 19. dicit *cum pulvisculo*, hoc est, ut nihil etiam minutissimum relinquat, sed omnem scobem etiam pulveremque converrat atque asportet. Rud. IV, 3, 77. Nonius: *Ramentum dici voluere, quasi projectitium quoddam purgamentum.* Dicebant autem *ramentum & ramenta*, ut *fulmentum & fulmenta*, vetustissimi: nunc neutro tantum uti satius est.

Malevolente genio natus, dicebatur homo miser, cui nihil succederet, inprimis, qui objecta fortuna nesciret uti, ac per hoc fructu vitæ careret, ut hic Mnesilochus, qui omne argentum, quo ipse opus habebat, reddidit patri. Apud Phædr. IV, 19. 15. *introducitur vulpes ad draconem, qui thesaurum, unde nec sibi fumeret quidquam, nec aliis daret, obsidebat,*

§. XIX.
Ib. §. 15.

§. XX.
A. IV.
Sc. 3. §.

BACCHID. dicens: *Diis est iratis natus, qui est similis tibi.* Sic *Diis inimicis natus*, Mil. II, 3, 42. Juvenal. Sat. IX. *Diis ille adversis genitus, fatoque sinistro*, id est valde infelix est. Senec. in Ludo de morte Claudii: *Videte corpus ejus Diis iratis natum.* Curt. VI, 10, 32. *Quid enim me procreabas infelicem adversantibus Diis?* Terent. Heaut. III, 1, 11. *Ego profecto genio egregio ad miseriam natus sum.* Etenim *genius* natalis diei colebatur *præses*: ad nativitatem autem cujusque referebant fortunam ejus, propter *Parcas* colo suo totius vitæ nascentis sortem disponentes, eique omen deos aut tristes aut lætos præferentes. Unde apud Propertium:

*Nam tibi nascenti, primis, mea vita, diebus
Aridus argutum sternuit omen amor.*

Dicit Cupidinem deum nascenti puellæ sternutamento bonum omen præbuisse. Ideo & deam fortunam nomine *Primogeniæ* colebant, ut videre licet in antiquis Inscriptionibus.

§. XXI. *Satagere, sat agitare, rerum suarum*, est in suis ipsius rebus sic fatis exercitum esse, fatis negotii & laboris & difficultatis habere in negotiis suis expediendis. Terent. Heaut. II, 1. Clitipho comparans secum Cliniam: *Neque me quisquam est, inquit, inferior. Nam hic Clinia, etsi is quoque rerum suarum satagit, attamen &c.* id est, quamvis ei quoque fatis molestiæ suus amor adferat. Plaut. Mercat. II, 1, 4. Cato in Fragm. Hist. *Apud vallum nostri sutis agebant.* Hinc eleganter Seneca *Satageum* vocat hominem semper anxium, inquietum, in otio inepte negotiosum, epist. XCVIII. *Denique ut breviter includam, quod sentio, & istos satageos ac sibi molestos describam tibi, tam intemperantes*

des in ipsis miseris sunt, quam ante illas. Sic satagere BACCHI 9.
 utitur Cic. IV. ad Att. 15. *Pugnatur acriter, agitur tamen satis*, id est, satis tamen laboratur tanquam in re dubia. Gell. I, 17. Quintil. VI, cap. 3. p. 476. *Afer venuste Manlium Suratam, multum in agendo discursantem, salientem, manus jactantem, non agere dixit, sed satagere*, id est, in agendo plus satis anxium, inquietum, sollicitum, mobilem & tumultuantem esse. Appul. VIII. *Metam. Coloni multitudinem nostram latrones rati, satis agentes rerum suarum, eximieque trepidi.* Mamert. Paneg. III, 28.

Facere aliquem Herculem, decimam partem ei dare; sibi novem auferre, significat ita inique & improbe cum aliquo agere, ut, quem vel totum vel dimidium accipere oporteret, is vix decimam partem consequatur. Mos erat apud divites Romanos decimam partem bonorum suorum consecrare Herculi, atque inde splendidum epulum populo præbere. Plutarch. Sylla, pag. 474. *Patrimonii sui universi decimam consecrans Herculi præbuit splendidum epulum populo, tantoque exuberantior usu apparatus fuit, ut quotidie magna pars cibariorum in annem projiceretur, vinum quadraginta annorum & vetustius biberetur.* Idem in Crasso: *Nam qui initio rem haberet trecentorum talentorum* (Romani dicerent septuagies bis, nostrorum centum & octoginta millia imperialium) *antequam ad rempubl. accederet, quum decima facultatum suarum Herculi consecrata epulum populo præbuisset, & in frumentum coëmendum tres minas vitrim dedisset, proxime ante expeditionem in Parthos susceptam, subducto secum fortunarum suarum calculo, reperit in censu septem millia & centum talenta.* (Romani dicerent, millies septingenties

BACCHID.

quatuor, nostrorum quadragies bis centena & sexaginta millia imperialium.) Idem in Quæstionibus Romanis: *Cur multi divitum Herculi decimam suorum bonorum partem consecrant? an quia is quoque Romæ decimam bovm Geryonis partem deposuerit? an quod effecit, ne Romani porro decimas Etrusco penderent? at hæc quidem fidem certam nullam habent, Herculi autem ut voraci & largiter cœnanti copiosius sacrificaverunt, &c.* Varie eo alludunt veteres. Cic. III. de Nat. Deor. 36. Allusit eodem Ulpianus l. II. de Pollicitationibus: *Si decimam quis bonorum vovit, decima non prius esse in bonis desit, quam separata est.* Rursus Cic. II. de Off. 17. *Ut Orestis nuper prandia in semitis decumæ nomine magno honori fuerunt.* Plaut. Most. IV, 2, 68. hoc est, absumere quicquid decimarum consecratur Herculi. Trucul. II, 7, 10. *De mina una deminui modo quinque nummos vocat Herculanæam partem, id est, decimam ex mina: intelliguntur autem didrachmæ five nummi duarum drachmarum; nam mina habet centum drachmas five denarios. Mihi detraxi partem Herculanam.* Stich. I, 3, 80. *Ubi decimam partem Herculi polliceam.* eo enim proprio verbo hac in re utebantur. Nævius Colacæ: *Qui decumas partes, quantum alieni fuit, polluxit, tibi autem publicando epulo Herculis decimas.* Varro lib. V. de L. L. *Atque inde Herculi decumæ data est, quod est, quod sacrificio quoam sanatur, id est, ut fani lege sit, id dicitur polluctum, quod a porriciando est fictum. Cum enim ex mercibus libamenta porrecta sunt Herculi in ara, tum polluctum est.* Rudent. V, 3, 63. *Spektatores vos quoque ad cœnam vocem, ni daturus nihil sim, neque sit quicquam pollucti domi, id est, nihil quod*

in epulum Herculi sit destinatum, da- BACCHID.
 tumve, Stich. V, 4, 6. *Nam hinc quidem hodie
 polluctura præter nos jam dabitur nemini*, id est,
 de hac cæna vel epulo præter nos pars dabitur ne-
 mini. *Polluctura* est pars pollucti, pars epuli. Curc.
 I, 3, 37. *Polluctus virgis*, id est virgis commorfi-
 cendus & quasi epulandus datus. Rud. II, 4, 11.
 inquit ancilla, *non ego sum pollucta pago*, id est,
 communis facta, publicata & exposita pago, ut
 in pollucto Herculis edulia sumturis expone-
 bantur promiscue. Hinc & *obsonare pollucibiliter*
 pro laute & splendide. Mostell. I, 1, 13. Sicut
 in pollucto fieri solet. Inde *pollucibilis cæna* apud
 Macrob. pro opipara. Cassius Hemina apud
 Plin. XXXII, 2. *Numa constituit ut pisces, qui
 squamosi non essent, ne pollucrent: parcimonia con-
 tentus, ut convivio publica & privata, cænæque ad
 pulvinaria facilius compararentur, ne qui ad pollu-
 ctum emerent, pretio minus parcerent, eaque præ-
 mercarentur.* Festus: *Pollucere merces Diis quas
 licet, sunt far, polenta, vinum, panis fermentatus,
 ficus, passa, suilla, bubula, agmina, casei, ovil-
 la, alica, sesama, & oleum, pisces, quibus est
 squamma præter squarum. Herculi autem omnia
 esculenta, poculenta.* Denique etsi frequentissime
 de parte Herculeana usurpatur id verbum, ta-
 men & de libamentis, quæ aliis diis offeruntur,
 interdum invenias. Cato de R. R. CXXXII. *Jovi
 Dapali culignam vini, quantum vis polluceto. Eo
 die feria bubus & bubulcis, & qui dapem facient:
 Cum pollucere oportet, sic facies. Jupiter Dapalis quod
 tibi fieri oportet, in domo, familia mea culignam vini
 dapi, ejus rei ergo macte hac illave dape pollucenda
 esto: macte vino inferio esto.* Tertullian. de Idolol-
 atr. *Plerique idololatriam simpliciter existimant his*

BACCHID. *solis modis interpretandam, si quis aut incendat, aut imolet, aut polluceat, aut sacris aliquibus aut sacerdotiis obligetur.*

§. XXIII. *Prebendere aliquem mendacii.* Notabilis compositio. *fitio, pro prebendere aliquem in mendacio.* Sic infra IV, 9, 26. *Doli prebensus, pro in dolo.* A. Gell. II, 18. *Servos item furti manifesti prensos, verberibus adfici, & e saxo præcipitari; sed pueros impuberes Prætoris arbitrato verberari voluerunt.* Appul. IX. *Vinculis obrutus non quidem coram noxa deprehensus, conscientia tamen pessime.*

§. XXIV. *Insanum magnum negotium, est valde magnum,* Most. III, 3, 5. Mil. I, 1, 24. Trin. III, 2, 47. Varro Lib. VI. de L. L. *Plautus cum vehementer vellet dicere, dicit insane: quod insani omnia faciunt vehementer.* Festus: *Insanum magnum pro valde magnum, usus est Plautus.* Sic Cic. pro Milon. XX. *insanas substructiones, id est, valde grande ædificium.* Sil. lib. I, 251. *Tam vertice nudo Excipere insanos imbres.* Aufonius: *Dives insanum in modum.* Liv. XXXII, 17. *Ut speciem ruentis hostibus, trepidationemque insanam superstans armatis præbuerit.* Sic *insani montes in Sardinia.* Flor. II, 6. Sic Græci quoque *μανικὸν ὄρον μέγα, id est, insanum quod magnum.*

§. XXV. *Ab transfenna cibum petere, dicitur quasi pro-* verbio pro capitis periculo petere id quod placet. *Transfenna est machinula reticulata, vel cratis ad capiendos turdos concinnata.* Perf. IV, 3, 11. Rud. IV, 7, 10. *Hac significatione transfenna & cancelli idem.* Glossæ: *transfenna Græce κισκάλις.* Hinc & proverbialis locutio *per transfennam aspicere, quam & Cicero usurpavit.* I. de Orat. 35. *Nunc petes a Crasso, ut eam copiam ornamentorum suorum, quam constructam uno in loco*

loco, quasi per transfennam prætereuntes strictim, a- ΒΑΣΗΙΩ, speximus, in lucem proferat, hoc est per cancellos ante fenestram positos, vel fenestram opere reticulato factam. Quæ Regum III. Συγίδες διδοκτωαμέναι, appellantur Procopio Gazæο φωτωρωρι δικτωειδής καποκλωασμέναι, quæ quia visum prætereunantium tramittunt, sed satis obscurum, quod non plene nec plane videmus, quasi per transfennam dicimur aspicere. Paullinus Epist. XII. Tota hæc basilica aperitur trinis arcubus perluscente transfenna, quam translucidas fores dixit Cassiodorus, Συγες ἀφ' φανείας δικτωατής. Sic Christiani Auctores infimæ ætatis transfennas in templis dicunt septa cancellato opere facta, quibus sanctuarii locus & ædis intimum penetrabile à popularibus discriminabatur. Dubium, an ita quoque accipienda vox apud Sallustium, citatam Servio in V. Æneid. Et volucrem trajecto in fune columbam. Trajecto extento: unde transfenna dicitur extentus funis. Sallustius II. Histor. apud Nonium: Præterea cum sedenti transfenna demissum victoriae simulacrum cum machinato strepitu tonitruum coronam capiti imponebat. Possunt & hic intelligi cancelli, quibus apertis ac laxatis machinæ Deos aut heroas portantes demitterentur, adducerenturque, ac, prout liberet, moverentur. Tamen & glossæ: transfenna Βεγχθ in ἀριστηλαίς περιμένθ. Volunt esse funem in curriculis, qui extensus cohibebat paratos cursores, & signo dato demissus faceret illis potestatem exiliendi ex æquis spatiis & contendendi. Inde Ammianus lib. XXV, tanquam e transfenna simul emissi spe citius ripas occupavere contrarias. Et lib. XIX. Afflictabant tamen multo vehementius Persas ictus varii balistarum tanquam per transfennam a clivis structilibus decur-

MACCHID. *rentes*. Volunt viri doctia transeundo dici, quia per cancellos conspectus transit. Sed videtur potius *transenna* dicta, quasi *transfenna*, quia aliquid trans tenditur, idque etymon utriusque significationi congruit. Veteres dicebant *tenere* pro tendere. Ut apud Terent. in Phorm. *Neque accipitri rete tennitur, neque milvio*, olim scriptum fuisse annotat Donatus, id est, pro tenditur. Et sic in Milit. V, §. 14. *dispennite* pro ditpandite. Quæ observanda, non imitanda sunt.

§. XXVI. *Bellerophontis litteræ* sunt datæ alicui literæ pro commendatitiis, quibus revera portanti magnum malum comparatur. Et sic *Bellerophontis tabellæ*, vel *literæ*, proverbio dicuntur, quas quis fert tanquam commendatitias, cum iisdem ignarus accusetur, quales ex historia *Sacra literas Vriæ* dicere possumus. Græci quoque Βειροφόντης κατ' ἐαυτὴν γράμματα, vel Βειροφόντης τὰ γράμματα. Nam Bellerophontem apud Prætum hospitem uxor Sthenobæa, quæ ultro consuetudinem ejus appetens a casto juvene rejecta erat, quasi de stupro se interpellasset, accusavit. Credulus Prætus dimittit hospitem cum litteris ad Iöbaton, quibus cædem ejus mandabat. Quas cum pertulisset ignarus Bellerophon, legissetque Iöbates, variis hominem periculis objecit, ut interiret.

§. XXVII. *Venire atque adstare in lapide, ubi præco prædicat*, proprie dicitur de servis veno expositis; translate significat, esse in eo ut jam decipiaris, nunc ipso de capite, aut alia re magna tua, summo cum periculo tuo agitari. *Lapis κατ' ἐξοχὴν* in foro Romano locus erat eminent, viliorum servorum venalium, in quo stans præco & mancipium, quod

quod venibat, manu tenens pronuntiabat, venale BACCHI D.
 esse & quanti, & emtores invitabat. Pollux III,
 cap. 25. ὁ δὲ τόπος, περὶ τῆς λίθου, ἐν πωλητήριον. Co-
 lum. III, 3. *Unius operam vinitoris, quam vul-*
gus quidem parvi æris, vel de lapide noxium posse
comparari putat, hoc est, servum de lapide em-
tum, non bonæ frugi, sed vel quia damnosus &
improbus est, a domino, vel quia ob damnum
alteri datum noxæ deditus est, ab eo, cui dedi-
tus est, venditum. Cicer. in Pison. Is præter
unum Prætozem fratrem inimici mei, præterque
duos de lapide emtos tribunos plebis. hoc est, non
liberorum modo, sed etiam servorum nequissi-
mos, vilissimos, pecunia corruptos, & emptos
non secus ac servos venales, qui de lapide
comparabantur.

Per te Deos obsecro immortales. Observan- §:
 dum est solitos veteres in deprecationibus & XXVIII.
 obtestationibus, si particula *per* uterentur, in- Ib. Sc. 8.
 ter præpositionem ejusque casum proprium a- v. 64.
 aliud aliquid interponere, sive verbum, sive
 prænomen, sive utrumque. Nam simpliciter
 dicendum fuisset, obsecro te per deos immorta-
 les. Nunc elegantia causa inter *per* & *te*
deus interponuntur *te obsecro*. Sic Menæch.
 V, 7; 1. Terent. Andr. XXXIII, 6. *Per ego te*
Deos oro. Virg. IV. Æneid. 314. Per ego
bas lachrymas dextramque tuam te Oro, si quis
adhuc precibus locus. Senec. Agamemn. Per te
parentis memoriam obtestor mei.

Termento esse alicui, pro esse detrimento, dam-
no. Terro antiquitus per analogiam faciebat no- §. XXIX.
men terimen, unde extrita litera termen, & Ib. Sc. 9.
trimen. Tribus hisce obsoletis in usu ab altero v. 5.

BACCHID. posteriori mansit *termentum*, ab altero compositum *detrimentum*. Festus: *Termentum pro eo quod nunc dicitur detrimentum, utitur Plautus in Bacchidibus.*

§. XXX
lb. v. 67. *Malum hercle magnum tibi*, compendiosa ratio imprecandi alicui, in qua intelligebant *sit*, vel *eveniat*, vel *di dent*. Sic Cic. Philipp. VI. *Populi Romani igitur est patronus L. Antonius. Malam illi quidem pestem, clamori enim vestro adsentior.* Apud Liv. IV, 49. *Postumius Tribunus militum: malum quidem militibus meis, inquit, nisi quieverint.* Noster Rud. I, 2, 20. & 30.

§. X.
Ad. V.
Sc. 2.
v. 12. *Intueri aliquid vel aliquem limis*, proprie est obliquis oculis respicere: translate est aut cupidum esse, aut invidere. Ad primam notionem pertinet illud Mil. IV, 6, 2. Plinii VIII, 16. de Leonibus: *Ceterum dolis carent & suspicione: nec limis intuentur oculis, adspicique simili modo nolunt.* Quod est apud Virgilium, *transversa tueri*. Ad secundam notionem, qua per obliquum adspicium cupiditas quædam significatur, pertinet Terent. Eunuch. III, 5. 53. *Somnus virginem opprimit: ego limis adspicito sic per stabellum clanculum.* Varro: *Multi, qui limina intrarunt integris oculis, strabones sunt facti: habet quiddam ἰλκυσιὰν, provincialis formosula uxor. ἰλκυσιὰν vis aliqua attractiva sive alleciva est: strabonem fieri in qua re, est oculos adjicere alicui rei, cupiditate alicujus rei tentari.* Inde *limi oculi* dicuntur esse amatorum Quintil. XI, 3. *Oculi voluptate quadam suffusi, aut limi, &, ut sic dicam, Venerei.* Appul. II. Miles: *Ad me conversa limis & morsicantibus oculis.*

culis. Ad tertiam notionem, qua invidiam BACCHID.
 denotant oculi limi, five obliqui, pertinet illud:
*Non illic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, &c.* Plutarch. Solon. p. 78.

MOSTELLARIA

§. I. *Argum.*
 ¶. I. **A** *Mores*, dicitur pro amica, quam quis amat, una & sola. *Curc.* II, 3, 78. *Mil.* IV, 8, 67. *Pœn.* V, 3, 46. *Catullus*: *Varus meus ad suos amores Visum duxerat e foro otiosum.*

§. II. *Cis paucas tempestates*, exquisita loquendi ratio est, pro intra breve tempus, intra paucos dies. Etenim *tempestas* hic nihil aliud quam tempus. Sic *Tempestas*, *Casina* prol. V. 18. *Truc.* II, 4, 19. II, 1, 27. *Cis dies paucos*, proprie *cis* & *uls*, quomodo loquebantur veteres *proscitra* & *ultra*, locum designant: unde *cis* & *uls* *Tiberim* dicebant. Sed transfertur eleganter ad tempus: & sic *citerior* etiam ponitur pro propior, non tantum loco, sed & tempore.

§. III.
 ¶. 38. *Oboluisse allium*, significat foetida anima sive foetido anhelitu ex allio comesto nares alicujus ferire. *Suet.* *Vespas.* VIII. *Adolescentulum fragrantem unguento, quum sibi pro impetrata praefectura gratias ageret, nutu aspernatus, voce etiam gravissima increpuit: maluissim allio oboluisse, literasque revocavit.* *Calig.* XXIII. *Silenum socerum ad necem secandasque novacula fauces compulit, causatus quod antidotum oboluisse, quasi ad praecavenda venena sua sumtum.* Eleganter & *Varro*: *Avi & atavi nostri quum allium & cape verba eorum*

rum olerent, tamen optime animati erant. id est, MOSTRARI
 quum verba eorum aspera & acerba essent. *Oboluisse* proprie est naribus vel olfactu deprehendi, aut sentiri. Cas. IV, 3, 6. Unde possimus dicere: *oboluit hæc res*, pro intellexi, sensi. Menæchm. II, 3, 33. id est hæc intellexit, te habere marlupium cum pecunia; ei insidiatur.

Alliato fungi, ponitur pro pauco & paupere §. IV.
 victu contentum esse. *Alliatum* proprie est more- Ib. §. 46:
 tum, sive intritum, cui allium admixtum est. Verba: *Tu tibi istos habeas turtures, pisces, aves, sine me alliato fungi fortunas meas*, id est, tenui victu (cui allium, rusticorum theriaca, ut ait Galenus, inditum est) paupertatem meam sustentavi. Allium autem & sal pauperum feruntur cupediæ fuisse. Juven. Sat. III, *Quis tecum sectile porrum Sutor, & elixi vervecis labra comedit.* Persius Sat. IV. *Tunicatum cum sale mordens capre.* Noster Pers. II, 3, 15.

Saginatam cedere, est saginatas pecudes seu animalia altilia cædere. Symmach. epist. ad patrem: §. V.
Non deerit, quo famem pellant. Nam comitibus Ib. §. 62:
vestris, utpote sobriis, cædendæ saginæ cura posterior est. Sic Juven. Sat. IV. *Stomachum laxare saginis.* Eadem vox & significat locum, ubi escis saginantur homines, dies noctesque estur, bibitur, nec quisquam parcimoniam adhibet, sagina plane est. ut infra Sc. III, §. 79. Trinæ III, 2, 96.

Vero vincere ita esse, id est, veris rationibus probare & demonstrare. Cic. Fam. II, 28. §. VI.
Id quidem me cupere, nisi & antea vita, & reliqua Ib. Sc. 2:
mea spes, tacente me, probat; dicendo vincere non postulo. Ibid: *Perinde ac si jam vicerint obitum ejus* §. 12.
Reipubl. utilem fuisse. Parad. IV. *Ego vero te non*
stul-

HOSTELL. *stultum, ut saepe, non improbum, ut semper, sed dementem & insanum rebus vincam necessariis.* Liv. XXVII. *Quem principem civitatis esse, vel Hannibale iudice victurus esset.* de Fab. Max.

§. VII. *Exemplum sibi petere aliunde, ab aliqua re, est*
 Ib. v. 21. *ad formam alicujus rei, quæ alterius est, sibi parare similem, ut infra III, 2, 75. Poen. V, 4, 102. infra V, 1, 67. Terent. Andr. IV, 1, 26. Quid istudnam mirum est, de te si exemplum capit.*

§. VIII. *Perpluere tignum vel tectum, dicitur quod plu-*
 Ib. v. 30. *viam non arcet, sed transmittit. Quintil. lib. VI, 3, 292. Galba penulam roganti non possum commodare, inquit, domi maneo; cum cenaculum ejus perplueret. Unde perpluvia dixit Palladius, pro lapsum aquæ per rimosum tectum decidentis. lib. I, tit. 8. Ut si corruptae tegulae aut imbrices fuerint, parietem non possint penetrare perpluvia.*

§. IX. *Inusu facta res aut domus nequior, id est, non u-*
 Ib. v. 65. *tendo, non exercendo. Sic intactus substantive dixit Lucret. lib. I, 445. Coniunctum esto id quod nunquam sine perniciali Discidio potis est sejungi seque gregari, Pondus ubi saxis, calor ignibus, & liquor aquis, Tactus corporibus cunctis, intactus inani, id est, vis ea, atque natura, ut tangi nequeat. Sic indelictum pro eo quod peccatum non est, usurpat Actius Hellenibus: Qui nisi probrum omnia alia indelicta existimant. Sallust. incultus substantive: Loca vasta inculta. id est, quia nulli homines ea incoluerunt. Sic Gell. inquires. lib. XIX, 9. Labor sic vigiliarum & inquires.*

§. X. *Virtute formæ, est per formam, formæ gratia,*
 Ib. Sc. 3. *beneficio. Sic virtute Deum, est quod vulgo Deum gratia, Mil. III, 1, 82. Perf. III, 1, 63. Trinum. II, 2, 65, 74. Sic & virtute tua, aut il-*
 v. 17. *lius*

lius in malam partem, est opera tua tam impro-^{MOSTELL}
ba quam proba, culpa, ut hac Most. I, 1, 32.
Bacchid. IV, 4, 13. id est, maleficio aut nequitia.

Præcipere recte vel male, significat præceptorem
agere, instar magistri vel præceptoris docere aut §. XI.
monere Afin. III, 1, 4. Perf. III, 1, 22. Cic. *Ib. §. 37.*
ad Q. Fratr. I, ep. 1. *Quo de genere multa præ-*
cipi possent, id est, præcepta tradi. Suet. Neron.
VII. *Ferunt Senecam proxima nocte visum sibi per*
quietem C. Casari præcipere. id est, præceptorem
esse. Quintil. II, 3. *Quia plurimum in præcipien-*
do valet ratio, quæ doctissimo cuique planissima est:
Sic & *præcepta* pro institutione Tacit. IV. Histor.
Ne Vespasianum senem triumphalem juvenum libe-
rorum patrem præceptis coërceret.

Satis accipere Jurisconsultis dicitur, cui cautio §. XII.
præstatur, qui fidejussoribus aut adpromissori-^{Ib. §. 67.}
bus acceptis ab aliquo cavet, & promissum debi-
tumve sibi confirmari curat, opponiturque *satis*
satisdare. l. 17. D. de Testam. Tut. *Ut qui con-*
tentus esset magis satis accipere, quam gerere tute-
lam securus esset. l. 30. de Ufu & Usufr. &
Reditu & Habitatione. *Si per mulierem mora fie-*
ret, quo minus satis acciperet. l. 5. §. II. ff de
Verb. Obligat. *Satis acceptio est stipulatio, quæ ita*
obligat promissorem, ut adpromissores quoque ab eo
accipiantur. id est, qui idem promittunt. Cato
de R.R. cap. II. *Quæ satis accipienda sient, satis*
accipiantur: reliqua cum sient ut compareant. Cic.
pro Quint. cap. 14. *Si veretur, ut res judi-*
cio facta parata sit, judicatum solvi satis accipiat,
Quibus a me verbis satis accipiet: iis-
dem ipse quod peto satisdet. Et mox: *Imo, in-*
quit, abs te satis accipiam, ego autem tibi non sa-
tis dabo. *Satis autem accipere dictum est eodem*
mo-

MOSTELL. modo, quo *satisfacere*, nam cum id, quo quis contentus erat, præstabatur ei, *satisfieri* dictum est; & similiter etiam cum tales, quibus contentus quis futurus esset, ita dabantur, ut rebus obligarentur, *satis accipi* dictum est. I. 7. D. de Incendio, ruina. *Naufragia a domino quoque possessionis, in qua id admissum dicatur, satis accipi, ne cognitioni desit, præcipitur.* Hinc Plautus: *satis acceptum est mihi*, hoc est, fatisdatione idonea cautum est mihi: tam cautum est mihi, quam si acceptis fidejussoribus essem confirmatus. **Mostell.** I, 3, 67. *Si tibi sat acceptum est, fore victum tibi sempiternum.* Et *satis acceptum habere*, pro certum habere non minus firmum, quam si interpositis locupletibus fatisdatoribus cautum esset. Inf. §. 90. **Mercat.** III, 4. *Si id forte ita, sat animo acceptum est certo, id pro certo si habes.* **Mostell.** I, 3, 90. *Si acceptum sat habes, tibi fore illum amicum sempiternum.* Ita *satis a te accipiam*, hoc ita esse dicitur pro, vix credam, non credam, nisi datis adpromissoribus, **Stich.** IV, 1, 4. *Satis abs te accipiam, nisi videam mihi te amicum esse, Antipho.*

§. XIV. *Capere crines*, videtur esse idem quod vittas fumere matronales, nubere, & matronam fieri. Certum est comtu posituque capillorum apud veteres Romanos matronas tam a virginibus, quam a meretricibus fuisse secretas. **Mil.** III, 1, 196. *Utique eam huc ornatam adducas matronarum modo: capite comto, crines vittasque habeat, adsimulet se tuam esse uxorem.* **Tibull.** I. el. 7. *Sit modo casta doce, quamvis non vitta ligatos Impediat crines, nec stola longa pedes.* **Ovid.** III. de Pont. *Quarum nec vitta pudicos, Contingit crines.* Idem de Arte I. *Este procul vittae tenues, &c.* **Tertull.** de Virginitibus velandis: *Simulque se mulieres intellexerunt*
ver-

vertunt capillum, & oculo lasciviorē comam sibi MOSTELL;
 inferunt, crinibus a fronte diversis apertam professæ
 mulierositatem. Festus: Sertis crinibus nubentes
 ornantur, quod is ornatus vetustissimus fuit. Hinc
 ergo in vita, Soli gerendum morem & capiendos
 crines, est uni Philolachi morigerandum, & vit-
 tam matronalem induendam, uni servandum pu-
 dorem, & a vita meretricia, quæ corpus vul-
 gat, abstinendum.

Interpolus & interpolis, proprie dicitur de ve- §. XVI.
 stimento, quod vetus atque aliquibus locis de- *Ib. v. l. 118?*
 tritum, arte polituræ futuræve faciem novam ac-
 cipit. Martian. IC. l. XLV. de Contr. Emt. *Si*
vestimenta interpola quis pro novis emerit. Glossæ
 Isidori: *Interpolis vestis, quæ ex vetusta fit nova.*
 Hinc Plautus *interpoles* vocat vetulas, quæ unguen-
 tis, comtu, fuce, ætatem dissimulant, & cum
 anus sint, puellæ volunt videri. Sic *interpolari*
 proprie dicitur vestimentum, Cicer. ad Q. Fr.
 II. ep. 11. *Quod cum vult renovare honores eosdem,*
quo minus togam prætextam interpolet quotannis. At
 translate quicquid aliam faciem aut speciem sumit,
 quod mutatum, vel vitiatum est, *interpolatum*
 dicitur, ut §. 105. Amphil. I, 1, 161. Cic.
 in Verr. *Referendo in tabulas & publicas & priva-*
tas, quod gestum non esset, semper aliquid demendo,
mutando, interpolando. Varro lib. IV, de L. L.
Multa verba litteris commutatis sunt interpolata.
 Nazario in Panegy. dicitur veri interpolatrix hi-
 storia, quæ veritatem non nudam & simplicem,
 sed vitiatam mendaciis exhibet. Prudent. *Qui*
lata Christi culta fur interpolat Addens avenas noxias.

Commisatum ire, est ire a cæna ad computationem, §. XVII.
 aut exercendam aliam juvenilem lasciviam plu- *Ib. Sc. IV.*
 sculum appotorum, ut solent inclinati. Dictum *vi. §.*

MOSTELL. a *κώμῳ*, quod Græcis nihil aliud est quam convivantium e triclinio foras prodeuntium lascivia. Hinc *κωμῶζειν* saltare post computationem; inde & est Latinis *commissari* eodem modo, interdum idem est quod crapulæ indulgere & ebrietati, quia hæc duo fere conjungebantur: inde *comissari* pro bibere a cæna. Rud. V, 3, 67. Stich. V, 4, 4 & V, 7, 7. Sueton. Vitell. XIII. distinguit a se invicem jentacula & prandia, & cœnas commissationesque. Lucian. in Bis Accusato ait, *Luna officium est, ut comissantibus præluceat*. Cicer. Philipp. V, 6. *Saltatores, citharistas, totum denique commissationis Antonianæ chorum*. Idem eleganter ad Attic. I, 16. de corruptis adolescentibus, reliquis Catilinariæ conjurationis: *Nostri illi commissatores conjurationis barbatuli juvenes*. Prodiabant autem in convivali veste corollas capiti impositas colloque appensas habentes, pueris præcedentibus, qui funalia gestabant, fidicina denique præcincte. Male scribunt vulgo *comeffari*. Nam si a *comedo* descenderet, prima foret brevis. Martial. V, 16.

At nunc conviva est comissatorque libellus.

Idem:

Qui nec leno potes nec comissator haberi,

Quid tibi vis, urbem qui Fabiane petis.

§. XVIII. *Dare ab aliquo cantbarum circum*, id est, dare *ib. § 33.* alicui, ut inde in orbem per omnes convivas circumferatur, ex more, quem indicat Perfa V, 2, 40. Sic Afinar. *Dare ab summo*, id est, dare ei qui summus in lecto accumbebat, ut inde circumferretur. V, 2, 41. In lecto uno accumbebant, Argyrippus, Demænetus, Philenium.

Sum

Summus erat Argyrippus, medius Demænetus, MOSTELL;
 infima meretrix Philenium, quæ in sinu senis
 Demæneti accumbebat. Ideo ab summo nempe
 Argyrippe jubet dari vinum, ab infimo nempe
 loco lecti, jubet sibi dari suavium a Philenio.
 Pers. V, 1, 19. *Age, puer, a summo septenis
 cyathis committe hos ludos*, id est, da principium
 computationi, porrigendo septem cyathos illi, qui
 summus accumbit. Nam committi ludi dicun-
 tur, cum inciperent. Cicer. in Caton. Maj. *Et
 is sermo, qui more majorum in summo adhibetur in
 poculis*, id est, quem is, qui in summo loco accumbit,
 orditur, & deinde in orbem suo quisque loco
 convivæ continuant.

Subire sub falas dicuntur milites in oppugna- §. XIX.
 tionibus urbium & castellorum, quum in muros, *Act. II.*
 & præcipue in murorum turres evadere nituntur. *Sc. I. v. 6.*
 10.

Falæ turres sunt rotundæ, quarum fastigium ovi
 refert imaginem. Græci, teste Vitruvio *Βάρεαι*, ap-
 pellarunt: *Et ipsarum*, inquit, *ædium species ba-
 rica, ut baris seu falæ humiles, latae*. Unde in
 Circo, quæ alii *ova* appellabant, Juvenalis appel-
 lat *falas*: *Consulit ante falas Delphinorumque co-
 lumnas*. Etenim *falæ*, seu *ova*, *ἠοειδὲς δημογεγνησ*. Non:
Falæ turres sunt lignæ. Ennius XV. *Malos diffun-
 det, fiunt tabulata falæque*. Hæc enim & e Circo,
 qui apud veteres propter spectatores e ligno eri-
 gebantur. Idem alibi observat *falam* positum a-
 pud Nævium pro fallacia, ut *machina* & *fabrica*
 pro eadem dicatur: *Me non vocavit, ob eam rem
 hanc fieri falam*.

Clavis Laconica, est quæ ab exteriori forium §. XX.
 parte immittitur clastro ad aperiendum, qua- *1b. v. 58.*
 libus hodie fere utimur. Veteres duo genera cla-
 vium habebant *Βαλαπύρατος καὶ λακωνικὴς*, *Βαλαπύ-* erat
 for-

MOSTELL. ferrum glandis facie & cavum, quod in foramen feræ, hoc est, lignei vectis, τῆ μοχλῆ, immittebatur, & sic feram committebat januæ, ut nisi extracto eo revelli non posset fera, nec janua aperiri. Ita autem in feræ foramen incidebat Βάλαν⊙ ut tota lateret, ne erui posset inde, nisi immisso alio ferro oblongo, quod in cavitatem Βαλάνε ita inibat, ut eam comprehenderet ac sursum traheret. Illud ferrum Græcis dicebatur Βαλανάρα, κλεῖς ὡς τὸ ἀγρίειν ἢ Βάλαιον, & Latinis est clavis. Foramen illud Græcis vocabatur Βαλανόδχη. Cæterum, ut januæ referari possent ab illis, qui foris erant, satis grande foramen supra locum feræ relinquebatur in ostio, per quod manus transmitti quiret, & Βάλαν⊙ in Βαλανόδχη demitti claudendæ januæ ergo, & rursus ejusdem aperiendæ gratia Βαλανάρα in Βάλαιον immitti. Appul. IV. *Lamachus, qua clavi immittendæ foramen patebat, sensim immissa manu claustrum revellere gestiebat.* Et hæc forma communis fuit clavium & claustrorum. Alia solertior ratio fuit per claves Laticonicas, quæ & Salm. p. 931. κρύπται dicebantur, quod totæ intra claustrum immersæ laterent, atque hæ exterius immissæ aperiebant. Dicebantur eadem & *Caria* a Caribus populis. Avienus in Arat. *Si qualem Caria quondam Noverrat intrantem per claustra tenacia clavam.* Theon. ἕξ ὡς τῶν ἐκτὸς ἤσαν αἱ κλεῖδες, ἀλλ' εἶδον τὸ παλαιὸν παρ' αἰγυπτίους ἔχει λάκωσι. (Vide omnino Salmas. Exerc. Plin. pag. 650. & seq.) 925. fqq. ed Paris.

§. XXI. *Capitalis res, locus, homo*, diverso modo dicitur, & quidem *res capitalis*, quæ caput, salutem & incolumitatem tangit. Stich. III, 2, 46. Unde apud antiquos *rei capitalis diem dicere* alicui, id est, accusare capitis. Liv. III, 14. *Cui rei*

rei capitalis dies dicta sit, & de quo futurum pro-^{MOSTELL:}
 pediem iudicium, eum indemnatum indicta causa non
 debere violari, quæ supra dixerat. Liv. III, 11.
 Virginius Cæsoni capitis diem dicit. Liv. XXV, 4.
 Confestim Carvili, omiſſa multa certatione, rei ca-
 pitalis diem Postumo dixerunt. Damnatuſ rei ca-
 pitalis. Cic. pro Cluent. cap. II. dixit: Mulie-
 rem, quod ab hæredibus ſecundis accepta pecunia,
 partum ſibi medicamentis abegiffet, rei capitalis
 eſſe damnatam. Et ita pro re capitali compendio
 quodam dicebant interdum capital. Sic Capital fa-
 cere, eſt committere facinuſ pœna capitis vindican-
 dum. Menechm. I, 1, 16. Juſtin. II, 7. Poſt multas
 clades capital eſſe apud Athenienſes coepit. Liv. XXIV,
 37. Praeſidio decedere apud Romanos capital eſſe; & nece
 liberorum ſuorum eam legem parentes ſanxiſſe. Sil. Ital.
 Praeſetitum namque & capital committere Mar-
 tem Sponte viris. Loſuſ capitalis, inquit Feſtuſ,
 ubi ſi quid violatum eſt, capite violatoris expiatur.
 Et ita hic in Plauto, capitalis aedeſ facta. Deni-
 que Homo capitalis pro nefario ac ſclerato. Cic.
 III. de Offic. Quum recitaſſet verſuſ, quos in
 Phœniſſis apud Euripidem pronunciat Eteocleſ,
 ſubdit: Capitalis Eteocleſ, vel potiuſ Euripideſ, qui
 id unum quod ſcleratiffimum omnium fuerit, exce-
 perit. ad Herenn. XXVI. Ut ſi quiſ dicat qua-
 druplator, ut breviter deſcribam, capitalis eſto. Phi-
 lipp. V, 12. Epistoſam Antonii, quam ad quendam
 ſeptemvirum capitalem hominem, collegam ſuum mi-
 ſerit. Injuſtitia capitalis injuſtiſſima I. Offic. 18.
 Totiuſ autem injuſtitiae nulla capitalior, quam eo-
 rum, qui dum, cum maxime falluntur, id agunt,
 ut viri boni eſſe videantur. Eidem oratio capitalis,
 II. Off. cap. 21.

Pilam injicere alicui, πικρῶν δῶς, eſt tenere ali-^{§. XXII.}
 quem, ^{Act. III.} Sc. 1. v. 4.

198 L E C T I O N E S

QUEST. quem, moram atque impedimentum obijcere, Sumta translatio ex armatura Romanorum, & præliandi modo. Gravis armaturæ milites præter scutum, gladium Hispaniensem, galeam æream, & ocreas, pila gerebant duo, teste Polyb. lib. VI. Unde & *Pilani* dicebantur. Ovid. lib. III. *Fastor.* v. 129.

*Inde pares centum denos secrevit in orbes
Romulus, hostiles constituitque decem.
Et totidem princeps, totidem pilanus habebat,
Corpora; legitimo quique merebat equo.*

Quorum verborum hæc est sententia: *Pares* sunt ætate & habitudine juvenes. Eos *deciescentenos*, hoc est mille, *secrevit* Romulus, atque inde fecit decem hastatorum ordines. Totidem fuerunt principum, totidem pilanorum sive triariorum: sic ut legio constans hac triplici acie, hastatorum, principum, triariorum seu pilanorum, esset trium millium capitum. Descriptio pili Romani est apud Polybium his fere verbis: *Sunt e pilis quaedam crassa, quaedam tenuia: e solidioribus, quae rotunda sunt, palmarem habent dimidietatem, sive diametrum: quae quadrata, latus: tenuia (Sabinis genus venabuli est) mediocribus sunt similia: Istrorum omnium hastile tres fere cubitos longum est: aptatur singulis telum ferreum, hamatum, paris longitudinis cum ipso ligno, cui firmissime adnexum est.* Sic ille. In præliando autem primum, modico spatio ab hoste distantes, pila conjiciebant, dein gladiis res gerebatur. Pari translatione *inijcere securim*. Cic. pro Murena: *Quam te securim injecisse putas petitioni meae, id est, quare qui incidisse, atque inefficacem te putas fecisse*

petitionem meam. Id. pro Planc. *infligere Reipubl.* MOSTELL.
securim.

Hoc habet, id est, peractum est consilium, §. XXIII. tactus est, consilium apud me inveni, ita eum *Att.* III. tentabo, consilium habeo quo efficiam, quod vo- *Sc.* 2. §. lo, quo illum capiam. Formula est ex Amphitheatro petita in gladiatorem stratum & vulneratum, vel irretitum, gladiatoris insultantis, ac, etiam spectatorum acclamantium, ut observat Donatus ad Andr. I. *Sc.* 1, 55. *Certe captus est, habet*, verba sunt Donati: *Id est vulneratus est. Habet enim, qui percussus est: & proprie de gladiatoribus dicitur: quia prius alii vident, quam ipsi sentiant se percussos.* Iterumque idem; *Habet: Sic dicitur de eo, qui lethaliter vulneratus est.* Eadem formula hic utitur servus significans se invenisse, quæ percuteret vel feriret. Virgil. *Aeneid.* XII. §. 294. *Hoc habet, hæc melior magnis data victima divis.* Senec. *Herc. Act.* §. 1457. *Habet, peractum est. Quas petis pœnas dedit* Idem alibi: *Habet, peractum est, fata se nostra explicant.* Idem *Agamemn.* §. 901. *Habet, peractum est, pendet exigua male caput amputatum parte, &c.* Prudent. *Psychomachia:* §. 53. *Hoc habet, exclamat victrix regina.* Usurpant inde de eo, cui obvenit malum, quod debebatur aut intentabatur, qui perit, fraudatus, aut deceptus est, ut hic apud Plaut. Tale est apud Suet. Jul. 30. *Eum Pharsalica acie adversarios casus profligatosque prospicientem dixisse: hoc voluerunt.* Vide meas *Observat.* II. 25. p. 428. (& Græv. ad Flor. III, 10.)

Musice atatem agere, videtur idem esse, quod §. XXIV. concinne, eleganter, sic ut in bonam partem ca- *lb.* §. 40. pi possit: nam hoc interdum Græcis est *μουσικῆς*. Interpretes vulgo malunt ex more cantorum læ-

MOSTELL. te & laute, & sine suo sumptu. Nam jus cantorum & poetarum est, inquit Athenæus, ἀγαπᾶ δούειν, id est *laute epulari sine sua impensa*. In quo proverbio δούειν potius quam τι υὐκεῖσθαι sacrificandi actum notat, quia rem sacram convivium opiparum sequebatur. Ἄσπρον proprie *sine fumo*, interdum idem est quod ἀδάπανον *sine sumtu*, quia dapnificum epularum, & in his sumtus facti, solum est ignis sive fumus. Hinc ergo dicebatur apud Græcos ἀγαπᾶ ἀείδει δούειν, id est *nos cantores sine fumo sacrificamus*, quamvis frigidus focus noster, nulloque sumtu factus, tamen epulamur. Notandum proverbium, sed tamen hæc interpretatio loco Plauti non quadrat. vide Heins. ad Max. Tyr. p. 239.

§. XXV. *Velim ut velles* formula elegans atque concisa, qua utebantur adversum eos, quibus res fecus atque optarent, succedebat, συμπαθεῖν, suam contestantes, se vicem eorum dolere, & meliorem fortunam optantes. Integrum est enim, *velim, ut velles, ita tibi evenire, vel evenisse*, non scilicet ita *ut nunc est*. Senec. ep. LXVII. *Adspice M. Catonem, sacro illi pectore saevissimas manus admoventem, & vulnera parum demissa laxantem. Utrum illi tandem dicturus es: vellem quæ velles, & moleste fero? an feliciter quod agis*, id est, utrum in hoc actu fata sibi accelerantem miserum eum putabis, an felicem. Nam miseris dicimus, sc. ista duo priora, *vellem quæ velles*, & moleste fero; at illis qui feliciter aliquid aggrediuntur, dicimus, *feliciter quod agis*. Formula gratulantis ei, cui secundi & boni aliquid obtigerat, qua significat cupere se eum perpetua felicitate frui. Et *Vellem quæ velles*, alloquentis eum, cui male & adversus animi sententiam erat, qua indicabat dolere

tere sibi, quod illi male esset, q. d. vellem tibi MOSTELL.
ita esset, ut tu ipse quoque velles.

Vehere clitellas dicitur hic, qui deceptus est, cui §. XXVI.
codem sensu *sarcina imposta est*, ex *Afin. II, 1. extr.* ib. v. 91.
Qui probe oneratus est, ex *Mil. III, 3. 60.* *Cui*
onerata est samia, ex *Aul. II, 2, 20.* de quo su-
pra. *Clitellæ* sunt sellæ dossuariæ, quibus infer-
nuntur jumenta ad onera commodius accipien-
da, & portanda, præcipue asini. Apud Phæ-
drum asinus ad senem pastorem dicens introdu-
citur: *Quid refert mea cui serviam, clitellas dum*
porto meas. *lib. I. fab. 16. extr.* *Liv. XXV, 36.*
Ut tamen aliquam imaginem valli objicerent, clitel-
las alligatas oneribus, velut struentes ad altitudinem
solitam, circumdabant, cumulo sarcinarum omnis ge-
neris objecto, ubi ad struendum clitellæ defuerant.
Unde proverbium, *Bovi clitellas*: de iis, qui gra-
vius subierunt onus, quam ferre valeant hume-
ri. *Cic. lib. V. ad Att. epist. 15.* *Clitellæ bovi*
sunt impostæ. *Cillane non est nostrum onus: sed fe-*
remus. ubi *Cillani* nomine mulionem, seu asina-
rium, interpretatur *Bosius*, nam *κίμων* *Dores* asi-
num vocabant, teste *Polluce*, unde *ἡμισιδος* dixit
mulum, quasi dimidium asinum. *Cic. XIII. ad*
Att. 13. Quint V, 11. *Cui consine est κρηπίς* ge-
nus illud, quod est velut fabula brevior, & per al-
legoriam accipitur: *Non nostrum, inquit, onus,*
bos clitellas. *Ammian. Marcell. XVI.* de facete
dictis a *Juliano*: *Cum exercere præludia disciplinæ*
castrensis cogeretur, artemque modulatus inceden-
di per Pyrrhicam (erat saltatio bellica cum armis)
continentibus disceret fistulis, vetus istud proverbium,
Clitellæ bovi impostæ sunt, plane non est nostrum
onus, exclamavit.

Redhibere emptum, est facere ut recipiat vendi- §.
XXVII.

MOSELL. tor, reddita pecunia, quod habuit ante contractum, atque ita, contractum dissolvere. Festus: *Redhibitum proprie dicitur, quod redditum est improbatumque ei qui dedit: idemque rursus habere coactus est id, quod ante habuit.* Verbum est Ictorum, unde *redhibitio* *ἀναρωγμή*, etiam Quintil. lib. VIII, 3. *An non pudeat certam pecuniam creditam periodis postulare, aut circa stillicidia adfici, aut in mancipii redhibitione sudare?* Eadem vulgo dicitur *redhibitoria actio*, quæ est ædilitia, in hoc data, ut venditor, quod vendidit, ob vitium ejus morbumque in venditione dissimulatum recipiat. Interdum & venditor *redhibere* dicitur, ut sit idem quod recipere, quasi iterum habere. Mercat. dixit II, 3, 84. *se redhibere, si non placeat.*

^{6.}
XXVIII. *Die crastini, & sic die pristini, die quarti, die quinti, &c.* dixerunt veteres pro cras, vel crastino die, pridie, die quarto, die quinto. *Me-
 Sc. 1. V. næch. V, 9, 96.* id est septimo post hunc die, *Perf. II, 3, 8.* Cato in Origin: *Igitur Dictatorem Carthaginensium magister equitum monuit, mitte mecum Romam equitatum: die quinti in Capitolio tibi cæna cocta erit.* A. Gell. X, 25. Intelligitur in his omnibus *ἡμερῶν τὸ σολῆς*, ut integre sit; *Die crastini solis, die quarti solis.* Vide Gell. X, 24.

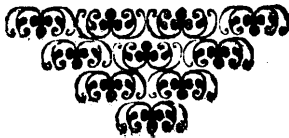
§.XXIX. *Defendere injuriam alicui*, significat arcere, prohibere ab aliquo, cui intetur. Cicer. pro Rosc. Amer. *Omnes hi, quos videtis adesse in hac causa, injuriam novo scelere conflutam, putant oportere defendi: defendere ipsi propter iniquitatem non audent.* Quale Virgilii: *Solstitium pecori defendite.* Horat. I. Od. 17, 3. Cæli. I. Gall. c. 44. *Quod bellum non intulerit, sed defenderit.* lib. II. *Cum alias bellum inferrent, alias illatum defenderent.* c. 29. f. At-

Atque eleganti usu in re subita interponitur, ^{MOSTELL.} quasi significaret continuo, statim, ex templo, ut ap- §. XXX
 paret ex verbis hujus loci, *Capio consilium . . . se-* Act. V.
grogent. Sic Epid. II, 2, 33. Bacchid. II, 3, Sc. 1.
 45. Mercat. II, 1, 32. Virg. I. Georg. 201. ^{vf. 2.}
Non aliter quam qui adverso vix flumine lembum Re-
migio subigit, si brachia forte remisit, Atque illum
in praeceps prono rapit alveus amni. Liv. XXVI,
 37. *Hinc Quintium simul pugnantem hortantemque*
suos incautum hasta transfigit. Ille atque praeceps
cum armis procidit ante portam.

Mittere lineam ponitur pro tentare, capta- §. XXXI.
 re, explorare. Translatio ducta a piscantibus ^{lb. 7. 22.}
 harundine, quæ *linea* appellatur propter linum,
 quo hamus tenetur. Senec. *Sentit tremulos linea*
piscis. Martial. III, 58. *Tremula ve captum linea*
trahit piscem. Sic etiam *mittere*, Petron. *Unde pla-*
ni autem, unde levatores viverent, nisi aut locellos
aut sonantes ære sacculos in turbam mitterent.

Disceptator, idem quod iudex, arbiter. Cic. §.
 de Leg. II: *Juris disceptator, qui privata judicet,* XXXII.
judicari ve jubeat, Prætor esto. Idemque infra: ^{lb. Sc. 23}
Aequitatem, qui rogat habeto, pari jure cum eo, §. 16.
quicumque erit juris disceptator. Liv. XXXIX,
 25. *Ibi cum Romani legati disceptatorum loco, Thes-*
sali Perræbique, & Athamanes, haut dubii accusa-
tores, Philippus ad audienda crimina tanquam reus,
consedissent,

MENÆCHMI.

§. I.
Prol.
vL. 15.

Non modio neque trimodio, verum ipso horreo admetiri, vel demensum dare, argumentum, narrationem, convitia, vel rem quamcunque, est abundantissime, copiosissime vobis admetiar, (translatio sumpta a mensuris aridorum) sic ut ordinarius modus admetiendi, qui est per modios, superetur, & per horrea computandum fit, quod instar frumenti demensum datur. Xerxes, & ejus exemplo post Darius, qui cum Alexandro bellum gessit, ad recensendam infinitam multitudinem exercituum suorum circumvallato loco, qui decem millia armatorum caperet (*πῆχον μυριαδῶν* vocat Aristides Rhetor) numerum copiarum iniere, teste Curt. lib. III. Herod. lib. VII. Plin. IV, 11. Sic & is, qui admodum dives est, per hyperbolen Horatio dicitur *nummos metiri*, lib. I. Sat. I. *Ut metiretur nummos*. Et apud Petron. *Uxor, inquit, Trimalcionis Fortunata appellatur, quæ nummos modio metitur*. Et apud eundem: *Ni tabellarius in terram venisset, decem vehiculis dives*. Et nummi & homines numerantur: non mensuræ eorum quantitas æstimatur. Quemadmodum mensura frumenti modis fit, aut trimodis, non hor-

horreis. Cic. VI. ad Att. I. ait *se publicanis in provinciam dare pleno modio verborum honorem, invitationem crebram.*

Umbilicus diei, id est *meridies*, sive *medium diei*. Quia *umbilicus* in *medio corporis humani* est, ideo varie eam vocem transtulerunt ad aliarum rerum *medium* significandum. Cic. VI. *Verrina: Nemus Enyæ adjacens, quod in media Sicilia situm sit, umbilicum Siciliae* nominari ait. Liv. XXXV, c. 18. *Ætolos* ait *umbilicum Græciæ incolere*. Plin. III, 12. *Italiae umbilicum* testatur esse *agrum Cutiliae in agro Reatino*. Sic *Delphos terræ umbilicum* vocabant antiqui. Plutarch. Defect. Oracul. Pindarus. Python: od. 11. *πυθωνία γῆ κὲ ἐρσοδύκων γαίης ἰμφαλὸν καὶ ἀδύπτε*. Scholiastes Germanici de equis Solis pag. 141. *Erythraeus Græce ruber dicitur, quod a matutino tempore rubicundus exurgat. Athon lucidus dicitur, quod tertia hora instante lucidior fulgeat. Lampros vero lucens vel ardens dicitur, quod situm ad umbilicum diei contra Arcticum conscendit circulum. Philogæus Græce amans terram dicitur, quod hora nona proclivior vergens, occasui pronus incumbat. Et Plauti imitator Fulgentius de Sole: Cum ad umbilicum diei centratum conscenderit circulum. At quum de libris loquerentur, aut scripto aliquo grandiore loquentes, utuntur phrasi: Ad umbilicum adducere, venire, non medium significat, sed finem. Perfectis enim libris scriptis ex ossæ, ligno, cornu, ebore, aliave materia apponebant exterius clausuram aliquam ad continendum volumen, quam *umbilicum* vocabant. Catullus XXII. *Chartæ regiae, novi libri, novi umbilici. Martialis. Liber umbilicis cultus atque membranis. Qui quia non addebantur nisi absolutis, ideo Horat. Epod. XIV. Promissum carmen iambo Ad umbilicum adduce.**

S. II.
A. I. S. 6.
2. VI. 45.

206 L E C T I O N E S

MINÆCH. *ducere*, id est perficere, finire. M. Senec. Suafor. VI. *Ergo ut librum velitis usque ad umbilicum evolvere, adjiciam suasoriae proxima similem.* Martial. IV, 91. *Jam pervenimus usque ad umbilicum.* (vide Dempster. ad Rosin. pag. 40.)

§. III.
ib. §. 50. *Agitator*, vulgo auriga, aut mulio. Virg. I. Georg. *Oleo tardi costas agitator aselli Vitibus aut onerat pomis.* (ut & *agitare* illorum est proprium. Asin. III, 3, 118.) Iterum Virg. II. Aen. *spumantemque agitabat equum.* Horat. II. Sat. 7. *Curribus aut agitavit equum*, sed *κατ'ἰξοχὸν* ita appellabantur ii, qui in Circensi ludo currus, aut equos agitabant singulares. Virgil. de hisce: *Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.* Cic. IV. Acad. *Ego, ut agitator callidus, priusquam ad finem veniam, equos sustinebo.* Inscript. T. CLAUDIO. AVG. L. EPAPHRODITO. AGITATORI. FACTION. PRASINÆ. ANICETVS. AGITATOR. FACTIONIS. EIVSDEM. MAGISTRO. SVO. Item: C. AURELIO. POLYPHEMO. AGITATORI. FACTIONIS. RVSSATÆ. SVI. TEMPORIS. PRIMO. ET. SOLO. FACTIONARIO. Item: L. R. APIDIO. L. F. LEM. MVLIONI. ET. MORATORI. LV. DI. CIRCENS. (post appellatur *procurator dromi*) ET. AGITATOR. FACTIONIS. VENETÆ. VIXIT ANNOS. IX. RAPIDIA. MARITO PISSIMO. B. M. F.

§. IV.
ib. §. 54. *Capere collegium augurum*, est idem quod adhibere, consulere. Sic *capere judicem, arbitrum.* Mostell. III, 1, 30. Argum. Amph. V II. Pro adsumere, consentire in aliquem, eligere. Sic *capi* dicebantur propria signataque phrasi virgines Vestales, Flamines, Pontifices, Augures, id est

ad-

adsumi, cooptari in collegium. Fabius Pictor MENÆCH
 formulam recitat Vestalis eligendæ: SACER-
 DOTEM. VESTALEM. QUÆ. SACRA. FA-
 CIAT. QUÆ. IOUS. SIEI. SACERDOTEM.
 FACERE. VESTALEM. PRO. P. R. L. UTRI.
 QUÆ. OPTIMA. LEGE. FOVAI. II A. TE.
 AMATA. CAPIO. Suet. Aug. XXXI. Tac. II.
 Annual. LXXXVI. Postquam retulit *Caesar* capien-
 dam virginem in locum *Occia*, quæ septem & quinquaginta per annos summa sanctimonia Vestalibus sacris præfuerat. lib. IV, 16. Decretam *Cornelia* virgini, quæ in locum *Scantiae* capiebatur H. S. vicies. lib. XV. Defunctaque virgo Vestalis *Laelia*, in cuius locum *Cornelia* ex familia *Cosforum* capta est. L. Syl-
 la II. Rer. Gestarum P. *Cornelii*, cui primo cognomen *Syllae* impositum est, flamen *Dialis* captus. M. Cato: Ego nunc volo jus pontificum optime scire, jamne ea causa pontifex capiar? Si volo augurium optime tenere, ecquis me ob eam rem augurem capiet? Usus etiam hujus verbi est in rebus aliis, ut capere locum castris, Sallust. Sic & captus locus, inquit Festus, ad sacrificandum legitime constitutus. Cæsar. Liv. Virg. in Cul. locum capit, hunc & in orbem destinat, id est eligit & limite ducta designat.

Scitamenta sunt cupediæ, deliciæ ciborum. Glossar. Scitamenta, ἰδιόματα. Appul. IX. Met. Crustula, hamos, laterculos & complura scitamenta mellita. Symmach. I, 23. Quod si ego cænas dapales & saliare convivium, tum viscerationes atque epulum postulassem, tu mihi mensas secundas & scitamenta eximia lancis apponeres. Paull. ep. XXXI. Apposuisi mihi divites escas, quæ me esurientem facile in omnia verborum tuorum, quasi in varia ele-

G. V.
 lb. Sc. 3.
 v. 26.

MEMÆCH. *Clarum gustu & adpectu dapum scitamenta rapuerunt.*

§. VI. *Melvinam suggerere*, est ingens desiderium & appetitum stimulare, cupiditatem alicujus flagrantissimam in quacunq; re excitare: magis proprie in cibis, famem & appetentiam milvi (voracissimæ & hiantis semper volucris) addere. Unde & *Milvus*, & *milvinus* pro raptore. Pœn. V, 5, 13. *Et milvina ungula* pro rapacissimis manibus. Pseud. III, 2, 63. Cic. ad Q. Frat. *Renuntiatus mihi Licinium plagiarium cum suo pullo milvino hiatu exigere.* Ovid. II. Met. *Ut volucris visis rapidissima miluus extis.* Ita enim per diæresin, cum alias duarum syllabarum *milvus*, ut scribendum esse semperque scriptum & pronunciatum (nisi quando trisyllabum, *milvius* faciunt) apud veteres ex antiquis codicibus bene observarunt viri eruditi, non *milvius*. *Milvinus* igitur est adjectivum, sub quo hoc loco intelligitur *fames*, *cupiditas*, quod Plauto familiare est. *Milvinam suggerere*, id est *rabidam facere orexin*. Juven. Sat. VI.

§. VII. *Æstive viaticatus*, id est levi, tenui, parvo viatico instructus. Viatores, præsertim tenuiores, ætate minus sibi provident de viatico, quam hyeme: nam & paucioribus diebus, quo volunt, perveniunt, non tempestatibus hibernis, non glaciali mari detinentur; & inter eundem frugibus, quos capiunt ex agris, prope vitam tolerare possunt, & sub dio sine injuria corporis cubare, minusque in vestem impendunt. *Æstivum* etiam dicitur, quo per æstatem utimur. Sic Plin. *Vestes sericæ dicuntur æstiva levitate.* Et *æstivum aurum* vocat Juvenalis annulos non solidos, sed *caf-
fos*

fos interius, quibus homines lauti & molles utebantur, ne, quum singulos digitos numero annulorum fere contegerent pondere, nimis gravarentur: *Ventilat aestivum digitis sudantibus aurum.* Propert. IV, 8, 37. MENÆCH.

*Lygdamus ad Cyathos, vitrique aestiva supellex,
Et Methymmaei Graeca saliva meri.*

Porco sacro sincero piandum esse, est male sanum esse, insanire. Horat. II. Sat. III, 165. *Non est perjurus neque sordidus, immolet æquis Hic porcum Laribus; verum ambitiosus & audax, Naviget Anticyram.* §. VIII.
Ib. Sc. 2.
vf. 15. &
38. Opponuntur enim hæc duo: *Immolare porcum æquis Laribus, & navigare Anticyram* debere. Estque posterius pro insanire, quia multum hellebori nascebatur in Anticyra, quo cerebrum purgaretur. Illud prius est sanum esse: qui enim propter id, quod sanus est, diis gratias agit, immolat æquis diis porcum. Intelligi etiam potest cerritus (de quo Amph. II, 2, 145.) Nam Cereri præcipue immolabatur porcus, quod infestus frugibus esset, &, ut ait Ovid. in Fast. *semina pando rostro eruit.* Insignis est locus Varronis II. de R. R. *Ab suillo genere pecoris immolandi initium sumtum videtur, cujus vestigia, quod initiis Cereris porci immolantur, & quod initiis pacis fœderum feritur, porcus occiditur.* Et post: *Nuptiarum initio antiqui Reges & sublimes viri in Hetruria, in conjunctione nuptiali, novæ nuptæ & novis maritis primum porcum immolant.* Prisci quoque Latini, ut & Græci in Italia, idem factitasse videntur, nam & nostræ mulieres, maxime nutrices, naturam, qua fœminæ sunt, in virginibus appellant porcum, & Græci, χοῖρα significantes, esse dignam insigni

MENÆCH. *nuptiarum.* *Sacres* autem dicebant veteres *tertia* declinatione, pro quo nos *sec. declinat.* *sacros*, ut apparet ex Rud. IV, 6, 4. et Varrone. *Myfticos* appellat Propert. I. el. 10. Aristop. in Acharn. ὕ. 764. Τί δαὶ φέρεται; ME. *Χολεὺς ἐζώρησε μυστικῶς.* qui & ibidem monuerat *χολεῖων μυστικῶν.* *Sinceri* autem nihil aliud sunt quam puri & sine labe corporis, integri: nam hoc requirebatur in victimis, eaque de causa, priusquam mactaretur, inspiciebatur a sacerdotibus, quod proprio verbo dicebant victimas *probari.* Var. rō loco citato. Tertull. Apolog. XXX. *Ut mirer, quæ hostiæ probantur penes vos a vitiosissimis sacerdotibus, cur præcordia potius victimarum, quam ipsorum sacrificantium examinentur.* Ovid. de hac integritate: *Rursus sine vulnere corpus Sincerumque fuit.* Omnia optime illustrat Varro lib. II, 1. Pag. 63. *Porci vero ad duo menses a mamma non diiunguntur; e quibus quoniam puri sunt ad sacrificium, ut immolentur, olim appellati sacres, quos appellat Plautus, cum ait: Quanti sunt porci sacres? Sic boves altilles, ad sacrificia publica saginati, dicuntur opimi.* Et cap. IV. *Qui a partu decimo die habentur puri, ab eo appellantur ab antiquis Sacres, quod tum ad Sacrificium idonei dicuntur primum. itaque apud Plautum in Menaechm. quum insanum quem putat, ut pietur in oppido Epidamno interroget. Quanti hic porci sunt sacres.*

§. IX. *Pro sano loqui, facere, est instar hominis sani, tanquam sanum.* Cæsar V. de B. Civ. *Nihil hunc se absente pro sano facturum arbitratus, qui præsentis imperium neglexisset.* Men. V, 5, 28, 42. Liv. 29. *Primum adeo incredibilis visa res, ut non pro vano modo, sed vix pro sano nuntius audiretur.* Capt. III, 4, 10. Propert. I. el. 10.

Non tibi pro vano verba benigna cadant.

MENÆCH.

Liv. XXXV, 46. *Id primum eos pro amicis facturos, firuscule excedant atque abeant.*

Homo multus, nimius, est qui multum negotii faceffit, tanquam ipse non solus, sed multi cum eo. Pro homine tetrico morosoque & importuno, quem Græci φορτικός dicunt. Afran. apud Nonium: Multa es, & molesta multum. Catull.

§. X.

lb. vi. 41.

Multus homo, es Naso: nam tecum multus homo est qui descendit: Naso multus es & pathicus.

Flav. Vopisc. in Epist. Valeriani de Aureliano scripta: *Nimius, multus est, gravis est, ad nostra non facit tempora. Græci πᾶσι dicunt hominem gravem & serium, & quantivis pretii, at Latinis multus semper in malam partem pro ardelione usurpatur & satageo. Tac. Hist. Lib. III, 52. Erant inter duces qui ne ceterent moras: quippe nimius jam Antonius, & certiora ex Mutiano sperabantur, id est, non ferendus, intolerabilis. Lib. IV. Rebus secundis nimii. Idem in vita Agric. VII. de vice sim. legione seditiosa & tumultuante: Seditiose agere narrabatur: quippe legatis quoque consularibus nimia ac formidolosa erat. Servius ad illud Virg. Nunc acris Oronti: Nunc fortis, alias velocis: quidam acrem unamquamque rem vegetam ac nimiam tradunt. Tacit. Ann. II, 34, 6. Urgulania potentia adeo nimia civitati erat, ut restis in causa quadam, que apud senatum tractabatur, venire dedignaretur. Salust. Jugurth. LXXXII.*

Delicias facere, significat ludere, joculari, irridere aliquem. Pœn. I, 2, 68 & 82. Casin. III, 1, 14. Sic delicatum esse, Most. IV, 2, 32. erino ritu astantes somnare dicuntur qui & marcent, nec præfenti ac vigenti sunt

§. XI.

lb. Sc. 3.

ψ. 30.

§. XII.

ani. lb. ψ. 44.

Canth
torpent

MENÆCH. animo, qui nihil agunt pro vigilantibus aut exci-
tatis. *Somnia vana sunt, illusoria, habentia, ut ille*
ait, Vera simul falsis, permixtaque flumina, flammis.
Inde *somniare* pro errare, delirare, nugari. *Curc.*
IV, 3, 14. Most. IV, 2, 38. & 3, 21. Cantherii sunt e-
qui castrati, qui cum mascula parte spiritus animos-
que feroces amiserunt, & stantes placide quasi con-
niventes oculis, somniculosique & dormitantes
conspiciuntur, ut credi possit eos somniare.

§. XIII. *Adversum ire vel venire alicui*, non tantum est
obviam ire, sed etiam *ire quæsitum aliquem loco*
designato: & dicitur præcipue de servis, qui ve-
niunt ut dominos aliunde deducant. Most. I, 1,
19. IV, 2, 16. Phaniscus appellatur, adven-
tor, servus nempe talis, qui dominum advocatum
ab amicis, aut si qua prodierit, constituto tem-
pore & loco requirit & opperitur, domumque
deducit. Men. V, 6, 29. Stich. IV, 2, 27.
Men. II, 3, 82. & 90. III, 1, 17. pro venire
ex constituto. Terent. Adelph. I, 1, 2. Non re-
diit hac nocte a cæna Æschinus? neque servulorum
quisquam, qui adversum ierant. Sic obviam venire
est venire aliquo, ut ibi expectes alterum, aut
venire ex constituto, Rud. III, 6, 18. Sic e-
tiam occurrere, Pœn. Prol. XLIII. Pseud. IV,
7, 101. Cic. III. Verr. 27. Nolle se negotii quid-
quam habere dicebat, sed accepta pecunia quamprim-
um aliam civitatem occurrere. Liv. XXXI, 28.
Concilium Ætolorum statuta die futurum erat, Huic
ut occurrerent legati regis iter accelerarunt. Athe-
niensium quoque legati ad concilium occurrerunt.

§. XIV. *Amare aliquem, ut faciat*, dicitur pro orare a-
manter. Cistell. I, 1, 106. Men. II, 3, 71.
Æt. III. *Perf. II, 5, 2. Ubi amare multum* non significat
amore consequi, aut diligenter, sed refertur ad

præ-

præcedens *habere animum bonum*, & significat, me MENÆCH.
hoc amare ut habeat animum bonum, ut sit hi-
laris. Sic & *amabo* hac Scena, 17. Et Martial.
Dic verum mihi, Marce, dic amavo.

In jure rem habeo, id est, apud prætorem, §. XV.
ad tribunal prætoris. Distinguit enim inter eos, Act. IV.
quibus res est ad populum, quod fit in judiciis Sc. 2. vi. 19.

publicis, & comitiis populi, & inter eos, qui-
bus res est ad judicem, nempe vel ab alio præ-
tore ex albo datum, vel a litigantibus captum,
& denique inter illos, quibus res est in jure,
nempe apud prætorem ipsum. Unde Paulus
Ictus ait: *Jus dici locum, in quo jus redditur.* Un-
de phrasēs illæ *ambula in jus*, Curc. V, 2, 23.

In jus voco te, Rad. III, 6, 21. *In jus eamus.* In
jus adire post Redit. in Sen. IX. *Cum L. Caecilius*
omnibus direptoribus meorum bonorum in jus ade-
undi potestatem novam fecerit. Ceterum ut Paulus,
sic & notabili hoc Latinissimo & distinctione u-
titur Cic. J. de Or. *Nam si quis statuet, hunc esse*
oratorem, qui tantummodo in jure aut judiciis pos-
sit aut ad populum, aut in senatu copiose loqui. A.
Gell. VII, 1. *Scipio quodam die jus in castris se-*
dens dicebat: tum e militibus, qui in jure apud eum
stabant. Sic formulæ Ict. apud Cic. pro Muren.

Quando te in jure conspicio: & inde ego te ex jure
manu confertum voco.

Ferre conditiones, est proponere formulam trans-
actionis, qua controversia aut res litigiosa com-
ponatur. Antonius apud Cicer. Phil. XIII, 17. ¶. XVI.
ib. §. 24.

Qui me præcipitem egerit æquissimas conditiones fe-
rentem, & tamen ex his aliquid remittere cogitan-
tem. Cælius. VIII. ep. 16. *Si existimas eandem*
rationem fore Caesaris in dimittendis adversariis &
conditionibus ferendis, erras, id est, tam bonum

MENÆCH. fore in salute victis tribuenda, quam fuit in conditionibus pacis proponendis. Liv. XXVII, 32. *Enimvero indignatus Philippus victos notari sibi, ultro conditiones ferre.* lib. XXXVII, 1. *Duae conditiones eis latae sunt, vel senatui liberum arbitrium de se permitterent, vel mille talentum darent eosdemque amicos atque inimicos haberent.* Confragosae autem sunt perplexae, asperae, translatione ducta a regionibus locorum. Cist. II, 3, 70. Liv. XXXIX, 43.

§. XVII. *Responsare*, significat terociter & irreverenter respondere, obloqui. Sic Truc. II, 7, 45. Horat. II. Sat. 7. *Responsare cupidinibus, contemnere honores Fortis.* Ibid. *Ingens virtus atque animus caenis respondet opimis.* Lib. I. cp. 1. *Fortunae te responsare superbae Liberum & erectum.*

§. XVIII. *Phrygiones*, dicuntur qui subtiliora opera in sindone aut serico, acu aut nendo, conficiunt, & imprimis aureo filo, quod vocant *acu pingere*. Ovid. VI. Metam. *Sive levi teretem versabat pollice fusum, Seu pingebat acu scires a Pallade doctam.* Quod quia Phrygium inventum, artifices dicuntur *Phrygiones*. Et *lana Phrygiae* laudantur, & artifices in iisauri subtemine pingentes. De illis Martial. lib. IV. Apop. 154. *Nec Lacedaemonia pastor donavit amicae: Deterior tædæ purpura Matris erat!* de his Plin. VIII, 48. *Accipio pictas vestes jam apud Homerum fuisse: unde triumphales natae. Acu facere id Phryges invenerunt, ideoque Phrygiones appellati, qui acu pingunt.* Serv. ad illud III Æneid. 46. *Et Phrygium Ascanio chlamydem, explicat acu pictam. Hujus enim artis peritos Phrygiones dicimus secundum Plautum: in Phrygia enim inventa est hæc ars.* Titinn. Barbato, apud Non: *Phrygio sui prima, beneque id opus sciri, reliqui acus a-*

ciasque hero atque hera nostra. Varro. Phrygio, MEN. MCH.
 qui pulvinar pollet pingere, solias depingebat.
 Aulul. III, 5, 34. Apud Senec. &
 Plin. hæc vestis Phrygiana appellatur. Il-
 le quidem lib. I. de benef. 3. *Inveniam alium*
Poëtam, apud quem præcingantur Gratia, & spissis aut
Phrygianis prodeant Plin. VIII, 48. *Togas raras*
Phrygianasque Divi Augusti novissimis temporibus
cæpisse scribit Fenestella. Apud quos tamen docti
 quidam legere malunt *Phryxianas*, a similitudi-
 ne Phryxæi velleris, quia villosa fuerit talis ves-
 tis, de quo tamen ego vehementer dubito. Et
 retineri putant vocabulum a Celtis & Belgis,
 qui *Frise* vocent.

Promittere ad cænam, significat promittere te §. XIX.
 alicui convivam fore, in cæna adfuturum. Most. At. V.
 IV, 3, 12. Stich. 4, 2, 16. M. Senec. II. Suaf. Sc. 2. v. 43.
Sabinus Asinius venustissimus inter Rhetoras scur-
ra, cum hanc sententiam Leonidæ retulisset, ait: ego illi ad
prandium promissem, ad cænam renuntiassem. Al-
ludebat: ἔτιως ἀρίστου ὡς ἐν ἀδῆ δεσπονητέως. Petron:
Hodie quia tanquam Scholastici ad cænam promisi-
mus, non perdamus noctes. Plin. I. ep. 15. *Hæus*
tu, promittis ad cænam? nec venis. dicetur jus ad
assem. impendium reddes, nec id modicum. Sic pro-
 mittere ad aliquem. Stich. IV, 1, 9. Cic. II.
 Orat. 7. *Nisi prius a vobis impetraro. Quidnam?*
inquit Catullus, ut hic sitis hodie. Ium, cum ille du-
bitaret, quod ad fratrem promiserat, ego, inquit Jul.
pro utroque respondeo, sic faciemus.

Dare pensum, est phralis ab antiquis adjudica- §. XX.
 ta lanificio, sic ut pensum esset certum pondus, lb. v. 45.
 vel quantitas lanæ, a matre familias ancillis ap-
 pensa & attributa, ut intra certum tempus pa-
 retur: hac conditione, ut si factum non fue-

MENÆCH

rit, aut demenso careant, aut male mulcentur. Mercat. II, 3, 63. & 87. Propert. III. el. 4. *Tristis erat domina, & tristes sua pensa ministræ Carpebant, medio nebat & ipsa loco.* Ovid. epist. Deian. *Crasaque robusto deducis pollice filo Æquaque formosæ pensa rependis heræ.* Just. I, 3. *Invenit eum inter scortorum greges purpuram colorem, & muliebri habitu pensa inter virgines partientem.* Titinn. *ocat pensam lanam, Fullonibus: Da pensam lanam, qui non reddet tempori putatam recte, facito ut mulcetur male.* Inde transfertur ad quævis alia negotia. Bacchid. V, 2, 33. Perf. II, 4, 1. Varro. II. de R.R. cap. 2. *Sed quoniam nos nostrum pensum absolvimus & limitata est pecuaria quaestio.* Cic. III. Verr. 46. *Meæ diligentiae pensum magis in Leontina agro est exigendum, propter hæc causam, quod ipsi Leontini publice non sane me multum adjuxerint.*

§. XXI. *Lanam carere*, significat purgare trahendo per pectinem, seu instrumentum stylis ferreis horrens, quod inde *carmen* dicitur. Varro VI. L.L. *Carere a carenda, quod cum tum purgant ac deducunt, ut careat spurcitia. Ex quo carminari dicitur tum lana, cum caret eo, quod in ea est nequam.* in etymo fallitur, est enim sine dubio *καρμίνος* id est, *tondere*, quod in Aorist. II. facit *καρμίνω*. A *caro*, quod est idem quod *carpo*, dixerunt *carino*, pro mordeo, & dictis diciturque laceratio. Ennius: *Sed neque me deceat carinantibus ledere chartis*, id est mordacibus & carpentibus. Idem apud Serv: Ad Virg. Aen. VII. v. 361. Et contra *carinans* verba atque obscæna profatus: *Ab carere, καρμίνος, carmen, instrumentum terreum, per quod ducitur lana.* Lucrct. IV. *Semper enim nova sic radiorum lumina fundunt, Primaque dispereunt, quasi carmine lana trabatur.* Idem sic descri-

descri-

describit Juvenal. *Qui docet obliquo lanam deduce- MENÆCH.*
re ferro. Ab hoc eodem sensu dixerunt, *car-*
minare. Plin. lib. IX. *Lana carminata mergitur.*

Formicinus gradus, dicitur minutissimus, & 6.
 per hoc lentissimus, etiam cum acceleratur. Sic XXII,
crusculum formicæ pro tenuissimo crure dixit ^{Att. V.}
 Martial. III, 93. *Pectus cicadae, crusculumque* ^{Sc. 3. 7.}
formicæ. Et proverb. apud Græcos: *Μυρμηκων*
ἄτραπὸς. *formicarum vias* pro angustis & incur-
 vis. Quod ita explicat Suidas: *Περί Ἀραθῶνός φησι*
τὸ ποιητῆ, ὡς λεπλά καὶ ἀγυῖα ἀνακρομένε μέλη.

Ellebori jugere vix curari posse, opus habere, §. XXIII.
 est insanam molem insanæ contraxisse, horren- ^{lb. Sc. 5.}
 dum in modum insanire. Elleboro, quod in An- ^{ψ. 15.}
 ticyra, insula Locridis (Liv. XXVI, 26.) nasci-
 tur abundanter, sumpto et alios morbos & impri-
 mis insaniam curari credebant: unde, quem in-
 sanum volebant dicere, *elleboro* aut Anticyra illi
 opus esse dicebant. Ovid. *Imbibe dixissem purgan-*
tes pectora succos, Quicquid & in tota nascitur
Anticyra. Suet. Calig. XXIX. Horat. II. Sat.
 3. Petron: *Chrysisippus ut ad inventionem suffice-*
ret, elleboro animum deterfit. Gell. XVII, 15.
 Plin. XXV, 5. Dicebant veteres *juger* vel *ju-*
gus, ut later & latus, unde in singulari remansit
jugere, & plur. *jugera, jugerum, jugeribus*, &
jugera. Tibull. *Ut multo innumeram jugere pa-*
scat ovem. *Jugerum* rei rusticæ scriptoribus est
 modus agri, ut nonnulli tradunt, habens qua-
 quaversum ducentenos pedes, ut alii, ducente-
 num quadragenum pedum in longitudinem, di-
 midii in latitudinem. *Jugere ellebori*, est tan-
 ta copia ellebori quanta in jugere obferi potest.

Ex saltu damni elicere aliquem salvum, id est §. XXIV.
 ex loco periculoso. *Saltus* silvæque loca sunt ^{lb. Sc. 6.}
 im- ^{vl. 30.}

MENÆCH. impedita, & fere infidiis apta. Liv. VIII. de loco cladis Caudinæ: *Saltus duo alti, angusti, silvosi que sunt montibus circa perpetuis inter se juncti.* lib. IX. De illa altera clade Romanorum ad lacum Thrasymentum, XXII. *Equites ad ipsas fauces saltus tumulis apte tegentibus locet, ut, ubi intrassent Romani, objectato equitatu, clausa omnia lacu & montibus essent.* Propterea hic noster, lupanar significans esse locum infidiosum, *Saltum damni* vocat.

§. XXV. *Absque te esset*, formula elegans & compendiosa per intellectum *si*, idem significat, quod *nisi tu fuisses, nisi tu intervenisses*, in utramque partem bonam & malam. Terent. Phorm. *Nam absque te esset, ego recte vidissem mihi.* Capt. III, 5, 6. Perf. V, 2, 55. *Nam hercle absque me foret & meo praesidio hic faceret.*

§. XXVI. *Praeconium dare alicui*, est præconis munus & operam alicui delegare. Est enim vox *praeconium* sua natura adjectiva, ut a *caupo*, *cauponius*, & significationem habet pro intellectu substantivo, *Praeconium* scilicet *munus dare, deferre.* Cic. lib. XIII. ad Att. XII. *Ligarianam praecclare vendidisti, posthac quicquid scripsero, tibi praeconium deferam.* Sic & *praeconium* significat mercedem publicæ proclamationis apud Caton. CXLVI. *Praeconium praesens sestertii quinquaginta.* In quo utu intelligitur *aes*, ut cum dicitur *salarium, viaticum.* Cic. pro Quinct. XXXI. *Ab eo, cujus vox praeconio quæretur prostitit.*

M I L E S.

Dentire, est crepare dentibus proprie. Varro §. I.
 apud Non. in Algu: *Ne jacentem sub dio Ambes-* Act. I. Sc.
set algus & dentientem frigore. Ubi *algus* antique I. v. 34.
 pro *algor*. Famelici & esurientes homines gestiunt
 aliquid cibi molere & comminucere dentibus: id
 quum non datur, præ lubidine tamen mandendi
 eos fingit solos dentes canum aut luporum more
 inter se committere, illisque crepitare. Unde Virg.
 in Catal. *Cinade Luci, ante reliquerunt opes, fa-*
meque genuini crepant, nam *genuini* sunt dentes.
 Unde Perf. *Secuit Lucillius urbem, Te Lupe,*
Te Muti, & genuinum fregit inultus. Hinc igitur
 Plaut. *ne dentes dentiant,* id est, ne dentes
 mei tibi, nullo interveniente cibo, fame percrepent.

Quasi pompam præterduci potest competere di- §. II.
 ctum in eos, qui tarde & adfectato incessu præ- Ib. 67.
 tereant: quemadmodum Circensium ludorum
 diebus thensæ cum Diis (quam ἡστ' ἐξοχήν *pompam*
 Romani appellabant) traducebantur. *Pompa* est
 igitur solennis transvectio aut transitio, in qua
 aliqua spectatu digna ab agmine aliquo aut eun-
 tium aut vehentium præter oculos hominum fe-
 rantur, ducuntur, aut eunt, a Græco *πόμπην*. Ea
 celebritas plerumque fiebat lento & gravi incessu.
 Suet. Calig. XV. *Instituit matri Circenses Carpen-*
tiuum

LIB. II. *tumque, quo in pompa traduceretur. Terent. Trans-*
eundum nunc mihi ad Menedemum est, & tua pom-
pa traducenda. Alludit ad eundem tardum sacro-
rum incessum Horat. I. Sat. 3. Nil æquale homi-
ni fuit, &c.

Saepe velut qui
Currebat fugiens hostem, persaepe velut qui
Junonis sacra ferret.

Lib. II, 8.

Ut Attica virgo
Cum sacris Cereris procedit fuscus Hydaspes
Caecuba vina ferens.

Cic. I. de Off. 1. *Cavendum est autem ne aut tar-*
ditatibus utamur ingressu mollioribus, ut pomparum
ferculis smites esse videamur, aut in festinationibus
suscipiamus nimias celeritates.

§. III. *Valgis suaviis esse, significat distortis labris,*
 ACT. II. *aut depravo ore esse. Ut osculum, quod proprie*
 SS. 1. § 16. *est parvum os, sumitur pro suavio seu basio, sic*
contra suaviium, quod proprie est basium, sumi-
tur vicissim pro ore, seu labris. Anon. apud
Gell. Dum semibiulco suavio meum puellum suavior,
id est, ore semiaperto, quæ delicæ & ineptiæ
amantium. Valgum quid sit docet Festus: Valgos
Opilius, Aurelius aliique complures ajunt dici, qui
diversas furas habent: sicut e contrario vari dicun-
tur incurva crura habentes. Quibus diversae, vel in
diversum apertæ, suræ, iis pedes introrsus flexi,
& genua quoque introrsus curva, hique valgi: at
alii homines pedes extra versos & apertos habentes,
furas & calces introrsum actas, genua in diver-
sium patentia, hi vari, his curvantur in interio-
rem partem crura, pedes interius. Inde tam varum
 quam

quam *valgum* de obtorta & obliqua re sumitur, MIL. 35.
 & quicquid recto contrarium est. Non: *Valgum*
est proprie intortum. Nov. (vetus poëta) Militibus
 Prometinentibus: *Valgus, veterinosus, genibus ma-*
gnis, talis turgidis. Sic ergo *suavium valgum* est
 detortum, ac depravatum. Fulgentius citat ex
 Petron: *Obtorto valgiter labello. Ductare labiis, &*
ductare valgo suavio, est genus posticæ sannæ, sive
 derisionis post tergum, verso in aliquem & con-
 torto ore.

Glaucoma objicere ob oculos alicujus, est occæ- §. IV.
 care aliquem, oculos inutiles reddere, facere, *lib. vi. 70.*
 ut ne quis videat. *Glaucus* color cæruleus est,
 id est, subviridis, albo mixtus, & quasi clarus,
 definiente Junio Philargyrio, vetusto commenta-
 tore Virgilii ad lib. III. Georg. 82. ubi etiam
 Serv. *Glauci sunt felineis oculis.* Ceterum ne fe-
 les quidem, qui cetera glaucos habent oculos,
 pupulam glaucam habent, sed nigram, ut om-
 nia animalia. Quod si pupula præternaturam
 glaucescat, impeditur vitus & existit vitium in
 oculis, quod *glaucoma* appellant. Plin. XXVIII.
 8. *Glaucomata jecinoris recentis inassati sanie,*
cum despumato melle inunctis. Ibid. de Chamæ-
 leonte: *Felle glaucomata & suffusiones corrigi pro-*
pe creditur, tridui inunctione. Hinc petita
 translatio, & *glaucoma* objicitur ei qui decipi-
 tur, qui quod videt efficit ut non videat. Di-
 cit autem Plautus *glaucomam,* ut alibi *scenam.*

Fraudem facere legi, est violare legem, com- §. V.
 mittere in legem. Sic Liv. VII. de Licinio Sto- *lib. Sc. II.*
 lone: *Sua lege decem millium æris est damnatus,* *vf. 9.*
quod mille jugerum agri cum filio possideret, eman-
cipandoque filium, fraudem legi fecisset. lib. X.
Quid attinere leges ferri, rogitans quibus per eos-
dem,

MILES.

dem, qui tulissent, fraus fieret. In Rescript. divi Antonini, quod refertur in Institut. de his qui sui vel al. *Quod si mea constitutioni fraudem fecerit, sciat me hoc admissum severius executurum.*

§. VI.
Ib. §. 49.

Digitis rationem computare, est phrasis, quæ alludit ad morem veterum, certo digitorum positu numeros exprimendi, Cujus rei sæpe eleganter meminere veteres. Ovid. II. de Pont. III.

*At reditus jam quisque suos amet, & sibi quid sit
Utile, compositis supputat articulis.*

Senec. ep. LXXXVIII. *Numerare me docet Arithmetica, & avaritia commodare digitos.* Plin. II. Epist. *Agitat digitos, computat nihil.* Plin. XXXIV, 7. *Simulacrum Jani ait ita fuisse figuratis digitis, ut trecentorum sexaginta quinque dierum nota per significationem anni temporis & ævi Deum se indicaret.* Quintil. I. instit. *Si actor, non dico, circa summas trepidat, sed si digitorum incerto solum aut indecoro gestu à computatione dissentit, judicatur indolentus.* Hoc Herodotus ἐπὶ δακτύλων συμβαίνειν. Heliodor. ἤφες ἐπὶ δακτύλων συνπίνειν. Artemidor *ἂν τῆς θέσεως δακτύλων σημαίνει ἀεθμὸς, dixere.* Apul. Apol. *Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse: quos circulare debueris digitos aperuisse: cum vero quadraginta, quæ facilius cæteris porrecta palma significatur, ea XL tu dimidio auges, non potes digitorum gestu errasse.* Eleganter Plutarch. in Præcept. Connub. Δεῖ δὲ μὴ τῆς ὁμοιομορφίας, μηδὲ τοῖς δακτύλοις, ὡς περὶ ἔμοι ψηφίσαντες πῶσα φέρουσι λαμβάνουσιν, εἰ κριναντες πῶς συμβιωσμένην. Porro omnes numeri, usque ad centesimum, in sinistra locabantur: in dextra

centesimus incipiebat, inde rursus ducentesi-^{MILIBS.}
 mus ad sinistram referebatur. Hinc intelligen-
 dum, quod apud Juven. Sat. X. *Felix est nimirum
 qui per tot secula mortem Distulit, atque suos jam
 dextra computat annos.* Id est, jam centesimum æ-
 tatis annum superavit, aut plures quam centum
 annos natus est. Tale est Græcum Nicarchi deanu
 Anth. II. pag. 194. Γῆρας ἀριθμῶσθε δὲ πρὸν καὶ λατῆ ἀρ-
 ξαμένη. Id est, *manu sinistra senium numerare alterum
 incipit*, videl. quæ ducentis annis major est.
 Hieron. adv. Jovian: *Centesimus numerus de si-
 nistra transfertur ad dextram.* P. Chryfolog.
 Sem. 168. *Amisounius totum dissipaverat cente-
 narium numerum, & totum de dextra redegerat ad
 sinistram, ut dispendio unius & sinistra clauderet
 omnes, & dextra nihil haberet.*

Elephantii corio circumtectum esse, id est bar-^{§. VII.}
 dum, stupidum esse, nihil sentire. Animalia, quo ^{lib. VI. 80.}
 crassiores habent pellem, eo minus sentiunt,
 quæ accidunt corpori, veluti stimulos, ictus,
 aut quosvis graviores tactus. Sic Diogen. ab
 homine spurco percussus, galeatum se esse dice-
 bat, id est, non sensit ictum. Verba Diogenis
 Laertii: Ἐντελευτῶντος αὐτοῦ κυνῆλον πρὸς, Ἡράκλειος, ἴφη,
 οἷον με χεῖρα ἐλάττανε, τὸ μὴ μετὰ περικεφαλῶϊας πει-
 κλῆν. Significat idem quod M. Cato Uticensis,
 quem in balneo aliquis percussit imprudens: po-
 stea satisfacienti vel deprecanti Cato, non me-
 mini, inquit, percussum me. Quia autem: *Ni-
 hil sentire*, ambigue & de animo, & de corpore
 dicitur, cum utrique parti sint sui sensus, trans-
 tulit Plaut. ab animo ad corpus, & *elephantii co-
 rio circumtectum esse* pro nihil sentire, id est, ni-
 hil sapere, dixit. Nam sæpe exteriores sensus hoc
 modo pro interioribus ponuntur. Catullus de
 quo.

MILLES.

quodam homine valde tardo: *Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit: Ipse quis sit, utrum fiet, annon sit, quoque nescit.* Illud notandum, a corio elephanti esse hanc desumptam phrasin, non ab ingenio, quo nulla bestiarum homini propior est.

§. VIII. *Participare aliquem alicui rei*, est conscium & participem facere alicujus rei. Eadem syntaxi Lucret. III. *ut dentes quoque sensu participantur*, id est sensum habeant. *Sensu* dixit pro *sensui*, ut Virgil. *Venatu invigilant pueri.* sed & *participare alicujus rei*, Cist. I, 3, 17. id est conscium facere. Sic etiam accipitur *participare*, Stich. I, 1, 34. ubi sine casu ponitur rei, sed eodem tamen sensu, pro nos certiores faciunt.

§. IX. *Vineas pluteosque ad aliquem agere*, est idem quod alibi dicit *admoenire fabricam alicui*, oppugnare aliquem, aggredi, summo opere contra aliquem niti. Translatio est a re militari. Etenim milites Romani in obsidione opera facere, aut muros subruere solebant tecti generibus quibusdam machinarum, quas *vineas* & *pluteos* appellabant: inter quæ duo hoc intererat, quod *plutei* erant similes appendicibus ædificiorum, quæ in unam tantum partem tectum habent, ut & *plutei*, in quibus scribimus: *Vineae* in utramque partem devexitatem tecti habebant. Utriusque munimenti descriptio est apud Veget. lib. IV. cap. 15. Curt. V. *Caesaque materia cratibus & pluteis viendis, ut qui turres admoerent extra teli jactum essent, urbem obsidere cepit.* Dicebantur propriis verbis *agi*, *proferri*, *procedere*. Cæsar: *Castris munitis vineas agere, quæque ad oppugnandum usui essent, comparare statuit.* Idem: *Vineae cum ingenti periculo frustra agebantur.*

gebantur: nam cum paululum modo processerant, ^{MILES.} igni aut lapidibus corrumpebantur. Liv. V, 7. Vineæque tantum non injunctæ manibus essent. Fest. Plutei, crates corio crudo intextæ, quæ solebant opponi militibus opus facientibus, & appellabantur militares, nunc etiam tabulæ, quibus quid præsepitur, eodem nomine dicuntur. Tacit. II. Hist. 21. Vitelliani pluteos cratesque & vineas suffodiendis muris protegendisque oppugnantibus, Otthoniani sudes & immensas lapidum ac plumbi ærisque moles perfringendis operibus obtuendisque hostibus expediunt.

Lolio victitare dicuntur ^{παισιμαδῶς}, qui parum ^{§. X.} vident oculis, primo corporis, dein, duplicata ^{Ib. Sc. 3. 4.} tralatione, mentis: quod lolium propter vapores ^{50:} aëris, quos in cerebrum immittit, non tantum vertiginem, qualis ebriis contingit, inducat; sed & caliginem oculis objiciat. Unde & apud Ovid. I. Fast.

Et careant loliis oculos vitiantibus agris.

Fulgent. in exposit. I. Sermonis Antiqui: pag. 173. Luscitiosos dici voluerunt, interdium parum videntes, quos Græci ^{μύωπας} vocant. Plaut. Mil. Mirum est lolio victitare te, tam vili tritico. CO. Quid jam? SC. quia luscitiosus. dicunt enim quod lolium comedentibus oculi obscurentur.

Sitos dicebant veteres, boni ominis causa, pro mortuis, quod nempe cineres eorum, combustis ^{§. XI.} cadaveribus, in urna conditi seponerentur, & ^{Ib. Sc. 4.} collocarentur in monumentis. Ennius epitaphio in Africanum: *Hic est ille situs, quom nemo civis, neque hostis quibit pro factis reddere operai pretium.* Cic. II. de LL. Redditur enim terræ corpus, & ita locatum cor situm, quasi operimento matris obdu- ^{40.} situr. & mox: *Declarat etenim Ennius de Africa-*

MILKS.

no: *Non est ille situs vere: nam siti dicuntur ii qui conditi sunt.* A Gell. XX, 2. declarans quid *Siticines* sint apud Catonem: *Qui apud sitos canere soliti essent, hoc est vita functos & sepultos.* Senec. ep. LV. de villa Vatiæ: *In hac ille pratorius dives, nulla alia re quam otio notus, consenuit, & ob hoc unum felix habebatur. Nam quoties aliquos amicitia Asinii Galli, quoties Sejani otium, deinde amor merferat, exclamabant homines: o Vatia solus scis vivere. At ille latere sciebat non vivere: multum autem interest, utrum vita tua otiosa sit an ignava. Nunquam aliter hanc villam Vatia vivo præteribam, quam ut dicerem: Vatia hic situs est. Significat mortuum jam inter vivos esse.*

¶ XII. *Transtinere*, verbum est imprimis elegans & rarum, pro trans aliquid pertinere, trans aliquid continuari, trans aliquid continua cohærentia, & ut Icti veteres loquuntur, *uno spiritu produci*. ut: *Commeatus transtinet trans parietem*, id est, commeatus patet, fenestra est in pariete. Sic possum dicere: *pons flumen transtinet*, hoc est, ad alteram ripam continuus est. Sic *continere* Stich. III, 4, 44. pro continuum esse. Unde etiam *continens* eodem sensu. Sic *pertinere* Latini dicunt pro eo quod semibarbari *pertingere*, id est, eoque produci. Cæf. I. de Gall. *Belgæ ab extremis Galliæ finibus oriuntur: pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni.* lib. II. *Neque longius quam quem ad finem porrectu ac loca aperta pertinebant, cedentes insequi audent.* lib. III. de populis quibusdam: *Qui a finibus Allobrogum ac lacu Lemanno & flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent.*

¶ XIII. *Tractare aliquem*, idem est, quod rapere, ve-
 Ib. Sc. 6. xare, contumeliose habere. Gratius Cyneget.
 V. 10. *Matres ausi tractare Deorum.* Pompon. Ictus Lib.

II. ff. §. 43. de O. I. *Et velut contumelia tractatus Servius.* Claud. in VI. Conf. Honorii: *Tunc Giganteis urbem tractare Deorum, Aggressos furiis.* Sic §. 30. hujus fab. *Tum quod tractavisti hospitam &c.*

Infuscasse aliquid, dicitur quod aduersum & contra votum intervenit, quod turbavit ordinem & colorem rei gerendæ. Nam eadem translatione & vox *color* pro conditione & statu dicitur. Ut Horat. II. Sat. I. *Dives, inops, Romæ, seu fors ita jusserit, exul, Quisquis erit vitæ scribam color.* Stat. præf. II. Silv. *Vir optime, nec minus in iudicio litterarum, quam in omni vitæ colore terfissime.* Sic verbo *infuscare* utitur pro diluere, vitia-re aquam. Cist. I. 1, 21.

Ex nassuescum petere, significat summo cum periculo eam confectari; eodem sensu, quo supra Bacchid. IV, 6, 22. *ab transfenna lucrum petere.* Nempe quod juvet summo cum periculo confectari. Translatio, ut hic e re aucupatoria, ita ibi est e piscatoria. Festus: *Nassa piscatorii vasis genus, quo quum introivit piscis, exire non potest.* Cicero lib. XV. ad Attic. epist. 20. *Hac nassa exire constitui non ad fugam, sed ad spem mortis melioris.* Sil. Italic. lib. V.

*Haud secus ac vitreas solers piscator ad undas,
Ore levem patulo texens de vimine nassam,
Cautius interiora ligat mediamque per alvum,
Sensim fastigans compressa cacumina nectit,
Ac fraude arctati remeare foraminis arcet,
Introitu facilem, quem traxit ab æquore piscem.*

Amussitata indole esse, id est, perpolitata, recta, ad amussim producta. Festus: *Amussitata, ad*

MILES. *amussim facta.* Pari translatione Amphitr. II, 2, 213. Menæch. Prol. ψ. 50. proprie vero Most. I, 2, 19. Nonius, cap. I. *Examussim dicitur examinatè ad regulam vel coagmentum.* Est enim *amussis* regula fabrorum, quam architecti, cum opus probant, rubrica illinunt.

§. XVII. *In Umbria natum esse*, dicitur de homine rustico, ineleganti, inconcinno, incomposito, impolito. Ut de stupido, tardo. Juven. X. ψ. 50. *Ververcum in patria crassoque sub aëre natus.* Plutarch. in lib. II. cap. 10. *Symposiacion*, ὄμβρικος δαιτίας dicit τὸ κυνοφαγεῖν, cœnare solum, neminem convivam admittere. Significat enim catulorum seu canum prandium. Nam & Umbri canes apud veteres Latinos laudantur, & ὄμβρικια Æschyli dicuntur catuli ferarum. Est enim singularis fere regionum & certus aliquis genius, quem a pueritia nascentes trahunt. Hæc regio laudatorum antiquis ad venationem canum fertilis est

§. XVIII. *Insigniti homines*, vitio aliquo, aut morbo, seu corporis seu animi notabiles; fere in malam partem. Curt. lib. IX. *Genitos liberos non parentum arbitrio tollunt aluntque, sed eorum, quibus spectandi habitum infantium cura mandata est: si quos insignes aut aliqua membrorum parte inutiles notaverant, necari jubent.* Suet. Calig. XXVI. extr. *insignes debilitate aliqua corporis.* Id. Aug. XXXV. *Senio vel aliqua corporis labe insignibus.* Cic. III. de LL. de tribunatu plebis loquens: *Cujus primum ortum si recordari volumus, inter arma civium & occupatis & obsessis urbis locis procreatum videmus: deinde cum esset cito enectus, tanquam ex XII. tabb. insignis ad deformitatem puer brevi tempore recreatus, multoque concretior ac fædior natus est.* Senec. ep. CXIV. *Non tam insigni-*

ta illius verba sunt, quam cultus, quam comitatus, MILES.
 quam domus, quam uxor. Sic insignem diem, pro
 infelicitate notatum, Liv. VI. A posteriore die
 cladem Alliensem appellarunt: insignemque nulli
 rei publicæ privatimque agendæ fecerunt. Lucillio,
 aliquem rem insignem tulisse verrucam, nævum re-
 ctum, dentem eminulum unum, (Suet. Jul. Cæs.
 LXI. utebatur equo insigni.)

Compernes, vocabant Latini, qui genibus jun- §. XIX.
 ctis & *συμβεβηκόσιν* erant, Græcis *γυνύκροται*, qui- Ib. v. l. 128.
 bus contrarii *vari*, qui crura multum aperta &
 in diversum expansa habent, quos Græci *αλγβε-
 βηκότας* nuncupant. Ut illos *συμβεβηκότας*, Festus:
*Compernes nominantur homines genibus plus justo
 conjunctis.* Nonius male interpretatur, *qui lon-
 gis sunt pedibus.* Lucill. Lat. XVII.

Num censet *καλλιπλόκαμος καλλισφυρος* illam,
 Non licitum esse uterum, atque etiam inguina tan-
 gere mammis,

Compernem aut varam fuisse Amphitryonis *ἀργείην*
 Alcmenam, atque alias, Ledam ipsam denique nolo
 Dicere.

Græci *Σακκόποδας* & *αλγβήνας* nationem quan-
 dam Assyriam dixerunt, quod non possint
αλγβαίνειν, id est, crura aperire & varicare, dum
 incederent: haud secus ac si pedes in sacco con-
 ditos haberent, *καὶ συμβεβηκότας*; qualia ante Dæ-
 dalum omnia sumulacra fuisse veteres testantur,
 indiscretis cruribus ac pedibus: primus ea Dæ-
 dalus fecisse dicitur *αλγβεβηκότα*, id est, disjunctis
 cruribus pedibusque distinctis. Sic & *supernati*
 dicuntur, quibus succifi sunt poplites vel nervi
 sub genibus, aut post genua. Festus: *Superna-
 ti dicuntur, quibus femina sunt succifa in morem suil-*

MILES.

larum pernarum. Ennius in Annalibus: *His pernas succidit iniqua superbia Pæni.* Catull. ad Coloniã. *Sed velut alnus In fossa Liguri jacet super-nata securi,* id est, succifa. Ab homine ad arborem transtulit. Græci vocant ἀγκλοσπείν, & ἐκκαυρίζειν. Latini, quod est in glossario, *suffraginare, & subnervare.* Vetus interpres Bibl. Jes. II. *E-quos eorum subnervabis, & currus igne combures,* id est, suffragines illisque incidet, ut aut profusus mutili, aut claudî sint. Apul. Apol. *Calumnias eorum, ne corroborentur, tempore præcipitasti, & nulla imperita mora subnervasti.*

§. XX.
Ib. v. 136

Lepide ingeniatus dicitur honesta indole ingenioque præditus. Quod a Plauto mutuati A. Gell. lib. XII, cap. 1. Appul. in Florid. de *Eua-thio: versatus alioquin & ingeniatus ad astutiam,* id est, natura factus. Chalcidius in Platonis *Ti-mæum: Quosdam homines ita ingeniatos ut cito dis-scant.*

§. XXI.
Ib. v. 140.

Esse cujus vel cui viliozem annonam. Vilis anno-na dicitur, cujus obvia copia, atque abundantia est; quod facile paratur. Sic Horat. II. Epist. 12. *Vilis amicorum est annona,* id est multi sunt amici.

§. XXII.
A. III. Sc. 2. v. 44.

Bacchanal facere, est tumultuari, omnia turba-re & miscere, ut solent bacchantes Lyæo ope-rati, utque solet fieri in lucis locisque Baccho sacris. Utrumque enim dicitur *bacchanal* & sa-crum Bacchi, & locus in quo sacrum peragitur. Aulul. III, 1, 3, & 9. Bacchid. I, 1, 19. Eo-dem sensu *mera mapalia facere,* apud Senec. in Ludo de morte Claudii: *Ego P. C. interrogavi & vobis promiseram: vos mera mapalia fecistis,* id est, obturbatis invicem & obloquimini, tumultuami, ut in conventu ebriorum rusticorum.

Materiarius, lignarius, qui materiam, id est MILES.
 ligna ad fabricandum, comparat. Etenim κατ' ἐξοχήν §. XXIII.
 Latinis *materia* pro ligno ad ædificandum. *Gloss. Ib. Sc. 3.*
ξύλα, *materia*. Pœn. IV, 2, 93. Cæs. II. Civ. vf. 46.

XXXVII. idem lib. 4. *Quæ naves gravissime ad-*
flicta erant, earum materia atque ære ad reliquas
reficiendas utebatur. Tacit. IV. hist. c. 23. *Per-*
fuga captivique docebant struere materias in modum
pontis. lib. V, 20. *Egressum militem in cadendis*
materiis operatum turbavere. Quod uno verbo Cæ-
 sar dicit *materiare.* lib. VII de Gall: *Erato eo tempore*
& materiari & frumentari, & munitiones fieri necesse.

Festucâ facta e serva libera, est, vindictâ apud
 prætorem manumissa. Tres modi erant justæ seu §. XXIV.
 legitimæ manumissionis: vindicta, censu, testa- Æt. IV.
 mento. Vindictâ, quum apud Prætorem, vel Con- Sc. 1. vf.
 sulem in urbe, vel apud Præsidem aut Proconsu- 15.
 lem in provincia, dominus servi sui caput, aut
 aliud membrum tenens, pronunciaret hæc verba:
Hunc hominem liberum esse volo, manuque subla-
 ta, aut ablata, eum dimittebat, unde dictum *ma-*
nu mittere. Prætor virga vel festuca, quæ *vindi-*
cta hoc ab usu dicebatur (a *vindicando* homine
 servo in libertatem) ejusdem servi capiti imposi-
 ta, dicebat: *Ajo te liberum more Quiritium.* Li-
 ctor autem prehensâ virga caput vel tergum ea-
 dem percutiebat servo, alapamque ei infligebat,
 deinde imposita manu eum circumagebat. At-
 que ita erat liber. Hinc apud Horat. II. Sat. 7.
Quem ter vindicta quaterque Imposita baud unquam
miserâ formidine solvet. Perf. Sat. V. v. 88.
Vindicta postquam meus a prætore recessi. idem *ibid.*
 175. *Non in festuca, licitor quam jactat ineptus.*
 Plutarchus κατ' ἐξοχήν vindictam dicit. De *alapa*
 Phædr. lib. II. fab. 6. *Multo majoris alape me-*

MILES.

cum veneunt; id est, libertas data per *εὐνομία* seu alapas. Juvenal. Sat. V. extr. *Pulsandum vertice raso Præbebis quandoque caput, nec dura timebis Flagra pati.* De circumactione iterum Pers. V, 76. *Quibus una Quiritem Vertigo facit.* Hujus autem manumissionis originem mansisse a Vindicio Servo tradit & exponit Livius lib. 11. cap. 5. *Præmium indici pecunia ex arario, libertas & civitas dato. Ille primum dicitur vindicta liberatus. Quidam vindictæ quoque nomen tractum ab illo putant; Vindicio ipsi nomen fuisse. Post illum observatum ut, qui ita liberati essent, in civitatem accepti viderentur.* Sed rectius puto *vindictam* dici a vindicando. Nam *vindex*, qui servum in libertatem asserit, est a vindicando, unde & *vindicta* dicitur, quod sit instrumentum, quo servus in libertatem vindicatur. *Censu* manumittebantur, inquit Ulpianus instit. I. tit. 1, §. 2. *Qui lustrali censu Romæ jussu dominorum inter cives Romanos censum profitebantur.* Theophil. lib. I. Institut. tit. 2, 5. *Census significat tabulam aut chartam, in qua Romani facultates suas conscribent, ut belli tempore pro modo patrimonii sui unusquisque conferret. In hoc igitur censu cum jussu domini servus se liberum scribebat, liberabatur a servitute.* Nimirum singulis lustris, seu quinquenniis, Censores Romæ agebant census; hoc est, omnes & singulos cives nomina sua & bona apud se profiteri cogebant, eaque in tabulas referebant. Quod si qui antehac servitutem servierat, consensu domini apud hos nomen suum & bona (quæ propterea & ipsa *census* dicuntur) professus esset, liber erat, & pro cive habebatur. De hoc manumissionis genere intelligendus est Cicero pro Cæcinnâ, Cap. XXXIV. *Cum autem in censum ven-*
it,

it, hoc iudicat; cum is qui in servitute iusta fuerit, censu liberetur, eum, qui cum liber esset, censeretur noluerit, ipsum sibi libertatem abjudicasse. Idem I. de Orator. Quid de libertate, quo iudicium nullum gravius esse potest; nonne ex jure civili potest esse contentio, cum quaeritur, is, qui domini voluntate census sit, si lustrum non sit conditum, sitne liber? Denique testamento, quum quis moriens testamento servus dat libertatem. Hi Orcini sunt appellati, in Instit. tit. de sing. rebus per fideicommissum relictis, quasi interveniente Orco, id est inferis vel morte, acceperint libertatem: neque enim ex testamento quicquam cuiquam competere potest, nisi testator sit defunctus. Et Charonita Ulpian. tit. II. Is qui directo liber esse iussus est, orcinus fit libertus. Glossæ Basilicæ: Orcinus libertus, Χαρωνίτης ἀπελευθερωτός. ὄρκος γὰρ ὁ Χάρων. Hinc etiam senatores, Romæ post necem Cæsaris per gratiam & præmium allekti, Orcini dicti sunt, quos Plutarchus χαρωνίτας dixit.

Demori aliquem, est perditè amare. Sic inf. IV, §. XXV. 2, 48. Heram meam, quæ te demoritur. Ib. §. 23.

Pithecium & Spinturnicium proverbii vice de muliere turpissimæ formæ dicitur. Pithecium est Ib. 42.

fimiola, diminutivum a πιθηκός. Spinturnicium diminutivum a Spinturnix, quod dicitur a σφίγξ eodem modo, quo ὄρνιξ Latini dixerunt coturnix. Est autem Sphinx quoque ridiculi animalis inter fimiæ genus. Agatarchides: Αἱ σφίγγες καὶ κυνοκέφαλοι ἀφ' ἧσπερ ποντοῦ εἰς τὴν Ἀλεξανδρίαν ἐκ τῆς Τρογλοδοτικῆς, καὶ τῆς Ἀιθιοπίας. εἰσι δὲ αἱ μὲν σφίγγες ταῖς γραφομέναις παρόμοιαι, πλὴν ὅτι πάσαι δυσσεῖαι καὶ ταῖς ψυχραῖς ἤμερον καὶ περὶ. Id est, Sphinges & cynocephali portantur Alexandriam ex Trogloditica & Aethiopia. Sunt autem Sphinges ea forma, qua vulgo pinguntur, nisi

MILES.

quod sint omnes hirsutae & animis mansuetae ac lenes. Plin. de iisdem: *Lyncas vulgo frequentes & Sphingas fuscopilo, mammis in pectore geminis, Æthiopia generat, multa que alia monstra similia.* Solin. cap. 27. *Inter simias habentur & Spbinges, villosae comis, mammis prominulis, ac rotundis, dociles ad feritatis oblivionem.* Ammian. lib. XXII. de Ægypto: *Et in aridis quidem capreoli vescuntur & bubuli, & Spinturnicia omni deformitate ridicula.* Male vero esse credunt, solo inducti nominis sono, quasi *σπίθνας* esset spinturnix: quod & Plinius refutat: *Incendiariam avem, alii spinturnicem vocant, sed haec ipsa quae esset inter aves, qui diceret se scire, non inveni.* Videtur hoc quoque eos decepisse, quod Græci alatas Sphinges ex fabula pingebant, quas Ægyptii sine alis, ut erant vera. (Vide Salmaf. Ex. Plin. pag. 267. b. A. &c.)

5. *De vespere suo vivere,* dicitur ille qui sua quadra
 XXVII. vivit, ut loquitur Juven. V, 2. qui domi ha-
ib. Sc. 2. bet, unde se sustineat. Talem aliquem veretur
v. 5. persona Plautina, ne aucupetur suas actiones. Isti enim homines, quibus domi est, quo alantur, nec id foris quærere cum labore necesse habent, tanquam facile viventes videntur homines qui otiosi, & curiosi. Sic recte Lambinus, Rud. I, 2, 92. Trucul. I, 2, 34, 35. Hieronym. ad Eustach. *Inter hos saepe sunt jurgia, quia suo viventes cibo, non patiuntur se alicui esse subjectos.* Alii *de vespere suo viventes* interpretantur, quod non diurno tempore vivant, sed intempestiva, vespertina ac nocturna opera, quod tempus amicum Lavernæ ac furibus, nam, ut ait Horat. I. ep. 2, 32. *Ut jugulent homines surgunt de nocte latrones.* Ex eo genere forum
 rum

rum venalium, quod deficiente jam die maxime MILIB. celebrabatur, quod res furtivæ aut interpolatæ, quarum fidem male ambulantes obscuritas temporis tegere debebat, vendendæ exhibebantur. Hor. I. Sat. 6, 113, 114. Petron. *Notavit me miles, sive ille planus fuit, sive nocturnus grassator*, Calpurnius in Bucol. de fure: *Et male nocturni religavit brachia Mopsi*. (Durant. Casell. I. Var. 5.)

Sermones haud cinerem quaeritantes, sunt terfi, nitidi, splendidique & elegantes. Metaphora inde traducta, quod cinere etiamnum utuntur in tergendis vasibus ex stanno & orichalco, Arnob. lib. VII, p. 237. fin. *Lavatio, inquit, Deum matris est hodie. Sordescunt enim Divi, & ad sordes eluendas lavantibus aquis opus, atque adjuncta cineris frictione.* Velex eo, quod olim cinere capillum ornabant. Scholiast. Horat. ad illud I Sat. 2. §. 98. *Custodes, leſtica, cinifiones, parasitæ. Cinifiones, & cinerarii eadem ratione apud veteres dicebantur, ab officio calamistrorum, qui acus & veruta stando in cinere calcificabant, quibus matronæ crineis crispabant.* Gloss. Cinifio, *ἐμπλεκτής, γυναικῶς ἡσµατής*. Catull. Epithal. Julix & Mall. *Jam tuum cinerarius Tondet os.* Cato apud Sospitat. *Matronæ nostræ capillum cinere ut rutilus esset, tinxerunt.* Val. Max. II, 1, 5. *Et quo formam suam concinniore efficeret, summa cum diligentia capillos cinere rutilarunt.*

Signum dare te esse harum Baccharum, significare obscure aliis, sic tamen ut appareat sodalibus, te esse conscium & participem secreti. In omnibus sacris, imprimis Bacchi, erant certa quædam symbola & notæ, per quas initiati se invicem, tanquam per tesseras cognoscebant. Eo alludit Plautus,

§. XXIX.
Ib. §. 25;

236 L E C T I O N E S

MILES.

tus. Sic & Apul. Apol. *Si qui forte adest eorumdem solennium mihi particeps, signum dato.* Ex hoc ritu apud Minuc. Felic: Cæcil. ait de Christo: *Occultis se notis & insignibus noscunt, & amant mutuo pæne antequam noverunt.*

§. XXX
Ib. Sc. 3.
vl. 20.

Qua, qua, ponitur hæc particula duplicata eleganter pro eo, quod alias dicimus *cum, tum,* vel *tam, quam,* vel duplicata copula &. Sic *qua mares, qua feminas,* perinde est ac si dixisset, & mares, & feminas; cum mares, tum feminas; vel tam mares, quam feminas. Sic Cic. ad Att. XV, 18. *Quoniam intelligo te districtissimum esse, qua de Buthrotiis, qua de Bruto.* Ibid: *Qua dominus, qua advocati sibilis conscissi sunt.* Liv. lib. II. *Uti sunt, qua suis quisque, qua totius ordinis viribus.* Eod. lib. *In novitatem generis qua vera, qua falsa jacere.* infra. IV, 9, 14.

§. XXXI.
Ib. Sc. 6.
vl. 5.

Sequi cum aliquo, dicitur notabili ἀκολουθεῖν pro colloqui cum aliquo. Ennius: *Inseque Musa, manu Romanorum induperator, quod quisque in bello gessit cum rege Philippo.* Liv. Andronicus: *Inseque Musa virum versutum.* Cato. *Scelera nefanda, que neque homines insequendo, nec legendo audivi,* id est, fando, enarrando. Hæc notanda, non imitanda, istæc autem tuto imiteris: Livius de Cicerone: *Vir acer, magnus, memorabilis fuit, & in ejus laudes sequendas Cicerone laudatore opus fuerit.* Ovid. XIII. Metam. v. 749.

Nereis his contra refecuta Crataïde natam.

Lib. VIII, 865.

*Illa Dei munus bene cedere sensit, & a se
Se quæri gaudens, his est refecuta rogantem.*

Id est, respondit. Hoc a Græco ἔπειτα μοι μύσσει.
Di.

Dicitur autem poëtice *ἑσπομαι* pro *ἕπομαι*, & *ἕπω* vel *ἕσπω*, *facio aliquem sequi*, quod faciunt qui præeunt sequentibus: sic qui alicui verbis præeunt, quasi dictantes *ἕπῳ* dicuntur. Latini veteres *insequere* dixerunt. Vide Gell. XVIII, 9.

Expectare aliquem, est ad alienum arbitrium se componere, sua tempora ex temporibus alterius disponere. Sic Most. I, 3, 31. infr. IV, 9, 9. Pœn. I, 2, 149. Nec secus Terent. Eun. I, 2. *Me somnias, me expectes, de me cogites.*

Secundum ferre, dicuntur servi vel bajuli, qui sequentes aliquem onus portant. Sic *ire secundum*, est ire post aliquem, vel sequi. Amph. II, 1, 1. Stich. III, 1, 45.

In statu stare, est eo habitu & positura corporis constituisse, quam formant, adversarium expectantes, pugnaturi athletæ, atque ita corpus colligentes, armaque prætendentes, ut minimum ejus relinquunt apertum & expositum ad ictus adversarii. Loquendi formula ex stadio & arena petita. Petron. *Alius furca de carnario rapta statum præliantis componit.* Græci appellant *αεβολήν*. Polyb. lib. II. *ὥστε ἀρχιπλήσιον εἶναι τὸ σύμπαν ὄχημα τῆς στρατοπέδου τῆ τῶν ἀγῶν ὀπλομαχῶν παραβολῆ.* Tale est apud Sen. de Const. Sap. *stare in gradu*: & apud Petron. *Ego intorto circa brachium pallio composui ad præliandum gradum.* Nepos Chabria: *Hoc usque eo in Græcia fama celebratum est, ut illo statu Chabrias,* &c.

MERCATOR.

§. I.
Arg. I.
v. 7.

Obducere aliquem alicui, est adducere aliquem, qui alteri advesetur, qui velut æmulus & rivalis eum male urat, qui ei dolor sit oculorum, qui contendat, & locum alterius occupet. infra IV, 4, 46. *Non pot ego patiar sic me nuptam tam male measque in ædes sic scorta obductarier.* Cic. Att. I, 1. *Thermus cum Silano contendere existimatur, qui sic inopes, & ab amicis & existimatione sunt, ut mihi videatur, non esse ἀδύνατον Curium obducere.* Vide Aufonium Popmam ad hunc locum. Plaut. Pseud. *Meum exercitum protinus obducam.* Attius Æneadis: *Vim Gallicam obduci contra in acie exercitum.*

§. II.
Arg. II.
v. 12.

Protelare aliquem, longe propellere explicat Festus. ex Græco videlicet τῆλε, quod significat longe. Terent. Phorm. *Ne te iratus suis sævidicis dictis protelet.* Turpil. Lemniis: *Propter peccatum pauxillulum indignissime patria protelatam esse sævitia patris.* Sisenna III Histor. *Romanos impetu suo protelant, protelatos persequuntur.* lib. IV. *Dux cohortes de subsidio procedunt, atque equites protelant.* Dictum a protelo, quod Gloss. explicat ζεύγλαμπρον, vel, ἕξαμπρον quasi ζεύγλη ἀμπερισμα vel ἀμπερι: & significat lorum vel funem per juga tentum, quo boves religantur ad on-

onera trahenda: aut est lignum, quod eorum cer-^{MERCAT.}
 vicibus imponitur. Sic explicant Glossaria: sed
 existimant potius docti, *protelum* nihil aliud esse,
 quam tenorem inducendo quendam, tractum-
 que longum & continuatum. Inde phrasis *protelo*
ducere, Lucilius: *Quam neque Lucanis oriundi in*
montibus tauri Ducere protelo validis cervicibus pos-
sent. Hoc volunt esse uno tenore, & continuo
 tractu ducere. Etenim quæ difficulter trahun-
 tur, non continenter, & uno tenore trahuntur,
 sed saltuatim, & crebris intermissionibus, repetito
 velut impetu. Cui contrarium *protelo ducere*.
 Cato in Origin. *Sed protelo trini boves unum ara-*
trum ducent, id est tres boves juncti facile & con-
 tinuo tractu unum aratrum ducent. Iterum Lu-
 cill. *Hunc juga mulorum protelo ducere centum*
Non possent, id est continuatim & uno tenore. Lu-
 cret. lib. II. *Undique protelo plagarum continuato*.
 Quod Donatus explicat tenore. Et hæctenus qui-
 dem vidimus usurpatum de jugalibus animalibus:
 sed sine ullo respectu eorum canit Idem
 lib. IV. *Suppeditatur enim confestim lumine lumen,*
Et quasi protelo stimulatur fulgure fulgur. Quo
 versu posterior emendatio fulcitur. Pro priori
 tamen sensu *protela boum* pro jugis boum dixit,
 lib. IX. cap. 15. de Siluro pitce: *Protelis boum*
& in Danubio extrahitur, porculo maximo similli-
mus. Quod paulo ante dixit *jugis boum* de Atti-
 lio Padi pitce: *Cutenaro captus hamo, nec nisi jugis*
boum extractus. Idem lib. XVIII, 18. *Protelis*
binis ternisque sic arant.

Elegantia & hic, & alibi interdum, in vitio §. III.
 ponitur, pro nimia cura sumptuque in cultu &
 victu superfluo. Cato: *Avaritiam omnia vitia ha-*
bere putabat: sumptuosus, cupidus, elegans, vi-
tiosus,

Act. I.
 Sc. 1. v. 23.

MERCAT. *tiosus, irritus, qui habebatur, is laudabatur.*
 Noft. Trin. II, 1, 14. Cic. in Clod. *Tu elegans,*
tu solus urbanus, quem decet muliebris ornatus,
quem incessus psaltria, qui levare vultum, molli-
re vocem posset. Aul. Gell. II, 2. Phædr. II, 3.

§. IV. *Tenere, cavere, compescere se, aut verba:*
ibid. 52. Omnes tenerent mutua tanti credere, id est continere
se a credendo. Locus singularis. Affine est,
quod Nonius in Tenet, explicat, prohibet. Ut
cum Virg. II. Georg. 5. 371. Texenda sepese-
tiam, & pecus omne tenendum. Et compescit ex
illo ejusdem, Georg. IV. 5. 483. tenuitque in-
hians jua Cerberus ora.

§. V.
 Ib. 67.

Spektare peplum, dicebant spektare pompam
 in Panathenaicis festo Atheniensium, quod celebratur pridie Non. Augusti. Erat autem peplum, ut ait Suidas, carbasus, seu velum, Panathenaicæ navis, quam Athenienses parabant Palladi post singula quadriennia, cujus & pompam per Ceramicum ducebant usque ad Eleusinium templum. *Peplum* autem vocabant, quia laneum erat. In eo acu pingebatur Titanomachia, & victoria Minervæ de Encelado gigante, quæque alia Minerva præclare gesserat. Eo & propitiare se Deam in rebus tristibus, & laudes gratesque ei agere in letis credebant. Hinc & eidem gesta suorum ducum, velut ejus Divæ auspiciu evenissent, intexebant. Lact. ad Stat. X. Theb. LVI. Serv. I. Æn. 484. Sed admodum eleganter rem illam describit Auctor carminis, quod inscribitur Ciris ad Messalam 5. 29.

Ergo Palladia texuntur in ordine pugna.

Magna giganteis ornantur pepla tropais,

Horri-

Horrida sanguineo pinguntur prælia cocco. MERCAT:
Additur aurata dejectus cuspide Typho,
Qui prius actæis consternens æthera saxis
Emathio celsum duplicabat vertice Olympum,
Tale Deæ velum solenni in tempore portant:
Tali te vellem, juvenum doctissime, ritu
Purpureos inter soles & candida Lunæ
Sidera caeruleis orbem pulsantia bigis,
Naturæ rerum magnis intexere chartis.

Nimirum respexit eo, quod & strenuorum du- cum Athenis gesta peplo intexta in templo Mi- nervæ reponebantur. Unde Aristoph. *Εὐλόγησαι βελομέδαι τὰς πατέρας ἡμῶν, ὅτι ἄνδρες ἦσαν τὰς δὲ γῆς ἄξιοι καὶ τῆ πέπλῳ.* Id est, *celebrare volumus patres no- stros, quia viri erant terra digni & peplo, seu* quorum nomina Minervæ peplo inscribebantur. Testatur & Plutarch. in Demetrio. Inter alios immodicos honores ei regi habitos plebiscito eum una cum Jove & Minerva peplo fuisse in- textum; prodigiumque factum: nam dum per Ceramicum fertur, irruente procella medium laceratum esse. Hinc Aristophanes librum suum quem de heroum tumulis conscripserat, peplum vocavit, cui videlicet eandem laurum inferuif- fet. Meminit etiam pepli, quod Argolides matres Junoni consecrarunt, Stat. Theb. X. 56.

Peplum etiam dono, cujus mirabile textum
Nulla manus sterilis, nec dissociata marito
Versarat calathis, castæ velamina divæ
Haud spernenda ferunt. Variis ubi plurima floret
Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.

MERCAT.

Egregie ibi interpretatur antiquus Statii interpres: *Peplum est vestis candida aureis clavis picta, sine manicis, quod simulacris fiebat. Sed hoc primum est Atheniensibus institutum, quod matronæ suis manibus faciebant, & per triennium (alii hic legunt quadriennium, & explicant quarto quoque anno completo, & quinto incipiente) numinibus offerebant.* Apud Athenienses depingebantur ex more in peplo, qui strenue se in bello gessisset. Fiebant quarto quoque anno completo, quinto incipiente. Virg. I. *Æncid.* ψ. 479.

*Interea ad templum non æquæ Palladis ibant
Crinibus Iliades passis, peplumque ferebant
Suppliciter tristes & tonsæ pectora palmis.*

Ubi Servius: *Peplum est proprie palla picta fæminea Minervæ consecrata.* Homer. *Iliad.* II. Theocrit. *Idyll.* I. ψ. 33. Ἐρπιδει δὲ, γυναῖ, πὶ θεῶν δαιδάσμα, τέτυκται, ἄσκητὰ πέπλω τε καὶ ἄμπυκι. Gloss. πέπλος, palla. Auctor *Ciris ad Messalam*: ψ. 21.

*Sed magno intexens, si fas est dicere, peplo,
Qualis Erichtheis olim portatur Athenis,
Debita cum castæ solvuntur vota Minervæ,
Tardave confecto redeunt quinquennia lustro.*

(Vide & Rubenium de R. V. lib. I. cap. 20.)

§. VI.
Ib. Sc. 2.
ψ. 27.

Ramices rupisse dicuntur herniosi, seu enterocelici, quibus scilicet ilium, sive intestinum longius, in scrotum descendit, qui morbus & ipse *ramex* dicitur, atque eundem dixerunt *Herniam*

ab

ab *ῥεῖα* planta vel ramus, ita & ramicem, quod, MIRCAT.
cum intestinum incipit in scrotum descendere,
videtur ramum facere. Juv. Sat. 10.

Facet exiguus cum ramice nervus.

Lucilius:

*Quod deformis senex arthriticus ac podagrosus
Est, quod mancus miserque exilis ramice magno.*

Plin. XX, 13. *Silvestri ruta cum axungia veteri illitos ramices sanari prodant. Hoc accidere potest nimis contendendo spiritum, sive per clamorem, sive per cursum, sive dum instantur tubae aut tibiae. Vide Plaut. Casin. IV, 3, 10. Capt. Prol. XIV. Pœn. III, 1, 37. Varro: Priusquam in orchestra Pithaules inflet tibiae, domi suae ramices rupit. Sic ergo per hyperbolen, rupisse ramices potest dici, qui vehementer cucurrit aut clamavit, ut videlicet parum abfuerit, quin tanta contentione morbum illum contraheret. At sunt docti viri, qui ramicem quidem concedunt esse morbum, ramices vero volunt esse aut pulmones, aut venas pectoris latas: idque maxime, quia apud Plautum sequitur: Jamdudum sputo sanguinem. Constat autem inter Medicos sputum sanguinis non sequi scrotum diruptum: quam tamen rem in medio relinquimus.*

Partes alicujus ferre, id est referre, repræsentare aliquem, facere, quæ ille acturus esset. §. VII. *Att. II.*
Translatio desumpta ab actoribus scenicis, Sc. 2. v. 5.
quorum sunt partes, quas quisque sub alterius persona recitat. Sic Petron. *Ridendas partes.* Cic. I. de Off. *Quocirca Poëtae in magna varietate personarum, etiam vitiosis quid conveniat, & quid deceat videbunt: nobis autem cum a natura constantiae, moderationis, temperantiae, verecundiae*

MERCAT. *diæ partes datae sint, &c.* Eodem respexit Horat. I. Sat. 1. *Hinc vos, Vos hinc mutatis discedite partibus.* Sic & Perf. III, 72. *Et humana qua parte locatus es in re,* id est qua persona, quo munere. Horat. de Art. Poët. *Quod sit conscripti, quod iudicis officium, quæ partes in bellum missi ducis.* Suet. Jul. cap. 80. Liv. XXIV. 7. *Uni ex iis partes datae sunt, ut cum appropinquaret januæ Rex, per causam aliquam in angustiis sustineret ab tergo agmen.* Senec. Ep. LXXX.

§. VIII. *Proprium evenire vel esse alicui,* est constans, duraturum, neque, ut omnia sunt *hominum,* secundum poetam, *tenui pendentia filo.* Noster Most. I, 3, 68. id est constantem, perpetuum, qui te nunquam deserat, Terent. Andr. V, 5, 4. *Ego deorum vitam propterea sempiternam arbitror, Quod voluptates eorum propriae sunt.* Sisenn. III. Histor. *Tum subito tacuit, at in metu & suspitione propriam capere non potuit quietem.* Afran. Vopisc. *Di tibi dent propria quaecunque exoptas bona.* Virg. 6. *Æneid. Propria haec si dona fuissent.*

§. IX. *Venum asportare;* id est abducere venale, ut venum ire, pro vendi; venum dare, pro vendere. Sic *exercere vena* est negotiari, emere, quæ vendas, apud eundem *Ponere veno* idem est, quod venale proponere. Tacit. XIII, 51. *Militibus immunitas servaretur, nisi in iis, qui veno exercerent.* Lib. XIV. *Extracta conventicula & caupona, & posita veno irritamenta luxus.* Lucan. *Postquam ceu tradita venum Castra videt.* lib. IV. id est quasi vendita. Claud. I. in Eutrop. 36. *Omnes pœnituit pretii, venumque redibat, Dum vendi potuit.* Apul. VIII. *Metam. Haberent ne venui lac.* Et lib. IX. *Alterodie productum*
me

me rursus voce praeconis venui subjiunt. MERCAT.

Implere fores elogiorum carbonibus, est implere fores dicteriiis vel carminibus probrosis, carbone aut titione notatis. *Elogium* vox est Græcæ originis, ipsis Græcis non usurpata, qualia inter Latinos sunt *aretalogus*, *coprea*, *catasta*, *trechedipna*, apud Juvenalem, composita ex præpositione Latina & voce Græca, perinde, ut *propola*, cujus prima syllaba, quia longa est, Latinam præpositionem indicat, nam *περὶ* in *περὶ πόλης* primam corripit. Longam esse apud Latinos primam in *propola* liquet ex versu Lucilii: *Sicuti quum primas propola recentes Attulit, & pretio ingenti dat primitias paucas.* Hoc autem notandum, quod viri docti nostraetate mire in scriptione hujus vocis laborarunt: alii *ellogium*, alii *eclogium*, alii vero *enlogium* scribendum esse voluerunt, quæ omnia vitiosa sunt. *Logium* est scriptura gravis, sententia una, cujusmodi fere sunt oraculorum, vel *ἀναθημάτων*. Hinc *elogium* tam in bonam quam in malam partem accipitur. *πίστευσιον*, *notoria*, titulus statuæ, vel inscriptio, carmen, seu brevis conceptio verborum, & testatio de virtutibus alicujus vel vitiis, de recte factis aut flagitiis sceleribusque. Suet. Calig. XXVIII *Custodiarum seriem recognoscens nullius inspecto elogio, stans tantummodo inter porticum mediam, a calvo ad calvum duci imperavit.* Ubi *elogium* nihil aliud est quam relatio, qua judici breviter exponebatur, quicquid de reo esset compertum. Sic L. 6. D. Cust. & extraord. *Quia non omnes fide bona scribere elogia compertum est. Mox: Igitur qui cum elogio mittuntur, ex integro audiendi sunt.* Tertull. in Apolog. *Vestros contestamur actus, qui cottidie ju-*

§. X.
16. §. 74.

MERCAT. *dicandis elogiis praesidetis, qui sententiis elogia dispungitis. L. 3. ff. de re mil. Desertorem auditum ad suum ducem cum elogio praeses mittet. Alias notoriam appellant L. 7. de Accusat. Verum si falsis nec ne notoriis insimulatus sit, perpenso iudicio dispici debet. Appul. Lib. VII. Ille qui commodum falsam de me notoriam pertulerat. Isidorus I. Notoriam interpretatur textum sive elogium maiorum dictorum. Ita etiam ICtis. *elogium* breviter perscripta causa, ob quam pater ait filium se exhæredare. L. XIV. §. 2. de lib. & posth. hor. inst. exhær. *Non enim videri filium exhæredatum esse, cum elogium pater, cur filium exhæredaret, proposuisset, & abjecisset propter eam causam exhæredare, probeturque patrem circa causam exheredationis errasse. L. I. §. 19. De Carboniano edicto: Si sine elogio exhaeres scriptus esset, solebant veteres, quos diffamare vellent, eorum, inprimis lenonum & meretricum, ædium fores huiusmodi elogiis, hoc est dicteriis probrosis, pingere, & quidem carbone aut semiuusto stipite litteris ductis. Catull. Atqui putate, namque totius vobis Frontem tabernae scipionibus scribam. intellige præuistis scipionibus. Sic igitur dicit Plautus, futurum ut propter ancillam tam venusta forma carbonibus fores Demiphonis impleantur elogiorum. Ubi notanda hæc quoque Syntaxis: *Implere fores elogiorum*, pro elogiis. Sic Aul. III, 6, 16. Mæn. V, 5, 3. Liv. lib. XXVIII. *Impleverat ea res superstitionum animos.* (Virg. Æn. I, 215. *Impleantur veteris Bacchi.*)**

§. XI. *Commodum argentum dare, id est iusti ponderis, laxè sufficiens, ut potius plus sit quam minus. Contrarium est malignæ dationi, quæ fit in non optima moneta, & male ambulante.*

Afin.

Afin. III, 3, 135. Pseud. IV, 7, 130. Rud. MERCAT.
 V, 2, 31. Vetus auctor de Re militari, qui
 adjici solet Notitiæ Imperii: *Commoda auctori-
 tatis varia prisorum moneta.* Id est integræ,
 integro margine, vel ut Precopius III. de Bell.
 Goth. *κύκλω εἰς ἀποπερνομένην*, Wower. ad Minuc.
 Fel. p. 211.

Auro expendere aliquid, est rei aut mer- §. XII.
 cis pondus auri pondere æquare. Bacchid. IV, *ib. Sc.* 4.
 4, 1. *Hunc hominem decet auro expendi, huic decet* *vs.* 19.
statuam statui ex auro. Dicitur proverbialiter de
 re pretiosissima, etiam lingua vernacula, *tegen
 goud opwegen.*

Pro copia & sapientia facere, id est facere quan- §. XIII.
 tum possis & scias. *Copia* enim idem est quod *Aff.* III.
 facultas, ut in illo *copiam facere alicujus rei.* *Sc.* 1. *vs.*
Vis autem particulæ Pro par est in illo Amph. 8.
 I, 1, 133. *Meus pater nunc pro hujus verbis
 recte & sapienter facit*, id est quantum ad hujus
 verba, vel ut hujus verba sonant. Aul. III,
 6, 5. *Pro re nitorem, & gloriam pro copia qui
 habent*, id est qui tam nitidi & sumtuosi sunt quam
 patitur res familiaris, & qui tantum gloriantur,
 quantum licet. Et Rud. IV, 4, 74. *Pol tu pro
 oratione nec vir nec mulier mihi es*, id est quantum
 ex tuis verbis aut tua oratione colligere licet.
 Cato de R. R. cap. 144.

Pansæ, dictæ sunt & pandendo, ob aliquam §. XIV.
 notam corporis in pedibus, ut putatur, dicti. *ib. Sc.* 4.
 Quint. I, 5. *Scrutabitur praeceptor acer atque* *vs.* 55.
*subtilis origines nominum, ut quæ ex habitu corpo-
 ris Cicerones, Rasos, Longosque fecerunt: ubi erit
 aliquid secretius, Sullæ, Buritii, Galbae, Planci,
 Pansæ, Scauri.* Plin. XI, 45. *Pedes homini ma-
 ximi, &c. Vola homini tantum exceptis quibusdam.*

MERGAT. *Namque & hinc cognomina inventa Planci, Plauti, Scauri, Pansae: sicut a cruribus Vari, Variæ, Vatini, quae vitia & in quadrupedibus.*

§. XV. *Sequestro dari, vel poni, dicuntur, res quæ, quoniam de earum possessione inter duos est controversia, apud tertium interea deponuntur, dum iudicis sententia alterutri adjudicantur.* Rud. IV, 3, 79. Gell. XX, 11. *Sed quod apud sequestrum depositum erat, sequestro positum per adverbium dicebant. Errat Gellius, quod sequestro adverbium facit, est enim dativus a sequester. Cato de Ptolemæo contra Thettimum: Per Deos immortales, nolite vos sequestro ponere. Vide Vales. ad Ammian. Marcell. p. 37.*

§. XVI. *Scitum filum mulieris, est mulier scito & pulchro oris & corporis habitu, & quasi textura. Filum veteres dicunt oras extremas corporum, quod alias circumcaesuram & circumtexturam & speciem appellant. Lucret. lib. V. Forma quoque hinc solis debet filumque videri. Gell. I, 9. Explicans quid sit φασογυαμειν, mores, ait, naturasque hominum coniectione quadam de oris & vultus ingenio, deque totius corporis filo atque habitu sciscitari. Apul. de Deo Socratis: Fila corporum possident rara & splendida, & tenuia, usque adeo ut radios omnes nostri hominis raritate transmittant.*

§. XVII. *Esse istarum operarum, istarum rerum, significat istiusmodi operas edere, in istis rebus esse.* Liv. III, 36. *Pater indignitate rerum cesserat in agros, suarumque rerum erat, amissa publica. Liv. XXIII, 28. Eodem ex Dictatoris legionibus rejici militem minimi quemque roboris, nullo praestituto militiae tempore, nisi quis stipendiorum legitimum esset,*

Capere versoriam, pro aliud iter consiliorum ingredi, aliam viam capeffere. Translatio est e re nautica. Epid. I, 1, 47. *Utcunque in alto ventus est, exin velum vortitur.* Solinus Cap. X. *Nunc in Ithraciam locus pergere & ad validissimas Europæ gentes vela vertere.* Rud. IV, 3, 75. *At ego hinc obflectam navem.* Funis ille nauticus, quo ad captandum a latere ventum in obliqua velificatione vertitur velum, dicitur proprie *vorsoria* vel *versoria*. Trin. IV, 3, 19. Intelligitur autem vocabulum *rudentem*, quod funem nauticum significat, & foeminini generis esse patet ex Rud. IV, 3, 1.

Objicere religionem alicui, est quod vulgo dicitur, conscientiaë metum alicui incutere, ni hoc faciat, vel si hoc faciat. Curc. II, 3, 71. *Vocat ad canam, religio fuit, denegare nolui*, id est deorum iram metuebam, si denegarem; verebar ne conscientiaë meæ vim facerem. *Religi est dicere*, idem est quod non audeo dicere, obmetum Deorum. Apud Terent. Liv. XXVI. *In religionem ea res apud Pœnos versa est*, id est interpretati sunt Pœni Diis hoc non placere. Idem lib. XXXVIII, 25. *Oratores iidem redeunt, excusantes religione objecta, reges venire non posse.* Et quia religio sive Deorum metus inhibet sæpe facere quæ velis, ponitur ipsa vox pro impedimento, pro scrupulo. Terent. Andr. *At mihi unus scrupulus restat, qui me male habet.* P. *Dignus es cum tua religione odio.* At superiore significatione est apud Cæsaſem V. de B. Gall. *Ille omnibus precibus petere contendit, ut in Gallia relinquuntur, quod religionibus sese deceret impediri.* Cic. lib. X. Fam. Ep. XII. *Oblata religio Cornuæ est, hoc est, religione, auspiciis, impeditus*

MERCAT. fuit, ne in senatu quicquam ageretur. Vide J. G. Grævium ad H. L. Cæsar. lib. III. de B. Civ. 72. & ibi Notas Ciacconii, pag. 326. Vide etiam Scalig. Conject. Varr. p. 139.

§. XX. *In fermento jacere*, significat ira turgidum esse atque intumescere. Fermentum non potest contineri in massa, quin det significationem sui, fervefaciendo eam (unde & nomen habet; nam fermentum quasi *fervimentum* dicitur) id est inflando atque attollendo. Ut autem fermento similia aut farina macerata intumescit, sic excandescentibus, & est apud Cicer. III. Tusc. Quæst. ex Homero versu: *Cor penitus turgescit tristibus iris.* Juven. III. 188. *Accipe, & istud fermentum tibi habe.* Iracundiæ irritamentum.

§. XXI. *Habete eam cum porcis, cum fiscina*, hoc est, totam, quanta quanta est, cum suo bono atque malo. Proverbium rusticum desumptum ab iis, qui scrofam vendunt una cum porcellis, ex nido, ut videtur. *Fiscina* & *fiscella*, a *fiscus*, est corbis ex junco aut sparto textus. Colum. XII, 50. de oliva: *Tum diligentur mundatam: protinus in torcular deferri, & integram in fiscinis novis includi.* lib. II, 2. *Sive regia palma sportiva secunda est, fiscina, sportive: seu virgultorum corbes ex vimine fieri debent.* Calpurn. Bucol.

*Dum fiscella tibi fluviali, Tityre, junco
Texitur, & raucis resonant tua rura cicadis.*

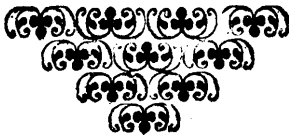
§. XXII. *Lege agere cum aliquo vel in aliquem*, duo significat: vel enim est supplicium sumere de aliquo, ex verbis legitimis, quibus utebatur ad lictorem prætor, vel quisquis magistratus supplicio præsidebat. Liv. XXVI, 15. *Fulvini præconi impera-*

peravit, ne lictorem lege agere juberet. cap. 16. MERCAT.

Jussu Procos. præconem pronuntiasse: Lictor viro forti adde virgas, & in eam primum lege age. Valer. Max. III, 8. Literas in sinistra manu, sicut erant traditæ, retinuit, ac jussu lictore jure agere, tum demum aperuit. Deinde etiam lege agere, est judicio cum aliquo experiri, ut Mil. II, 5, 43.

Terent. Phorm. V, 8. Una injuria est tecum. CH. Lege agito ergo. Ubi Donatus: Lege agito, dicebatur & cujus intentio contemptibilis adversario videbatur. Cicero pro Muræni. II. Possent agi lege nec ne, pauci quondam scribebant, fastos enim vulgo non habebant, erant in magna potentia, qui consulebantur.

PSEUDOLUS.

§. I.
Act. I.
Sc. 1. ♀
36.

Herba *folstitialis*, proprie quæ tempore solstitialii, nocte præsertim frigidiuscula & ro-
rulenta, subnascitur, & postea a calore solis di-
urni, qui tunc maxime effervescit, emoritur
aut flaccescit. Dicitur proverbio de re fugaci &
non diuturna. Hinc Calidorus dicit, se paulis-
per fuisse, extitisse, viguisse, vixisse, quasi her-
bam solstitialem. Imitatusque est Aufonius de
morte præstantis cujusdam adolescentis, in Pa-
rentalibus, p. 163. *Ostentatus, raptusque simul,
folstitialis velut herba solet.*

§. II.
lb. 68.

Discidium, vox elegans, ac fere corrupta in
dissidium apud auctores; quæ duo tamen differunt:
nam *discidium* est idem quod divortium, separa-
tio, a verbo *discindere*, proprie est corporis, &
quasi corporis; *dissidium* est animorum dissensio.
Ovid. V. *Metam. Sed tanta cupido si tibi discidii,
repetat Proserpina Cælum*, id est divortii, seu ma-
trimonii separati. Lib. XIV. *Non bene disci-
dium Phrygii latura mariti Sidonis*, id est discessum
Æneæ Phrygii, seu Trojani, non æquo animo
latura Dido. Et inde divortium. Lucret. lib. I.
*Quæ partibus ejus Discidium parare & nexus sol-
vere posset.* ibid. *Haud igitur redit in nihilum res*

illa, sed omnes, Discidio redeunt in corpora mater- PSEUDOTZ
*riai, id est dissolutio. Tacit. lib. II. Ann. Agrip-
 pa discidio domum imminuerat, id est divortio ux-
 orem a se exigendo. Terent. Andr. Valeant qui
 inter nos discidium volunt. Non enim volebant ut
 animis tantum diffiderent Pamphilus & Glyce-
 rium; sed & prorsus ab eo disjungeret & relin-
 queret. Tibull. Asper eram, & bene discidium me
 ferre loquebar, id est separationem a puella mea,
 absentiam ab amica. Sic Liv. XXV. Discidium
 privatorum publicorumque fœderum.*

Opponere pignori, vel opponere simpliciter, §. III.
 dicebant Latini de omni re sive mobili, sive *ib. 252*
 immobili, quæ pro credito in securitatem credi-
 toris eidem a debitore vel tradebatur vel obliga-
 batur. Ut Græci usurpant ὑποθήκαι, tam de
 pignore, quam de hypotheca. Catull.
*Furi villula nostra non ad Austri Flatus oppo-
 sita est, nec ad Favoni, Verum ad mille quindecim
 ac ducenta. Ludit autem in vocabulo opponi,
 quando & ædificium tali aut tali vento oppo-
 situm dicitur, ut item res data pignori ad tantam
 vel tantam summam opposita. Senec. lib. VII.
 de Benef. Puta cum captus esses, me pecuniam mu-
 tuatum, rebus meis in securitatem creditoribus op-
 positis. Ita & accipitur verbum supponere in tit.
 cod. De rebus eorum, qui sub tutela sunt vel cura,
 sine decreto non alienandis vel supponendis. Julianus
 Antecessor Constitutione II. Liceat administra-
 toribus rem immobilem supponere.*

Supercilium salit, dictum ex stulta veterum §. IV.
 superstitione, optimum rei agendæ omen inde *ibid. 103.*
 capientium, si oculus aut supercilium dextrum
 subito nictitaret. Theocrit. Idyll. III. Ἀλλεως
 ὀφθαλμὸς μοι ὁ δεξιὸς ἄρ' ἰδέτω αὐτῆς. Possumus u-
 sur-

254 L E C T I O N E S

PSEUDOL. surpare significantes bonam spem & augurium rei, quam aggredimur, habere.

§. V. *Pulmento uti unctiusculo*, est cænare lautius; *Ib. Sc. 2.* cui contrarium apud Perf. *canare sine uncto*, id est arido nec delicato cibo uti. Idem Sat. III. loquens de luxuriosis, quibus intemperantia morbos & ambiguum valetudinem affert. *Uncta cadunt laxis tua pulmentaria labris*. Hinc *unctius* quid contigisse alicui dicitur, pro lucrum alicui obvenisse. Catull. *Respondi, id quod erat, mihi aut ipsi Nec quaestoribus esse aut cohorti, Cur quisquam caput unctius referret*. Loquitur de provincia, quam nec sibi nec aliis lucro fuisse significat. Horat. I. Epist. *Nec tantum & parvula laudo, Tum res deficiat, satis inter vilia fortis, Verum ubi quid melius contingit & unctius*.

§. VI. *Porricere*, est verbum sacrificantium vetus. *Ib. Sc. 3. §.* Quum immolarent, partem extorum, Diis proprie sacratam, in aram imponebant, & Diis adolebant, parte vescebantur, qui sacrificio intererant: illam partem, quam Diis dabant, quoniam *profecabant* primum, vel quoniam *profecabatur*, ut veteres loquebantur, (Nofter Pœn. II, 1, 8.) appellabant *proficias*, *proficia*, *profecta* & *proficiem*. Pœnul. II, 8. Solin. XX. *Cum proficias intulerunt, si adest Deus, si sacrum probatur, sarmenta luce viridia sponte concipiunt incendium*. Festus: *Proficium, quod profectum porricitur*. Ovid. VI. Fast: *Inde ubi libavit, profecta sub aethere ponit*. Lucil: *Canam, inquit, nullam, neque Divis profectum ullum*. Varro lib. II. Rer. Divinar. p. 37. ed. Scal. *Proficiem extorum in mensam porricere*. Etenim illam partem *profectam*, quæ proprie diis dabatur, cum

cum imponebant mensæ sacra, porricere diceban-^{PSUDOL.}
tur. Festus: *Porriciam pro porro jaciam, maxime de
extis dicebant antiqui.* Varro lib. I. de R. R. cap.
29. *Sic quoque exta cum dabant Deis, porricere
dicebant.* Arnob. lib. V. *Cum Romulo Pompilio-
que percocta plane ac madida concremarentur Diis
exta, nonne Rege sub Tullo semicruda coepistis, &
leviter animata porricere.* Virg. Æn. V, 236

*Dii, quibus imperium pelagi, quorum aequora
curro,*

*Vobis laetus ego hoc candentem in littore tau-
rum*

*Constituam ante aras voti reus, extaque falsos
Porriciam in fluctus.*

Hinc proverbium apud Cic. V. ad Att. 18. &
Varronem lib. V. de L. L. *Inter caesa & porre-
cta Diis maritimis immolantes, quae alius in aram
tum in fluctus porriciebant.* Liv. XXIX, 27. de Sci-
pione Afric. *Secundum eas preces, cruda exta vi-
ctimae, uti mos, in mare porricit, signumque de-
dit proficiscendi.* Cato de R. R. cap. 134. *Ubi
exta profecta erunt, lano struem commoveto.*

*Lex quina vicenaria, Lex Lætoria lata in §. VII.
circumscriptores pupillorum, cujus in re priva-^{lb. vi. 62.}
ta publicum iudicium fuisse testatur Cic. de
Nat. Deor: *Ea erat cautum, ne liceret cuiquam a
filio familias minore XXV. annis stipulari: hoc est,
ne liceret cuiquam rogare eum, daturusne esset,
aut redditurus certam pecuniæ summam.* Allu-
dit eodem Plautus, Rud. V, 3, 25.*

Cedo quicum habeam iudicem,

*Ni dolo malo instipulatus sis, nive etiam dum siem
Quinque & viginti natus annos.*

Retu:

ESPUDOR.

Retulit eam amplioſem Claudius Cæſar de omnibus filiis familiarum, etiam ſupra legitimam ætatem: ne in mortem parentum filiis familiarum fœnori pecunias darent. Qua lege lævitiam creditorum coërcitam ait Tacit. Annal. XI, 13. ubi vid. Lipl. Aſperius Veſpaſianus: *Ne filiorum familias fœneratoribus exigendi crediti jus unquam eſſet, ne poſt patrum quidem mortem.* Suet. Veſp. XI. extr. Atque hoc eſt, quod ICI vocant SC. Macedonianum, a Macedone inſigni adoleſcentum corruptore, de quo in ff. lib. XIV. tit. 6.

§. VIII. *Exordiri, detexere.* Verbum utrumque texturæ & lanificii proprium transfertur ad ſermonem, imo etiam ad alia, pro incipere & pergere ad finem. Proprietatem prioris illuſtrat Virgil. in Culice: *Atque ut araneoli tenuem formavimus orſum*, id eſt telum, texturam, opuſculum inſtar telæ textum. Exordiri funem Cato de R. R. cap. 136. Senec. in Ludo de Morte Claudii: *At Laſheſis, quæ & ipſa homini formoſiſſimo faveret, fecit, & plena orditur manu, & Neroni multos annos de ſuo donat.* Nonius: *Exordium eſt initium, unde & veſtis ordiri dicitur, cum inſtituitur detexenda.* Titinn. *Quæ inter annos decem nequiſti togam unam detexere.* Hinc ordiri telam, detexere telam, de quavis re ſuſcipienda, atque ad exitum perducenda dicitur. Sophia Juſtiniani Imperatoris uxor, Narſetem Eunuchum, ſed virili animo & robore, Hunnorum Gothorumque domitorem, juſſit puellis in gynæceo lanarum penſa dividere. Ad quæ verba dicitur Narſes hoc reſponſum dediſſe: *Talem ſe eidem telam orditurum, qualem ipſa dum viveret, deponere non poſſet.* Ut eſt apud Paulum Diaconum lib. II. de geſt.

Lon.

Longob. V. Ubi *deponere* idem quod *detexere*, PSEUDOL.
 quod Theocrito dicitur *καταβαίνεν ἀφ' ἰσῆ*. Cum
 enim tela detexta seu pertexta est, deponitur de
 jugo. II. ad Herenn. c. 27. Poët. vet. *Nunc*
ego te ab summo jam detexam exordio.

Hoc Delphis tibi responsum dicito, id est pro certa §. IX.
 & inevitabili veritate habeto, non secus ac si A- Ib. Sc. V.
 pollinis ore prolatum esset. Eandem sententiam ψ. 69.
 sic effert Lucret. lib. V. *De re fundere fata San-*
ctius & multo certa ratione magis quam Pythia
quæ Tripode ex Phæbi lauruque profatur. Liv.
 XXXIV, 50. *Monentium aliorum alios, ut eas*
voces, velut oraculo missus, in pectora animosque de-
mitterent. Cic. ad Brut. *Hæc ex oraculo Apollinis*
Pythii edita tibi puta, nihil potest esse verius. Just.
 VII, 2.

Subballio. Sic ludens se vocat, qui Ballionis §. X.
 fervus vult videri, quasi minor Ballio, inferior, Aff. II.
 vel alter Ballio. Compositio ideo notanda, quia Sc. 2. ψ. 13.
 in ea eleganter ludunt veteres. Nam ita Cicero
Submarius dixit, qui est alter Marius crudelita-
 te & imperii cupidine, 10 ad Att. I. *Nisi forte*
iste Submarius ei potest persuadere, ut dum oratores
eant & redeant, quiescat. Ita *Subneronem* vocat Do-
 mitianum Tertull. (quia *hunc*, ut ait Ausonius,
calvum dixit sua Roma Neronem.) De Pallio: *Im-*
puriozem Physicone, molliorem Sardanapalo Casa-
rem designare, & quidem Subneronem. Quem ali-
 bi & *portionem Neronis* vocat. Sic *suppromus*
 Mil. III, 2, 12. Id est minor promus. Est au-
 tem *promus* procurator peni, ut alibi vocat
 eum, vel cellæ prompruariæ. Sic *Sublingio*, a
 sublingendo, quasi minor liguritor, infra III,
 2, 103. *Jam hic quoque scelestus est coqui sub-*
lingio.

258 L E C T I O N E S

PSEUDOL.

§. XI.
Ib. Sc. 3.
§. II.

Deformatum aliquid habere, absque ulla finistri sensus suspicione designatum, notatum, descriptum habere, seu depingere, formare, describere, delineare. Senec. VII. de Benef. *Hanc voluptatem equalem, intrepidam, nunquam sensuram sui tedium, percipit hic, quem deformamus, cum maxime, qui, ut ita dicam, divini juris atque humani peritus, presentibus gaudet, ex futuro non pendet*, id est quem describimus, quem effingimus, cujus lineamenta quasi ducimus. Varro de R. R. V. p. 104. Cato cap. CLXII. de R. R. Rutil. Lup. p. 8. Aquilo Romanus, p. 15. Cic. pro Cæcin. cap. V. *Quis igitur ille, quem supra deformavi, voluntarius amicus mulieris.*

§. XII.
Ib. Sc. 4.
§. 37.

Visitatus, pro sæpe visus. Proba vox, probusque usus vocis: ut & *invisitatus*. Sic Liv. lib. IV. *Nova erupit acies inaudita ante id tempus invisitataque.* Lib. V. *Gentem invisitatum accolas Gallos esse.* Et iterum: *Formas hominum invisitatas.* Iterumque XLV. *Invisitato atque inaudito hoste.* Sic *visitare* pro crebro videre, Epid. IV, 1, 12, 24. Trinum. III, 3, 39.

§. XIII.
Aet. III.
Sc. 2. §. 6.

Ab Orco non receptus, ac homine sceleratissimo dicebant, vel mortuo, vel vivo, quasi cui nunquam contingeret beata mortuorum quies; vel cui ne infernus quidem pro meritis satis haberet suppliciorum. Val. Max. IX, 11. *Etiam apud inferos, si tamen illuc receptus est, qua meretur supplicia, pendet.* M. Senec. Contr. III. *A superis dejecta, ab inferis non recepta, in cujus pœnam saxum extruendum est.*

§. XIV.
Ibid. §. 19.

Esse drachma, esse asse, dicitur eleganter pro venire, constare, conduci. Ad Cicer. Fam. XII, 13. *Jam ternis tetradrachmis frumentum apud Cassum est.* Idem in Verr. III, 84. *Cum esset tritici*

tici modius duobus nummis, pro frumento in mo- PSEUDOL.
dios singulos duodecim sestertios exegisse. Varro in
Satyris: Asse vinum, asse pulmentarium est: eos
quo natura aurigatur necessitudo. Ideo etiam supra
 pag. 210. locis citatis ad Menæchm. II, 2,
 16. *Quibus hic pretiis porci veniunt sacres sin-*
ceri? CY. Nummo. Adde Liv. CCXCI,
 37. *Vestigial etiam novum ex salaria annonæ*
statuerunt; sextante sal & Romæ & per totam
Italiam erat. Romæ pretio eodem, pluris in fo-
ris & conciliabulis, & alio alibi pretio præben-
dum locaverunt. Cic. III. Verr. LXXXI, 83,
 84. 85.

Privos privasque, dicebant antiqui, inquit Fe- §. XV.
stus, pro singulis, ob quam causam & privata *Ibid. §. 76.*
dicuntur, quæ uniuscujusque sunt. Hinc &
privilegium & privatus. Liv. lib. XXX. SC.
in hæc verba factum est, ut privos lapides silices,
privasque verbenas secum ferrent, id est, ut singu-
li legati silicem & verbenæ ramulum secum fer-
rent in Africam. Cato II. de R. R. *Opercula do-*
liorum & tectoria priva. Lucret. lib. III. *Nec re-*
pentis ita cujusviscunque animantis Sentimus, nec
priva pedum vestigia quæque Corpore, quæ in nostro
calices & cetera ponunt. Lib. IV. *In multas igi-*
tur voces vox una repente Diffugit, in privas
quoniam se dividit aures. Interdum idem quod
 proprium. Horat. II. Ep. I. *Conducto navigio*
æque Nauseat, ac locuples, quem ducit priva trire-
mis. Id est propria, singularis. Item singulare,
 eximium. II. Sat. V. *Tardus Sive aliquid privum*
dabitur tibi devolet illuc, Res ubi magna nitet do-
mino sene, id est, ubi est aliquid singulare, ali-
quid eximium.

Curare aliquem, ut Medea Peliam senem, signi- §. XVI.
ficat. *Ibid. §. 80.*

PSEUDOL. ficat specie curationis & auxilii perdere : quem admodum illa simulando se Pelix effæto seni florem juventæ reddituram, miserum a filiabus interfici fecit. Duæ sunt in hanc rem de Medea fabulæ. Una de Pelia, altera de Ælone, Jasonis patre, quem medicatis herbis ex senè juvenem fecisse fertur, eaque re in aheno coxisse. Has duas in persona imperiti & mendacis coqui confundit hic artificiose Plautus, & quasi non sentientem tacitè vera dicere. Ex posteriore fabula, qua coctus cum medicatis herbis Ælon dicitur recuperasse juvenilem ætatem, orta est elegans loquendi ratio Latinis, ut *recocti senes* dicantur, qui sunt cruda & viridi senectute. Catull. carm. LIV. *Sed non omnia displicere vellem tibi, & Sussetio seni recocto*, quasi qui coctus Medex herbis recepisset juventutem. Petronius *anus recocta vino, tremantibus labellis*. Alias quæ igne renovantur dicuntur *recoqui*. Ut Virgil:

Patrios recoquunt fornacibus enses.

Lucan. lib. VII.

Et rubuit flammis iterum Neptunia cuspis:

Spiculaque extenso Pæan Pythiane recoxit.

Juven. Sat. XV. v. 165. *Cum rastra & sarcu-
la tantum*

Assueti coquere, & marris, ac vomere lassè

Nescierint primi gladios excudere fabri.

§. XVII. *Venena*, interdum dicuntur unguenta, quibus Sagæ, quæ propterea *venefica* dicuntur, aut in se transformandis, aut in aliis vexandis, miraculisque illis seu potius ludibriis, quæ de magica arte tradit vulgus, efficiendis utebantur.

tur. Sic Pamphile anus apud Apul. cum un-^{PSUDOL.}guento quodam ab imis unguibus totam se ad usque summos capillos perlavisset, in bubonem transformatur, & ipse Apulejus imitaturus hoc monstrum, errans in pyxide, pro bubone fit asinus. Hinc apud Horat. *Venena Theffala & Colchica*, quæ Theffalæ & Colchicæ sagæ (utraque regio in primis infamis est magica arte, sed Colchi præcipue ob Medeam) incantamenti adhibebant. Id. I. Sat. 18. *Quantum carminibus quæ versant atque venenis Humanos animos.* Lucan. lib. VI. de portentosis effectis magorum: *Humanoque cadit serpens afflata veneno.* Ideo etiam pro delinimento amoris, sive philtis amatoriiis, *venena*: nam & in amorem conjicere posse sagæ credebantur, ut patet ex Virgil. Pharmaceutria. Liv. XXXIX, 11. *Hispalæ concubitu carere eum decem noctes non posse, illius excetræ delinimentis & venenis imbutum, nec vitrici, nec parentis, nec Deorum verecundiam habere.* Afran. *Hæc sunt venena formosarum mulierum.* Lucan. X. *Nebet soror (Cleopatra) impia fratri (Ptolomæo.) Nam Latio (Cæleri) jam nupta duci est interque maritos Discurrens Ægypton habet Romamque meretur. Expugnare senem (Julium Cæsarem) potuit Cleopatra venenis, Crede miser puero (Ptolomæo).* Denique *venena* dicuntur pro quovis aromatico humore, aut fuco, vel tinctura. Sic Lucan. VIII, 60. de capite Pompeji mortui unguentis delibuto, ut posset conservari: *Summota capiti tabes ruptoque cerebro, At siccata cutis patrisque effluxit ab alto Humor & insuso facies solidata veneno est.* Cn. Mattius in mimijambis apud Agell. XX, 9. *Jam tonsiles tapetes, ebrii fuco, quos concha purpura imbuens venenavit.*

PSEUDOL. *Nimum tinnis*, est proverbialis locutio in gar-
 §. XVIII. rulos nimis & oblocutores. *Casin. II, 3, 32.*
Ib. v. 99: *Afin. II, 4, 42.* *Poenul. prol. 33.* Translatio
 a vasis æreis, nolis, & doliis, quæ proprie *tinnire*
 dicuntur, unde & *tintinnabula*. Hinc & Neronis
 dictum est apud Sueton: *Aliquid sufferti tinnire.*
 Nempe aliter tinniunt vasa plena, aliter vacua.
Suffertum enim a *suffercio*, idem est quod plenum.
Suet. Ner. cap. XX. *Sumpto ad reficiendam vocem*
brevi tempore, impatiens secreti a ba'neis in thea-
trum transit, mediaque in orchestra frequente populo
epulatus, si paululum subbibisset, aliquid sufferti
se tinniturum Græco sermone promisit. Græce
 πυκνός ἢ ἤχων, hoc est, plenum, contertum, den-
 sum, oppletum aliquid sonare, quod auditoris
 aures impleat. Sunt autem in Musica alii soni, ut
 Græci magistri tradunt, ἀπυκνοί, alii πυκνοί; ho-
 rumque alii βαρῦπυκνοί, *graviter densi*, alii μέσοπυκ-
 νοί, *mediocriter densi*, alii ὀξόπυκνοί *acute densi.* *Suf-*
fertum quasi ἀπόπυκνον, *subdensum*. Proverbium
 elegans, quod & in laudem, & in vituperium adhi-
 beri potest: nam & *sufferti aliquid tinnire* potest
 dici, qui vino, ut est apud Lucilium, *Deblate-*
rat plenus bonus rusticus: & qui sermone aut
 scripto ostendit, se non verba & voces sine sen-
 su, sed potius egregiis sensibus prægnantes pro-
 ferre, aut pectus eruditionis plenum habere, &
 quod est aliud Græcum proverbium, ἐκ πληροῦ
 πίθου γούρα, *ex pleno dolio gustum dare.*

§. XIX. *Hiscere aedes* vel *fores* dicuntur, apertis fori-
 Act. IV. bus, cum panduntur portæ, ut apud Laberium,
 Sc. 1. v. 42. citante Diomede antiquo grammatico, *hietantur*
fores pro hietant, ut explicat idem Grammaticus.
 Nam utrumque est ab *hio*. Hinc & pro mutire
 seu os aperire ad loquendum, apud Accium Ar-
 mo.

morum iudicio: *Heu vereor plus quam fas est, PSEUDOL. captivum hircere.* Proprie hircere est aperire os ad attrahendum spiritum, aut deglutiendum. Hinc eleganter Cic. in Verr. *Hujus hominis si cui domus patet, utrum ea patere, an hiare & poscere aliquid videtur.* Unde Staius homines hiantes pro respirantes dixit, Propem. in M. Celerem:

*Quis rude & abscissum miseris animantibus æquor
Expulit in fluctus pelagoque immisit hiantes.*

Nam maris incolæ pisces proprie non respirant. Sic & apud Virgil. IV. Æneid. *Sed mihi vel tellus optem prius ima debiscat,* non simpliciter est aperiatur mihi, sed aperiatur ad me deglutiendum vel hauriendum. Illud quoque notatu dignum, quod habet Serv. ad I. Æneid. v. 127. de navibus:

*Fixis laterum compagibus omnes
Accipiunt inimicum imbrem rivosque fatiscunt.*

Explicat: *Abundantes hauriunt. Fatim enim abundanter dicimus, unde & adfatim, hircere autem aperire verbum frequentativum ab hiare.*

Perfossor parietum est, qui effractis parietibus §. XX. in domos irrumpit, casque expilat, unde & *ef-* lb. Sc. 2. *fractores* ICTis dicuntur. Paulus lib. III. de off. v. 23. Præf. *vigilum: Cognoscit præfectus vigilum de incendiariis, effractoribus, furibus, raptoribus & receptatoribus.* Unde tit. in Digestis de effractoribus Græcis uno verbo *παραρρηκται.* Añ. III, 2, 17. Cic. in Vatin. *Licet impune per me in adolescentia parietes perfoderis, vicinos compilaris.* Apul. Apolog. *Eo pacto & qui myoparones* (genus est

VERUDOL. est navium levium, quo piratæ multum utebantur) *quæserit, pirata erit, & qui vectem, perfossor, & qui gladium, sicarius.* Vectibus enim ferre utebantur ad demoliendos parietes, ac fores effringendas, Cic. in Verr. *Demoliri signum ac vectibus labefactare conantur.* Unde Thrasto apud Terent. Thaidis (Eun. IV, 7, 4.) ædes oppugnaturus: *In medium huc agmen cum vecti Donax.* Unde *vefticularia vita* apud Festum dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt, furandi gratia, atque inde vivunt. Cato in Fragmentis: *Vefticulariam vitam vivere, repente largiter habere, repente nihil.* A quo genere parum absunt, quos Ictus appellat *directarios* l. 7. ff. de extraord. Crim. *Item qui directarii appellantur, hoc est, qui in aliena canacula se dirigunt, furandi animo, plus quam fures puniendi sunt. Se dirigunt,* significat eunt. Sic sæpe simpliciter *dirigere* est ire, ut apud Apul. *dirigere in adspectum,* id est prodire. Exstat eadem l. I. §. 2. de effraCTORIBUS, ubi cum his junguntur & apud Paulum lib. V. Recep. sent. tit. IV. *Quoties quis pulsatur, vel cujus domus introitur ab iis qui vulgo directarii appellantur.* Glossæ veteres: *Directarius* ὁ εἰς τὰς ἀπορίας ἕρκεν ἔ κλέψας ἐισερχόμενος οἰκίας. Et Flav. Vopisc. *Qui dirigere volebant sagittis,* id est prodire in medium amphitheatrum. Manil. lib. I. *Cancer in adversum Capricorni dirigit astrum.*

§. XXI. *Mortem exsequi,* id est, ferre, pati, subire. *lib. v. 38.* Sic *ærumnam exsequi* Capt. II, 1, 1. *Si dii immortales voluere vos hanc ærumnam exsequi.*

§. XXII. *Calatares* dicebantur, ut ait Festus, servi militum, *κατα ἔ κληῖν,* quod est vocare, quia semper vocari possunt ob necessitatem servitutis. Glossa: *Calatores,* ἐκβιβαστῆ ἰερίων, δούλοι δημόσιοι, ἀπόλλαι. id

id est apparitores sacerdotum (*ἐκβιβαστής* ab *ἐκβιβάζω* PSEUDOL.
exsequor, exactor rei judicatae, exsecutor, li-
ctor.) *servi publici, circitores.* Iterum Festus in
Respiciariis: Reo à calatoribus ingeniculato. In
 Glossis *calatores* exponuntur apparitores sacerdo-
 tum, item exactores rei judicatae, sive lictores,
 servi publici, arcitores, qua voce utitur auctor
 Priapejorum: *Quid mecum . . . tibi circitor mo-*
leste? Ad me quid prohibes venire furem? Sic ap-
 pellat custodem horti, qui circumit, providet-
 que, ne qua parte fur irrumpat aut lateat.

Obvertere cornua alicui, ponitur pro impetere §. XXIII.
 aliquem, *infestum alicui se ostendere, trans-* *H. Sc. 3.*
latione a cornutis animalibus ducta. Apul. *vf. 5.*
 Apol. *Supereſt ea pars epistolæ, quæ simili-*
ter pro me scripta in memet ipsum vertit cor-
nuu.

Colligatis vasis expectare, est aptatis & expe- §. XXIV.
ditis sarcinis paratum ad iter expectare. Transla- *ibid. vf. 16.*
 tio a re militari: ubi *conclamari vasa* diceban-
 tur, cum signum dabatur militibus sarcinula-
 rum, & instrumeti, seu supellectilis com-
 ponendæ ad castra movenda & iter faciendum:
 & *colligari vasa; vel colligi*, cum miles ea in
 fascem compingeret. Liv. XXVII, 27, 47.
 lib. XXII, 30. Polyb. p. 484. Cæf. lib. I. de
 bell. Civ. LXVI, 3. Civ. LXXV. Unde &
 Terentii illud petitum in Phormione I, 4, 13.
Aliquid convassassem, atque hinc me conjicerem
protinus in pedes. Ubi Donatus vetus interpres:
Figuratum est a colligendis vasis. Varro quoque
 eleganter lib. I. de R. R. cap. I. *Si est homo*
bullæ, multo magis senex. Annus enim octogesi-
mus admonet me ut sarcinas colligam, antequam
proficiscar e vita. Senec. epist. XIX.

PSEUDOL.

Metiri alicunde gradibus militaribus, est idem quod Truc. II, 2, 31. Abire alicunde grandi gradu. Primum metiri dicendum, non metari, ut volunt quidam interpretum. Metamur castra proprie, sed metimur translate viam. Metari est fines seu metas statuere, & designare, metiri est eas metas recognoscere, mensuram & modum colligere. Sic Horatio, *decempedis metata porticus est*, ut ait Acron, *mensurata dispositio*. Nam metari castra magna cura ducum peritiaque constitui. Sic eidem *metatus agellus lib. II. Sat. II. adsignatus & divisus limitibus constitutis*. Virgil. II. Georg. translate: *Si pingues agros metabere campo*, id est eliges & fecernes ad vites ponendas. Valer. Cato in Diris: *Pertica qua nostros metata est impia agellos*. Metari hospitium, Pacat. in Paneg. c. VI. A qua significatione *metata* in jure nostro, atque eadem vox posterioribus Græcis recepta pro hospitio. Aliud vero est metiri I. VI. §. 6. *Si mensor falsum modum dixerit: sive de itineris latitudine, sive de servitute immittendi projiciendique quaeratur: sive aream, vel tignum, vel lapidem, metiendo metitus fuerit*. Senec. ep. 88. *Metiri me geometres docet latifundia*. Metatoris igitur est, modum & limites agro constituere, agrum assignare, *mensuris*, ut loquitur Plautus, *mensuram agere, & modum ejus renuntiare*, ut Ulpianus. Hinc translate metiri viam Horatio: *Videsne sacram metiente te viam*. Ubi Acro: *Metientem dixit ambulantem*. Ut *instabili gressu metitur littora cornix*. Qui versus est Lucan. lib. V, 556. Et sic *emenfi & permensi viam* dicimur. Liv. XXXVIII, 17. *Pæoniam inde & Thraciam pugnando cum ferocissimis gentibus emensi*. Ennius I. An-

I. Annal. *Sed sola terrarum postquam permensa parumper.* Ita ergo & Plautus: *Metimur hinc scilicet viam. Gradus autem militares vel militarios* (nam sic solebant loqui, & variare talia. Sic *vulgaris, vulgaris, intercalaris, intercalarius*) illustrat illud Epid. I, 1, 11. ubi servus ad confer-
 vum a militia reducem sic loquitur: *Dii immortales te infelicitent, ut tu es gradibus grandibus,*
 & mox 14. *Scito te esse quidem hominem militarem.* Vegetius de Re Militari: *Primis meditationum auspiciis tirones militarem edocendi sunt gradum. Nihil enim magis in itinere seu acie custodiendum, quam ut omnes milites incedendi ordinem servant. Militari ergo gradu viginti millia passuum horis quinque duntaxat aestivis conficienda sunt, pleno autem gradu, quicquid citatior est, horis totidem, XX. quatuor millia peragenda sunt, quicquid addideris, jam cursus est, cujus spatium non potest definiri.*

Intendere in aliquem medium digitum, id est §. XXVI. *infamia notare, maximo ludibrii & contemptus genere afficere. Mos erat antiquis, quem sum-* *ib. Sc. 7.*
mopere videri volebant contemptum, illi me- *vf. 45.*
diu digitum protentum reliquis contractis ostendere. Juvenalis de Democrito: Cum fortuna ipse minaci Mandaret laqueum, mediumque ostenderet unguem. Mart. lib. II. epigr, 8. Rideto multum, qui te Sextille cinadum Dixerit, & digitum porrigit medium. Idem VII. ep. 30. Ostendi digitum, sed impudicum. Isidor. lib. II. origin. c. 1. p. 1095. 52. De digitis, Tertius impudicus, quia plerumque per eum probrosa infectatio exprimitur.

Unctus est, fricari vult, proverbium conveniens in eos, qui per lasciviam ultro sibi malum §. XXVII. *arces-* *ibid. vf. 93.*

PSEUDOL.

arcessunt, seu jocularium in malum propria inquietudine incidunt. Solebant veteres post balneum ungi oleo, dein strigili fricari, seu distringi. Plin. III. ep. 5. *In secessu solum balinei tempus studiis eximebatur: quum dico balinei, de interioribus loquor, nam dum dstringitur, tergeturque, audiebat aliquid, aut dictabat.* Juven. Sat. III. *Domus interea securapatellas Jam lavat, & bucca foculum excitat, & sonat unctis Strigilibus, pleno & componit lintea gutto. Domus sonare dicitur unctis strigilibus, in qua multi lauti & uncti fricantur dstringunturque.* Vetus Scholiastes ad Juvenal. *Strigilis est, quod xystrum dicunt, unde oleum deteritur.* Hinc petita translatio: *Inungi suave est, fricari asperum, eoque ambiguum habet interpretationem. Perinde est cum dicimus: Prurit tibi cutis.*

§. XXVIII. *Nullius coloris aliquem nosse, est plane non nosse, nescire albus an ater sit.* Sic enim & *Ibid. v. 97. παρρημιωδῶς* dicebant, coloris vocem transferendo ad habitum animi, moresque, ut albus color significaret probitatem & candorem; niger improbitatem & malitiam. Apul. Apol. *Etiam libenter te nuper albus an ater esses ignoravi.* Phædr. lib. III. fab. XVI. *Unde illa scivit niger an albus nasceretur.*

§. XXIX. *Instar dolosi luctatoris pedes captare, dicit* Plautus de vino, cujus copia, ut est in Catul. *Ad. V. & tentat gressus debilitatque pedes.* Possumus adhibere de quovis, qui evertere aliquem & affligere studet: pedibus enim insistimus, iisque subtractis evertimur. Sumta translatio a luctatoribus, quorum ars est supposito pede, aut strictis crure suo cruribus adversarii, subtractisque cum dejicere in terram, quod Græci *ὑποσκιλλεῖν* &

& περιζῆσι, Latini *supplantare* proprie dicunt. PSEUDOL.

Ex quo ritu Stat. VI. Theb. *Collaque pectoraque & certantia crura laceffit.* Senec. ep. XIII. *Non*

potest athleta magnos spiritus ad certamen adferre,

qui nunquam sugillatus est, ille, qui sanguinem

suum vidit, cujus dentes crepuere sub pugno, ille

qui supplantatus adversarium toto tulit corpore,

nec projecit animum projectus. Ex geminis, quos

Rebecca peperit Isaaco, alter fratris plantam te-

nebat manu, & idcirco appellavit eum *Jacob*,

ut est Genes. XXV, hoc est *supplantatorem.*

Quod vocabulum consecutus est (quæ verba sunt

Petri Chryfologi Serm. 154) *eo quod antequam*

nasceretur, noscitur divinitus reprobatum supplan-

tasse germanum. Unde frater ipsius cap. XXVII.

Δικηῖός ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆ Ἰακώβ. ἐπιπλίρηκε γάρ με ἡδὴ

δευτέρως. *Iuste vocatum est nomen ejus Jacob: sup-*

plantavit enim me jam altera vice. Cic. III. de Off.

Qui stadium currit eniti & contendere debet, quam

maxime possit, ut vincat; supplantare eum quocum

certet, aut manu depellere nullo modo debet Pers.

Sat. I. *Phyllidos, Hypsipyles, latum & plorabile*

si quid Eliquat & lento supplantat verba palato,

id est non bene nec plane pronunciat, sed molli-

ter palato illidit vocem naturalem ac robustam

arte frangit & corrumpit.

Lemnisci, sunt fasciolaræ purpureæ circumvo-

lutæ ac dependentes è coronis, quibus veteres §. XXX.

in læto & festivo habitu frequenter utebantur. Ibid. v. 21.

Plin. XXI, 3. *Crassus dives primo argento auro-*

que folia imitatus ludis suis coronas dedit: acceffe-

runt & lemnisci, quos adjici ipsarum coronarum

honor erat. Ergo non omnes coronæ habebant

lemniscos, sed nobiliores & majoris honoris.

Hinc intelligendum, quod est apud Cicer. in

orat.

PSEUDOL. orat. pro S. Roscio Amerino : *Audio praterea non hanc suspicionem nunc primum in Capitonem conferri: multas esse infames palmas, hanc primam esse tamen lemniscatam, quæ Romæ deferatur, id est multa ejus esse scelera, quæ impunè patrauerit; sed hoc maximè insigne, primum quod Romæ ei successit. Palma est corona e frondibus palmæ, quæ imponebatur victoribus, victoriæ indicium. Palma lemniscata est corona nexa e frondibus palmæ, & ornata lemniscis, insignioris victoriæ signum. Aufon.*

*Et quæ jam dudum tibi palma Poëtica pollet,
Lemnisco ornata est, quo mea palma caret.*

Fatetur se quoque esse poëtam, sed amicum suum esse præstantiorem.

§. XXXI. *Jonica perdidicisse*, significat diligenter didicisse artem saltandi. Iones, ut quavis alia mollitie admodum infames, ita & inprimis tenera molli- que saltatione, Perf. V, 2, 45. Stich. V, 7, 1. Horat. III. od. 7. *Motus doceri gaudet Ionicos maturavirgo.* Itaque absolutè Ionicum, ut & Græci Ἴωνος, dicebant, subaudito τὸ σάλμα vel ὄρχημα, pro saltatione Jonica. Pollux 4 Onomast. 14. τὸ δὲ Ἴωνος Ἀρτέμιδι ὀρχήντο, ἢ σικελιώται μάλιστα i. e. Jonicum autem Dianæ saltabant; Siculi maxime.

§. XXXII. *Hæc fuit nania ludo*, ridiculus & ineptus inepti negotii exitus. Nania, inquit Nonius, *ineptum & inconditum carmen, quod conducta mulier, quæ præfica dicebatur, his, quibus propinqui non essent, mortuis exhiberet.* Varro lib. IV. de Vita Pop. Rom. *Ibi a muliere quæ optima esset voce, primum laudari, dein naniem cantari solitum ad tibias & fides: hæc mulier vocitata olim præfica.* Hinc
nænia

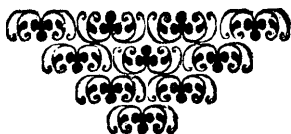
nænia pro querimonia, Horat. II. od. 1. *Sed ne relittis Musa procax jocos Cæa retractes munera nania.* Et pro quovis inepto carmine: ut sagarum. Ovid. IV. Fast. de strigibus: *seu carmine fiunt, Naniaque in volucres Marsa figurat anus.* Horat. Epod. XVII. *Vincor, ut credam miser Sabella pectus increpare carmina, Caputque Marsa dissilire nania.* Ut ebriorum & potantium. Id. III. od. 28. *Dicetur merita Nox quoque nania.* Et puerorum, idem I. Epist. I. *Roscia, dic sodes, melior lex an puerorum nania.* Ceterum, quia nania erat inter ultima, quæ præstabantur defuncto, ideo & ipsa nonnunquam exitum sive ultimum rei significat. Et hoc proprie pertinet ad hunc locum Plauti. Festus: *Sunt qui eo verbo finem significari crediderunt.* Allegatque Plaut. Trucul. II, 1, 3. *Huic homini amanti mea hera apud nos naeniam dixit de bonis, id est quasi bonorum ejus exequias duxit, ea finivit, absumsit.* Et inter ceteras rationes hanc dat, quod chordarum ultimas Græci *ῥήγες* dicunt, extremam cantionis vocem ab eo naniam appellarunt. Quod *ἔτυμον* etsi falsum est, apparet tamen inde naniam pro fine poni. Vide Scalig. ad Fest.

Hiberna vel brumalis hora, dicitur per translationem quælibet hora brevis, vel contractior solito. Romani diem habebant distinctum in duodecim horas tam æstivum, quam hibernum, & pariter noctem. §.
XXXIII.
Ib. Sc. 2.
¶. II. Eo necessario eveniebat, ut æstivæ horæ diurnæ essent longiores nocturnis, & vicissim hibernæ diurnæ essent breviores nocturnis. Eo allusit Plautus hoc loco, introducitur enim ad potorem maximum loquens Simo: *Credo te quatuor annis natum in monte Massico vinum posse ebibere una hora.* Respondit alter: *Hiberna*
addito

PSEUDOL. *addito*, id est non tantum dicas una hora, sed potius una hora hiberna, quæ nempe brevior est per diem quam æstiva, ut hyperbolen augeat. Martialis, XII, 1. *Otia, Prisce, poteris donare libello, Hora nec æstiva est, nec tibi tota perit.* Antholog. lib. II. p. 206. *Εἰ πρὶν ὄρασις γὰρ θειανῆς μάλιστα ἀποδάσκει αὐτῆς.* Vide Veget. lib. I. cap. 9. Ovid. lib. IV. Metam. narrat, Solem seu Phœbum, quod amaret Leucothoën, studio ejus videndæ citius exoriri, & ferius occidere: *Modo surgis Eoo Temporius Caelo: modo ferius incidis undis; Spectandique morâ brumales porrigis horas*, i. e. longiores & productiores facis. Sic Vitruv. *Brumales horarum brevitates* appellat. Symmachus V. ep. 36. *Accessit hyemis contemplatio, quæ magno frigore & brevibus horis lucis moratur excursus.* Rutil. Numantin. Itiner. ψ. 183. *Et jam nocturnis spatium laxaverat horis Phoebus*, id est jam hiems erat. Hieme enim spatium horarum nocturnarum erat laxius, seu longius. Censorin. de Die Natali, XVI. *Verum neque annorum, neque seculorum numero, nec denique ullo temporis finiti modulo metiri conabor; Haec enim ad aetatem infinitam, non sunt brumalis unius instar horae, hoc est brevissimæ.*

§. *Vae victis*, est formula elegans insultantium adversariis victis, quum illi, quod imperatur, aut quod ex sponso vel jure facere aut dare tenentur, nihil victoris, si vicissent, miserituri, nimium esse, & immisericorditer secum agi queritantur. Desumpta ea vox ex historia Romana, quum Galli obsessis in Capitolio civibus, urbe capta, & in cinerem redacta, locum vacuum & libertatem millenium auri pondo pretio vendissent. *Pondera*, inquit Livius, V, 48. *allata ini-*

iniqua & tribuno recusante, additus ab insolente Gallo gladius, auditaque intoleranda Romanis vox, vae victis esse. Qua significabatur, oportere eos hoc pati, quod necessitas injungeret, nec queri de iniquitate ponderum, quod vel iniquis ponderibus redimi salutem & libertatem in lucro ponere deberent. Florus I, 13. *Quum jam obsidio sua barbaros fatigasset, mille pondo auri recessum suum venditantes, idque ipsum per insolentiam, quum ad iniqua pondera addito adhuc gladio, superbe vae victis increparent.* Potest etiam adhiberi quotiescunque durius consultum in victos, aut non servatas illis promissas condiciones significare volumus. Hinc & Varroni Satyra scripta hoc titulo: *Vae victis.* Vide Fragm. Varr. p. 152.

POENULUS.

§. I.
Profl. vñ.
 II.

F *Acere alicui audientiam*, significat facere ut quis attente & tacite audiatur: proprie dicebantur præcones adstantes magistratibus concionem habentibus, & jubentes, omisso sermone, compositoque murmure ac strepitu, aures animosque advertere populum. Liv. XXXIII, 16. *Ut Censores ad dissuadendum processerant, Graccho dicente silentium fuit: cum Claudio obstrepere-tur, audientiam facere præconem jussit.* Transfert eleganter Cic. de Senect. c. 9. *Sed tamen est decorus senis sermo quietus & remissus, facitque persepe ipsa audientiam disertis senis & comta & mitis oratio.* Et Divin. in L. Cæcil. XIII. *Quantam auditorum multitudinem infamia concitatura sit, quantam denique audientiam orationi meæ improbitas illius factura.* Ergo apud Plaut. *Fac populo audientiam*, est in populo.

§. II.
Ib. vñ. 16.
 & 45.

Bonum factum, est solemnis præfatio edictorum, qua cives admonebantur officii sui, significabaturque bonos homines, & qui hoc numero esse vellent, parere debere. Tertull. de Pudicitia: *O edictum, cui adscribi debeat, bonum factum!* Aurel. Victor XXXIX. refert verba Scipionis Africani majoris, cum a Petiliis & Næ-yio

vio trib. accusaretur: *Hac die Carthaginem vici-* POINUL.
quare, bonum factum, in Capitolium eamus & Diis
supplicemus. Valer. Probus inter juris notas re-
 fert: *Q. B. F.* quod interpretatur: *Quod bo-*
num factum. Suet. Vitell. XIV. *Exacerbatus,*
quod post edictum suum, quo jubebat intra Kal.
Octobr. urbe Italiaque Mathematici excederent,
statim libellus propositus est: & Chaldaeos dicere,
B. F. ne Vitellius Germanicus intra eundem Ka-
lendarum diem usquam esset. Idem Jul. LXXX.
Peregrinis in senatum allectis libellus propositus est,
bonum factum, ne quis senatori novo viam in curiam
monstrare velit. Eam autem vim esse formulæ, quam
 initio diximus, apparet ex contraria formula
 apud Liv. X, 9. *Si quis adversus ea fecisset,*
nihil ultra quam improbè factum adjecit.

Finitor, dicitur proprie, qui colonia deducta, §. III.
 agris in novos colonos divisis & assignatis, fines lb. v. 492
 constituit; eorum regiones, limites, & confinia
 determinat. Sic & Cic. utitur Orat. II. de L. A-
 graria: *Finitorem mittunt, ratum sit, quod finitor*
uni illi, a quo missus sit, renunciaverit. Ibid. *De-*
cemviri cum imperio, cum fascibus, cum illa dele-
cta finitorum juventute. Idem *decempedator & me-*
tator Cicroni, quod in metando agro regula,
 seu pertica decem pedum, quæ *decempeda* dici-
 tur, uteretur. Phil. XIII. *Cavebant etiam L.*
Antonio, qui fuerat aequissimus agri privati & pu-
blici decempedator. & sequent. Philip. *Quam ille*
ad explendas egestates latrocinii sui concupivit, quam
jam peritus metator & callidus decempeda sua divi-
serat. Ludit igitur Plautus, de argumento, comœ-
 diæ loquens, tanquam de agro.

Jurator in genere potest dici, qui jurejurando
 adigit alterum. Κατ' ἰσοχρῆν §. IV.
 utitur Plautus pro Cen- Ibid. v. 52.

ROMUL.

fore. Censores enim magistratus pop. Rom. a censendis civibus dicti, eos quorum censum agebant, jurejurando adigebant. A. Gell. IV, 20. *Censor adigebat de uxore solenne jusjurandum. Verba ita erant concepta: ut tu ex animi tui sententia uxorem habes. Qui jurabat cavillator quidam fuit, hoc est qui cenfebatur. Trin. IV. 2, 30. Poscit senex Sycophantam rationes, quid oret, quid velit, quid putet. Cui ille: Quid tu me poscis rationes? olim cum census sum dedi Furatori, sive Censori. Etenim his ut bonorum suorum, ita & morum vitæque rationes cives reddebant. Eodemque alluditur hic ψ. 56. phrasas Censorum proprias adhibens, accipere rationes, dein censere. Subjicit ergo: Vos Furatores eritis, hoc est, Censores. Vox autem *Censoris* non tantum magistratum populi Romani significat, sed quemvis arbitrum, qui de re aliqua censet vel existimat. Est igitur metalepsis, quam vocant Rhetores, *Furator* pro Censore, sive magistratu populi Romani. Et *Furator* pro arbitro seu iudice. Nec mirum est, *juratorem* dici eum, qui alium adigit, cum is, qui jurarit, *juratus* dicatur. Vide meas Observat. lib. IV, 3. pag. 43. & seq.*

§. V. *Pollinxisse*, dicebant veteres, quæ more suo unxerant, cadavera. Enn. *Tarquini corpus bona femina lavit & unxit. Virgil. Corpus lavant frigentis & unguunt. Pers. de divite mortuo: Tandemque beatulus alto Compositus lecto crassisque tutatus amoris. Apul. in Florid. Jam miseri illius membra omnia aromatis perspersa, jam os ipsius unguinis odore delibutum, jam eum pollinctum.* Abstinentum est præsentis temporis inflexionibus in eo verbo, nusquam enim existat præterquam in glossario: *ταρχισμῶν* *pollingo.*

FIG.

Frequentius vocabulum eorum, qui hanc operam præstabant funeri, dicebanturque *pollinctores*. Varro: *Itaque si plures dies inter Medici discessum & adventum pollinctoris interfuerunt.* Ulpian. l. 5. D. de Instit. act. *Si Libitinaris, quos Graecè νεκροθάπτας vocant, servum pollinctorem habuerit.* Apul. in Fragm.

Pollinctor ejus funeri dum unctionem parat.

Plaut. Afin. V, 2, 60. Qua phrasi proverbialiter possumus uti in eo, de quo aut de cujus rebus desperamus. Quia pollinctores non arcessuntur, nisi ad curanda funera mortuorum. In eundem sensum est apud Petron. *Mittere ad tibicines*, quoniam & tibiae funeribus adhiberentur. Vetus versio Ezech. XXXIX, 15. *Donec sepeliant illum pollinctores in valle multitudinis Gog.* Ubi in genere pro vespillonibus seu libitinariis videtur accipi.

Lira lira, aut λῆροι λῆροι, vox irridentium alijus sermonem, perinde ac Latine dicimus, *nuga*. Apud Aristophanem in Pluto, quum senex interminatus esset servo, si molestus ei rogitando esset, vapulaturum, respondet ille: *Λῆροι ἐ γάρ παύσομαι*, id est: *Nugas agis, non enim quiescam.* Et eadem comœdia Paupertas, ut ostendat Jovem divitias non curare, ait olympicum victorem, ab illo non auro, sed olea coronari. Imo, respondet Chremylus, *φειδόμενοι καὶ βελόμενοι τῆς πλῆτον ἐὰν παρ' ἑαυτῶν*. Sic etiam dicebant *λῆρον ληρείς*, id est *nugas nugaris*. Idem prorsus, quod habet Plautus: *Gerræ germanæ*, hoc est, veræ nugæ, gerræ maximæ. Epid. II, 2, 49. Fest.

278 L E C T I O N E S

POEMUL.

origine hujus proverbii: *Gerræ, crates vimineæ. Atheniensibus cum Syracusas obsiderent & crebro gerras poscerent, irridentes Siculi, gerras clamitabant: unde factum est, ut gerræ pro nugis & contentu dicuntur.* Cic. ad Att. XVI, 1. *Quid ergo? Calendis Januar. Pansa spes, λῆγος πολλὴς in vino, & in somno istorum. Quasi dicat, nugæ meræ, immo nihil est spei, in hominibus ebriosis ac somnolentis.*

§. VII. *Balista & Balistarium.* *Balista* proprie machina bellica, seu tormentum, quo grandia tela mittuntur. Vox non Græca, sed Græcæ tamen originis, ut quæ haud dubiè *ἀπὸ τῆς βαλλειν* sit dicta. Ammian. lib. XIX. *Operum varia species cum turribus ferratis admovebantur, quorum in verticibus celsis aptatae balistæ propugnatores agitantés humiliter disjectabant.* Ibidem dicit: *Balistas eorumque tortores.* Lib. XX. c. 7. *Nec balistæ tamen cessavere, nec scorpiones, illæ tela torquentes, hi lapides crebros, qualique simul ardente pice & bitumine illiti.* Liv. XXVI, 47. in præda Novæ Carthaginis: *Captus & apparatus ingens belli, catapultæ maximæ formæ centum viginti, minores ducentæ octoginta & una, balistæ majores viginti tres, minores quinquaginta duæ, scorpionum majorum minorumque & armorum telorumque, ingens numerus.* Hinc apud Plautum alii volunt ipsum telum significari, quod mittitur, & tum *balistarium*, subauditò substantivo tormentum, esset ipsa machina; alii per *balistam* intelligunt machinam, eamque volunt *mitti* dici, quum ex ea tela mittuntur, qua ratione *balistarium* esset locus, ubi balistæ intenduntur, & posset poni pro eo, quod lingua vulgari & Gallica dicimus *een Batterie*.

Muria-

Muriatica macerare, *Muriatica* sunt eadem POENUL. quæ alias appellantur *salsamenta*, *muriâ* condi- §. VIII. ta. Carnes & pisces saliantur, ut conserventur ÆT. I. ad usum; sanies autem seu tabes earum carnium Sc. 2. ¶. pisciumve cum tabe salis permixta appellatur 39. *muria*. Unde Plin. XXXI, 8. *Innumeris generibus ad saporem gula cæpit sal tabescere*. Sic & sal recoctum aqua jugi addita, qua Vestales in sacrificiis utebantur teste Festo, appellabatur *muries*. Vide Dalech. ad cit. Plinii locum. Aurel. Victor. De Vitis Ill. c. LXVI. *Quam ille, luxuriam opprobrians, muriam de turdis esse dicebat*. Quasi vellet dicere, turdos in illius corpore non secus ac carnes ac pisces in cupis, salitos & conditos condi, atque ibi muriem contrahere, quo verbo luxuriam & cibos delicatos, inter quos turdi, exprobrando invidiam facti sui minuit. Hinc *muriatica*. Fragmentum Plauti ex nescio qua deperdita Comoedia apud Fest. in voce *Narita*: *Muriatica autem video in vasis stagnis Bonam Naritam, & camarum & tagenia: Equinos fartos, conchas piscinarias*. Ita hi versus Plauti legendi juxta Scaligerum: (nomina sunt piscium, quibus sale conditis gaudebant veteres.) Solent autem ejusmodi *salsamenta*, priusquam foco apponantur, ad eluendum nimis salsum saporem, aliquamdiu in aqua dulci contineri, & hoc vocant *muriatica macerare*

Stabulum, statumque & sellam olere, verbo est, §. IX. meretricem se prodere vel ostendere. *Stabulum* Ibid. v. f. 56. non semper est jumentorum, sed & quodvis vile diverforium interdum significat. (Sic *stabulum nequitia* Cas. II, 1, 15. *Flagitii*, II, 7, 31. Unde & in tit. D. *Nautæ, caupones, stabularii*:

PORNUL.

& apud Apul. *stabularius* pro diversitore, caupone.) Et interdum significat lupanar, seu domum meretriciam, ut hic. Unde & *prostibulum* de vilissima meretrice. Non. *Prostibula*, quod ante *stabulum* sint *quæstus nocturni & diurni causa*. Idem genus levium feminarum *stare & sedere* dicuntur, expectantes scilicet adventorem. Horat. I. Sat. II. *Nullam nisi in olenti fornice stantem*. M. Senec. Controv. II. *Stetisti cum meretricibus, stetisti sic ornata ut populo placere possis, ea veste quam leno dederat*. Ibidem: *Meretricæ vocata es, in communi loco stetisti*. Juven. Sat. VI. de Messalina Claudii uxore: *Hinc nuda papillis Prostitit auratis titulum mentita Lyciscæ*. Hinc Tertull. ad Uxorem, lupanar vocat *consistorium libidinum publicarum*. Sic etiam a *sedendo* meretrices dicuntur *prosedæ*, hac Sc. §. 54. sive, ut ait Isidor. a *prosedendo in meritoriis sive fornicibus*. Juven. Sat. VI. *Et dubitas alta Chionem deducere sella?* Ubi Scholastes: *Unde sellariæ dicuntur. Unam meretricum a sella sua abducere cunctaris*. Tertull. de cultu uxoris: *Thamar illa, quia se expinxerat, idcirco justæ suspicioni visa est quæstui sedere*. Hinc & Plautus: *statum & sellam olere*.

Nebula cyatho emere vel condicere aliquem posse. §. X. *se*, id est re vilissima levissimæque & nihili. *Nebula* ponuntur pro nugis, rebus nugacibus & inanibus. Unde Aristophanes traducturus in scena Socratem, tanquam ineptiis meris operam dantem, facit illum pro venerandis Deabus adorare Νεφίλας, *nubes seu nebulas*. Perf. *Grande locuturis nebulas Helicone legunto*, hoc est vana Poëtarum commenta, fumis & nebulis similia, ex He

Helicone illorum adiscunt. Eo autem magis POINUL.
 appositè vilissimæ meretricis *noctem* dicit Plautus
cyatho nebula emi, quod hujusmodi mercede
 muneribusque, quæ cyatho aut menfuris simili-
 bus poterant expendi, hoc est, liquidorum sed
 pretiosorum, infames illæ merces ab hominibus
 luxuriosis comparabantur. Quod discimus ex
 Martiale lib. XI. ep. 28. *Ferreus est, si stare po-
 test tibi mentula, Flacce, Cum te sex cyathos orat ami-
 ca gari.* Et ibid: *At mea me libram foliatiposcat
 amica.* ubi *Garum* est piscium pretiosior sanies
 quam muria. Plin. XXXI, 8. *Aliud est liquoris
 exquisiti genus, quod garen vocavere, intestinis
 piscium ceterisque, quæ abjicienda essent, sale mace-
 ratas, ut sit ille putrescentium sanies: nunc e scom-
 bro pisce laudatissimum, sociorum appellatur. Sin-
 gulis millibus nummum permutantibus congios pane-
 binos.* Mart. XIII. ep. 102. *Garum sociorum:
 Expirantis adhuc scombri de sanguine primo, Ac-
 cipe fastosum munera cara garum.* Manil. lib. V.
 sic describit: *Hinc sanies pretiosa fluit, floremque
 cruoris Evomit, & mixto gustum sale temperaturis.*
 Quod Martialis *primum sanguinem*, id *florem
 cruoris* appellat Manilius. *Foliatum* autem est
 genus unguenti ex foliis, Nardi præcipue, con-
 fectum. Plin. XII, 12. lib. XIII, 1. Juven.
 Sat. VI. *Mæchis foliata parantur.*

Nocturna ora, sunt deformia, noctem potius, §. XI.
 quam formarum spectatoribus minus apparent, lb. vi. 107.
 quam lucem amantia. Non differunt multum
noctuini oculi, Curcul. I, 3, 35. Quamvis hoc po-
 tius a *noctua* descendat, tamen & convitium est,
noctuinus in hominem turpem, sive forma, sive
 animo, & nocte potius quam die utentem. Ca-
 talect. Virgil. *Socer beate nec tibi, nec alteri,*

POENUL. *generque noctuine putidum caput. Et rursus: Superbe noctuine ac putidum caput, Datur tibi puella, quam petis datur.*

§. XII.
Ib. v. 112. *Loqui mulsæ*, significat blandos, dulces sermones proferre. Quanquam præcipiunt Rhetores allegoriam in eodem genere definire debere, in quo cœperit: solent tamen eleganter nonnunquam auctores migrare hanc legem, ut in phrasi præsentis confunditur auditus & gustus, illum adficit sermo, hunc multum. Ita differunt hæ voluptates genere proximo, non tam remoto, quod ad sensus. Sic *cantare nectar* dixit Pers. *Corvos Poetas & Poëtrias picas cantare credas Pegaseium nectar.* Contra est *lapides loqui*: Aulul. II, 1, 30. id est narrationem ingratam, duram, molestam. Suidas notat proverb. ex Aristophan. *Ῥόδα μὲ εἴρηκας*, & interpretatur *ἔμοι τὸ ὄψθ' ὅτ' εἰρηκείρα Ῥόδα ἴσιν*, *mibi quæ abs te dicta sunt, instar rosarum sunt.*

§. XIII.
Ib. v. 171. *Orator hic ponitur pro legato. Legati seu oratores sunt sacrosancti, inviolabiles jure gentium: itaque qui legatum violat, jus gentium violat. Liv. X, 37. Pacificum Consule, ut mitti Romam Oratores liceret. lib. XXVIII, 17. Scipio ad Syphacem oratorem C. Lælium cum donis mittit. (Vide Festum & Scaliger. ad Fest.) Ideo ait Impias te, id est piaculo obstringis te, grande nefas facis: nam qui legatum violat, vel injuria afficit, contra jus gentium peccat. Rud. I, 3, 8. Si erga parentem aut deos me impiavi, id est impie gessi.*

§. XIV.
Ib. v. 185. *Vicitare sorbitio*, proprie est pulte, quæ sorbetur, in genere cibo pauperculo. Cæcil. apud Fest. in *Senium: Sine suam senectutem, ducatusque ad senium* (id est tædium) *sorbitio*. Translate usurpatur pro vivere in suspirio & gemitu:

nam qui sorbent suspirare & gemere videntur. POENUL.

Oedipo conjectore opus est isti orationi, dicitur de oratione obscura, propterea quod solus Oedipus ænigma Sphingis, monstri Thebani, potuerit interpretari. Erat autem illud, quod animal primo quadrupes, inde bipes, denique tripes esset. Ille hominem significari deprehendit secundum tres ætates, infantiam, juventutem & virilem ætatem, extremum senium. Ejusdem sensus est Pseud. I, 1, 23. Et sic hinc Terent. *Davus sum, non Oedipus.* Mart. lib. X. ep. 21. *Non lectore tuis opus est sed Apolline libris.* Dicitur elegans Cicer. in Hortensium. Plin. XXXIV, 8. *Signis, quæ vocant Corinthia, plerique in tantum capiuntur, ut secum circumferant. Sicut Hortensius Orator Sphingem a Verre oblatam, propter quam Cicero in illo judicio, in altercatione neganti ei se ænigmata intelligere, respondet, debere, quoniam Sphingem domi haberet.*

§. XV.
Act. I.
Sc. 3. v. 34.

Tardiores quam corbitæ in tranquillo mari. Corbitæ sunt naves onerariæ, dictæ a forma corbis rotundæ. Cic. XVI. ad Att. *Corbitane Patras, an auctuariolis ad Leucopetram Tarentinorum, ac inde Corcyram, & si oneraria statimne freta an Syracusis?* ubi quam prius corbitam dixerat, postea onerariam vocat. Casin. IV, 1, 20. *Novi ego illas ambas estrices: corbitam cibi comesse possunt.* Quia illæ corbitæ erant naves frumentariæ. Ergo dicit corbitam cibi, tantum frumenti quantum corbita capere potest. Est autem hæc differentia inter onerarias & actuarias, quod hæc remis agerentur, illæ tantum velis instruerentur. Liv. lib. XXVI. *Naves, quas Livius tutandis commeatibus habuerat, partim machinationibus onerat, apparatusque moenium oppugnandorum, partim tormentis & faxis*

§. XVI.
Act. III.
Sc. 1. v. 4.

POENUL. *saxis omnique telorum missilium genere instruit: onerarias quoque non solum quæ remis agerentur. Hæc est igitur causa tarditatis in corbitis a tranquillo mari: neque enim tum poterant provehi, & adverso vento in portum regredi cogebantur, infra ψ. 40. Obsecro hercle operam celocem hanc mihi, ne corbitam date. Celox est navis piratica remigio instructa. Afîn. II, 1, 10. Capt. IV, 4, 94. Mil. IV, 1, 39. ubi pro levi & speculatoria navi accipitur. Apud Liv. *Quinqueremes celoces* κελῆται *appellant. Lacones pro κελῆς dicebant κελῆες, unde Latinis celer. Dores κελῆξ, ut ὄρειξ pro ὄρεις, Ἄγγαξ pro Ἄλιας. Latinis a celer est deinde celox. Eodem sensu ad tarditatem exprimendam p. 10. dicit gradum succretum cribro pollinario. Cribrum pollinarium, alias incerniculum, quo pollen seu flos farinæ a turfuribus separatur atque excernitur. Phrasin habet Cato de R. R. 18. *Eo calcem cribro succretam indito alte digitos duos. Excreta, seu succreta, illa farina lentissime cadit in alveum suppositum. Ait ergo incessum eorum tam lentum esse, quam lente cribro succernitur pollen. Et sic ψ. 29. Vincere cochleam tarditudine, id est incedere tardissime.***

§. XVII. *Vincere cervum cursu, vel grillatorem gradu, est velocissimi cursus, & grandium graduum esse. Cervorum pernicitas nota in proverbium abiit. Ovid. Crura nec ablato, profunt velocia cervo. Grillatores qui sint, docet Fest. Grillatores appellantur pantomimi, qui ut in saltatione imitarentur Aegipanas, adjectis perticis, furculas habentibus, atque in his superstantes ad similitudinem crurum ejus generis gradiebantur. Videntur exercitio crebro adsecuti hi homines, ut etiam grallis saltare & subsilire possent: secus atque hodie*

die grallis incedentes videmus, qui grandes potius passus, quam citos faciunt. Arnob. lib. II. & Herald. Ann. p. 30. *Cursores, quod pugiles, quod saltatores, grallatores, funambulos.*

Locum quaritare a muscis, sc. liberum. Ele. §. XVIII. ganter dicitur *δοπισιοπήσει*, seu reticentia. *Musca* ^{ib. Sc. 3.} _{ψ. 76.} autem sunt homines, perinde ut muscæ, molesti odiosique. Mercat. II, 3, 26. *Musca est meus pater; nihil potest clam illum haberi.*

Latrocinari, sine probro dicebant interdum §. XIX. veteres pro mercede mereri, nempe in militia. *Ibid. vl. 90.* Mil. II, 6, 19. Trin. II, 4, 198. *Latrocinatum*, id est mercede militatum. Ideo leno ait delicias, quas personato militi in suo hospitio promittit, *latrocinari*, id est, non gratis dari, sed conduci, ut mercenarii latrones sive milites solent. Eoque sequente versu, quum rogasset alter, *quid ita? quia*, inquit, *aurum poscunt presentarium*. Nam & *latrones* honeste pro militibus. Varro lib. IV. de L. L. citat Plautum in Cornicula: *Qui regi latrocinatus, decem annos Demetrio*. *Latrones* dicti a *latere*, quia circa *latera* erant regi, atque ad latera habebant ferrum, quos postea a stipitatione *Stipatores* appellarunt, ut qui conducebantur mercede. Ea merces græce *λατρην ή σάτρην*. Ab eo veteres Poëtæ nonnunquam milites appellant *latrones* Mil. I, 1, 79. Stich. I, 2, 78. Ennius Annal. I. *Hæc effatus ubi latrones dicta faceffunt*. Hac Scena ψ. 50. *Hic latro in Sparta fuit apud Regem Allatum.*

Illicem rei malæ esse alicui, significat conciliare alicui malum vel damnum. *Illex* ^{κατ' έξοχήν} in aucupio avium dicitur avis, qua ad alias illicien- ^{ib. Sc. 4.} _{ψ. 35.} das auceps utitur, quæ Græcis est *παλδύρακ*. Afín. I, 3, 68. Plin. X, 33. *Contra aucupis illicem*

POENUL.

exeunte in prælium duce totius gregis. Fest. Illex producta sequenti syllaba significat, qui legi non paret, illex correpta sequenti syllaba significat inductorem ab illicito. Prior interpretatio desumpta est ex Perf. III, 3, 4. Quæ duo verba, ut hicta usus causa, non ausim imitari.

§. XXI. *Dicendo vel negando ravio, est raucedo, raucus fio. Quod est idem ac si diceret, tamdiu dico, vel tamdiu nego, ut dicendo vel negando raucus fiam. Festus: Ravim antiqui pro raucitate dicunt. Plaut. Aulul. II, 5, 10. Ubi si quid poscamus, ad ravim poscamus. Et Cistell. Expurgabo hercle omnia ad raucam ravim. Unde & verbum ravio. Glossæ Isidori: Ravit, rauce loquitur. Lucil. Rausuro tragicus qui carmina perdit Oreste. Eleganter quoque Cicero raucum rumorem dixit consulescentem, cum jam minus jaçtatur, quod pridem in omnium ore erat, lib. IX. ep. 2. Te veronoto, nisi ipse rumor jam raucus erit factus, ad Bajas venire.*

§. XXIII. *Subscribere alicui dicam, est hic idem quod scribere dicam, δίκην ὑπογράφου, sive accusare. Libelli scripti, ut hodie quoque, tradebantur judici ab litigatoribus, quibus non modo ipsi, sed etiam causidici & advocati fautoresque subscripserant sua nomina. Liv. XXXIII, 47. Vell. II, 69. Sen. III. de Benef. Consol. ad Marc. cap. XXII. inde subscriptio idem quod accusatio; & subscriptor, tum accusator, tum fautor accusationis; & subscribere, accusare. Cic. Divin. in Q. Cæcil. L. Appulejum jam esse video proximum subscriptorem. Et iterum: Ut ad causam tantam a me susceptam, mihi creditam, quisquam subscriptor aspirare possit. Ubi Asconius: Subscriptores ait eos esse appellatos causidicos, qui adjuvare accusationem*

tionem poterant. Græcis δούπερλογοι καὶ δούπερρην-
POENUL.
σαι. Idem ad Q. Fratr. *Gabinus absolutus est: om-*
nino nihil accusatore Lentulo, subscriptoribusque
eius infantius. Rursus Divinat. in Cæcil. *Ex illo*
grege Oratorum, qui sibi subscriptionem postu-
larunt a vobis, cuicumque vos delationem dedissetis,
id est qui postularunt a vobis, ut sibi liceret sub-
scribere accusationi, & una accusare, cuicumque
jus accusandi vos principaliter dedissetis. lib.
 VI. ep. I. *Post hoc ille cum ceteris subscripsit, cen-*
tumvirale judicium meum non subscripsit, id est ce-
 teros vocavit in jus apud Centumviros, me non
 vocavit. Tacit. eleganter in Vita Agricolaë, XLV.
Praecipua sub Domitiano miseriarum pars erat, vi-
deri & adspici, cum suspiria nostra subscriberentur,
 id est, cum, si morti hominis innocenter damna-
 ti ingemuissemus, adessent delatores, qui nos ob
 gemitus & suspiria reos facerent majestatis. Corn.
 Nep. Attic. *Nerinem neque suo nomine neque*
subscribens accusavit.

Lautumiae, sunt in genere nihil aliud quam §. XXIII.
lapidicinæ, λιθορρυμίας ut & hic, in quas homines Act. IV.
 noxii aut servi improbi conjici solebant ad ope- Sc. 2. v.
 ras in vinculis præstandas. Sed quia his, ingenti 25.
 prope Syracusas saxo excavato, pro carcere sunt
 usi tyranni Siculi, inde factum, ut quivis carcer
 saxeus *Lautumiae* apud Latinos appellarentur. Cic.
 V. in Verr. cap. 27. *Lautumias Syracusanas om-*
nes audistis, plerique nostis. Opus est ingens ma-
gnificum, regum atque tyrannorum, totum est ex sa-
sxo in mirandam altitudinem depresso & multorum
operum penitus exciso. Nihil tam clausum ad exi-
tus, nihil tam septum undique, nihil tam tutum ad
custodias nec fieri nec excogitari potest. In has lau-
tumias, si qui custodiendi sunt, etiam ex ceteris op-
pidis

POENUL.

pidis Siciliae deduci imperantur. Eo multos civis Romanos conjecerunt, eodem ceteros piratas contrudi imperaverat. Et cap. 65. Carcer ille, qui est a crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quae Lautumiae vocantur, in istius imperio domicilium civium Romanorum fuit. Hinc & Lautumiae dicebantur carcer in urbe Roma. Varro IV. de L. L. Carcer a coërcendo, quod exire prohibeat. in hoc pars, quae sub terra, Tullianum, ideo quod additum a Tullio Rege, quod Syracusis, ubi simili de causa custodiuntur, vocantur λατομίας, inde Lautumiae translatum. Liv. XXXVII, 3. Principes Aetolorum tres quadraginta, inter quos Democritus & frater ejus erant Romam deducti & in lautumiis coniecti sunt. & XXXIX, 24. Cato facienda locavit atria duo manium & Titium in lautumiis. Marc. Senec. IX. Controv. 4. Idem cum reus rogaret, ut in Lautumiis transferretur. l. 9. ff. ex quibus causis majores: Vinculorum appellatio latius accipitur: nam etiam inclusos veluti Lautumiis vincitorum numero haberi placet: quia nihil intersit parietibus an compedibus teneantur. l. I. §. 4. de Aleatoribus, ut aut multis multatus, aut in Lautumias vel vincula ducatur. Inde ad differentiam harum Lautumiarum, quae nihil aliud sunt quam carcer, & illarum in quibus laboratur, lapidesque vere cæduntur, interdum solent dicere, Lautumiae lapidariae, Capt. III, 5, 65. Inde ibis porro in lautumias lapidarias. Lautumiae autem dicebantur pro Laotomiae, ut Laudiceni pro Laodiceni, ab urbe Laodicea, pro qua & Laudicen dicebant, & Lauconte pro Laocoon-te apud Petron.

§. XXIV. *Ad incitas redigere, significat ad extremam miseriam & necessitatem. Trin. II, 4. 136. Lucil.*

cil. III. Sat. *Illud ad incitas eum redigat atque internecionem.* id lib. XV. *Villicum Aristocratem, Mediastinum, atque bubulcum, Commanducatos corruptit, ad incitas i. e. adigit.* Mamerc. in Paneg. Jul. dicto cap. XIX. *Epirota ad incitas intolerandi tributi mole depressi providentia tua misérias exuerant.* Apul. III. *Metam. Tunc opulentia nimia ad extremas incitas deducti.* Defumpta loquendi ratio a ludo latrunculorum, quem nos vulgo *Schachorum* vocamus, in quo latrones, sive calculi, ut egregie Isid. XVIII, 67. *Partim ordine moventur, partim vage: ideo alios ordinarios, alios vagos appellant: & qui moveri omnino non possunt, incitas dicunt, unde & egentes homines inciti dicuntur* (hoc ineptum, & ab solo Isidoro, cum priora sint ex optimo veteri auctore) quibus spes ultra procedendi nulla restat. Sic ille. *Dicuntur inciti ab in & cieo, vel cio, quod est moveo, quia moveri non possunt, & tum quidem sunt incerti, cum proprio hujus phræseos sensu ad incitas metas, vel lineas, vel fines, unde progressus non est, sunt adacti: quo quia pereunt illa vice, neque militant amplius, inde factum, ut & in rebus aliis ad incitas, nempe metas, vel fines, aut ad incita, nempe loca adigere vel redigere dicatur, pro ad supremam necessitatem adducere, & ad summam desperationem compellere.* Vide Guet. ad Terent. p. 180.

Fecisse quod sibi faciendum sit, Græcè κατὰ 6. XXV. ἰνφνημισουδν pro mortuum esse, fatis concessisse, AÆ. V. mortalitatem explevisse. Veteres religiosi stulta superstitione, a quibus abhorrebant, ea, & imprimis mortem, ne nominare quidem audebant. Si nominassent, abominabantur aut adjecta formula, quod Deus omen avertat, aut quod

FORNUL.

locuti erant, despuentes, de quo supra ad Aulul. Sed malebant eadem, si mentio eorum facienda esset, vocabulis & phrasibus melius ominatis circumscribere. Sic pro eodem dicebant *fuisse*, *vixisse*, *abiisse in communem locum*, de quibus superius, & *abiisse* simpliciter. Festus: *Abiisse pro obiisse dicebant*. Phædrus IV, 19, 16. *Abiturus illuc quo priores abierunt*. Etiam *absentes* & *præteritos* pro mortuis dicebant. Dido apud Virg. IV. *Æneid. Sequar ab atris ignibus absens*, id est mortua. Propert. lib. II. el. 3. *Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico. Fas est præteritos semper amare viros*. Tale est infra V, 2, 125. *Quin mea quoque iste habebit, si quid de me fuerit*, antiquæ pro *sit*, id est si moriar, si quid fato accidat. Tacit. III. Hist. XXXVIII. Trin. I, 2, 120. Cic. II. de Invent. *Cujus hæres illo in testamento quisquam scriptus erat, si quid pupillo occidisset*. Lucil. *Si quid me fuerit humanitus, ut teneatis*. Senec. II. Controv. X. *Si quid alteri humanitus obtigisset*. l. 162. ff. de V S. *Si quis ita in testamento scripserit: si quid filio meo occiderit, Damas servus meus liber esto*; id est, mortuo filio meo Damas liber erit. Licet enim aliqua accidant & vivis. Sed vulgi sermone ita *mors* significatur. Vide Scalig. ad Fest. & Meurs. de Fun. cap. I.

6. XXVI.

Ib. Sc. 2.

v. 44.

Fortasse *arbitrariæ*, idem est, quod fortasse *arbitratur*. Hæc enim adverbia *scilicet*, *videlicet*, *fortasse* veteres ponebant cum infinitivo. Lucret. I. 610. *Postremis quoniam cultis præstare videmus Culta loca & manibus meliores reddere factus*, *Esse videlicet in terris primordia rerum*, hoc est, sunt videlicet, vel videas licet esse. Stich. IV, 1, 49. & 51. Gell. XVII, 5. *Hæc ille rhetoricus artifex dicere quibusdam videba-*

debat perite & scienter, sed videlicet eum vo-FOURNE cabula rerum vera ignorasse. Truc. III, 2, 12. Lucret. II, 473. Scilicet esse globosa tamen, cum squalida constent, Provolvi simul ut possint & ludere sensus. Terent. Heaut. II, 3. Sed istunc exorta, ut suum esse simulet. Crit. Scilicet facturum me esse: in eum jam res redit locum, ut sat necesse. ead. Comœd. IV, 8. Id est profecto, id amica dabitur. CH. Scilicet daturum. ibid. V, 1, 19. Nam ubi desponsam nuntiasti filio, continuo iniecisse verba tibi Dromonem, scilicet sponsa vestem, aurum ancillis opus esse. Afin. IV, 1, 42. Turneb. II, 2, 13. Andr. II, 3, 64. Pseud. IV, 7, 83. Sallust. I. Hist. in Orat. Philipp. At scilicet eos, qui legatos pacem, concordiam, & alia hujusmodi decreverunt, ad postremum gratiam ab eo peperisse. Titinn. Veliterra: Fortasse votum fuisse, quo die liber foret. Nunc ejus voti condemnatus immolavit hostiam. Curc. II, 2, 12. Rud. II, 3, 64. Trucul. III, 2, 22. Mercat. IV, 4, 42. Afin. I, 1, 24. Gell. VII, 22. Nimis pingui & corpulento homini Censores equum adimere solitos; scilicet minus idoneum rati esse. Vide Palmer. XXXVII. Spicil. Gitan. Ind. Turneb. XV, 1. Et me 3. Observ. 9.

Mures Africani, sunt qui alias κατ' ἰξοχὴν appellantur *Africanae*, nempeferac, seu pantheræ. 5. XXXVII. lb. v. f. 51. Liv. XLIV. 18. Et jam magnificentia crescente notatum est ludis Circensibus P. Scipionis Nasica & P. Lentuli ædilium Curulium LXIII. *Africanas*, & XL. Urso & Elephantos lusisse. Solebant autem Romani propter similitudinem quandam peregrinis feris suorum, aut apud se cognitorum animalium, nomina dare. Sic elephantum vocarunt *Lucam bovem*, quia hoc genus

POENUL.

nus in Lucania bello Pyrrhi primum conspēctum est. Sic Camelopardalim, ovem feram; Struthionem, seu struthiocamelum, passerem marinum. Pers. II, 2, 17. Vocabant autem hunc *passerem* imitatione Græcorum, quibus erat *ερατὶς*, *marinum* autem quod esset peregrinus & transmarinus. Sed & omnes propemodum minores feras *mures silvestres* vocabant: unde & *pelles murinas* dicebant, marcium, five melium, vulpium, cuniculorum, leporum & hujusmodi animalium & similibus pelles. Just. lib. II, 9. *Pellibus ferinis & murinis*. ubi vid. Voss. Hieronym. *Peregrini muris pelliculas*.

§. XXVIII. *Sub cratim supponi*, genus supplicii est, cuius finis erat, ut in aquam merli suffocarentur. *Ib. v. 65.* Liv. lib. I, 51. *Dejectus ad caput aquæ Ferentinae, crate superne injecta, saxisque congestis mergeretur.* idem lib. IV, 50. *Ad vociferationem eorum, quos sub crate necari jusserat, concursu facto.* Tacit. de Mor. Germ. *Proditores & perfugas in arboribus suspendunt, ignavos & imbelles & corpore infames cano ac palude injecta insuper crate mergunt.*

§. XXIX. *Nomina mutare* solebant veteres interdum in singulari fortunæ ac status sui mutatione. Sic impudicitiam professæ aliud sumebant nomen, quod & in janua cellæ inscriptum pistacio apponebatur. Plaut. Stich. V, 3, 20. M. Seneca: *Meretrix vocata es: superpositus est celia tua titulus.* Sic de Messalina Juvenalis: *Titulum mentita Lycisca.* Sic vicissim cum meretricio quæstu renuntiarent & nuberent. Aristenæt. in epist. Amat. Lib. I, 19. de quodam Melissario: *παυκάλως ἐπὶ τὸ σεμνὸν μετήλλαξε ποσειδηρίαν ἄμω καὶ σχῆμα* id est, *omnino pulchre ad gravitatem vel honestatem mutavit nomen simul & habitum.* Et mox de

ca-

eadem : Ἀρτίως ἔν τελευτακόμορον σεμνήν ἰφιστείδω, γέρο-
 'α ωδρξ τῆ Πυθιάδδ. τῆτο γδ μεταπέκληκεν ἑαυτῆν. id est,
 nuper igitur circumjecto honesto seu matronali ami-
 culo adfuit Pythiadi, sic enim ipsa immutavit no-
 men suum. Sic etiam servi cum libertate patro-
 norum nomina accipiebant, aut illis permitten-
 tibus ultro liberum aliquid & honestius sumebant.
 Cic. Philip. II. *Aperta lectica Mimæ por-
 tabatur, quam ex oppidis municipales homines
 honesti obviam necessario prodeuntes, non noto illo
 & minimo nomine Hippiam, sed Voluminam consa-
 lutabant.* Cic. ad Att. de Eutyichide: *Gratum,
 qui vetere pronomine, novo nomine Titus erit Cæ-
 cilius: ut est ex me & te junctus Dionysius, M.
 Pomponius.* Tacit. I. Hist. *Nec minor gratia Ice-
 lo Galbæ, liberto, quem annulis donatum equestri
 nomine Marthenum vocabant.*

*Puteus, est genus hypogæi seu subterranei car-
 ceris.* Aul. II, 5, 21. & 7. 3. Græci λάκκος & βάρυτρα
 vocant. Colum. VI, 5. *Vinctis senis quam
 saluberrimum subterraneum ergastulum; plurimis
 atque angustis illustratum fenestris, atque a terra
 sic editis ne manu contingi possent.*

*Etiam me mea latrant canes, Proverbium, quod
 possumus usurpare, cum etiam ii, qui jure ob-
 noxii & obsequentes nobis esse deberent, nobis
 importune adversantur.* Canum est enim Domi-
 nis adblandiri, alienos allatrare. Observandum
 etiam genus loquendi, *latrare aliquem, pro alla-
 trare.* Sic Stat. I. Theb. *Umbrasque petunt & nu-
 bila latrant.* Tertull. advers. Marcian. II, 1. *Ca-
 nes Deum veritatis latrantes.* Horat. II. Sat. 1.
Si quis opprobriis dignum latraverit integer ipse.
 Horat. II. ep. 2. *Venaticus ex quo tempore cervi-
 nam pellem latravit in aula.* Gell. VII, 1.

POENUL. *Atrior quam Ægyptii, aut qui cortinam ludis circumferunt, dicitur de homine nigerrimo aut colore solis perusto. Locus videtur non satis intellectus. Explicant enim de illis, qui vas aqua plenum ludis Circensibus circumferebant, ut equos cursu defessos frigida adspargerent, & homines fuisse adusti coloris. Certe cortina idem est Latinis quod Græcis *τριπυς* ac *λίβης*. unde *cortina fullonia* Plinio, ubi lana suffecta succos imbibit. Sic & *tripodem Apollinis* Varro vocat cortinam. Et *cortina* idem est quod *tripode*: sic ob incurvam formam theatrum: *Magnicortina theatri.**

PERSA.

Lippi oculi similis, dicere possis de homine, §. I.
 ad qualem Catull. *Nec tecum possum vivere,* ^{Ac. I.}
nec sine te. Mart. II. ep. 41. Aut de re quoque, ^{Sc. I. v. 11.}
 qua carere non possumus, quum tamen sit da-
 mnota. Neque enim facile lippo oculo manum ab-
 stinemus ad tergendum & fricandum, & quo
 magis tergeas fricesque, eo plus dolebit. Bac-
 chid. IV, 8, 72.

Eleutheria agitare, significat vivere tanquam §. II.
 liber sis, in omni genere licentiæ. *Eleutheria* ^{lib. v. 29.}
 erant ludi publici & agon gymnicus Plataen-
 sium in Bœotia, in honorem libertatis Græciæ,
 & eorum qui pro ea vitam pugnando adversus
 barbaros posuissent. Alia sunt, quæ hic intelli-
 git Plautus, quæ privatim celebrabant, qui è
 servitute in libertatem essent restituti. Eustath. de
 Ism. Lib. X. *Συσεχόμεθα τῆς τῆς ἡμῶν καὶ παλαιζόμεθα*
ἐλευθερίων. id est, *exsultemus igitur & nos cum il-*
lis, & Pacana canamus Eleutherio Jovi. Pos-
 sumus de illis usurpare, qui duriter & sub stri-
 cta disciplina habentur, dein dimissi, liberio-
 remque vivendi facultatem nacti, ita agunt, ni-
 hil ut non sibi permissum existiment.

PARSA.

§. III.

Ib. Sc. 2.

Vf. 10.

Quadruplare, proprie est accusatorum, qui ea persequerentur, quorum ex legibus quadrupli erat actio. Vid. Cicer. II. ad Herenn. XXV. Erant enim actiones simplariæ, duplariæ, quadruplariæ, quæ in simplum, duplum, quadruplum dabantur. Sic & apud Veget. lib. II. de Re Milit. *Simplares & duplares armaturæ* dicuntur, quas qui gestabant singulas, aut duplas consequerentur annonas. Cic. divin. VII. *Si a quadruplatoribus, quos non sine causa contempsit semper & pro nihilo putavit, accusandi voluntas ad viros fortes spectatosque homines translata sit.* Ubi Alconius: *Quadruplatores erant delatores criminum publicorum, in qua re quartam partem de proscripiorum bonis, quos adtulerant, adsequerentur.* Alii dicunt quadruplatores esse eorum reorum accusatores, qui convicti quadrupli damnari solent, ut alexæ: aut pecuniæ gravioribus usuris foeneratæ, quam pro consuetudine, aut ejusmodi aliorum criminum. iterum Cic. in 3. Verr. *Quid id ad Verrem? quis detulit? nemo, nisi forte existimatis ei quadruplatores ad fretum præsto fuisse.* ubi idem Alcon. *Accusatores sive delatores criminum publicorum sub pœna quadrupli: sive quod ipsi ex damnatorum bonis, quos accusaverunt, quartam partem consequerentur.* Capitol. in M. Anton. Philof. *Calumniis quadruplatorum intercessit, apposita falsis delationibus nota.*

§. IV.

Ib. Sc. III.

Vf. 12.

Madere, mudidum esse, est idem, quod coctum. esse. Menæchm. I, 3, 29. & II, 2, 51. Virg. lib. I. Georg. *Et quamvis igni exiguo properata maderent.*

§. V.

Ib. V. 45.

Præsidium, eleganter dicitur de re pecuniaria, quæ scilicet adversus egestatem & inopiam necessariorum ad nos sustentandos nobis præsidio est.

est. Pœn. III, 3, 56. *Trecentos nummos Philipp-* PERSA.
pos portat praesidii. Just. XXXII, 4. de Han-
 nibale: *Amphoras plumbo repletas in templo Dia-*
nae, quasi fortuna sua praesidia deponit. Liv.
 XXVIII, 22.

Oblectare familiarem vitam, est sustentare, to- §. VI.
lerare: hoc tantum, non abundare scilicet ad lib. vi. 46:
laute & splendide vivendum. Sic Aſis. I, 2.
16. ubi in pejorem partem accipitur. Sic pro
Coel. ex Cæcil. Si egebis, tibi dolebit, mihi sat
est, qui atatis quod reliquum est, oblectem mea-
Colum. VI, 26. Castratus vitulus sequenti tri-
duo, velut ager, cacuminibus arborum, & defecto
viridi pabulo oblectandus prohibendusque multa po-
tionem. Ad Herenn. LI. Argentum quoque vult? ta-
metſi hospites habeo, tamen utatur licet: nos Samiis
delectabimur.

Exigere aliquem ex decuria, est e numero vel §. VII.
ordine certi generis hominum, commodis ali- lib. vi. 63.
quibus fruendum, emovere & excludere. Ut hic
est, arcebo te mensa & convictu nostro. Cæcil.
Aſoto: Meritissimo hic me ejecit ex hac decuria, non
mentiſſo. Translatio est a re militari, nam centu-
riae militum in decurias erant diviſæ. Veget.
lib. II. de Re Milit. 13. Rurſus ipſæ centuriæ
in contubernia diviſæ ſunt: ut decem militibus ſub
uno papilione degentibus unus quaſi praeeſſet deca-
nus, qui caput contubernii nominatur.

Locare praebendum, faciundum, fruendum, di- §. VIII.
citur intellectis his ſubſtantivis, munus, opus, lib. vi. 80:
agrum, lacum, aut vectigal, & praecipue erat
Magiſtratum Romanorum. Locare igitur prae-
bendum munus, vel locare praebenda, puta orna-
menta aut alia neceſſaria ad munus ludorum, aut
mittenda ad exercitus, erat dicta certa mercede

PERSA. ex ærario solvenda promittere redemptori curationem & exhibitionem eorum, quæ ad munus illud necessaria essent, ut hic cum Sagaristio Persico habitu indutus rogaret Toxilium, unde vestimenta sumeret, respondet ille: *abs chorago sumito. Choragium* autem nihil est aliud quam instrumentum. Casaub. ad Suet. Aug. cap. LXX. pag. 228. & 229. Cic. *Choragium falsæ gloriæ*, est suppellex & reliquum instrumentum ad pompam solitum comparari. Capt. Prol. 61. Apul. Apol. *Quid enim si choragium Thymelicum possiderem, num ex eo argumentavere etiam, uti me consuesse tragædi Syrmate, histrionis crocata, mimi centunculo.* Nam hujusmodi veteres tragici, comici, mimici histriones utebantur. Hinc Choragus, qui hæc ornamenta possidet, & actoribus præbenda conducit. Trin. IV, 2, 16. At vocabulum *locare* elegantissimè auctores hoc sensu, quem diximus, adhibent. Liv. XLIV, 16. Id. XXIX, 37. id. XXIII, 44. *Haec praetor in concionibus, edixitque qua die vestimenta, frumentum Hispanensi exercitui præbenda, quæque alias opus essent navalibus sociis esset locaturus.* Idem XXIV, 18. *Quum Censores ob inopiam aerarii se jam locationibus abstinerent ædium sacrarum tuendarum, curuliumque equorum præbendorum. Locare opus faciundum dicebantur, cum similiter redemptoribus mandaretur, ut illi instituta certa ex ærario pecunia, de qua inter ipsos convenisset, opus struendum, puta ædificium, aut ædes sacras tuendas aut & refarciendas sua impensa curarent.* Suet. Aug. XXXVI. Cic. Fam. IV, 12. Philipp. IX. *Utique C. Pansa, A. Hirtilius Cos. A. A. V. (alter ambove) si eis videbitur, quaestoribus urbis imperent, ut eam basin statuamque faciendam, & in Rostris statuen-*

statuendam locent, quantique locaverint, tantam pe-^{PERSA.}
 cuniam redemptori solvendam attribuendamque cu-
 rent. Pers. Sat. VI. *Essedaque ingentesque locat*
Caesaria Rhenos. Vell. lib. I. *Mummius tam rudis*
fuit, ut capta Corintho quum maximorum artifi-
scum perfectas tabulas manibus in Italiam portan-
das locaret, juberet prædici conducentibus, si eas
perdidissent, novas eas reddituros. Locare fru-
 endum agrum, locum, portorium, vel quodvis
 vectigal, est publica vectigalia pacto certo annuo
 alicui exercenda concedere. Afri. II, 4, 37. Liv.
 XXXVII, 3. *Capuæ interdum Flaccus dum bonis*
principum vendendis, agro, qui publicatus fuerat,
locando (locavit autem omne frumentum) tempus
terit. Et mox: Simul & cum agro tecta urbis
fruenta locarentur. Et cap. XIII. *Hi Censores, ut*
agrum Campanum fruendum locarent, ex auctori-
tate Patrum in plebem latum est. Lib. XLII, 19.
M. Lucretius trib. pl. promulgavit, ut agrum Cam-
panum Censores fruendum locarent. Val. Max. IV,
 4, 6. Festus: *Lacus Lucrinus in vectigalibus pu-*
blicis primus locatur fruendus, omissis boni gra-
tia, ut in delectu primi nominantur Valerius, Sal-
vius, Statorius. Liv. XXXII, 7. *Censores por-*
toria venalium Capuæ Puteolisque, item castrorum
portorium, quo loco nunc oppidum est, fruendum
locarunt. Cic. Orat. I. de Leg. Agrar. *De vestris*
vectigalibus non fruendis, sed aliendis. Vitruv.
 lib. VI. *Lemni insula vectigalia Atheniensibus*
S. P. Q. R. concessit fruenda. Sic etiam in pri-
 vatis negotiis locator est, qui dat aliquid faciendum
 vel fruendum: Conductor qui accipit. l. 51. §. 1.
 D. Locat. *Locari opus faciendum, ita ut pro ope-*
re redemptori certam mercedem in dies singulos da-
rem. Alfenus l. XXXI. eod. *Rerum locatorum duo*
gene-

VERSA. *genera esse, ut aut idem redderetur, sicuti cum vestimenta fulloni curanda locarentur: aut ejusdem generis redderetur, veluti cum argentum postulatam fabro daretur, ut vasa fierent, aut aurum ut annuli. Fest. Restibilis ager dicitur, qui continuo biennio seritur farreo spico, id est, aristato, quod ne fiat, solent qui prædia locant excipere. Senec. Conf. ad Marc. cap. 20. Locata publice latrocinia.*

§. IX. *Obfirmasse aliquid facere, est ita firmiter apud se faciendum constituisse, ut id pertinacissime tenere sis paratus. Bacchid. V, 2, 81. sic offirmare adversus aliquem, est durum esse & tenacem propositi, non flecti alicujus consilio vel precibus. Stich. I, 2, 11. id est, si non patietur persuaderi. At offirmare animum est obdurare, pati, quamvis nolis doleasque. Mercat. Prol. 81. Cautull. LXVII. Quin te animi offirmas teque istinc usque instinctuque reducis. Et Diis invitis desinis esse miser. Plin. VII. ep. 27.*

§. X. *Tippula pondere levior, dicitur de re vilissima Ib. §. 62. non modo ob corpusculi levitatem, sed etiam mentis, vel auctoritatis, aut sententiæ. Ut cum fidem lenoniam tippula leviozem ait Plautus: sic & sermonem tippula leviozem, auctoritatem alicujus tippula leviozem, possumus dicere. Festus: Tippula bestiolæ genus, sex pedes habentis, sed tantæ levitatis, ut super aquam currens non desidat. Gloss. ἐφωδεις ἰξάπυ ἐπιπυχόμενον τῆς νότῳ. Varro apud Non. Levis tippula lymphæ frigidus transit lacus. Simili sensu apud Virgil. Cul. Pondere vel culicis levior fama que.*

§. XI. *Occasio quasi Cælo decidens aut delapsa, Proverbialis locutio pro valde opportuna, sed nopinata atque insperata. Tibul. I. cl. 3.*

*Tunc veniam subito nec quisquam nuntiet ante, PERSA.
Sed videar Cælo missus adesse tibi.*

Minuc. Felix Octavio : *In hodiernum diem inopinato visos, Cælo missos, ignotos & ignobiles, terræ filios nominamus. Just. V, 4. Hunc quasi de Cælo missum & ut ipsam victoriam intuerentur. Cic. I. de Fin. Servata illa, quæ quasi de Cælo delapsa est, ad cognitionem omnium regula. Sic apud Cic. Virgula divina obtigisse dicitur de fortuna subita atque inexpectata, allusumque ad virgam Mercurii est, qua ducere animas dicitur.*

Morticine, est convitium in tetros & exsangui facie homines, quos Ter. Cadaverosa facie dixit Hec. III, 4, =7. Græci vocant νεκρώδεις & δημοντετακός. Sen. ep. 122. Languidi & evanidi albent, & in vivis caro morticina est. Varro III. de R. R. II. p. 9. Quid autem interest, utrum morticinas volueris an pisces, quos nisi mortuos estis nunquam. Plinius Morticinops vocat clavos pedum (vulgo exteroogen, aut lykdoorens) XXII, 23. Clavis pedum, qui vulgo morticini appellantur, nitro mixto ante subactum laser circumlinuntur. Sed & morticina appellantur veteribus animalia, quæ non sunt mactata, sed per se mortua. l. 2. §. 5. pen. D. via publ. Sed neque rixari in itineribus, neque stercora projicere, neque morticina aut pelles jactare permittant. Vulgata vers. Levit. VII, 24. Adipem cadaveris morticini & ejus animalis, quod a bestia captum est, habebitis in varios usus. in quo sæpe sic accipitur. Videturque ab ea significatione desumptum esse apud Plautum, quasi vivum cadaver diceretur. Sic Cicero Pisonem appellat frustum putide carnis.

§. XII.

Ibid. Sc. 4.

V. 12.

Re-

VERSA.

§. XIII.
Ib. Sc. 5.
V. 23.

Redigere argentum vel pecuniam, non est reddere, ut volunt interpretes, sed aut ex mercibus rebusve venditis conficere, aut ab iis, qui debent exigere & recipere debitum. Intelligit autem hic ex vendita parasiti filia tantumdem rediturum. Cic. III. in Verr. 38. *De litibus aestimatis Cn. Dolabellae Praetori pecuniaque populo Romano redacta*, pro Rabir. Posth. XIII. *Solet ne is dicere in eum, qui pecuniam redigit, qui in illum, cujus nomine ea pecunia redigeretur, non dixeris?* Liv. XXI. 15. *Tamen ex pretio rerum venditarum aliquantum pecuniae redactum esse constat.*

§. XIV.
Act. III.
Sc. I. VI.
66.

Dotis sexcenta dare, id est sexcenta millia nummum alicui cum filia in dotem dare. Genus loquendi observandum. Quale & Cist. II, 3, 19. Mercat. IV, 3, 4. Trin. V, 2, 34. & simile est Poen. III, 3, 57. item Cæsaris lib. I. Gall. *Sed diei ad eam rem conficiendam spatii postulant.* Mart. IV, 6. *Haereditatis tibi trecenta venisse.* Mart. II, ep. 65. *Illa dives mortua est Secundilla, Centena decies quae tibi dedit dotis.* Liv. XXV III. 9. Apul. Apol. *Trecentis millibus dotis fuit contenta.* Quæ sic interpretantur docti viri, ut nomen regens casu recti, & rectum casu regentis efferi dicant. Sic *trecenta, sexcenta dotis* ajunt positum pro dos sexcentorum vel trecentorum nummorum, & *trecentos nummos praesidii* pro praesidium trecentorum nummorum; *sex dies spatii*, pro spatium sex dierum. Vossius de Construct. cap. VII. pag. 30. Dicant magis quid fiat, quam cur fiat. Videretur potius ellipsis esse in talibus, *causa, nomine*, ergo, aut similis, ut apud Græcos eleganter subauditur τὸ ἕνεκα. Sic *dare trecenta talenta dotis*, est dare trecenta millia nummum dotis nomine vel causa; & similiter in aliis. *Ferre*

Ferre ut quisque rem accurat suam, sic ei pro- PERSA.
cedunt post principia denique. Sensus hujus sen- §. XV.
 tentiæ est: ut quisque sive prudenter sive temere ÆT. IV.
 suscipit, orditurque, perinde & ordinem ejus Sc. 1. V.
 explicari & eventum succedere. *Post principia,* ^{4.}
 vox castrensis. Principia autem & in castris dicebantur, & in acie. In castris erat locus, ubi metabantur duces ante praetorium, ubi tribuni jura reddebant, & frequentes interdum milites imperia accipiebant; ubi signa asservabantur, & etiam poenæ militares exigebantur. Senec. de Vita Beata, cap. XIV. de Const. Sap. XXVIII. Just. II. 6. *Ordines nemonisi sexagenarius duxit, ut si principia castrorum cerneret, senatum te alicujus priscae Reip. videre diceret.* Intelligit eos, qui participes erant consilii militaris ex more Romano, quales legati, tribuni, centuriones, praefecti equitum, &c. Nep. Eumene: *In principiis nomine Alexandri statuit tabernaculum, in eoque selam auream cum sceptro ac diademate jussit poni, eoque omnes quotidie convenire, ut ibi de summis rebus consilia caperent.* Suet. Othon. cap. I. Liv. VII, 12. Liv. XXVIII, 23. *Constabant tamen una specie forma castrorum, quod Tribunos jura dare in principiis sinebant.* Hinc mitti principia vel dimitti dicebantur, cum tribuni illic praesidere desinebant, & milites ad contubernia sua discedebant. Front. II. Stratag. V. *Tempus elegit, quo missa principia quietem omnibus castrensibus dabant.* Lib. IV, 1, 28. *Perstare in principiis donec ea mitterentur praecepit.* At in acie, cum Romana acies in hastatos, principes, triarios divideretur, principia legionum dicebatur locus, ubi stabant principes, robora exercitus, undique exciti centuriones, & primi ordines. Salust. Jugurth.

PERSA.

gurth. XLIX. 50. Terent. Eun. IV, 7. *Hic ego ero post principia, inde omnibus signum dabo.* id est, primos ordines; & hinc, per Metonym. loci pro re locata, *principia* ponuntur pro illis, qui tendere & consistere in principiis solebant. Sen. de Vita Beata. c. 14. ubi intelligit Epicureos, illosque ait tradidisse voluptati *principia*, id est imperium, quod erat penes principes. Just. 11, 6. Liv. 11, 65. *Quaquam cessere magis hostes quam pulsi sunt, quia ab tergo erant clivi, in quos post principia integris ordinibus tutus receptus fuit.* Liv. VIII, 10. inde fecerunt unum verbum *post-principia*; usurparuntque primum de loco ipso in acie *post principes*, dein generaliter de omnibus, quæ post rerum quarumcunque principia sequuntur. Quia igitur locus proxime *post principia* sæpe appellabatur de loco in acie post ipsa principia, inde etiam dici cœpit de omnibus, quæ post rerum quarumcunque principia subsequuntur. Varro III. de R. R. cap. 4. *Quare unde velis me incipere, Axi, dic. ille, ego vero, inquit, a post-principiis, ut ajunt, in castris,* id est ab his potius temporibus quam superioribus. Idem Varro in Sifenna, vel de historia apud Gell. XVI, 9. *Quid si non horum omnium similia essent principia ac post-principia, susque deque essent.* Et rursus apud eund. cod. lib. cap. 18. *Voluptas autem & utilitas talium disciplinarum in postprincipiis existit, quum perfectæ absolutæque sunt, in principiis vero ipsis ineptæ & insuaves videntur.* Cic. pro Sest. 55. *Nam cum ugeretur togate simulans, ut opinor, tota caterva clarissima contentione in ore impuri hominis imminens concionata est; huic vitæ tuæ, & post principia atque exitus vitiosæ vitæ.*

Ab-

Abjurare alicui in jure, id est, quod debes PERSA! negare te accepisse & debere; quod quia ple- §. XVI. rumque fit fiducia deficientium testium & in- Ib. Sc. 3. strumentorum, seu chirographorum, res venire ¶. 9: solet ad jusjurandum. Curt. IV, 2, 10. Rud. Prol. XIV. Sall. Bell. Catil. *Sed ea sæpe antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat.* Virg. VIII. Aen. 263. *Abstractaque breves abjurataque rapinae Cælo ostenduntur.* Ubi Servius: *Abjurare est rem creditam negare perjurio, unde modo abjuratas rapinas pro contra jus retentas intelligimus. Alii abjuratas, abductas, atque alieni juris factas, alii fraude & furto abductas tradunt.*

Indicare, vel facere pretium, eleganter est i- §. XVII. dem, quod licitari, pretium offerre, pretio rem Ib. Sc. 4: aestimare, pretium rei statuere, quod est em- ¶. 37. pturi, aut saltem emere se velle simulantis. Varro lib. II. de R. R. cap. 2. pag. 65. l. 21. *In emptionibus jure utimur eo, quod lex præscripsit, in ea enim alii plura, alii pauciora excipiunt. Quidam enim pretio facto in singulas oves, ut agni chordi duo annumerentur pro una ove, & si cui vetustate dentes absunt, item binæ pro singulis ut procedant.* Mart. I. ep. 87. *Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet Omnia? Sic Mutio noxius haeret ager.* Paulus l. 19. §. 2. *De vestibulo communi binarum aedium arbiter dividendo, invito utrolibet, dari non debet: quia qui de vestibulo liceri cogatur, necesse habet interdum totarum aedium pretium facere, si alias aditum non habet.* Scævola l. 41. §. 9. D. De leg. tertio: *Age plagam, quae est in regione illa, Marcio Publio & Cajo transcribi volo, pretio facto viri boni arbitrato.* Alias pretium facere alicui rei,

PERSA.

est facere ut ea res pretium habeat, ut res æstimetur magni pretii. Plin. IX. 34. *Tot piscibus, quibus pretia capientium periculo fiunt. cap. 35. Quibus eadem mater luxuria pariu cum margaritis pretiafacit.* lib. XXXIII. Procem. *Murrhina & cristallina (vasa) ex eadem terra effodimus, quibus pretium faceret ipsa frugalitas.*

§.
XVIII.
ib. v. 76.

Mensis vertens, aut annus, dicitur pro solido, integro, quasi qui se verterit, & orbem suum confecerit. C. Nep. Agesil. *Tantaque usus est celeritate, ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transierit triginta diebus.* Ad mensem vertentem, perinde ut hic Plautus, Vitruv. IX, 4. *Sol autem signi spatium, quod est duodecima pars Mundi (id est Cœli) mense vertente vadens transit.* Cic. pro Quinct. I, 12. Phil. XIII, 10. Sic Virg. & alii *volventibus annis, id est decurrentibus, evolutis.*

§. XIX.
ib. Sc. 8.
vl. 4.

Bonam vitam facere vel agere, vel dare, pro plena voluptatum & rerum bonarum; qui etiam vernaculæ linguæ idiotismus est. Cæfin. IV, 4, 17. *Venus multipotens, bonam vitam mihi dedisti, hujus cum copiam mihi fecisti.* Senec. Epist. CXXIII. *Ne dubitaveris bonam vitam quam opinionem (id est famam) malle.* Sic & *vivere bene* dicitur, & vita frui per voluptates, unde Ter. Hec. III, 5. *Vixit, dum vixit, bene.*

§. XXX.
ib. Sc. 9.
vl. 14.

Feles virginaria, dicitur raptor & corruptor virginum. Rud. III, 4, 43. sic *pullariam felem* dixit Aufonius; *plagiariam, qui pueros sive puellas furatur: Quis Marcus, feles nuper pullaria dictus, Corrumptit totum qui puerile decus.* Dicebant autem veteres *felis & feles* recto casu, teste etiam Charisio, antiquo Grammatico.

§. XXI.
A. V.
Sc. I. vl. 15.

Accumbere in summo (nam plures lectos hic stratos

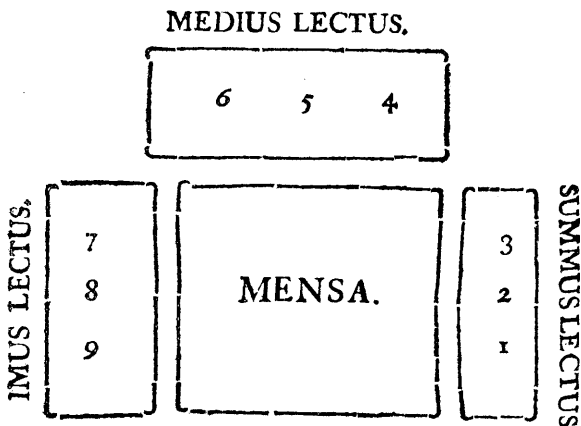

tos fuisse, apparet ex ψ . 13.) hoc est in summo PERSA.
 lecto. Hæc duobus modis intelligi debent: si
 enim plures lecti fuere, erit, *accumbe in summo*
lecto: si vero unus tantum fuerit lectus, erit,
accumbe in summa parte lecti. Totaratio lectorum
 & triclinii apud veteres hæc erat. Tribus lectis
 plerumque cœnabant; singulis lectis recumbe-
 bant terni, aut summum quaterni apud lautio-
 res; si plures, fordidum habebatur. Cic. in Pifo-
 nem 27. exprobrat ei: *Nihil apud hunc lautum,* p. 137. C.
nihil elegans &c. Graeci quini stipati in lectulis,
sæpe plures. Imo & apud lautiores bini tantum
 in quoque lecto recumbabant. Hinc apud Ma-
 crob. in cœnæ pontificiæ descriptione, in duo-
 bus tricliniis decem modo convivæ nominantur,
 ut appareat in magnificis epulis vix binos lectum
 unum tenuisse. De lauto homine Juvenal. Sat. I. v. 135. 136.

Optima silvarum interea pelagique vorabat
Rex horum, vacuisque toris tantum ipse jacebat.

Accumbabant autem reclinati superiori parte
 corporis in cubitum sinistrum, inferiori in lon-
 gum porrecta ac jacente: capite leviter erecto,
 dorso à pulvillis modicè suffulto. Ex lectis tribus,
 unius triclinii scilicet, is, qui ad sinistram erat, di-
 cebatur *summus lectus*; qui ad dextram, *imus*,
 qui inter utrumque, *medius*. Ratio discumben-
 di hoc faciebat: etenim ut liberam & exsertam
 habere possent dextram manum, in sinistrum la-
 tus decumbabant. Et qui ordo lectorum, idem
 etiam fuit in singulis lectis accubantium. *Sum-*
mus quippe locus in unoquoque lecto erat ejus,
 qui nullum supra se habebat; *imus* vero, quem in-
 fra medium accumbens tenebat vel occupabat: *me-*

dias infra primum seu summum, ut imus infra medium. Schemate rem delineabimus :

1. *Locus primus, qui & summus, lecti summi.*
2. *Locus medius lecti summi.*
3. *Locus imus lecti summi.*
4. *Locus primus, qui & summus, lecti medii.*
5. *Locus medius lecti medii.*
6. *Locus imus lecti medii, qui & consularis.*
7. *Locus primus, aut summus, lecti imi, qui & domini.*
8. *Locus medius lecti imi.*
9. *Locus imus lecti imi.*

Honoratissimum ex his locis ducebant Romani medii lecti locum imum, sive ultimum, eum nempe qui infra medium ad dextram erat ejus lecti. Is dabatur convivaram honestissimo & dignissimo: ideo & *Consularem* vocabant. Plat. *Sympos.* lib. 1, 3. *Ῥωμαῖοις δὲ ὁ τῆς μέσης κλίτης τελευταῖος ἐν ὑπατικὸν προσαναγορεύεται. Romanis vero medii lecti ultimus, quem Consularem vocant.* Imus autem medii lecti erat, quem occupabat is, qui infra medium ad dextram erat lecti. Præter imum medii lecti in summo & imo lecto, summus
utro-

utrobique habebatur honoratior. Vide **Mo-**
stell. I, 1, 42. **Stich.** III, 2, 37. Ideo miratur **Plutarchus**, cur honos & dignitas præcipua da-
 ta illi consulari loco apud priscos fuerit, qui
 nec medius erat, nec summus, quum hi duo
 loci videri possent primatus honorem maxime
 mereri. Ceterum ex tribus lectis duo priores,
 medius ac summus, invitatis cedebant. **Dom-**
inus convivii cum uxore & liberis in tertio seu
 imo accumbebat, isque in eo primum locum
 tenebat, teste eodem **Plut.** cit. loc. τῶν δύο κλιῶν
 ἀποδεδομένων τοῖς παρακεκλημένοις, ἢ τρίτη καὶ ταύτης ὁ
 πρῶτος τόπος μάλιστα τῷ ἐσιῶντι ἐστὶ. *Cum duo lecti*
invitatis tribuerentur, tertius lectus ejusque pri-
mus locus domino convivii cedebat. **Sueton.** Aug.
LXIV. Neque cœnavit una. Sic fiebat, ut do-
 minus in primo loco accumbens tertii lecti, & ho-
 nestissimus convivarum in ultimo medii, sese
 prope contingerent, quippe cum in fine uterque
 sui lectuli locatus esset, hic in summo tertii,
 ille in imo medii. Eximius est locus **Salustii** in
 hanc rem in **Fragm.** *Igitur discubuerē, Sertorius*
inferior in medio, supra L. Fabius Hispaniensis se-
nator ex proscriptis: Antonius in summo, infra
scriba Sertorii Versius: Alter scriba Mæcenas in imo,
medius inter Tarquitium & Perpernam. Tres hic
 sunt lecti, medius, summus, imus: in medio ut
 & in summo duo tantum, in imo tres discubue-
 re. **Sertorius**, ut imperator (qui erat honoratiore
 loco) in medio inferior, supra se habuit **L. Fa-**
bium: in summo superior **Antonius**, infra eum
 scriba **Sertorii Versius**: in tertio summus fuit
Perperna, utpote dominus convivii, medius alter
 scriba **Sertorii Mæcenas**, infra eum **Tarquitius**.

Videndus hic omnino Salmasius. Horat. Satyr. lib. II, 8. 20.

*Summus ego, & prope me Viscus Thurinus, & infra
(Si memini) Varius: cum Servilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra.*

Tres fuere lecti, (nam meminit imi inferius: *Imi convivæ lecti minimum nocuere lagenis*) novem cœnantes. In summo lecto summus Horatius, medius Viscus Thurinus, imus Varius: in medio lecto imus, loco honoratissimo, Mæcenas, supra quem Servilius Balatro & Vibidius: in imo medio dominus Nasidienus, supra Nomentanus, infra Porcius. Atque intriclinio *discumbere in imo, in medio, in summo* dicebantur, qui in lecto aut summo, aut medio, aut imo recumbebant. At supra & infra, qui summus & imus, id est, in primo aut ultimo lecti loco recumbebant. Suet. Calig. XXIV. Pleno convivio *singulos infra se collocabat, uxore supra cubante.* Tacit. III. Annal. 14. In convivio Germanici: *Cum super eum Piso discumberet, insectos manibus ejus cibos arguentes.* Si uxor una non cœnaret, umbris is locus destinabatur & vilioribus personis. *Superior accumbere*, Stich. IV, 5, 14. Horat. I. Epist. 18. 10.

*Alter in obsequium plus aequo pronus & imi
Derisor lecti.*

V. 17. - *Juven. Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto.
Una simus ait.*

Aliud fuit, cum accumbebant in toro continuo, cui nomen erat a numero accumbentium,

tium, quos caperet. Hexaclinon, heptacli-
PERSA.
 non, octoclinon vocabant. Illud genus men-
 sæ στράδιον dicebatur, & referebat figuram li-
 teræ Sigma Græcorum, aut Latinorum C, at-
 que ex numero accumbentium indigitabatur.
 Octoclinium, quæ octo convivas caperet, me-
 moratur apud Martial. in Apophoretis. 851.

Accipe lunata scriptum testudine sigma Octo capit,
veniat quisquis amicus erit. δεκάκλιον στράδιον de-
 scribit. In his cum una serie discumberent, is
 primum locum tenere censebatur, qui omnium
 summus erat, hoc est, in sinistro cornu stibadii
 primus accumbebat; ultimus, qui infra ceteros,
 hoc est, postremus in dextro cornu. Sic capiendus
 Festus: *Itaque in conviviis solus rex supra cæ-*
teros accubat, sed Dialis supra Martialem & Qui-
rinalem; Martialis supraproximum, omnes deinde
supra pontificem. Tacit. XIII. ann. 14. vide Ma-
 nut. ad Cic. lib. IX. ep. ult. ad Fam. (Alia
 quoque ratio fuisse in biclinio videtur. Cicer.
 lib. IX. ep. 26.) Lips. lib. III. Antiq. lect.

Bene mihi, bene vobis, bene amicae meae, beviter §. XXII.
 dicitur, intellectu sit, vel cedat, vel eveniat. Est Ib. v. l. 19.
 autem sermo convivalis. Mos enim Græcorum
 & Romanorum in Symposiis fuit, ut ad po-
 cula amicorum, benefactorum, principum, bo-
 nis cum votis meminissent, eo ipso gratiora
 sibi vina facientes, & sodales invitantes ad lar-
 gius bibendum. Stich. V, 4, 27. id est, bene
 eos vivere precor. Tibull. lib. V. el. 1. *Sed,*
bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat. Ovid.
 II. Fast.

Et bene nos, bene te, patriæ pater optime Caesar,
Dicite suffuso per sacra verba mero.

Et bene dic Dominæ, bene cum quo dormiet illa.

Ascon. Pedian. ad illud Cic. III. Verrin. *Græco more biberetur. Grandibus, inquit, poculis, & meracis potionibus, qui non intelligunt dicta Ciceronis, & hoc putant Græco more potare.* Est autem Græcus mos (ut Græci dicunt) *συμπιῆν κυαθίζομεναι*, cum merum cyathis libant salutantes primo Deos, deinde amicos suos nominatim; nam toties, quoties merum bibunt, & deos & charos suos nominatim vocant. Res ex voluptate paulatim in necessitatem & coactionem transiit, etiam inter priscos Christianos. Quippe adhibebantur ea nomina, ut si quisquam contra satietatem & lubitum respondere dubitaret, is impietatis reus haberetur. Ambros. *Quid obtestationes potantium loquar? quid memorem sacramenta, quæ violare, nefas arbitrantur. Bibamus, inquit, pro salute Imperatorum, & qui non biberit, sit reus indevotionis. Videtur enim non amare Imperatorem, qui pro salute ejus non biberit. Bibamus pro salute exercituum, pro comitum virtute, pro filiorum sanitate.* Radulphus Episcopus Sueffionensis ante 760. annos: *Invitati etiam presbyteri a religiosis quibuscunque pro memoria carorum suorum non se inebrient, neque inter pocula valere præsumant, sed neque preces bibendi sub nominibus sanctorum exerceant.*

§. XXIII.
Ib. Sc. 2.
vl. 43.

Staticulum dare, est certum quendam gestum statumque saltatorium exhibere. Cato citatus Macrob. III. Saturn. II. Descendit de cantherio: inde staticulos dare, ridicularia fundere. Et iterum: Voces demutat, staticulos dat.

RU.

R U D E N S.

L Item auferre, est iudicio vincere, causam §. I.
 obtinere. Ejus correlatum a parte iudicis *Prolog.*
 est, *Litem secundum aliquem dare* Liv. XXIII, *vf.* 20.
 4. *Ei semper parti adesse, secundum eum litem ju-*
dicis (id est, si iudices essent) *dare, quod ma-*
gis popularis, aptiorque in vulgus furori concilian-
do esset, id est, si iudices essent, ei parti causam
 adjudicare.

Propter mare, usus admodum Latinus præ- §. II.
 positionis *propter* pro *prope.* Sic Amph. IV, *Ibid.* 34.
 1, 8. quod interpretatur Terentius Eunuch.
 II, 3, 76. *Cibum nonnunquam capiet cum ea,*
interdum propter dormiet. Cic. pro Rosc. Amer.
Duo filii propter patrem cubantes. Curc. IV, 1, 15.
 Terent. Adolph. IV, 2, 37. *Ibi angiportum propter*
est. Virg. *Templum de marmore ponam Propter*
aquam. Lucret.

Propter aqua rivum sub ramis arboris altae.

Civis alicujus, vel civis meus, idem est qui po- §. III.
 popularis, municeps, aut qui ex eadem civitate, *lb.* *vf.* 42.
 natione, patria est: pro quo vulgo, sed male
 Latine, dicunt *conciuis.* Trin. I, 2, 63. *Turpis lu-*
cri cupidum te vocant cives tui. Just. 1, 4.

RUDANS. *Neque civi filiam in matrimonium tradidit.* Ubi *civi* est homini ejusdem nationis, veluti Medo: nam Medus erat Aftyages. Id Lib. XI. c. 15. *Cum civem ex voce cognovisset*, id est, hominem suæ nationis sive Persam, qualis erat Darius. Sic lib. XII, 16, 12. *fraude civili*, id est, infidiis & scelere suorum popularium sive Macedonum.

§. IV. *Virile secus*, dicebant antiqui, pro sexus virilis. Varro lib. VI. de L. L. *Secus pro sexus neutrius generis & unius casus.* Anson. in Erotopægnio: *Nota Caledoniis muribus muliebre secus.* Ammian. XXIX. *Ad latrocinia gentes aptissima, prædas hominum virile & muliebre secus agebant & pecorum.* Sallust. II. Hist. de Metello: *Magna gloria concurrentium undique virile & muliebre secus per vias & tecta omnium visebatur.* Liv. XXVI, 47. *Liberorum capitum virile secus ad decem millia capta.* & ibi Gron. Sisenna IV. Hist. *Tum in muro virile ac muliebre secus populi multitudine omni collocata.* Tacit. IV. Annal. 62. idem IV. Hist. *Multitudinem obsessorum omnis ætatis virile ac muliebre secus, sexcenta millia fuisse accepimus.* Aufon. *Juno, Ceres & Vesta secus muliebre, sorores.*

§. V. *Curare alicui rei vel homini*, pro curare aliquid, vel aliquem, dicebant interdum veteres. Trin. IV, 3, 50. Truc. I, 2, 35. Macrobi. I. Sat. XIV. p. 256. *Sacerdotes, qui curabant mensibus ac diebus.* Accius vetus Poëta: *Neque profecto Deum summus rex omnibus curat.* Macrobi. V. Sat. cap. 17. *Servos Latini (regis) & maximè stabulo regio curantes.* Apul. *Usque adeo rebus meis curat.* Idem in Apol. *Cælitem Venerem solis hominibus, & eorum paucis curare.*

§. VI. *Propter viam sacrificium*, signato & proprio verbo

verbo dicebatur, eratque; quod proficiscendi gratia Herculi aut Sanco, qui scilicet idem est Deus, fiebat, verbis Festi. Laberius: *Visus hac nocte bidente propter viam facere.* id est, ove bidente sacrificare. Macrobo. II. Sat. II. *Sacrificium apud veteres fuit, quod vocabatur propter viam: in eo mos erat, ut si quid ex epulis superjisset, igne consumeretur.* Hinc Catonis jocus est: namque Albidium quendam, qui sua bona comeditset, & novissime domum, qua ei reliqua erat, perdidisset incendio, propter viam fecisse dicebat, quod comesse non potuerit, id combussisse. Idem ad sacrificium epulasque easdem alludit Plautus: *Propter viam illi sunt vocati ad prandium,* id est ita sunt invitati a Neptuno, ut nihil superfuerit reliquiarum: significat naufragio eos, ut alibi loquitur, *bonis elavisse,* perinde ut qui propter viam facto sacro epulantur, omne reliquum flammis absumunt.

Levare aliquem omnium laborum, pro levare laboribus, exquisitè dicitur eo modo, quo superius annotatum: *Prehendere aliquem mendaciam.* Sic purgare omnis dicti factique, Liv. XXXVII. *Quibus purgantibus civitatem omnis facti dictique hostilis adversus Romanos.* Apul. in Apol. *Si me omnium, quæ notastis, purgavi.* Id est, si me de omnibus purgavi. Herenn. IV, 26. *Deinde quod injuriarum satisfecisti, L. Labieni nihil ad rem pertinere puto.* Sic *quiescere pugna, desinere lacrymarum,* & similia dicuntur.

Excitare aliquem foras, est evocare aliquem, jubere surgere, & aliquo ire. Amph. I, 140. *Me qui hoc noctis a portis ingratis excitavit.* Id est, iussit egredi. Turpilius Epicteto: *Ut solent me curæ somno segregant, forasquæ noctis excitant si-*
lent;

RUDENS. *lento*. Curt. lib. IV. *Non contentus Musica artificum, quos e Gracia excitaverat*. Quint. II. Inst. 2. p. 807. ed. Hack.

§. IX. *Venerari Deum ut aliquid fiat*, non tantum est timere aut revereri, sed & conceptis verbis orare, supplicare. Sic in Prol. Aul. VIII. *Auri thesaurum defodit, venerans me, ut id servarem sibi*. Loquitur autem persona Dei, sive Laris familiaris. Bacc. II, 1, 4. *Veneror que te ne Nicobulum sinas prius convenire*. Pœn. V, 1, 17. *Deos Deasque veneror, qui hanc urbem colunt*. Trin. I, 2, 2. Sic Cæcina ad Cic. lib. VI. ep. 7. *Cum ignovit omnibus, qui multa Deos venerati sint contra ejus salutem*. Vide Notas ad h. l.

§. X. *Quamvis fastidiosum ædilem esse, improbas merces jactare*, effert fervus de Neptuno, illudens ancillulæ, quæ dixerat, se cum ventis, compare sua, fluctibusque perpetem noctem jactatam, ut tacite indicet, puellas illas esse quoque merces improbas. Potest autem usurpari de omnibus, nimis moroso cum delectu, quæ placent excernentibus, quæ displiceant non relinquentibus; sed projicientibus & conterentibus. Sumta translatio ab ædilium magistratum Romanorum cura & officio, quod erat, videre ut salubres merces iusta mensura venderentur & traderentur: si putidas & insalubres merces, si iniquas mensuras reperirent, illas mandabant abjici in profluentem, has frangebant. Istius exemplum est apud Apul. lib. I. Met. *Sed enim Pytheas visa sportula, succussisque in adpectum planiorem piscibus* (quos Apul. obsonarat) *at has quisquillas quanti parasti?* Hieron. *Ab Æditibus quos ἀγοραῖοις Græci appellant, vendentium coercetur rabies*. De altero Pers. Sat. I.

Seſe aliquem credens, Italo quod honore ſupinus RUDENS.
Fregerit beminas Areti Ædilis iniquas.

Juvenal.

*Mavis an Fidenarum Gabeorumque eſſe poteſtas,
 Et de menſuris jus dicere, vaſa minora
 Frangere pannofus ramis ædilis Ulubris.*

Ulpian. l. 13. D. de locat. *Si quis menſuras
 conduxerit, eaſque magiſtratus frangi jufferit, ſi-
 quidem iniquæ fuerint.* Hinc Varro Proverbii
 vice, ad Ædilitium modium: *Solus formoſus, for-
 tis, æquus, vel ad ædilitium modum, purus putus.*
 Etenim modius Ædilitius, id eſt, ſive ædilitium
 ipſorum, ſive ab ædilibus probatus, omnium
 ſine dubio erat rectiſſimus. Notandus etiam eſt
 uſus particulæ *quamvis*, pro admodum, valde
 quantumvis. Ut Menæchm. II, 2, 43. Pſeud. IV,
 7, 79. Catul. *Quamvis ſævus & indomitus.*

Capillum promittere, eſt alere, & ad juſtam §. XI.
 longitudinem nutrire. Varro: *Quod tamen erant* lb. vi. 46.
*in Græcia comæ promiſſæ, rafa barba pallia traben-
 tes.* Eodem ſenſu *immiſſa*, Virg. III. Aen. vi. 593.
 de Archimaenide: *Dira illuvies, immiſſaque barba,*
 aut ſecundum alios *promiſſaque*. Liv. XXV 11, 36.
 Valer. Flacc. I, 412. Sed addit Plautus: *Capillum
 promittam occipiamque ariolari.* Solebant enim
 vates & divini paſſis effuſisque capillis caput ro-
 tare. Tibull. II, el. 5. *Hæc cecinit vates & te ſibi,
 Phæbe, vocavit: Jactavit fuſa ſed caput ante coma.*
 Flor. III, 19. *Syrus quidam nomine Eunus, fanat-
 tico furore ſimulato, dum Syriæ Dea comas jactat,
 ad libertatem & arma ſervos, quaſi numinum im-
 perio, concitavit.* Lucan. *Crinemque rotantes
 Sanguineum populis ulularunt triſtia Galli.*

Gra-

RUDENS.

§. XII.
Ibid. Sc. 4.
V. 21.

Gravari aliquid, negare, recusare, non ferre. Most. V, 2, 65. Mil. IV, 6, 15 Stich. III, 2, 25. & V, 4, 40. Senec. Ep. XXV. *Illi contemnunt vitam, hi gravantur*. Suct. Aug. LXXII. *Ampla & operosa praetoria gravabatur*. Stat. lib. III. Sixt. I. ep. 68. *Augustasque fores adsuetaque tecta gravatur: Frondibus & populo defendimus arbore soles*. Græcos eodem modo uti suo βαρύνεσθαι docent Salmat. Exercitat. Plin. p. 265. a D. & Vechner. de Hellenism. II, 2. Vetus Epigramma:

Μὴ Ζεὺς ἀλγήσῃ τῆτο βαρυνόμενον,
Id est: *Ne Jupiter doleat, hoc gravatus.*

§. XIII.
Ib. Sc. 6.
V. 25.

Thyestæ vel *Terei cæna*, scelerata, inhumana, quia fabulæ Poëtarum narrant Thyesten & Terea, non hominum modo fedetiam filiorum viscibus pastos. Et Thyestæ quidem Atreum fratrem ob vitiatam conjugem Æropen, & interversum thesaurum regni, quum ficta reconciliatione ipsum & liberos Plithenem, Tantulum minorem, & tertium, ignoto nomine, pellexisset, mactatos filios & coctos, aslaque illorum membra apposuisse, de quo Senecæ tragœdia *Thyestes*. Tereo vero uxorem ob vitiatam, & ne flagitium enunciaret, lingua truncatam sororem Philomelam, suum & ipsius filium discerptum, & apparatus cibi more epulandum dedisse, & cum satiatus esset, & illum & hanc capita trucidatorum ingessisse. Horat. de Art. Poët. *Indignatur item privatis ac prope succo dignis carminibus narrari cæna Thyestæ*. Apud quem & *Thyestæ preces* pro diris execrationibus ponuntur: quibus ille seque & fratrem detestatus est; se, quod

ab-

absumferat liberorum viscera; fratrem, quod ea ^{RUDENS.}
 cocta ipsi apposuerat. Sic *Ibyesteac mensæ* pro nefariis & sceleratis apud Ovid. XV. Metam. in Pythagoræ admonitione: *Neve Ibyesteis cumulemus viscera mensis.* de Tereo vide Senec. Trag. Thyeste.

Ad velitationem se exercere, proprie est ad pugnam velitarem, quæ erat levis armaturæ militum, quorum genus quoddam dicebatur velites, instituti bello Punico II. Liv. XXVI. *Ex omnibus legionibus juvenes delecti sunt, maximè vigore & levitate corporum veloces. Eis parmae breviores quam equestres, & septena jacula quaternos longa pedes data, præfixa ferro, quale hastis velitaribus inest. Eos singulos in equos suos accipientes equites, adsuefecerunt, & vehi post se, & desilire perniciousiter ubi signum datum esset. Inde equitatu quoque superior Romana acies fuit. Institutum ut velites in legionibus essent. Hi proprie dicebantur velitari, & horum pugna velitatio, cumque a campi doctore instruerentur, ad velitationem se exercere dicebantur.* Translate vero de jurgio & litigio subito dicitur, ad quod quia opus est ore celeri & expedito, qui præ frigore dentibus crepant, & labia creberrima moritant, *exercere se ad velitationem* dicuntur Plauto. Festus: *Velitatio dicta est ultro citroque probrorum objectio, ab exemplo velitaris pugnae. Plaut. Nescio quid velitati estis inter vos.* Quæ verba extant Menæchm. V, 2, 58. idem Festus: *Advelitatio, jactatio quædam verborum figurata ab hastis velitaribus: velites dicuntur expediti milites, quasi volites, hoc est, volantes. Vide Nonium cap. I. §. 2. p. 3. edit. Merceri. (Turpil. & Afran. apud Non.)*

Pro manduco se posse locare, est ea forma atque eo habitu esse, ut pro terriculamento esse possis. §. XV. ^{lb. vi. 51.}

Man-

RUDINS. *Manducus* vulgo homo gulofus, vorator. Pompon. in Atellana: *Magnus manducus, chamelus cantherius*. At quid hic fignificet, unice docet Feftus: *Manducus effigies in pompa antiquorum inter ceteras ridiculas formidolofasque personas ire folebat magnis malis, ac latè debifcens, & ingentem dentibus fonitum faciens, de qua Plautus ait in Rud. Quid fi aliquo ad ludos me pro manduco locem? L. Quapropter? Ch. quia pol clare crepito dentibus*. Sic Feftus allegans ipfa Plauti verba. Eam defcribit Juven. Sat. III.

---- Tandemque redit ad pulpita notum
 Exodium cum personae pallentis biatu.
 In gremio matris formidat rusticus infans.

Etenim dentes magnos, & voracitatem ingentem attribuebant nocturnis illis terriculamentis. Quo nomine factum, ut & Lamiam, puerorum infantium deglutricem, fingerent. Dicit autem *me locem*, quia actores scenici ab illis, qui ludos dabant, mercede conducebantur, & operam suam locabant. Possumus uti cum turpiffimam alicujus formam fignificamus, praefertim ob magnum os vel dentes eminulos, quibus fcilicet formidinem puerulis incutere liceat.

§. XVI. *Corruere divitias*, fignificat congerere, coacervare: dictum ex eo, quod quæ in acervum congregantur, ipfa dum conjiciuntur, quasi ruunt. Utitur eodem modo Varro lib. IV. de L. L. 84. *Corbes*, inquit, *quo spicas aliudve quid corruerant*.

§. XVII. *Poenitere*, ufurpatur interdum pro non contentum esse, non fatis judicare. Ut cum hic ait V. 20. *Charmides: Eho an te poenitet in mari quod elavi,*
 nisi

nisi hic, in terra iterum eluam, id est, an parum tibi videtur, an non satis est. Pseud. I, 3, 72. Truc. II, 6, 52. Cic. I. Off. *Quamobrem disces tu quidem a principe hujus aetatis philosophorum, & disces quamdiu voles: tamdiu autem velle debes, quoad te quantum proficias non poenitebit*, id est, quamdiu senties & gaudebis te proficere. Infra III, 4, 25. Stich. I, 1, 44. *Me conditio haec non poenitet*, id est contentus sum hac conditione. Poen. I, 2, 71. *Convivii me nihil poenitet*, id est non queror me parum laute esse acceptum. Cic. I. ad Att. 5. *A Senatu quanti fiam minime me poenitet*, id est, facile contentus sum, facile acquiesco.

Pectere pugnis, locutio est, qua gaudet Plautus, ut Capt. IV, 2, 116. Men. V, 7, 28. Poen. I, 2, 145. Ab eadem translatione *depolire*, Epid. I, 1, 85. & *ornare*, hac Fab. III, 4, 25.

Pretium, interdum idem quod est quasi pensio sceleris. Sic Liv. Andron. Achille: *Si malum imitabor, tum tu pretium pro noxa dabis*. Quod interpretatur Nonius: *Poenae exilium*. Catull.

*Ruse mihi frustra ac nequicquam cognite amice.
Frustra? imo magno cum pretio atque malo.*

Ovid. in Epist. Hypsipyles ad Jason.

Perfidiae pretio, qua nece dignus eras.

Inclementer dicere alicui, significat contumeliose aliquem appellare, probra alicui objectare. Amph. II, 2, 110. Pseud. I, 1, 25. Poen. V, 5, 44. Truc. II, 7, 44.

Germana Graecia, dicitur vera ipsissima Graecia, quæ opponitur Græciæ majori in Italia, aliisque Græcis in Asia urbibus, in quibus barbari Græcis erant permixti. Ita *Germanum*

RUDINS: *men* est nomen proprium, non additum aliunde ex moribus, aut habitu corporis, casuve aliquo fortunæ. Capt. II, 2, 38. *Germana illuvies* est mera, nihil nisi illuvies. Most. I, 1, 39.

§. XXII. *In nervum rapi*, significat in carcerem duci. Aul. I V, 10, 13. *Ut apud te me in nervo enecem*. Capt. III, 5, 71. *Noctu nervo vinculus custoditur*. Curc. V, 3, 40. *Tu autem in nervo jam jacebis*. Sic 34. & 31. hujus Scenæ. Sic apud Terentium *res eruptura in nervum* dicitur, ob quam verendum est, ne quis in carcerem conjiciatur.

§. XXXIII. *Oppilare aures alicujus vaniloquentia*, idem est, quod obtundere, occludere, implendo claudere. Lucret. lib. VI. *Est quoque uti possit magnus congestus arenæ Fluctibus oppilare ostia contra*. Cic. Phil. II. *Nisi se ille sub scalas tabernæ librariæ conjecisset, hisque oppilatis impetum tuum compressisset*. Serv. ad XII. *Æneid. 121. Pilataque plenis Agmina se fundunt portis. Pilata agmina asserunt quidam esse densa, spissa, sic ut implere portas potuerint, & postea se in loca apertiora diffundere, nam & Græci πύλαι res densas & arctas dicunt*. Ennius II. Sat. *Contemplor inde loci liquidas pilatasque atheris oras, cum firmas & stabiles significaret, & quasi pilis fultas*. Afellio III. Hist. *Quantum signum accedebat, sive pilatim, sive passim iter facere volebat*. Scaurus de vita sua: *In agrum hostium veni, pilatim exercitum duxi. Pilatim, id est, densis & coarctatis ordinibus, ut solent vicino hostili exercitu. Passim, id est, sparsis & disjectis, ut solent, quum populantur*. Varro duo genera agminum facit, *quadratum*, quod immixtis etiam jumentis incedit; ut ubivis possit confidere: *pilatim* alterum, quod

quod sine jumentis incedit, sed inter se densum RUDENS.
est, quo facilius per iniquiora loca transmittatur.

Libram pondo, cum libram ponderalem significabant, dicebant veteres, ad distinguendam eam §. XXIV.
a mensurali. *Libra* enim, cum partium suarum Act. IV.
vocalibus, & mensuram significat & pondus. Sc. 2. v. l.
De posteriori significatione certum est: prioris argumentum est apud Sueton. in Cæsare, 8. & 9.
XXXVIII. *Frumenti denos modios, ac totidem olei libras.* Equidem non legas apud antiquos, eos vinum, oleum & reliquos liquores appensos vendidisse, aut donasse; sed dimensos: utebantur autem vase vel mensura, quam *libram* vocabant, distincta etiam in duodecim partes, perinde ut *libra* ponderalis, & pecuniaria, & liquores ea admittiebantur. Galen. III. de Compos. Medicam. quasi data opera interpretatur Suetonium: 'Εσι δὲ, inquit, κατ' αὐτοῖς μέτρον, ὃ τὸ ἔλαιον μετρεῖσιν ἐν τετραμήμιον γραμμαῖς Δωδεκάσαις τὸ σὺμπαν εἰς μέρη δάδεκα. καὶ καλεῖται τὸ ὅλον μέτρον ὑπ' αὐτῶν λίτρα· τὸ δωδεκάτοιο δ' αὐτῆς ἑνικία. *Est autem apud ipsos (Romanos) mensura, qua oleum metiuntur, intersecta lineis dividitibus totum in duodecim partes: atque mensura integra vocatur ab illis libra, duodecima vero pars ejus uncia.* Idem alibi antiquos Medicos reprehendit, quod cum præcipitarent τὰς ἑνικίας ἢ τὰς λίτρας τῶν ὑγρῶν φαρμάκων, *libras aut uncias liquidorum medicamentorum*, non satis explicuerint, πότερον τὰς μετρητικὰς ἢ τὰς σταθμικὰς, *utrum mensurales, an vero ponderales* intelligerent. Etenim hodieque medici liquores nunc appendunt, nunc metiuntur. Hinc apud Plaut. *bilibris equalis*, duarum librarum, scil. liquidi, capax. Mil. III.

2, 39. Et cornu bilibre olei apud Horat. II.
Sat. 2.

Natales aliosve dierum

*Fastos albatu celebrat, cornu ipse bilibri
Contibus instillet veteris non parcus aceti.*

Ubi Acron: *Sunt enim in venalibus cornua, quae olei habent quantitatem, sextarii mensuram. Et librale cornu memoratur apud Galen. lib. I. de Comp. Medic. Εἰ τις ὑποθήσεται ἢ κοτύλην ἢ ἑνὴν ἑνίκιας Ῥωμαικὰς τὰς καταγεγραμμένας ἐν τοῖς συντάξει κέραισι λυτραίοις. Si quis statuat Cotylam uncias novem capere Romanas in cornibus libralibus, quae in usu sunt, descriptas. Cum ergo libram ponderalem significare vellent, ut ab illa hanc distinguerent, utebantur adjectione vocis pondo. Pseud. III, 2, 26. Liv. lib. X, 20. Dictator coronam auream libram pondo ex publica pecunia populi jussu in Capitolio Jovi donum posuit. Lib. XXVI. cap. 47. In praeda novae Carthaginis: Paterae aureae fuere CCLXXVI. libras fere omnes pondo. Varro lib. IV. de L. L. Nummi librarii decumalibella, quod libram pondo as valebat. Et Ibid. Nam quod asses librae pondo erant, qui acceperant majorem numerum non in arca ponebant. A. Gell. II, 24. Neque argenti in convivio plus pondo libras centum illaturos. Sic Plautus hic: Neque piscium ullam unciam pondo cepit. Nam & pondo quadrantem, pondo sextantem & per reliquas partes assis dicebant, ut pondo libram. Deinde & omisso vocabulo librae adjectivum, quod generi respondebat, intellecto substantivo libra, cum τῷ pondo ponebant. Festus: Centenas pondo dice-*

dicebant antiqui, referentes ad libras. Idem intel- RUDENS.
ligitur in illis apud Liv. XLII. Vasa aurea quin-
gentum pondo. Nam integrum est quingentum
seu quingentarum librarum pondo. Varro lib.
II. de Vita Pop. Rom. Delphos Apollini muneri
missa corona aurea pondo ducentum. Id est, coro-
na ducentarum librarum pondo. Sic in Sacris
Numer. XXXI, 52. Pondo sedecim millia, sep-
tingentos quinquaginta siclos.

Satin? Hac particula persaepe utitur Plautus §. XXV.
 pro: nonne verum est, nonne apparet. Amph. *ib. Sc. 5.*
 II, 2, 1. *Satin parva res est voluptatum in vita,* vl. 3.
prae quam quod molestum est, id est, annon ma-
nifestum est, voluptates esse pauciores quam ad-
veritates. Most. I, 1, 73. Cist. I, 3, 2. Poen.
IV, 3, 97.

Si aurum, si argentum. Particula si iterata u- §. XXVI.
tebantur interdum pro sive. Liv. VII, 26. pre- lb. Sc. 7.
catus deinde, si divus, si diva esset, qui sibi praep- vl. 31.
tem misisset, volens propitius adesset. A. Gell. II,
28. Eas ferias si quis polluisset, piaculoque ob hanc
rem opus esset, hostiam, si Deo, si Deae, immolabant.
Capt. I, 2, 5. Curcul. I, 1, 4. Propert. lib. II.
Quod si tu Grajos, sive es imitata Sabinos.

Raso vel irraso capite homines. Cum viderent §.
antiqui homines irraso aut raso capite, interpre- XXVII.
tabantur idfere indicium esse, quod naufragium Act. V. Sc.
evasisent. Observatum a curiosis rerum natura- 2, vl. 16.
lium in mari per naufragium jactatis, etsi eva-
dant, ungues a digitis decidere, & extremitates
cutis vel corporis tabescere. Unde Propert. lib.
III. Huic fluctus vivo radicitus abstulit ungues. Cau-
sam reddunt falsuginem maris; quo pertinet
quod Solinus observat cap. 4. Cum salsores escas

AUDENS.

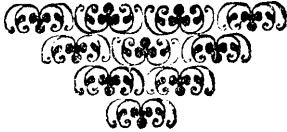
*intemperanter edat gravida, unguiculis carere partum. Ceterum quum illud videret superstitiosa antiquitas, duplicem inde religiosum ritum effinxit: nam & in summo periculo naufragii constituti ungues praefecabant & capillos, inque mare projiciebant, velut hoc damno corporis iratum mare placaturi: & dein evitato naufragio capita radebant in templis, velut Diis gratias reddentes & corporis partem libantes, quod totum illud cum vita non eripuissent. Inde tertia superstitio nata, ut non liceret in navi aut ungues refecare, aut caput tondere, nisi in gravissima tempestate: quod esset pessimi omnis ceremonia; qua sc. extremum casum redimerent. Huc alludit Petron. c. 65. cum ait: *Unus forte e vectoribus notavit sibi ad lunam tonsorem, in tempestivo inhaerentem ministerio, execratusque omen, quod imitaretur naufragorum ultimum votum, in cubile rejectus est.* Deinde: *Ergo illi sunt qui ad Lunam radebantur, pessimo, Medius Fidius, exemplo. Audio enim non licere cuiquam mortalium in nave, neque ungues, neque capillos deponere, nisi cum pelago ventus irascitur.* Juvenal. *Tunc stagnante sinu gaudent ibi vertice raso Garrula securi narrare pericula nautae.* Lucian. de Mercede Conductis: *Audire soleo hos veluti naufragium quoddam ac praeter spem objectam salutem enarrantes: cujusmodi sunt isti, qui in templis deraso capite, complures simul obambulantes immanes undas, procellas &c. narrant.**

§. *Condonare alicui aliquid, est idem quod simplex donare. Amph. 1, 3, 38. Men. IV, 2, 44. Ib. Sc. 3. Sed condonare aliquem, est donare alicui, id quod debetur, aut offertur, remittere, non exigere. Bacch,*

V, 2,

P L A U T I N Æ. 327

V, 2, 24. Perf. V, 2, 36. Quin & duplici accu-
fativo jungi apparet ex illo Afranii : *Id aurum* RUDENS.
me condonat. Et Terent. Phorm. V, 7, 54. Prol.
Eun. XV 11. vide Farnab.

STICHUS.

§. I. *V*idua, non tantum dicitur, cujus maritus
 Act. I. mortuus est; sed etiam, cujus maritus abest
 Sc. I. V. 2. superstes. Menæch. I, 2, 4. Minatur enim uxori
 divortium. Terent. Phorm. V, 7. *Olim cum bo-*
nestè potuit, tum non est data, nunc viduam extrudi
turpe est, id est, ab illo cui nupta est, separa-
 tam. Sen. Agam. introducit loquentem Cly-
 tæmnestram, uxorem Agamemnonis, qui de-
 cennium abfuerat in bello Trojano: *Decem per*
annos vidua respiciam virum. Herc. Fur. *Soror*
tonantis (hoc enim solum mihi nomen relictum
est) semper alienum Jovem Ac templa summi vi-
dua deserui aetheris. Inde *viduam* (uba e. Cist. I,
 1, 46. id est solam sine viro. Et *viduus* ac *pudica*
nox, in qua quis secubuit, nec Venere usus est,
 Petronio. & *viduus lectus* apud Luc. lib. V. in
 quo sola est uxor sine marito:

Viduo tum primum frigida lecto
Atque insueta quies uni, nudumque marito
Non haerente latus

Sed & *virgo vidua*, quæ non dlocatur nuptum,
 cum

cum fit nubilus, Liv. lib. I, 46. ubiloquitur de STRICHUS.
 Tullia majori: *Et se rectius viduam, & illum cæ-*
libem futurum fuisse contendere. Senec. iterum A-
 gamemn. *An te morantur virgines vidua domo.*

Merere tantum ut facias, est tanto pretio, mer- §. II.
 cede vel præmio inductum facere. Phrasis, quæ lib. v. f. 222
 apud duos solum auctores, sed optimos, nem-
 pe Cic. & Plaut. reperitur. Menæch. I, 3, 34.
 id est, si quis mihi vellet deorum opes dare, ut
 tibi parcerem, & te non perderem, non eas
 acciperem. Bacch. V, 2, 66. Cic. IV. in Verr.
 60. *Quid arbitramini Reginos, qui jam cives*
Romani sunt, mereri velle ut, marmorea Venus illa
auferatur, &c. Cic. I. de Natura Deorum. Ferrar.
 ad Philip. I, 22. cap. 14. *Putasne cum immortali-*
tatem mereri voluisse, ut propter morum habendo-
rum licentiam metueretur.

Praedicare autionem, est praedicare simplici- §. III.
 ter, aut proclamare publicè, officio præconis lib. Sc. 3.
 fungi. Sic Bacch. IV, 7, 17. Cic. III. in Verr. v. f. 41. &
 16. *Si palam præco jussu tuo prædicasset, non* 90.
decumas frumenti, sed dimidias venire partes.

Meditari se ad cursum, significat exercere se, §. IV.
 sic & quodvis exercitium corporis *meditatio-* Aet. II.
nem dicunt. Cic. II. de Divin. *Multi etiam natu-* Sc. 1. v.
rae vitium meditatione atque exercitatione sustule- 34.
runt: ut Demosthenem scribit Phalereus, cum Abo
dicere nequiret, exercitatione secisse, ut plenissime
diceret. Val. Max. VIII, 7. *Roscius nullum un-*
quam spectanti populo gestur, nisi quem diu me-
ditatus fuerat, ponere ausus est. Cic. II. de Off.
Ea aetate L. Crassus ostendit, id se foro optime jam
facere, quæ etiam tum poterat domi cum laude me-
ditari. Senec. II. de Ira cap. 13. *Quid enim*
magnificum consequitur ille, qui meditatatus est per

STICMUS. *intensas funes ire. Epist. CXXI. Infans qui stare meditatatur & ferre se adsuescit, simul tenture vires suas caput, cadit. Cic. in Cat. I. Ad hujus vitæ studium meditati illi sunt, qui feruntur, labores tui. Suet. Neron. XX. Veget. I, 9. R. M. Primis ergo meditationum auspiciis tirones militarem edocendi sunt gradum. cap. 20. Sed gravis pediti lorica videtur & galea fortasse raro meditati arma, raro tractanti. Senec. epist. LIV. de asthma seu spirandi difficultate: Aliud enim, quicquid est, ægrotare est: hoc est animam agere. Itaque Medici hanc meditationem mortis vocant.*

§. V. *Videre colubras, est insanire, furere, a furiis inquietari. Hæ enim infernales deæ, non tædis ardentibus modo, sed colubris etiam & serpentibus insectari impios homines credebantur. Liv. VII. 17. Inde terror maximus fuit, quod sacerdotes eorum facibus ardentibus anguibusque prælatis incessu furiali militem Romanum insueti turbaverunt specie. Videre autem serpentes hosce, atque iis terri credebant eos, quos infestabant Furix. Sic Tantalus ad Megeram in Senec. Thyest. Quid ora terres verberare, & tortos ferox minaris angues. Juv. Sat. VI. Certe sanus eras, uxorem Posthume ducis, Dic qua Tisiphone, quibus exagitere colubris.*

§. VI. *Tui honoris causa, est formula exprimens, quod vulgo diceremus, tua causa, ut tibi obsequerem, ut tibi indulgerem, ut facerem, quod tibi cordi est. Curc. IV, 3, 17. Pœn. III, 3, 26. Sic Amph. I, 2. 24. Et habere honorem alicui, pro obsequi, indulgere, Afin. I, 1, 66. Stich. I, 1, 48. quod nihil aliud est, quam indulgentiam, quam mihi præstitit.*

Sine populi suffragio aedilitatem gerere, proverbialis fermo est, in eos, qui loco alieno & domi non suæ multa imperando, & pro imperio agendo, quod jus non habent, usurpant, & per impudentiam atque audaciam sibi faciunt. *Aedilitas* est potestas vel magistratus ædilium, ut Consulus Consulis, Prætura Prætoris, Quæstura Quæstoris. Non poterat autem quisquam in Republ. Romana magistratum gerere, nisi comitiis suffragio tribuum creatus: alioquin foret tyrannus, & vim usurparet sine jure.

Babylonica peristromata, & *Babylonica* κατ' ἐξοχὴν dicuntur stragulæ vestes, vela, vel tapetia, diversi coloris filo texta. Lucret. lib. IV. *Tum Babylonica magnifico splendore rigantur*. Petron. c. 37. elegantissime colores in cauda pavonis *Babylonicum* vocat: *Tuo palato clausus pavo pascitur plumato amictus aureo Babylonico*. Martial. lib. VIII. Ep. 28. 17.

Non ego prætulerim Babylonica picta superbe

Texta, Semiramidæ quæ variantur acu.

Semiramiam acum dicit *Babylonicam*, quia *Semiramis* regina *Assyr.* & *Babylonis* fuit. Id. lib. XIV. Ep. 150.

*Hæc tibi Memphis tellus dat munera: victa est
Pectine Niliaco jam Babylonis acus.*

Plutarchus in vita *Catonis* refert hæreditate accepisse eum βαβυλόνιον προβλήμα, id est, *coloribus variegatam vestem, Babylonicam*, & jussisse statim ut venderent. Hieronym. ad *Lætam*: *In quibus non auri & pellis Babylonicæ vermiculata pictura*. Causam tradit Plin. VIII, 48. *Colores diversos picturæ intexere Babylon maxime celebravit*. Cic.

trienus. II. Philipp. *Conchyliatis Cn. Pomp. peristromatis servorum in cellis lectos stratos videres.*

§. IX. *Alludiare & alludere*, verbum aptæ significationis, & in qua haud facile aliud unum reperies, pro nutu, arridendo, tactu manuum vel pedum, aut quacunque gestulatione; sed etiam voce amatorculum se ostendere, scortillo aut puellæ se venditare. Pœn. V, 4, 64. Terent. Eun. *Forte habui scortum, cæpit ad id alludere.*

§. X. *Posticam partem ædium* amant dicere veteres, pro posteriore seu averfa parte ædium, & vocabulo *postici* potius adjective, quale sua natura est, quam substantive utuntur. Liv. lib. XXIII. *Hortus erat posticis ædium partibus*, id est posterioribus, averfis. Val. Max. V, 7. *Cum domo postica clam ædium esset egressus.* Varro VI. de L. L. *Ejus templi (coeli) partes quatuor, sinistra ab oriente, dextra ab occasu, antica ad meridiem, postica ad septentrionem.* Nam ut *postica*, seu *posterganea*, ut Arnobius loquitur, idem est quod posterior, sic antica idem quod anterior, aut diversa a fronte. Festus: *Anticum veteres etiam pro janua posuere. Nempe a fronte domus, ut posticum (utrobique intellige in hac significatione ostium) a tergo.*

§. XI. *Sustentatum est sedulo*, est responsio eorum, qui post aliquanti temporis absentiam, domum reduces de medii temporis valetudine & statu interrogantur; qua significant & fuisse se salvos, atque ut essent curam adhibuisse. Infra IV, 2, 8. Cic. XIV. Ep. fam. 14. *Sustenta te, ut potes.* Cæs. II. de B. G. 6. *Id oppidum ex itinere magno impetu Belgæ oppugnare cæperunt. Ægrè eo die sustentatum est.* Sic fere etiam Cic. XII. Fam. 6. *Res quum hæc scribebam erat in extre-*

tre.

eremum deducta discrimen. Brutus enim Mutinae STICHUS.
vix sustinebat.

Vir imi subsellii, dicitur vir humillimi loci §. XII.
 atque ordinis, sine dignitate & splendore. *De-* ib. v. 335
sumtum est ex eo, quod veteres sedentes in specta-

culis, aut accubantes in conviviis, si quos ha-
berent clientes aut humiliores amicos, quorum
colloquio delectabantur, eos ad pedes vel stan-
tes, vel in subselliis inferioribus sedentes, ha-
bebant. Plutarch. in Mario de Martha muliere

Syra & fatidica: 'Επι ἡ πρὸς τὰς γυναῖκας ἰσιῶσα Δία-
πειραν ἰδίῃς, καὶ μάλιστα τῆς Μαρίας ἡ ὀρθοκαθίζουσα πρὸς
τὰς πόδας τῶν μονομαχῶν προηγέθει τῶν μέλλοντα νικῶν.
Verum postquam cum fœminis congressa specimem
dedit, præsertim apud uxorem Marii, cui ad pe-
des adsidens gladiatoribus, quis victor esset fu-
turus, prædixit. Capt. III, 1, 11. Nihil moran-
tur jam Laconas imi subsellii viros.

Promittere ad aliquem, scilicet se cœnatum §. XIII.
 venturum; quod quia facile intelligebatur, com- Aff. IV.
 pendifaciebant. *Contra ad aliquem renuntiare,* Sc. 1. v. 9.

IV, 2, 19. Sic & promittere ad cœnam & promi-
sisse ajebant, quod quivis intelliget, sed notanda
Latinitas. Menæchm. V, 2, 43. Sen. Contr.
II. Petron. Quia tanquam scholastici Ad cœ-
nam promissimus. Cic. II. de Orat. 7. Ad fratrem
promiserat, id est, promiserat fratri se apud eum
cœnaturum. Infra IV, 2, 16. Sic promittere fo-
ras, condicere foras, Most. IV, 3, 12. Menæchm.
I, 2, 15. Plin. I. Ep. 50. Heus tu, promittis ad cœ-
nam, nec venis.

Gratiam inire verbis, est hic non simpliciter §. XIV.
 dicere, quod placeat aliis, sed offerre comiter, ib. v. 102
 quod certo scias non accepturum amicum, sive

STICHUS.

eo non indigeat, sive alia causa prohibeatur, verba sine re & animo intelliguntur. Sic ait Antipho: *Nunc me gratiam abste inire verbis nihil desidero: cras apud me eritis*, id est, possem equidem tuto vos invitare hodie, & sine meo sumtu hanc quasi humanitatem ostentare, cum sciam vos non esse venturos: sed nolo hoc more urbanorum hominum uti, in crastinum vero, cum nemo alius vocaverit, vos voco.

§. XV. *Festinare*, significat apparare, moliri, tumultuari, ut solet in apparando. Caf. IV, 1, 5. infra 5, 3, 4.

§. XVI *Ducere se pro aliquo esse*, est simpliciter gerere se pro aliquo. Capt. II, 3, 76.

§. XVII. *Genium meliorem facere*, est lauto victu, cibatu electili, vino suavi, curiculam curare. Ut *indulgere genio* apud Perf. Genio enim tribui dicitur, quicquid gulæ & ventri datur. Sic Horat. *Cras genium mero curabis*. Inde *dies genialis*. Juven. IV. *Genialis agatur Ipse dies propior stomachum laxare saginis*. Sic contra *cum genio belligerare*. Truc. 1, 2, 8. Parco victu uti, misere & maligne se alere. Eodemque sensu *defraudare genium suum*, apud Ter. Phor. Lucil. Plaut. Aul. IV, 9, 15.

§. XVIII. *Rem confringere*, ponitur pro patrimonium absumere & perdere. Trin. I, 2, 71. II, 2, 55. Horat. *Nam postquam res mea Janum Ad medium fracta est, aliena negotia curo*.

§. XIX. *Convenit*, est formula assentientis, pro placet, fiat. Cafin. II, 3, 54.

§. XX. *Non hoc impendit publicum*, significat non resp. hac impensa gravabitur, non ærario aut possessionibus populi decedet hic sumtus. Sic dicendo signi-

signi-

significat nihil periculi esse, cur vereatur prom-^{STICHUS.}
ptissime accipere poculum. Sic optimi aucto-
res voce *publicum* utuntur, pro opibus seu
patrimonio populi. Liv. X. *Quorum bonis mul-*
ctatis ex eo, quod in publicum redactum est, aenea
in capitolio limina posuerint. Lib. XXVI. *Ædes Ve-*
stæ vic defensæ est tredecim maximè servorum
opera, qui in publicum redempti ac manumissi
sunt. Lib. XLII. *Pars agri Campani, quam priva-*
ti sine discrimine & passim possiderent, recupera-
ta in publicum erat.

Vertere cadum, est exsiccare, exinanire, ne-^{§. XXI.}
que enim poterit effundi, vel ebibi, quod inest,^{ib. §. 39.}
nisi vertatur. Sic Ennius, & ex eo Virg. lib.
IX. *Æneid. vi. 165. Indulgent vino & vertunt*
crateras aënos. Horat. II. Sat. VIII. *Invertunt*
Alliphanis vinaria tota. Lucil. *Vertitur oenopho-*
ris fundus sententia nobis. Hoc in milite dixe-
rat, *capite sistere cadum.*

Vapulat peculium, inquit servus, signifi-^{§. XXII.}
cans damno illud deminui, aut damnofo sum-^{Æt. V.}
tu. Sic *feriri* Terentius dicit eum, qui co-^{Sc. 5.}
gitur erogare non recepturus, sive donare.^{§. 10.}
Phorm. *Porro autem Geta ferietur alio mune-*
re, ubi hera pepererit. Trin. II, 1, 19. de me-
retrice, quæ emungit amatorem: *Ibi illa pen-*
dentem ferit. Sic *plagam* in eadem re, pro dam-
no in bonis. Cic. IX. Ep. XVI. *Nunc cum*
tam equo animo bona perdas, non eo sis con-
silio, ut quum me hospitio recipias, aestimatio-
nem te aliquam putes accipere: etiam hæc le-
rior est plaga ab amico, quam a debitore. Est
autem *accipere aestimationem a debitore*, qui non
fit

336 L E C T I O N E S

STICHUS.

fit solvendo , loco pecuniæ accipere prædia æstimata plerumque, inique & majoris, quam aut vendi , aut inde redire quod creditum est, possit.

TRINUMMUS.

Immune facinus est, quod nemo, aut rari, do- §. I.
 no aliquo aut beneficio remunerant, quod *Aff. I.*
 beneficium vix putatur, & pro quo nemo mu- *Sc. I. V. 2.*
 nis aut munificus est. Festus: *Immunis, vacans*
munere. Non. Immunis, sine officio, sine munere.
Mem: Munes a veteribus dicebantur, non a largien-
do, sed consentientes ad ea, quæ amici velint. Lu-
cil. VI. Munifici comesque amicis nostris videamur
virii. Sallust. Nam etiam tum largitio multis
ignota erat, munificus nemo putabatur, nisi pari-
ter volens.

Quasi herbam irriguam succrescere, alluditeo, §. II:
 quod horti & agri parum sunt foecundi, nisi *Ib. vl. 59.*
 crebro irrigantur. Unde Colum. de Cultu
 Hort. *Vicini quoque sunt amnes, quos incola durus*
Attrahat auxilio semper stientibus hortis, Aut fons
illacrimet puteo non sede profunda, Ne gravis hau-
sturo tolleno tibi ilia vellat. Est autem tolleno ni-
 hil aliud quam machina ex duabus perticis, re-
 cta, terræ infixæ, & transversa mobilis, ad le-
 vanda onera. Virgil. I. Georg. *Deinde satis flu-*
viium inducit rivosque sequentes. Est ergo herba
irrigua, quæ crebro irrigatur, & aquam pascen-
 Y tem

TRINUM- tem bibit. Dicitur potest de omnibus, quæ cito
MUS. & cum ubertate proveniunt.

§. III. *Obrepere alicui imprudenti*, id est, fraudu-
Ib. Sc. 2. lentis & ambiguis dictis mendacisque aliquem
vl. 23. circumvenire. Sic infr. IV, 2, 133. Ulpian.
l. 3. de Carb. edict. *Sed si, cum esset pubes, quasi
impubes obrepserit, bonorumque possessionem accepit,
dicendum est nihil eum egisse.* Modestin. l. XXIX.
ad leg. Cornel. de falsis: *Si quis obrepserit prae-
sidi provinciae tam per acta, quam per libelli in-
terpellationem, nihil aget.* Senec. lV. de Benef.
XXXIV. Sic obreptio Ulp. l. .8 §. 1. Negot.
gest. item: *Si fundum tuum vel civitatis per obre-
ptionem petiero.* l. 10. §. 2. De in jus vocando:
libertus adrogatus per obreptionem. l. 26. §. 8.
de fidei comm. libert. *Si libertus non deberetur,
obreptum tamen Prætori esset de libertate, pronun-
ciatumque: ex hoc SC. libertas non competit.*

§. IV. *Rem auctorem dare*, est locutio elegans pro re
Ib. §. 70. ipsa, vel ipsis rerum testimoniis, aliquid probare
& confirmare. *Auctor* est, qui auctoritatem
& fidem alicui rei præbet, & *auctorem habere*
dicitur, qui justam auctoritatem sequitur, qui
idoneum habet sui facti adstipulatorem. Unde
Terent. in Prol. Andr. *Cum Ennium, Plau-
tum, Nevium, nominasset, addit: quos hic au-
ctores habet.* Cic. in Orat. de Prov. Cons. *Non
parva afficior voluptate, quod habeo auctorem P.
Servilium, qui ante me sententiam dixit, virum
clarissimum.* Norint vero Grammatici, vocabu-
lum *auctor* interdum etiam fœm. gen. esse, id-
que probant ex Ovid. Metam. *Qua fugis, ex-
clamat, meritorum auctore relicta?*

§. V. *Inconciliare aliquem*, est turbare aliquem, di-
Ibid. §. 99. dere & disjicere, ut loquitur Cic. pro Cæcl. ex ve-
teri

teri comico, *incommodare alicui*. Most. III, 1, TRINUM-
85 Bacch. III, 6, 22. Perf. V, 2, 53. MUS

Recipere posticulum, est parvulam partem aver- §. VI.
sæ vel posticæ domus, quum totam vendideris, VI.
excipere & tibi retinere. Verbum juris antiqui.
Cato suadens legem Voconiam: *Principio nobis*
mulier, cum magnam dotem attulit, tamen ma-
gnam pecuniam recipit, quam in viri potestatem
non committit: eam pecuniam viro mutuat dat:
postea ubi irata facta est, servum receptitium se-
ctari atque flagitare virum jubet. Ad quæ ver-
ba sic A. Gell. XVII. 6. *Quando mulier dotem*
marito dabat, tum ex suis bonis retinebat, neque
ad virum tramittebat, & recipere dicebatur. Sicuti
nunc quoque in venditionibus, quæ excipiuntur,
neque veneunt. [Cato de R. R. cap. CL. l. 120.
de V. S.] *Quo verbo Plautus quoque usus est in*
Trin. in hoc ὕ. Posticum h. r. q. æ. v. id est, quum
ædis vendidit, particulam quandam, quæ post eas æ-
des erat, non vendidit sed retinuit. Ipse etiam Cato
mulierem demonstrare locupletem volens, Mulier,
inquit, & magnam dotem dat, & magnam pecu-
niam recipit, id est, retinet: & servum recepti-
tium, hoc est proprium, suum, quem cum pecunia
reliqua receperat, neque dederat doti, sed retinue-
rat. Sic Gellius. Græcis ἰξαιετ. Cic. II. de O-
rat. 55. *Dicet te cum aedes venderes, ne in rutis*
quidem & caesis solum tibi paternum recepisse. Sic
& Javolenus, l. 5. ff. Comm. prædiorum: *Pro-*
prium solum vendo: an servitutem talem injungere
possum, ut mihi & vicino serviat? Respondi servi-
tutem recipere, nisi sibi, nemo potest. Adjectio itaque
wicini pro supervacuo habenda est: ita, ut tota ser-
vitus, ad eum qui receperit, pertineat.

340 L E C T I O N E S

TRINUM-
MUS.

§. VII.
Ib. §. 180.

Exquirere usque ab stirpe auctoritatem, est exquirere diligenter & prosequi rem, usque ad primum ejus auctorem. *Stirps* in fruticibus est, quod in arboribus truncus, planta ipsa, quæ solo figitur ab arbore resecta, ut viviradix fiat, & fructum faciat, & sustineat omne, quod inde nascitur. Sic *stirpem deponere* apud Columell. lib. III, 4 est plantam solo figere, ut viva radix fiat, & fructum faciat. *Cum semper, ut dixi, plurimum retulerit, exquisiti generis stirpem deposuisse*, &c. cap. 5. *Num depositæ stirpes valido solo, quamvis celeriter comprehendant, a que profusiliant, tamen quum sint viviradices factæ &c.* Scalliger putat dictum principio fuisse de solis firmitate præditis, quasi *σπίρατες*, ob firmitatem. Hinc pro genere & pro origine accipitur. Est igitur *a stirpe*, quasi a plantatione: Nam ut quisque ramum ferere pergit, ita quasi novam ejus stirpem ponit & spargit. Vel usque ab stirpe dicit, *usque ab radicibus*. Aul. II, 2, 72. *Usque a principio*, eodem III, 6, 2. *Convellere ab stirpe* est funditus excindere. A. Gell. XII, 5. *Interire ab stirpe*, Sallust. Cat. X. *A capite arcessere*, Cic. II. de Orat. 28. *Translatione a fontibus & scaturiginibus sumta: & tanti ingenii est, rivulos consecrari, fontes rerum non videre, & jam ætatis est ususque nostri, a capite quod velimus arcessere, & unde omnia manant videre*. Cic. I. de Divin. *Principio Assyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam, observarunt, &c.* Id. I. de Nat. Deor.

§. VIII.
Att. II.
Sc. I. §.
16.

Nihil te utor, est formula abdicandi & ablegandi aliquem, cujus opera non indigeas. Liv. XLIV, 11. *Remittitur Antigonus, qui nuntiaret quin:*

quinque millium exitum. Opera tantum uti Regem, TRINUM-
contemnere multitudinem alarum. Sic & repudu, MUS.
quo sponsæ renuntiabant matrimonii contra-
ctum, formula erat: *Conditione tua non utor.* Ti-
bull. *Forma nihil magicis utitur auxiliis, id est,*
incantamentis non indiget.

Sarta tecta, proprie dicuntur ædificia integra, §. IX.
& in parietibus & in tecto. Utebanturque fere *lib. Sc. 2.*
ea formula in locationibus publicorum ope- *vl. 36.*
rum magistratus Romani. Cic. I. Verr. 49. *In*
sartis tectis vero quemadmodum se gesserit, quid
ego dicam. cap. 50. *Cum L. Octavius, C. Au-*
relius Coss. aedes sacras locavissent, neque potuissent
omnia sarta tecta exigere, neque ii praetores, qui-
bus erat negotium datum, C. Sacerdos & M. Casius;
actum est SC. quibus de sartis tectis cognitum & ju-
dicatum non esset, uti C. Verres P. Calius praetores co-
gnoscerent, & judicarent. Et mox: *Quis aedem*
Castoris sartam tectam deberet tradere. lib. III.
Eundemque te memini Censorias quoque leges in
sartis tectis exigendis tollere, commutare. Ul-
pian. l. I. §. 1. de offic. Procol. *Ædes sacras*
& opera publica circumire inspiciendi gratia, an
sarta tecta quæ sint, vel an refectione aliqua
indigeant. Lib. XLII. *Censorem moribus regendis*
creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis &
locatuenda more majorum traditum esset. Lib. XLV.
Potentibus, ut ex instituto ad sarta tecta exigen-
da, & ad opera, quæ locassent, probanda anni &
bimensis tempus prorogaretur. Marcel. VII. §. 2.
ad leg. Jul. de repetundis: *Illud quoque cave-*
tur, ne in acceptum feratur, opus publicum fa-
ciendum, frumentum publice dandum, præbendum,
addendum, sarta tecta tuenda, antequam perfecta,
probata, præstita lege erunt. Festus: *Sartae in*

TRINUM-
MILIS.

auguralibus pro integræ ponuntur. Ob quam causam opera publica, quæ vocantur, ut integra præstentur, sarta tecta vocantur. Etenim sarcire est integrum facere. Quo verbo utitur ea in re Noster, Most. I, 2, 34. & 67. Huc ergo allusit Plautus: Sarta tecta tua præcepta usque habui, id est semper ea servavi integra, salva, inviolata. Cic. XIII. Fam. 50.

§. X.
Ib. §. 16.

Gratiam facere alicui alicujus rei, est veniam dare, remittere, ne quis quid faciat, aut fecisse videatur. Sallust. Cat. LII. Qui mihi atque animo meo nullius unquam delicti gratiam fecissem, non est, condonassem factum, sed nunquam permissem, ut delinquerem. Liv. I, 3. Omnium igitur Tibi, Appi Claudii, quæ impiè nefarièque per biennium alia super alia ausus es, gratiam facio, id est, remitto, quasi ea non fecisses. Quale est apud Suet. Tib. XXXV. Equiti Romano jurisjurandi gratiam fecit, id est, juratum habuit, quasi non jurasset; quod barbaridicunt, dispensaviteum a jurejurando. Rud. V, 3, 59. Most. V, 2, 9. id est remitto, ne tibi sumtui sim. Mil. II, 6, 94. Suet. Aug. 17. Gratiam fecit conjurandi cum tota Italia pro partibus suis, id est, permisit ut non conjurarent. Vide Not. Torrentii Calig. XI. Damnatos religatosque restituit, criminumque, si qua residua ex priore tempore manebant, omnium gratiam fecit. Domit. XIV. Edicti de excidendis vineis propositi gratiam facere compulsus. Est & simpliciter concedere. Casin. II, 6, 21. Pseud. II, 5, 23. A. Gell. X, 15. Massus Sibramus scripsit, & alia quedam remissa, gratiamque aliquot ceremoniarum factam dicit.

Ratio quidem hercule apparet, argentum ὄχρηται, TRINUM-
 id est, abiit, consumptum est, evanuit. Versus ^{MUS}
 proverbialis in eum usurpandus, a quo cum §. XI.
 pecuniam spereste accepturum, ingentem seriem *ib. Sc. 4.*
 rationum tibi videasoggeri, ut lætari oporteat, *¶. 17.*
 te non esse debitorem debitoris, aut si non ipse
 debere reperiaris. Colum. I, 8. *Ubi praecipit,*
qualem villicum, paterfamilias rusticae familiae, &
operi rustico praeficere debeat, monet etiam illitera-
tum (id est, qui legere & scribere non possit)
dummodo tenacissima sit memoria, rem satis com-
mode administrare. Cujusmodi villicum Corn.
 Celsus ait, *sapius nummos domino, quam librum*
adferre, quia nescius litterarum, vel ipse minus ra-
tiones possit consingere, vel per alium propter con-
scientiam fraudis timeat. Valet etiam in eos,
 quos confictas rationes referre suspicamur. Ita
 usurpavit Cic. in Pison. cap. XXVI. Citat hunc
 versum, ipsum loquentem introducens: *Quas*
rationes si cognovis, intelliges nemini plus quam
mibi litteras profuisse: ita enim sunt perscriptae
scite & literate, ut scriba, ad aerarium qui eas
retulit, perscriptis rationibus, secum ipse caput si-
nistra perfricans, commurmuratus sit: Ratio qui-
dem hercule apparet, argentum ὄχρηται. Apparere
 autem est prætoesse, videri, non tam de perso-
 nis, quam de rebus. Catode R. R. II. *Si ei opus*
non apparet, dicit villicus sedulo fecisse, servos
non valuisse, tempestates malas fuisse, servos
aufugisse, opus publicum effecisse. Opus non appa-
ret, cum non est tantum operis factum, quan-
 tum oportebat, aut nihil admodum factum. &
 ibidem: *Reliqua quae sient, ut compareant, id*
 est, ut exigantur, & in numerato habeantur.
 Amph. II, 1. 83. Cic. XVI. Fam. 18. *Sed tu*

TRINUM-
MUS. *nullosne tecum libellos? an pangis aliquid Sophocleum? fac opus appareat. Vide Manut.*

§. XII. *Exigi pecuniam sponſione*, est flagitari & cogi *Ib. §. 26.* solvere pecuniam titulo sponſionis, ut solvas pecuniam, quam pro alio sponſionis. Notabilis ideo syntaxis, quia *exigor pecuniam* dicitur, pro *exigitur a me pecunia*. Cæcil. in Hypobolimæo Æschino: *Ego illud nihilominus exigor portorium*, id est, nihilominus a me *exigitur portorium*. L. Metell. Numidis: *Cum se sciret in tantum crimen venisse, sese atque socios ad senatum questum stantes venisse, sese pecunias maximas exactos esse*, pro eo quod est, pecunias a se maximas exactas. *Id nobis videbatur*, inquit A. Gell. XV, 14. *Græca figura dictum*. Græci enim dicunt, *ἔμεγαλυνον με ἀργύριον*, id significat, *exegit me pecuniam*.

§. XIII. *Habeon pactam*, est formula, qua utebantur in despondendis futuris uxoribus. Puellæ, quum ambirentur, dicebantur *speratae*, quas ducere decretum est, post celebrata sponſalia dicuntur *pactae*. Pœn. V, 3, 38. Unde & *pactam* dicebant, pro sponſa. Vell. lib. I. *Orestes se etiam Pyrrho, Achillis filio; virtute vindicavit: nam quod pactae ejus Menelai atque Helenes filiae Hermiones nuptias occupaverat, Delphis eum interfecit*. Virg. X. Æn. *Gremiis abducere pactas*. Plin. XV, 30. *Livia Drusilla, quae postea Augustae matrimonio nomen accepit, cum pacta illa esset Casari*. Arnob. lib. IV. *Uxores etiam ii habent, atque in conjugialia fœdera conditionibus veniunt ante quaesitis? usu, farre, coëmptione genialis lectuli sacramenta condicunt? habent speratas, habent pactas, habent interpositis stipulationibus sponſas*. Sic & *pactum*, pro sponſo, Stat. III. Thebaid. 147.

Puerique rudes tua Phædime, proles
Amissum didicere patrem, Marpissaque pactum
Phyllea.

TRINUM
 MUS.

Pendens vinum, dicitur nondum lectis uvis, §. XIV. aut expressis, sed adhuc cum vite pendentibus. *Ib. v.* Cat. de R. R. 147. *Hac lege vinum pendens vendere oportet.* Hinc *vindemia pendens*, apud Plin. XIV, 4. *Intra octavum annum 400000. nummum emptori addita pendente vindemia est.* Julian. l. XXV. de art. empt. & vendit. *Qui pendentem vindemiam emit, si uvam legere prohibeatur a venditore, adversus eum petentem pretium, exceptione uti poterit.* Opponitur autem vino in doliis, ut vocat Cato cap. CXLVIII. & *doliare* JC. l. I. §. ult. de peric. & comm. rei vend. & in tit. de tut. vin. ol. l. 9. Sic *oleam pendentem* Cato ibidem *lectæ* opponit, & Julian. l. 39. §. 1. ff. de contr. empt. *Qui fructum olivæ pendentis vendidisset.* Sic in genere *fructus pendentes* dicuntur a JC., quamdiu solo cohærent, & terra continentur. Cajus l. XLIV. de Rei Vindic. *Fructus pendentes pars fundi esse videntur.* l. XII. §. 5. de usufr. *Si fur decerpserit, aut defecuerit fructus maturos pendentes.*

Fulguritæ arbores, sunt de Cœlo tactæ, ut §. XV. alias loquuntur veteres, seu fulgure adflatæ. *Ib. v.* *Festus: Fulguritum id quod est fulmine ictum, qui locus statim fieri putabatur religiosus.* Senec. III. de Ira cap. 23. *Imagenes inimicitias gessit cum Cesare: nemo inscitiam ejus extimuit, nemo quasi fulguritum refugit.* lib. II. Nat. Quæst. 21. *Quid quod omnibus fulguritis odor sulphureus est.* Erat autem hæc superstitio antiquis, ut loca fulmine

TRINUM-
MUS.

icta religiosa crederent, & contactu cælestis ignis
 usibus humanis exempta & separata, utque ibi
 suem facerent: homines quoque ictos, quo lo-
 co fuerint extincti, relinquerent, neque instar
 aliorum cremarent, loco consecrato & circumse-
 pto, quem *Bidental* appellabant. Gloss. *Bidental*
 τὸ πρὸ κερανοπλήξ. Perf. Sat. II, 26. *An quia non*
fibris ovium, Ergennaque jubente, Triste jaces
lucis, evitandumque bidental, Idcirco stolidam præ-
bet tibi vellere barbam Jupiter. Nempe ma-
 ctatarum fibris ovium procurabant Aruspi-
 ces id fulminis prodigium. *Ergenna* est no-
 men proprium interpretis ostentorum Etrusci,
 ut *Porfenna*, *Sifenna*. Verbum autem *evitan-*
dum explicat illud Senec. *Nemo quasi fulguritum*
refugit. Ritus describit Lucanus I, 606. *Anne*
dispersos fulminis ignes Colligit, & terra mæsto
cum murmure condit, Datque locis numen, &c.
Sidon. Apoll. Carm. IX. Nec quæ fulmine Iuscus
expiato Septum numina quaerit ad bidental. Festus
 ait: *Bidental* appellatum, quod in eo bidentibus ho-
 stis sacrificaretur.

§. XVI. *Morbo decidere*, eleganter dicitur pro *mori*.
 Ib. v. 143. Horat. II. Ep. I, 36. *Scriptor abhinc annis centum*
qui decidit. Arnob. *Ex numero viventium index*
ille decidit.

§. XVII. *Migrare*, activè migrare se, est idem quod
 Aët. III. transire, ut *migrare aliquid* pro alicundè migra-
 Sc. 2. v. re. Cic. III. de LL. *Quod quis earum rerum*
 13. *migrasset, noxiæ poena par esto.* Id est, trans-
 gressus sit, violaverit. Lib. I. de Divin. *Credo*
ne communia jura migrare videatur. Titin. Ve-
 litern. *Quot partes, senia & jurgia sese met acdi-*
bus emigrarunt. A. Gell. II, 29. *Atque ita casti-*

ea nidum migravit, seges a domino demessa est. Cic. TRINUM.
 de Off. *Incidunt saepe temporacum ea, quae ma-* MUS.
ximè digna essent homine justo, commutantur, fiunt-
que contraria: ut quae pertinent ad veritatem &
fidem, ea migrare interdum, & non servare sit ju-
stum.

Exsignare, est aut e memoria prius auditum §. XVIII:
 in scriptum redigere, aut ex alio scripto trans- Ib. §. 29.
 scribere & enotare. Utitur & Liv. lib. I. *Pon-*
tificem deinde Numam Marciam M. filium ex
patribus legit, vixque sacra omnia exscripta exsi-
gnataque attribuit, id est, descripta.

Agere ex argumento, est elegans locutio, qua §. XIX:
 significatur aliquem decenter admodum expri- Ib. v. 71.
 mere, eam personam, quam agendam ac præ-
 ferendam suscepit. Dicitur de callido dissimu-
 latore & apto ad fingendum vultum, habitum-
 que, & ad instituendum sermonem convenien-
 tem ei rei, in qua fallax & tectus esse vult.
 Desumptum ab Actoribus fabularum, seu histrio-
 nibus: Nam & *argumenta* sunt proprie fictio-
 nes seu fictæ historiæ, ex quibus fabula confici-
 tur. Hinc *Argumentum* Amph. Afin. &c. quod
 alii Græca voce periocham appellant. Agit
 igitur ex argumento histrio, qui omnem habitum,
 gestum, motum, vocem attemperat materiæ &
 narrationi ex argumento spectatoribus cognitæ.
Argumenta inferorum apud Suet. Calig. LVII. extr.

Me vide, est idem quod, meo periculo rem §. XX:
 aggredere audacter, ego te securum & liberum Ib. Sc. 3.
 a metu præsto. Rud. III, 3, 18. v. 79.

Agitandum est vigilias, ita loquebantur inter- §. XXI:
 dum veteres pro eo, quod vulgo dicimus *agi-* Act. IV.
tandae sunt vigiliae. Varro lib. II. de R. R. 7. Sc. 2. §.
In decem diebus secundum partum cum matribus 27.

TRINUM-
MUS.

in pabulum prodigendum equuleos. Pro equulei sunt prodigendi. Item: Objiciendum farinam hordeaceam molitam cum fursuribus. Et alibi: Et tempora, quibus id potissimum facias, animadvertendum, & loca quo transferas idonea providendum. Vetus Poëta apud Cic. I. de Div. Nam istos, qui avium cantum intelligunt, magisque ex alieno jecore sapiunt, quam ex suo, magis audiendum quam auscultandum censeo. Cic. de Senect. Quam (viam) nobis quoque ingredendum sit. Colum. VII, 5. itaque referendum est, & ulcera medicamentis curandum. Lucret. I. Æternas quoniam poenas in morte timendum.

§. XXII. *Face & viatico opus esse ad aliquid; sermo est proverbialis, quo uti possumus significaturi aliquid longum esse. Viatores longinquum iter ingressuri, non modo de viatico sibi prospiciebant, sed etiam faces & lumina comparabant, ad quæ noctu pergebant iter facere. Inde translatio ducta.*

§. XXIII. *Addere gradum, est citare, celerare, citius progredi. Sic Liv. X, 20. Samnites præda impediti, infrequentes armati, pars addere gradum, ac præ se agere prædam; pars stare, incerti utrum progredi, an regredi in castra tutius foret. Liv. XXVI, 9. Alacresque milites alius alium, ut adderet gradum, memor ad defenderdam ire patriam, hortabantur. Plin. VI. Ep. 20. Deinae manum ejus amplexus addere gradum cogo, parcat agere, incusatque se quod me moretur.*

§. XXIV. *Abrogare fidem alicui, est demere; facere, ut cuiquam fides non habeatur. Liv. III, 16. Ne suus cuique domi hostis esset, cui nec credere, nec non credendo re infestior fieret, fidem abrogare, satis erat tutum. lib. V III, 18. Sicut proditur sa-*

men res, ne cui auctorum fidem abrogaverim, exponenda est. Cic. pro Rosc. XV. *Si jam tibi deliberatum est, quibus abroges fidem jurisjurandi, responde: Munilio & Lucio negas esse credendum.* Senec. VI. de Benef. VII. *Sape hostis, dum aperte pejerat, etiam veris testibus abrogavit fidem, & re eum, velut factione circumventum, miserabilem reddidit.*

TRINUM.
MUS.

Fundum alicui rei esse, dicitur eleganter, pro auctorem alicui rei esse, auctoritatem accommodare, facere auctoritate sua, ut res illa rata & probata sit. Festus: *Fundus quoque dicitur populus esse rei, quam alienat; hoc est, auctor.* Cic. pro Balbo: *Negat ex fœderato populo quenkam potuisse, nisi is populus fundus factus esset, in hanc civitatem venire.* Id est, nisi is populus auctoritatem præstitisset, nisi ejus populi auctoritate factum esset. A. Gell. XVI, 13. *Municipes nullis aliis necessitatibus, neque ulla populi Romani lege adstricti, ni, inquam, populus eorum fundus factus esset.* Idem l. XXI, 8. *Sed hæc ego, inquit, non ut hujus sententiæ legisque fundus, subscriptorque fierem; sed ut ne Caesaris viri docti opinionem ἀπαρμύθητον destituerem.*

§. XXV.
AÆ. V.
Sc. I. vñ.

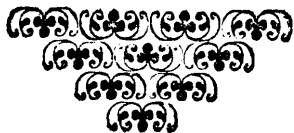
Allegatu alicujus venire, est simpliciter missum ab aliquo & subornatum per astum & artem venire. De qua notione verbi *allegare* superius. Cæterum de vocabulo *allegatus* ita Gell. XIII, 19. *hic peccatus quasi peccatio, rectè Latineque dicitur: sicut hic incestus, non qui admisit, sed quod admissum est, & tributus quod tributum nos dicimus (utitur Plaut. Epid. II, 2. 43. & Cato) aplerisque veterum dicta sunt: hic quoque allegatus & arbitratus, pro allegatione proque*

§. XXVI.
lb. Sc. 2.
v. 13.

que

TRINUM-
MUS. que arbitratione dicuntur; qua ratione servata ar-
bitratu & allegatu meo dicimus. Sic Gellius.

§. Tunica propior pallio, est proverbium, quo
XXVII. significatur curanda magis esse, quæ magis ad
Ab. γλ. 30. nos pertinent. Sic Terent. Andr. IV, 1, 12.
Proximus sum egomet mihi. Græci etiam hac lo-
quendi ratione utuntur. Theocrit. in Idyllio
XVI, 18. ἀπωτέρω ἢ γόνυ κνήμα, remotius est tibia
quam genu. Cic. etiam hac usus est. Fam. XVI.
23. γόνυ κνήμης, genu tibia propius est. Subaudi-
tur enim ἔγγυον. Quod integrum recitat Aristo-
teles lib. IX. Moral. γόνυ κνήμης ἔγγυον.

TRUCULENTUS.

Propensa munera, sunt ponderis & pretii ingentis, *gravia*; quo verbo utitur Perf. IV, 5, 3. imitatus Accium, in cujus Fragm. legitur: *Ex quo superest: id quod facis gratum & grave est.* Symmach. lib. I. Ep. II. *Cum jam filie nostræ appeteret dies natalis, commodum aderant, quæ muneri miseratis. Ea nobis in commune quam cara & gravia fuere. Et eidem grave donum idem est, quod propensum munus.* Plauto lib. I. Ep. 4. *In gravi dono habeo, hanc esse apud vos de nostris Epistolis censionem.* lib. III. Ep. 49. *In gravi dono habeo, quod amicitia meæ vires decumata honestatis adjungis.* lib. V 1, 3. *Ut in gravi dono habiturus sim, si illius votis cura vestra profuerit.* Sic Noster *graviter amare aliquem*, id est, propenso animo. Cist. I, 1, 87.

Superare, est idem quod *superest*, eo modo ut apud Virg. *modo vita superfit.* Ut apud eundem, *Superatque & vescitur aura.* Lucret. II, *immutabile enim quiddam superare necesse est: Ne res ad nihilum redigantur.* Utimur etiam hoc verbo pro *superesse*, id est, agendum restare. Sallust. *Is plerumque à rege exercitum ducere & omnes res*

352 L E C T I O N E S

TRUCI-
LENTUS. *res exequi solitus erat, quæ Jugurtha scisso aut majoribus adstricto superaverat.* Id est, reliqua erant, restabant agenda. Jug. LXX.

§. III. *Penetrare se*, observandum propter syntaxin. *Ab. V. 23.* Amat hoc verbo auctor active uti, cum vulgo verbum *penetrare* neutraliter usurpetur. Amph. I, 1, 94. Men. V, 2, 64. Trin. II, 2, 1. 14. & 33.

§. IV. *Summum atque intimum alicujus esse*, dicitur intellectu vocabulo *amicum*. Terent. Eun. Act. I. Sc. 2, 40. Adelph. Act. III. Sc. 2, 54.

Pergræcari, ponitur pro luxuriari, vino præcipue & Venere. *Græcari* est Græcos mores imitari sine probro. Horat. II. Serm. 2. *Vel si Romana fatiget Militia adfuetum Græcari seu pila velox*, id est, adfuetum more Græco in gymnasio agere, pila se exercere. Sed quia Romani, cum primum ingressi sunt in Græciam, ipsi adhuc sanctiores, & moribus antiquis, invenerunt eam luxuria Asiatica jam corruptam & deperditam, apud eos Græciæ mores in infamiam vertere. Cic. I. Ver. 26. *Discumbitur, fit sermo inter eos & invitatio, ut Græco more biberetur: hortatur hospes, poscunt majoribus poculis.* Tuscul. I. 40. August. de civ. Dei. c. 20. *Persuasitque oratione gravissima ne Græcam luxuriam utilibus patriæ moribus paterentur obrepere.* Juv. Sat. III. *Non possum ferre, Quirites, Græcam urbem.* Id est, non possum ferre, Quirites, urbem Romam Græcis vitiis abundare. Hinc *pergræcari* perpetuo apud Plautum in malum sensum, ut Bacch. IV, 7, 15. Most. I, 1, 61. & IV, 2, 44. Poen. III, 2, 26.

§. VI. *Habere publicum*, est habere vectigal publicum conductum, publicanum esse. Cic. pro Rab. Post.

Post. *Multa gessit, multa contraxit, magnas par-* TRUCU-
tes habuit publicorum. Val. Max. VI, 9, 7. T. Au- LENTUS.
fidius, cum Asiatici publici exiguam partem ha-
buisse, postea totam Asiam proconsulari imperio obti-
nuit. Sic sumere publicum. Parad. VI. *Nam ut*
iis, qui honeste rem quærunt, mercaturis faciendis,
operis dandis, publicis sumendis, intelligimus opus
esse quaesito. Accedere ad publicum. Senec. Ep.
 101. *Ille qui mari & terra pecuniam agitabat, qui*
ad publica quoque nullum relinquens inexpertum ge-
nus quaestibus accesserat. Teneri publico. Suet. Cal.
 301. *Additumque ad caput legis ut teneretur pu-*
blico, & qui Meretricium fecisset, id est, ut cogere-
tur vectigal pendere, etiam qui meretricium
quaestum fecisset, id est ex meretricibus. Sic &
publica solvere, est portorium solvere, aut quod-
vis vectigal. Quintil. Declam. 340. *Ego non*
ea voluntate feci, ut hic liber esset, sed ut publica
non solveret. Iterum agere publicum, Suet. Vesp.
 I. *Hujus filius, cognomine Sabinus, expers militiae*
publicum quadragesimae in Asia egit. Horat. *Pars*
hominum gessit conducere publica. Seneca elegan-
 ter transfert, de Constantia Sap. XLV. *Quid er-*
gò? sapiens non accedet ad fores, quas durus jani-
tor obsidet? Ille vero, si res necessaria vocabit, ex-
perietur, & illum, quisquis erit, tanquam canem
acrem, objecto cibo leniet, nec indignabitur aliquid
impedire, ut limen transeat, cogitans & in pon-
tibus quibusdam pro transitu dari. Itaque illi quo-
que qui hoc salutationum publicum exercet, do-
nabit: scit emere venalia, hoc est, qui circum-
eundo, ac salutando divites ac potentes, ex-
nam aut prandium, velut vectigal, captat. No-
ster hac Sc. XLIX. Hic nos habemus publi-
cum.

FRUEN-
LONTUS.
§. VII.
Ib. §. 43

Scripturam dare, significat vectigal, quod debetur, dare publicanis, a quibus ager & pascuum pascendo pecori conducitur. Tria insignia vectigalia erant Romanorum, quæ publicanis locabant, ex agri publici cultura, ex publicis sylvis & pecore pascendo, ex portibus. Vectigales agri decumas frumenti populo Romano pendebant: unde agri ipsi *decumani*: illi qui colebant eos, per synecdochen, aratores, atque ab iis etiam agri ipsi *arationes* & *aratiunculae* dicebantur. Cic. V. in Verr. *Pulsos aratores esse dico: agros vectigales vexatos atque inanitos a Verre.* Ibidem: *Magni & navi aratores agros fertiles deferent, totasque arationes derelinquerent.* Videatur Torrent. ad Suet. Aug. cap. 42. Briffon. de Form. 143, 145. Inscript. Grut. 206, 1. Nonius V, 37. Lucil. XXVII. *Facit idem quod illi, qui inscriptum e portu exportant clanculum, ne portorium dent*, id est, quod quis professus non est, ut pro eo vectigal solveret. Suet. Calig. XLI. Bosius II. ad Att. XVII. in Albano dies. Plautus in eadem allegoria pergens hic vs. 46.

E sylvis & pecore pascendo vectigal, quod dabant pecuarii, seu pastores, *scriptura* dicebatur. Nam qui publicis silvis conductis fruebantur, in iisque *pascabant*, redemptis a quodam genere publicanorum, numerum capitum pecoris sui apud publicanum profitebantur: eumque in commentarium referebat publicanus, & in singula capita certam pecuniæ summam pro pastione exigebat. Varro II. de R. R. I. p. 61. *Itaque greges ovium longe abiguntur, ex Apulia in Samnium aſtivatum, atque ad publicanum profissentur, ne si inscriptum pecus paverint.*

rint, lege censoria committant. Itaque pascuus ager TRUCH-
publicus idem dicebatur scripturarius. Festus: LENTUS.
*Scripturarius ager publicus appellatur, in quo, ut pe-
cora pascuntur, certum es est: quia publicanus scri-
bendo conficit rationem cum pastore. Sed & ipsi pu-
blicani hoc genus dicebantur scripturarii.*

E portu & mercatura tertium vectigal, de mercibus, quæ aut in portum deferrentur, aut e portu exportarentur: idque portorium appellabant, & qui id colligerent portitores. Nonius: *Portitores, telonarii, qui portum obsidentes omnia sciscitantur, ut ex iis vectigalia accipiant. Utitur Noster Trin. IV, 4. Solutum, &c. & eleganter alludit Afin. I, 3, 7. Men. I, 2, 8. immo & Cic. IV. de Rep. eundem positum imperatorem & portitorem esse orbis terrarum. Cicero complectitur hæc tria vectigalium genera aliquoties, in Orat. pro L. Manil. cap. 6. Asia vero tam opima est & fertilis, ut & ubertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine pastionis, & multitudine earum rerum, quæ exportantur, facile omnibus terris antecellat. Iterum: Nam cum hostium copiae non longe absunt, pecora relinquuntur, agricultura deseritur, mercatorum navigatio conquiescit. Ita neque ex portu, neque ex decumis, neque ex scriptura vectigal conservari potest. Asconius: Mancipes sunt publicanorum principes, Romani homines, qui quaestus sui causa si decumas redimunt, decumani appellantur; si portum aut pascua publica, portitores aut pecuarii, quorum ratio scriptura. de L. Agrar. II, 23. Sed intolerandum hoc, decemviros portitores omnium pecuniis constitui, qui non modo reges atque exterarum nationum homines, sed etiam imperatores nostros excutiant.*

TRUCU-
LENTUS.6. VIII.
A. II. Sc.
I. 7. 18.

Causam noscere, vulgare sonant verba, sed regit elegantiam non vulgarem phrasim, ob allusionem. Est enim idem, quod admittere excusationem, quod qui tam æquus est, ut causam cognoscere, hoc est, inspicere, examinare tanquam iudicio velit, & paratus sit, videatur admissurus eam, si justam invenerit. Sic in delectu *causas noscere* dicebantur Magistratus Populi Romani, scilicet eorum, qui sese a militia immunes esse contenderent, & siquidem justa esset, accipiebant eorum excusationem, nec eos egebant in militiam nomina dare. At in re atroci & subita non vacabant noscendis causis immunitatum, sed se examinatuos eas bello a se confecto profitebantur, cum gravibus minis in eos, qui non justam habuisse causam iudicarentur. Liv. III, 6. *Consensu omnium delectus decernitur habeturque: cum Coss. in concione pronuntiassent, tempus non esse causas cognoscendi; omnes juniores postero die campo Martio adessent; bello perfecto se daturus tempus; pro desertore futurum, cujus non probassent causam; omnis juvenus assuit postero die.* Lib. XXXIV, 56. Cic. V III. Fam. 8. *De militibus, qui in exercitu C. Caesaris sunt, qui eorum stipendia emerita, causas, quibus de causis missi fieri debeant, ad hunc ordinem referri, ut eorum ratio habeatur, causaeque cognoscantur. Delectum sine vacationibus habere* vocat Liv. VII, 28. 2, 7. 38. *Noscere causas*, pro accipere rationes, excusationes. XXX, 24. Plane ut Plautus. Cic. lib. I de L. L. p. 20. Turn. *Atqui vereor, ne istam causam nemo noscat, tibi que semper dicendum sit.* Id est, ut istam excusationem quisquam accipiat. Dixerat autem se ætatis vacationem spera-

re, seu fore ut ob senectutem ab opera forensi ^{TRUCU-}
excusetur. Lib. II. ad Att. Ep. 7. *Probi boni- IENTUS.*
que omnes Italia, nisi quorum ipse causam cogno-
visset. Et mox: Quod te excusas, ego vero &
tuas causas nosco, & mea interesse puto, te istic
esse. Sic & causam accipere apud Cic. Fam.
XVI. Ep. 19.

Pro infrequente aliquem militia mittere domum, §. IX.
est propterea quod quis operam non navet, ^{ib. vl. 19.}
aut negligens sit, cum ignominia aliquem di-
mittere. Totum est a re militari petatum. Var-
ro VI. de L. L. *Qui adest adsiduus ferre* (id est,
ad ferendum) *quem quæ oportet, is frequens.*
Itaque *frequens miles*, qui diligenter adest ad
signa. Contra *infrequens*, inquit Festus, appel-
latur miles, qui abest absuitque a signis. Cin-
cius de Re Mil. apud Gell. XVI, 4. *Miles*
quum die, qui prædictus est, aberat: neque ex-
cusatus erat, infrequens dicebatur. Cornif. IV,
ad Herenn. XXVII. *Propterea quod militiae te*
infrequentem tradidisti, Aulon. Procedere mihi in-
ter frequentes stipendium jubetis Latin. Pacat.
Paneg. c. 32. *Gothus ille & Hunnus & Alanus*
respondebat ad nomen, & alternabat excubias, &
notari infrequens verebatur. Porro inter pœnas
militares erat contumeliosa missio, quum quis
ob delictum aut crimen militia solvebatur:
quæ res ei notam & infamiam adferebat. Cu-
jus exemplum nobile apud auctorem de Bello
Africano, qui Commentariis Cæsarís solet ad-
jungí, c. LIV. *Cæsar postero die de suggestu, con-*
vocatis omnium legionum tribunis centurionibus-
que, C. Aviene, inquit, quod in Italia milites Pop,

TRUCU-
LENTUS.

Romano contra remp. instigasti, rapinasque per municipia fecisti, quodque mihi rei que publicae inutilis fuisti: ob eas res ignominia causa, ab exercitu meo te removeo. Itemque te A. Fonteii, quod tribunus militum studiosus malusque civis fuisti, ab exercitu dimitto. Eo alludens scortillum hic apud Plautum, infrequentem militem vocat amatorem, eumque mittendum, id est, excludendum atque abigendum ab ea, quam sectatur, censet.

§. X.
Ib. Sc. 2.
v. 1.

Arietare fores vel aedes, est impetere, illidi illis; desumptum ab arietibus, qui frequentes cornibus prætentis se invicem impetunt, & inter se committuntur. Amavit inprimis hoc verbum Senec. lib. I. de Ira cap. 3. Et magno imperatori, antequam inter se acies arietarent, cor exiluit, id est, congredierentur. lib. III, 4. Adjice dentium inter se arietatorum, & aliquem esse cupientium sonum. Consol. ad Marc. II. Non tempestate magna ut dissiperis, est opus, ubicunque arietaveris, solveris. de Vita Beat. cap. 8. Nihil enim pravi, nihil lubrici superest: nihil in quo arietes aut labet, id est, allidatur, offendatur. Epist. LVI. Prior ille sapiens est, quem non tela vibrantia, non arietata inter se arma agminis densi, non urbis impulse fragor territat, id est, commissa, collisa. Epist. 103. Non arietant inter se, nisi in eodem ambulantes. V. Nat. Quæst. 13. Nonnunquam calor, quem modo sol fecit, modo ipsa arietatio, ut maguorum inter se corporum & attritus.

§. XI.
Ib. v. 14.

Clavinum pecus, est idem quod simia. Convitium in hominem, sive facie sive moribus, turpem. Gloss. Cluva wīdne. Arnob. lib. III. Numquid in homine pulchrum est, quid quaeso admirabile

bile vel decorum, nisi quod & cluvino cum pecore TRUCU-
nescio quis auctor voluit esse commune. Alludit ad ve-
LERENTUS.
*terem versum: Simia quam similis turpissima be-
stia nobis.*

Patuli boves vel patales, sunt quorum cornua §. XII.
diversa sunt, & late patent, Festo interprete. lb. v. l. 22.
Jun. Philarg. in III. Georg. *Cammuri boves sunt,*
qui conversa introrsus cornua habent: quibus con-
trarii patuli, qui cornua diversa habent. Laevi,
quorum cornua terram spectant. His contra-
rii licini, qui cornua sursum versum reflexa ha-
bent. Græcis iidem $\pi\tau\alpha\lambda\circ$ *vel* $\pi\tau\upsilon\lambda\circ$. Athen.
lib. IX. $\text{Πητάλιδες οὗς ἱερκεν, μεταφίραν δὲ τοῦ ἤ μὸς χωι.$
 $\text{ἔτοι γὰρ πῆταλοι λέγονται δὲ τοῦ ἤ κέραται, ὅταν αὐτὰ}$
 ἐκπέταλα ἔχωσι. *Id est: Petalidas fues dixit, trans-*
latione sumta à juvencis. Illi enim $\pi\tau\alpha\lambda\circ$ *dicuntur*
a cornibus, cum ista habent distenta. Hefych. βῆς
 $\pi\tau\upsilon\lambda\circ$, $\text{ὁ ἀνωπιπταμένα τὰ κέρατα ἔχωι,}$ *id est: Bos*
petulus, qui habet cornua distenta.

Purpurissatas habere genas vel buccas, id est, §. XIII.
purpurisso, quod est spuma collecta efferve- lb. v. l. 35.
scente purpura inductus: eo autem mulieres
formæ nimis amantes vividum colorem genis
conciliabant. Most. I, 3, 104. Tertull. de cultu
foemin. An cum cerussa, purpurisso, & croco in
illo ambitu capitis resurgetis? Apul. Apolog.
Quis non disciplinam matris agnovit, quum in
puella videret immedicatum os, & purpurissatas
genas, & illices oculos? Sic a cerussa, cerussa-
tus. Cic. in Pison. II. Erant illi compti capilli,
& madentes cincinnorum fimbriæ, & fluentes ce-
russatæque buccæ. Nam & cerussa inter pigmenta
oris. Most. I, 3, 101.

Illicere in malam fraudem & premium, signi- §. XIV.
ficat lb. v. l. 43.

TRUCH-
LENTUS.

ficat in infidias, ubi quis sit prædæ. Nam *præmium* interdum idem est quod præda. Tibull. I. El. 2. *Nec finit, occurrat quisquam, qui corpora ferro Vulneret, aut rapta præmia veste petat.* Virg. II. *Æneid. Multaque præterea Laurentis præmia pugna Aggerat, & longe prædam jubet ordine duci.* Petron. *Egreditur superbus cum præmio Ascylltos.* Hinc *præmiari*, pro prædari apud Suet. Tit. VII. *Suspecta & rapacitas, quod constabat in cognitionibus patris nundinari præmiarique solitum.* Unde & *praemiatores nocturnos* explicat prædones. Non. apud Nævium Agrip. *Non in caena vos nocturnos cepit praemiatores tollere.*

§. XV. *Sinapi victitare*, dicuntur homines tristes semper & tetrici, a notissimo effectu sinapis, quem describit Noster Pseud. III, 2, 28. Sic Pœn. V, 5, 35. Est autem *Ulpicum* species allii, quod *allium Punicum* vocat Colum. II, 3.

§. XVI. *Inbiare aliquid*, id est admodum desiderare. Vulgariter jungitur tertio casui, ut apud Horat. I. Sat. I. *Congestis undique saccis Indormis inbians.* Plautus amat cum quarto usurpare. Aulul. I, 2, 17. Mil. III, 1, 121. Stich. IV, 2, 25.

§. XVII. *Post factum plector*, vel *merito plector*, est formula, qua utebantur confitentes se ipsos sui damni causam & auctores esse. Phædr. lib. I. fab. ult. *De columbismilvium sibi regem facientibus: Coepit vesci singulas, & exercere imperium sacvis unguibus. Tunc de reliquis una: merito plectimur.* Suet. Vesp. XII. *Ut triumpho die fatigatus tarditate & tædio pompæ non reticuerit, merito se plecti, qui triumphum, quasi aut debitum majoribus suis, aut speratum unquam sibi, tam ineptè senex concupisset.* Cn. Matius ad Cic.

II. Ep. 28. *Pleſteris ergo, inquit, quando factum improbare audes, o ſuperbiam inauditam!* TRUCU-
VID. LENTUS.
quæ notavi ad Sen.

Bene ambulaviſti? eſt formula rogantium re- §. XVIII.
duces de ſucceſſu itineris, & incolumitate: *Ib. Sc. 4.*
quemadmodum abeuntibus bene precantes dice- VL. 18.
bant: *Bene ambula.* Moſt. III, 2, 169. Mil. IV,
8, 41. *Agite, ite cum Diis bene volentibus,* in
quo Chriſtianis licet mutare numerum, & di-
cere, *cum Deo benevolente.*

Praemandare, eſt ante mandare, antequam de- §. XIX.
legare, quam opus ſit, ut ſcilicet cum ſit, ni- Ib. §. 49.
hil ſit moræ. Utitur & Vatinius ad Cicer. lib. V.
Famil. Ep. 9. pro de re alterius aliquid man-
dare. *Priusquam ab ipſo cuja res agitur, tibi man-
datum ſit. Dicitur mihi tuus ſervus anagnoſtes fu-
gitivus cum Vardæis eſſe: de quo tu mihi nihil
mandaviſti: ego tamen terra marique, ut conqui-
reretur, praemandavi.*

Belli prædicare ſuas pugnas manibus, eſt ſer- §. XX.
mo ſenſu planior quam verbis; ſignificat enim Ib. Sc. 6.
in bello efficere manibus, ut prædicentur ali- §. 2.
cujus pugnæ. Talia ſunt, quæ cum orationem,
aut ſententiam aliquam proprie ſignificant, ad
facta transferuntur. Florus lib. I. cap. 1. *Cujus
valli dum irridet Anguſcias Remus, idque incre-
pat ſaltu,* id eſt, transiliendo oſtendit ſe con-
temnere. Nam *increpare* eſt proprie verbis ob-
jurgare. Tacit. de Mor. Germ. cap. 11. *Si diſ-
plicuit ſententia, fremitu aſpernantur, ſu plu-
cuit, frameas concutiunt. Honoratiſſimum aſſenſus
genus eſt, armis laudare. Et laudare eſt verbo-
rum: ſed laudare armis,* eſt arma quatiendo
oſtendere, quod laudes probesque ſententiam

TRUCU-
LENTUS.

alicujus. Sic Virg. in Moreto, loquens de rustico cibum insuavem contracta fronte improbante, & tamen vescente: *Etsi damnet sua prandia vultu*. Etenim damnare sententiæ est & verborum, non vultus.

§. XXI. *Se ipsos comedere*, dicuntur homines tristes & mærore frangentes conficientesque. Sic Homerus de Bellerophonte, quod Cic. III. Tusc. Quæst. ita vertit: *Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans*. Sen. Ep. 88. *Interdum non palam licet esse miseros; sed inter ærumnas cor excedentes necesse non agere felicem*. Epist. 101. *Ex hac autem indigentia timor nascitur, & cupiditas futuri exedens animum*.

§. XXII. *Lessum facere alicui*, id est funebri ejulatione aliquem prosequi. Nam quod hic Plautus: *Thetis lamentando lessum fecit filio*, id Tertull. de Anima sic effert: *Sed & Thetis filium planxit*. Utitur eadem voce Lex. XII. Tab. ex quibus Cicero lib. II de Legib. *Mulieres genas ne radunto, neve lessum funeris ergo habentes*. *Lessum habere* dicitur mulier, quum heræ toti familiæ lamentationem imperat, ut mos erat antiquis.

§. XXIII. *Non habere tantillum pensi, quos capias calceos*, id est, incuriosum vestitus esse, curam elegantix & concinnitatis procul habere, quod est hominum famam contemnentium, & non studentium decoro. Non enim rusticitatis solum, sed etiam impudentiæ veteres judicabant signum, calceis inconcinnis uti. A. Gell. XIII, 10. *Soleatos tamen vos P. Romani Senatores per urbis vias ingredi, nequicquam decorum est: non hercle vobis minus quam illi tum fuit, cui hoc M. Tullius pro turpi crimine objectavit*. Verba Cicer.

Cicer. sunt in Philipp. II. *Cum Gallicis & lacerna* TRUCUCURRISTI. Sunt enim Gallicæ genus crepidarum. LENTUS. Valerius Flaccus aliquem ab habitu describens: *Improba barbaricæ procurrunt tegmine plantæ.* Quibus autem male laxus calceus hærebat in pede, dicebatur Græcis οἱ ἐν ταῖς ἑμβασίαι, natæ *in foccis,* Unde & Ovid. in libb. Amorum præcipit: *Neve vagus laxa pernatet in solea.* Sidon. *Laxo pes natet altus in cothurno.*

Meo illic nunc fiunt capiti comitia, id est, de §. XXIV. mea salute agitur: capitalis mea res geritur. Ib. Sc. 3. Allusum ad morem Romanorum; quo de capite, hoc est, vita & salute civis non poterat agi, nisi comitiis centuriatis, quæ erant maxima, & tributis ac curiatis solenniora. Cic. III. de Legib. *Tum leges præclarissimæ de duodecim tabb. tralatae duæ, quarum altera privilegia tollit, altera de capite civis rogari, nisi maximo comitiatu vetat.* Eodem spectat Plaut. Aulul. IV, 7, 20. Pseud. IV, 7, 134.

Bliteus & luteus homo, est bardus, stupidus, §. XXV. fatuus. Festus. *Blitum genus oleris a saporis stupore* Ib. Sc. 4. *re appellatum esse ex Graeco putatur, quod ab his* βλαῖ *dicatur stupidus.* Habet Noster Pseud. III, 2, 26. Plin. XX, 22. *Blitum iners videtur ac sine sapore aut acrimonia ulla: unde convicium sæminis apud Menandrum faciunt mariti.* Fortasse usus est verbo, quod habent grammatici Græci, βλαῖδες, idque explicant, αἱ ὑπελαῖς γυναῖκες id est, *nugatoria mulieres.* Æque insipidum est lutum. Unde pari probro Cic. in Pison. XXV. *Quid cessat hic homulus ex argilla & luto fictus Epicureus dare hæc præclara præcepta sapientiæ?*

TRUCH-
LANTUS.
§. XXVI.
A. V.
vl. 16.

Setanio seduci vel educari, est vilissimo cibo sustentari, *setanius* genus est plebeji & vilissimi vulgarissimi panis, cujus sic meminit Pollux VI. Onom. 11. Οἱ δὲ σεταιῖοι ἄρτοι ἐκ τῶν σεταιῖων πυρῶν εἰς οἷον οἱ τετοάμενοι. Id est: *Panes sitanii: ex frumento horno sunt, quod est quadrimestre.* At Plin. XXII, 25. *Nauticus panis tusus atque iterum coctus fistit alvum. Setanius, hoc est trimestris, incussa in facie, aut disquamata cum melle, aptissimè curat.* Idem Plin. XIX. 6. *Cæpæ genera apud Græcos Sardiā, Samothraciā, setaniā memorat: & e cunctis, ait, setania minima (excepta Tusculana) sed dulcis.* Schol. Aristoph. Νεφ. ὕ. 624. Τῆτες] Ἐν τῷδε τῷ ἔτει οἱ δὲ Δαυριῆς σάτις φασὶν ὄδειν Σαταῖος πυρῆς τὰς μὴ τελεσφορῶντας. (Ejusdem meminit Theophrastus.) Sed & *sitanium* & *sitania* apud Plinium, Theophrastum, & Dioscoridem, genus mespili est, in Italia frequens. Hinc explicat Muretus, eo in primis, quod hodieque duret apud Italos in fermone vulgi, ut si multa magnaue requiri ad aliquid efficiendum existiment, dicant, aliud requiri quam mespila.

§. XXVII. *Campas dicere*, est nugari, fabulari, monstra & prodigia loqui, quæ ut plurimum fabulosa & mendacia sunt. *Campas* veteres Latini omnia κητώδη, id est, monstra marina, grandia, cetera vocabant. Ut & *hippocampus* vel *hippocampus*, quos alias *hippopotamos*, Latine equos marinos. Festus: *Campas, marinos equos Græci a flexione posteriorum partium appellant, significat δὲ καί μωπιον.* Talia autem fingebant illa monstra Stat. II. Theb. vs. 45. *Illic Ægæo Neptunus gurgite fessos In portum deducit equos. prior bauris*

baurit arenas, Ungula, postremi solvuntur in a- TRUCU-
quora pisces. Claud. de Nupt. Honor. & Ma- LENTUS.
riæ, ubi Venerem Tritone vehentem facit :

Prorumpit gurgite torvus

Se miser. Undosi velabant brachia crines,

Hispida tendebat bifido vestigia cornu.

Qua pistrix commissa viro, ter pectora movitz

Tam quanto Paphias tractu sulcabat arenas.

Umbratura Deam retro sinuatur in arcum

Bellua. tum vivo squalentia murice terga

Purpureis mollita toris. Hoc navigat antro

Fulta Venus.

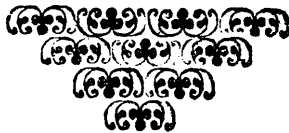
Hinc Martial. *Campis dives Apollo sic marinis ;
 sic semper senibus fruare cygnis. Campæ marinae
 sunt Delphini : nam & hi in amoribus Apollini.*
 Unde in nummis antiquis Quindecimvirum sa-
 cris faciundis Delphica tripus cum corvo in in-
 feriori parte, Delphino in superiori conspicitur.
 Nonius: *Hippocampi equi marini a flexu caudarum,
 quæ piscosæ sunt : & est Græcum. Menander :*
ἵππος ἰπποκάμπου ἐν αἰθέρι. Nævius, *Si renes ci-
 tis Delphino junctis vehiculis, hippocampisque aspe-
 ris.* Plin. XXXVI, 5. *in maxima dignatione Cn.
 Domiti, delubro in Circo Flaminio Neptunus ipse
 Thetis atque Achilles. Nereides supra Delphinos &
 Cete & Hippocampos sedentes.* Hinc igitur dicere
*campas, est dicere monstra, fabulari, ut est
 apud Tertull. Lamias turres & pectines solis fa-
 bulari, advers. Valentin. cap. III. Nonne tale
 aliquid dabitur tibi in infantia inter somni difficul-
 tates a nutricula audisse Lamias turres & pectines
 solis? Lamia nomen est larvæ turrigeræ, ut Cy-
 belen*

366 L E C T I O N E S

TRUCU-
LENTUS.

belen veteres figurabant: sed & pyramidata capi-
tis tegmina Diod. Sicul. XX, 754. cap. 42.
πύργος seu *πυργίσκος*, id est, *turres* a forma appel-
labant. Ejus larvæ mentione parvulos infan-
tes nutrices a clamoribus continebant. Eadem
ratio *peſtinum ſolis*, quos comminiſcebantur, ut
terrèrent infantulos: eo magis, quia crinitum
Apollinem faciunt Poëtæ, & radios nonnum-
quam crinem ſtellarum appellant.

F I N I S.

I N

I N D E X

LOCUPLETISSIMUS.

A.

A <i>me</i> , pro e domo mea, & familia.	56
<i>A summo dare</i> , formula.	194, 195
<i>Ab. Nuntius ab aliquo</i> , <i>fulgor ab auro</i> , &c.	168
<i>Abire in communem locum</i> , pro mori.	98, 290
<i>Abjurare alicui in jure</i> .	305
<i>Abjurare debitum</i> .	96
Ablativus loci, unde quis est, ut <i>Hospes Zacyntho</i> , <i>Uxor Lemno</i> , <i>Anus Corintho</i> , &c.	171
<i>Abrogare fidem alicui</i> , quid significet.	348
<i>Absens</i> pro mortuo.	290
<i>Absque te esset</i> , formula.	218
<i>Accidere. Si quid mihi acciderit</i> , formula.	290
<i>Accubare cum catello</i> , pro jacere vinctum catena.	96
Accumbendi apud veteres, ratio diligenter explicata.	307, & seq.
Accusativus post participium futurum passivi.	347, 348
<i>Acetum scyllites</i> , scylla herba conditum.	175
<i>Acherunti</i> , pro in inferno.	80
<i>Actio redhibitoria</i> , quæ.	201
<i>Addere gradum</i> , pro citius progredi.	348
<i>Adficere aliquem præda, agro</i> , &c. 9. <i>adorea</i> .	10
<i>Adipisci aliquem</i> , pro adsequi.	141
<i>Adire manum alicui</i> , formula.	53
<i>Adσ πολαι</i> .	174
<i>Admittere & addicere aves</i> dicuntur in auguriis.	31
<i>Admi</i>	

<i>Admittere culpam in se</i> , pro peccare.	61
<i>Admoenire fabricas alicui</i> , pro adgredi aliquem callide.	130, 224
<i>Adorea adficere aliquem.</i>	10.
<i>Adorea, liba, &c.</i>	<i>Ib.</i>
<i>Adstringere frontem.</i>	157
<i>Advenire pace</i> , pro per pacem.	4
<i>Adventor</i> , pro hospite; & <i>coena adventoria.</i>	140
<i>Adverbia scilicet, fortasse, &c. cum infinitivo po-</i> <i>sita.</i>	290
<i>Adversum ire</i> , quid significet.	212
<i>Advocati</i> , qui dicti fuerint tempore Plauti & Ciceronis.	152, 153
<i>Ædiles rerum venalium in foro curam habebant.</i>	316
<i>Æstive viaticatus</i> , formula.	208
<i>Æstivum</i> , quo per aestatem utimur.	<i>Ibid.</i>
<i>Africanæ</i> , subaudito <i>feræ.</i>	291
<i>Agere ex argumento</i> , locutio elegans.	347
<i>Agere lege.</i>	250, 251
<i>Agere prædam</i> , formula.	58
<i>Agere rem actam</i> , pro in vanum laborare.	138
<i>Agitare propter canalem.</i>	88
<i>Agitari larvis atque intemperie.</i>	58
<i>Agitator</i> , pro auriga aut mulione.	206
<i>Ἀνατολὴ ὀπίσσω</i> , proverbium.	200
<i>Album</i> , substantivè pro albedine.	60
<i>Alcedonia</i> , quales dies sint.	99
<i>Alas arundine verberatas habere.</i>	165
<i>Albus quis sit an ater nescire</i> , formula.	268
<i>Allegati alicujus venire</i> , quid sit.	349
<i>Alliatum</i> , intritum cui allium est admixtum.	189
<i>Alludiare</i> , & <i>alludere</i> , quid significant.	332
<i>Amare aliquem</i> , pro orare.	212
<i>Amare sine rivali</i> , formula.	25

I N D E X. 369

<i>Ambulare bene</i> , formula.	361
<i>Amores</i> , pro amica una & sola.	188
<i>Amuffis</i> , quid fit.	228
<i>Amuffitata indole esse</i> .	227
<i>Anhelitum ducere, recipere, &c.</i>	35
<i>Animi miser, falsus, lassus, &c.</i>	136
<i>Animus defaecatus</i> , propurgato & hilari.	48
<i>Annona vilis</i> , quæ dicatur.	230
<i>Antestari, & antestatus.</i>	95
<i>Apisci hereditatem sine sacris.</i>	77, 78
<i>Apparere</i> , pro præsto esse, de rebus dicitur.	343
<i>Arbitrari</i> , pro inspicere, contemplari.	57
<i>Arbiter</i> , pro eo qui videt vel audit.	Ibid.
<i>Arca</i> , pro ipsa pecunia.	38
<i>Argentariorum Romæ rationes.</i>	37. & seq.
<i>Argumenta</i> , pro historiis fictis.	347
<i>Argumenta eloqui</i> , pro judiciis proferre.	80
<i>Arietare ades, inter se, &c.</i>	358
<i>Arundo crescens aucupum.</i>	165
<i>Arcia</i> , quale instrumentum fabrile fit.	36
<i>Athletarum victus ratio.</i>	142
<i>Atque</i> , eleganter in re subita.	203
<i>Attondere</i> , pro fallere.	87
<i>Auctor</i> , qui in se recipit periculum evictionis.	90
<i>Auctoritas</i> , pro professione domini.	91
<i>Auctorem dare alicui, habere aliquem auctorem,</i> <i>&c.</i>	151
<i>Auctoritatem defugere.</i>	152
<i>Auctor</i> , qui auctoritatem rei præbet.	338
<i>Aucupium arundine viscata.</i>	165
<i>Audientiam facere alicui</i> , quid significet.	274
<i>Audisse quasi per nebulam.</i>	80
<i>Audientem dicto alicui esse.</i>	22
<i>Aves admittivæ in auguriis,</i>	31
Aa	<i>Avi</i>

370 I N D E X.

<i>Avi sinistra exire</i> , pro exire auspiciis secundis.	148
<i>Auro contra dare, venire, &c.</i> quid significant.	83
<i>Auro expendere aliquid</i> , formula.	247
Auspices in nuptiis.	100
<i>Autumare vera</i> , pro dicere vera.	79

B.

B <i>Abylonica</i> pro vestibus aut velis diversicoloribus.	331
<i>Baccha</i> , quæ dicantur.	17
<i>Bacchanal facere</i> , pro tumultuari.	230
<i>Badiffare totum.</i>	84, 85
Βάλανθ, Βαλανόγεια, & Βαλανοδέχη.	196
<i>Balista</i> , & <i>balistarium</i> .	278
<i>Barbari</i> , qui dicantur Græcis.	114
Βάρεις, Latinis <i>fale</i> .	195
<i>Bellerophontis literæ</i> , quæ & unde dictæ.	184
<i>Bene emere</i> , pro vili pretio emere.	12
<i>Bene mihi, bene vobis, &c.</i> formula.	311
<i>Bibentium</i> consuetudo bene precandi alicui ad pocula.	312
<i>Bidental</i> , quid significet.	346
<i>Bliteus homo</i> , pro stupido & fatuo.	365
<i>Boni viri</i> , de candidatis.	60
<i>Bonum factum</i> , formula.	274
<i>Bos Luca</i> , pro elephanto.	291
<i>Boves patuli</i> , vel <i>patales</i> .	359

C.

C <i>Alatores</i> , servi militum.	264, 265
<i>Calceis concinnis</i> usi sunt veteres.	362
<i>Cam-</i>	

I N D E X.

	371
<i>Campas dicere</i> , quid significet.	364, 365
Canalis, locus in foro Romano.	88
Candidati, qui dicantur.	60
<i>Cantherino ritu adstantes somniare.</i>	211, 212
<i>Caperare frontem</i> , pro rugis contrahere.	157
<i>Capere crines</i> , quid significet.	192
<i>Capere judicem, arbitrium, &c.</i>	206
<i>Capere verforiam</i> , formula sumpta a re nautica.	249
<i>Capitalis res, locus, homo, &c.</i>	196, 197
<i>Captare pedes</i> , de vino dictum.	268
<i>Carcer, & robur in carcere.</i>	97
<i>Carere lanam</i> , quid significet.	216
<i>Carminare, & lana carminata.</i>	217
<i>Catella</i> , diminutivum a <i>catena</i> .	96
<i>Catillatum ire</i> , pro parasitatum ire.	112
<i>Cavere malo</i> , pro malum.	86
<i>Causa honoris tui</i> , pro tuâ causâ.	330
<i>Causam noscere</i> , elegans formula.	356
<i>Celeusma</i> , quid dicatur in nave.	44
<i>Celox</i> , navis piratica, remigio instructa.	384
<i>Censor</i> , pro quovis arbitro.	276
<i>Centones sarcire.</i>	154, 155, 156
<i>Cera</i> , pro tabulis ceratis.	86
<i>Cera prima, cera extrema, &c.</i>	Ib.
<i>Cernere cum hostibus</i> pro pugnare, contendere, &c.	2
<i>Cernere</i> , neutraliter.	3
<i>Cernere</i> , pro decernere.	111
<i>Cernuus</i> , quis dicatur. 134. & verbum <i>cernuare</i> . Ib.	Ib.
<i>Cerritus</i> , quis dicatur.	17
<i>Centuriatum esse in expuncto manipulo</i> , formula.	94
<i>Ceterarum rerum</i> , pro in rebus ceteris.	176
<i>Ceterarum rerum</i> , genitivus pro quod adinet ad res ceteras.	117

<i>Choragus</i> , quis dicatur.	65
<i>Choragium</i> , pro instrumento histrionum.	lb.
<i>Cillanum</i> , pro mulione.	201
<i>Cinerarius</i> , quis dicatur.	235
<i>Circumducere aliquem aliquare</i> , pro fraudare.	76
<i>Circumferri</i> , pro lustratione expiari.	17
<i>Cis tempestates paucas</i> .	188
<i>Civis meus</i> , pro populari aut municipe.	313
<i>Clavium varia genera</i> .	195, 196
<i>Clitella</i> , quæ sint.	201
<i>Cluvinum pecus</i> , pro simia	358
<i>Coelo delapsus</i> , aut <i>missus</i> , proverbium.	300
<i>Coena adventoria</i> , <i>coena aditialis</i> , &c.	140, 141
<i>Coena Thyestæ</i> , vel <i>Terei</i> , pro scelerata.	318
<i>Coinquere</i> , verbum probum.	132, 133
<i>Colligere vasa</i> , <i>sarcinas</i> , &c.	265
<i>Colum vinarium</i> .	49
<i>Comedere se ipsum</i> , de homine tristi.	362
<i>Comico choragio agere tragœdiam</i> .	64
<i>Comitia sunt capiti meo</i> , formula.	363
<i>Commisatum ire</i> ,	193, 194
<i>Committi ludi</i> , quando dicantur.	195
<i>Commodum argentum</i> , pro laxè sufficiens.	246
<i>Compacto</i> , aut <i>de compacto rem agere</i> .	71
<i>Compendium facere dictis</i> , pro paucis dicere.	79
<i>Compendium</i> , quid proprie significet.	lb.
<i>Compernes</i> , qui genibus junctis sunt.	229
<i>Compos miseriarum</i> .	66
<i>Computandi per digitos ratio</i> .	222
<i>Concastigare</i> , pro simplici <i>castigare</i> .	176
<i>Conceptis verbis jurare</i> , quid sit.	121
<i>Conciliare aliquo</i> .	67
<i>Conditas dies</i> , quis dicatur.	81
<i>Conditio</i> , pro pactione de conjugio.	53
<i>Condonare verbi usus varius</i> .	326
	Gen.

I N D E X.

	373
<i>Conlucare</i> , pro ramos eminentes deputare.	132
<i>Conferre seditionem aliquam in tranquillum.</i>	14
<i>Conficere</i> , pro interficere.	57
<i>Confragosa conditiones</i> , pro asperis.	214
<i>Confringere rem</i> , pro perdere.	334
<i>Contenta vita</i> , pro non sumtuosa.	27
<i>Conquinescere</i> , pro se cernuum flectere.	132
<i>Continere</i> , pro continuum esse.	226
<i>Contrahere frontem.</i>	157
<i>Convenit</i> , formula assentientis.	334
<i>Corbitae</i> , naves onerariae.	283, 284
<i>Corniculo merere</i> , quid sit.	164
<i>Corruere</i> , pro coacervare.	320
<i>Cortina</i> , pro tripode & lebeta.	294
<i>Credeve non quidquam divini alicui.</i>	176
<i>Crotone sanior</i> , proverbium.	142
<i>Cujus, cuja, cuseum</i> , vox proba.	131
<i>Gum. Multa mihi sunt cum illo</i> , & similia.	103,
	104
<i>Cum suo cibo venire, &c.</i> formula.	111, 112
<i>Cum pulvisculo</i> , aut <i>ramento</i> , formula.	177
<i>Curare rure, domi</i> , absolute.	101
<i>Curare aliquem, ut Medea Peliam senem</i> , formula.	259
<i>Curare cum dativo loco accusativi.</i>	314

D.

D Ativus adhibitus ad exprimendum usum alicujus rei.	93, 94
<i>Datores</i> , in lusu qui dicantur.	86
<i>Dare ab summo</i> , formula.	194
<i>Dare cum aliquo pignus in aliquid.</i>	100
<i>Dare alicui quid aestimatum.</i>	69

<i>Dare operam</i> , pro vacare alicui.	<i>Ib.</i>
<i>Dare ab aliquo</i> , <i>solvere ab aliquo</i> .	<i>Ib.</i>
<i>Dare insidias alicui</i> , notanda phrasis.	59
<i>Dare ludum alicui</i> , quid significet.	98
<i>Dare pensum</i> , unde sumta formula.	215
<i>Dare scripturam</i> , quid significet.	354
<i>Datatim ludere</i> , pro ludere pilâ.	85
<i>De vespere</i> , <i>de nocte</i> , &c.	234
<i>Decempedator</i> , & <i>metator</i> , quis proprie.	275
<i>Decidere eleganter pro mori</i> ponitur.	346
<i>Decimam partem honorum suorum Herculi</i> <i>vovere</i> .	179, 180, 181
<i>Decolare</i> , pro per colum defluere.	71, 72
<i>Decrepiti senes</i> , qui dicantur.	158
<i>Decumani fluctus</i> , <i>arva decumana</i> .	129
<i>Dedita opera</i> , pro studiosè, non fortuito.	136
<i>Deduci</i> , pro nubere.	110
<i>Defaecare</i> , & <i>vinum defacatum</i> .	50
<i>Defendere injuriam</i> , pro arcere.	202
<i>Deglabrare</i> , verbum probum.	134
<i>Defloccati senes</i> , & <i>Defloccatae togae</i> .	158
<i>Deformatum quid habere</i> , quid significet.	258
<i>Defugere auctoritatem</i> , quid sit.	152
<i>Delicias facere</i> , pro joculari.	211
<i>Delinitum esse</i> , & <i>delinire</i> . 19. <i>Delinimentum</i> .	<i>Ib.</i>
<i>Deliquum esse</i> , & <i>delinquere</i> , pro deficere.	104
<i>Delphis responsum</i> , pro certo.	257
<i>Demori aliquem</i> , pro perditè amare.	233
<i>Dentire</i> , pro crepare dentibus.	219
<i>Deponere aliquem vino</i> . 56. <i>Depositus</i> pro mortuo.	<i>Ib.</i>
<i>Desperere mentis</i> , & <i>conspere mentis</i> .	144
<i>Dicere diem</i> , quid proprie significet.	45
<i>Die crastini</i> , <i>quarti</i> , <i>quinti</i> , &c.	202
	<i>Differ-</i>

I N D E X. 375

<i>Differrī clamore, maledictis.</i>	144
<i>Digitis rationem computare, formula.</i>	222
<i>Digitum medium in aliquem intendere.</i>	267
<i>Digitus pro valde brevi. Dies digitus, digitum transversum altum.</i>	48
<i>Directarii qui dicantur.</i>	264
<i>Decedere pace.</i>	4
<i>Disceptator, pro iudice & arbitro.</i>	203
<i>Discidium, & dissidium, quid differant.</i>	252
<i>Dispennite, pro dispandite.</i>	184
<i>Dispungere rationes, quid significet.</i>	127, 128
<i>Dissicere, pro dissiccare.</i>	87
<i>Divertere, pro differre aut diversum esse.</i>	152
<i>Dividia esse alicui, pro tædio.</i>	103
<i>Domi conjecturam facere.</i>	104
<i>Dominus, & dominium, quid sint.</i>	46, 47
<i>Dotis trecenta, sexcenta, & similia</i>	302
<i>Ducere se pro aliquo esse.</i>	334
<i>Ductare, & ductare aliquem dolis.</i>	76
<i>Duodecim, ex duodecim, 1c. Tabulis.</i>	22
<i>Dupluri, armaturæ duplares.</i>	10

E.

E <i>Ducere liberos, pro educare.</i>	92
<i>Efferre, pro sepelire.</i>	148
<i>Elegantia ponitur interdum in vitio.</i>	239
<i>Elephanti corio circumamictum esse, pro stupidum esse.</i>	223
<i>Eleutheria agitare, quid significet.</i>	295
<i>Ellebori usus adversus insaniam.</i>	217
<i>Elogium, vox Græca.</i>	245, 246
<i>Emerere rem quanti potest minimo, syntaxis notanda.</i>	150
<i>Emerere servum de lapide.</i>	185

<i>Emeritum esse, vel habere, quid sit.</i>	163, 164
<i>Eodem ponere, pro eodem loco habere.</i>	92
<i>Eris, quale animal.</i>	68
<i>Esse quaestioni, pro non praesto esse.</i>	<i>Ib.</i>
<i>Esse. Multa mihi sunt cum illo, omnia mihi sunt cum illo.</i>	103
<i>Esse rerum suarum, &c.</i>	248
<i>Esse cum ablativo pretii, pro venire.</i>	258, 259
<i>Evictio rei, & evinci, quid significant apud JCtos.</i>	89
<i>Excitare aliquem, pro evocare.</i>	315
<i>Excitari nuntio, pro evocari.</i>	9
<i>Excuti tormento.</i>	83
<i>Exercitus, pro populo Romano.</i>	67
<i>Exemplum sibi aliunde petere.</i>	190
<i>Exigere aliquem à decuria, unde translatum.</i>	297
<i>Exigor pecuniam, syntaxis notabilis.</i>	344
<i>Eximere e manu manubrium.</i>	53
<i>Exordiri, & detexere, verba de laneficio translata.</i>	256
<i>Expectare aliquem, quid interdum significet.</i>	237
<i>Experiri cum aliquo moribus maritimis.</i>	129
<i>Expetere alicui, aut in aliquem.</i>	15
<i>Expetere pacem Deum hostiis, phrasis in re sacra.</i>	23
<i>Expiare bellum, manus, & similia.</i>	145, 146
<i>Exponere a. iquem subito, pro cubito impulsum prostertere.</i>	115
<i>Expungere militem, aut manipulum.</i>	94
<i>Expungere nomen, quid sit.</i>	123. & seqq.
<i>Exsculpere, pro urguendo cogere fateri.</i>	131
<i>Exsequi mortem, ærumnam.</i>	264
<i>Expignare, quid significet.</i>	347

F.

F <i>Ace & viatico opuse est</i> , locutio proverbialis.	348
<i>Facere histrioniam, naviculariam, medicinam,</i> & alia multa.	6, 7, 8
<i>Facere gratiam alicui alicujus rei</i> , remittere.	342
<i>Facere mentionem cum aliquo.</i>	59
<i>Facere peculatum.</i>	120
<i>Facere propter viam</i> , sacrificium.	315
<i>Facere rem divinam</i> , pro sacrificare.	58
<i>Facere se ferocem</i> , pro jactare se.	92
<i>Facere vel agere bonam vitam.</i>	306
<i>Facies</i> , pro totius corporis modo & factura.	1
<i>Facies montis, cæli, maris, &c.</i>	2
<i>Factiones Circensium agitatorum.</i>	106
<i>Faeces, & defaecare.</i>	49
<i>Falas subire</i> , quando milites dicantur.	195
<i>Fastidire</i> pro fastidiosum & superbum esse.	78
<i>Fecisse, quod sibi faciendum sit</i> , pro mortuum esse.	284
<i>Feliciter, quod agis</i> , formula.	200
<i>Felis virginaria, pullaria, &c.</i>	306
<i>Ferre aetatem.</i>	119, 120.
<i>Ferre condiciones</i> , pro formulam transactionis proponere.	213
<i>Festinare</i> , pro apparare, aut moliri.	334
<i>Festucâ facta e serva libera</i> , formula.	231
<i>Fides Græca, Attica, Punica.</i>	30, 31
<i>Fiducia</i> , pro pignore.	151
<i>Fieri piacularem ob stultitiam alterius.</i>	144, 145
<i>Filum. Scitum filum mulieris</i> , & similia.	248
<i>Fingere fugam</i> , pro meditari fugam.	68
<i>Finitor</i> , quis proprie dicatur.	275
<i>Fiscina</i> , corbis ex junco textus.	250
Aa 5	<i>Fle-</i>

<i>Flemina</i> , quæ dicantur.	159, 160
<i>Fluctuatim ire</i> , pro moveri more fluctuum.	104
<i>Fluctus decumani</i> , pro maximis.	129
<i>Fluere & fluxa</i> , de non diu durantibus.	72
<i>Foenerato dare</i> , aut <i>sumere</i> .	46
<i>Foliatum</i> , unguentum e foliis.	281
<i>Formicinus gradus</i> , pro gradu minimo.	217
<i>Fraudem facere legi</i> , pro violare legem.	221
<i>Fraudem fraus</i> , quid significet.	33, 34
<i>Frequens miles</i> , & <i>infrequens</i> , quis dicatur.	357
<i>Frequentare amicos</i> , pro frequentes advocare.	117
<i>Frigidus rumor</i> , pro invidio & maligno.	119
<i>Frigusculum</i> , pro dissensione, & amoris remissione.	118
<i>Frons caperata</i> , <i>contracta</i> .	157
<i>Fugit te ratio</i> , formula.	13
<i>Fulguritæ ar ores</i> , sunt de cœlo tactæ.	345
<i>Fundum esse alicui rei</i> , pro auctorem esse.	349

G.

G <i>Arum</i> , & <i>garum sociorum</i> , quid.	281
G <i>Genio malevolente natus</i> , quis dicatur.	177, 178
<i>Genium meliorem facere</i> , <i>dies genialis</i> , <i>defraudare genium</i> .	334
<i>Genitivi usus observandus</i> .	117
<i>Genitivus partis</i> , ut <i>desipere mentis</i> , <i>falli sermonis</i> , &c.	144
<i>Genitivus pro ablativo cum verbis</i> .	315
<i>Gerere</i> aut <i>agere rem de compacto</i> .	71
<i>Gerere adilitatem sine populi suffragio</i> , proverbialis locutio.	331
<i>Germana Græcia</i> , est ipsissima Græcia.	321
<i>Gerra germana</i> , pro nugis.	277
<i>Glau-</i>	

I N D E X. 379

<i>Glaucoma obijcere alicui.</i>	221
<i>Glaucus color qualis.</i>	<i>Ib.</i>
<i>Γουίηγοται</i> , qui dicantur.	229
<i>Græca mercari fide</i> , pro præfente pecunia.	30
<i>Græcari</i> , proprie est Græcos mores imitari.	352
<i>Grallatores</i> , qui dicantur.	284
<i>Gravari aliquid</i> , pro recufare.	318
<i>Grave munus</i> pro magno.	351

H.

H <i>Abere aliquem arte contenteque</i> , pro habere parce ac duriter.	27
<i>Habere aliquid cum porcis, cum fiscina</i> , prover- bium rusticum.	250
<i>Habere cor acre aceto.</i>	175
<i>Habere manus calidas, frigidas, &c.</i>	160
<i>Habere publicum</i> , pro publicanum esse.	352
<i>Habere honorem alicui</i> , pro obfequi alicui.	330
<i>Habere rem in jure.</i>	213
<i>Hæreditatem sine facris apifci.</i>	77, 78
<i>Hamum vorare</i> , pro esse in eo ut decipiaris.	87, 88
<i>Herba irrigua</i> , quæ dicatur.	337
<i>Herculi divites decimam partem bonorum suo- rum confecrabant.</i>	179, 180
<i>Hifcere aedes aut fores</i> , quando dicantur.	262
<i>Hoc habet</i> , formula.	199
<i>Homo multus, nimius</i> , quis dicatur.	211
<i>Hora hiberna, vel brumalis.</i>	271, 272
<i>Hortator in nave quis dicatur.</i>	44, 45
<i>Hospitii jura veterum.</i>	129
<i>Hostimentum, & dare hostimentum.</i>	30
<i>Hostis</i> , pro peregrino.	91
<i>Hymenæum canere.</i>	114 1.

I.

J <i>Acere in fermento</i> , pro ira turgidum esse.	250
<i>Janua Orci</i> , qualis locus dicatur.	174
Januas obserandi & referandi ratio.	196
<i>Ibi</i> , pro tum.	23
<i>Ilex</i> , avis quæ alias illicit.	285
<i>Immolare porcum aquis Laribus</i> .	209
<i>Immunis</i> , qui munus non dat.	337
<i>Imperare exercitum</i> , in rep. Romana quid significet.	67
<i>Impiare se</i> , pro impie gerere se.	282
<i>Implere fores elogiorum carbonibus</i> .	245, 246
<i>In Umbria natum esse</i> , de homine stupido & tardo.	228
<i>Incanis</i> , pro incaenato.	114
<i>Incedere pedibus pulmoncis</i> , quid significet.	159
<i>Inciti</i> , & <i>incitæ</i> , unde dicantur.	289
<i>Inclamare aliquem</i> , pro maledictis insectari.	161
<i>Inconciliare aliquem</i> , pro turbare.	338
<i>Increpare saltu</i> , <i>prædicare manibus</i> , <i>laudare armis</i> , &c.	361
<i>Incubare Jovi</i> , aut <i>alii deo</i> , qui dicantur.	85
<i>Indelicium</i> , pro eo quod peccatum non est.	190
<i>Indicare</i> , verbum venditoris, & <i>indicatura</i> .	52
<i>Indicare vel facere pretium</i> , pro offerre.	305
<i>Inducere se in laqueum</i> .	102
<i>Induere pectora telis</i> .	<i>Ib.</i>
<i>Indui in fraudem</i> .	<i>Ib.</i>
<i>Infimum forum</i> , pro infima parte fori.	138
<i>Infuscare aliquid</i> , pro vitiare.	227
<i>Ingeniatus lepide</i> .	230
<i>Ingratiis aliquem excitare</i> , pro contra voluntatem.	8, 9
	<i>In-</i>

I N D E X. 381

<i>Inbiare aliquid</i> , pro admodum desiderare.	360
<i>Inbibere imperium alicui</i> , 175. <i>damnum</i> .	176
<i>Inire gratiam verbis</i> .	333
<i>Insanum magnum</i> , pro valde magnum.	182
<i>Inficia</i> genus edulii.	87
<i>Insigniti homines</i> , pro vitio aliquo notabiles.	228
<i>Interduere</i> , aut <i>interdare nihil</i> .	76
<i>Interpolus</i> , <i>interpolis</i> , & <i>interpolare</i> , de velti- mentis.	103
<i>Intactus</i> subst. vox proba.	190
<i>Invadere</i> cum casu dativo.	160
<i>Invenire rimam</i> , formula.	115
<i>Invitare se in cœna plusculum</i> .	11
<i>Inusus</i> , vox proba.	190
<i>Iónica</i> perdidicisse.	270
<i>Ire commissatum</i> .	193
<i>Judicium recuperatorium</i> , quale.	173
<i>Jugere ellebori vix sanari posse</i> .	217
<i>Jurator</i> , pro censore.	275, 276
<i>Jus dicere</i> , pro justum aut æquum dicere.	143
<i>Jus</i> , pro loco, ubi jus dicitur. 213. <i>Habere rem</i> <i>in jure</i> .	Ib.
<i>Justa facere mortuo</i> .	123

K.

K <i>Αλιπίδης</i> , quis dicatur.	159
<i>Κιρκλις</i> , <i>transenna</i> .	182
<i>Κίρκω</i> , Doribus asinus.	201
<i>Κομαζεύειν</i> , saltare post computationem.	194

L.

L.

L <i>Aconica clavis.</i>	195
<i>Lamia</i> , dicitur larva turrigera.	365
<i>Lapis</i> , locus in foro Romano sic dictus.	184
<i>Larvis atque intemperie agitari.</i>	58, 59
<i>Latrore aliquem</i> , pro <i>allatrare</i> .	293
<i>Latrones</i> , & <i>latrocinari</i> , de militibus.	285
<i>Lau</i> syllaba, pro <i>Lao</i> .	288
<i>Lantumia</i> pro quovis carcere.	287
<i>Lege agere cum aliquo</i> , vel <i>in aliquem</i> .	250
<i>Lemnisci</i> , quales fasciolæ.	269
<i>Lessum facere alicui</i> .	362
<i>Lex quina vicenaria</i> , quæ dicatûr.	255, 256
<i>Liberali causa aliquem adserere manu</i> .	88
<i>Liberis operam dare</i> , formula honesta.	79
<i>Libra</i> , mensura tam liquidorum, quam aridorum.	323
<i>Libra pondo</i> , quare jungi soleat.	323, 324
<i>Licetne antestari?</i> formula.	95
<i>Limis intueri aliquid</i> , aut <i>aliquem</i> .	186
<i>Linea</i> , linum, quo hamus piscatorum tenetur.	203
<i>Linteum extersui</i> , <i>aqua potui</i> , &c.	93, 94
<i>Lippi oculi similis</i> , formula.	295
<i>Lira tira</i> , vox irridentium sermonem alicujus.	277
<i>Litem auferre</i> , pro vincere in iudicio.	313
<i>Locare præbendum, faciendum, &c.</i>	297. & seq.
<i>Locum capere alicui rei</i> .	207
<i>Logium</i> , quid Latine significet.	245
<i>Lolio</i> - <i>visitare</i> .	225
<i>Loqui mulsa</i> , lapides.	282
<i>Lucere alicui cereum</i> , pro præferre.	81
	<i>Lu-</i>

I N D E X. 383

<i>Ludere datatim, raptim, expulsim.</i>	86
<i>Ludum dare alicui, quid significet.</i>	98, 99
<i>Luscinia non deest cantio, proverbium.</i>	163
<i>Lustrare, pro circumire.</i>	18
<i>Lustrationes, quo ritu fierent.</i>	17, 18
<i>Lymphati & Lymphatici, pro infanis.</i>	17

M.

M <i>Acerare muriatica.</i>	279
<i>Maestare aliquem malo, & similia.</i>	55
<i>Mactare, verbum sacrorum.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Madere, madidum esse.</i>	296
<i>Magica verba obligare, defigere, devincire.</i>	166,
	167
<i>Magistri, qui praesunt alicui rei.</i>	47
<i>Male conducere, pro magno pretio conducere.</i>	12
<i>Malum magnum tibi, formula.</i>	186
<i>Malleus sapientior manubrio, proverbium.</i>	53
<i>Mancipio dare & accipere rem emtam.</i>	89, 90,
	91, 92
<i>Manducus. Posse locare se pro manduco.</i>	319
<i>Manere pro expectare.</i>	101
<i>Mantellum mendaciis, fraudibus, pro praetextu.</i>	72, 73
<i>Mantica, sacculus in quo farcinulas portamus.</i>	75
<i>Manticulari, pro furari.</i>	<i>Ib.</i>
<i>Manumissionis legitimæ modi tres.</i>	231
<i>Manus calida, frigida, piperata, &c.</i>	161
<i>Mappa lintea manibustergendis, mantile mentis operiendæ.</i>	74
<i>Massilienses mores colere, quid sit.</i>	115
	<i>Me-</i>

<i>Materia</i> , & <i>materiarius</i> , pro ligno & lignario.	231
<i>Me vide</i> , formula.	347
<i>Medicina</i> , adjectivum, pro medicorum tabernis.	149
<i>Meditari se ad cursum</i> , pro exercere se.	329
<i>Meles</i> , unde <i>melina</i> , quid sit.	142, 143
<i>Mens animi</i> , periphrasis.	128
<i>Mensarii</i> , qui fuerint Romæ dicti.	37, 38
Mensuræ aridorum & liquidorum.	323
<i>Meracus</i> , sine mixtura aquæ.	113
<i>Merere ara</i> , de militibus. 163. & <i>merere</i> simpliciter.	164
<i>Merere tantum ut facias</i> , formula.	329
<i>Metari</i> , & <i>metiri</i> , quid differant.	266, 267
<i>Metiri</i> , non <i>metari</i> , alicunde <i>grandigradu</i> .	266
<i>Metiri nummos modio</i> .	204
<i>Migrare</i> , activè.	346
<i>Milvinam suggerere</i> , formula.	208
<i>Milvus</i> , pro raptore.	208
<i>Milites</i> <small>δυσκρίτοι</small> , qui dicantur.	112
<i>Mittere lineam</i> , <i>sacculos in turbam</i> .	203
<i>Modio</i> , <i>trimodio</i> , &c. <i>dare rem quamcunque</i> .	204
<i>Modius Ædilitius</i> , pro probato & iusto.	317
<i>Mola salsa</i> in sacrificiis.	16
<i>Montes mali</i> , pro maximis calamitatibus.	143
<i>Mordicitus scindere</i> , pro lacerare dentibus.	50
<i>Morticinus</i> , & <i>morticina</i> , quæ dicantur.	301
<i>Multus</i> , aut <i>nimius homo</i> , quis dicatur.	211
<i>Mulcare</i> verbum sæpe confusum cum <i>multare</i> . quid significet.	98 Ib.
<i>Mundus</i> . <i>Esse alicui in mundo</i> , formula.	34
<i>Munus propensum</i> , pro ingentis pretii. 351. <i>græce</i> .	Ib.
	<i>Mures</i>

I N D E X. 385

<i>Mures Africani</i> , pro feris Africanis.	291, 292
<i>Muriatica</i> , pro fassamentis.	279
<i>Musca</i> , pro hominibus molestis.	285
<i>Musicè uetatem agere.</i>	199

N.

N <i>Ænia</i> , quæ dicantur.	270, 271
<i>Nassa</i> , quid sit.	227
<i>Natus. Quod natum erit tollito</i> , formula.	14
Naufragi capita quare raserint.	326
Naufragis solent ungues a digitis decidere.	325
<i>Navigare Anticyram debere</i> , pro insanire.	209
<i>Nauteam olere, nauteam esse.</i>	83
<i>Nebulae</i> pro nugis.	280
<i>Nequiter expetere.</i>	15
<i>Nervus. In nervum rapi</i> , pro in carcerem.	223
<i>Nihil moror hoc fieri</i> , formula.	138
<i>Nihil te uxor</i> , formula.	340
<i>Nimum tinnis</i> , locutio proverbialis.	263
<i>Nitor</i> pro liberalitate, <i>nitidior esse</i> , pro coenare lautius.	56
<i>Noctuini oculi</i> , qui dicantur.	281
<i>Nomen facere</i> , quid significet.	123
<i>Nomen. Facere ut nomen alicujus sit apud Tresviro-ros, aut apud magistratus omnes.</i>	29
<i>Nomen</i> , pro crimine.	Ib.
Nomina veteres interdum solebant mutare.	292
<i>Noster esto</i> , formula.	175
<i>Nostro omine it dies</i> , pro nobis felix est.	110
<i>Notoria</i> , pro titulo vel inscriptione statuarum.	245
<i>Nullius coloris nosse aliquem</i> , pro plane non nosse.	268
<i>Numero</i> , tanquam adverbium, pro nimis cito.	113

O.

O <i>Bducere aliquem</i> , pro adducere qui ad-	
setur.	238
<i>Obfirmasse aliquid facere.</i>	300
<i>Oblectare aliquem alicubi.</i>	36
<i>Oblectars vitam</i> , pro tolerare.	297
<i>Obnoxium esse alicui</i> , pro obligatum.	32, 33
<i>Oboluisse altium</i> , esse anhelitu foetido.	188
<i>Obrepere alicui</i> , obreptio, &c.	338
<i>Obscavare alicui negotio.</i>	31
<i>Obsidere animum alicujus.</i>	32
<i>Obsidio. Linquere aliquem in obsidione</i> , est in præ-	
senti periculo, captivitate, &c.	31
<i>Obspate aquulam alicui</i> , quid significet.	131
<i>Obsonium, obsonare, obsonatus.</i>	51
<i>Obtinere semper ætatem.</i>	119
<i>Obvertere cornua alicui</i> , formula.	265
<i>Occentare ostium</i> , pro facere convicium ante æ-	
des.	83
<i>Occultare se vestitu & creta.</i>	59
<i>Occupare argentum</i> , quid significet.	150
<i>Oedipus non sum</i> , & similia.	283
<i>Olere nauteam</i> , pro teterrimi odoris esse.	83
<i>Otere stabulum</i> , & similia.	279
<i>Onerare zamiam</i> , quid significet.	50
<i>Onerari res quæ dicatur.</i>	<i>Ib.</i>
<i>Operæ est</i> , pro operæ pretium est.	115
<i>Operam dare</i> , aut reddere.	69
<i>Operibus urbem oppugnare.</i>	130
<i>Opimianum vinum</i> , pro præstantissimo.	49
<i>Oppetere pestem</i> , aut mortem.	26
<i>Opponere, vel opponere pignori</i> , quid significet.	253
<i>Optio</i> , pro adjutore aut vicario.	27, 28
	<i>Opus</i>

I N D E X. 387

<i>Opus exasciatum</i> , quid significet.	36
<i>Oru nocturna</i> , pro deformibus.	281
<i>Orare cum aliqua</i> , syntaxis notanda.	88
<i>Orare velatis manibus</i> pro suppliciter orare.	11
<i>Oratio prosa</i> , vel <i>prosa</i> .	137
<i>Orator</i> , dicitur etiam legatus.	282
<i>Orci janua</i> , ponere rationem cum Orco, &c.	174
<i>Orcini liberti</i> , qui dicantur.	233
<i>Orichalco contra</i> , quid significet.	83
<i>Os sublinere alicui</i> , quid significet.	59

P.

P <i>Alma Lemniscata</i> , quæ dicatur.	270
<i>Πάμπαχοι</i> , qui dicantur Græcis.	172
<i>Pancratice atque athleticè valere</i> .	141
<i>Pancratice valere</i> , quis dicatur.	171
<i>Pannucea</i> , mendici vestimentum.	155
<i>Pansa</i> , qui fuerint dicti.	247
<i>Pars Herculea</i> , pro decima.	180
<i>Partes alicujus ferre</i> , pro referre.	243
<i>Participare aliquem alicui rei</i> , notanda syntaxis.	224
<i>Participia futura passim neutro genere cum accusativis.</i>	347, 348
<i>Passer marinus</i> , qui dicatur.	292
<i>Pectere aliquem pugnis</i> .	321
<i>Peculatum facere</i> , quid proprie.	120, 121
<i>Pecunia occupata & otiosa</i> .	151
<i>Pedatu tercio</i> , pro vice tertia.	130
<i>Pendens vinum, vindemia pendens, &c.</i>	345
<i>Penetrare se</i> , active.	352
<i>Peplum</i> , in pompa Panathenaïca. 240, 241, 242.	
<i>Per te Deos oro</i> , & similia.	185
<i>Percellere plaustrum</i> , pro turbare rem.	156

<i>Percipere</i> , pro capere & occupare.	23
<i>Percussus flore Liberi</i> , pro ebrio.	113
<i>Perfossor parietum</i> , quis dicatur.	263, 264
<i>Pergracari</i> , quid significet.	352
<i>Perpluere & perpluvia</i> .	190
<i>Perputare</i> , pro purum & liquidum reddere.	122
<i>Perscribere rationes</i> .	37
<i>Personæ comœdiæ & tragœdiæ</i> quales.	64
<i>Pertinere</i> , pro eo usque produci.	226
<i>Pervertere</i> , pro evertere aut percellere.	114
<i>Pestis</i> pro morte.	26
<i>Petaurum</i> , quid sit, & <i>petaurista</i> .	135
<i>Petere escam ex nassa</i> .	227
<i>Phygiones</i> , qui dicantur.	214
<i>Piaculum</i> pro diro & abominando scelere.	144,
	145
<i>Piare</i> , pro placare positum.	146
<i>Pignus dare</i> , ni quid ita sit.	100
<i>Pilani</i> , quare gravis armaturæ milites dicti sint.	198
<i>Pilare & oppilare</i> , quid significant.	322
<i>Pileum capere</i> , est libertatem accipere.	13
<i>Pilum injicere alicui</i> , proverbialiter.	197
<i>Pipulo differre aliquem</i> .	53
<i>Pithecium & Spinturnicium</i> , proverbialiter.	233
<i>Plaga</i> , pro damno in bonis.	335
<i>Plaustrum percellere</i> .	156
<i>Plecti post factum</i> , vel <i>merito</i> , formula.	360
<i>Plutei & vineae</i> , quid differant.	224
<i>Poenitere</i> , & <i>non poenitere</i> , pro satis esse & non satis esse.	320
<i>Pollingere</i> , & <i>pollinctor</i> .	276, 277
<i>Pollucere</i> , & <i>polluctura</i> , in sacris.	180, 181
<i>Pompa</i> , & <i>præterduci quasi pompa</i> . 219. lento gradu pompa præterducebatur.	<i>Ib.</i>

I N D E X.

	389
<i>Pondo</i> , quando voci <i>librae</i> addi solear.	324
<i>Populus fundus</i> , quid significet.	349
<i>Porcus</i> praesertim <i>Cereri</i> immolabatur.	209,
	210
<i>Porricare</i> , verbum sacrificantium.	254. 255
<i>Portisculum habere</i> , quid significet.	44
<i>Portorium</i> , vestigal quale, & <i>portitores</i> qui.	355
<i>Postica pars aedium</i> , quæ dicatur.	332.
<i>Postrema comædia</i> , pro postrema parte comædiæ.	138
<i>Potiri hostium</i> , <i>servitutis</i> , & similia.	66
<i>Potis</i> , <i>potio</i> , <i>compotio</i> , voces antiquæ.	<i>Ib.</i>
<i>Præcipere recte vel male</i> , pro tradere præcepta.	191
<i>Præconium dare alicui</i> , quid sit.	218
<i>Prædicare auctionem</i> , pro officio præconis fungi.	329
<i>Præbendere aliquem mendacii</i> , syntaxis notanda.	182
<i>Præfica</i> qualis mulier.	270
<i>Præfiscine dixerim</i> , formula.	42
<i>Præligatum pectus</i> , pro fascinatum.	166
<i>Præluccere</i> , pro præferre aut ostentare.	82
<i>Premium</i> , pro præda.	360
<i>Præmandare</i> , quid significet.	361
<i>Præmercari aliquid</i> , quid significet.	152
<i>Præpositionum ellipses</i> .	171
<i>Præsidium</i> , de re pecuniaria.	296
<i>Præstinare</i> , & <i>destinare argento</i> , pro emere.	150
<i>Præverti alicui rei</i> , quid significet.	70
<i>Præcari alicui</i> , observanda syntaxis.	16
<i>Pretium</i> , pro pensione sceleris.	321
<i>Prima fabula</i> , pro initio fabulæ.	138
<i>Primarum & secundarum partium actores</i> .	43
<i>Primo cætu vincere</i> .	16

<i>Principia, & post principia, in castris & exercitiis.</i>	303
<i>Privum, & privatum, quid significant.</i>	259
<i>Pro copia & sapientia facere.</i>	247
<i>Pro re.</i>	lb.
<i>Pro sano loqui, facere, &c.</i>	210
<i>Prolata in annum res.</i>	65
<i>Promittere ad cœnam.</i>	215
<i>Promittere ad aliquem, foras, &c.</i>	333
<i>Promittere capillum, pro alere.</i>	317
<i>Proprium esse, vel evenire alicui.</i>	244
<i>Propter mare, est prope mare.</i>	313
<i>Propter viam sacrificium.</i>	314
<i>Prorsus, interdum adjectivum est.</i>	137
<i>Profectum, in sacrificiis quid sit.</i>	254
<i>Proseca meretrices dicuntur a sedendo.</i>	280
<i>Prostibulum, meretrix vilissima.</i>	280
<i>Prorsum vel prorsus ire, pro recta ire.</i>	136
<i>Protelare aliquem, pro propellere.</i>	238
<i>Protelum, & protelo ducere.</i>	239
<i>Publicum habere, agere, &c.</i>	353
<i>Publicum, pro opibus, seu patrimonio populi.</i>	335
<i>Puella sperata, pacta, sponsa.</i>	344
<i>Puer tute tibi es, pro ipse tibi ministras.</i>	82
<i>Pulmonei pedes, qui dicantur.</i>	159
<i>Purpurissatus, cerussatus.</i>	359
<i>Putare & disputare rationes.</i>	54
<i>Putare lanam.</i>	122
<i>Putens, pro carcere subterraneo.</i>	293

Q.

Q <i>Ua, qua, pro cum, tum.</i>	236
<i>Quadruplare, & quadruplator.</i>	296
<i>Qua-</i>	

I N D E X.

	391
<i>Quærere liberos</i> , formula honesta.	78
<i>Quærere</i> , pro acquirere.	138
<i>Questio</i> pro tormentis, quibus reo convicto scelerum confessio extorquetur.	130
<i>Quamvis</i> , pro quantumvis.	317

R.

R <i>Amentum</i> , quod deraditur.	177
<i>Ramices rupisse</i> , qui dicantur.	242
<i>Ratio apparet</i> , <i>argentum οἰχεται</i> , formula.	343
<i>Rationes expunctæ</i> , quæ dicantur.	126
<i>Raucus rumor</i> , pro confulescente.	286
<i>Ravire dicendo</i> , vel <i>negando</i> .	286
<i>Receptus</i> , aut <i>non receptus</i> , ab Orco.	258
<i>Recipere</i> aliquid, cum vendas quid.	339
<i>Recuperatores</i> , iudices a prætore dati.	172
<i>Redhibere emtum</i> , quid significet.	201
<i>Redhostire</i> , quid significet.	30
<i>Redigere ad incitas</i> , pro ad extremam necessitatem.	288
<i>Redigere pecuniam</i> , quid significet.	302
<i>Refrigerare aliquem</i> , pro reprimere.	119
<i>Religionem obijcere alicui</i> , quid sit.	249
<i>Reliqua</i> , quæ solvenda supersunt, &c.	63
<i>Renuntiare repudium</i> , & similia.	61
<i>Reperisse</i> , quod <i>pueri in faba</i> , proverbium.	62
<i>Repudium renuntiare</i> , vel <i>remittere</i> .	61
<i>Res prolata</i> .	65
<i>Res redierunt</i> .	66
<i>Res tuas tibi babe</i> , formula divortii.	21
<i>Rescribere nummos alicui</i> , quid significet.	37
<i>Responsare</i> , ferociter respondere.	214
<i>Restringere dentes</i> , pro leviter ridere.	71
<i>Rex</i> pro homine divite.	46

<i>Rivalis</i> pro æmulo & competitore.	25
<i>Rivinus</i> , idem est qui rivalis.	25
<i>Robustus carcer</i> , genus arcæ in carcere.	96, 97
<i>Rugare. Palliolum rugat</i> , pro rugas contraxit.	105
<i>Rurfus prorsus</i> , formula.	137

S.

S <i>Aburra</i> , & <i>saburratum esse</i> .	122
<i>Σακκώποδος</i> , & <i>Αδιαβίρας</i> .	229
<i>Sacra hæreditaria</i> .	77
<i>Sacres porci</i> , declin. tert.	210
<i>Sacrum & saxum</i> , in proverbio quid significant.	76
<i>Saginom cadere</i> , pro cedere pecudes saginatas.	189
<i>Saltus</i> , quæ loca dicantur.	217
<i>Samia vasa</i> , quæ dicantur.	169, 170
<i>Sarta tecta</i> dicuntur ædificia integra.	341
<i>Satagere rerum suarum</i> , quid significet.	178, 179
<i>Satageus homo</i> .	1b.
<i>Satin'</i> particulæ elegans usus.	325
<i>Satis accipere</i> dicitur cui cautio præstatur.	191,
	192
<i>Satisfacere</i> , pro placare.	19
<i>Saucius mero</i> , pro ebrio.	113
<i>Scire divinitus</i> , pro callere artem divinandi.	84
<i>Scitamenta</i> , quæ dicantur.	207
<i>Scribere dicam alicui</i> .	286
<i>Scriptura</i> , vectigal ita dictum, &c.	354, 355
<i>Sculponeis alicui os batuere</i> .	110
<i>Secundas facere alicui</i> , pro blandiri.	42, 43, 44
<i>Secundum ferre</i> , pro sequi.	237
<i>Secus virile</i> , pro sexus virilis.	314
<i>Seditio</i> de turba privatorum.	14
	Se-

I N D E X. 393

<i>Senes deflocati</i> , pro calvis. 157. <i>decrepiti</i> .	158
<i>Senium</i> , pro molestia.	103
<i>Sequestro dari</i> , aut <i>poni</i> , quæ dicantur.	248
<i>Sequi cum aliquo</i> , syntaxis notanda.	236
<i>Sermones haud cinerem quæritantes</i> , de hominibus elegantibus.	235
<i>Servare domi</i> , absolute.	122
<i>Setanius panis</i> , pro vilissimo.	364
<i>Si</i> particula iterata, pro <i>sive</i> .	325
<i>Signum dare te esse harum Baccharum</i> .	235
<i>Simapi</i> <i>visitare</i> .	360
<i>Sinceri porci</i> , pro integris & puris.	210
<i>Sinistræ aves</i> , quæ in auspiciis dicantur.	148
<i>Siremps</i> , quid significet.	4, 5
<i>Sistere ore</i> , pro everti, & similia.	78
<i>Siti</i> , quare sepulti dicantur.	57, 225
<i>Sol occasus</i> , pro cum sol occidit.	147
<i>Solea objurgari</i> .	110
<i>Solstitialis herba</i> , quæ dicatur.	252
<i>Solvere ab aliquo</i> , quid significet.	37, 41, 69
<i>Solvere ad prætorem</i> .	96
<i>Solvere mentes carminibus</i> .	167
<i>Solvere rem</i> , pro solvere simpliciter.	93
<i>Somniare</i> , pro errare, aut nugari.	212
<i>Sorbitio</i> <i>visitare</i> , formula.	282
<i>Specere</i> , verbum antiquum.	111
<i>Spectacula</i> , pro structura theatri, vel subselliis.	96
<i>Spectare pepulum</i> , quid sit.	240
<i>Spes decolat</i> , pro perit.	71
<i>Spinturnix</i> , quid & unde dicatur.	233, 234
<i>Spissum esse</i> , pro tardum esse.	121
<i>Sputum</i> religiosum & contumeliosum.	26
<i>Stabularius</i> , pro diversitore.	280
<i>Stabulum</i> , quodvis diversorium significat.	279

<i>Stare in statu</i> , quis dicatur.	337
<i>Stare inter saxum & sacrum</i> , proverbium.	75
<i>Staticulum dare</i> , quid significet.	313
<i>Statuere navem</i> , pro sistere navem, & familia.	173
<i>Status condictus dies</i> , <i>statum bellum</i> , <i>status reditus</i> , & familia.	81
<i>Stibadium</i> , quale genus mensæ.	311
<i>Stimulare</i> , pro incitare.	108
<i>Stimulum esse alicui</i> , pro molestum esse.	<i>Ib.</i>
<i>Stirpem deponere</i> , usque a stirpe, &c.	340
<i>Strabonem fieri in aliqua re.</i>	186
<i>Strigilis</i> quid, & ejus usus.	268
<i>Styli scriptorii</i> descriptio & usus.	125
<i>Sub cratim subponi</i> , genus supplicii.	292
<i>Sub-ballio</i> , <i>Sub-Marius</i> , <i>Sub-Nero</i> , & familia.	257
<i>Subitum est</i> , & <i>subitum est nimis.</i>	50
<i>Subjici</i> dicitur hostia, quòd in locum peccantis succederet.	145, 146
<i>Subnervare</i> verbum.	230
<i>Sublinere</i> , vel <i>oblinere os alicui.</i>	59
<i>Subscribere</i> , <i>subscriptor</i> , <i>subscriptio</i> , in accusationibus.	155
<i>Suffundere alicui frigidam.</i>	118
<i>Summanare</i> , verbum fictum pro furari.	87
<i>Summanus</i> , qualis deus.	<i>Ib.</i>
<i>Summus esse alicui</i> , scilicet <i>amicus.</i>	352
<i>Summus</i> , pro eo qui summo loco accumbit.	195
<i>Supercilium salit</i> , omen.	253
<i>Suppermati</i> , qui dicantur.	229
<i>Suppetere</i> , pro succedere.	152
<i>Supplantare</i> , quid proprie significet.	269
<i>Supplicium dare</i> , <i>ferre</i> , pro dare donum supplicandi causa.	161
	<i>Sup.</i>

I N D E X.

<i>Supplicia</i> pro supplicationibus.	395
<i>Supponere</i> , pro opponere pignori.	162
<i>Surgere de mensa</i> pro cedere foro.	253
<i>Sustentatum est sedulo</i> , formula.	38
<i>Suus</i> , pro favens.	332
	111

T.

T Abulæ expensi & accepti.	123, 124
<i>Tangere aliquem aliqua re</i> , pro fraudare.	161
<i>Tanto melior</i> , & aliæ formulæ similes.	170, 171
<i>Tempestas</i> pro tempus.	188
<i>Tenere</i> , pro cavere, aut compefcere.	240
<i>Tesseram confringere alicubi</i> , aut apud aliquem.	129
<i>Termento esse alicui</i> , pro detrimento.	185
<i>Tinnire aliquiâ sufferti</i> , & similia.	262
<i>Tippulæ pondere levior</i> , formula.	300
<i>Titivillitium</i> , quid fit.	106, 107
<i>Tolerare aliquem</i> pro sustentare ne cadat.	57
<i>Tolutim incedere</i> , de equo gradario.	84
<i>Tonsa</i> , pro remo.	44
<i>Tormento ferreo retineri</i> , pro catenâ ferreâ.	83
<i>Tormento tensor.</i>	lb.
<i>Tractare aliquem</i> , pro contumeliose habere.	226
<i>Tragulam decidere.</i>	105
<i>Transenna</i> , quid fit.	88
<i>Transenna</i> , machinula reticulata.	182, 183
<i>Transversum digitum</i> pro spatio valde brevi.	48
<i>Transfinere</i> , pro trans aliquid continuari.	226
<i>Trapezitæ qui fuerint</i> , & eorum rationes.	39
<i>Tresviri capitales.</i>	29
<i>Tristem esse alicui.</i>	105
<i>Tunica propior pallio</i> , proverbium.	350
	V.

V.

V <i>Adari aliquem</i> , pro accipere vades ab aliquo.	51
<i>Vadatus</i> active & passive dicitur.	52
<i>Va victis</i> , formula.	272, 273
<i>Valere pugilice atque athleticæ.</i>	141
<i>Valgis suavis esse</i> , pro distortis labiis.	220
<i>Vapulat peculium</i> , quid significet.	335
<i>Vari</i> , & <i>valgi</i> , qui dicantur.	220
<i>Vari</i> , qui dicantur.	229
<i>Vasa conclamare</i> , colligere, vel colligare.	265
<i>Vates</i> & divini sæpe caput rotabant capillis passis.	317
<i>Vesicularia vita.</i>	264
<i>Vestigialium variæ species.</i>	354, 355
<i>Vehele clitellas</i> , dicitur qui deceptus est.	201
<i>Velim ut velles</i> , formula.	200
<i>Velitare</i> , & <i>velitatio</i> , quid significant.	319
<i>Venure leporem, nunc erim tenes.</i> Proverbium.	67
<i>Vendi vel emi mancipio.</i>	89
<i>Venena</i> pro unguentis sagarum. 260. pro philtis. 261. pro humore quovis aromatico. <i>Ib.</i>	
<i>Venerari Deum</i> , pro orare.	316
<i>Venire obviam</i> , quid significet.	212
<i>Venire vi.</i>	4
<i>Venter collativus</i> , quid sit.	84
<i>Vinum asportare</i> , pro abducere venale.	244
Verbalia in <i>io</i> cum casu sui verbi.	15
Verbum aliquod reticetur in <i>scire divinitus, vel le incipere</i> , & similibus.	84
<i>Verfis gladiis pugnare</i> , est mutatis armis pugnare.	106
<i>Ver-</i>	

I N D E X. 397

<i>Vertens annus</i> , aut <i>mensis</i> , pro solidis aut integris.	306
<i>Vertere cadum</i> , pro exsiccare.	335
<i>Verti in faciem alicujus</i> .	I
<i>Vestes acu pictæ</i> .	214
<i>Vicitare lolio</i> , proverbialiter.	225
<i>Videre</i> , aut <i>cernere per caliginem</i> .	80
<i>Videre colubras</i> , pro insanire.	330
<i>Vidua</i> , de muliere cujus maritus abest superites.	328
<i>Vidulus</i> , qualis sacculus.	142
<i>Vincere</i> , pro evincere, & demonstrare.	189
<i>Vincere cervum cursu</i> , vel <i>grallatorem gradu</i> .	284
<i>Vinea</i> , & <i>plucei</i> , quid differant.	224
<i>Vindicta</i> in manumissione, quid.	231, 232
<i>Vinum pendens</i> , de uvis nondum lectis dicitur.	345
<i>Vinum saccatum</i> .	49
<i>Vir imi subfellii</i> , quis dicatur.	233
<i>Virtute forma</i> , pro gratiâ formæ.	190
<i>Vistatus</i> , pro sæpe visus.	258
<i>Vitare infortunio</i> , pro infortunium.	86
<i>Vitium</i> , sermone augurali quid.	109
<i>Vitilitigator</i> , quis dicatur.	Ib.
<i>Vittæ</i> , matronarum ornamentum.	192
<i>Vituperare alicui omen</i> , formula.	109
<i>Vivè sapere</i> , pro admodum sapere.	150
<i>Vivere de vespere suo</i> , proverbialiter.	234
<i>Vixisse & fuisse</i> , dicebantur mortui.	167, 168
<i>Umbilicus diei</i> , pro diei medio. 204. <i>ad umbilicum adducere</i> , &c.	Ibid.
<i>Umbraticus</i> , homo urbanus, qui opponitur militari.	93
<i>Uvæ</i> , <i>caenare sine uncto</i> , <i>referre caput unctius</i> , &c.	254
	<i>Unctus</i>

<i>Unctus est, fricari vult, proverbium.</i>	267
<i>Undare, pro undarum modo moveri.</i>	154
<i>Unicum esse ad aliquam rem, pro singularem, egregium.</i>	45
<i>Vocare servos ad pileum, pro ad libertatem.</i>	14
<i>Vocata res, formula.</i>	93
<i>Vorsoria, vel versoria, quæ proprie dicatur.</i>	249
<i>Usque ab unguiculo ad capillum summum, locutio proverbialis.</i>	158
<i>Usu facere suum, quid significet.</i>	12

F I N I S.

